LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

21

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÎNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.M.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ.
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIŢIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI—1963

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

21

Decembrie 1911 — iulie 1912

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI—1963

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Volumul al douăzecişiunulea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise în perioada decembrie 1911—iulie 1912, perioada noului avînt al mişcării revoluţionare.

Locul principal în acest volum îl ocupă operele în care se reflectă lupta lui Lenin pentru refacerea şi întărirea partidului marxist revoluţionar, partid de tip nou, lupta împotriva menşevicilor-lichidatori şi troţkiştilor, elaborarea tacticii partidului bolşevic în condiţiile avîntului revoluţionar.

Operele publicate în volumul de faţă caracterizează uriaşa muncă ideologică-politică şi organizatorică depusă de Lenin în legătură cu convocarea şi ţinerea Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R.

Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. aflaţi în străinătate, care a avut loc la Paris, sub conducerea lui Lenin, în iunie 1911, şi constituirea la sfîrşitul lunii septembrie a Comisiei de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei de partid au fost etape importante pe calea convocării conferinţei. Lenin a salutat crearea Comisiei de organizare din Rusia ca primul centru de partid din Rusia, apărut după patru ani de destrămare şi disensiuni. În articolul „Deznodămîntul crizei din partid", cu care începe volumul de faţă, el scrie că prin constituirea Comisiei de organizare din Rusia şi prin munca desfăşurată de ea cu sprijinul organizaţiilor locale

www.dacoromanica.ro

de partid pentru convocarea conferinței se produce o cotitură radicală în dezvoltarea partidului, că această comisie reprezintă, de fapt, singurul centru autorizat al muncii de partid social-democrate. „...Principalul s-a făcut însă — scria Lenin ; — steagul a fost ridicat ; cercurile muncitorești din întreaga Rusie se strîng în jurul lui și acum nici un atac al contrarevoluției nu-l mai poate doborî !" (volumul de față, pag. 7).

În vederea unirii forțelor partidului din străinătate și a sprijinirii Comisiei de organizare din Rusia, la Paris s-a ținut în decembrie 1911, sub conducerea lui Lenin, o consfătuire a grupurilor bolșevice din străinătate. Lenin a prezentat la consfătuire un raport cu privire la starea de lucruri din partid, precum și un proiect de rezoluție în această problemă. În raportul său, Lenin a analizat situația muncii de partid în străinătate, a demascat comportarea antipartinică a grupurilor fracționiste din străinătate — vperediștii, golosiștii, împăciuitoriștii și trotkiștii —, care timp de ani de zile au dezorganizat munca partidului, reușind să aducă organizațiile social-democrate din străinătate într-o situație grea. Lenin a arătat că organizațiile de partid pot ieși din acest impas numai unindu-se în jurul Comisiei de organizare din Rusia și ajutînd-o să convoace conferința de partid. Consfătuirea a reunit grupurile bolșevice din străinătate într-o organizație unică și a ales Comitetul organizației din străinătate. Printr-o rezoluție specială, propusă de Lenin și adoptată în unanimitate, consfătuirea a aprobat constituirea Comisiei de organizare din Rusia și a declarat că e de datoria fiecărui membru de partid să-i acorde sprijinul său.

Aceste măsuri, înfăptuite sub conducerea lui Lenin, au avut o însemnătate uriașă în ceea ce privește unirea tuturor forțelor cu adevărat revoluționare în lupta pentru partid și pregătirea convocării conferinței de partid. Conferința a VI-a generală a P.M.S.D.R. a avut loc la Praga între 5 și 17 (18 și 30) ianuarie 1912. La conferință au fost reprezentate peste 20 de organizații locale de partid, printre care se aflau cele mai puternice și mai influente organizații de partid din Rusia. Conferința a avut, de fapt, însemnătatea unui congres al partidului. Lucrările

www.dacoromanica.ro

conferinței au fost conduse de V. I. Lenin. El a prezidat ședințele ei, a prezentat rapoartele cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului, cu privire la activitatea Biroului socialist internațional, a făcut o serie de comunicări, a participat la dezbaterile în legătură cu activitatea Organului Central, ziarul „Soțial-Demokrat", cu sarcinile social-democraților în lupta împotriva foametei, cu problema organizatorică, cu activitatea organizațiilor de partid din străinătate și în legătură cu alte probleme, a luat note pe marginea rapoartelor organizațiilor locale. El a întocmit proiectele de rezoluții în cele mai importante probleme de pe ordinea de zi a conferinței. Lenin a redactat minuțios rezoluțiile adoptate de conferință în toate problemele.

Documentele conferinței și celelalte lucrări ale lui Lenin, incluse în volumul de față, arată clar modul creator în care aborda el marxismul, faptul că el dezvolta și îmbogățea teoria revoluționară cu noi concluzii și teze. Hotărîrile conferinței reprezintă o contribuție de seamă la teoria marxistă cu privire la partidul proletar de tip nou, cu privire la strategia și tactica luptei de clasă a proletariatului. În aceste hotărîri sînt dezvoltate principiile organizatorice ale bolșevismului, este definită linia politică și tactica partidului în condițiile noului avînt revoluționar.

În cuvîntarea cu privire la constituirea conferinței, Lenin a remarcat că înviorarea mișcării muncitorești de masă este însoțită de lupta muncitorilor înaintați pentru refacerea organizațiilor de partid ilegale ; el a subliniat că organizațiile locale de partid au manifestat o vastă inițiativă în legătură cu convocarea unei conferințe generale a partidului și că sarcina refacerii partidului, a centrului de partid se impune deosebit de imperios, date fiind cerințele muncii practice, și în primul rînd în legătură cu alegerile pentru Duma a IV-a de stat. Lenin a subliniat că la conferință au fost invitate toate organizațiile care activează în Rusia și că nu au răspuns la această invitație decît cei care nu vor să ajute partidul. La propunerea sa, conferința s-a proclamat organ suprem al partidului, avînd misiunea de a crea centrele de conducere și de a ajuta la refacerea organizațiilor de partid locale.

www.dacoromanica.ro

Principalul raport prezentat la Conferința de la Praga a fost raportul lui V. I. Lenin „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului". În raportul său și în rezoluția adoptată de conferință, Lenin a făcut o analiză profundă a situației politice din Rusia, a subliniat intensificarea mișcării revoluționare împotriva țarismului, a caracterizat repartizarea forțelor politice, a relevat că „sarcina cuceririi puterii de către proletariat, care duce după sine țărănimea, continuă să rămînă sarcina revoluției democratice în Rusia". Conferința a formulat ca principale lozinci politice ale partidului revendicările din programul-minimum : republica democratică, ziua de lucru de 8 ore, confiscarea tuturor pămînturilor moșierești. Sarcina partidului era de a transforma aceste revendicări în lozinci ale revoluției populare. Conferința a făcut apel la unirea tuturor forțelor revoluționare și la lărgirea mișcării maselor sub lozincile bolșevicilor, la intensificarea muncii de educare socialistă a proletariatului.

Una dintre cele mai importante hotărîri ale conferinței a fost hotărîrea ca menșevicii-lichidatori să fie alungați din partid. Conferința a exprimat prin această hotărîre voința întregului partid. Elaborînd principiile organizatorice ale partidului de tip nou, Lenin arăta că partidul, ca organizație conducătoare a clasei muncitoare, este puternic prin coeziunea sa, prin unitatea ideologică și organizatorică a rîndurilor sale ; unitatea partidului este incompatibilă cu existența fracțiunilor și a grupărilor, ea cere tuturor organizațiilor de partid, tuturor membrilor lui să aplice hotărîrile partidului în activitatea practică. Lenin sublinia că fără lupta împotriva oportunismului, fără zdrobirea menșevicilor-lichidatori, a otzoviștilor și troțkiștilor partidul nu va putea menține unitatea și disciplina, nu-și va putea îndeplini rolul de organizator și de conducător al revoluției proletare. Conferința a adoptat proiectul de rezoluție, scris de Lenin, „Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor". În rezoluție se declara că grupul lichidatorilor, prin comportarea sa, *„s-a pus definitiv în afara partidului"*, că partidul trebuie să lupte împotriva lichidatorismului, „să explice întregul prejudiciu pe care acesta îl aduce cauzei eliberării clasei

www.dacoromanica.ro

muncitoare și să depună toate eforturile pentru refacerea și întărirea P.M.S.D.R. ilegal" (pag. 159).

Conferința de la Praga a confirmat justețea hotărîrii adoptate de conferința de partid din decembrie 1908, care condamna lichidatorismul și stabilea formele organizatorice ale structurii partidului în acea perioadă ca organizație social-democrată ilegală, care-și creează, sub forma diverselor asociații muncitorești legale, puncte de sprijin pentru munca în rîndurile maselor. Lichidatorismul — renunțarea la partidul ilegal, la hegemonia proletariatului în lupta revoluționară, la sarcinile revoluției — a fost calificat drept o manifestare a influențelor decadente, burgheze în rîndurile social-democrației. Conferința a făcut bilanțul întregii lupte purtate pînă atunci de bolșevici împotriva menșevicilor-lichidatori și a hotărît ca aceștia să fie alungați din partid.

Hotărîrea cu privire la alungarea menșevicilor-lichidatori din partid a avut o însemnătate deosebită pentru menținerea și întărirea partidului revoluționar al proletariatului, pentru victoria revoluției democratice și a revoluției socialiste în Rusia. Ea a constituit un exemplu de luptă intransigentă împotriva revizionismului și oportunismului de toate nuanțele.

Avîntul mișcării muncitorești punea la ordinea zilei noi cerințe în ceea ce privește dezvoltarea formelor organizatorice ale muncii de partid, impunea o îmbinare mai strînsă a activității ilegale cu cea legală. În cuvîntarea rostită la conferință în legătură cu problema organizatorică, Lenin a subliniat necesitatea de a se folosi cu dibăcie toate formele activității legale, în primul rînd întreaga activitate a fracțiunii din Dumă, a sindicatelor și a asociațiilor muncitorești legale. El a trasat sarcina de a se crea în cadrul fiecărei asociații legale o mică celulă social-democrată, care să aibă legături strînse cu organele conducătoare de partid și care să aplice riguros linia partidului. La propunerea lui Lenin s-au făcut unele modificări în statutul de organizare a partidului în scopul întăririi continue a partidului și a legăturilor sale cu masele.

www.dacoromanica.ro

Conferința a dezbătut o serie de probleme legate de mișcarea revoluționară internațională și a adoptat mai multe rezoluții importante. Ea a protestat energic împotriva acțiunilor tîlhărești ale țarismului și ale imperialismului englez, care încheiaseră o alianță pentru a înăbuși cu forțe unite revoluția din Persia (Iran). Conferința a salutat revoluția chineză din 1911, a relevat însemnătatea mondială a luptei revoluționare a poporului chinez care subminează dominația imperialismului în Asia și a declarat că proletariatul din Rusia urmărește cu multă însuflețire și simpatie succesele mișcării revoluționare a poporului chinez. Conferința a subliniat că muncitorii din Rusia și din Finlanda au sarcini comune în lupta împotriva țarismului rus și a burgheziei contrarevoluționare. Delegații au trimis un mesaj de salut, scris de Lenin din însărcinarea conferinței, social-democrației din Germania în legătură cu victoria importantă obținută de aceasta în alegerile pentru Reichstag. Aceste hotărîri ale conferinței reflectau în mod pregnant principiile internaționalismului proletar.

Una dintre acțiunile cele mai importante ale Conferinței de la Praga a fost alegerea Comitetului Central al partidului.

Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. a jucat un rol remarcabil în construirea partidului bolșevic, partid de tip nou. Ea a sintetizat experiența istorică, care a confirmat justețea ideologiei, programului, tacticii și principiilor organizatorice ale partidului, elaborate de Lenin. Conferința a constituit încununarea unei întregi perioade istorice de luptă a bolșevicilor împotriva menșevismului ; ea a consolidat victoria bolșevicilor. „În sfîrșit am reușit, în pofida canaliei lichidatoriste, să refacem partidul și Comitetul său Central — îi scria Lenin lui Gorki. — Sper că te vei bucura de acest lucru împreună cu noi“ (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 1). Organizațiile de partid locale s-au unit strîns în jurul hotărîrilor conferinței. Conferința a întărit partidul ca organizație pe întreaga Rusie. Alungînd pe oportuniști, partidul s-a situat în fruntea noului avînt puternic al luptei revoluționare a maselor. Apreciind importanța hotărîrilor conferin-

www.dacoromanica.ro

ței, Lenin a scris în 1914 : „Din 1912, deci de doi ani și mai bine, *nu există* în Rusia fracționism printre marxiștii organizați, nu mai au loc dispute asupra tacticii în organizațiile *unice*, la *conferințele* și congresele unite. Ruptura dintre partid și lichidatori este *totală*, partidul declarînd oficial în ianuarie 1912 că lichidatorii *nu* fac parte din rîndurile lui" (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 329).

Conferința de la Praga a avut o mare însemnătate internațională. Ea a constituit pentru elementele revoluționare din partidele Internaționalei a II-a un exemplu de luptă hotărîtă împotriva oportunismului în mișcarea muncitorească socialistă.

Volumul cuprinde articolul lui Lenin „Congresul socialiștilor italieni", consacrat Congresului al XIII-lea al Partidului socialist italian, care a avut loc în iulie 1912 și care a adoptat hotărîrea de a exclude din rîndurile sale grupul de oportuniști în frunte cu Bissolati, fostul lider al partidului. Lenin aprobă această hotărîre a Partidului socialist italian. El scrie în articolul său : „Conducătorii muncitorilor nu sînt nici îngeri, nici sfinți și nici eroi, ci oameni ca toți oamenii. Ei fac greșeli. Partidul le îndreaptă... Dar dacă oamenii persevorează în greșeală, dacă, pentru a-și apăra greșeala, formează o grupare care calcă în picioare toate hotărîrile partidului, întreaga disciplină a armatei proletare, atunci sciziunea este necesară. Înlăturînd din rîndurile sale pe sindicaliști și pe reformiștii de dreapta, partidul proletariatului socialist italian a păși și el pe calea cea bună" (volumul de față, pag. 425—426).

Hotărîrile Conferinței de la Praga au stîrnit ura furibundă a tuturor grupurilor și curentelor antipartinice. Menșevicii-lichidatori, troțkiștii, vperediștii și împăciuitoriștii au pornit cu toții atacul împotriva partidului bolșevic și a conferinței. Încercînd să scindeze unitatea mișcării muncitorești revoluționare, să submineze forța partidului proletar, să-l descompună, oportuniștii au dezlănțuit o campanie înverșunată împotriva bolșevicilor. Ei au încercat să înjghebeze un bloc pe bază lichidatoristă, cerînd

www.dacoromanica.ro

„transformarea" partidului, ceea ce ar fi echivalat în fapt cu lichidarea lui.

Lenin a dus o luptă neîmpăcată împotriva renegaților marxismului, care trădau interesele proletariatului. În lucrările „Cărțile pe față", „Lichidatorii împotriva partidului", „Lichidatorii împotriva grevei revoluționare de masă", „«Unificatorii»", „Situația din P.M.S.D.R. și sarcinile imediate ale partidului", „Răspuns lichidatorilor", „Cum îi demască P. B. Akselrod pe lichidatori" și într-o serie de alte lucrări, Lenin i-a demascat pînă la capăt pe lichidatori și pe trotkiști, care au suferit un eșec politic total și care, datorită politicii lor trădătoare, s-au văzut izolați de clasa muncitoare. Ironizînd încercările neputincioase ale trotkiștilor, lichidatorilor și vperediștilor de a crea un bloc antibolșevic, Lenin scria că blocul lor „era condamnat dinainte la un eșec rușinos, deoarece era construit pe lipsă de principialitate, pe ipocrizie și pe vorbe goale" (pag. 267).

Oportuniștii din sînul Internaționalei a II-a nu se puteau împăca nici ei cu excluderea lichidatorilor din P.M.S.D.R. Ei sprijineau atacurile calomnioase ale lui Troțki împotriva hotărîrilor Conferinței de la Praga, împotriva bolșevicilor. În articolul „Anonimul de la «Vorwärts» și starea de lucruri din P.M.S.D.R.", în „Raport prezentat Biroului socialist internațional în legătură cu Conferința generală a P.M.S.D.R.", în „Scrisoare către Huysmans, secretar al Biroului socialist internațional" și în broșura „În legătură cu situația actuală din P.M.S.D.R.", Lenin a arătat care era situația reală din P.M.S.D.R., a demascat afirmațiile mincinoase ale lui Troțki, care susținea că majoritatea covîrșitoare a organizațiilor de partid din Rusia îi urmeaza pe lichidatori și, pe baza materialului faptic — date în legătură cu difuzarea presei bolșevice și a celei lichidatoriste, în legătură cu colectele întreprinse printre muncitori pentru ziarele partidului și pentru ziarele lichidatorilor —, a tras concluzia că lichidatorii „nu reprezintă absolut nimic în mișcarea muncitorească social-democrată din Rusia" (pag. 472). Respingînd atacurile dușmănoase ale lichidatorilor și trotkiștilor, Lenin a demonstrat că Conferința a VI-a generală avea împu-

www.dacoromanica.ro

terniciri depline și că hotărîrile ei, care au asigurat refacerea unui partid cu adevărat marxist, puternic prin unitatea și coeziunea sa, sînt legale. El a subliniat că nici un partid social-democrat din lume nu s-a creat fără lupta împotriva tovarășilor de drum burghezi ai proletariatului, că partidele proletare se dezvoltă și se călesc în lupta împotriva curentelor și grupurilor oportuniste, că și P.M.S.D.R. se dezvoltă și se consolidează în lupta împotriva elementelor antipartinice.

Evenimentele revoluționare din primăvara anului 1912 au confirmat forța și valabilitatea hotărîrilor Conferinței de la Praga. Lozincile de luptă formulate de ea au fost însușite de proletariat și „au marcat primii pași spre o nouă revoluție rusă", scria Lenin.

Masacrarea de către armată a muncitorilor de la exploatările aurifere de la Lena din Siberia a trezit un val de indignare populară în întreaga țară. În Rusia au izbucnit greve politice de masă. Aproximativ 300 000 de muncitori au participat la grevele de protest din aprilie împotriva masacrului de la Lena, iar numărul participanților la grevele de 1 Mai a crescut la 400 000. Lupta economică se împletea cu lupta politică. Clasa muncitoare acționa ca hegemon, ca cea mai înaintată clasă a întregului popor. În articolele „Greva economică și greva politică" și „Avîntul revoluționar", Lenin a arătat că acțiunile de masă ale proletariatului — grevele politice și economice, demonstrațiile — joacă un rol important în apărarea intereselor vitale ale clasei muncitoare și ale maselor populare, precum și în pregătirea pentru forme de luptă mai înalte — greva generală, insurecția armată —, iar prin ele la lupta pentru cucerirea puterii. Lenin sublinia că, luptînd pentru îmbunătățirea nemijlocită a condițiilor de trai, clasa muncitoare se maturizează politicește, devine mai capabilă să-și înfăptuiască mărețele țeluri eliberatoare. Greva politică și cea economică, scria Lenin, „se sprijină reciproc, constituind un izvor de forță una pentru cealaltă. Fără o strînsă legătură între aceste două feluri de greve *nu* este posibilă o mișcare cu adevărat largă, de masă, și care, totodată, să aibă o însemnătate *națională*" (pag. 331—332).

www.dacoromanica.ro

Scoțînd în evidență legea obiectivă a noului avînt revoluționar, Lenin analizează cauzele lui social-economice și politice, arată că avîntul mișcării revoluționare a maselor a fost pregătit de toate condițiile vieții din Rusia și că grevele de masă au determinat definitiv începutul acestui avînt. Caracterul și proporțiile mișcării greviste făceau ca avîntul revoluționar din 1912 să se deosebească de avîntul revoluționar din 1905 printr-o mai mare organizare și printr-un nivel mai înalt al conștiinței politice a proletariatului. „Mișcarea revoluționară a proletariatului din Rusia s-a ridicat pe o treaptă superioară — scria Lenin. — Dacă în 1905 ea a început cu greve de masă și cu gaponiada, în 1912... mișcarea începe cu greve de masă și cu *ridicarea steagului republican!*" (pag. 365).

Condițiile în care se maturiza noua criză revoluționară erau și ele diferite de condițiile din 1905. Înviorarea care a început în industrie în 1910 a dus la creșterea producției și a gradului de concentrare a acesteia, la dezvoltarea monopolurilor capitaliste. În urma acestui fapt, clasa muncitoare creștea numericește și, ceea ce era deosebit de important, creștea și gradul ei de concentrare în marile întreprinderi. Peste jumătate din numărul total al muncitorilor lucrau în întreprinderi cu mai mult de 500 de angajați. În ceea ce privește gradul de concentrare al muncitorilor industriali, Rusia întrecuse toate țările de pe glob, inclusiv S.U.A. Condițiile economice și politice în care trăia clasa muncitoare din Rusia o transformau în forța hotărîtoare a mișcării revoluționare de eliberare împotriva țarismului.

Avîntul mișcării revoluționare, grevele de masă ale muncitorilor antrenau la luptă și masele țărănești. Situația de la sate dovedea incontestabil falimentul politicii agrare stolîpiniste, care ducea la ruinarea în masă a țăranilor și la îmbogățirea chiaburilor. „Reforma agrară stolîpinistă, această politică burgheză a Purișkevicilor îndreptată împotriva țăranului — scria Lenin —, n-a creat pînă acum nimic trainic în afară de... înfometarea a 30 000 000 de oameni!" (pag. 297). Încercarea țarismului de a atenua contradicțiile de la sate prin colonizarea cîtorva milioane de țărani din Rusia europeană în Siberia a eșuat. Țăranii își

www.dacoromanica.ro

vindeau întreg avutul şi plecau în Siberia, iar apoi se întorceau în masă, complet ruinaţi şi întărîtaţi. Contradicţiile de la sate au devenit mai profunde şi mai acute. Ca şi înainte, principalul duşman al ţăranului era moşierul iobăgist, dar totodată creştea antagonismul dintre chiaburi şi sărăcime. În articolele „Trei interpelări", „Foametea", „Proprietatea funciară în Rusia europeană", „Esenţa «problemei agrare în Rusia»", „Problema colonizării" şi „Comparaţie între programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor", Lenin face o analiză profundă a particularităţilor problemei agrare în Rusia. El subliniază că lupta efectivă împotriva foametei şi mizeriei este imposibilă fără înlăturarea lipsei de pămînt de care suferă ţăranii, fără confiscarea pămînturilor moşiereşti, fără răsturnarea monarhiei ţariste — fără revoluţie. Lenin arată că ţărănimea începe să înţeleagă tot mai bine că ea nu are şi nu poate avea o altă ieşire decît lupta alături de proletariat pentru răsturnarea regimului ţarist, pentru pămînt.

Acţiunile revoluţionare ale muncitorilor şi ţăranilor nu puteau să nu exercite influenţă şi asupra armatei. În Turkestan a avut loc o răscoală a soldaţilor, se pregăteau, dar au fost împiedicate prin arestări, răscoale ale marinarilor din flotele din Marea Baltică şi din Marea Neagră. Apreciind toate aceste evenimente, Lenin arăta că ele dovedesc transformarea stării de spirit revoluţionare a maselor într-un avînt revoluţionar.

În legătură cu noul avînt revoluţionar şi cu dezvoltarea mişcării greviste, creştea în mod deosebit rolul partidului. Lenin sublinia că partidul revoluţionar al proletariatului reprezintă forţa hotărîtoare în ceea ce priveşte pregătirea revoluţiei viitoare şi a cuceririi libertăţii pentru întregul popor. Sarcina imediată a partidului este „de a pregăti armata de luptători revoluţionari, de a o pregăti întotdeauna şi în tot locul, în toate formele de muncă, în toate domeniile de activitate, oricare ar fi cotiturile la care ne-ar sili victoria reacţiunii sau trădarea liberalismului ori prelungirea crizei etc." (pag. 262).

Cotidianul bolşevic de masă „Pravda", creat din iniţiativa muncitorilor din Petersburg în conformitate cu hotă-

www.dacoromanica.ro

rîrile Conferinței de la Praga, a constituit o puternică armă ideologică a partidului bolșevic în opera de întărire a organizațiilor de partid și de extindere a influenței partidului în mase. Primul număr al ziarului „Pravda" a apărut la 22 aprilie (5 mai) 1912 la Petersburg. Ziarul „Pravda" a jucat un rol important în istoria mișcării muncitorești revoluționare. Lenin prețuia mult nivelul de conștiință, energia și coeziunea muncitorilor ruși, care creaseră cu mijloacele lor un ziar bolșevic legal de masă. „Fondarea unui cotidian muncitoresc — scria Lenin în articolul „Bilanțul unei activități de o jumătate de an" — este, putem spune fără exagerare, o realizare istorică a muncitorilor din Petersburg" (pag. 442). Muncitorii țineau nespus de mult la ziarul „Pravda". Ei vedeau în „Pravda" ziarul lor, apărătorul intereselor lor și erau hotărîți să-l sprijine în totul.

Lenin îndruma zi de zi activitatea ziarului ; el întreținea o corespondență permanentă cu redacția, arăta lipsurile ziarului, dădea indicații concrete cu privire la îmbunătățirea activității sale, se străduia ca el să fie scris într-un spirit revoluționar combativ. El a grupat în jurul „Pravdei" pe cei mai buni publiciști ai partidului. Lenin insista mereu ca ziarul să fie difuzat la timp în rîndurile muncitorilor. Pentru a fi mai aproape de Rusia, pentru a îndruma activitatea organizațiilor de partid și pentru a conduce ziarul, Lenin s-a mutat pe la mijlocul lunii iunie 1912 din Paris la Cracovia. De aici el trimitea aproape zilnic articole la „Pravda". Articolele sale, scrise simplu și clar, evidențiau esența învățăturii lui Marx, arătau rolul teoriei marxiste, explicau importanța organizării și coeziunii clasei muncitoare pentru succesul luptei ei. Ele însuflețeau încrederea în victoria revoluției viitoare, educau zeci de mii de muncitori în spiritul internaționalismului proletar.

Sub conducerea lui Lenin, ziarul „Pravda" ducea o luptă hotărîtă împotriva oportuniștilor, demasca rolul lor trădător în mișcarea muncitorească. Ziarul se situa în centrul luptei pentru adevărata unitate a clasei muncitoare, pentru refacerea unui partid proletar de masă, pentru pregătirea multilaterală a revoluției. Lenin purta în

www.dacoromanica.ro

coloanele ziarului muncitoresc o intensă luptă principială pentru puritatea ideilor partidului bolșevic. „Unitatea este un lucru măreț și o lozincă măreață ! — scria el. — Însă cauza muncitorească are nevoie de *unitatea marxiștilor*, și nu de unitatea marxiștilor cu cei care sînt adversarii marxismului și care îl denaturează" (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 227). Ziarul „Pravda" era stegarul ideilor marxism-leninismului ; el reprezenta o armă ideologică ascuțită în lupta pentru unitatea rîndurilor partidului bolșevic de masă. Ziarul continua și dezvolta tradițiile de luptă ale presei de partid elaborate de Lenin în perioada „Iskrei", situîndu-se în centrul luptei pentru partinitate.

Atribuind o deosebită importanță propagandei prin intermediul cuvîntului tipărit, Lenin învăța partidul să prețuiască mult presa muncitorească, urmărea cu atenție dezvoltarea ei, întărirea prestigiului presei în rîndurile muncitorilor, stabilirea de legături strînse între ziarele bolșevice și masele largi de muncitori. El arăta că presa este chemată să joace un rol uriaș în organizarea și mobilizarea maselor, în educația comunistă a poporului. „Pravda" a educat o întreagă generație de muncitori revoluționari, care au jucat rolul hotărîtor în pregătirea și înfăptuirea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Tradițiile „Pravdei" s-au dezvoltat în noile condiții istorice, în condițiile construirii socialismului și comunismului. Ele constituie un exemplu pentru întreaga presă progresistă, comunistă, revoluționară de pe glob.

Un loc important în volumul de față ocupă articolele lui Lenin privind campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. În lucrările „Campania electorală pentru Duma a IV-a de stat", „Problemele principiale ale campaniei electorale", „Platforma electorală a P.M.S.D.R.", „Campania electorală în alegerile pentru Duma a IV-a și sarcinile social-democrației revoluționare" și „Însemnătatea alegerilor la Petersburg", Lenin a precizat tactica partidului în campania electorală, a subliniat necesitatea de a acționa în alegeri independent, sub lozincile revoluționare, formulate de Conferința de la Praga.

www.dacoromanica.ro

În cursul campaniei electorale, bolșevicii au intensificat lupta împotriva oportuniștilor care încercau să revizuiască teoria și tactica marxistă, „să ciuntească" programul partidului. Caracterizînd revizionismul din acea perioadă „ca o renegare laşă, ascunsă, pentru a cărei justificare sînt invocate adeseori considerente «practice» și, mai ales, aparent practice" (volumul de față, pag. 74), Lenin arăta că bolșevicii trebuie să folosească campania electorală pentru a-i demasca pe revizioniști și a apăra bazele teoretice ale marxismului revoluționar.

Lenin atribuia o deosebită importanță aplicării juste, în cadrul campaniei electorale, a tacticii „blocului de stînga", a tacticii acordurilor temporare cu trudovicii, cu eserii și cu „socialiștii-populiști", tactică formulată și aplicată de bolșevici în perioada campaniilor electorale pentru Dumele de stat. Prin aplicarea tacticii „blocului de stînga", bolșevicii urmăreau să smulgă elementele democratice de la sate și de la orașe de sub influența burgheziei liberale. „Problema blocului de stînga — scria Lenin — este o problemă principială, interesantă și importantă... «A sili» masa democratică cea mai numeroasă din țară (țărănimea și păturile micii burghezii neagricole înrudite cu ea) «să facă alegerea între cadeți și marxiști», a aplica linia «acțiunilor comune» ale muncitorilor și ale democrației țărănești atît împotriva vechiului regim, cît și împotriva burgheziei liberale contrarevoluționare care oscilează — iată în ce constă baza și esența tacticii «blocului de stînga»" (pag. 93).

Susținînd ideea „blocului de stînga" împotriva atacurilor lichidatorilor, Lenin pornea de la o serie de indicații ale lui Marx și Engels, care, în activitatea lor revoluționară, au aplicat în repetate rînduri tactica acordurilor temporare și au încheiat blocuri cu democrația mic-burgheză în vederea unor acțiuni comune împotriva reacțiunii. Lenin considera negarea tacticii „blocului de stînga" de către lichidatori drept o trădare a cauzei democrației. El arăta că tactica „blocului de stînga" este obligatorie pentru orice partid muncitoresc în orice mișcare burghezo-democratică, că toate succesele mișcărilor democratice, de eliberare au fost întotdeauna legate de aplicarea justă a

www.dacoromanica.ro

tacticii „blocului de stînga". Această tactică a bolșevicilor are o mare însemnătate internațională. Ea îndrumează partidele comuniste și muncitorești să aplice cu pricepere tactica acordurilor principiale cu alte partide și organizații în interesul întăririi pozițiilor clasei muncitoare, în interesul unirii tuturor forțelor progresiste în lupta pentru democrație și socialism.

Bolșevicii considerau că sarcina principală a partidului în alegeri, precum și a viitoarei fracțiuni în Dumă o constituie propaganda socialistă și organizarea clasei muncitoare. Partidul nostru, arăta Lenin, participă la alegerile pentru Dumă nu pentru a se juca acolo „de-a reformele", ci pentru a chema de la tribuna Dumei masele la luptă, pentru a explica învățătura socialismului, pentru a dezvălui orice înșelătorie a guvernului și a liberalilor, pentru a demasca prejudecățile monarhiste ale păturilor înapoiate ale poporului și rădăcinile de clasă ale partidelor burgheze, pentru a pregăti o armată de luptători conștienți ai noii revoluții ruse.

Lenin acorda o deosebită atenție explicării esenței diferitelor partide politice care participau la campania electorală. În articolele „Campania electorală pentru Duma a IV-a de stat", „Trudovicii și democrația muncitorească", „Partidele politice în decursul celor 5 ani de existență a Dumei a III-a", „Partidele politice din Rusia" etc., Lenin caracterizează partidele politice, demască partidele de dreapta ale ultrareacționarilor și octombriștilor, scoate în evidență caracterul contrarevoluționar al principalului partid al burgheziei liberale ruse, partidul cadet, care ducea un joc fățarnic de-a opoziția. Arătînd esența mic-burgheză a partidelor narodnice — eserii, trudovicii, „socialiștii-populiști" — și oscilările lor între clasa muncitoare și burghezia liberală, Lenin trasează sarcina de a smulge pe democrații mic-burghezi de sub influența liberalilor, de a uni lagărul democrației atît împotriva celor de dreapta cît și împotriva cadeților.

Partidul bolșevic a folosit campania electorală pentru Duma a IV-a în scopul intensificării activității revoluționare în rîndul maselor. În condițiile grele ale țarismului,

www.dacoromanica.ro

bolșevicii duceau zi de zi munca grea de strîngere a forțelor revoluției.

Lenin urmărea cu atenție succesele mișcării revoluționare internaționale. Salutînd revoluția din China, el arăta în articolul „Democrația și narodnicismul în China" calea istoricește inevitabilă de dezvoltare a revoluției chineze. Poporul chinez, scria Lenin, „știe nu numai să-și deplîngă sclavia seculară, nu numai să viseze la libertate și egalitate, ci să și *lupte* împotriva asupritorilor de veacuri ai Chinei" (pag. 417). Subliniind caracterul utopic și eronat al unor concepții ale democratului revoluționar Sun Iat-sen, conducătorul mișcării de eliberare națională din China, Lenin prețuia totodată democratismul său republican sincer și combativ, simpatia fierbinte pentru oamenii muncii și pentru cei exploatați, credința în dreptatea și în forța lor. El și-a exprimat convingerea că nici o putere din lume nu va putea înfrînge democratismul eroic al maselor populare din China.

Analizînd problema raportului dintre forțele motrice ale revoluțiilor burghezo-democratice din Asia, Lenin a arătat că cea mai importantă forță în opera de cucerire și de apărare a independenței naționale, în înfăptuirea unor profunde transformări democratice este alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. Totodată, el releva că burghezia națională, care, în ciuda instabilității sale și a capacității sale de a trăda, poate acționa în cadrul lagărului democrației pentru eliberarea țării de sub jugul colonialismului, are și ea de jucat un anumit rol. Această indicație a lui Lenin are o mare însemnătate în condițiile actuale, cînd burghezia națională din țările coloniale și dependente nelegată de cercurile imperialiste este obiectiv interesată în înfăptuirea sarcinilor fundamentale ale revoluției antifeudale și antiimperialiste, și de aceea își păstrează capacitatea de a participa la lupta revoluționară împotriva imperialismului și feudalismului.

Poporul chinez, trezit de revoluția rusă, s-a situat în primele rînduri ale mișcării democratice din Asia. Revoluția populară, care a biruit în China după cel de-al doilea război mondial, a dat o lovitură zdrobitoare pozițiilor imperialismului în Asia, a generat un nou și puternic avînt

www.dacoromanica.ro

al mișcării de eliberare națională și a exercitat o influență uriașă mai cu seamă asupra popoarelor din Asia, Africa și America Latină.

Volumul cuprinde remarcabilul articol al lui Lenin „În memoria lui Herțen", articol de mare însemnătate teoretică și istorică. Aici Lenin distinge trei perioade în istoria mișcării de eliberare din Rusia. Prima generație care a acționat în revoluția rusă, scrie el, sînt nobilii și moșierii, decembriștii și Herțen. „Cercul acestor revoluționari este restrîns. Ei sînt foarte departe de popor. Dar opera lor nu s-a irosit în zadar. Decembriștii l-au trezit pe Herțen, iar Herțen a desfășurat o agitație revoluționară", care a fost preluată, extinsă și întărită de revoluționarii-raznocinți, începînd cu Cernîșevski și terminînd cu eroii din organizația „Narodnaia volea". Acestora le-a urmat proletariatul, singura clasă revoluționară pînă la capăt, care s-a situat în fruntea maselor și a ridicat pentru întîia oară la luptă revoluționară deschisă milioane de țărani.

Lenin îl caracterizează pe Herțen drept unul dintre primii democrați revoluționari ruși „care a jucat un mare rol în pregătirea revoluției ruse". El îl consideră un gînditor remarcabil care „s-a apropiat direct de materialismul dialectic, oprindu-se în fața materialismului istoric". Lenin a apreciat în mod deosebit activitatea publicistică și editorială a lui Herțen, care a înființat la Londra o tipografie rusă și a creat presa rusă liberă în străinătate.

Criticînd caracterul greșit și utopic al ideilor socialiste ale lui Herțen, Lenin scria că, în condițiile Rusiei iobăgiste din prima jumătate a secolului al XIX-lea, Herțen nu putea să vadă clasa muncitoare, nu putea înțelege rolul ei istoric. Totuși, către sfîrșitul vieții, el „și-a îndreptat privirile... spre *Internațională,* spre Internaționala pe care o conducea Marx".

*
* *

În volumul de față se publică „Propunerea cu privire la statutul Organizației din străinătate", prezentată la consfătuirea de la Paris a grupurilor bolșevice din străi-

www.dacoromanica.ro

nătate ; această lucrare este inclusă pentru prima oară în Opere.

Secţiunea „Materiale pregătitoare" cuprinde numeroase documente ale lui Lenin legate de pregătirea şi desfăşurarea Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. Printre aceste documente figurează : „Tezele raportului cu privire la situaţia din partid pentru consfătuirea grupurilor bolşevice din străinătate", „Conspectul raportului despre situaţia politică" (care se publică pentru prima oară), observaţii în legătură cu proiectul de rezoluţie „Cu privire la Comisia de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei", „Conspectul cuvîntării cu privire la constituirea conferinţei", „Proiect de modificări în statutul de organizare a partidului", observaţii în legătură cu proiectul de rezoluţie „Cu privire la caracterul şi la formele organizatorice ale muncii de partid" şi materiale privind rezoluţia în legătură cu „campania de petiţii".

Aceste documente, alături de materialele de bază din volum, caracterizează în mod pregnant munca uriaşă depusă de Lenin pentru pregătirea conferinţei, rolul său conducător în ţinerea conferinţei, lupta intransigentă şi neobosită pentru refacerea şi întărirea partidului proletar de tip nou. Ele prezintă un interes deosebit pentru studierea lucrărilor conferinţei.

De asemenea se publică pentru prima oară în Opere planul referatului „Avîntul revoluţionar al proletariatului rus", al cărui conţinut este identic cu tezele fundamentale ale articolului „Avîntul revoluţionar".

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C. C. al P. C. U. S.

www.dacoromanica.ro

DEZNODĂMÎNTUL CRIZEI DIN PARTID

Cu doi ani în urmă, în paginile publicaţiilor social-democrate s-a vorbit mult despre „criza de unificare" din partid *. Destrămarea caracteristică perioadei contrarevoluţionare a dus la noi regrupări şi sciziuni, la o nouă intensificare a luptei în străinătate, şi grava situaţie internă din partidul muncitoresc social-democrat a demoralizat multe persoane sceptice sau cu nervii slabi. Acum, o dată cu înfiinţarea Comisiei de organizare din Rusia (C.O.R.) [1], va surveni în mod evident, dacă nu sfîrşitul crizei, în orice caz o nouă şi hotărîtoare cotitură spre mai bine în dezvoltarea partidului. De aceea considerăm nimerit să încercăm a arunca o privire generală asupra etapei parcurse în evoluţia internă a partidului şi asupra perspectivelor de viitor.

După revoluţie a rămas un P.M.S.D.R. format din trei organizaţii social-democrate naţionale, autonome, separate şi două fracţiuni ruse în sensul restrîns al cuvîntului. Aceste fracţiuni au rădăcini adînci în tendinţele de dezvoltare ale proletariatului, în condiţiile lui de viaţă din perioada actuală a revoluţiei burgheze, după cum ne-a dovedit-o experienţa anilor 1905, 1906 şi 1907, ani atît de remarcabili prin bogăţia lor de evenimente. Contrarevoluţia ne-a îmbrîncit iarăşi de pe muntele pe care reuşisem să ne urcăm destul de sus şi ne-am rostogolit la vale.

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 268—324. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Proletariatul a fost silit să-şi refacă rîndurile şi să-şi strîngă din nou forţele în ambianţa spînzurătorilor lui Stolîpin şi a ieremiadelor vehiste.

Noile condiţii au dus la o nouă grupare a tendinţelor în cadrul partidului social-democrat. Din cele două fracţiuni nou formate au început să se desprindă, sub apăsarea vremurilor de restrişte, elementele social-democrate cele mai puţin statornice, tot felul de *tovarăşi de drum burghezi* ai proletariatului. Două curente au constituit expresia cea mai pregnantă a acestei *părăsiri* a social-democraţiei : lichidatorismul şi otzovismul [2]. Tot ele au generat, ca o consecinţă inevitabilă, tendinţa de apropiere a nucleelor principale ale celor două fracţiuni, care rămăseseră credincioase marxismului. Aceasta a fost starea de lucruri care a dus la plenara din ianuarie 1910 — punctul de plecare al plusurilor şi minusurilor, al înaintărilor şi retragerilor şovăielnice în evoluţia ulterioară a partidului social-democrat [3].

Mulţi nu înţeleg nici pînă astăzi prea bine meritul ideologic incontestabil al operei săvîrşite de plenară şi nici marea greşeală „împăciuitoristă" comisă de ea. Iar cine n-a înţeles toate acestea nu poate înţelege absolut nimic nici din actuala situaţie a partidului. De aceea trebuie să revenim iarăşi şi iarăşi asupra clarificării punctului de plecare al actualei crize.

Dăm mai jos un citat dintr-un articol al unui „împăciuitorist", scris chiar în preajma plenarei şi publicat imediat după încheierea lucrărilor ei, care poate contribui la această clarificare mai mult decît lungi raţionamente sau citate din „documente" mai directe şi mai numeroase. Iată ce scria tov. Ionov, bundist şi în acelaşi timp unul dintre principalii exponenţi ai „împăciuitorismului" dominant la plenară, în articolul : „Este posibilă unificarea partidului ?", publicat în „Diskussionnîi Listok" [4] nr. 1 (19 martie 1910 ; la pag. 6 există o menţiune a redacţiei : „articolul a fost scris înainte de plenară") :

„Oricît de dăunătoare pentru partid ar fi otzovismul şi lichidatorismul ca atare, pe cît se pare ele exercită totuşi o indiscutabilă influenţă binefăcătoare asupra fracţiunilor. Există în patologie două feluri de abcese : maligne şi benigne. Abcesul benign este considerat

www.dacoromanica.ro

o boală folositoare organismului. În procesul de colectare, el atrage tot felul de elemente nocive existente în organism, contribuind astfel la însănătoşirea lui. Cred că un rol asemănător a jucat lichidatorismul faţă de menşevism şi otzovism-ultimatismul faţă de bolşevism".

Iată aprecierea făcută de un „împăciuitorist" pe vremea plenarei, apreciere care redă *exact* psihologia şi ideile împăciuitorismului ieşit triumfător la plenară. Ideea principală din citatul de mai sus este justă, de o mie de ori justă, şi, tocmai pentru că ea este justă, bolşevicii (care încă înainte de plenară au desfăşurat o luptă intensă atît împotriva lichidatorismului cît şi împotriva otzovismului) *nu s-au putut* desolidariza de împăciuitorişti la plenară. Nu au putut pentru că, în ceea ce priveşte ideea fundamentală, a existat unitate de vederi ; divergenţele priveau numai forma de aplicare a ei ; forma va fi subordonată conţinutului — şi-au zis bolşevicii şi s-a dovedit că ei au avut dreptate, deşi această „adaptare a formei la conţinut" a luat partidului, aproape „fără rost", *doi ani* de viaţă din cauza greşelii comise de împăciuitorişti.

Care a fost greşeala ? Aceea că, în loc de a legaliza numai şi numai curentele care se purifică (şi numai în măsura în care ele se purifică) de „abcese", împăciuitoriştii au legalizat fără discernămînt toate curentele pe baza unei simple promisiuni de a se purifica. Şi vperediştii [5], şi golosiştii, şi Troţki „au semnat" rezoluţia împotriva otzovismului şi lichidatorismului — prin urmare au promis „să se purifice" — şi cu asta basta ! Împăciuitoriştii „au dat crezare" promisiunii acestora şi au făcut ca partidul să se încurce cu grupuleţe *ne*partinice, cu „abcese", după propria lor expresie. A fost o atitudine puerilă sub aspectul politicii practice şi o lipsă de fermitate ideologică, lipsă de principialitate, intrigărie sub un aspect mai profund : într-adevăr, cine era serios convins că lichidatorismul şi otzovism-ultimatismul sînt abcese nu putea să nu înţeleagă că abcesele, în procesul de colectare, trebuie *să extragă* din organism elementele nocive, să le elimine şi nu ar fi contribuit la intoxicarea organismului prin încercarea de a împinge în el substanţele toxice pe care le conţine „abcesul".

www.dacoromanica.ro

Primul an scurs după plenară a demascat în practică lipsa de principialitate a împăciuitoriştilor. De fapt, în tot cursul acestui an, munca de partid (purificarea, combaterea abceselor) a fost dusă de bolşevici şi de plehanovişti. Acest lucru îl dovedeşte şi „Soţial-Demokrat“ [6], şi „Raboceaia Gazeta“[7] (după alungarea de către Troţki a reprezentantului C.C.). O serie de publicaţii legale din 1910 [8], cunoscute de toată lumea, confirmă şi ele acest lucru. Aici nu sînt vorbe, ci fapte : munca în comun în cadrul organelor conducătoare ale partidului.

În cursul acestui an (1910), şi golosiştii, şi „vperediştii“, şi Troţki s-au îndepărtat de fapt de partid, apropiindu-se tocmai de lichidatorism şi de otzovism-ultimatism. „Abcesele benigne“ au rămas abcese cu fenomene maligne, în măsura în care „elementele nocive“ nu erau eliminate de ele din organismul partidului, ci continuau să-l intoxice, menţinîndu-l într-o stare morbidă şi făcîndu-l incapabil de muncă de partid. Această muncă de partid a fost desfăşurată (în publicaţii accesibile tuturor) de bolşevici şi de plehanovişti, *în pofida* rezoluţiilor „împăciuitoriste“ şi a colegiilor create de plenară, *împotriva* golosiştilor şi vperediştilor, şi nu împreună cu ei (căci nu se putea lucra împreună cu lichidatorii şi otzoviştii-ultimatişti).

Dar munca în Rusia ? În răstimp de un an, C.C. nu s-a întrunit niciodată ! De ce ? Pentru că membrii C.C. din Rusia (împăciuitoriştii, care au binemeritat sărutul dat de „Glasul lichidatorilor“ *), i-au tot „invitat“ fără nici un rezultat pe lichidatori timp de un an, un an şi trei luni ! Din păcate, bunii noştri împăciuitorişti nu au prevăzut la plenară crearea unei instituţii de „aducere cu forţa“ la C.C. S-a ajuns la situaţia absurdă, ruşinoasă pentru partid pe care au prezis-o bolşevicii la plenară atunci cînd au combătut credulitatea şi naivitatea împăciuitoriştilor : munca în Rusia stagnează, partidul este încătuşat, iar din paginile revistelor „Naşa Zarea“ [9] şi „Vpered“ se revarsă un respingător şuvoi de atacuri liberale şi anarhiste împotriva partidului ! Mihail, Roman şi Iuri, pe de o parte, otzoviştii şi ziditorii de dumnezeu [10], pe de

* Denumire ironică dată de Lenin ziarului „Golos Soţial-Demokrata“ („Glasul social-democratului“). — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

altă parte, depun toate eforturile pentru *a submina* activitatea social-democrată, iar membrii împăciuitoriști ai C.C. îi „invită" pe lichidatori și-i tot „așteaptă" să vină !

În „Preavizul" lor din 5 decembrie 1910, bolșevicii au declarat deschis și formal că denunță acordul încheiat cu toate celelalte fracțiuni. Subminarea „păcii" încheiate la plenară, subminarea ei de către „Golos" [11], „Vpered" și Troțki a devenit un fapt definitiv recunoscut.

S-a pierdut aproape o jumătate de an (pînă în iunie 1911) cu încercările de a convoca o plenară în străinătate, deși în acord era prevăzută întrunirea ei în termen de cel mult trei luni. Lichidatorii (golosiștii-bundiștii-Șvarț) au torpilat și plenara din străinătate. Atunci blocul celor trei grupuri — bolșevicii, polonezii și „împăciuitoriștii" — face o ultimă încercare de a salva situația prin convocarea unei conferințe, prin crearea unei comisii de organizare în Rusia. Bolșevicii continuă să rămînă în minoritate : din ianuarie 1910 pînă în iunie 1911 precumpănesc lichidatorii (în B.S.C.C. [12] golosiștii, un bundist și Șvarț ; în Rusia „împăciuitoriștii" care-i tot „invită" pe lichidatori) ; din iunie 1911 pînă la 1 noiembrie 1911 (termen stabilit de comisia de arbitri formată din deținători) [13] precumpănesc împăciuitoriștii, de partea cărora au trecut polonezii.

Problema s-a pus astfel : atît banii cît și trimiterea de agenți se află în mîinile lui Tyszka și Mark (liderul împăciuitoriștilor de la Paris) ; bolșevicilor li se asigură un singur lucru : se acceptă ca ei să fie trimiși la muncă. Divergențele generate de plenară s-au redus la ultimul punct, care nu putea fi trecut cu vederea : să se desfășoare din plin munca fără „a astepta" pe nimeni, fără „a invita" pe nimeni (cine poate și vrea să desfășoare o activitate social-democrată nu are nevoie de invitații !), sau să se continue negocierile și tocmeala cu Troțki, cu grupul „Vpered" etc. Bolșevicii au ales prima cale, declarînd în mod clar și deschis acest lucru încă de la consfătuirea de la Paris a membrilor Comitetului Central [14]. Tyszka & Co. au ales (și au impus Comisiei tehnice și Comisiei de organizare din străinătate [15]) cea de-a doua cale, care în mod obiectiv se reducea, — după cum s-a arătat amănunțit în

www.dacoromanica.ro

foiletonul din „Soţial-Demokrat“ nr. 24 *, la o inutilă şi lamentabilă intrigărie.

Rezultatul îl poate vedea acum oricine. La 1 noiembrie *Comisia de organizare din Rusia* era deja formată. În mod practic ea a fost creată de bolşevici şi de menşevicii-partiiţi [16] din Rusia. „Alianţa celor două fracţiuni puternice“ (puternice prin trăinicia lor ideologică, prin munca lor de purificare de „abcese“), împotriva căreia s-au ridicat cu atîta furie la plenară şi după aceea oamenii slabi de minte (vezi „Golos“, „Vpered“, „Otkliki Bunda“ [17], „Pravda“ [18] *etc.*), s-a dovedit o realitate. Într-o serie de organizaţii social-democrate înaintate pentru Rusia anilor 1910 şi 1911, organizaţii model cum e organizaţia din Baku şi cea de la Kiev [19], această alianţă, spre marea satisfacţie a bolşevicilor, s-a transformat aproape într-o fuziune completă, într-un organism unic şi indisolubil al social-democraţilor partinici.

Lamentările cu privire la dizolvarea „tuturor“ fracţiunilor s-au dovedit a fi, după cum o arată experienţa acestor doi ani, o vorbărie goală a unor oameni slabi de minte care s-au lăsat prostiţi de d-nii Potresovi şi de d-nii otzovişti. „Alianţa celor două fracţiuni puternice“ şi-a îndeplinit menirea şi, prin colectivele înaintate de care am vorbit mai sus, s-a apropiat nemijlocit de o fuziune totală într-un partid unic. Şovăielile menşevicilor-partiiţi din străinătate nu mai pot schimba cu nimic acest fapt împlinit.

Multor sceptici sau diletanţi din rîndurile social-democraţiei care nu vor să înţeleagă dificultatea acestei sarcini, cei doi ani de după plenară li se par ani de intrigi meschine, dezolante şi inutile, ani de destrămare ; ei au fost însă ani în care partidul social-democrat a fost scos din mlaştina şovăielilor lichidatoriste şi otzoviste şi îndreptat pe drumul cel bun. Anul 1910 a fost un an de muncă în comun a bolşevicilor şi menşevicilor-partiiţi în *toate* organele conducătoare (oficiale şi neoficiale, legale şi ilegale) ale partidului : a fost primul pas întreprins de „alianţa celor două fracţiuni puternice“, un pas în direcţia pregătirii

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 346—368. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ideologice, a strîngerii forţelor sub un singur steag, antilichidatorist şi antiotzovist. În 1911 a fost făcut un al doilea pas : crearea Comisiei de organizare din Rusia. Faptul că la prima ei şedinţă a prezidat un menşevic-partieţ este semnificativ : cel de-al doilea pas — crearea în Rusia a unui centru care desfăşoară o activitate practică — a fost şi el făcut. Locomotiva a fost ridicată şi pusă pe şine.

Pentru prima dată după *patru* ani de destrămare şi disensiuni s-a întrunit — în ciuda unor persecuţii nemaiîntîlnite din partea poliţiei, în ciuda nemaipomenitelor „piedici" puse de golosişti, vperedişti, împăciuitorişti, polonezi şi tutti quanti — centrul social-democrat din Rusia. A apărut, pentru prima oară în Rusia, un apel adresat partidului de către acest centru [20]. Pentru prima oară munca de refacere a organizaţiilor locale ilegale a cuprins metodic şi integral (în numai trei luni, din iulie pînă în octombrie 1911) ambele capitale, regiunea Volgăi, Uralul, Caucazul, Kievul, Ekaterinoslavul, Rostovul, Nikolaevul, deoarece Comisia de organizare din Rusia s-a întrunit *după ce* membrii ei au vizitat toate aceste localităţi, iar prima ei adunare a avut loc *concomitent* cu refacerea Comitetului din Petersburg şi organizarea de către acesta a o serie de mitinguri muncitoreşti, concomitent cu adoptarea unor rezoluţii în favoarea partidului de către raioanele din Moscova etc.

Ar fi, desigur, o naivitate de neiertat să ne lăsăm cuprinşi de un optimism nejustificat ; mai avem încă de luptat cu greutăţi imense ; după publicarea în Rusia a primului apel al centrului social-democrat, prigoana poliţienească s-a înzecit ; există toate temeiurile să ne aşteptăm la îndelungate luni de dificultăţi, la noi arestări şi noi întreruperi în muncă. Principalul s-a făcut însă ; steagul a fost ridicat ; cercurile muncitoreşti din întreaga Rusie se strîng în jurul lui şi acum nici un atac al contrarevoluţiei nu-l mai poate doborî !

Cum au răspuns însă la acest uriaş pas înainte în munca noastră din Rusia Tyszka şi Leder şi „împăciuitoriştii" din

www.dacoromanica.ro

străinătate ? Printr-o ultimă izbucnire de intrigărie meschină : „procesul de colectare a abcesului", prezis pe un ton atît de profetic, în ajunul plenarei, de către Ionov, este neplăcut de bună seamă. Dar cine nu pricepe că acest proces supărător *însănătoşeşte* social-democraţia să nu se apuce de muncă revoluţionară ! Comisia tehnică şi Comisia de organizare din străinătate refuză să se supună Comisiei de organizare din Rusia. — Bolşevicii, fireşte, se desolidarizează cu dispreţ de intriganţii din străinătate. — Atunci încep oscilările : la începutul lunii noiembrie, rămăşiţele Comisiei de organizare din străinătate (doi polonezi şi un împăciuitorist) au primit raportul cu privire la convocarea Comisiei de organizare din Rusia. Acest raport conţine o expunere atît de cuprinzătoare a întregii munci, încît adversarii bolşevicilor, împăciuitoriştii atît de lăudaţi de „Golos" sînt *nevoiţi* să recunoască Comisia de organizare din Rusia. — Comisia de organizare din străinătate adoptă, la 13 noiembrie 1911, rezoluţia : „ne vom călăuzi după hotărîrile C.O.R." Din sumele aflate la dispoziţia C.O.S., 4/5 sînt vărsate în casa C.O.R., prin urmare nici polonezii şi nici împăciuitoriştii *nu* pot pune la îndoială seriozitatea cu care a fost organizată întreaga muncă.

Cu toate acestea, doar la cîteva zile după aceea, Comisia tehnică şi Comisia de organizare din străinătate refuză iarăşi să se supună Comisiei de organizare din Rusia ! ! Cum trebuie înţeles acest joc ?

Redacţia Organului Central se află în posesia unui document [21] care va fi prezentat conferinţei şi din care rezultă că Tyszka face agitaţie în favoarea neparticipării la Comisia de organizare din Rusia, a neparticipării la conferinţă.

Se poate oare imagina o intrigărie mai josnică ? Comisia tehnică şi Comisia de organizare din străinătate s-au oferit să dea ajutor la convocarea conferinţei şi la crearea Comisiei de organizare în Rusia, s-au lăudat că vor invita pe „toţi" şi n-au invitat pe nimeni (deşi, fiind în majoritate, aveau tot dreptul să invite şi să pună orice condiţii), nu au găsit alţi activişti afară de bolşevici şi de menşevicii-partiiţi, au suferit o înfrîngere totală pe arena pe

www.dacoromanica.ro

care şi-au ales-o ei înşişi şi au decăzut pînă într-atît, încît au început să pună „piedici" aceleiaşi C.O.R. căreia îi vărsaseră de bunăvoie, ca unui centru cu drepturi depline, 4/5 din fondurile pentru conferinţă ! !

Da, abcesul e un lucru neplăcut, mai ales „în procesul de colectare". De ce acestor teoreticieni ai alianţei tuturor grupuleţelor din străinătate nu le-a rămas altceva decît intrigăria s-a arătat deja în nr. 24 al O.C. Acum muncitorilor social-democraţi din Rusia nu le va fi greu să aleagă : sau să-şi apere Comisia lor de organizare din Rusia şi conferinţa lor, sau să permită lui Tyszka, Leder & Co. să împiedice, prin tot felul de intrigi, ţinerea conferinţei lor. Intriganţii au pierdut partida, asta-i realitatea ; Tyszka şi Leder sînt de pe acum stigmatizaţi de istoria P.M.S.D.R. ; ei nu vor reuşi să împiedice ţinerea conferinţei, să torpileze C.O.R.

Dar lichidatorii ? Timp de un an şi jumătate, din ianuarie 1910 şi pînă în iunie 1911, cît au avut majoritatea în B.S.C.C. şi „prieteni" credincioşi în împăciuitoriştii din Biroul din Rusia al C.C. [22], ei nu au făcut nimic, dar absolut nimic, pentru activitatea din Rusia ! Cît timp au avut ei majoritatea, munca a stagnat. Atunci însă cînd bolşevicii au distrus B.S.C.C. lichidatorist şi au iniţiat convocarea conferinţei, au început şi lichidatorii să se mişte. Şi e interesant să vedem în ce constă această „mişcare", care-i caracterizează de minune. Bundiştii, care au slujit dintotdeauna cu nedezminţită credinţă pe lichidatori, au încercat de curînd să profite de „vremurile de restrişte" de acum (la letoni, de pildă, deznodămîntul luptei dintre cele două curente — lichidatorist şi partinic — nu s-a precizat încă), au făcut rost de un caucazian şi toată ceata a plecat în oraşul Z. ca să obţină cu orice preţ semnarea rezoluţiilor întocmite de Troţki şi Dan la Café Bubenberg (Berna, august 1911) [23]. Ei n-au reuşit însă să dea de organizaţia conducătoare letonă, nu au obţinut nici o semnătură şi nu au putut tipări hîrtii cu antetul răsunător : „Comisia de organizare a celor mai puternice trei organizaţii". Aşa s-au petrecut lucrurile *.

* În afară de imperturbabilii bundişti s-au mai grăbit să torpileze rezoluţiile şi vperediştii. Din partea acestui grupuleţ, — care nu-i otzovist,

www.dacoromanica.ro

E bine ca muncitorii ruşi să ştie şi ei cum încearcă bundiştii să torpileze C.O.R. în Rusia ! Gîndiţi-vă numai : în timp ce activiştii care pregătesc conferinţa cutreieră Uralul şi Regiunea Volgăi, vizitează Petersburgul, Moscova, Kievul, Ekaterinoslavul, Rostovul, Tiflisul, Bakuul, bundiştii „fac rost" de un „caucazian" (probabil dintre birocraţii păstrători ai „sigiliului" Comitetului regional Caucaz [25] şi care au trimis pe Dan şi pe Akselrod ca reprezentanţi la Conferinţa P.M.S.D.R. din decembrie 1908 ! [26]) şi pornesc „să smulgă semnătura" letonilor. Puţin a lipsit ca această şleahtă de intriganţi, care slujesc pe lichidatori şi sînt absolut străini de orice activitate în Rusia să se constituie efectiv într-o „Comisie de organizare" a celor „trei organizaţii", în care ar urma să figureze doi dintre „preaputernicii" păstrători ai sigiliului ! Sau, poate, domnii bundişti şi caucazianul vor comunica partidului pe care anume dintre organizaţiile din Rusia le-au vizitat şi cînd anume, unde au restabilit ei activitatea şi unde au prezentat rapoarte ? Să auzim, stimabililor, relataţi-ne şi nouă !

Dar iscusiţii diplomaţi din străinătate, dîndu-şi aere de cunoscători, comentează : „izolarea nu e bună", „ar trebui să se discute cu Bundul şi cu Comitetul regional Caucaz".

Mari farsori ! —

Toţi cei care încă mai şovăie, deplîngînd „izolarea" bolşevicilor, să înveţe meditînd asupra sensului acestor doi ani din istoria partidului. Noi însă ne simţim mai bine ca oricînd într-o *astfel* de izolare, după ce am zvîrlit din calea noastră colecţiile de nulităţi din străinătate care se îndeletnicesc cu intrigăria şi am ajutat la unirea strînsă a muncitorilor social-democraţi din Petersburg, Moscova, Ural, Regiunea Volgăi, Caucaz şi Sud !

Cine se plînge de izolare n-a înţeles absolut nimic din importanta muncă ideologică a plenarei şi nici din greşeala ei împăciuitoristă. La un an şi jumătate de la ple-

ferit-a sfîntul ! —, un cunoscut otzovist [*] „s-a repezit" pînă la Kiev, Moscova, Nijni, încercînd „să se împace" cu împăciuitoriştii, dar s-a întors de peste tot fără nici un rezultat. Se vorbeşte că grupul „Vpered" dă vina pentru acest insucces pe raul dumnezeu născocit de Lunacearski şi că ar fi adoptat în unanimitate hotărîrea de a inventa unul mai bun.

www.dacoromanica.ro

nară a existat o aparentă unitate în străinătate şi o completă stagnare a activităţii social-democrate în Rusia. O jumătate de an sau patru luni de maximă izolare aparentă a bolşevicilor în 1911 a făcut să se urnească din loc, pentru prima oară, activitatea social-democrată din Rusia, să se restabilească, în sfîrşit, centrul social-democrat din Rusia.

Iar cei care nu şi-au dat încă seama că „abcesele" de felul lichidatorismului şi otzovismului sînt focare de putrefacţie şi de mortificare ideologică vor fi acum pe deplin edificaţi, în această privinţă, de istoria ciorovăielilor neputincioase şi a intrigilor jalnice la care se dedau grupuleţele „Golos" şi „Vpered", antrenînd după sine, în cădere, pe toţi cei care au încercat să le apere.

La muncă deci, tovarăşi social-democraţi partinici ! Scuturaţi-vă de ultimele rămăşiţe de legături cu curentele nesocial-democrate şi cu grupuleţele care, încălcînd hotărîrile partidului, alimentează asemenea curente. Uniţi-vă strîns în jurul Comisiei de organizare din Rusia, ajutaţi-o să convoace conferinţa şi să întărească activitatea organizaţiilor locale. P.M.S.D.R. a trecut printr-o boală grea : criza e pe sfîrşite.

Trăiască partidul nostru unic, revoluţionar, ilegal, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia !

„Sotial-D mok at" nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE LOZINCI ŞI DESPRE ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII SOCIAL-DEMOCRATE ÎN DUMĂ ŞI ÎN AFARA DUMEI

Interpelarea făcută de fracţiunea social-democrată din Duma a III-a în legătură cu odioasa provocare a ohranei, care a înscenat un proces de trimitere la ocnă a deputaţilor social-democraţi din Duma a II-a [27], marchează, pe cît se pare, o anumită cotitură în întreaga noastră activitate de partid, atît în situaţia democraţiei în general cît şi în starea de spirit a maselor muncitoreşti.

E, poate, pentru prima oară cînd de la tribuna Dumei a III-a răsună un protest atît de categoric şi de revoluţionar, ca ton şi conţinut, împotriva „stăpînilor de la 3 iunie", protest sprijinit de întreaga opoziţie, inclusiv cea mai moderată, mai vehistă şi mai liberal-monarhistă „opoziţie a maiestăţii-sale", adică de partidul cadet [28], şi pînă şi de „progresişti" [29]. E, poate, pentru prima oară în perioada de restrişte care a început din 1908 cînd ţara vede, simte, îşi dă seama cum, în legătură cu protestul revoluţionar al deputaţilor proletariatului revoluţionar din Duma ultrareacţionară, se mişcă masa muncitorilor, încep frămîntările în cartierele muncitoreşti din capitală, muncitorii organizează mitinguri (iarăşi mitinguri !) la care se rostesc cuvîntări social-democrate revoluţionare (mitingurile de la uzina „Putilov", de la uzina de cabluri etc.), se iscă discuţii şi circulă zvonuri despre o grevă politică de masă (vezi ştirea din Petersburg publicată în numărul din 19 noiembrie al ziarului octombrist „Golos Moskvî" [30]).

Fără îndoială, în Duma a III-a au avut loc şi pînă acum, nu o dată, acţiuni revoluţionare ale deputaţilor social-

www.dacoromanica.ro

democraţi : tovarăşii noştri din fracţiunea social-democrată şi-au îndeplinit de multe ori şi admirabil datoria, vorbind limpede, deschis şi cu dîrzenie, de la tribuna „parlamentului" ultrareacţionar purişkevician, despre falimentul monarhiei, despre republică, despre o a doua revoluţie. Este cu atît mai necesar să se sublinieze cu toată tăria acest merit al deputaţilor social-democraţi din Duma a III-a, cu cît se fac din ce în ce mai des auzite mîrşave declaraţii oportuniste ale pseudosocial-democraţilor de la „Golos Soţial-Demokrata" sau de la „Delo Jizni" [31], care-şi arată nemulţumirea faţă de asemenea manifestări.

Dar o astfel de îmbinare de simptome politice ale unei cotituri, ca : solidarizarea întregii opoziţii cu social-democraţii, declaraţia publicată în „Reci" [32] — acest ziar liberal-monarhist „cu simţul răspunderii", „loial" şi laş — cum că există o stare de conflict, frămîntările din rîndurile maselor în legătură cu interpelarea făcută în Dumă, ştirile apărute în presa oficială cu privire la „starea de nelinişte" de la sate, — o astfel de îmbinare nu s-a observat încă. După demonstraţiile care au avut loc anul trecut la moartea lui Muromţev şi la moartea lui Tolstoi, după grevele din anii 1910—1911, după „istoria" cu studenţii de anul trecut, nu încape îndoială că fenomenul menţionat de noi nu face decît să ne întărească convingerea că prima perioadă a contrarevoluţiei ruse, perioadă de acalmie totală, de linişte de moarte, de spînzurători şi sinucideri, de dezmăţ al reacţiunii şi de dezmăţ al renegărilor de tot felul, în special liberale, această perioadă *a luat sfîrşit*. În istoria contrarevoluţiei a început o a doua perioadă, perioadă în care descurajarea totală şi, adeseori, spaima „nebună" dispar, cînd în păturile cele mai diferite şi mai largi se întăreşte în mod vădit conştiinţa — sau, dacă nu conştiinţa, măcar sentimentul — că „aşa nu mai merge", că o „schimbare" se impune, este necesară, inevitabilă, cînd apare tendinţa pe jumătate instinctivă, în cele mai multe cazuri încă slab conturată, de a sprijini protestul şi lupta.

Se înţelege că am da dovadă de uşurinţă dacă am supraaprecia importanţa acestor simptome şi ne-am închipui că ne aflăm într-o perioadă de avînt. O asemenea

www.dacoromanica.ro

situație nu există încă. În contrarevoluție *nu* se mai observă trăsăturile care caracterizează prima ei perioadă, dar contrarevoluția continuă să domine, să se creadă de neclintit. Continuă să rămînă la ordinea zilei, ca să folosim cuvintele rezoluției P.M.S.D.R. din decembrie 1908, „o îndelungată muncă de educare, organizare și unire" a proletariatului [33]. Începutul cotiturii ne obligă însă să acordăm o deosebită atenție atitudinii partidului social-democrat față de celelalte partide și sarcinilor imediate ale mișcării muncitorești.

„Opoziția maiestății-sale", inclusiv cadeții și progresiștii, a făcut un gest care ar putea fi interpretat ca o recunoaștere momentană a hegemoniei social-democraților : urmînd pe deputații muncitorilor, ea a părăsit Duma moșierilor și a octombriștilor, Duma creată de monarhia ultrareacționară-pogromistă a lui Nicolaie Romanov, a părăsit-o pentru perioada manevrelor cinice ale majorității, care se temea ca toată această provocare să nu devină publică.

Ce înseamnă aceasta ? Au încetat oare cadeții să fie un partid contrarevoluționar sau nici n-au fost vreodată un asemenea partid, cum ne asigură social-democrații oportuniști ? Nu cumva trebuie să ne punem drept sarcină „sprijinirea" cadeților și să ne gîndim la lozinca unei „opoziții naționale" ?

Adversarii social-democrației re oluționare au folosit, s-ar putea spune, dintotdeauna metoda ducerii la absurd a concepțiilor ei și a înfățișării, în scopuri polemice, a unei caricaturi de marxism. De pildă, în ultimii ani ai secolului trecut, cînd social-democrația lua naștere în Rusia ca o mișcare de masă, narodnicii caricaturizau marxismul, reducîndu-l la „grevism". Iar ironia istoriei a făcut să apară și niște caricaturi de marxiști : „economiștii". Onoarea și bunul nume al social-democrației nu puteau fi salvate decît printr-o luptă necruțătoare împotriva „economismului" [34]. La fel după revoluția din 1905, cînd bolșevismul, ca aplicare a marxismului revoluționar la condițiile specifice ale epocii, a repurtat o importantă victorie în mișcarea muncitorească, victorie pe care acum o recunosc pînă și dușmanii săi, adversarii noștri caricaturizau

www.dacoromanica.ro

bolşevismul, reducîndu-l la „boicotism", la „tactica luptei cu orice preţ" etc. Şi din nou ironia istoriei a făcut să apară nişte caricaturi de bolşevici : „vperediştii".

Aceste învăţăminte ale istoriei trebuie să ne ferească de denaturarea caricaturală a concepţiilor social-democraţilor revoluţionari în ceea ce priveşte atitudinea faţă de cadeţi (vezi, de pildă, „Vpered" nr. 2). Cadeţii sînt indiscutabil un partid contrarevoluţionar ; acest lucru îl pot nega numai nişte oameni cu totul ignoranţi sau de rea-credinţă, şi este fără doar şi poate de datoria social-democraţiei să-l explice pretutindeni, inclusiv de la tribuna Dumei. Dar cadeţii sînt un partid al *liberalilor* contrarevoluţionari, şi această natură liberală a lor, după cum s-a subliniat şi în rezoluţia cu privire la partidele neproletare adoptată la Congresul de la Londra (1907) al P.M.S.D.R.[35], ne obligă „să folosim" situaţia specifică, conflictele sau fricţiunile specifice generate de această situaţie, să folosim, de pildă, falsul lor democratism, pentru a propovădui democratismul adevărat, consecvent, fără rezerve.

O dată ce în ţara noastră a apărut liberalismul contrarevoluţionar, democraţia în general şi democraţia proletară în special nu poate să nu se delimiteze de el ; ea nu trebuie să uite nici un moment hotarul care o desparte de acesta. Dar de aici nu rezultă cîtuşi de puţin că putem să confundăm liberalismul contrarevoluţionar cu feudalismul contrarevoluţionar de pildă, că putem să ignorăm conflictele dintre ele, să le ocolim, să le eludăm. Liberalismul contrarevoluţionar, tocmai pentru că este contrarevoluţionar, nu va putea juca *niciodată* rolul de hegemon într-o revoluţie victorioasă, dar tocmai pentru că este liberalism el va ajunge *inevitabil* la un „conflict" cu coroana, cu feudalismul, cu burghezia neliberală, reflectînd uneori indirect prin comportarea lui starea de spirit democratică, „de stînga" din ţară sau începutul unui avînt etc.

Să ne amintim de istoria Franţei : încă în cursul marii revoluţii, liberalismul burghez şi-a dat pe faţă caracterul contrarevoluţionar ; în legătură cu aceasta, vezi, de pildă, cartea deosebit de valoroasă a lui Cunow despre publicistica revoluţionară din Franţa. Şi nu numai după marea

www.dacoromanica.ro

revoluţie burgheză, dar chiar după revoluţia din 1848, cînd atitudinea contrarevoluţionară a liberalilor a dus la împuşcarea muncitorilor de către republicani, aceşti liberali, în ultimii ani ai celui de-al doilea imperiu, 1868—1870, au exprimat prin opoziţia lor o schimbare în starea de spirit şi începutul unui avînt democratic, revoluţionar, republican.

Dacă în prezent cadeţii se joacă de-a „alinierea la stînga", aşa cum îi tachinează octombriştii [36], acest joc al lor este un indiciu şi un rezultat al faptului că ţara „se radicalizează", că democraţia revoluţionară se mişcă în pîntecele mamei, pregătindu-se din nou să iasă la lumina zilei. Căci din pîntecele Rusiei Purişkevicilor şi Romanovilor nu se poate să nu se nască o democraţie revoluţionară !

Ce concluzie practică rezultă de aici ? Concluzia că trebuie să urmărim cu cea mai mare atenţie dezvoltarea acestei noi democraţii revoluţionare. Tocmai pentru că este nouă, pentru că se naşte după 1905 şi după contrarevoluţie şi nu înainte de aceasta, ea se va dezvolta, desigur, *într-un chip nou ;* şi, pentru ca să ştim să ne apropiem de acest nou, să-l înrîurim, să ajutăm la dezvoltarea lui cu succes, nu trebuie să ne mulţumim cu metodele vechi, trebuie să căutăm metode noi, să ne amestecăm în mulţime, să pipăim pulsul vieţii, trebuie să ne strecurăm cîteodată nu numai în mulţime, ci chiar şi în saloanele liberale.

De pildă, gazetuţa d-lui Burţev, „Buduşcee" [37], se aseamănă foarte mult cu un salon liberal ; în coloanele ei este susţinută în mod liberal stupida lozincă liberală, octombristă-cadetă a „revizuirii legii de la 3 iunie" şi se flecăreşte cu dezinvoltură despre agenţi, poliţie şi provocatori, despre Burţev şi despre bombe. Şi, totuşi, cînd d-l Martov s-a grăbit să pătrundă în acest salon liberal, el putea fi acuzat doar de o pripeală lipsită de tact şi nu de o greşeală principială *dacă... dacă* nu s-ar fi comportat acolo ca un liberal. Căci atunci cînd un social-democrat vorbeşte într-un salon liberal, atitudinea lui poate fi justificată şi, uneori, chiar aprobată numai dacă vorbeşte ca un social-democrat. D-l Martov însă a îndrugat în salonul

www.dacoromanica.ro

liberal nişte baliverne liberale cu privire la „solidaritatea" care trebuie stabilită „pentru perioada alegerilor" „în lupta pentru însăşi libertatea alegerilor şi a agitaţiei electorale" („Buduşcee" nr. 5) ! !

În noua situaţie se dezvoltă într-un chip nou o nouă democraţie ; nu încape îndoială că trebuie să învăţăm să ne apropiem de ea. Dar trebuie să ne apropiem de ea pentru a susţine şi a propaga lozincile adevăratei democraţii, iar nu pentru a gînguri împreună ca nişte liberali. Social-democraţia trebuie să propage noii democraţii *trei* lozinci, singurele demne de măreaţa noastră cauză, singurele care corespund condiţiilor *reale* de cucerire a *libertăţii* în Rusia ; aceste lozinci sînt : republica, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti.

Acesta este singurul program just de luptă pe scară naţională pentru libertatea Rusiei. Cine nu l-a înţeles nu-i încă democrat. Cine neagă acest program şi totuşi se pretinde democrat a înţeles cît se poate de bine necesitatea de a înşela poporul pentru a-şi înfăptui scopurile anti-democratice (adică contrarevoluţionare).

De ce lupta pentru ziua de muncă de 8 ore este o condiţie reală de cucerire a libertăţii în Rusia ? Deoarece experienţa arată că libertatea nu este posibilă fără o luptă plină de abnegaţie a proletariatului, iar o astfel de luptă este indisolubil legată de îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale muncitorilor. Prototipul acestor îmbunătăţiri, steagul lor este tocmai ziua de muncă de 8 ore.

De ce lupta pentru confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti este o condiţie reală pentru cucerirea libertăţii în Rusia ? Pentru că fără măsuri radicale de ajutorare a milioanelor de ţărani, aduşi la sapă de lemn, condamnaţi la chinuri şi moarte prin înfometare de către alde Purişkevici, Romanov şi Markov, orice discuţie despre democraţie, despre „libertatea poporului" e absurdă şi cu totul falsă. Or, fără confiscarea pămînturilor moşiereşti în folosul ţăranilor, nici vorbă nu poate fi de vreo măsură *serioasă* de ajutorare a ţăranului, de vreo hotărîre serioasă de a sfîrşi cu Rusia „mujicilor", adică cu Rusia iobăgistă, şi de a făuri o Rusie a agricultorilor liberi, o Rusie burgheză democratică.

www.dacoromanica.ro

De ce lupta pentru republică este o condiţie reală pentru cucerirea libertăţii în Rusia? Pentru că experienţa, măreaţa experienţă de neuitat a unuia dintre cele mai mărete decenii din istoria Rusiei — primul deceniu al secolului al XX-lea —, dovedeşte cu o claritate şi o evidenţă incontestabile că monarhia noastră este *incompatibilă* cu cele mai elementare garanţii de libertate politică. Istoria Rusiei, istoria multiseculară a ţarismului, a făcut ca la începutul secolului al XX-lea să nu avem şi *să nu putem avea* altă monarhie decît una *ultrareacţionară-pogromistă*. În actuala situaţie socială, în actuala situaţie de clasă, monarhia rusă nu poate proceda altfel decît organizînd bande de asasini care să tragă de după colţ în deputaţii noştri liberali şi democraţi sau să dea foc caselor în care se întrunesc democraţii. Monarhia rusă nu poate proceda altfel decît răspunzînd la demonstraţiile pentru libertate ale poporului prin organizarea unor detaşamente de oameni care iau de picioare pe copiii evrei şi-i izbesc cu capul de pietre pînă-i omoară, de oameni care batjocoresc femeile evreice şi gruzine şi spintecă pe bătrîni.

Prostănacii liberali flecăresc dînd într-una drept exemplu o monarhie constituţională de felul Angliei. Dar dacă într-o ţară atît de civilizată cum e Anglia, care nu a cunoscut niciodată jugul mongol şi nici asuprirea birocraţiei sau dezmăţul clicii militariste, dacă într-o asemenea ţară a fost nevoie de decapitarea unui tîlhar încoronat spre a-i învăţa pe regi să fie monarhi „constituţionali", în Rusia ar trebui decapitaţi cel puţin o sută de Romanovi pentru ca succesorii lor să fie dezvăţaţi de organizarea asasinatelor sutelor negre şi a pogromurilor contra evreilor.

Dacă social-democraţia a învăţat ceva din prima revoluţie rusă, ea trebuie să facă acum în aşa fel ca în nici o cuvîntare, în nici o foaie volantă să nu figureze lozinca: „jos absolutismul!", care s-a dovedit cu totul insuficientă şi extrem de vagă, ci *numai* lozinca: „jos *monarhia* ţaristă, trăiască republica!".

Să nu ni se spună că lozinca republicii nu corespunde actualului stadiu de dezvoltare politică a muncitorilor şi a ţăranilor. Cu 10—12 ani în urmă au existat nu numai „narodnici", care nici nu îndrăzneau măcar să se gîndească

www.dacoromanica.ro

la lozinca „jos absolutismul", dar s-au găsit chiar şi social-democraţi — aşa-zişii „economişti" — care au contestat oportunitatea acestei lozinci. În anii 1903—1904 lozinca „jos absolutismul" a devenit „o răspîndită zicală populară" ! Nu începe nici cea mai mică îndoială că o propagandă sistematică şi susţinută în favoarea republicii va găsi acum în Rusia terenul cel mai propice, deoarece masele cele mai largi, în special cele ţărăneşti, se gîndesc, desigur, cu obidă şi îndîrjire la sensul dizolvării celor două Dume, la legătura dintre puterea ţaristă ajutată de Duma a III-a [38] boierească şi ruinarea satului de către alde Markov & Co. În momentul de faţă nimeni nu poate spune cu precizie cît de repede va creşte sămînţa aruncată în pămînt, sămînţa propagandei în favoarea republicii ; dar nu asta importă ; important este ca însămînţarea să fie făcută cum trebuie, într-un mod într-adevăr democratic.

Analizînd problema lozincilor ce urmează a fi folosite în viitoarea campanie electorală pentru Duma a IV-a şi a lozincilor întregii noastre activităţi din afara Dumei, nu putem să nu ne oprim asupra unei cuvîntări foarte importante, dar cît se poate de greşite, rostite în Duma a III-a de către deputatul social-democrat Kuzneţov. La 17 octombrie 1911 [39], ziua celei de-a şasea aniversări a primei victorii a revoluţiei ruse, Kuzneţov a luat cuvîntul în Dumă în problema proiectului de lege a asigurărilor pentru muncitori. Dreptatea ne cere să recunoaştem că, în general, el a vorbit foarte bine, a apărat cu toată energia interesele proletariatului, a spus adevărul drept în faţă nu numai majorităţii ultrareacţionare din Dumă, ci şi cadeţilor. Recunoscînd fără rezerve acest merit al lui Kuzneţov, trebuie să arătăm tot atît de deschis şi greşeala lui.

„Cred — a spus Kuzneţov — că, urmărind cu atenţie atît dezbaterile care au avut loc cu prilejul discutării acestor probleme în ansamblu cît şi cele care au avut loc cu prilejul discutării prezentului proiect de lege pe articole, muncitorii vor ajunge la concluzia că acum, în momentul actual, lozinca lor imediată trebuie să fie : «Jos Duma de la 3 iunie, trăiască votul universal !». De ce ? Răspund : pentru că interesele clasei muncitoare pot fi just satisfăcute numai dacă şi numai atunci cînd clasa muncitoare va trimite în instituţia legislativă,

www.dacoromanica.ro

pe baza votului universal, un număr suficient de deputaţi ; numai ei sînt cei care pot rezolva just problemele asigurărilor pentru clasa muncitoare".

Aici lui Kuznețov i s-a întîmplat o nenorocire de care el, probabil, nu şi-a dat seama, dar pe care noi am prezis-o de multă vreme ; această nenorocire constă în coincidenţa greşelilor pe care le comit lichidatorii şi otzoviştii.

Lansînd, de la tribuna Dumei, lozinca inspirată de revistele lichidatoriste „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni", Kuznețov nu a observat că prima parte (care-i şi cea esenţială) a acestei lozinci („jos Duma a III-a") repetă în *întregime* lozinca lansată făţiş acum trei ani de otzovişti şi susţinută de atunci, pe furiş şi cu fereală, numai de „vperedişti", care nu sînt altceva decît nişte otzovişti laşi.

Acum trei ani, „Proletarii" [40] nr. 38, cu data de 1 (14) noiembrie 1908, scria în legătură cu această lozincă a otzoviştilor :

„În ce condiţii ar putea căpăta însemnătate lozinca «jos Duma» ? Să presupunem că avem de-a face cu o Dumă liberală, reformatoare, conciliatoare într-o epocă de criză revoluţionară deosebit de acută, care este pe punctul de a se transforma într-un război civil direct. E cu totul posibil ca într-un asemenea moment să fie lansată lozinca «jos Duma», adică jos tratativele paşnice cu ţarul, jos instituţia iluzorie a «păcii», să chemăm la un asalt direct. Să presupunem că, dimpotrivă, avem în faţa noastră o Dumă arhireacţionară, aleasă pe baza unei legi electorale perimate, şi că în ţară nu există o criză revoluţionară acută ; în acest caz, lozinca «jos Duma» ar putea deveni o lozincă de luptă pentru o reformă electorală. La noi nu vedem nimic asemănător nici cu primul caz, nici cu cel de-al doilea" *.

În suplimentul la „Proletarii" nr. 44 (din 4 (17) aprilie 1909) a fost reprodusă o rezoluţie a otzoviştilor din Petersburg în care se prevedea direct *„începerea* unei *largi* agitaţii în rîndurile maselor în favoarea lozincii : jos Duma

* Mai departe, „Proletarii" a susţinut lozinca „jos absolutismul". După cum am mai arătat, această lozincă trebuie înlocuită acum cu lozinca : „Jos monarhia ţaristă, trăiască republica". (Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 285—286. — *Nota red.*)

www.dacoromanica.ro

a III-a de stat!" În acelaşi număr, „Proletarii" scria împotriva acestei propuneri: „Această lozincă, care a atras un timp oarecare pe unii muncitori antiotzovişti, este *greşită*. Ea reprezintă ori o lozincă cadetă de reformă electorală în condiţiile absolutismului (constatăm că aceste rînduri, scrise la începutul anului 1909, sînt îndreptate tocmai împotriva felului în care e pusă problema de Kuzneţov la sfîrşitul anului 1911!)..., ori o repetare a unei lozinci învăţate pe dinafară şi care a fost lansată într-o perioadă cînd Dumele liberale camuflau ţarismul contrarevoluţionar, pentru ca poporul să nu-şi dea bine seama cine este adevăratul său duşman" *

De aici reiese limpede în ce constă greşeala lui Kuzneţov. El a prezentat ca lozincă generală lozinca cadetă de reformă electorală, care nu are nici un sens în cazul cînd sînt menţinute toate celelalte splendori ale monarhiei Romanovilor: Consiliul de stat, atotputernicia birocraţiei, organizaţiile ultrareacţionare pogromiste ale bandei ţariste etc. Kuzneţov ar fi trebuit să spună, în ipoteza că noi abordăm problema aşa cum a abordat-o el şi în ipoteza că tonul general al cuvîntării lui ar rămîne acelaşi, cam următoarele:

„Tocmai din exemplul proiectului de lege al asigurărilor se vor convinge încă o dată muncitorii că atît interesele directe ale clasei lor cît şi drepturile şi nevoile întregului popor nu pot fi apărate fără astfel de transformări cum sînt: introducerea dreptului de vot universal, a deplinei libertăţi de asociere, a libertăţii presei etc. Dar nu este oare clar că nu ne putem aştepta la asemenea transformări atîta timp cît actualul regim politic al Rusiei rămîne neschimbat, atîta timp cît pot fi anulate orice hotărîri ale oricărei Dume, atîta timp cît în stat rămîne fie şi un singur organ al puterii neales?"

Ştim foarte bine că deputaţii social-democraţi au reuşit să facă de la tribuna Dumei a III-a — şi în aceasta constă meritul lor — unele declaraţii republicane mult mai directe şi mai clare. Deputaţii pot desfăşura în mod cu totul legal în cadrul Dumei propagandă republicană, şi ei

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 415. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trebuie s-o facă. Am corectat cuvîntarea lui Kuzneţov vrînd numai să ilustrăm prin acest exemplu cum ar fi putut el să evite greşeala, păstrînd în acelaşi timp tonul general al cuvîntării sale, arătînd şi subliniind marea importanţă a unor transformări incontestabil necesare, cum sînt introducerea dreptului de vot universal, a libertăţii de asociere etc.

Orice social-democrat care rosteşte, indiferent unde, o cuvîntare politică trebuie să vorbească neapărat şi despre republică. Despre republică trebuie însă să ştii să vorbeşti ; nu poţi vorbi despre republică în acelaşi fel la un miting dintr-o uzină şi într-un sat de cazaci, la o întrunire studenţească şi într-o casă ţărănească, de la tribuna Dumei a III-a şi în coloanele unui organ care apare în străinătate. Arta oricărui propagandist şi a oricărui agitator constă tocmai în priceperea de a influenţa în modul cel mai eficace auditoriul respectiv, făcînd ca un anumit adevăr să devină pentru el cît mai convingător, cît mai uşor de înţeles, cît mai evident şi mai lesne de reţinut.

Nu trebuie să uităm nici un moment lucrul principal : în Rusia se trezeşte la o viaţă şi la o luptă nouă o democraţie nouă. Datoria muncitorilor conştienţi — avangarda revoluţiei ruse şi conducători ai maselor populare în lupta pentru libertate — este de a explica sarcinile democraţiei consecvente : republica, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti.

„Social-Demokrat" nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

O AGENTURĂ A BURGHEZIEI LIBERALE

Numărul de față era aproape gata pentru tipar cînd am primit ziarul „Buduşcee" nr. 9. Noi am asemănat acest ziar cu un salon liberal. Precum se vede, în acest salon iau cuvîntul uneori şi agenţi ai burgheziei liberale din Rusia, încercînd să ia la remorca lor pe revoluţionari. De un asemenea agent a fost scris editorialul din nr. 9, care *salută* hotărîrea cadetilor de a încheia un bloc cu octombriştii !! „Noi am dori — scriu aceşti liberali cu bombă — ca... toate partidele de stînga, inclusiv cele socialiste şi cele revoluţionare, să se pronunţe *în acelaşi spirit* şi să se călăuzească după *aceleaşi principii !!*"

Cum să nu dorească aşa ceva un liberal contrarevoluţionar ! Este necesar însă ca publicul cititor să-şi dea seama de adevăratul sens al acestor rînduri ; cînd într-un editorial din „Buduşcee" vezi scris : „Noi socialiştii", „noi revoluţionarii", trebuie să citeşti : „noi liberalii".

Chiar acum am primit ziarele, care ne-au adus ştirea că Voiloşnikov a fost exclus de la 15 şedinţe [41]. Cadeţii s-au pronunţat *pentru* excluderea lui de la *cinci* şedinţe !! Trăiască blocul cadeto-octombrist pentru excluderea democraţilor şi a social-democraţilor de la 10 şedinţe !!

„Sotial-Demokrat" nr. 25
din 8 (21) decembrie 1911

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DIN LAGĂRUL PARTIDULUI „MUNCITORESC" STOLÎPINIST

Articolul lui N. R—kov publicat în revista lichidatoristă „Naşa Zarea" nr. 9—10 reprezintă un eveniment de mare importanţă pentru acest lagăr. Articolul e un adevărat „Credo" sau manifest al partidului muncitoresc liberal. Luînd-o de la început, de la aprecierea revoluţiei şi a rolului tuturor claselor, şi mergînd cu o remarcabilă consecvenţă pînă la sfîrşit, pînă la proiectul unui partid muncitoresc (?) legal, R—kov substituie, în toate raţionamentele sale, liberalismul marxismului.

Care e sarcina obiectivă ce stă astăzi în faţa Rusiei? Desăvîrşirea înlocuirii economiei semiiobăgiste printr-un „capitalism civilizat". — Această teză nu este marxistă, ci struvistă sau liberală, căci un marxist face distincţie între clasele cu concepţii diferite — octombristă, cadetă, trudovică, proletară — asupra capitalismului „civilizat".

Care este elementul esenţial în problema aprecierii revoluţiei? — R—kov condamnă lamentările şi renegarea celor care strigă despre „eşecul" revoluţiei şi le opune... marele adevăr profesoral că şi în perioada „reacţiunii" se dezvoltă forţe sociale noi. Este clar că acest răspuns al lui R—kov urmăreşte să disimuleze *esenţa* problemei într-un mod avantajos liberalilor contrarevoluţionari, care recunosc întru totul adevărul nou descoperit de R—kov. Esenţialul este: ce clase s-au dovedit, în cursul revoluţiei, capabile de luptă revoluţionară, directă, de masă, şi ce clase au trădat-o, trecînd — direct sau indirect — de partea contrarevoluţiei. R—kov ascunde această chestiune,

www.dacoromanica.ro

pregătindu-se astfel să treacă sub tăcere deosebirea dintre democraţia revoluţionară şi opoziţia „progresistă", liberal-monarhică.

În problema rolului clasei moşiereşti, R—kov reuşeşte din capul locului să afirme o absurditate. Dacă pînă nu de mult, spune el, reprezentanţii acestei clase „erau" cu adevărat iobăgişti, în prezent „ei formează doar un mic grup în jurul lui Purişkevici şi Markov II şi împroaşcă neputincioşi (!!) cu balele veninoase ale desperării". Majoritatea nobililor moşieri „se transformă treptat şi sigur în burghezie agricolă".

În realitate, după cum ştie oricine, aceşti Markov II şi Purişkevici sînt *atot*puternici la noi, atît în Dumă cît şi, mai ales, în Consiliul de stat, şi mai mult încă în banda ultrareacţionară ţaristă şi cu deosebire în conducerea Rusiei. Tocmai „puterea lor şi veniturile lor" (rezoluţia Conferinţei din decembrie 1908) [42] constituie o garanţie că se va face un pas în direcţia transformării pe *această* cale a ţarismului în monarhie burgheză. Transformarea gospodăriei iobăgiştilor în gospodărie burgheză nu înseamnă nicidecum înlăturarea directă a puterii politice a acestor ultrareacţionari : acest lucru este clar şi din punctul de vedere al adevărurilor elementare ale marxismului ; acest lucru reiese şi din experienţa Prusiei după cei 60 de ani de „transformare" a ei (începînd din 1848). După R—kov, în Rusia nu există absolutism şi nici monarhie ! R—kov aplică o metodă liberală şcolărească : eliminarea cu multă dezinvoltură (pe hîrtie) a extremelor sociale serveşte drept „dovadă" că „compromisul este inevitabil".

După părerea lui R—kov, actuala politică agrară înseamnă că „în perspectivă se conturează un compromis inevitabil (!)". Între cine ? „Între diferite grupuri ale burgheziei". Dar ce forţă socială — îl întrebăm noi pe „marxistul" nostru — va împinge la compromis tagma Purişkevicilor, care deţine întreaga putere în mîinile ei ? La această întrebare, R—kov nu dă nici un răspuns. Întrucît însă are alături o indicaţie că se produce un proces de consolidare a marii burghezii comerciale şi industriale, că „se apropie dominaţia" burgheziei „progresiste moderate", se impune o singură concluzie : R—kov speră că burghezia moderată

www.dacoromanica.ro

progresistă va prelua în mod paşnic puterea din mîinile Purişkevicilor şi Romanovilor.

E de necrezut, dar asta-i realitatea. Tocmai o astfel de utopie liberală dintre cele mai vulgare constituie baza concepţiei lui R—kov, care se laudă că în afirmaţiile sale nu există „nici un dram de utopie". Între lichidatorii extremişti, care — începînd de la Larin şi sfîrşind cu Cerevanin, Dan şi Martov — oferă cu toţii, în forme şi fraze foarte puţin schimbate, *tocmai această idee fundamentală* a cuceririi paşnice a puterii de către burghezie (în cel mai bun caz: *sub presiune* „de jos"), şi N. R—kov nu există de fapt nici o deosebire.

În viaţă însă, iar nu în utopia liberală, constatăm domnia purişkevicismului, moderat de bodogănelile Gucikovilor şi Miliukovilor. Octombriştii şi cadeţii „progresişti moderaţi" nu subminează, ci eternizează această dominaţie. Contradicţia dintre această dominaţie şi dezvoltarea burgheză a Rusiei, care merge incontestabil înainte, devine tot mai acută (şi nu mai atenuată, cum cred teoreticienii „compromisului inevitabil"). Forţa motrice a rezolvării acestei contradicţii o pot constitui numai masele, adică proletariatul care duce după sine ţărănimea.

Fostul bolşevic, astăzi lichidator, exclude aceste mase cu atîta uşurinţă de parcă spînzurătorile stolîpiniste şi şuvoiul de lături veninoase le-ar fi înlăturat nu numai de pe arena politicii deschise, nu numai din coloanele publicaţiilor liberale, ci şi din viaţă. Ţărănimea este slabă în alegeri, afirmă liberalul nostru în aşa-zisa lui „analiză"; cît despre clasa muncitoare, el în mod convenţional o „lasă deoparte" !!

R—kov s-a apucat să demonstreze că, deşi în Rusia revoluţia („furtuna") este posibilă, ea nu este necesară. Dacă „lăsăm deoparte" — fie numai în mod convenţional, fie numai „deocamdată", fie numai ţinînd seama de „slăbiciunea lor în alegeri" — clasa muncitoare şi ţărănimea, se înţelege că revoluţia nu numai că nu este necesară, dar nu este nici posibilă. Dezinvoltura liberalilor nu va face să dispară însă din viaţă nici atotputernicia lui Purişkevici şi a lui Romanov şi nici riposta revoluţionară ce se pregăteşte în rîndurile proletariatului care se maturi-

www.dacoromanica.ro

zează şi ale ţărănimii chinuite şi înfometate. Toate acestea arată că *linia* marxistului, adică a social-democratului revoluţionar, care în orice împrejurări şi în formele cele mai variate — în cuvîntările rostite la mitinguri, sau de la tribuna Dumei a III-a, sau în Sovietul de deputaţi ai muncitorilor, sau în cea mai paşnică asociaţie muncitorească legală — susţine necesitatea sprijinirii acestei riposte, întăririi ei, dezvoltării ei, îndrumării ei juste spre victoria deplină, această linie a fost înlocuită de N. R—kov, în toate raţionamentele sale, cu linia liberalului, care nu vrea să vadă ceea ce în mod forţat se găseşte în ilegalitate, nu vrea să vadă decît pe Purişkevicii care „se transformă" în „iuncheri civilizaţi" sau pe Miliukovii „progresişti moderaţi".

Este tocmai orbirea specifică, caracteristică întregii reviste „Naşa Zarea", întregului partid muncitoresc stolîpinist. În legătură indisolubilă cu această concepţie greşită, care se datoreşte unor ochelari liberali, se află concentrarea atenţiei exclusiv asupra legalizării partidului muncitoresc. Dacă „compromisul este inevitabil", nu are rost să luptăm împotriva inevitabilului, iar clasei muncitoare, ca şi celorlalte clase ale orînduirii burgheze temeinic statornicite, nu-i rămîne altceva de făcut decît să-şi aranjeze un modest cuib mic-burghez într-un colţişor al acestei orînduiri. Acesta este sensul real al predicii legaliştilor, oricît ar fi camuflat-o cu fraze „revoluţionare" Martov, căruia d-nii Potresov, Iuri, Ceaţki, Larin, Dan & Co. i-au rezervat acest rol.

La R—kov, această semnificaţie *reală* a „asociaţiei" legale „pentru apărarea intereselor clasei muncitoare" este cît se poate de clară. Că „autorităţile" nu vor permite înfiinţarea unei asemenea asociaţii şi nu vor tolera „existenţa" ei „efectivă" chiar în cazul cînd în cadrul ei hegemonia o vor avea Prokopovicii este un lucru clar. Numai nişte liberali orbi pot să nu vadă acest lucru. Dar o *asociaţie* a intelectualilor care oferă maselor muncitoare, sub formă de socialism, o predică *liberală* a şi fost practic realizată. Această „asociaţie" nu este altceva decît cercul de colaboratori ai revistelor „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni" ; „steagul" lor, steagul ideologic al liberalismului, este „arborat" de N. R—kov

www.dacoromanica.ro

atunci cînd ne asigură că fără o organizaţie legală lupta ar căpăta inevitabil (!!) un caracter anarhic, că vechile lozinci s-au transformat în vorbe fără viaţă, că tactica nu poate fi redusă la „încăierare", că în noua „asociaţie" nu există „*nici măcar ideea* (!) necesităţii unei răsturnări prin violenţă" etc. Această propagandă a unor liberali, a unor renegaţi din rîndurile intelectualilor este o realitate, în timp ce asociaţia muncitorească legală este o vorbă goală. Asociaţia pentru apărarea liberală a intereselor clasei muncitoare concepute în chip liberal este o realitate ; această „asociaţie" este tocmai „Naşa Zarea", iar o „organizaţie politică largă şi legală" a muncitorilor în Rusia de astăzi este un nevinovat vis liberal, un vis deşert şi mincinos.

A organiza sindicate legale, înţelegînd că în momentul de faţă ele nu pot deveni nici largi, nici „politice" şi nici trainice, e un lucru util. A propaga idei liberale care preconizează o asociaţie muncitorească politică *fără* ideea violenţei este absurd şi dăunător.

În încheiere, două perle. Prima : „Dacă cuiva orbit de nebunia reacţionară — scrie R—kov — i-ar trece prin minte să aducă membrilor unei asemenea asociaţii acuzaţia că urmăresc o răsturnare prin violenţă, întreaga greutate a unei asemenea acuzaţii absurde, neîntemeiate, inconsistente din punct de vedere juridic ar cădea în capul acuzatorului". Imaginaţi-vă următorul tablou : în capul lui Şceglovitov & Co. cade povara unor acuzaţii inconsistente din punct de vedere juridic, şi nu Rodicev, ci N. R—kov îi zdrobesc cu această „greutate"...

A doua perlă. Muncitorii, scrie R—kov, „trebuie să-şi asume sarcina hegemoniei politice în lupta pentru o orînduire democratică". R—kov recunoaşte hegemonia după ce a golit-o de întregul ei *conţinut*. Muncitori, spune R—kov, voi nu trebuie să luptaţi împotriva compromisului „inevitabil", ci să vă numiţi hegemoni. Or, a fi hegemon înseamnă tocmai a explica falsitatea ideii „inevitabilităţii" compromisului şi a lupta pe linia ripostei proletare şi proletar-ţărăneşti date oricăror compromisuri burgheze nedemocratice.

N. R—kov va face luptei împotriva lichidatorilor aceleaşi servicii pe care le-a făcut I. Larin luptei împotriva

www.dacoromanica.ro

falsei idei a congresului muncitoresc [43]. N. R—kov şi I. Larin au avut curajul să apară... goi-goluţi. R—kov e un lichidator sincer. Prin curajul său, el îi va determina pe mulţi *să reflecteze* asupra rădăcinilor ideologice ale lichidatorismului. El va confirma o dată în plus justeţea rezoluţiilor din decembrie 1908 ale P.M.S.D.R., întrucît el ridică în mod sistematic (şi de regulă rezolvă greşit) tocmai problemele care au fost analizate şi rezolvate just în aceste rezoluţii. R—kov va face să apară în ochii muncitorilor, în toată nimicnicia lor, pe acei diplomaţi ai lichidatorismului care, asemenea redactorilor de la „Naşa Zarea" (sau de la „Golos"), recurg la diferite manevre şi tertipuri, vin cu rezerve peste rezerve, declinîndu-şi răspunderea pentru „anumite pasaje" din articolul lui R—kov sau pentru „concretizarea" planului său. Ca şi cum ar fi vorba numai de anumite pasaje etc., iar nu de o linie unitară, închegată, consecventă — linia politicii muncitoreşti liberale !

„Sotial-Demokrat" nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE DIPLOMAŢIA LUI TROŢKI ŞI DESPRE O PLATFORMA A PARTIIŢILOR

Procesul de dispariţie a micilor grupuri din străinătate care au încercat să-şi întemeieze existenţa pe jocul diplomatic cu curentele nesocial-democrate — lichidatorismul şi otzovismul — este concret ilustrat de nr. 22 al ziarului lui Troţki, „Pravda", care şi-a reluat recent apariţia după o întrerupere destul de îndelungată.

Ziarul a apărut la 29 noiembrie st. n., adică la aproape o lună de la publicarea înştiinţării date de Comisia de organizare din Rusia. *Troţki nu pomeneşte însă nici un cuvînt despre această înştiinţare!*

Pentru Troţki, Comisia de organizare din Rusia nici nu există. Troţki îşi zice partieţ pe motivul că pentru el centrul de partid din Rusia, creat de majoritatea covîrşitoare a organizaţiilor social-democrate din Rusia, nu reprezintă nimic! Ori poate tocmai dimpotrivă, tovarăşi, Troţki, cu micul lui grup din străinătate, nu reprezintă nimic pentru organizaţiile social-democrate din Rusia?

În fraze tipărite cu caracterele cele mai grase, Troţki ne asigură — cum nu i se urăşte de atîtea jurăminte? — că ziarul său „nu este un ziar fracţionist, ci de partid". Analizaţi cu mai multă atenţie conţinutul numărului 22 şi veţi observa imediat mecanismul neîndemînatic al jocului cu fracţiunile *ne*partinice: vperediştii şi lichidatorii.

Iată o corespondenţă din Petersburg, semnată S.V. şi care face reclamă grupului „Vpered". S.V. reproşează lui

www.dacoromanica.ro

Troțki că nu a publicat rezoluția celor din Petersburg împotriva campaniei de petiții ce i-a fost trimisă de multă vreme. Troțki, pe care vperediștii îl acuză de „spirit îngust fracționist" (o, neagră ingratitudine !), se sucește și se eschivează de la un răspuns, invocînd sărăcia ziarului său și faptul că acesta apare rar. Jocul e cusut cu ață albă ; vă vom ajuta cu condiția să ne ajutați și voi ; noi (Troțki) vom trece sub tăcere lupta partiților împotriva otzoviștilor și totodată noi (Troțki) vă vom ajuta să faceți reclamă grupului „Vpered" ; în schimb, voi (S.V.) cedați lichidatorilor în ceea ce privește „campania de petiții". Ce altceva reprezintă această apărare diplomatică a celor două fracțiuni nepartinice decît o ilustrare a adevăratului spirit de partid ?

Iată un editorial plin de frazeologie retorică, purtînd titlul răsunător : „Înainte !". „Muncitori conștienți ! — citim în acest articol —, nu există astăzi pentru voi o lozincă mai importantă" (așa !) „și mai atotcuprinzătoare" (aici a început s-o ia razna, sărmanul !) „decît libertatea de asociere, libertatea întrunirilor și a grevelor". „Social-democrația — citim mai departe — cheamă proletariatul la luptă pentru republică. Dar, pentru ca lupta pentru republică să nu fie o lozincă deșartă (!!) a unei elite restrînse, este necesar ca voi, muncitorii conștienți, să învățați masele ca, pe baza propriei lor experiențe, să înțeleagă necesitatea libertății de asociere și să lupte pentru această revendicare vitală de clasă".

Frazeologia revoluționară servește aici pentru a camufla și a justifica falsul caracter al lichidatorismului, întunecînd astfel conștiința muncitorilor. De ce să fie oare lozinca republicii o lozincă *deșartă a unui număr restrîns de persoane*, cînd republica înseamnă imposibilitatea de a dizolva Duma, înseamnă libertatea de asociere și libertatea presei, izbăvirea țăranilor de împilarea și jecmănirea lor de către toți acești Markovi, Romanovi, Purișkevici ? Dar nu este limpede că lucrurile se prezintă tocmai invers : că lozinca „libertății de asociere", *dacă nu este legată* de lozinca republicii, este departe de a fi „atotcuprinzătoare", rămînînd o lozincă „deșartă" și absurdă ?

www.dacoromanica.ro

Este absurd să ceri de la monarhia țaristă „libertatea de asociere" fără să explici maselor că o asemenea libertate este incompatibilă cu țarismul și că pentru a o obține este necesară instaurarea republicii. Proiectele de lege cu privire la libertatea de asociere depuse în Dumă, interpelările și discursurile pe această temă trebuie să ne servească nouă, social-democraților, drept prilej și material de agitație în favoarea republicii.

„Muncitorii conștienți trebuie să învețe masele să înțeleagă prin propria lor experiență necesitatea libertății de asociere" ! Vechiul laitmotiv al vechiului oportunism rus, folosit pînă la uzură încă de „economiști" ! Masele capătă *experiență* atunci cînd miniștrii le închid asociațiile, cînd guvernatorii și ureadnicii săvîrșesc zilnic acte de violență — iată care este în realitate *experiența maselor*. Iar proslăvirea „libertății de asociere" ca lozincă opusă republicii este frazeologia unui intelectual oportunist, străin de mase. Este frazeologia unui intelectual care își închipuie că „experiența" cu „petiția" (care a întrunit 1 300 de semnături) [44] sau cu un proiect de lege pus la dosar ar putea educa „masele". În realitate, masele sînt educate printr-o altă experiență, printr-o experiență vie, iar nu pe hîrtie ; ceea ce le lămurește pe ele este agitația adusă de muncitorii conștienți în favoarea republicii, singura lozincă atotcuprinzătoare în sensul democratismului politic.

Troțki știe prea bine că lichidatorii *asociază*, în paginile publicațiilor legale, lozinca „libertății de asociere" cu lozinca : jos partidul ilegal, jos lupta pentru republică. Misiunea lui este tocmai aceea de a camufla lichidatorismul, aruncînd praf în ochi muncitorilor.

Cu Troțki nu poți discuta în fond, întrucît el nu are nici un fel de concepții. De discutat poți și trebuie să discuți cu lichidatorii și cu otzoviștii convinși, dar nu cu un om care se joacă de-a camuflarea greșelilor și ale unora, și ale celorlalți : el trebuie demascat ca... un diplomat de cea mai proastă speță.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să discutăm însă cu autorii tezelor cuprinse în platformă, apărute în numărul 22 al „Pravdei". Greșeala lor provine fie din faptul că nu cunosc rezoluțiile din decembrie (1908) ale P.M.S.D.R., fie din faptul că nu s-au eliberat complet de unele oscilări lichidatoriste și „vperediste".

În teza întîi se spune că regimul de la 3 iunie reprezintă „dominația efectivă și nelimitată a nobililor moșieri de tip feudal", iar mai departe se arată că aceștia „camuflează caracterul absolutist-birocratic al dominației lor sub masca pseudoconstituțională a unei Dume de stat care este de fapt lipsită de orice drepturi".

Dacă Duma moșierească „este de fapt lipsită de orice drepturi" — și acesta este adevărul —, cum se poate atunci ca dominația moșierilor să fie „nelimitată" ?

Autorii uită că caracterul de clasă al monarhiei țariste nu înlătură nicidecum enorma independență și vastele posibilități de a acționa în mod de sine stătător ale puterii țariste și ale „birocrației", începînd cu Nicolaie al II-lea și terminînd cu ultimul ureadnic. Această greșeală — de a fi uitat de absolutism și de monarhie, de a le reduce pur și simplu la o *dominație* „pură" a claselor de sus — au comis-o otzoviștii în 1908—1909 (vezi „Proletarii", supliment la nr. 44) [45], a comis-o și Larin în 1910, o comit unii publiciști izolați (de exemplu M. Aleksandrov), o comite și N. R—kov, care a trecut la lichidatori.

Rezoluțiile din decembrie (1908) cuprind tocmai o asemenea analiză a dominației feudalilor sprijiniți de burghezie, analiză care curmă această greșeală de la rădăcină.

Teza a doua este o referire la programul-minimum al P.M.S.D.R. ; în ea se rezervă „un loc deosebit de important" multor revendicări, ca libertatea de asociere și confiscarea pămînturilor moșierești, dar nu se pomenește nimic despre republică. Credem că acest lucru este greșit. Recunoscînd pe de-a-ntregul necesitatea indiscutabilă a agitației în favoarea libertății de asociere, considerăm totuși că lozinca republicii trebuie să ocupe locul cel mai important.

www.dacoromanica.ro

Teza a treia : „Necesitatea unor noi acţiuni revoluţionare ale maselor largi populare", fără de care satisfacerea revendicărilor noastre este cu neputinţă.

E o teză cît se poate de justă, dar care cuprinde numai o jumătate de adevăr. Marxiştii nu se pot mulţumi cu simpla invocare a „necesităţii" unor noi acţiuni ale maselor ; ei trebuie să arate mai întîi cauzele care provoacă (dacă e cazul) începutul unei noi crize revoluţionare. Fără o asemenea criză, „acţiunile" — care, dacă vreţi, sînt întotdeauna „necesare" ! — nu sînt cu putinţă.

Autorii acestor teze s-au animat de cele mai bune intenţii revoluţionare dar modul lor de gîndire prezintă o anumită lacună. Rezoluţiile din decembrie (1908) nu deduc atît de simplu „necesitatea" unor noi acţiuni, în schimb o deduc mai just.

Teza a patra : „Posibilitatea unei asemenea noi acţiuni revoluţionare a maselor într-un viitor mai mult sau mai puţin apropiat şi critica necruţătoare .. a rolului contrarevoluţionar al burgheziei" etc.

Critica e întotdeauna necesară, *independent* de „posibilitatea unor acţiuni", chiar şi într-o vreme cînd acţiunile maselor sînt vădit imposibile. A lega critica de posibilitatea unor acţiuni înseamnă a confunda *linia* marxismului, *întotdeauna* obligatorie, cu *una* dintre formele lui de luptă (şi anume cu o formă superioară de luptă). Aceasta este prima greşeală. A doua greşeală : „nu te lăuda cînd te duci la război, laudă-te cînd te întorci" ; nu are nici un rost să vorbiţi despre posibilitatea acţiunilor, ea trebuie dovedită prin fapte. Într-o platformă e suficient să se arate începutul avîntului şi să se sublinieze importanţa agitaţiei şi a pregătirii unei acţiuni a maselor. Evenimentele vor arăta dacă acţiunile maselor vor începe într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat.

Teza a cincea e excelentă, fiindcă subliniază importanţa nemăsurată a Dumei de stat ca tribună de agitaţie.

Nu ştim cine sînt autorii platformei. Dacă ei sînt vperediştii din Rusia (cum e de presupus după unele indicii), trebuie să-i felicităm călduros pentru că s-au debarasat de o greşeală a grupului „Vpered". Asemenea vperediştii

www.dacoromanica.ro

au conștiință partinică, întrucît ei dau un răspuns direct și clar la una dintre problemele „spinoase". Grupul „Vpered" însă înșală partidul cu cea mai mare neruşinare, prin faptul că apără și protejează mișcarea otzoviștilor, și nu a dat nici pînă acum, în decembrie 1911, un răspuns direct la problema participării la Duma a IV-a. A considera un astfel de grup drept un grup social-democrat înseamnă a-ți bate joc de social-democratism.

„Soțial-Demokrat" nr. 25
din 8 (21) decembrie 1911

Se tipărește după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

REZULTATELE ARBITRAJULUI „DEȚINĂTORILOR"

La plenara din ianuarie 1910 a Comitetului Central, reprezentanții fracțiunii bolșevicilor (recunoscuți, în unanimitate, ca atare de membrii plenarei) au încheiat, precum se știe, un acord cu toate celelalte fracțiuni ale partidului nostru. Acest acord, care a fost publicat în nr. 11 al O.C., se rezumă la declarația bolșevicilor că își dizolvă fracțiunea și transmit bunurile ei C.C. *cu condiția* ca toate celelalte fracțiuni să se dizolve la rîndul lor și să aplice linia partinică, adică linia antilichidatoristă și antiotzovistă. Acordul aprobat de C.C. prevedea în mod expres că, în caz de nerespectare a acestor condiții, bolșevicilor li se vor restitui sumele de bani (vezi rezoluția publicată în nr. 11 al O.C).

O serie de cazuri de încălcare a acestui acord de către celelalte fracțiuni, cazuri cunoscute de toată lumea, au determinat pe bolșevici acum un an, la 5 decembrie 1910, să înainteze o declarație de reziliere a acordului, și să ceară restituirea banilor.

Sarcina soluționării acestei cereri a revenit unei comisii de arbitri alcătuită din „deținătorii" Kautsky, Mehring și Clara Zetkin. Comisia de arbitri a hotărît ca, în prealabil, pînă la 1 noiembrie 1911 să transfere o parte din sumele de bani Comisiei tehnice și Comisiei de organizare din străinătate, alcătuite din reprezentanți ai bolșevicilor, împăciuitoriștilor și polonezilor, urmînd ca acestea să facă ulterior deconturile cuvenite.

În cursul lunii octombrie 1911, doi dintre membrii comisiei de arbitri, Mehring și Kautsky, s-au retras din ea.

www.dacoromanica.ro

În urma acestui fapt, cel de-al treilea membru nu mai era în drept să rămînă arbitru și, după unele ezitări, s-a retras și el.

Fracțiunea bolșevică, care la 5 noiembrie 1910 a reziliat acordul cu celelalte fracțiuni, de la 2 noiembrie 1911 nu mai avea, prin urmare, relații contractuale cu foștii deținători. De aceea ea a intrat în posesiunea tipografiei sale și este pe cale să intre și în posesiunea celorlalte bunuri ale fracțiunii.

Se înțelege de la sine că, eliberîndu-se de „legăturile" cu lichidatoriștii, otzoviștii și alte grupuri „din străinătate" formate pur și simplu din intriganți, fracțiunea bolșevică va depune toate eforturile — așa cum a și dovedit prin activitatea membrilor ei care au creat Comisia de organizare din Rusia — spre a strînge toate elementele partinice în jurul acestei comisii și al conferinței generale de partid convocate de ea.

Reprezentanții fracțiunii bolșevice care au încheiat acordul la plenara din ianuarie 1910 [46].

P.S. Prezenta declarație era deja trimisă la redacția O.C. cînd am citit scrisoarea din 18 noiembrie 1911 a doi foști membri ai comisiei de arbitri, publicată într-o foaie volantă de așa-zisul B.S.C.C. Pe cine vor să înșele Igorev și Liber dîndu-se drept B.S.C.C., cînd letonii și *pînă și* Tyszka au ieșit din B.S.C.C. ? De ce trec ei sub tăcere ieșirea acestora ? De ce nu pomenesc nimic de faptul că la 18 noiembrie trecuseră deja două săptămîni și jumătate de cînd comisia de arbitri a încetat să existe și că, din această cauză, scrisoarea din 18 noiembrie 1911 nu are și nu poate avea nici o valoare ? Sau poate că d-nii Igorev și Martov *nu* au recunoscut comisia de arbitri *pînă la* 1 noiembrie 1911. Atunci declarați acest lucru, domnilor, și dovediți-l ! Poate că veți recunoaște comisia de arbitri de *după* 1 noiembrie 1911 ? Înainte de 1 noiembrie 1911, comisia de arbitri, recunoscută de toată lumea, *v-a condamnat pe voi,* deoarece nu v-a dat nici un ban nici vouă și nici lui Trotki, cu toate rugăminții, cererile și „protestele" voastre. Domnii care au fost condamnați de co-

www.dacoromanica.ro

misia de arbitri legală şi recunoscută de toată lumea încearcă să se ascundă acum îndărătul opiniei personale a unor foşti membri ai comisiei de arbitri, opinie care nu este obligatorie pentru nimeni. De la *1* noiembrie 1911 comisia de arbitri nu mai există, şi în acest sens ne-am reîntors cu toţii la situaţia dinainte de plenară. Reţinerea banilor bolşevicilor de către unul dintre foştii deţinători ar fi ilegală.

Realitatea este că d-nii Igorev şi Liber sînt mari amatori de „senzaţie", dar le este teamă să facă un istoric al arbitrajului pe bază de documente exacte. Deviza lor este: dacă nu înşeli, nu vinzi.

„Soţial-Demokrat" nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU DUMA A IV-A DE STAT

I. PROBLEMELE PRINCIPIALE DE BAZĂ

Partidul cadet, care deţine o situaţie mai bună decît celelalte aşa-zise partide de opoziţie, în sensul că se bucură de o existenţă legală, a făcut de curînd un pas extrem de important în definirea politicii sale în campania electorală. Politica cadetă, după cum rezultă din cele mai sigure surse accesibile nouă care simpatizează cu cadeţii, este definită în felul următor :

1) Cadeţii îşi depun candidaturile acolo unde alegerea lor e sigură.

2) Acolo unde candidatul lor nu poate conta pe o majoritate absolută de voturi, cadeţii sprijină pe candidatul *progresist* care poate întruni cel mai mare număr de voturi, indiferent din ce partid face parte.

3) În cazul cînd candidatul opoziţiei nu are nici o şansă şi există primejdia ultrareacţionară, sprijinirea candidatului octombrist este admisă numai dacă el este un veritabil constituţionalist, ceea ce, oricît de surprinzător ar părea, se întîmplă uneori.

4) Cadeţii nu încheie nici un fel de acorduri electorale cu octombriştii de dreapta şau cu naţionaliştii şi monarhiştii. În general însă ei nu uită interesele partidului lor, pe care nu le sacrifică intereselor superioare ale opoziţiei în sensul larg al cuvîntului.

Iată politica cadeţilor. Democraţia muncitorească trebuie să fie foarte atentă faţă de această politică, analizînd

www.dacoromanica.ro

adevărata esență de clasă și adevărata ei semnificație, camuflate cu ajutorul unei frazeologii curente. Această frazeologie pe tema „intereselor superioare ale opoziției" etc. îți sare în ochi de îndată ce începi să citești hotărîrile cadeților. Dar esențialul constă în faptul că politica cadetă este definită acum complet și categoric ca o politică a blocului *octombrist-cadet*. Acest lucru esențial trebuie bine înțeles, trebuie degajat cu totul de sub învelișul vorbelor liberale șablon.

1) Nici un cuvînt despre blocurile cu cei de stînga, cu democrații. 2) Sînt interzise blocurile numai cu octombriștii de dreapta, aceste capete seci care reprezintă o minoritate infimă în rîndurile octombriștilor. 3) Frazeologia pe tema „intereselor superioare ale opoziției în sensul larg al cuvîntului" nu poate însemna de fapt *decît* un singur lucru : aprobarea (și recomandarea !) blocurilor cu octombriștii ca regulă generală.

Aceste trei concluzii cu privire la politica reală a cadeților trebuie reținute bine.

Care este semnificația lor ? „Centrul de stînga" al liberalismului burghez și-a definit politica ca o politică de bloc cu centrul de dreapta al așa-zisului liberalism burghez, afirmîndu-și fățiș ostilitatea față de ultrareacționari și exprimîndu-și în același timp ostilitatea față de cei de stînga, față de democrație, prin aceea că nu vorbește de nici un fel de blocuri cu trudovicii, cu candidații de stînga fără partid și cu candidații muncitorilor.

Cele afirmate de noi în articolul „Două centre" *, apărut în ziarul „Zvezda" nr. 28, s-au confirmat pe de-a-ntregul.

Există în Rusia trei forțe politice *principale* și, prin urmare, trei linii politice principale : ultrareacționarii (care reprezintă interesele de clasă ale moșierilor iobăgiști), iar alături de ei și peste ei „birocrația" ; apoi burghezia liberală-monarhistă, „centrul" de stînga (cadeții) și „centrul" de dreapta (octombriștii) ; în sfîrșit, democrația burgheză

* Vezi V. *I. Lenin*, Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 389—391. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(trudovicii [47], narodnicii, stînga fără partid) şi democraţia proletară. Faptul că această împărţire este singura justă a fost confirmat de întreaga experienţă a primului deceniu al secolului al XX-lea, deceniu deosebit de important şi de bogat în evenimente.

Fireşte, atît în natură cît şi în societate, toate hotarele sînt mobile şi, într-o anumită măsură, convenţionale, schimbătoare, iar nu imuabile. Formele tranzitorii şi oscilările partidelor şi grupurilor care se situează *„la hotarul"* dintre diviziunile principale sînt inevitabile, dar esenţa situaţiei generate de raportul forţelor de clasă din Rusia la începutul secolului al XX-lea este, incontestabil, determinată tocmai de această împărţire „tripartită" despre care am vorbit. Confundarea liberalismului burghez (în fruntea căruia se află cadeţii) cu democraţia burgheză a adus numeroase prejudicii mişcării de eliberare din Rusia, şi trebuie să depunem toate eforturile pentru ca experienţa marelui deceniu (1900—1910) să ajute întreaga democraţie să-şi dea bine seama cît de greşită şi de nefastă este această confundare. De aceea în faţa democraţiei muncitoreşti din epoca noastră stau două sarcini indisolubil legate una de cealaltă : în primul rînd, aceea de a crea o organizaţie politică de sine stătătoare a clasei muncitorilor salariaţi, separată de toţi patronii mari şi mici, oricît de democraţi ar fi ei, şi încadrată în întreaga mişcare internaţională, mondială a clasei respective ; în al doilea rînd, să contribuie la dezvoltarea şi la consolidarea forţelor democraţiei ruse (în fruntea căreia se află neapărat muncitorii, după cum în fruntea liberalismului burghez se află neapărat elementele sociale de tipul cadeţilor). Această din urmă sarcină nu poate fi îndeplinită fără a explica necontenit maselor celor mai largi rădăcinile de clasă şi importanţa politică a deosebirii dintre liberalismul burghez (cadeţii) şi democraţia burgheză (trudovicii etc.).

Burghezia liberală nu vrea şi nici nu poate să se lipsească de Markovi şi Purişkevici, ea străduindu-se doar să modereze întrucîtva dominaţia acestora. Democraţia burgheză şi muncitorii nu pot să nu tindă, mai mult sau mai

www.dacoromanica.ro

puţin consecvent şi conştient, spre desfiinţarea tuturor bazelor economice şi politice ale acestei dominaţii.

Acesta este, din punctul de vedere al democraţiei muncitoreşti, principalul conţinut al campaniei electorale pentru Duma a IV-a de stat. Tocmai acest conţinut trebuie evidenţiat pe primul plan spre a contracara politica cadetă, care creează intenţionat confuzie în toate problemele principale de bază printr-o frazeologie generală pe tema „progresismului" şi a „opoziţionismului".

Blocul cadet-octombrist nu este o noutate. El a fost prevăzut de multă vreme de către marxişti, care au arătat încă în 1905—1907 afinitatea intimă, de clasă a celor două părţi componente ale acestui bloc. În Duma a III-a s-au conturat de la bun început două majorităţi, şi încă de la sfîrşitul anului 1907 marxiştii au făcut din această concluzie piatra unghiulară a politicii lor. Cei cinci ani de existenţă a Dumei a III-a au confirmat această concluzie. În linii mari, componenţa acestei Dume este următoarea * :

dreapta	160	284 — prima majoritate	
octombrişti.....	124		
liberali	127	251 — a doua majoritate	
democraţia	29		
Total.....	440		

Duma a III-a s-a sprijinit în permanenţă pe aceste două majorităţi, care constituie elementele componente necesare ale întregului sistem de la 3 iunie : prima majoritate reprezintă menţinerea totală la putere a „vechiului", a doua înseamnă „un pas pe calea" spre monarhia burgheză. Prima majoritate este necesară sistemului de la 3 iunie pentru a menţine „puterea şi veniturile" pentru Markovi, Purişkevici & Co., cea de-a doua pentru a modera această dominaţie şi a asigura o înaintare în chip burghez (după formula : un pas înainte, doi paşi înapoi). Experienţa a arătat clar acum că o asemenea înaintare este echivalentă cu

* Calculul a fost făcut pe baza datelor din „Indreptarul" oficial pe 1910 (partea a II-a). Dreapta — deputaţi de dreapta propriu-zişi — 51 ; naţionalişti — 89 ; octombrişti de dreapta — 11 ; şi jumătate din cei fără partid — 9 ; liberali progresişti — 39 ; cadeţi — 52 ; toate grupurile naţionale — 27 ; şi jumătate din cei fără partid — 9 ; democraţie — trudovici — 14 şi social-democraţi — 15.

www.dacoromanica.ro

stagnarea şi că nu se ajunge la o „moderare" a purişkevicismului.

O serie întreagă de votări în Duma a III-a au fost votări ale „celei de-a doua majorităţi" ; deunăzi „Reci" mărturisea fără ocol acest lucru, afirmînd că „o serie de votări" de la începutul ultimei sesiuni „reeditează de fapt în Dumă dominaţia centrului de stînga" (citeşte : a blocului cadet-octombrist). Asemenea votări sînt posibile numai pentru că *şi* majoritatea a doua, ca şi prima, se situează pe o poziţie contrarevoluţionară : spre a ilustra această afirmaţie e suficient să amintim de „Vehi" [48] sau de discursurile bigote ale lui Karaulov, ori de lozincile „de la Londra".

Care sînt rezultatele acestor „victorii" ale celei de-a doua majorităţi ? Care sînt faptele ce confirmă descoperirea cu adevărat uimitoare a partidului cadet că în rîndurile octombriştilor există „veritabili constituţionalişti" ? Nu dovedeşte oare această descoperire că în conştiinţa cadeţilor noţiunea de „constituţionalism veritabil" este cu totul diminuată ?

Prima şi principala problemă a campaniei electorale este aceea a conţinutului ei politic, a liniei ideologice pe care o exprimă. Hotărîrea partidului cadet scoate încă o dată în evidenţă natura lui antidemocratică, căci conţinutul campaniei electorale a cadeţilor se rezumă la continua diminuare a noţiunii de „constituţionalism" în conştiinţa maselor. Să convingă poporul că şi în rîndurile octombriştilor „de stînga" pot exista constituţionalişti veritabili — iată ce urmăreşte partidul cadet, iată sensul politicii lui electorale.

Alta e sarcina democraţiei : ea nu constă în a diminua noţiunea de constituţionalism, ci în a explica cît este ea de fictivă atîta timp cît puterea şi veniturile rămîn în mîinile tuturor acestor Markovi & Co. Conţinutul campaniei electorale a democraţiei muncitoreşti este determinat de sarcina de a explica deosebirea dintre liberalism şi democraţie, de a grupa forţele acesteia, de a strînge rîndurile muncitorilor salariaţi din întreaga lume.

Prin hotărîrile conferinţei lor, cadeţii se îndepărtează şi mai mult de democraţie. Sarcina noastră este să strîn-

www.dacoromanica.ro

gem forţele democraţiei împotriva feudalismului sub orice formă s-ar manifesta el şi să le contrapunem blocurilor cadete-octombriste.

II. ROLUL DELEGAŢILOR MUNCITORILOR ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ

Campania electorală pentru Duma a IV-a a început. Ea a fost inaugurată de către guvern prin circularele sale în care cerea sprijinirea partidului „naţional", prin „măsurile" sale de stabilire a censului pentru candidaţii guvernamentali şi de înlăturare a candidaţilor opoziţiei în general şi ai democraţiei în special.

Presa de opoziţie a deschis şi ea campania electorală. A deschis-o şi partidul cadet prin hotărîrile sale cu privire la blocul cu octombriştii „de stînga".

De aceea democraţia muncitorească trebuie să acorde imediat cea mai mare atenţie problemei alegerilor şi să supună din timp, fără a amîna acest lucru nici măcar cu o săptămînă, unei discuţii sistematice tactica sa, să pregătească din timp pe toţi partizanii democraţiei spre a-şi îndeplini rolul important şi de răspundere ce le revine.

În articolul de faţă intenţionăm să ne oprim asupra rolului delegaţilor muncitorilor. Fireşte că şi de data aceasta, ca întotdeauna, pe primul plan se situează conţinutul muncii, adică linia politică-ideologică a campaniei. Educarea şi organizarea clasei muncitoare, unirea ei într-un partid de sine stătător, solidar cu partidele din Europa occidentală, lămurirea ei în ceea ce priveşte ţelurile istorice de transformare a condiţiilor fundamentale ale economiei bazate pe producţia de mărfuri şi ale capitalismului, delimitarea continuă a partidului ei de *toate* curentele democraţiei burgheze, fie ele „de stînga", narodnice etc. — iată care este sarcina principală.

Această sarcină principală este aceeaşi pentru democraţia muncitorească din toate ţările. Şi tocmai de aceea, pentru a o aplica în perioada actuală la una din ţări — Rusia —, este necesar să ţinem seama, *în vederea realizării* acestei sarcini comune, de sarcinile specifice, concrete ale

www.dacoromanica.ro

epocii noastre. Dintre aceste sarcini ale democraţiei muncitoreşti din Rusia, în momentul de faţă, datorită condiţiilor obiective, pe primul plan se situează două sarcini, indisolubil legate între ele. Ele sînt : în primul rînd, înţelegerea clară a legăturii care există între curentul lichidatorist (reprezentat, precum se ştie, de revistele „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni") şi „vehism", curent burghez contrarevoluţionar de largă răspîndire. Înţelegerea limpede a răului pe care-l pricinuieşte influenţa burgheză asupra proletariatului este necesară pentru înlăturarea acestei influenţe şi pentru înfăptuirea ţelurilor apropiate, imediate care privesc însăşi *existenţa* democraţiei muncitoreşti şi pe care lichidatorii *le neagă*. A doua sarcină este organizarea democraţiei de stînga, prin delimitarea continuă a democraţiei (burgheze) de liberalismul burghez. Altfel nu se poate ajunge la hegemonia democraţiei muncitoreşti, una dintre condiţiile necesare pentru orice pas înainte pe calea mişcării de eliberare în general.

Confundarea liberalismului (partidul cadet) cu democraţia (trudovicii, „narodnicii" de stînga) este profund greşită din punct de vedere principial şi duce, în practică, la trădarea intereselor democraţiei. Delegaţilor muncitorilor le revine sarcina de a apăra înţelegerea justă a mişcării de eliberare, de a explica esenţa de clasă a diferitelor partide (fără a se lăsa induşi în eroare de „firme", de cuvinte răsunătoare şi denumiri pompoase), de a delimita net pe cei *de dreapta* (de la ultrareacţionari pînă la octombrişti), pe *liberalii* burghezi (cadeţii şi toţi cei de o seamă cu ei) de *democraţie* (democraţi burghezi sînt trudovicii şi curentele înrudite cu ei ; apoi vin marxiştii, care reprezintă democraţia proletară).

În sistemul electoral stabilit prin legea de la 3 iunie 1907 [49], delegaţii muncitorilor au un rol cu totul special la adunările elective guberniale. Sarcina noastră practică imediată este să facem ca *toţi* aceşti delegaţi să fie reprezentanţi devotaţi, de nădejde ai democraţiei muncitoreşti.

După cum se ştie, în şase gubernii avem asigurat cîte un deputat în Dumă provenit din delegaţii muncitorilor. Aceste gubernii sînt : Petersburg, Moscova, Vladimir, Eka-

www.dacoromanica.ro

terinoslav, Kostroma şi Harkov. Dar alegerea deputatului se face de către *toţi* membrii adunării elective guberniale, adică aproape în toate cazurile de către delegaţii *de dreapta*, proprietari funciari şi mari burghezi, octombrişti. Pentru a asigura alegerea în Dumă a muncitorilor democraţi, trebuie să facem în aşa fel ca toţi delegaţii muncitorilor să aparţină democraţiei muncitoreşti şi să sprijine cu hotărîre o anumită candidatură din rîndurile lor. E de ajuns să apară un „transfug" sau un delegat liberal, „de dreapta", pentru ca octombriştii să impună alegerea lui în pofida voinţei majorităţii delegaţilor muncitorilor!

Dar delegaţi ai muncitorilor la adunările elective guberniale există nu numai în aceste 6 gubernii. În 44 de gubernii (din 53), muncitorii au în total 112 delegaţi.

Care este rolul acestor delegaţi? În primul rînd, ei trebuie să promoveze în permanenţă o linie principială, organizînd democraţia (în special democraţia ţărănească) şi eliberînd-o de sub influenţa liberalilor. Acest tărîm de activitate este extrem de important. În al doilea rînd, delegaţii muncitorilor pot (şi trebuie să se străduiască) să fie aleşi în Dumă în cazul cînd voturile se împart între cei de dreapta şi liberali.

Să explicăm acest caz printr-un exemplu. În Duma a III-a avem doi deputaţi social-democraţi din partea guberniei Veatka: Astrahanţev şi Puteatin. Or, legea nu prevede pentru gubernia Veatka deputaţi din partea curiei muncitoreşti. Adunarea electivă gubernială din Veatka este formată din 109 delegaţi, dintre care 4 din partea muncitorilor. Cum s-a putut întîmpla ca *patru* muncitori (din 109 delegaţi) să obţină ca *doi* din ei să fie aleşi în Dumă? Probabil că voturile în adunarea electivă gubernială s-au împărţit şi liberalii nu au putut învinge dreapta fără ajutorul muncitorilor. Fiind nevoiţi să facă bloc cu muncitorii, liberalii au trebuit să împartă cu ei şi mandatele, şi astfel au făcut să fie aleşi în Dumă doi social-democraţi. Ca urmare, gubernia Veatka este reprezentată în Dumă de următorii deputaţi: 1 progresist, 3 cadeţi, 2 trudovici, 2 social-democraţi, 4 liberali şi 4 democraţi. În această gubernie muncitorii ar fi putut cuceri chiar trei mandate dacă ar fi reuşit să desprindă

www.dacoromanica.ro

pe delegaţii democraţi de cei liberali, în ipoteza că primii erau în număr mai mare. Să presupunem că din cei 109 delegaţi 54 sînt de dreapta (50 din cei 53 de delegaţi ai proprietarilor funciari şi 4 din cei 17 delegaţi din partea primei adunări a alegătorilor de la oraşe). Să presupunem totodată că din ceilalţi 55 de delegaţi 20 sînt liberali (3 proprietari funciari, 13 orăşeni din prima categorie şi 4 orăşeni din a doua categorie) şi 35 democraţi (23 de delegaţi ai ţăranilor, 8 orăşeni din a doua categorie şi 4 muncitori). În aceste condiţii, democraţii ar fi trebuit să capete 5 mandate din 8, iar muncitorii ar fi putut obţine 3 mandate dacă ar fi cîştigat încrederea democraţiei ţărăneşti.

În gubernia Ufa, *toate* mandatele de deputaţi au fost acaparate de liberali (înglobînd în această categorie şi pe musulmani). N-a fost ales nici un democrat. Dacă ar fi fost mai abili în organizarea democraţiei, cei trei delegaţi ai muncitorilor din gubernia Ufa ar fi putut, fără îndoială, dat fiind că au fost acolo şi 30 de delegaţi ai ţăranilor, să cucerească mandate şi pentru trudovici, şi pentru ei.

Din partea guberniei Perm, în Duma a III-a sînt 6 liberali şi 3 democraţi, dintre care un singur social-democrat. Or, aici au fost 26 de delegaţi ai ţăranilor, iar *liberalii*, care au avut majoritatea în adunarea electivă gubernială, au ales din rîndurile acestor delegaţi un trudovic, prin urmare e de presupus că întreaga curie ţărănească era formată din trudovici (dacă unul dintre ţărani ar fi dezertat de la democraţi la liberali, aceştia l-ar fi ales pe el !). Acelaşi lucru se poate spune şi despre curia a II-a (13 delegaţi), deoarece şi din rîndurile ei *liberalii* au ales un trudovic. Putem considera, prin urmare, că numărul democraţilor în rîndurile delegaţilor a fost următorul : 26+13+5 muncitori = 44. În total au fost 120 de delegaţi, dintre care 59 din partea proprietarilor funciari şi 17 din partea orăşenilor din prima categorie. Chiar dacă, în afară de democraţi, toţi ceilalţi ar fi fost liberali, numărul acestora ar fi fost de 76, adică mai mic de două treimi. Mai probabil este, bineînţeles, ca o parte dintre delegaţi să fi fost de dreapta.

www.dacoromanica.ro

Prin urmare, liberalii au acaparat două treimi din mandatele pentru Dumă fără să fi avut două treimi din numărul delegaţilor. De aici rezultă concluzia incontestabilă că democraţia, dacă ar fi fost mai conştientă şi mai bine organizată (şi de asta trebuie să se îngrijească în primul rînd muncitorii !), n-ar fi îngăduit să fie pusă în inferioritate de liberali. În gubernia Perm, social-democratul Egorov a fost ales de adunarea generală a delegaţilor, adică de liberali, ceea ce înseamnă că liberalii *au avut nevoie* de ajutorul muncitorilor, iar muncitorii au comis fără discuţie o greşeală, au încălcat pur şi simplu interesele democraţiei, acordînd acest ajutor *fără* să obţină un număr *proporţional* de mandate de deputaţi pentru democraţie.

Prezentînd aceste calcule, subliniem că ele au o valoare de exemplu, o valoare ilustrativă, deoarece nu avem date precise cu privire la apartenenţa de partid a delegaţilor în ansamblu şi a delegaţilor fiecărei curii în parte. În realitate, situaţia se dovedeşte a fi mai complexă, mai variată decît reiese din exemplele noastre. Muncitorii trebuie însă să cunoască *principalele* raporturi de forţe în „ingeniosul mecanism" al alegerilor, care se ţin pe baza legii de la 3 iunie, şi, însuşindu-şi esenţialul, se vor putea orienta şi în problemele de amănunt.

Cele două curii mai democratice (desigur după curia muncitorească, care poate şi trebuie să fie în întregime marxistă, în întregime antilichidatoristă) sînt curia ţărănească şi a doua curie orăşenească. Dintre acestea, prima este mai democratică decît a doua, deşi la sate există incomparabil mai puţină libertate în alegeri, deşi condiţiile de agitaţie şi propagandă printre ţărani sînt incomparabil mai grele decît printre orăşeni.

Într-adevăr, în Duma a III-a au fost aleşi deputaţi speciali, din partea celei de-a doua adunări a alegătorilor de la oraşe, în 28 de gubernii. Au fost aleşi 16 deputaţi de dreapta, 10 liberali şi 2 democraţi (Rozanov din partea guberniei Saratov şi Petrov III din partea guberniei Perm). Deputaţi speciali din partea ţăranilor există în toate cele 53 de gubernii : au fost aleşi 23 de deputaţi

www.dacoromanica.ro

de dreapta, 17 liberali, 5 democraţi şi 8 fără partid. Împărţindu-i pe cei fără de partid în părţi egale între dreapta şi opoziţie, obţinem următoarele date comparative :

Deputaţi în Duma a III-a	Din partea curiei a doua orăşeneşti	Din partea curiei ţărăneşti
de dreapta	16	27
din opoziţie	12=43%	26=49%

Dintre deputaţii opoziţiei, 43% au fost aleşi din partea curiei a doua orăşeneşti, iar 49% din partea curiei ţărăneşti. Dacă luăm în consideraţie faptul că, după cum se ştie, deputaţii ţăranilor în Duma a III-a au depus un proiect de lege agrară care prin conţinutul lui este *mai democratic* decît proiectul cadet şi care a fost semnat şi de ţăranii fără partid, *şi de unii* ţărani *de dreapta*[50], devine clar că în realitate democratismul curiei ţărăneşti depăşeşte democratismul curiei a doua orăşeneşti într-o măsură şi *mai mare* decît rezultă din cifrele de mai sus.

Prin urmare, muncitorii, în general, şi delegaţii muncitorilor, în special, trebuie să acorde mai multă atenţie curiei ţărăneşti şi delegaţilor ţăranilor. Ca organizatori ai democraţiei, muncitorii trebuie să activeze în primul rînd printre ţărani şi apoi printre orăşenii din curia a doua. În ambele aceste curii, confuzia între liberali şi democraţi este cît se poate de mare, cît se poate de frecventă şi cultivată cu un zel deosebit de către cadeţi, care pur şi simplu înşală pe oamenii înapoiaţi politiceşte şi profită de experienţa lor „parlamentară" de „oameni de afaceri" şi de denumirea lor „democratică" („constituţionali-*democraţi*", „partidul *libertăţii poporului*") pentru a camufla un fond *antidemocratic*, vehist, contrarevoluţionar.

În stadiul actual al mişcării de eliberare din Rusia, sarcina politică-ideologică a muncitorilor constă în organizarea democraţiei. Acestei sarcini trebuie să-i fie subordonată activitatea tehnică electorală. De aici decurge necesitatea de a pune în centrul atenţiei curia ţărănească, apoi curia a doua orăşenească. În adunările elective gu-

www.dacoromanica.ro

berniale, sarcina primordială a delegatului muncitorilor este strîngerea rîndurilor democraţilor. Pentru a-şi pune candidatura e nevoie de trei voturi: trebuie găsiţi doi democraţi din rîndurile ţăranilor, iar în cel mai rău caz trebuie convinşi doi liberali, care nu riscă nimic propunînd candidatura unui muncitor. În adunările elective guberniale, democraţii trebuie să intre în bloc cu liberalii împotriva celor de dreapta. Dacă un asemenea bloc nu poate fi încheiat chiar de la început (aşa cum se întîmplă, probabil, în majoritatea cazurilor, pentru că delegaţii nu se cunosc între ei), democraţii trebuie mai întîi să împiedice, împreună cu liberalii, alegerea celor de dreapta, iar *împreună cu cei de dreapta alegerea liberalilor*. Astfel nu vor fi aleşi nici unii nici alţii (cu condiţia ca nici cei de dreapta, nici liberalii să nu aibă singuri majoritatea absolută; fără această condiţie, democraţii nu au şanse să intre în Dumă). Art. 119 din legea electorală prevede o pauză. Democraţii, după ce calculează rezultatul votului, fac bloc cu liberalii, avînd deja date precise şi luptînd pentru o împărţire proporţională a mandatelor de deputaţi. *În asemenea cazuri este necesar ca mai întîi liberalii să-şi dea voturile pentru candidatul democrat, şi nu invers*, deoarece întreaga istorie şi întreaga experienţă a Europei dovedeşte că liberalii au înşelat în repetate rînduri pe democraţi, pe cîtă vreme democraţii nu i-au înşelat niciodată pe liberali.

Cunoscînd curiile din care provin democraţii şi ştiind să facă deosebire între democraţi şi liberali, delegaţii muncitorilor *din 44 de gubernii* pot juca un rol *foarte important* atît în organizarea democraţiei în general cît şi în ceea ce priveşte posibilitatea de a impune alegerea în Dumă a unui mare număr de exponenţi ai democraţiei muncitoreşti şi ai democraţiei burgheze (trudovici). În prezent primii sînt în număr de 15, iar ceilalţi în număr de 14. Dacă muncitorii vor aplica o tactică justă şi împrejurările vor fi favorabile, atît numărul unora cît şi numărul celorlalţi va putea fi dublat. În Duma a IV-a, liberalii au asigurat un grup puternic, alcătuit din 100 de persoane şi chiar mai mult, care reprezintă o opoziţie „responsabilă“ (de tipul celei despre care s-a vorbit la

www.dacoromanica.ro

Londra), capabilă să intre în bloc cu octombriştii. Trebuie să luptăm ca opoziţia cu adevărat democratică, şi nu cea vehistă, să fie reprezentată de un grup de cîteva zeci de persoane, şi acest lucru se poate face.

Legea acordă muncitorilor dreptul de a alege delegaţi în 44 de gubernii. Muncitorii conştienţi de la fiecare fabrică trebuie să ia cunoştinţă imediat de prevederile legii, să chibzuiască asupra situaţiei şi sarcinilor lor, să aibă grijă ca delegaţii lor să fie adevăraţi exponenţi ai democraţiei muncitoreşti, şi nu lichidatori.

Cei 112 delegaţi ai muncitorilor — dacă alegerea lor va fi asigurată tocmai în acest fel, adică conştient, cu grijă, sistematic — pot aduce o imensă contribuţie atît la cimentarea unităţii clasei muncitoare, care pretutindeni în Europa luptă pentru ţeluri măreţe, de însemnătate mondială, cît şi în opera de organizare a democraţiei în Rusia.

Timpul nu aşteaptă. Fiecărui muncitor conştient îi revine o sarcină grea, dar nepărmurit de nobilă.

III. ŢĂRĂNIMEA ŞI DELEGAŢII ŢĂRANILOR ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ

Într-un articol anterior („Zvezda" nr. 34) ne-am ocupat de rolul delegaţilor muncitorilor în campania electorală *. În concluzia analizei noastre arătam că în faţa democraţiei muncitoreşti stau două sarcini primordiale: în primul rînd făurirea unei strînse unităţi a clasei muncitorilor salariaţi şi dezvoltarea conştiinţei acestei clase, a înţelegerii de către ea a măreţei misiuni istorice ce-i revine, iar în al doilea rînd organizarea democraţiei.

Să trecem la analiza problemei democraţiei neproletare, adică burgheze. Care este principala ei bază de clasă în Rusia? Care sînt particularităţile ei? Care sînt sarcinile ei imediate? Care este rolul ei în alegeri?

Principala bază de clasă a democraţiei burgheze în Rusia este ţărănimea. Situaţia imensei majorităţi a acesteia este atît de grea, proprietatea funciară moşierească apasă atît de crunt asupra ei, condiţiile ei economice sînt atît

* Vezi volumul de faţă, pag. 44—51. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de mizere, iar lipsa de drepturi atît de mare, încît starea de spirit şi năzuinţele democratice apar în acest mediu ca o necesitate, spontan şi pe nesimţite. O ieşire din această situaţie aşa cum preconizează burghezia liberală (în frunte cu partidul cadet), şi anume împărţirea puterii cu Purişkevicii, dominaţia în comun a Purişkevicilor şi Gucikovilor (sau Miliukovilor) asupra maselor, o asemenea ieşire *nu poate* exista pentru milioanele de ţărani. Iată de ce tocmai situaţia de clasă a ţărănimii, pe de o parte, şi a marii burghezii, pe de altă parte, generează inevitabil o profundă deosebire între democratism şi liberalism.

O perfectă delimitare a acestor curente politice, o deplină conştiinţă a acestei delimitări nu există de regulă, dar *atracţia* ţărănimii spre democratism şi a burgheziei spre liberalismul monarhist este o realitate, definitiv demonstrată de primul deceniu al secolului al XX-lea în Rusia, deceniu atît de bogat în evenimente. Nu numai în mişcarea de eliberare din 1905, nu numai în primele două Dume masa ţărănească s-a dovedit democratică, dar şi în Duma a III-a, Duma boierilor, *43* de deputaţi ai ţăranilor — printre care şi cei de dreapta şi cei fără partid — au depus un proiect de lege agrară mai democratic decît proiectul cadet.

În general, problema agrară este principala problemă a ţărănimii ruse din zilele noastre. În Rusia europeană mai puţin de 30 000 de moşieri posedă 70 000 000 de deseatine de pămînt şi aproape tot atît pămînt se află în posesiunea a 10 000 000 de gospodării ţărăneşti dintre cele mai sărace. De o parte, în medie cîte 2 300 de deseatine de fiecare gospodărie ; de cealaltă parte, cîte şapte deseatine. Rezultatul economic la actualul nivel al dezvoltării istorice a Rusiei nu putea fi altul decît o răspîndire extrem de largă a diferitelor tipuri de gospodării bazate pe „munca în dijmă", adică a rămăşiţelor boieresculuí de altă dată. Înrobirea ţăranilor, o mizerie cum de multă vreme nu se mai pomeneşte în Europa şi ani de foamete ca în evul mediu — iată consecinţele acestei situaţii.

Burghezia cadetă vrea să dea problemei agrare o soluţionare liberală, menţinînd proprietatea funciară moşie-

www.dacoromanica.ro

rească, răscumpărînd o parte din pămînturi pe baza unei „evaluări echitabile", dînd precumpănire moşierilor faţă de ţărani în instituţiile menite să aplice „reforma". Ţăranii nu pot să nu tindă spre o rezolvare democratică a problemei agrare. O asemenea rezolvare, chiar dacă întregul pămînt ar trece fără răscumpărare în mîinile ţărănimii, nu atinge şi nu poate atinge cu nimic bazele societăţii capitaliste, puterea banului, producţia de mărfuri, dominaţia pieţei. Cei mai mulţi dintre ţărani au o viziune foarte nebuloasă a situaţiei, iar narodnicii au creat o întreagă ideologie, o întreagă doctrină care prezintă această nebulozitate drept un element „socialist", deşi într-o revoluţie agrară, oricît de radicală ar fi ea, nu există nimic socialist.

Dar cu cît mişcarea ţărănească ia extindere şi devine mai puternică, cu atît această nebulozitate îşi pierde importanţa practică, cu atît mai clar iese în evidenţă conţinutul real, democratic al tendinţelor şi revendicărilor ţărănimii în problema pămîntului. Atît în acest domeniu cît mai ales în domeniul problemelor politice, rolul cel mai important îl are democraţia muncitorească, lupta ei împotriva conducerii ţăranilor de către liberali. Nu vom comite o exagerare dacă vom spune că toate succesele democraţiei ruse în general, atît cele din trecut cît şi cele viitoare, sînt indisolubil legate de trecerea conducerii politice a ţărănimii din mîinile liberalilor în mîinile democraţiei muncitoreşti. Fără o asemenea trecere nu sînt cu putinţă succese serioase ale democraţiei în Rusia.

Legea electorală de la 3 iunie 1907 „a desfiinţat", după cum se ştie, mai ales drepturile electorale ale ţărănimii. Este de ajuns să amintim că această lege a mărit numărul delegaţilor proprietarilor funciari de la 1 952 la 2 594, adică cu 32,9%, reducînd în acelaşi timp numărul delegaţilor ţăranilor şi cazacilor la mai puţin de jumătate: de la 2 659 la 1 168, adică cu 56,1%. În afară de aceasta, pe baza legii de la 3 iunie, deputaţii în Dumă din partea curiei ţărăneşti (denumirea oficială: „din partea adunărilor de împuterniciţi ai plăşilor") nu sînt aleşi ca înainte, numai de delegaţii ţăranilor, ci de toţi

www.dacoromanica.ro

participanţii la adunările elective guberniale, care sînt în majoritate moşieri şi mari capitalişti.

În aceste condiţii, reprezentanţii democraţiei ţărăneşti (trudovicii) pot să-şi asigure mandate în Dumă numai cu condiţia ca *toţi* delegaţii ţăranilor, fără excepţie, să fie trudovici. Atunci moşierii de dreapta vor fi nevoiţi să aleagă trudovici din partea curiei ţărăneşti, tot aşa cum au fost nevoiţi să aleagă social-democraţi din partea curiei muncitoreşti. Dar spiritul de unitate şi de organizare, nivelul de conştiinţă al ţăranilor sînt, firește, mult mai scăzute decît la muncitori. În acest domeniu ne mai rămîne un vast tărîm pentru o serioasă şi rodnică muncă de educare politică. Tocmai spre acest domeniu trebuie să-şi îndrepte atenţia lor principală toţi democraţii şi toţi marxiştii care „merg în alte clase ale populaţiei" *, şi nu să arunce ocheade liberalilor contrarevoluţionari (cadeţii) şi să cocheteze cu ei, cum le place atît de mult lichidatorilor de la „Naşa Zarea" etc.

Am mai arătat data trecută că, în alegerile pentru Duma a III-a, curia ţărănească s-a dovedit a fi cea mai democratică din curiile neproletare. Dintre cei 53 de deputaţi aleşi în Duma a III-a din partea curiei ţărăneşti, făceau parte din opoziţie 26 de deputaţi, adică 49%, în timp ce dintre cei 28 de deputaţi aleşi din partea curiei a doua orăşeneşti (din partea „adunării a doua a alegătorilor orăşeni") făceau parte din opoziţie numai 12, adică 43%. În Duma a III-a au fost aleşi din partea curiei ţărăneşti 5 democraţi din 53, adică 10%, iar din partea curiei a doua orăşeneşti 2 din 28, adică 7%.

Este interesant să vedem cîte gubernii au trimis în Duma a III-a reprezentanţi ai opoziţiei din partea curiei ţărăneşti şi care a fost componenţa politică a deputaţilor în fiecare dintre aceste gubernii. Dintre cele 53 de gubernii care trimit în Dumă în mod obligatoriu cîte un deputat din partea curiei ţărăneşti, 23 au trimis din partea acestei curii deputaţi *de dreapta* (inclusiv octombrişti), alte 17 au trimis *liberali* (cadeţi, progresişti şi musulmani)

* Vezi V. *I. Lenin*, Opere complete, vol. 6, Editura politică, 1961, ediţia a doua, pag. 125. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi numai 5 gubernii au trimis *democraţi* (trudovici). Din partea a 8 gubernii au fost aleşi ţărani fără partid.

Cercetînd lucrurile mai îndeaproape, vom vedea că *nici o* gubernie în care predomină deputaţii de dreapta nu a trimis în Duma a III-a vreun democrat din partea curiei ţărăneşti. Democraţii (trudovicii) au fost aleşi exclusiv în guberniile în care nu există nici un deputat de dreapta. Aceste cinci gubernii — Arhanghelsk, Veatka, Perm, Stavropol şi Tomsk — au trimis la un loc în Duma a III-a 15 liberali, 8 trudovici şi 3 social-democraţi. Nu încape îndoială că, dacă în aceste gubernii ţăranii şi muncitorii ar fi fost mai conştienţi şi mai bine organizaţi, ar fi putut fi aleşi mai mulţi democraţi, în detrimentul liberalilor.

Cred că e locul să arăt aici că, în total, în 24 de gubernii numărul deputaţilor opoziţiei în Duma a III-a întrece pe cel al deputaţilor de dreapta ; în 18 din aceste 24 de gubernii au fost aleşi exclusiv deputaţi ai opoziţiei. Aceste 24 de gubernii au trimis în Dumă 9 deputaţi de dreapta, 2 deputaţi fără partid, 55 de liberali, 14 trudovici şi 8 social-democraţi. După cum se vede, posibilităţile de a mări numărul deputaţilor democraţi în detrimentul liberalilor şi, în general, de a smulge mica burghezie şi ţărănimea de sub influenţa liberalilor sînt destul de mari.

De asemenea nu-i lipsit de interes să arătăm că, dintre cele 17 gubernii care au trimis în Dumă din partea curiei ţărăneşti deputaţi liberali, în 10 gubernii deputaţii de dreapta precumpănesc faţă de cei din opoziţie. E de presupus că, de regulă generală, printre delegaţii ţăranilor în aceste gubernii *nu au fost de loc delegaţi de dreapta,* căci în acest caz tocmai pe ei i-ar fi ales majoritatea de dreapta a adunărilor elective guberniale...

Sarcinile democraţiei muncitoreşti în aceste alegeri în ceea ce priveşte ţărănimea sînt clare. Trebuie să desfăşurăm o propagandă strict de clasă în rîndurile ţărănimii care se proletarizează. Trebuie să ajutăm pe ţărani să-şi strîngă rîndurile în alegeri, pentru ca şi pe baza legii electorale de la 3 iunie ei să-şi poată crea în Duma a IV-a o reprezentanţă *proprie,* cît mai stabilă, cu toate

www.dacoromanica.ro

piedicile puse atît de adepţii vechiului regim cît şi de liberali. Trebuie să depunem eforturi pentru consolidarea hegemoniei democraţiei muncitoreşti şi să explicăm tot răul pe care îl pot pricinui oscilările democraţiei ţărăneşti spre liberalism.

IV. CONCLUZII DIN PRACTICA ALEGERILOR PENTRU DUMA A III-A

Pentru precizarea concretă a sarcinilor democraţiei muncitoreşti în campania electorală, considerăm util să analizăm cît mai amănunţit posibil datele cu privire la alegerile pentru Duma a III-a pe cîteva gubernii. O asemenea analiză ne va ajuta, în primul rînd, să înţelegem mai bine şi să cunoaştem mai temeinic complicatul şi încîlcitul sistem electoral de la 3 iunie, iar în al doilea rînd va da tuturor activiştilor care au lucrat pentru campania electorală cea mai clară imagine a situaţiei lor ca democraţi, a „ambianţei" în care trebuie să-şi desfăşoare activitatea. Studierea datelor din fiecare gubernie de către democraţii locali va completa materialele noastre, va introduce în ele corectivele necesare şi va trezi de îndată interesul tuturor acelora care sînt conştienţi de obligaţia lor de a participa la alegeri în vederea educării politice a muncitorilor salariaţi şi în vederea organizării democraţiei.

Pentru ilustrarea celor de mai sus să luăm bunăoară gubernia Kazan. Ea este reprezentată în Duma a III-a de 10 deputaţi, care aparţin jumătate dreptei şi jumătate opoziţiei: 5 sînt de dreapta (4 octombrişti şi 1 naţionalist) şi 5 liberali (1 progresist, 2 cadeţi şi 2 musulmani). Printre ei nu se află nici trudovici, nici social-democraţi.

Cu toate acestea, datele referitoare la gubernia Kazan te obligă să recunoşti că aici şansele democraţiei au fost destul de mari. Deputaţii de dreapta au fost aleşi după cum urmează: unul din partea adunării proprietarilor funciari (Sazonov), trei octombrişti din partea adunărilor întîi şi a doua ale alegătorilor orăşeni (între care d-l Kapustin, contrarevoluţionar inveterat, din partea adunării

www.dacoromanica.ro

a doua a alegătorilor orăşeni) şi *un* octombrist din partea adunării generale a delegaţilor. Liberalii au fost aleşi: unul din partea adunării proprietarilor funciari, unul din partea ţăranilor (cadetul Lunin) şi *trei* din partea adunării generale a delegaţilor.

Judecînd după faptul că din partea adunării generale a delegaţilor au fost aleşi trei liberali şi un candidat de dreapta, liberalii au obţinut majoritatea în adunarea electivă gubernială, dar această majoritate nu a fost stabilă: altfel din partea adunării generale a delegaţilor nu ar fi fost ales nici un deputat de dreapta. O dovadă că majoritatea liberală nu a fost o majoritate stabilă este şi faptul că din partea proprietarilor funciari a fost ales un singur progresist şi un singur deputat de dreapta; dacă majoritatea liberală ar fi fost stabilă, acesta din urmă nu ar fi fost ales.

În gubernia Kazan, componenţa pe curii a delegaţilor este următoarea: în total 117; dintre aceştia, din partea ţăranilor 33, din partea proprietarilor funciari 50, din partea adunării întîi a alegătorilor orăşeni 18, din partea adunării a doua a alegătorilor orăşeni 14 şi din partea muncitorilor 2. Prin urmare, proprietarii funciari împreună cu orăşenii din curia întîi constituie majoritatea (50+18= = 68 din 117); se ştie că, potrivit legii de la 3 iunie, în toate guberniile *a fost asigurată* fie o astfel de majoritate, fie una şi mai „sigură", adică formată exclusiv din proprietari funciari (numai curia proprietarilor funciari şi-a asigurat o majoritate absolută de delegaţi în adunarea electivă gubernială).

Liberalii au cucerit jumătate din numărul mandatelor în Dumă datorită, probabil, faptului că sînt foarte puternic reprezentaţi în rîndurile proprietarilor funciari. Printre orăşeni, dimpotrivă, se pare că domină aproape exclusiv cei de dreapta: fără o asemenea ipoteză ar fi greu de explicat cum, în ciuda faptului că în adunarea electivă gubernială majoritatea o aveau liberalii, din partea ambelor adunări orăşeneşti au fost aleşi deputaţi de dreapta. Cadeţii au fost nevoiţi să aleagă pe cei de dreapta. Datorită lipsei de stabilitate, de care s-a vorbit mai sus, a majorităţii liberale în rîndurile delegaţilor, democraţiei

www.dacoromanica.ro

muncitoreşti i se deschide un tărîm de activitate propice : să folosească disensiunile din rîndurile moşierilor şi capitaliştilor în vederea organizării forţelor democraţiei, în general, şi a alegerii în Dumă a social-democraţilor şi trudovicilor, în special.

Dacă, de pildă, 57 dintre delegaţi ar fi de dreapta şi liberalii ar fi tot pe atîţia şi dacă 3 delegaţi ar fi democraţi (dintre care 2 muncitori social-democraţi şi 1 ţăran trudovic), chiar şi acest mic număr de 3 democraţi ar fi suficient pentru a face să fie ales în Dumă un social-democrat, fără să mai vorbim de nobila sarcină a strîngerii forţelor democratice care s-ar pune în faţa acestor trei democraţi dacă ar exista 33 de delegaţi din partea ţăranilor. Am luat, în ipoteza noastră, trei delegaţi, acesta fiind minimul necesar conform legii (art. 125 din legea electorală) în cazul cînd candidaturile sînt desemnate prin buletine : candidaturile celor care au întrunit, pe bază de buletine, mai puţin de trei voturi nu mai participă la balotaj. Se înţelege de la sine că acest număr de trei, cerut de lege, s-ar putea forma prin alăturarea liberalilor la delegatul democrat dacă liberalii nu „vor progresa" (în direcţia „vehistă") pînă într-atîta, încît chiar în adunarea electivă gubernială să prefere un octombrist unui social-democrat.

În cazul cînd dreapta şi liberalii au forţe egale, este suficient un singur democrat pentru ca, votînd cu cei de dreapta împotriva liberalilor şi cu liberalii împotriva celor de dreapta, să nu-i lase nici pe unii, nici pe alţii să pătrundă în Dumă, obţinînd în felul acesta (pe baza art. 119 din legea electorală) o pauză a cărei durată, după cum prevede articolul menţionat, este stabilită chiar de adunare, dar nu poate fi mai mare de 12 ore, şi organizînd după aceea un acord între liberali şi democraţi cu condiţia să fie asigurată alegerea în Dumă a candidaţilor democraţi.

Exemplul guberniei Kazan poate ilustra două linii posibile ale politicii muncitoreşti în alegerile pentru Duma a IV-a (prin urmare şi două linii ale politicii muncitoreşti *în general*, deoarece politica în alegeri nu este decît o aplicare a politicii generale la un caz particular). Prima

www.dacoromanica.ro

linie : a vota, potrivit regulii generale pentru candidatul cel mai progresist, fără nici o altă precizare. A doua linie : a organiza democraţia folosind în acest scop antagonismul dintre dreaptă şi liberali. Semnificaţia ideologică a primei linii constă în subordonarea pasivă faţă de hegemonia cadeţilor ; rezultatul practic al acestei linii, în caz de succes, ar fi creşterea majorităţii octombrist-cadete în Duma a IV-a în detrimentul majorităţii formate din octombrişti şi partidele de dreapta (o dată cu eventuala *micşorare* a minorităţii democratice). Semnificaţia ideologică a liniei a doua constă în lupta împotriva hegemoniei cadeţilor asupra ţăranilor şi asupra democraţiei burgheze în general ; rezultatul practic al acestei linii, în caz de succes, este creşterea şi unirea, întărirea grupului democraţilor în Duma a IV-a.

Prima linie s-ar reduce, în practică, la linia politicii muncitoreşti liberale. A doua linie reprezintă politica muncitorească marxistă. Vom avea nu o dată ocazia să revenim asupra lămuririi mai detaliate a semnificaţiei primei şi a celei de-a doua linii.

„Zvezda" nr. 33, 34, 36 şi 1 (37) din 10, 17, 31 decembrie 1911 şi 6 ianuarie 1912
Semnat : V i l l a m F r e i şi V. F r e i

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

VECHIUL ŞI NOUL

Articolul lui Nik. Nikolin apărut în „Zvezda" nr. 29, sub titlul semnificativ „Noul în cadrul vechiului", ridică o serie de probleme extrem de interesante şi de importante. O discuţie pe marginea lor nu este, fără îndoială, decît de dorit, în interesul elaborării unei linii de conduită precise, clare şi bine definite a partizanilor democraţiei muncitoreşti din Rusia.

Principala lipsă a articolului lui Nik. Nikolin constă în caracterul cu totul imprecis al multora dintre tezele sale. Dacă autorul afirmă, fără să dea vreo explicaţie, că „în multe privinţe s-ar putea să nu fie de acord" cu mine, în ceea ce mă priveşte trebuie să spun că nu există în articolul lui N. Nikolin teze care ar putea da loc la divergenţe, întrucît în general el nu ne oferă teze clar şi complet formulate.

De pildă, N. Nikolin se pronunţă categoric împotriva acelora care consideră că „situaţia actuală de la noi... este aproximativ aceeaşi cu cea de la începutul secolului nostru". El interpretează acest punct de vedere în sensul că oamenii neagă prezenţa *noului* în vechi. Fireşte că ei nu au dreptate cînd neagă acest lucru. Fireşte că N. Nikolin are de o mie de ori dreptate cînd afirmă că în vechi se găsesc elemente noi, de care trebuie să ştim să ţinem seama, pe care trebuie să ştim să le folosim. Dar în ce anume constau aceste elemente noi, cum trebuie să ţinem seamă de ele etc., Nikolin nu ne mai spune ; iar pe de altă parte

www.dacoromanica.ro

din citatul reprodus de el nu rezultă ce anume vor să spună oponenţii lui prin cuvîntul „aproximativ". Dacă vom ţine seama de noul apărut în cadrul vechiului, aşa cum au ţinut seama de el marxiştii ruşi acum exact trei ani, cînd au apreciat situaţia politică ce s-a creat după cei trei ani de avînt revoluţionar (1905—1907), după părerea mea nu va fi greşit să spunem : „situaţia actuală de la noi este *aproximativ* aceeaşi cu cea de la începutul secolului nostru". Dacă însă o asemenea teză este formulată fără a se face în prealabil o apreciere precisă, clară şi bine conturată a momentului şi a sarcinilor lui, atunci ea este, fără îndoială, greşită.

Sarcini vechi, metode vechi de rezolvare a lor, procedee noi de pregătire în vederea rezolvării lor — iată cum s-ar putea formula aproximativ, după părerea mea, răspunsul care a fost dat acum trei ani. Participarea la Duma a III-a, pe care o susţine cu atîta ardoare şi atît de just Nik. Nikolin, apare, din punctul de vedere al acestui răspuns, *absolut* necesară. „Curentul" care se pronunţă împotriva acestei participări sau continuă pînă în ziua de azi să şovăie a se pronunţa deschis, clar, fără rezerve pentru participarea la Duma a III-a ia în deşert numele democraţiei muncitoreşti. În realitate, acest curent se situează în afara acestei democraţii, fiind „o nuanţă legitimă" a unui cerc de idei anarhist şi nicidecum marxist.

Să luăm problema „suprastructurii". „Înainte — scrie Nik. Nikolin — putea să pară că birocraţia este singurul şi principalul duşman al «întregii Rusii». Acum nimeni nu mai crede una ca asta... Ştim prea bine că toţi aceşti Markovi, Krestovnikovi, Volkonski, Purişkevici, Gucikovi, Homeakovi, Avdakovi etc. nu sînt decît nişte reprezentanţi ai mediului social din care birocraţia îşi trage forţele şi de la care primeşte mobilul activităţii sale".

Sublinierea legăturii dintre „birocraţie" şi vîrfurile burgheziei industriale şi comerciale făcută aici de Nik. Nikolin e foarte justă şi extrem de preţioasă, căci numai nişte oameni care nu au reflectat cîtuşi de puţin asupra a ceea ce a adus nou primul deceniu al secolului al XX-lea,

www.dacoromanica.ro

care nu înţeleg de loc interdependenţa dintre relaţiile economice şi politice din Rusia şi importanţa Dumei a III-a, numai asemenea oameni pot nega această legătură, pot nega caracterul burghez al politicii agrare contemporane, pot nega, în general, că s-a făcut „un pas înainte pe calea transformării în monarhie burgheză".

Dar nu este suficient să recunoşti existenţa unei legături ; trebuie să arăţi precis caracterul concret al acestei legături. Pasul făcut în direcţia transformării în ceva nou nu înlătură de loc vechiul regim, să zicem, „birocratic", cu imensa lui independenţă şi posibilitate de a acţiona de sine stătător, cu „specificul" lui, tolmacevist şi reinbotist (etc. etc.), cu lipsa oricărui control asupra activităţii lui în domeniul financiar. Deşi „trage forţe" din sprijinul pe care i-l acordă vîrfurile burgheziei, birocraţia *nu* este recrutată din aceste vîrfuri, ci din rîndurile vechii, foarte vechii nobilimi moşiereşti şi militare nu numai din perioada dinainte de revoluţie (dinainte de 1905), ci şi din cea dinainte de reformă (dinainte de 1861). Deşi „primeşte mobilul activităţii sale", în mare măsură, de la vîrfurile burgheziei, birocraţia imprimă activităţii burgheze *o orientare şi un profil* pur iobăgist, exclusiv iobăgist. Căci, dacă există o deosebire între caracterul burghez al iuncherului prusian şi al fermierului american (deşi ambii sînt indiscutabil burghezi), o deosebire tot atît de vădită şi tot atît de mare există şi între caracterul burghez al iuncherului prusian şi „caracterul burghez" al lui Markov şi Purişkevici. În comparaţie cu aceştia, iuncherul prusian e un adevărat „european" !

Scăparea din vedere a uriaşei independenţe a „birocraţiei" şi a imenselor ei posibilităţi de a acţiona de sine stătător constituie greşeala principală, fundamentală şi fatală pe care o face, de pildă, M. Aleksandrov în cunoscuta sa carte şi pe care N. R—kov, în revista lichidatoristă „Naşa Zarea" nr. 9—10, o duce pînă la absurd. O determinare precisă a gradului în care s-a păstrat vechiul la aşa-zisul regim „birocratic" şi a schimbărilor, sau, mai exact, a modificărilor pe care le-a adus „noul", a fost dată numai în sus-menţionatul răspuns de acum trei ani.

www.dacoromanica.ro

Fără a fi cîtuşi de puţin împotriva „căutării unor alte căi şi metode" şi acordînd o imensă importanţă reluării şi continuării discuţiei în jurul răspunsurilor directe la problemele spinoase, nu pot, totuşi, să nu protestez împotriva contrabandei cu care se îndeletnicesc, sub steagul „căutărilor", lichidatorii de pildă. Probabil că divergenţele dintre „căutătorul" N. R—kov, de o parte, şi alde Potresov, Ejov şi Ceaţki, „căutători" şi ei, de altă parte, privesc doar unele *particularităţi* ale politicii muncitoreşti liberale. Toţi aceşti „căutători" se situează efectiv pe poziţia politicii muncitoreşti liberale, iar nu marxiste ! Una e „să cauţi căi" şi să le comentezi de pe poziţiile marxismului în diferite cărţi, reviste etc., şi alta e să publici răspunsuri precise în organe care practic au un rol conducător.

Să luăm, bunăoară, problema „romantismului". Condamnînd romantismul ca un „fenomen vechi", irevocabil depăşit, Nik. Nikolin vine cu următorul exemplu : „liberalul avea impresia că joacă rolul de apărător al tuturor celor asupriţi, iar socialistul că pe el îl urmează tot ce gîndeşte şi munceşte în Rusia". Exemplul acesta are în vedere neînţelegerea luptei de clasă, şi, desigur, Nikolin ar avea perfectă dreptate dacă ne-ar spune că un astfel de „socialist", fără îndoială narodnic, nu este în realitate cîtuşi de puţin socialist, ci un *democrat* care îşi înveşmîntează democratismul într-o frazeologie pseudosocialistă. Vorbind însă de romantism, nu putem trece sub tăcere interpretarea vehistă, adică contrarevoluţionară, a acestui termen, interpretare care domină în presa de cea mai largă circulaţie, şi anume în presa liberală. Nu putem să nu ne ridicăm împotriva unei asemenea interpretări. Nu putem să nu subliniem „noul", anume că liberalismul a creat în Rusia curentul liberal vehist, de care d-nii Miliukovi se leapădă numai în vorbe, numai din diplomaţie, promovînd în realitate o politică vehistă.

De aici rezultă o concluzie de importanţă primordială şi în acelaşi timp practică : între liberalism şi democraţie trebuie trasă o linie de demarcaţie mai precisă, ţinînd seama de „noua" experienţă pe care o oferă primul deceniu al secolului al XX-lea. „A confunda opoziţia libe-

www.dacoromanica.ro

rală cu reacţiunea" este, firește, o absurditate, însă această concluzie (pe care o trage Nikolin), fără cea de care am vorbit acum, este absolut insuficientă.

În general, tocmai în concluziile lui Nik. Nikolin s-a făcut simţită principala lui greşeală : imprecizia şi faptul că nu spune lucrurilor pe nume. De pildă, prima lui concluzie : „pasiunea absurdă pentru vechile metode de acţiune este tot atît de dăunătoare ca şi atitudinea categoric negativă faţă de ele". După mine, această concluzie nu este dialectică, ci eclectică. Absurditatea e întotdeauna absurditate, şi de aceea e întotdeauna şi absolut dăunătoare ; acesta e un adevăr incontestabil. Pentru a da acestei părţi a concluziei un sens viu, dialectic, ar trebui să se spună, bunăoară, că încercarea de a justifica refuzul de a participa la Duma a III-a sau a IV-a invocînd vechile metode de acţiune ar fi o mare greşeală, o frază goală, vorbe fără conţinut, cu toate că — sau, mai exact, tocmai pentru că — este necesară o atitudine categoric pozitivă faţă de aceste metode.

Am arătat aici în treacăt, întrucît nu am avut posibilitatea să insist mai mult asupra acestei probleme, cum ar trebui îndreptată, după părerea mea, partea a doua a concluziei citate de mine.

„Zvezda" nr. 33
din 10 decembrie 1911
Semnat : V. Ilin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CONSFĂTUIREA GRUPURILOR BOLŞEVICE DIN STRĂINĂTATE [51]

14—17 (27—30) DECEMBRIE 1911

Proiectul de rezoluţie la raportul despre starea de lucruri din partid şi propunerea cu privire la statutul Organizaţiei din străinătate au fost publicate pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV ; rezoluţia cu privire la Comisia de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei — la 12 ianuarie 1912, în „Înştiinţarea" Comitetului organizaţiei din străinătate

Se tipăreşte după manuscris ; rezoluţia cu privire la C.O.R. pentru convocarea conferinţei — după textul apărut în „Înştiinţare"

www.dacoromanica.ro

1

PROIECT DE REZOLUȚIE LA RAPORTUL DESPRE STAREA DE LUCRURI DIN PARTID

Organizarea forțelor social-democrate partinice din străinătate și sarcinile bolșevicilor

Situația existentă în momentul de față în organizațiile social-democrate din străinătate este cu totul anormală.

Din anul 1908, de cînd activitatea editorială a social-democraților a început să se deplaseze tot mai mult în străinătate, și pînă la plenară, în toate centrele mai importante din străinătate a existat o sciziune organizatorică totală din cauza ruperii totale de partid a grupurilor menșevice.

Plenara (din ianuarie 1910) a încercat să creeze o unitate pe baza liniei antilichidatoriste și antiotzoviste adoptate de ea în unanimitate, adresînd cu acest prilej un apel deosebit de energic la stabilirea deplinei unități în străinătate.

De fapt însă, din cauza neîndeplinirii de către lichidatori și otzoviști a condițiilor puse de plenară, după plenară n-a avut loc nicăieri unirea grupurilor din străinătate. Dimpotrivă, s-a produs o destrămare și mai mare, deoarece în practică vperediștii s-au separat de bolșevici, iar plehanoviștii de menșevici. Grupurile paralele — „numărul 1“ și „numărul 2“ sau menșevice și bolșevice — au continuat să existe în virtutea tradiției, fără să unească, în realitate, elemente cît de cît solidare și capabile să desfășoare în comun o activitate social-democrată.

De fapt, în momentul de față există în străinătate grupuri bolșevice, „împăciuitoriste“, vperediste, „golosiste“ și „plehanoviste“, — grupuri fracționiste separate, legate

www.dacoromanica.ro

între ele doar formal, iar adeseori nelegate prin nimic, absolut independente unul de altul, urmînd linii ideologice diferite şi avînd legături independente cu diverse elemente social-democrate din Rusia.

Formarea în Rusia a C.O.R., prin forţele bolşevicilor şi ale menşevicilor partinici, şi activitatea energică a acestui colegiu în vederea convocării conferinţei generale a P.M.S.D.R. marchează o cotitură hotărîtă în istoria partidului şi arată care e singura ieşire posibilă, dictată de viaţă, din actuala stare de dezorganizare şi destrămare.

În realitate, după plenară, numai bolşevicii şi menşevicii partiiţi au desfăşurat — deosebit de solidari în cursul anului 1910 — o activitate cu adevărat social-democrată. Golosiştii nu reprezintă altceva decît o secţiune din străinătate a grupului lichidatorist rus de la „*Delo Jizni*" şi „*Naşa Zarea*", grup care s-a situat în afara partidului, iar grupul din străinătate „Vpered", continuînd să camufleze otzovismul şi să facă prin liderul său Lunacearski o propagandă religioasă, desfăşoară o activitate cu totul *ne*social-democrată.

În prezent, Comisia de organizare din Rusia, creată de bolşevici şi de menşevicii partinici şi sprijinită îndeaproape de toate organizaţiile social-democrate locale din Rusia, este de fapt singurul centru autorizat al muncii de partid social-democrate.

Unindu-se într-o organizaţie social-democrată unică din străinătate a bolşevicilor, consfătuirea face răspunzătoare pentru sciziunea care continuă să existe în străinătate grupurile care nu vor să sprijine centrul din Rusia — C.O.R. — sau continuă „jocul de-a înţelegerea" între cei care s-au rupt de Rusia, sprijinind prin aceasta grupurile *ne*social-democrate care s-au rupt de activitatea din Rusia.

Organizaţia bolşevică din străinătate va depune şi pe viitor toate eforturile pentru a atrage, fără deosebire de curente, pe toţi social-democraţii care sînt hotărîţi să sprijine C.O.R. şi să urmeze linia partidului, adică linia antilichidatoristă şi antiotzovistă (cît şi „antidumnezeiască"), [pentru ca ei] să adere la organizaţia bolşevică şi să se unească într-o organizaţie de partid unică.

www.dacoromanica.ro

Lupta împotriva curentului lichidatorist şi a celui otzovist, — lupta împotriva destrămării grupurilor lipsite de idei din străinătate — sprijinirea unirii tuturor social-democraţilor cu adevărat partinici şi a menşevicilor partiiţi în special — sprijinirea C.O.R. — iată sarcina practică a organizaţiei de partid din străinătate. Considerăm că *atît* Organul Central *cît şi* „Raboceaia Gazeta" sînt organe care trebuie sprijinite de partiiţi, deoarece înlăturarea menşevicilor partiiţi (din străinătate) n-ar putea fi cu nimic justificată, iar în sus-numitele organe n-a intervenit nici o modificare a *liniei* corespunzătoare hotărîrilor partidului.

Scris în decembrie 1911, nu mai tîrziu de 14 (27)

www.dacoromanica.ro

2

PROPUNERE CU PRIVIRE LA STATUTUL ORGANIZAŢIEI DIN STRĂINĂTATE [52]

Alegînd Comitetul organizaţiei din străinătate pentru conducerea activităţii acestei organizaţii, consfătuirea îi remite proiectul de statut cu toate observaţiile ei şi îl însărcinează să consulte toate grupurile şi să aprobe statutul definitiv în urma acestei consultări.

Lenin

Scris la 16 (29) decembrie 1911

www.dacoromanica.ro

3

REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA COMISIA DE ORGANIZARE DIN RUSIA PENTRU CONVOCAREA CONFERINŢEI [53]

Consfătuirea constată că de multă vreme, şi anume de cel puţin doi ani, partidul consideră convocarea unei conferinţe de partid drept o necesitate arzătoare. Acum s-a realizat în sfîrşit, în pofida tuturor piedicilor, un pas hotărîtor în această direcţie. În Rusia a fost formată C.O.R., care este sprijinită de toate organizaţiile locale (din Kiev, Baku, Tiflis, Ekaterinoslav, Ekaterinburg, Petersburg, Moscova, Nikolaev, Saratov, Kazan, Vilno, Dvinsk, Nijni-Novgorod, Sormovo, Samara, Tiumen, Rostov şi altele).

Consfătuirea salută formarea C.O.R. şi declară că este de datoria fiecărui membru de partid s-o sprijine din toate puterile.

Scris la 17 (30) decembrie 1911

www.dacoromanica.ro

PROBLEMELE PRINCIPIALE ALE CAMPANIEI ELECTORALE

I

Puţin timp ne mai desparte de alegerile pentru Duma a IV-a, astfel încît e firesc ca problema campaniei electorale să fie la ordinea zilei. Indiscutabil că, din punct de vedere marxist, orice ezitare în privinţa necesităţii de a participa la aceste alegeri este cu totul inadmisibilă : nuanţele de păreri — negative, ambigue sau chiar indiferente — în privinţa participării la alegeri pot fi considerate „legitime" nu în cadrul marxismului şi al partidului muncitoresc, ci numai *în afara* lor. Deşi e destul de neplăcut să repeţi într-una acest adevăr elementar, care de ani de zile (încă de la sfîrşitul anului 1907) a fost demonstrat şi confirmat de experienţă, totuşi el trebuie repetat, căci pentru noi în momentul de faţă cel mai mare rău îl constituie destrămarea şi disensiunile. Or, la această destrămare şi la aceste disensiuni contribuie nu numai cei care dau răspunsuri imprecise sau evazive la problemele elementare, ci şi cei care, din diplomaţie, din lipsă de principialitate etc., apără atitudinea imprecisă şi evazivă.

Alegerile pentru Duma de stat silesc în mod firesc pe toţi marxiştii, pe toţi participanţii la mişcarea muncitorească să-şi încordeze forţele în vederea unei munci cît mai energice, mai perseverente şi mai pline de iniţiativă în toate domeniile acestei mişcări. Răspunsurile la problemele legate de conţinutul şi de orientarea principial-programatică, politică şi organizatorică a acestei munci, răspunsuri elaborate în cursul ultimilor ani, trebuie să-şi

www.dacoromanica.ro

găsească acum o aplicare practică directă în domeniul special al activităţii „electorale".

Vorbim intenţionat de răspunsuri deja elaborate. Căci ar fi de-a dreptul ridicol să credem că astăzi, cu cîteva luni sau chiar cu un an înainte de alegeri, avem timp „să găsim" răspunsuri, dacă pînă acum ele nu au fost găsite, chibzuite, verificate de experienţa a cîţiva ani de activitate. Este vorba doar de răspunsuri la *toate* „problemele spinoase", care privesc şi concepţiile despre lume în general, şi caracterizarea perioadei precedente din istoria Rusiei, perioadă extraordinar de bogată în evenimente, şi caracterizarea perioadei prin care trecem (care s-a conturat, în linii generale, nu mai tîrziu de 1908), precum şi problemele politice şi organizatorice rezolvate într-un fel sau altul de oricare dintre activiştii mişcării muncitoreşti în ultimii, să zicem, patru ani. Acum nu se mai poate vorbi decît de aplicarea răspunsurilor şi a metodelor de activitate elaborate într-un domeniu de activitate special, şi anume în alegerile pentru Duma a IV-a ; a afirma că „în procesul campaniei electorale, deci într-un singur domeniu de activitate, pot fi elaborate răspunsuri la probleme care privesc *toate* domeniile de activitate, care se referă nu numai la anul 1912, ci la întreaga perioadă ce începe cu anul 1908", a face o asemenea afirmaţie înseamnă a te lăsa legănat de iluzii sau a ascunde, a justifica destrămarea şi disensiunile ce domnesc azi.

Este vorba de dat răspuns, în primul rînd, la o serie de probleme programatice. Ce au adus, în această privinţă, ultimii patru ani din viaţa Rusiei ? Oricine va recunoaşte că în aceşti patru ani nu s-a produs nici o încercare de revizuire, de îndreptare sau de dezvoltare a vechiului program al marxiştilor în partea lui principială. Caracteristică pentru „momentul actual", căruia din multe puncte de vedere ar fi mai potrivit să i se spună moment „stagnant" sau „putred", este ignorarea cu dispreţ a programului şi tendinţa de a-l ciunti în fel şi chip, de a-l trunchia, *fără* a întreprinde nici cea mai mică încercare de revizuire directă, categorică. „Revizionismul", în sensul specific de **castrare** în spirit burghez a adevărurilor marxiste, se caracterizează, în perioada prin care trecem, nu ca un revizio-

www.dacoromanica.ro

nism combativ care ridică „steagul răscoalei" (de pildă aşa cum făcea Bernstein în Germania cam cu 10 ani în urmă, iar în Rusia Struve acum 15 ani sau Prokopovici ceva mai tîrziu), ci ca o renegare laşă, ascunsă, pentru a cărei justificare sînt invocate adeseori considerente „practice" şi, mai ales, aparent practice. D-nii Potresovi, Maslovi, Levitki & Co., succesorii şi continuatorii „cauzei" lui Struve şi Prokopovici, „au participat" la disensiunile care domnesc şi le-au susţinut (aşa cum au făcut, pe de altă parte, Iuşkevici, Bogdanov, Lunacearski etc.) prin încercări, de cele mai multe ori timide şi nesistematice, de a da deoparte „vechiul" marxism şi de a-l înlocui printr-o doctrină „nouă", burgheză. Nu întîmplător şi nu din capriciul unor „grupuri" problemele teoretice au fost împinse, în ultimii patru ani, pe unul dintre primele planuri. Numai nişte oameni care se leapădă cu teamă de ceea ce e vechi au putut considera drept „fleacuri" aceste probleme sau chiar numai unele aspecte ale lor. Şi acum, dacă e să vorbim despre apărarea programului şi a concepţiei marxiste despre lume în legătură cu campania electorală, în „procesul" campaniei electorale etc., dacă e să discutăm aceste probleme nu numai pentru a ne achita de o obligaţie „oficială", fără să spunem nimic, trebuie să ţinem seama nu de cuvinte, de promisiuni, de asigurări, ci anume de *experienţa* ultimilor patru ani. Aceşti patru ani ne-au arătat în mod concret şi de nenumărate ori că în rîndurile intelectualităţii noastre (care adeseori se pretinde marxistă) există o serie întreagă de „tovarăşi de drum nesiguri" ai marxismului ; aceşti patru ani ne-au învăţat să nu avem încredere în asemenea tovarăşi de drum, au făcut ca în mintea muncitorilor care gîndesc *să crească* importanţa teoriei marxiste şi a programului marxist neciuntit.

Există o sferă de probleme în care programul se apropie de tactică şi se confundă cu ea. Se înţelege că în timpul campaniei electorale aceste probleme capătă o importanţă practică directă mult mai mare. În aceste probleme, spiritul de renegare şi de disensiune s-a manifestat incomparabil mai puternic. Vechile probleme sînt depăşite, spuneau unii, dat fiind că, de fapt, în Rusia regimul a devenit un regim burghez. De aici încolo, afirmau alţii, dezvoltarea

www.dacoromanica.ro

Rusiei poate să se producă, ca în Germania sau în Austria după 1848, fără nici un fel de „salturi". Ideea hegemoniei clasei muncitoare e perimată — adăugau alţii ; marxiştii trebuie să tindă *„nu* spre hegemonie, *ci* spre un partid de clasă" etc.

E de la sine înţeles că nici o problemă, absolut nici o problemă de tactică nu poate fi soluţionată, nu poate fi elucidată complet, cuprinzător şi logic fără o analiză a acestor idei, denumite, pe drept cuvînt, „lichidatoriste" şi indisolubil legate de un larg curent al opiniei publice burgheze care întoarce spatele democratismului. Cine a observat mai atent viaţa practică ştie că disensiunile în jurul acestor probleme sînt de o sută de ori mai profunde decît rezultă din publicistică. Şi fireşte că nici nu poate fi altfel în anii care urmează evenimentelor de la sfîrşitul anului 1905 şi din 1906—1907. Dar cu cît această destrămare este „mai firească" (în condiţiile burgheze), cu atît mai insistent şi mai imperios se impune pentru marxişti sarcina unei lupte perseverente în toate domeniile împotriva ei.

În perioadele asemănătoare ultimilor patru ani în Rusia, destrămarea şi renegarea au fost caracteristice pentru toate ţările : s-a întîmplat chiar să nu rămînă nici măcar grupuri, ci doar persoane izolate care au ştiut „să ţină sus steagul", în asemenea împrejurări, zece ani sau şi mai bine, să păstreze ideea continuităţii, să aplice această idee mai tîrziu, în condiţii social-politice mult schimbate. În Rusia, lucrurile nu stau chiar aşa de prost, căci ne-au rămas „moştenire" un program şi răspunsuri *precis formulate* la principalele probleme tactice şi organizatorice ale „momentului". Dezicîndu-se de un asemenea răspuns, curentul lichidatorist nu-i poate opune nimic, dar absolut nimic care să aducă a răspuns precis şi clar.

Campania electorală este aplicarea unei anumite rezolvări a problemelor politice la o complexă activitate propagandistică, agitatorică, organizatorică etc. Nu ne putem angaja în această campanie fără a avea o soluţie concretă. Iar răspunsul precis formulat pe care l-a dat marxismul începînd din 1908 a fost pe deplin confirmat de experienţa acestor patru ani. Conţinutul nou, burghez, al po-

www.dacoromanica.ro

liticii agrare a guvernului ; organizarea moşierilor şi a burgheziei în Duma a III-a ; comportarea pe care a avut-o pînă şi cel mai „de stînga" partid burghez, partidul cadet, atît de bine ilustrată de vizita „la Londra", şi nu numai de ea ; curentele ideologice de tip „vehist" care s-au bucurat de un succes enorm în societatea „cultă", toate acestea au dovedit limpede că vechile probleme nu au fost încă rezolvate şi că abordarea rezolvării lor are loc în condiţii noi, mai burgheze, cînd burghezia coteşte în mod sistematic *de la* democratism *la* o „opoziţie" de partid, „leală", cu simţul răspunderii etc. Noi condiţii, noi metode de pregătire în vederea rezolvării vechilor probleme într-un spirit vechi ; mai multă claritate în problema sciziunii dintre democraţie şi burghezia liberală antidemocratică — iată principalele trăsături ale răspunsului, precis formulat, dat de marxişti la principalele probleme politice actuale.

În strînsă legătură cu concepţiile generale ale marxiştilor, cu aprecierea lor în legătură cu sensul şi semnificaţia politică a perioadei lui „3 iunie" este răspunsul la problemele organizatorice. Menţinerea în principiu a vechiului şi adaptarea lui la noua situaţie — folosirea a tot felul de aşa-zise „posibilităţi" : asociaţii, uniuni legale etc. Celule, iar în jurul lor o întreagă reţea, în strînsă legătură cu ele, îndrumată de ele. O mai mare elasticitate a „celulelor", adoptarea de către ele a unor forme mai labile, care să nu se asemene întrutotul cu cele vechi, şi folosirea obligatorie nu numai a tribunei Dumei, ci şi a oricăror „posibilităţi" analoge. Fără a ne lega mîinile prin norme imuabile, prin forme obligatorii, lăsînd un vast cîmp liber pentru elaborarea unor procedee şi metode de îmbinare adecvate, acest răspuns este cît se poate de „ferm" din punct de vedere principial, întrucît opune disensiunilor, renegării, dezorientării actuale nu numai proclamarea în vorbe a fidelităţii faţă de vechi, ci şi un principiu organizatoric fundamental care permite realizarea unei stabilităţi ideologice. Cei care „au acumulat rezerve", oricît ar fi ei de puţin numeroşi, se unesc şi respectă sistematic „ierarhia", desigur nu formele, ci spiritul, doctrina, principiile, tradiţiile ei.

www.dacoromanica.ro

Lichidatorismul, dimpotrivă, *capitulează* în faţa amorfismului atotstăpînitor (nu *numai* la noi, nu numai la clasa muncitoare, ci, într-o măsură mai mare încă, în alte clase şi în alte partide), încetează să se preocupe de dezvoltarea vechiului, transformînd căutarea „noului" în consacrarea disensiunilor. În largul curent ideologic al societăţii burgheze, îndreptat împotriva democraţiei în general, împotriva mişcării maselor în special, şi îndeosebi împotriva formelor de curînd folosite în organizarea şi conducerea acestei mişcări, lichidatorismul din rîndurile marxiştilor nu este decît un mic pîrîiaş.

Acestea sînt tezele generale ale marxismului, atitudinea lui faţă de sarcinile şi problemele actuale, atitudine elaborată, repetăm, nu de azi, de ieri şi care acum urmează să capete în „campania electorală" un conţinut unitar : ideologic, programatic, tactic, organizatoric.

II

Să analizăm acum poziţia pe care a adoptat-o, în legătură cu campania electorală, „Naşa Zarea", principalul organ de presă al curentului lichidatorist.

Nimic nu-i mai străin de spiritul marxismului decît frazeologia. Şi ceea ce te izbeşte neplăcut din capul locului cînd citeşti numerele 6 şi 7—8 ale revistei „Naşa Zarea" este nemaipomenita risipă de cuvinte à la Tartarin. O campanie cum este campania electorală, atît de obişnuită pentru marxiştii din toate ţările şi care chiar în Rusia s-a desfăşurat pînă acum *de două ori* cu mare amploare, a fost împodobită de Tartarinii [54] lichidatorismului nostru cu atîtea fraze răsunătoare, cu atîta vorbărie goală, încît ajunge să ţi se facă silă.

D-l Iuri Ceaţki, în articolul său „E timpul să începem", *se apucă* să facă o expunere a concepţiilor lichidatorilor, dar *termină*, în fond, această expunere ca un şef, lăsînd în seama d-lui L. Martov decorul, retuşarea, ornamentele publicistice.

Iată o mostră din scrisul lui Iuri-Tartarin :

„...Mă îndoiesc că am putea conta cu certitudine pe o desfăşurare absolut centralizată, sub raport organizatoric, a campaniei electorale,

www.dacoromanica.ro

„deşi noi trebuie să tindem spre acest rezultat prin toate mijloacele despre care am vorbit..., consolidînd din punct de vedere organizatoric rezultatele unităţii politice realizate de muncitorii social-democraţi în cursul campaniei politice..."

Pentru dumnezeu, stimabile concurent al lui Troţki ! De ce să năucim pe cititor, în general, şi pe muncitor, în special, cu această înşirare de vorbe goale despre rezultatele unirii politice realizate în cursul campaniei politice, despre consolidarea acestor rezultate ? Căci tot ceea ce spui nu e decît o simplă înşirare de vorbe, o repetare infatuată şi greoaie a unui lucru simplu. „Consolidarea" organizatorică este necesară întotdeauna, şi înainte, şi după alegeri. Dînd alegerilor denumirea de campanie politică şi aducînd vorba — „pentru a da faptului mai multă importanţă" — despre o „serie (!) de campanii politice care au cuprins întreaga Rusie" (!), foloseşti toată această zarvă şi toată această pompă pentru *a escamota* o problemă practică într-adevăr arzătoare, de importanţă vitală : *cum* trebuie să ne organizăm. Sînt necesare „celulele" şi în jurul lor o reţea de asociaţii nestabile, mai mult sau mai puţin deschise ? Da sau nu ? Dacă da, acest lucru este necesar atît înainte cît şi după alegeri ; alegerile reprezintă o formă de activitate, una printre multe altele. Dacă nu a fost desfăşurată *timp îndelungat* o activitate sistematică, nu veţi putea „consolida" *nimic* în cursul campaniei electorale. Orice practician înţelege că toate astea-s fleacuri, căci se face aici încercarea de a camufla prin fraze răsunătoare lipsa unui răspuns precis la problema *fundamentală :* cum trebuie să ne organizăm pentru orice activitate şi nu numai pentru cea electorală.

A vorbi, în legătură cu alegerile, de *„mobilizarea la luptă a proletariatului"* (sic ! pag. 49), de „mobilizarea largă şi făţişă a maselor de muncitori" (54) etc. etc. înseamnă nu numai a fi lipsit de simţul măsurii, dar pur şi simplu a prejudicia o muncă modestă — modestă în virtutea necesităţilor —, cultivînd o frazeologie *absolut identică* cu cea a „otzoviştilor", „ultimatiştilor" etc. Aceştia susţin că prin boicot trebuie să se sublinieze în mod special că „spiritul" nu a fost înmormîntat (or, „spiritul" muncii trebuie să pătrundă în toate domeniile de activitate,

www.dacoromanica.ro

inclusiv în cel electoral), iar flecarii din rîndurile lichidatorilor susţin că alegerile vor da totul : şi „mobilizarea la luptă" (cum de nu-i e ruşine unui aşa-zis „marxist" rus să scrie aşa ceva !), şi „consolidarea organizatorică a rezultatelor unităţii politice realizate în cursul campaniei politice" ! Ştim foarte bine cu toţii că alegerile din 1912 *nu* vor duce şi *nu* pot duce la o „mobilizare a maselor" „largă" sau „făţişă" (dacă nu se vor crea condiţii radical diferite de cele din 1908 şi 1911). Ele vor crea posibilităţi modeste de activitate — nici prea largă şi nici prea făţişă — şi noi trebuie să folosim aceste posibilităţi, fără a imita însă frazeologia pompoasă a lui Troţki.

Zarva care s-a stîrnit acum cu prilejul alegerilor în jurul organizaţiilor „legale" e pur şi simplu stupidă : colegi muncitori, spunem noi, e mai bine să lucrăm *nu tocmai* deschis ; e mai sigur, mai potrivit, mai judicios, *mai util* pentru înrîurirea unor *pături mai largi* decît flecăreala pe tema existenţei „deschise". În vremuri ca acestea pe care le trăim, numai oameni cu totul lipsiţi de judecată sau nemaipomenit de uşuratici pot să facă atîta zarvă şi să se laude : „eu voi face totul deschis".

„...Un partid (de clasă) va apărea numai ca un produs al creaţiei organizatorice a unei avangărzi muncitoreşti care acţionează de sine stătător" (41).

Uf ! Fie-vă milă ! Doar e ştiut că în lumea întreagă partidul a fost făurit şi educat în decurs de decenii, atît de muncitori înaintaţi cît şi de „intelectuali" într-adevăr marxişti care au trecut fără rezerve de partea muncitorilor. Şi nici *nu poate fi* altfel la noi şi nu are nici un rost să speriem pe cititorul din rîndurile muncitorilor ruşi cu baliverne înflorate despre „creaţie" (cînd noi trebuie să învăţăm buchile şi să strîngem pietre mici şi simple pentru fundament), despre avangarda „care acţionează de sine stătător" etc. D-l Martov, lăsîndu-se şi el antrenat de Ceaţki-Tartarin, s-a apucat să vorbească de „conştiinţa de sine a unor elemente din rîndurile clasei muncitoare" (nr. 7—8, pag. 42) care iau locul cadrelor vechi aflate în „autolichidare" (ibid.).

www.dacoromanica.ro

Asta ca să sune mai impresionant ! „Care acţionează de sine stătător", „conştiinţa de sine", „creaţie", „mobilizare la luptă", „cea mai largă", „cea mai făţişă"... Cum să nu te apuce ameţeala ascultînd asemenea logomahie, ca să folosesc o expresie a lui Şcedrin ?

Aşa se întîmplă atunci cînd autorul *nu e în stare* să dea un răspuns simplu, direct, clar la probleme simple, clare, apropiate : *e nevoit* să opereze cu fraze alambicate, chinuite, care asurzesc şi năucesc pe muncitori (şi, mai ales, pe intelectuali, întrucît muncitorii îşi bat joc de stilul acesta à la Iuri Ceaţki, care *„pasionează"* mai ales pe liceeni). Discuţiile în problema platformei electorale ne oferă posibilitatea să ilustrăm deosebit de plastic adevărul că o idee *confuză* îmbracă forma unor fraze confuze, bombastice, grandilocvente.

III

Şi despre importanţa platformei electorale d-l Iuri Ceaţki vorbeşte cu mult, mult patos. Problema platformei este „una dintre problemele cardinale". Foarte bine ! „Muncitorii social-democraţi trebuie s-o simtă profund (!!) (este vorba de platformă), s-o aprofundeze, *să şi-o însuşească*" (subliniat de Iuri Ceaţki).

Că muncitorii trebuie *să aprofundeze* platforma este adevărat. Şi intelectualii care scriu la revistele pretins marxiste ar face bine dacă ar aprofunda-o. Dar e greu de înţeles ce vrea să însemne „a simţi profund" această platformă. Poate că, în numărul viitor al revistei „Naşa Zarea", d-nii Nevedomski şi Lunacearski vor publica articole „profund simţite" despre „profunda simţire" a platformei electorale de către avangarda care acţionează în mod de sine stătător a maselor conştiente de sine ce sînt în curs de mobilizare.

Sau, dacă doriţi, o perlă dintr-un alt articol al d-lui F. Dan : „...tactica electorală îşi schimbă complet sensul şi conţinutul politic după cum creatorul şi exponentul ei este colectivitatea care se autoconduce, avangarda social-democrată a muncitorilor cu toate forţele sale proletare şi

www.dacoromanica.ro

intelectuale, ori cutare sau cutare grupuleţ de intelectuali, fie ei «social-democraţi», dar care nu au fost promovaţi de această colectivitate şi nu activează sub controlul şi presiunea ei..." Şi, într-adevăr, cine se poate îndoi că Potresov şi Dan nu sînt nicidecum „un grupuleţ de intelectuali", *ci* oameni „promovaţi de colectivitatea care se autoconduce, de avangardă" şi „care activează sub controlul ei" ! O, Tartarini ai lichidatorismului !

Au aprofundat oare Iuri Ceaţki, L. Martov şi F. Dan cuprinsul platformei ? „Ni-i jenă s-o mărturisim — scrie I. Ceaţki —, dar am comite un greu păcat dacă am ascunde adevărul : se întîmpla uneori la noi ca în platformă să se spună una, iar în discursurile şi scrierile electorale să se spună alta, astfel încît fiecare proceda după cum îl tăia capul".

Ce-i drept e drept. „La noi" asemenea lucruri s-au întîmplat destul de des.

De pildă, Iuri Ceaţki, după profund simţitele cuvinte în legătură cu profund simţita platformă, se lansează în lungi şi interminabile tirade tot atît de profund simţite pe tema importanţei şi necesităţii unei platforme *unice*. Aici, prin cuvinte profund simţite, se escamotează cu bunăştiinţă o problemă cît se poate de simplă : poate exista oare o platformă *unică* acolo unde nu există unitate de concepţii politice ? Iar dacă o asemenea unitate de concepţii există, ce rost are această zadarnică irosire de vorbe şi această forţare a unor uşi deschise : căci o platformă nu este altceva decît o expunere de concepţii !

Iuri Ceaţki însă, după ce a vorbit „în general şi în linii mari" despre o platformă „unică", îşi dezvăluie într-un mod foarte stîngaci „secretul" său. „Acordăm — scrie el — o foarte mare importanţă aprobării (platformei) de către fracţiunea social-democrată din Dumă, însă cu condiţia obligatorie ca această fracţiune să nu se situeze pe linia minimei rezistenţe, aprobînd o platformă impusă de cercurile din străinătate..." (50).

Cum s-ar spune : der König absolut, wenn er unseren Willen tut, — regele este autocrat dacă îndeplineşte voinţa *noastră*. Este de dorit o platformă unică dacă nu va fi aprobată platforma „impusă de cercurile din străinătate".

www.dacoromanica.ro

Există, prin urmare, două platforme ? Una — pe care o defăimaţi afirmînd că este „impusă din străinătate" (terminologie demnă de Purişkevici ! Gîndiţi-vă numai : Iuri Ceaţki scrie în revista lui Potresov, alături de Martov şi Dan, despre o platformă impusă din străinătate ! În ce hal de decădere trebuie să ajungă cineva pentru a recurge la asemenea procedee, menite să asmută împotriva „străinătăţii" pe oamenii mai înapoiaţi !) Cealaltă platformă este, după cum se vede, cea care nu vine de la cei din străinătate, ci emană de la colectivitatea, care se autoconduce, a organizaţiilor largi şi deschise ale maselor în curs de mobilizare. Sau, ca să vorbim mai simplu şi fără înfloriturі : „un alt element al centralizării posibile este grupul de activişti social-democraţi (?) strîns legaţi de mişcarea muncitorească legală şi care capătă o tot mai mare stabilitate şi prestigiu în procesul conducerii campaniilor politice. Avem în vedere în special Petersburgul şi rolul lui conducător în campaniile politice din ultimul an". Iată ce scrie Iuri Ceaţki.

Totul devine acum cît se poate de simplu : „grupul" de lichidatori de la Petersburg, pe care toată lumea a ajuns să-i cunoască foarte bine datorită revistei d-lui Potresov — iată „elementul centralizării". E limpede, cum nu se poate mai limpede, stimabile Iuri Ceaţki !

Platforma trebuie să fie unică, *dar...* să nu fie „impusă de cercurile din străinătate", ci să satisfacă „grupul" de lichidatori din Petersburg... Înflăcărat partizan al „unităţii" mai e acest Iuri Ceaţki !

IV

Să examinăm acum „tezele fundamentale ale platformei" lui L. Martov... El pune la baza acestei platforme programul, după cum de altfel era şi cazul. Expunerea acestui program este făcută de Martov în mod fragmentar şi în cuvinte proprii. Nu este însă clar dacă Martov pledează în favoarea *aceluiaşi* program pe care *l-a* expus în revista „Naşa Zarea" nr. *7—8* ; căci *această* părticică a vechiului program este acceptabilă, probabil, şi pentru Larin, şi

www.dacoromanica.ro

pentru Leviţki, şi pentru Prokopovici. Sau Martov acceptă *în întregime vechiul* program ?

Dreptatea ne cere să precizăm că în articolul lui Martov există un pasaj care confirmă această din urmă supoziţie. Este vorba de pasajul de la pag. 48, în care se spune că uneori „nu avem posibilitatea să spunem totul într-o formă clară" (ceea ce-i adevărat), dar de renunţat nu trebuie *să renunţăm* la nimic. „Nimeni nu ne va putea sili" *„să ciuntim* conţinutul revendicărilor noastre". Sînt cuvinte foarte frumoase. Dar, din păcate, ele nu sînt urmate de *fapte* căci ştim prea bine, de pildă, că Larin, care „nu este suspectat de reformism" (de către Martov), *ciunteşte* şi *renunţă*. Ne vom convinge numaidecît că şi Martov, în acelaşi articol al său, deşi promite că „nu va ciunti" şi „nu va renunţa" la nimic, în realitate ciunteşte şi renunţă şi el.

Situaţia reală arată, prin urmare, că în problema programului considerat ca parte integrantă şi bază a platformei avem de-a face nu cu una, ci cu două platforme : una *fără* ciuntiri şi renunţări, şi alta *cu* ciuntirile şi renunţările al căror sens reiese destul de limpede din caracterul predicilor ţinute de Larin, Leviţki şi Potresov.

Este vorba apoi despre tactică. Este necesară o apreciere a semnificaţiei istorice a perioadei lui 3 iunie şi pe această apreciere trebuie să se bazeze *orice* definire a sarcinilor noastre, *oricare* dintre „opiniile" noastre cu privire la oricare dintre problemele generale şi particulare ale politicii contemporane. Martov însuşi e nevoit să recunoască, cu toate ironiile pe seama „aprecierii momentului politic" atît de obişnuite la lichidatori şi atît de caracteristice pentru lichidatorism, că aceasta este o problemă cardinală. În ceea ce priveşte răspunsul „vechi" — precis formulat — la această problemă, Martov declară :

„S-a încercat să se facă o apreciere a semnificaţiei istorice a perioadei «lui 3 iunie» printr-o formulă nereuşită care poate induce în eroare, anume : «un pas în direcţia transformării (trebuia spus : „pe calea transformării", pentru ca citatul să fie exact) în monarhie burgheză»..."

O formulă „nereuşită"... Ce expresie delicată ! Cît timp să fi trecut oare de cînd colegii lui Martov vedeau în această formulă o totală negare principială a singurului

www.dacoromanica.ro

punct de vedere pe care îl consideră salutar ? Cît să fi trecut de cînd F. Dan spunea : „vă avîntaţi pe un teren pe care aţi mai fost înfrînţi o dată“ ? Cum stau de fapt lucrurile ? Există sau nu o divergenţă esenţială în problema semnificaţiei istorice a perioadei lui 3 iunie ?

Ascultaţi mai departe :

„...În această formulare dispare realitatea pasului făcut *înapoi* spre împărţirea puterii între exponenţii absolutismului şi nobilimea funciară. Din cele spuse mai sus reiese că singurele forme în care, după evenimentele din 1905, putea fi înfăptuită această împărţire au creat condiţii favorabile pentru mobilizarea şi organizarea forţelor sociale a căror misiune istorică este de a acţiona în direcţia creării unei «monarhii burgheze»...“

Aceste forţe sociale le reprezintă, după părerea lui Martov, burghezia, căreia perioada lui 3 iunie „i-a dat dreptul să devină opoziţie legală sau tolerată“.

Să analizăm mai îndeaproape raţionamentele lui Martov. *În aparenţă,* el reproşează „formulei nereuşite“ numai faptul că uită pasul înapoi pe care l-a făcut *puterea.* În primul rînd, această afirmaţie nu corespunde realităţii. Martov are un ghinion nemaipomenit cu „formula“ din 1908 : ori de cîte ori se apucă să vorbească de ea, el dă dovadă de o ciudată incapacitate (sau lipsă de dorinţă ?) de a reda precis această „formulă“ pe care o cunoaşte foarte bine. În „formulă“ se vorbeşte clar şi precis despre păstrarea de către proprietarii funciari *iobăgişti* (şi nu de către proprietarii funciari burghezi, cum ar fi trebuit să se spună după Larin) „a puterii şi veniturilor lor“ ! Prin urmare, dacă e să calificăm o asemenea împărţire a puterii drept „un pas înapoi“, acest pas înapoi nu numai că nu e omis din formula noastră, ci, dimpotrivă, este constatat în modul cel mai precis. În al doilea rînd, şi *acesta este esenţialul,* vorbind despre pasul înapoi pe care l-a făcut puterea, Martov disimulează, estompează *pasul înapoi* făcut de *burghezia liberală.* Iată unde-i buba ! Iată care este esenţa raţionamentului pe care vrea s-o camufleze Martov.

Pasul înapoi făcut de burghezia liberală este *vehismul* ei, renunţarea ei la democratism, *apropierea* ei de „partidele ordinii“, sprijinirea de către această burghezie (direct sau indirect, pe plan ideologic sau politic) a încercărilor

www.dacoromanica.ro

vechiului regim de a se menține cu prețul unor neînsemnați „pași înainte pe calea transformării în monarhie burgheză". Monarhia burgheză nu numai că nu se poate forma, dar nici măcar nu se poate înfiripa fără burghezia liberală contrarevoluționară (vehistă). Martov „uită" acest lucru, în primul rînd și în special, prin simplul fapt că el însuși este un „vehist"... printre marxiști.

Caracterizînd perioada lui 3 iunie, liberalul pune în centrul atenției faptul că puterea a făcut „un pas înapoi" în direcția Purișkevicilor: dacă aceeași putere, păstrînd principalele trăsături ale regimului (și ale sistemului de sugrumare a *democrației*), ar fi făcut „un pas" spre el, spre liberal, acesta ar fi obținut tot ce-i trebuie. Am dovedit prin „Vehi", prin politica vehistă („Londra" lui Miliukov), că eu, ca liberal, sînt un inamic sincer, serios, necruțător al democrației „antistatale", renegate, infantile, criminale, „tîlhărești", imorale, nelegiuite și cum i s-o mai fi spunînd în „Vehi". Și, cu toate acestea, puterea nu se împarte cu mine, ci cu Purișkevici! — iată *semnificația* politicii liberale din perioada lui 3 iunie, iată semnificația „liberalismului stolîpinist" al d-lor Struve și Miliukovi. Eu vin la tine cu inima deschisă, spune liberalul ridicîndu-și privirile spre puterea de stat, iar tu îl preferi pe Purișkevici!

Dimpotrivă, punctul de vedere al democrației proletare asupra perioadei lui 3 iunie este principial, fundamental diferit. Acest „pas înapoi" înspre Purișkevici, puterea l-a făcut într-o altă fază de dezvoltare, indiscutabil superioară celei precedente. Și în deceniul al 9-lea al secolului trecut s-a făcut „un pas înapoi" înspre nobilime, dar a fost un pas înapoi făcut în etapa Rusiei de după reformă, care a lăsat mult în urmă epoca lui Nicolaie I, cînd nobilul moșier comanda fără „plutocrație", fără căi ferate, fără un al treilea element în plină dezvoltare. Tot astfel și acum, „pasul înapoi" înspre Purișkevici este făcut pe baza politicii agrare burgheze, pe baza participării organizate și trainice a burgheziei la reprezentanță: este hegemonia lui Purișkevici în condițiile cotiturii generale făcute atît de Purișkevici cît și de Miliukov *împotriva* democrației, împotriva mișcării maselor, împotriva așa-ziselor „excese", împotriva așa-zisei „revoluții a intelectualilor" (Vehi) etc.

www.dacoromanica.ro

Misiunea liberalului este „să-l mai sperie niţel" pe Purişkevici, silindu-l „să se mai dea la o parte", să facă mai mult loc liberalismului, dar în aşa fel încît să nu înlăture cu totul de pe faţa pămîntului bazele economice şi politice ale purişkevicismului. Sarcina democratului, în general, şi a reprezentantului democraţiei proletare, a marxistului, în special, este să folosească acest conflict acut şi să atragă în arenă păturile de jos tocmai în vederea acestei înlăturări. Din punctul de vedere al transformării Rusiei în general, semnificaţia istorică a perioadei lui 3 iunie constă tocmai în faptul că acest nou pas pe calea transformării în monarhie burgheză este un pas spre o mai netă delimitare a claselor în toate privinţele, şi în special spre o mai netă delimitare între liberalism (opoziţie „responsabilă" faţă de alde Purişkevici) şi democraţie (înlăturarea tuturor bazelor purişkevicismului).

De aici reiese limpede că Martov, care în aparenţă nu critică decît o „formulă nereuşită", ne prezintă *de fapt* o platformă *a politicii muncitoreşti liberale*. El vede „pasul înapoi" pe care l-a făcut vechea putere în direcţia Purişkevicilor şi nu vede pasul înapoi pe care l-a făcut burghezia liberală spre vechea putere. El vede că evenimentele din 1905 au creat condiţii favorabile pentru „mobilizarea şi organizarea" burghezilor liberali împotriva Purişkevicilor şi alături de Purişkevici, dar *nu* vede că aceste evenimente au creat „condiţii favorabile" pentru mobilizarea şi organizarea burgheziei liberale vehiste, contrarevoluţionare împotriva democraţiei, împotriva mişcării maselor. De aceea din citatul lui Martov rezultă categoric că muncitorii trebuie „să sprijine" pe liberali în lupta *acestora* împotriva Purişkevicilor, trebuie să acorde liberalilor *hegemonia*, şi nu rezultă nicidecum că, *în pofida* vehismului liberalilor, *în pofida* năzuinţei Miliukovilor de a ocupa un loc alături de Purişkevici, muncitorii trebuie să mobilizeze păturile de jos la o activitate îndreptată spre înlăturarea totală a celor mai adînci rădăcini (şi a celor mai înalte culmi) ale purişkevicismului.

De aici reiese de asemenea destul de clar de ce Martov poate şi trebuie să fie de acord cu Larin în chestiunile esenţiale, fiind în divergenţă cu el numai în chestiunile

www.dacoromanica.ro

de amănunt, numai în ceea ce privește formularea sarcinilor politicii muncitorești liberale. Am ajuns să avem o monarhie burgheză, spune Larin : acum la noi proprietarii funciari nu mai sînt „iobăgiști", ci agrarieni, adică întreprinzători rurali burghezi. De aceea la noi nu sînt la ordinea zilei „salturile" istorice, avem nevoie *„nu* de hegemonie, *ci* de un partid de clasă" (Leviţki), sarcina noastră este să sprijinim pe liberalii constituționaliști, păstrîndu-ne însă independența *. La noi nu există încă o monarhie burgheză, ripostează Martov, însă ne este „absolut suficient" să știm că îmbinarea absolutismului cu constituționalismul este o îmbinare contradictorie și că trebuie „să folosim aceste contradicții, acest călcîi al lui Ahile, împotriva vechiului regim". Cei doi oponenți nu văd legătura dintre monarhia burgheză care a apărut sau e pe cale să apară și contrarevoluționarismul burgheziei liberale ; la amîndoi dispare de pe scenă activitatea „hegemonului" în ceea ce privește determinarea nu numai a amplorii, ci și a tipului de transformare burgheză a Rusiei ; la amîndoi — fie că o declară, fie că nu — clasa muncitoare „se aranjează" în Rusia nouă, burgheză, în loc *să aranjeze țara,* ducînd după sine democrația capabilă să desființeze toate temeliile purișkevicismului.

V

Nu este lipsit de interes faptul că și celelalte argumente ale lui Martov constituie o infirmare și mai evidentă a spuselor sale.

„...Astfel — arată în continuare Martov — Bourbonii restaurați în 1815, fără a crea o monarhie burgheză, au fost nevoiți să îmbrace dominația lor și a nobilimii, aflată în spatele lor, în forme politice care au accelerat organizarea clasei burgheze și i-au permis să se transforme într-o forță capabilă să creeze monarhia burgheză din 1830..."

Perfect. Înainte de restaurarea Bourbonilor în 1815, ca și înainte de 1789, Franța avea o monarhie feudală, patriarhală. După 1830 monarhia era burgheză. Dar ce fel

* „Să ne apărăm interesele în clipa iminentei înnoiri constituționale", scria Larin.

www.dacoromanica.ro

de monarhie a fost aceea despre care a adus vorba Martov (în defavoarea cauzei pe care o pledează), adică monarhia din 1815—1830 ? Este clar că ea a constituit „un pas pe calea transformării în monarhie burgheză". Exemplul dat de Martov este un minunat argument împotriva lui ! Mai departe. Burghezia liberală din Franţa a început să-şi manifeste ostilitatea faţă de democraţia consecventă încă în cursul mişcării din 1789—1793. Sarcina democraţiei, după cum ştie foarte bine şi Martov, nu a fost nicidecum de a crea o *monarhie* burgheză. Şi democraţia franceză, în frunte cu clasa muncitoare, *în pofida* şovăielilor, trădărilor, stării de spirit contrarevoluţionare a burgheziei liberale, după o serie întreagă de „campanii" grele a creat regimul politic care s-a consolidat începînd din 1871. La începutul epocii revoluţiilor burgheze, burghezia liberală franceză era monarhistă ; la sfîrşitul îndelungatei perioade de revoluţii burgheze, pe măsură ce a sporit hotărîrea şi independenţa acţiunilor proletariatului şi ale elementelor democratice (adepte ale unui „bloc de stînga", să nu-i fie cu supărare lui L. Martov !), burghezia franceză *a devenit* totalmente republicană, s-a reeducat, s-a reinstruit, a regenerat. În Prusia, şi în general în Germania, în tot cursul revoluţiilor burgheze moşierul nu a scăpat din mîini hegemonia şi „a educat" burghezia după chipul şi asemănarea sa. În Franţa, în decursul celor 80 de ani de revoluţii burgheze, proletariatul şi-a cucerit cam de patru ori hegemonia, în diferite combinaţii cu elementele mic-burgheze adepte ale tacticii „blocului de stînga", şi, ca urmare, burghezia a fost nevoită să instaureze un regim politic care corespundea într-o măsură mai mare dorinţelor antipodului său.

Există burghezie şi burghezie. Revoluţiile burgheze ne oferă o varietate extraordinară de combinaţii ale diferitelor grupuri, pături, elemente atît din rîndurile burgheziei înseşi cît şi din acelea ale clasei muncitoare. A „scoate" din „noţiunea generală" de revoluţie burgheză, în sensul cel mai restrîns al cuvîntului, un răspuns la problemele concrete ale revoluţiei burgheze ruse din primul deceniu al secolului al XX-lea înseamnă a bagateliza marxismul, a-l coborî la nivelul liberalismului.

www.dacoromanica.ro

„Astfel — continuă Martov —, după ce s-a pus frîu revoluției din 1848, în Prusia puterea s-a văzut nevoită să introducă constituția și o reprezentanță legislativă organizată în interesul proprietății funciare ; iar pe baza acestor germeni firavi ai regimului constituțional-parlamentar s-a organizat politicește burghezia, care nu a reușit însă nici pînă astăzi să desăvîrșească transformarea statului în «monarhie burgheză».

Prin urmare, formula sus-menționată păcătuiește prin faptul că omite momentul ciocnirii hotărîtoare dintre clase ; or, fără această ciocnire, tendința obiectivă care se manifestă prin acte de tipul celui de la 3 iunie nu poate fi realizată !".

Strașnic, nu-i așa ? Martov e un neîntrecut virtuos în arta de a învești raționamentele, teoriile și platformele reformiste în cuvinte cu o poleială marxistă, revoluționară! În legătură cu aceeași „formulă" pe care o critică Martov, F. Dan se ridică împotriva oamenilor care „se avîntă pe un teren pe care au mai fost înfrînți o dată". I. Larin scria că clasa muncitoare trebuie să se organizeze nu în „așteptarea revoluției", ci pur și simplu „în vederea apărării ferme și sistematice a intereselor sale deosebite". Acum însă Martov face o descoperire : formula păcătuiește prin aceea că *omite momentul ciocnirii hotărîtoare dintre clase*. Delicios, nu ?

Dar în această frază a lui Martov, în afară de partea ei comică, mai este încă ceva. El s-a exprimat aici ca un adevărat virtuos, într-o formă cu totul evazivă. El nu a arătat la *care* clase se referă. Mai sus era vorba de proprietari funciari și burghezie. E de presupus că Martov vorbește aici de o ciocnire *numai* între proprietarii funciari și burghezie. Numai pornind de la o *asemenea* presupunere pot fi „luate în serios" cuvintele lui Martov citate de noi mai sus. În schimb, o *asemenea* presupunere îl demască cum nu se poate mai bine ca pe un propagator sau apărător al politicii muncitorești liberale.

Din formula noastră „lipsește momentul ciocnirii hotărîtoare" între clasa proprietarilor funciari și clasa burgheziei ! Ba să ne fie cu iertare : în formula noastră se vorbește direct, limpede, precis de *„micile discordii"* dintre aceste clase. Din punctul nostru de vedere, discordiile dintre aceste clase sînt de importanță *minoră*. Importanța mare o prezintă *nu* ciocnirea dintre aceste clase, ci ciocni-

www.dacoromanica.ro

rea dintre alte clase, despre care în „formulă" se vorbeşte, ceva mai departe, tot atît de direct şi tot atît de precis.

Problema se pune, aşadar, în felul următor: cine se situează pe poziţii marxiste nu poate aştepta izbăvirea Rusiei de „perioada lui 3 iunie" decît de la „o ciocnire hotărîtoare între clase". Trebuie înţeleasă semnificaţia istorică a „perioadei lui 3 iunie" pentru a şti *care* clase din Rusia contemporană pot şi trebuie (în sensul necesităţii obiective şi nu în acela al unei obligaţii subiective) să ajungă la o ciocnire hotărîtoare. Pe cît se pare, Martov crede — aşa cum cred toţi lichidatorii — că în Rusia o ciocnire hotărîtoare se va produce între nobilii moşieri şi burghezia liberală. (Menţionăm, în paranteză, că, dacă în proiectul de platformă pregătit de „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni" va fi exprimată această idee *direct*, lichidatorii vor aduce un mare serviciu mişcării muncitoreşti, făcîndu-i pe muncitori să înţeleagă despre ce este vorba; dacă, dimpotrivă, în platforma acestor organe de presă această idee *nu* va fi exprimată direct, atunci va însemna că platforma a fost scrisă în scopul camuflării adevăratelor concepţii, că ea nu corespunde conţinutului ideologic al propagandei pe care o desfăşoară aceste două reviste).

Noi considerăm — şi în „formula" noastră această părere e făţiş exprimată — că între proprietatea funciară moşierească de tip vechi şi burghezia liberală din Rusia *nu* va avea loc o ciocnire hotărîtoare; ciocnirile dintre aceste clase sînt inevitabile, dar sub forma unor „mici discordii", care *„nu hotărăsc" nimic* în destinele Rusiei şi nu pot aduce nici o schimbare serioasă, hotărîtoare în mai bine *.

* De aici nu rezultă, bineînţeles, că burghezia liberală formează împreună cu moşierimea „o singură masă reacţionară", că conflictele dintre ele nu joacă nici un rol în politică, că nu pot prilejui o mişcare democratică, că pot fi ignorate. A trage asemenea concluzii înseamnă a duce pînă la absurd o teză justă, a nu înţelege în ce limite este justă această teză. Este ştiut că „cea mai mare dreptate", dusă pînă la absurd atunci cînd nu sînt înţelese condiţiile şi limitele dintre ceea ce este drept şi nedrept, se transformă în „cea mai mare nedreptate": summum jus — summa injuria. Trebuie să amintim aici un fapt din istoria marxismului rus, şi anume că aprecierea făcută la cunoscutul congres de la Londra asupra partidelor burgheze-liberale din Rusia (în frunte cu partidul cadet) este identică cu cea expusă în textul acestui articol, recunoscîndu-se cu acest prilej că e necesară „folosirea activităţii acestor partide în interesul educării politice a poporului" [65].

www.dacoromanica.ro

O ciocnire cu adevărat hotărîtoare se va produce între *alte* clase, şi aceasta va fi o ciocnire pe baza şi în limitele societăţii burgheze, adică ale producţiei de mărfuri şi ale capitalismului.

Pe ce se întemeiază această părere ? Ea se întemeiază pe considerente teoretice şi pe experienţa anilor 1905—1907. În aceşti trei ani, Rusia a cunoscut o ciocnire extrem de violentă între clase, o ciocnire care ocupă unul dintre primele locuri în istoria mondială a ciocnirilor violente dintre clase. Şi, cu toate acestea, chiar în cursul acestor trei ani, în condiţiile societăţii burgheze, în care nu existau pe atunci nici cele mai elementare condiţii şi garanţii de libertate burgheză, ciocnirea dintre proprietatea funciară moşierească şi burghezia liberală, dintre aceasta din urmă şi vechiul regim nu a fost nici hotărîtoare, nici violentă. Dimpotrivă, hotărîtoare şi violente — cît de cît hotărîtoare şi violente — au fost ciocnirile care s-au produs între ţărani şi moşieri, între muncitori şi capitalişti.

Cum se explică acest fenomen ? El se explică în primul rînd prin aceea că burghezia liberală este legată prin fire economice prea strînse cu proprietatea funciară moşierească, interesele lor se împletesc prea strîns între ele, astfel că burgheziei liberale îi apare ca nepericuloasă şi de dorit numai o reformare a proprietăţii funciare moşiereşti şi nicidecum desfiinţarea ei. Mai bine o reformare oricît de înceată, imperceptibil de înceată chiar, decît desfiinţarea — aşa raţionează imensa majoritate a burghezilor liberali, şi *nici nu ar putea* raţiona altfel această clasă în *actualele* condiţii economice şi politice din Rusia.

Mai departe, dacă luăm, de pildă, mişcarea grevistă, vom vedea că, în cei 3 ani de care vorbim, ea a căpătat, în Rusia, o amploare pe care n-a cunoscut-o nici una dintre ţările capitaliste cele mai înaintate. De aici decurge *în mod inevitabil* raţionamentul burgheziei liberale potrivit căruia o reformare oricît de înceată, imperceptibil de înceată, a condiţiilor de muncă învechite este preferabilă unei rupturi hotărîte cu vechiul, că e preferabilă menţinerea vechii stări de lucruri decît o ruptură hotărîtă cu tot ce-i vechi. Dimpotrivă, pentru ţărănime şi pentru muncitori, propria lor situaţie economică făcea *imposibil* un asemenea raţio-

www.dacoromanica.ro

nament ; aici situaţia economică genera ciocniri într-adevăr hotărîte, într-adevăr violente. Ar fi greşit să credem, aşa cum cred narodnicii în ceea ce-i priveşte pe ţărani şi Troţki în ceea ce-i priveşte pe muncitori, că aceste ciocniri depăşesc limitele societăţii burgheze. Dar nu încape nici cea mai mică îndoială că *tot* ceea ce este vechi, perimat, preburghez poate fi înlăturat cu desăvîrşire, poate fi distrus din temelii de *aceste* ciocniri şi *numai de ele* (dacă vor avea un anumit deznodămînt).

Moşierii ruşi, de la Purişkevici şi pînă la Dolgorukov, s-au îngrijit şi se îngrijesc de educarea burgheziei noastre liberale în spiritul unui servilism, al unei rutine şi al unei frici de schimbări cum nu s-a mai pomenit în istorie. Ţăranii ruşi, în *actualele* condiţii economice şi politice din Rusia, constituie o pătură *burgheză* a populaţiei, pe care perioada „ciocnirilor", perioada revoluţiilor burgheze (în înţelesul istoric-metodologic al cuvîntului), o *educă*, muncitorii avînd aici un rol de frunte, şi formează din ea o burghezie care nu se distinge prin frumoasele calităţi pe care le-am înşirat mai sus. Va reuşi oare ea s-o educe ? Răspunsul la această întrebare va putea fi dat numai ătunci cînd epoca mişcărilor burgheze din Rusia va fi luat sfîrşit. Pînă atunci toate curentele progresiste ale gîndirii politice ruse vor fi inevitabil împărţite în două tipuri fundamentale, după cum gravitează spre hegemonia liberalismului, care tinde să transforme, să înnoiască Rusia într-un mod inofensiv pentru Purişkevici, sau spre hegemonia clasei muncitoare, care duce după sine cele mai bune elemente ale ţărănimii.

Am spus : „gravitează", deoarece nu putem presupune că toate curentele progresiste au o conştiinţă în sensul înţelegerii rădăcinilor de clasă ale unei politici sau alteia. Marxiştii nu pot fi însă marxişti dacă nu au pătruns cu mintea aceste rădăcini, dacă nu au înţeles că atît apărarea intereselor de sine stătătoare ale clasei muncitoare cît şi pregătirea acesteia în vederea viitorului ei rol în Rusia burgheză se îndreaptă în mod inevitabil, în virtutea raportului obiectiv al forţelor sociale, pe aceleaşi două făgaşe principale : să meargă în *urma* liberalismului (care ur-

www.dacoromanica.ro

mează pe Purişkevici sau merge alături de ei) sau să ducă înainte elementele democratice *în pofida* şovăielilor, trădărilor şi vehismului liberalismului.

VI

Am ajuns astfel în mod direct la problema faimosului „bloc de stînga". Putem spune fără exagerare că Iuri Ceaţki şi F. Dan tună şi fulgeră împotriva tacticii blocului de stînga ; la cel de-al doilea dintre sus-numiţii oameni politici, acest lucru este cu atît mai firesc cu cît el este nevoit să acopere într-un fel faptul că în primăvara anului 1907, de dragul blocului cu cadeţii, a trădat cauza muncitorilor şi a scindat organizaţia muncitorească din Petersburg ! Dar problema blocului de stînga este o problemă principială, interesantă şi importantă, dacă e să vorbim nu numai despre blocurile electorale, şi nu atît despre ele (de cînd există actuala lege electorală, „blocul de stînga" a fost foarte rar folosit în practică), ci de caracterul şi de conţinutul general al întregii propagande şi agitaţii electorale. „A sili" masa democratică cea mai numeroasă din ţară (ţărănimea şi păturile micii burghezii neagricole înrudite cu ea) „să facă alegerea între cadeţi şi marxişti", a aplica linia „acţiunilor comune" ale muncitorilor şi ale democraţiei ţărăneşti atît împotriva vechiului regim cît şi împotriva burgheziei liberale contrarevoluţionare care oscilează — iată în ce constă baza şi esenţa tacticii „blocului de stînga" consfinţită şi de mersul evenimentelor din 1905 (mişcarea muncitorească şi ţărănească), şi de voturile grupului „trudovic" şi ale grupului muncitoresc în primele două Dume, şi de atitudinea presei diferitelor partide faţă de problemele fundamentale ale democraţiei, şi chiar de poziţia „grupului ţărănesc" din Duma *a III-a* în problema agrară (cu toate că în acest grup sînt foarte multe elemente de dreapta !). Se ştie că proiectul agrar al celor 43 de ţărani din Duma *a III-a* este mult mai democratic decît proiectul cadet, liberal, fapt recunoscut de cadeţii înşişi !

Este neîndoielnic că tocmai în acest sens, în sensul principial general, resping lichidatorii tactica „blocului de

www.dacoromanica.ro

stînga". Şi este tot atît de neîndoielnic că renunţarea lor la tactica blocului de stînga constituie o trădare a cauzei democraţiei. Nu a existat în întreaga lume *nici o* mişcare burgheză de eliberare care să nu fi dat exemple şi modele de tactică a „blocului de stînga", şi *toate* momentele de victorie ale acestor mişcări au fost legate *întotdeauna* de succesele acestei tactici, de orientarea luptei pe acest făgaş, în pofida şovăielilor şi trădărilor liberalismului. Tocmai „tactica blocului de stînga", tocmai alianţa „plebei" de la oraşe (= proletariatul modern) cu ţărănimea democratică a dat amploare şi forţă revoluţiei engleze din secolul al XVII-lea, revoluţiei franceze din secolul al XVIII-lea. Marx şi Engels au vorbit în repetate rînduri despre acest lucru, şi nu numai în 1848, ci şi mult mai tîrziu. Pentru a nu recurge la citate care au fost repetate de atîtea ori, vom aminti de corespondenţa dintre Marx şi Lassalle din 1859. În legătură cu tragedia „Sickingen" a lui Lassalle, Marx scria că conflictul din această dramă „nu e numai tragic, ci este însuşi conflictul tragic care a dus, pe drept cuvînt, la prăbuşirea definitivă a partidului revoluţionar din 1848—1849". Şi Marx, schiţînd încă de pe atunci, în trăsături generale, *întreaga* linie a viitoarelor conflicte dintre lassalleeni şi eisenachieni [56], îi reproşa lui Lassalle că greşeşte punînd „opoziţia lui *Luther şi a cavalerilor* mai presus de cea a lui *Münzer şi a plebei* [57].

Aici nu ne preocupă problema dacă reproşul lui Marx era îndreptăţit sau nu : noi îl considerăm îndreptăţit, deşi Lassalle s-a apărat din toate puterile împotriva lui. Important este că atît Marx cît şi Engels considerau că este o greşeală evidentă, că este cu totul inadmisibil pentru un social-democrat să pună opoziţia lui „Luther şi a cavalerilor" (opoziţie liberală-moşierească, dacă traducem această expresie în limba rusă de la începutul secolului al XX-lea) *mai presus* de cea a lui „Münzer şi a plebei" (opoziţie proletară-ţărănească, în aceeaşi traducere) !

Atacînd şi defăimînd tactica blocului de stînga, lichidatorii încearcă să înăbuşe prin zarva lor problema principială, fundamentală care se pune în această ordine de idei, problema obligativităţii tacticii „blocului de stînga" pentru orice partid muncitoresc în orice mişcare burghezo-

www.dacoromanica.ro

democratică. Nefiind în stare să pună problema principial, ei ajung la contradicţii destul de stranii, dîndu-şi singuri la cap. Un exemplu : acelaşi L. Martov care se teme de „blocul de stînga" ca de foc scrie, atunci cînd formulează — în „tezele fundamentale ale platformei" — programul agrar : „mijlocul cel mai sigur, cel mai puţin dureros şi mai propice pentru o dezvoltare civilizată continuă să rămînă exproprierea pămîntului moşieresc şi trecerea lui în mîinile poporului". Fără să vrea, el a ajuns — ce oroare ! — să vorbească de naţionalizare ! Asta în primul rînd. În al doilea rînd, în momentul în care a exprimat o idee justă, el a exprimat (spre deosebire de colegul său Cerevanin : vezi cartea acestuia, de orientare *vehistă*, despre „situaţia actuală" din 1908) o idee în spiritul unui *bloc de stînga*, căci programul agrar trasat de el este un program de acţiuni ale unui *bloc de stînga* atît împotriva vechiului regim cît şi *împotriva partidelor liberale de genul cadeţilor ! !* „De-alungi natura pe uşă, ea intră pe fereastră" ! !

Programul agrar formulat de Martov este de aşa natură, încît pe baza lui se unesc (se unesc efectiv, adică se înţeleg între ei *indiferent* de existenţa unor „acorduri") atît muncitorii cît şi ţăranii trudovici cu conducătorii lor ideologici, narodnicii. Şi, invers, un astfel de program agrar *separă* pe muncitorii şi pe ţăranii trudovici, luaţi în ansamblu, *de* cadeţi (şi de burghezia liberală în general). Dacă, pe lîngă această concluzie politică absolut incontestabilă, veţi lua în considerare faptul că problema agrară (problema transformărilor agrare democratice) se află în centrul problemelor mişcării noastre de eliberare, veţi vedea că Martov a fost *nevoit* să recomande tactica „blocului de stînga" într-o problemă *centrală* a epocii noastre.

Cum de i s-a întîmplat o asemenea nenorocire acestui adversar al tacticii „blocului de stînga" ? Foarte simplu. El trebuia ori *să renunţe* făţiş şi net la vechiul program — lucru pe care n-a avut curajul să-l facă : el nu „l-a ajuns" încă pe Cerevanin cel temerar (în ale renegării) şi pe Larin. Ori trebuia să reediteze, fie şi cu fidelitate

www.dacoromanica.ro

aproximativă, vechiul program, din care rezultă în mod inevitabil tactica „blocului de stînga". Asta-i soarta amară a lichidatorilor noştri.

VII

Ne-a mai rămas să subliniem două pasaje importante din articolul lui Martov. „Ori de cîte ori — scrie el — în cadrul sistemului de la 3 iunie se iveşte vreun conflict de acest fel" (este vorba de conflictele şi fricţiunile care descompun şi subminează acest sistem), „tendinţa partidului muncitoresc trebuie să fie aceea de a determina clasele avute să facă cutare sau cutare pas spre democratizarea legislaţiei şi lărgirea garanţiilor constituţionale şi, ceea ce pentru noi constituie cea mai mare valoare în sine, spre lărgirea sferei de organizare nestînjenită a forţelor populare" („Naşa Zarea" nr. 7—8, pag. 50).

Formularea dată aici de Martov este foarte reuşită. Dar ea nu este altceva decît formularea sarcinilor şi a liniei politicii muncitoreşti liberale. „A determina clasele avute să facă un pas", „a lărgi sfera organizării nestînjenite a muncii", aceste fraze ale lui Martov le repetă cuvînt cu cuvînt *toţi* burghezii liberali din lumea întreagă care posedă o oarecare cultură, care sînt cît de cît pătrunşi de spiritul „european". Deosebirea dintre politica muncitorească liberală şi politica muncitorească marxistă începe *abia* din momentul în care vedem că li se explică muncitorilor cît de defectuoasă, de nesatisfăcătoare şi de mincinoasă este această formulă liberală. A determina clasele neavute să facă un pas spre transformarea a *însăşi* „sferei" pe care promit „s-o lărgească" liberalii, spre înlocuirea ei cu o „sferă" *principial* deosebită — iată cum trebuie (aproximativ) definite sarcinile şi năzuinţele partidului muncitoresc dacă nu vrem să construim un partid muncitoresc liberal.

Menţionăm cu titlu de curiozitate că însuşi L. Martov face, în legătură cu formularea sa, următoarea observaţie într-o notă la pasajul citat: „Această formulare va atrage, desigur, fără întîrziere acuzaţii de oportunism şi legalism cu orice preţ". Şi cum credeţi că respinge el aceste acu-

www.dacoromanica.ro

zaţii ? Trimiţînd la articolul lui N. Rojkov, apărut în ziarul „Obskaia Jizn“ [58] nr. 171, Martov citează din acest articol cinci rînduri, foarte stîngaci formulate şi foarte confuze, în legătură cu „asociaţiile politice legale“. Nu am citit acest articol. Să admitem totuşi că Rojkov este pentru „un partid legal“. Dar ce importanţă are asta cînd la Martov este vorba de formularea *politicii* muncitoreşti *liberale ? ?* De cînd îi este permis unui autor ca, spre a justifica o *anumită* greşeală comisă de el, să invoce o *altă* greşeală, comisă de un *alt* autor ?

Dar ceea ce redă cel mai bine şi mai clar întregul *spirit* al articolului lui Martov este următoarea tiradă din ultimul alineat al paragrafului de încheiere :

„Trebuie să defăşurăm întreaga campanie electorală sub steagul luptei proletariatului pentru libertatea de autodeterminare politică, al luptei pentru dreptul de a avea partidul său de clasă şi de a-şi desfăşura liber activitatea, pentru participarea la viaţa politică ca o forţă organizată de sine stătătoare. Acestui principiu (ascultaţi !) trebuie să-i fie subordonat atît conţinutul agitaţiei noastre electorale cît şi metodele tacticii electorale şi ale muncii organizatorice în perioada alegerilor“.

În aceste cuvinte este *just* exprimat „principiul“ care determină „conţinutul“ întregii agitaţii electorale (şi al întregii politici) a lichidatorilor ! Frumoasele cuvinte „a nu ştirbi nimic, a nu renunţa la nimic“, cu care încearcă Martov să consoleze pe cititorul marxist, nu sînt decît vorbe goale din moment ce „principiul“ este formulat *în felul acesta.* Dar principiul formulat de el se dovedeşte a nu fi altceva decît principiul politicii muncitoreşti liberale — iată esenţialul.

Burghezul liberal spune muncitorilor : aveţi tot dreptul să luptaţi, pentru voi este o necesitate să luptaţi pentru libertatea *voastră* de autodeterminare politică, pentru dreptul de a avea propriul *vostru* partid de clasă, de a vă desfăşura liber activitatea, pentru *participarea* la viaţa politică ca o forţă organizată de sine stătătoare. Tocmai aceste principii ale burgheziei liberale, culte, radicale — ca să folosim un termen englez sau francez — le oferă Martov muncitorilor sub denumirea de marxism.

www.dacoromanica.ro

Marxistul spune muncitorilor : pentru ca lupta pentru libertatea „voastră" de autodeterminare politică să fie eficientă şi încununată de succes, trebuie să luptaţi pentru libertatea de autodeterminare politică a întregului popor, arătîndu-i formele consecvent democratice ale vieţii lui de stat, smulgînd de sub influenţa liberalilor masele şi păturile înapoiate de oameni ai muncii şi cîştigîndu-le de partea voastră. Pentru ca partidul vostru să fie într-adevăr la înălţimea înţelegerii sarcinilor sale de clasă, pentru ca activitatea lui să fie într-adevăr o activitate de clasă şi nu de breaslă, este necesar ca el nu numai să participe la viaţa politică, dar să şi îndrumeze — în pofida tuturor şovăielilor liberalilor — viaţa politică şi activitatea păturilor largi pe o arenă superioară aceleia pe care le-o indică liberalii, spre ţeluri mai esenţiale, mai radicale. Cine rezervă clasei un colţ de „activitate" „de sine stătător" pe o arenă ale cărei limite, formă şi aspect sînt stabilite sau admise de liberali nu înţelege sarcinile clasei. Sarcinile clasei le înţelege numai cel care îşi îndreaptă atenţia (şi conştiinţa, şi activitatea practică etc.) spre o transformare a însăşi acestei arene, a întregii ei forme şi a întregului ei aspect, care să nu se limiteze la normele prescrise de liberalism.

În ce constă deosebirea între cele două formulări ? În faptul că prima *exclude* ideea „hegemoniei" clasei muncitoare, iar cea de-a doua defineşte în mod expres tocmai această idee, prima este varianta cea mai nouă, contemporană a vechiului economism („muncitorii să ducă lupta economică, iar liberalii lupta politică"), cea de-a doua tinde să smulgă din mintea oamenilor orice teren pentru vechiul „economism" sau pentru „neoeconomism".

Rămîne acum să punem, în încheiere, o ultimă întrebare : în ce constă deosebirea dintre Leviţki şi Martov ? În aceea că primul este un lichidator din cei tineri, din noua generaţie, neîmpovărat de tradiţiile şi amintirile vechiului. Cu înflăcărarea şi sinceritatea proprie tinereţii, el declară deschis : *„nu* hegemonie, *ci* un partid de clasă" ! Martov însă „e trecut prin ciur şi prin dîrmon" ; el a fost, pe vremuri, adept al vechii „Iskre" ; în el se împletesc ve-

www.dacoromanica.ro

chile tradiţii, care nu s-au irosit încă complet *, cu noul lichidatorism, care nu a prins destul curaj ; de aceea el făgăduieşte şi se jură fără încetare că „nu va ştirbi nimic, nu va renunţa la nimic", pentru ca apoi, după lungi şi întortocheate divagări, să-l ia gura pe dinainte şi să declare că la baza întregii agitaţii electorale trebuie să se afle „principiul" lichidatorist.

Or, esenţialul este tocmai „principiul" campaniei electorale.

„Prosveşcenie" nr. 1 şi 2 din decembrie 1911 şi ianuarie 1912
Semnat : K. T u l i n

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

---

* Mai exact : conţinutul acestor tradiţii, miezul lor ideologic s-a irosit de mult la Martov ; au rămas însă *cuvintele*, se simte la el obişnuinţa de a avea „o firmă prezentabilă" de „internaţionalist intransigent".

www.dacoromanica.ro

TRATATIVELE DINTRE PARTIDUL CADET ŞI MINIŞTRI ÎNCEP SĂ FIE DEMASCATE

Cei care, acum cinci ani şi jumătate sau şase, au dat alarma în legătură cu tratativele dintre cadeţi şi miniştri, în general, şi în legătură cu portofoliile ministeriale, în special, nu pot să nu încerce astăzi un sentiment de profundă satisfacţie. Adevărul istoric sfîrşeşte prin a se impune şi cîteodată el iese la suprafaţă de unde te-ai aştepta cel mai puţin. Acum demascările au început şi, cu toate eforturile de a le muşamaliza făcute de persoanele (şi de partidele) „interesate", ele nu se vor opri aici. Se poate spune cu toată certitudinea că aceste demascări confirmă şi vor confirma pe deplin temeinicia atacurilor noastre de atunci împotriva cadeţilor.

Demascările le-a început Witte în polemica sa cu Gucikov. Scopul şi caracterul polemicii întreprinse de Witte sînt dintre cele mai josnice; o intrigă dintre cele mai murdare, dorinţa de a pune mîna pe un portofoliu răsturnînd pe cei ce-i stau în cale — iată ce imbolduri îl mînau pe el. Se ştie însă că, oridecîteori doi hoţi se iau la bătaie, oamenii cinstiţi au de cîştigat. Cînd se încaieră trei hoţi, cîştigul va fi, după toate probabilităţile, şi mai mare.

Esenţial în scrisoarea lui Witte este, fără îndoială, faptul că el, vrînd-nevrînd, a fost nevoit să stabilească unele *fapte*, deschizînd astfel posibilitatea (şi creînd necesitatea) verificării acestor fapte prin mărturia tuturor celor implicaţi. Din scrisoarea lui Witte reies următoarele fapte principale:

www.dacoromanica.ro

1) La consfătuirea cu Witte au participat : Şipov, Gucikov, Urusov, E. Trubeţkoi şi M. Stahovici, adică fruntaşi ai partidului cadet, ai partidului înnoirii paşnice [59] şi ai partidului octombrist.

2) „La prima şedinţă a consfătuirii, între contele Witte (citäm din scrisoarea acestuia) şi personalităţile sus-menţionate s-a ajuns la un acord principial în toate problemele esenţiale, cu excepţia problemei numirii ministrului de interne".

3) „Contele Witte a insistat să fie numit Durnovo, dar personalităţile politice, cu excepţia prinţului Urusov, s-au pronunţat împotriva acestei numiri. În ceea ce-l priveşte pe prinţul Urusov, el a căutat să-i convingă pe colegii săi participanţi la această consfătuire să accepte numirea lui Durnovo, dat fiind că ne aflăm într-un moment critic, cînd lucrurile nu pot fi amînate, şi, pentru a da exemplu, a declarat că personal este gata să accepte postul de ministru-adjunct la departamentul lui Durnovo... La următoarea şedinţă, Şipov, Gucikov şi prinţul Trubeţkoi au declarat că ei nu pot accepta să intre într-un guvern alături de Durnovo..."

4) S-a propus candidatura lui Stolîpin, dar nu s-a ajuns la o unitate de vederi ; unii au fost pentru, alţii contra.

Se pune întrebarea : ce rectificări a adus Gucikov acestei expuneri de fapte ? El a confirmat că „un fervent susţinător al candidaturii lui Durnovo a fost prinţul Urusov, ulterior deputat în Duma I de stat". După spusele lui Gucikov, Witte a şovăit, şi la un moment dat a fost gata să renunţe la Durnovo, deoarece era iminentă apariţia în presă a o serie de demascări şi de articole fulminante împotriva acestuia. „Evenimentul la care mă refer aici — a adăugat Gucikov — a avut loc imediat după publicarea manifestului de la 17 octombrie, într-o vreme cînd presa se bucura de o libertate foarte largă, aş putea spune prin nimic îngrădită".

Tratativele au fost destul de îndelungate : Gucikov vorbeşte despre „chinuitoarele zile de tratative interminabile". Cînd a venit vorba de Stolîpin, spune el, „nimeni n-a dat un răspuns negativ, aşa cum scrie contele Witte". Caracterizînd situaţia generală de atunci, Gucikov spune :

www.dacoromanica.ro

„acum au apărut o mulțime de «salvatori» ai patriei... Dar unde erau ei pe vremea aceea?... Pe atunci mulți dintre ei nu se hotărîseră încă de care parte a baricadei să stea".

Iată punctele esențiale ale destăinuirilor făcute de Witte și Gucikov; amănuntele, se înțelege, le lăsăm la o parte. Adevărul istoric iese la suprafață în toată claritatea lui: 1) *în acel moment deosebit de serios din istoria Rusiei nu au existat nici un fel de divergențe serioase între cadeți și octombriști;* 2) „mulți" dintre ei (dintre oamenii politici burghezi, iar după aluzia „fină" a lui Gucikov poate chiar dintre miniștri) „pe atunci nu se hotărîseră încă de care parte a baricadei să stea". Fapt este însă că s-au adunat la o consfătuire, și nu o dată, oameni situați *de o anumită „parte a baricadei"*. La aceste consfătuiri, și miniștrii, și octombriștii, și cadeții au stat de aceeași parte a baricadei. Adevărul istoric nu admite nici un dubiu și nici o răstălmăcire: în această privință au avut loc consfătuiri, s-au dus tratative între guvern și burghezia liberală, contrarevoluționară.

Observați acum comportarea cadeților. După destăinuirile făcute de Witte și Gucikov (atît scrisorile unuia cît și ale celuilalt au fost publicate la Petersburg la 26, iar la Moscova la 27 septembrie st.v.), cadeții *păstrează o tăcere desăvîrșită* asupra faptului că au participat și *ei*, încercînd numai „să-l întărîte" pe Gucikov. Atît ziarul *„Reci"* cu data de 28 septembrie cît și *„Russkie Vedomosti"* [60] cu aceeași dată nu fac decît „să-l întărîte" pe Gucikov, spunînd că ulterior el a fost coleg cu tovarășii de idei ai lui Durnovo, dar *nu publică nici rectificări, nici dezmințiri în legătură cu faptele istorice.* Al treilea hoț speră că gîlceava dintre Witte și Gucikov îl va face să scape neobservat.

Atunci octombriștii pornesc de îndată „să se răzbune" în același timp împotriva lui Witte și împotriva cadeților. În „Golos Moskvî" din *14 octombrie* (după două săptămîni de investigații la octombriști și de tăcere lașă și josnică la cadeți!) apare o „informație" sub titlul: „Alianța contelui Witte și a lui P. N. Durnovo cu cadeții". Noile destăinuiri constau în următoarele: 1) E. Tru-

www.dacoromanica.ro

beţkoi era pe vremea aceea membru al partidului cadet. 2) „Nevrînd să-l inducă cîtuşi de puţin în eroare pe contele Witte, prinţul Trubeţkoi s-a simţit obligat să-l prevină că el va informa complet biroul partidului său, care se întrunea zilnic la locuinţa prof. Petrajiţki pentru discutarea chestiunilor curente, despre tratativele pe care le va duce cu personalităţile vieţii publice" (se înţelege că pe muncitorii şi pe ţăranii democraţi nici octombriştii şi nici cadeţii nu-i consideră „personalităţi ale vieţii publice" : pesemne că în octombrie 1905 muncitorii şi ţăranii erau „personalităţi" *din afara* vieţii publice !). 3) Împotriva candidaturii lui Stolîpin s-a ridicat cu o deosebită îndîrjire d-l Petrunkevici, care a opinat „că în cazul extrem (sic !) contele Witte ar trebui să fie sfătuit să numească ministru de interne mai degrabă pe Durnovo decît pe Stolîpin. Ceilalţi fruntaşi ai partidului cadet s-au declarat întru totul de acord cu părerea lui Petrunkevici, iar prinţul Trubeţkoi a fost însărcinat să transmită contelui Witte concluzia la care au ajuns personalităţile vieţii publice întrunite la locuinţa lui Petrajiţki". A doua zi dimineaţa, Trubeţkoi s-a dus la contele Witte şi i-a transmis întocmai punctul de vedere al biroului partidului cadet în legătură cu cei doi candidaţi.

A confirmat oare E. Trubeţkoi cele spuse pe seama lui ? Da, le-a confirmat întru totul, declarînd corespondentului ziarului „Novoe Vremea" [61] (nr. din 15 octombrie) cît şi *corespondentului ziarului „Reci"* (nr. din 19 octombrie) că ştirea apărută în „Golos Moskvî" *„este absolut exactă"*. *„Poate* cuvîntul «birou» *nu-i prea potrivit* — a spus Trubeţkoi —, ar trebui spus : conducătorii partidului" (cadet). O altă „rectificare" a lui Trubeţkoi, tot atît de neesenţială, se referă la faptul că el s-a dus la Witte, „poate nu chiar a doua zi dimineaţa, ci peste 2—3 zile". În sfîrşit, el a mai declarat corespondentului ziarului „Reci" următoarele :

„Cred că e cazul să fac o obiecţie împotriva unei afirmaţii a lui Gucikov. El a vorbit despre nişte personalităţi ale vieţii publice care nu au intrat în guvern numai din cauza lui Durnovo. În ceea ce mă priveşte, şi, dacă nu mă înşel, chiar în ceea ce-l priveşte pe Şipov, lucrurile

www.dacoromanica.ro

nu stau tocmai aşa (nu tocmai aşa !). Eu şi cu Şipov ne-am declarat de acord să intrăm în guvern, cu condiţia să fie elaborat în prealabil un program, însă Witte a căutat să ne convingă să intrăm în guvern fără să punem o asemenea condiţie. În aceasta constă deosebirea dintre noi şi Gucikov, care, pe cît îmi amintesc, nu a pus o asemenea condiţie". Cu cîtă precauţie se pronunţă în această chestiune d-l Trubeţkoi : „nu tocmai aşa", „pe cît îmi amintesc" !

D-l Petrunkevici îşi spune cuvîntul în ziarul „*Reci*" cu data de 19 octombrie, adică la *trei săptămîni* după ce au început demascările. Şi să vedeţi *cum*.

El începe prin lungi consideraţii (pe 27 de rînduri), menite să arate că nu te poţi bizui pe memorie şi că, dintre toţi, numai Şipov îşi scria memoriile.

Ce rost au toate aceste consideraţii ? Vreţi să se afle întreg adevărul şi fără nici o întîrziere ? În acest caz, cel mai simplu e *să dezvăluiţi numele tuturor* participanţilor şi să le cereţi să facă mărturisiri. Dacă însă nu vreţi să se afle întregul adevăr despre partidul *dv.*, n-are nici un rost să vă ascundeţi după deget referindu-vă la Şipov.

Mai departe el face o altă serie de consideraţii, *pe 27 de rînduri*, cu privire la obiceiul pe care-l au octombriştii de a lansa tot felul de „ştiri gogonate". — Ce rost au asemenea consideraţii din moment ce „Golos Moskvî" a dezvăluit numele *persoanei* care a confirmat ştirea ? D-l Petrunkevici caută vădit să complice o chestiune simplă şi clară înecînd-o într-un noian de vorbărie publicistică şi diplomatică. Acesta-i un procedeu *necinstit*.

Urmează apoi *20 de rînduri* conţinînd o serie de înţepături la adresa d-lui Trubeţkoi : „despre amintirile sale personale" — or altfel de amintiri decît personale nu există ! — prinţul *„nu a spus nimănui nici un cuvînt"* ; sublinierea aparţine lui Petrunkevici, care în felul acesta îi reproşează vădit lui Trubeţkoi că a comis o indiscreţie. În loc de un răspuns direct la problemă, cadeţii se apucă să se învinuiască unii pe alţii de indiscreţie ! Căci ce alt sens *poate* avea acest procedeu afară de acela că trădează *încîndarea* cadeţilor faţă de demascări, că trădează

www.dacoromanica.ro

încercările lor de *a muşamaliza* lucrurile (ai grijă, prinţe, să nu mai comiţi şi alte indiscreţii !).

După aceste 74 de rînduri introductive, urmează, în sfîrşit, dezminţirea în fond : 1) biroul partidului cadet se afla la Moscova şi deci nu se putea aduna la Petrajiţki ; 2) Petrajiţki, „pe vremea aceea, nu figura printre personalităţile aflate la conducerea partidului" ; 3) „cei cîţiva membri (ai biroului cadet) care se aflau pe atunci la Petersburg nu au fost împuterniciţi să ducă nici un fel de tratative şi cu atît mai puţin să încheie alianţe cu contele Witte, cu Durnovo sau cu oricine altcineva" ; 4) „Eu personal (d-l Petrunkevici) am fost la Petrajiţki *o singură* dată (subliniat de d-l Petrunkevici), cînd s-a discutat într-adevăr eventualitatea candidaturii prinţului E. Trubeţkoi pentru postul de ministru al instrucţiunii publice, cu care ocazie toţi cei de faţă şi-au exprimat convingerea că prinţul va putea ocupa postul ce i se propune numai cu condiţia ca guvernul în totalitate să aibă un program clar şi precis care să corespundă întru totul condiţiilor momentului politic şi în acelaşi timp să fie un guvern în care «societatea» să poată avea încredere (aduceţi-vă aminte *ce* înţeleg prin «societate» *toţi* cei care au luat parte la discuţie : muncitorii şi ţăranii *nu* sînt «societate»). E foarte posibil să se fi făcut, cu acest prilej, unele aprecieri în legătură cu calităţile personale şi politice ale diferiţilor candidaţi, inclusiv ale lui Durnovo şi Stolîpin, dar nici memoria mea şi nici memoria celorlalţi la care am apelat nu a reţinut cuprinsul cuvîntării înflăcărate care a convins întreaga asistenţă".

Iată în ce constă serioasa „dezminţire" dată de Petrunkevici, care pe alte 48 de rînduri a mai adăugat o serie de înţepături la adresa lui Trubeţkoi, afirmînd că memoria îl înşală, că partidul cadet nu a încheiat nici o alianţă cu Durnovo „şi nu a permis prinţului Trubeţkoi, membru al acestui partid, să intre într-un guvern pe care partidul nu-l putea sprijini".

Scrisorile lui Trubeţkoi şi Petrunkevici, apărute în ziarul „Reci" din 27 octombrie, nu aduc nimic nou : primul o ţine morţiş că nimeni altul decît Petrunkevici „a reco-

www.dacoromanica.ro

mandat să se dea preferinţă lui Durnovo, şi nu lui Stolîpin", iar al doilea contestă acest lucru.

Ce concluzii se pot trage din toate acestea ?

D-l Petrunkevici declară că cei cîţiva membri ai biroului care se aflau la Petersburg *nu au fost împuterniciţi să ducă nici un fel de tratative,* dar fără să vrea el confirmă *faptul* că tratativele au avut loc ! „La consfătuirea de la Petrajiţki — scrie chiar Petrunkevici („Reci" din 27 octombrie) — am discutat candidatura prinţului Trubeţkoi".

Prin urmare, *tratativele au avut loc.* Dacă, după cum scrie acelaşi domn Petrunkevici, „partidul nu i-a permis" lui Trubeţkoi să intre în guvern *înseamnă* că tratativele *au fost duse în numele partidului !*

D-l Petrunkevici îşi dă singur la cap cu o desăvîrşită măiestrie. Nu s-au dus tratative, dar... a avut loc „o consfătuire în legătură cu candidatura". Biroul partidului nu a ţinut şedinţe, dar... a existat o hotărîre a partidului. Manevrele astea lamentabile caracterizează tocmai pe cei care încearcă zadarnic *să se ascundă.* Într-adevăr, ce poate fi mai simplu decît să dai numele *tuturor* celor care au luat parte la consfătuire, să reproduci textul exact al hotărîrii „biroului" sau a partidului, ori a personalităţilor din conducerea partidului sau să faci o expunere a programului, pasămite, clar şi precis pe care cadeţii l-au cerut (chipurile) guvernului Witte ? Dar nenorocirea liberalilor noştri este că ei *nu pot* să spună adevărul, că *se tem* de adevăr, că pentru ei adevărul are urmări de-a dreptul *funeste.*

Asta şi explică toate aceste mărunte şi mizere manevre, tertipuri şi subterfugii care împiedică (cel puţin, în cazul unui cititor neatent) lămurirea problemei istorice, de mare importanţă, a atitudinii liberalilor faţă de guvern în octombrie 1905.

De ce are adevărul urmări funeste pentru cadeţi ? Deoarece faptul că au existat tratative, precum şi împrejurările şi condiţiile în care au fost ele duse spulberă mitul „democratismului" cadeţilor şi dovedesc caracterul contrarevoluţionar al liberalismului lor.

www.dacoromanica.ro

Putea, în genere, un partid cu adevărat democrat să angajeze tratative cu un om ca Witte într-o perioadă ca octombrie 1905 ? Nu putea ; pentru asemenea tratative era neapărat necesară o anumită bază comună, şi anume aceea a tendinţelor, a stărilor de spirit, a veleităţilor contrarevoluţionare *. Subiectul tratativelor cu Witte nu putea fi altul decît curmarea mişcării democratice de masă.

Mai departe. Chiar dacă am admite, pentru moment, că tratativele au fost începute de cadeţi *nu fără* unele scopuri democratice, putea un partid democrat să ascundă de popor aceste tratative atunci cînd ele au fost întrerupte ? În nici un caz. Tocmai aici apare deosebirea dintre liberalismul contrarevoluţionar şi democratism, care nu merită o asemenea caracterizare. Liberalul *doreşte* lărgirea libertăţii, dar *în aşa fel* ca ea să nu ducă la o întărire a democraţiei, iar tratativele şi apropierea de vechiul regim să continue, să se intensifice, să se consolideze ; de aceea liberalul *nu poate*, după ruperea tratativelor, să vorbească despre ele în presă, căci ar îngreuia reluarea lor, „s-ar trăda" în faţa democraţiei, şi-ar rupe legăturile cu puterea ; or, el nu-i în stare să rupă cu ea. Un democrat, dimpotrivă, dacă ar fi fost pus în situaţia să ducă tratative cu Witte şi ar fi ajuns la concluzia că tratativele sînt zadarnice, le-ar fi dat imediat publicităţii, compromiţînd astfel pe d-l Witte şi pe cei din tagma lui, demascînd jocul lor şi contribuind la un nou progres al democraţiei.

Observaţi totodată cum e pusă problema programului guvernului şi aceea a componenţei lui. Despre componenţă vorbesc toţi participanţii la tratative, şi vorbesc clar şi precis : cutare portofoliu a fost oferit cutăruia. Despre *prima* problemă însă, adică despre program, *nici un* cuvînt clar şi precis ! Atît Trubeţkoi cît şi Petrunkevici ţin foarte bine minte cine au fost pretendenţii la portofolii

* Vezi o excelentă explicare a *acestei* baze comune în articolul lui I. K. : „Din istoria liberalismului rus", apărut în culegerea „Zarniţi", Petersburg, 1907, articol care ia drept bază o serie de articole scrise *chiar* de d-l Miliukov („Un an de luptă"). „Demisia contelui Witte înseamnă pierderea ultimei şanse de a ajunge la un acord", scria d-l Miliukov la 18 aprilie 1906, recunoscind astfel cît se poate de clar şi de precis că au avut loc *tratative* şi că au existat unele *şanse*, că era deci cazul *să se repete* încercările de a se ajunge la un acord.

www.dacoromanica.ro

şi vorbesc despre ei. Care a fost însă „programul" *nu ne spune nici unul* dintre ei ! ! Să fie oare o întîmplare ? Se înţelege că nu. E rezultatul (şi, desigur, dovada) faptului că pentru domnii liberali „programele" erau un lucru cu totul secundar, o simplă firmă, simplă „literatură" ; de fapt Witte nici nu putea să aibă un alt program în afară de consolidarea regimului şi slăbirea democraţiei, şi, oricare ar fi fost promisiunile, angajamentele sau declaraţiile lui, el n-ar fi *dus* o altă politică, căci singurul lucru care prezenta „interes" pentru ei era distribuirea portofoliilor. Numai datorită acestui fapt a putut, de pildă, Witte să uite *cu desăvîrşire* de program (după spusele lui s-a ajuns chiar la un perfect acord de principii !) ; în schimb cu toţii ţin minte cum s-a discutat cine e mai bun (sau mai rău ?), Durnovo sau Stolîpin, cu toţii menţionează această discuţie, cu toţii citează părerile sau argumentele cutărei ori cutărei personalităţi.

Nu poţi ascunde sula-n sac. Adevărul istoric iese la iveală destul de limpede chiar din relatările retuşate anume a trei-patru persoane.

Întreaga burghezie liberală din Rusia, de la Gucikov pînă la Miliukov — care, politiceşte, este, fără îndoială, răspunzător pentru Trubeţkoi —, a cotit, imediat după 17 octombrie, *de la* democraţie spre Witte. Şi asta nu-i o întîmplare, un act de trădare din partea unor persoane, ci trecerea unei *clase* pe poziţii contrarevoluţionare, corespunzătoare intereselor ei economice. Numai situîndu-se pe această poziţie au putut cadeţii să trateze cu Witte prin intermediul lui Trubeţkoi în 1905, cu Trepov prin intermediul lui Muromţev în 1906 etc. Cine nu înţelege deosebirea dintre liberalismul contrarevoluţionar şi democraţie nu poate înţelege nimic nici din istoria democraţiei şi nici din sarcinile ei.

„Prosveşcenie" nr. 1 din decembrie 1911
Semnat : P.

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

TREI INTERPELĂRI

Dările de seamă stenografice ale Dumei de stat, chiar şi acelea ale Dumei a III-a, ne oferă un material politic deosebit de interesant şi deosebit de instructiv. Nu vom exagera dacă vom spune că suplimentul la fiţuica venală „Rossiia“ [62] este mai preţios decît toate ziarele liberale. Căci ziarele liberale caută să prezinte pe liberali într-o lumină favorabilă, să atenueze asperităţile în felul cum pun problemele „cei de dreapta“, pe de o parte, şi reprezentanţii adevăratelor mase ale populaţiei, pe de altă parte, ,i introduc permanent şi invariabil o notă falsă în aprecierea *esenţei* „politicii“ noastre „interne“. Or, centrul de greutate al tuturor problemelor social-economice şi politice ale epocii noastre îl constituie tocmai *felul de a pune* problemele respective, tocmai aprecierea *esenţei* lucrurilor.

Să încercăm a ilustra, pe cît e posibil, cele spuse, analizînd dezbaterile pe marginea a trei interpelări : în chestiunea ohranei, a foametei şi a legii „provizorii“ din 1881 [63].

La deschiderea primei şedinţe a actualei sesiuni a Dumei, preşedintele octombrist a rostit un discurs despre Stolîpin. Interesant este că, după spusele liderului octombriştilor, „grija lui neobosită (a lui Stolîpin) a fost înaintarea continuă, dar în acelaşi timp prudentă, chibzuită, pe calea dezvoltării vieţii politice şi sociale a Rusiei“. Frumos, nu ? Stolîpin în postura de „progresist“ ! De ce un *alt* „progres“, în afară de cel existent, de cel actual care nu satis-

www.dacoromanica.ro

face nici măcar pe octombriști, nu poate avea loc în condițiile actualului sistem de guvernare, ale actualului sistem de organizare a statului, ale menținerii clasei a cărei politică o înfăptuia Stolîpin ? — această chestiune a reținut, probabil, atenția multora dintre democrații care au citit cuvîntarea lui Rodzeanko. Din păcate nici unul dintre deputații din Dumă care se consideră democrați și care au fost de față cînd a fost rostit acest discurs * nu a găsit de cuviință să se oprească asupra rădăcinilor *de clasă* ale „progresului" în forma lui stolîpinistă, să le dea o explicație.

Or, dezbaterile în problema ohranei erau un foarte bun prilej pentru o asemenea explicare.

Stolîpin — a declarat cu voce tunătoare Markov II — „a avut încredere în onorabilul A. I. Gucikov și în tot atît de onorabilii lui prieteni din centrul Dumei. El a plătit cu viața credulitatea sa. Liniștea pe care ne-a fost dat s-o trăim e o liniște de mormînt. Altă liniște decît asta nu există (voci din stînga : adevărat !). Ne aflăm în fața unui avînt al revoluției... Nu e liniște, ci se apropie revoluția. Împotriva revoluției trebuie să luptăm, trebuie s-o înfruntăm cu pieptul și cu fruntea (rîsete la stînga), trebuie să spînzurăm pe acești nemernici, pe acești ticăloși, pe aceste bestii. Iată ce am avut de spus împotriva urgenței acestei interpelări".

Așa a pus problema reprezentantul moșierilor.

După Markov II a vorbit, menținîndu-se însă la fondul interpelării, Rodicev. Și a vorbit frumos ca întotdeauna. Dar felul cum pune problema acest liberal elocvent o face să fie cu totul lipsită de conținut. Frazeologie liberală, frazeologie și nimic mai mult. „Declarația comitetului central (al octombriștilor) că opoziția dorește să-și asasineze

* Din cuvîntarea lui Markov II aflăm că deputații muncitorilor nu au fost de față. „Voi — a spus Markov II adresîndu-se acestora — v-ați arătat deschis atitudinea... adineauri cînd băncile voastre au rămas goale... Ați plecat... Chiar dacă nu vă respect acest gest, îl înțeleg". În Duma, Markov II se comportă de foarte multe ori ca un adevărat huligan. Dar din aceste cuvinte ale lui, ca și din extrem de numeroasele declarații a e colegilor săi, se vede clar că el pune problema exclusiv din punctul de vedere al unei anumite clase. Această sinceritate este întotdeauna de o sută de ori mai utilă pentru dezvoltarea conștiinței politice a maselor decît frazeologia răsuflată a liberalilor, care pretind că se situează „deasupra claselor".

www.dacoromanica.ro

adversarii politici — exclamă d-l Rodicev — este o minciună infamă. Dar sînt gata să vă iert această minciună dacă veţi jura să ucideţi balaurul care a pus stăpînire pe putere în Rusia, să puneţi capăt spionocraţiei" (vezi pag. 23 din darea de seamă stenografică a „Rossiei" ; la pag. 24 e iarăşi vorba de „jurămînt").

Impresionant, „grozav" de impresionant ! Rodicev e gata să ierte pe octombrişti dacă „jură" să pună capăt ! Ajunge cu minciuna, d-le palavragiu ; căci nu numai octombriştii, dar nici *voi*, cadeţii, oricît „aţi jura", nu puteţi *pune capăt* nici unui rău mare. Cu această frazeologie pe tema „jurămintelor" într-o problemă atît de serioasă, voi *întunecaţi* conştiinţa politică a maselor în loc s-o luminaţi ; le *împuiaţi* capetele cu vorbăria voastră sforăitoare, în loc să explicaţi calm şi simplu, în loc să arătaţi limpede *de ce* a pus stăpînire acest „balaur" pe puterea existentă, cum de a putut şi de ce a trebuit să pună stăpînire pe ea.

Cum însă d-l Rodicev nu explică acest lucru, cum se teme să privească simplu şi direct rădăcina şi esenţa problemei, el nu se deosebeşte de octombrişti prin felul de a pune problema, nu se deosebeşte de ei principial, ci numai prin amploarea elocvenţei sale. Analizînd ceva mai atent cuvîntarea lui, reflectînd cît de cît asupra conţinutului ei, ne dăm seama că el se situează, de fapt, pe punctul de vedere al octombriştilor : *numai* din această cauză poate el să le promită „să-i ierte" dacă „vor jura". Toate aceste iertări, toate aceste jurăminte nu sînt decît o comedie jucată de liberali, care se tem de o democraţie consecventă. Aşa se explică felul de a pune problema pe care îl găsim la Rodicev cînd vorbeşte de „proporţii", cînd apără pe Lopuhin etc. Între poziţiile octombriştilor şi ale liberalilor *nu există*, în fond, nici o deosebire.

Dimpotrivă, reflectaţi mai profund asupra cuvîntării lui Pokrovski II. El începe prin a arăta că interpelarea făcută de el şi de colegii lui „este cu totul diferită în fond" de aceea a octombriştilor. Şi, cu toate că în interpelarea lui Pokrovski II şi a colegilor lui există pasaje nu tocmai izbutite, această deosebire *de fond* a fost just rezolvată. „Pe noi — a spus Pokrovski II — nu ne nelinişteşte ceea ce vă nelinişteşte pe voi, şi anume faptul că ohrana este

www.dacoromanica.ro

nefastă pentru guvern : pe noi ne nelinişteşte faptul că instituţia ohranei, pe care guvernul o cultivă cu sprijinul vostru, este funestă pentru ţară...".

Şi Pokrovski II caută *să explice* — nu să declame, ci să explice — de ce are nevoie stăpînirea de ohrană, care sînt rădăcinile de clasă ale acestei instituţii (rădăcini de clasă ce nu pot fi atinse prin „jurăminte" şi „iertări"). „Guvernul — a spus Pokrovski II —, înstrăinîndu-se complet de societate, neavînd nici un sprijin în societate întrucît a devenit un duşman al democraţiei, avînd în rîndurile sale numai jalnice rămăşiţe ale clasei dispărute a nobilimii, *a fost nevoit* (subliniat de noi) să se pună la adăpost, să se separe, să se izoleze de societate, şi atunci a creat ohrana... Şi, pe măsură ce larga mişcare socială capătă amploare, pe măsură ce această mişcare cuprinde toate păturile largi ale democraţiei, creşte importanţa şi influenţa ohranei".

Se pare că Pokrovski II a simţit că cuvîntul „societate" nu-i tocmai potrivit în cazul de faţă ; de aceea a început să-l înlocuiască cu expresia *exactă :* democraţie. În orice caz, el a făcut încercarea — şi acesta este marele lui merit — *de a explica* esenţa ohranei, rădăcinile ei de clasă, legătura ei cu *întreaga* orînduire de stat.

Făcînd abstracţie de vorbăria deşănţată şi lipsită de gust a d-lui Rodicev, nu este clar oare că felul cum e pusă problema de Pokrovski II şi de Gheghecikori se deosebeşte ca de la cer la pămînt de felul cum o pune Rodicev ? Or, în felul cum au pus problema deputaţii muncitorilor, elementul esenţial l-a constituit aplicarea consecventă a democratismului, şi numai a democratismului. Explicarea profundei deosebiri dintre adevăratul democratism şi liberalismul cadet (liberalismul „societăţii"), care ia în deşert numele democraţiei, este una dintre principalele sarcini care se pun în Duma a III-a în general, după perioada 1906—1911 în special şi îndeosebi înainte de alegerile pentru Duma a IV-a.

Să trecem acum la a doua interpelare, cu privire la foamete. Primul care a luat cuvîntul a fost d-l Dziubinski,

www.dacoromanica.ro

care a vorbit din cale-afară de prost. Şi asta nu pentru că i-ar fi lipsit fapte precise ; faptele au fost, fără discuţie, bine alese şi el le-a expus simplu, clar, veridic. Nu pentru că nu ar compătimi pe cei înfometaţi, căci, fără îndoială, îi compătimeşte. Nu pentru că ar fi pierdut prilejul să critice guvernul, căci l-a criticat tot timpul. Dar el nu a vorbit ca un democrat, ci ca un funcţionar liberal, şi în aceasta constă principalul păcat al cuvîntării lui, principalul păcat al întregii poziţii a „intelectualilor" din grupul trudovic, păcat care reiese şi mai clar, de pildă, din procesele-verbale ale Dumei I şi a II-a. Dziubinski s-a deosebit de cadeţi numai prin aceea că din cuvîntarea lui au lipsit accentele contrarevoluţionare, pe care orice om atent le va observa întotdeauna la cadeţi ; în felul cum a pus problema, Dziubinski nu a depăşit punctul de vedere al unui funcţionar liberal. De aceea cuvîntarea lui a fost atît de slabă, nemaipomenit de slabă, atît de plicticoasă, atît de searbădă, în special dacă o comparăm cu aceea rostită de colegul său de partid, ţăranul Petrov III, în care se simte (ca la aproape toţi ţăranii *trudovici* din Duma I şi a II-a) democratul autentic, înnăscut, „cu rădăcini adînc înfipte în pămînt".

Observaţi cum începe d-l Dziubinski. Vorbind despre foamete... ce credeţi că pune el în centrul problemei ?... dispoziţiile privind aprovizionarea populaţiei „prevăzute în regulamentul provizoriu din 12 iunie 1900" !! Vă daţi imediat seama că acest om, acest militant politic şi-a cules impresiile cele mai vii în legătură cu foametea nu din experienţă personală, nu din observarea vieţii maselor, nu formîndu-şi o imagine clară asupra acestei vieţi, ci dintr-un manual de drept poliţienesc, şi luînd, fireşte, cel mai nou şi mai bun manual, scris de cel mai liberal profesor din cîţi există.

D-l Dziubinski critică regulamentul din 12 iunie 1900. Şi iată *cum* îl critică : „regulamentul din 12 iunie 1900 a fost considerat nesatisfăcător atît de către guvern cît şi de către societate, s-ar putea spune, chiar din momentul publicării lui...". Dacă însuşi guvernul a considerat regulamentul din 12 iunie 1900 nesatisfăcător, înseamnă că este de datoria democraţiei să aducă îndreptări acestui re-

www.dacoromanica.ro

gulament, astfel ca însuşi guvernul să-l poată „considera satisfăcător"! Fără să vrei, te transporţi cu mintea în atmosfera unei instituţii administrative dintr-o provincie a Rusiei. Aer stătut. Iz de cancelarie. Sînt de faţă guvernatorul, procurorul, nelipsitul colonel de jandarmi, doi zemţi liberali. Unul dintre cei doi zemţi liberali demonstrează că trebuie întocmită o petiţie pentru îndreptarea regulamentului din 12 iunie 1900, dat fiind că „însuşi guvernul îl consideră nesatisfăcător"... Pentru dumnezeu, d-le Dziubinski! La ce mai avem nevoie de Dumă, noi, democraţia, dacă transplantăm şi *în Dumă* limbajul şi maniera, sistemul de gîndire „politică" şi felul de a pune problema care erau scuzabile (dacă erau) cu 30 de ani în urmă într-o cancelarie de provincie sau într-un confortabil „cuibuşor" mic-burghez — în biroul unui inginer liberal, al unui avocat liberal, al unui profesor sau al unui membru liberal al zemstvei? Pentru asta nu-i nevoie de nici o Dumă!

Cunoaşteţi zicala: „spune-mi cu cine te întîlneşti ca să-ţi spun cine eşti". Citind dările de seamă stenografice ale Dumei, te simţi ispitit, gîndindu-te la cutare sau cutare deputat, să modifici această zicală: „spune-mi *cui* te adresezi de la tribuna Dumei de stat ca să-ţi spun cine eşti".

D-l Rodicev, de pildă, ca şi oricare dintre cadeţi, se adresează întotdeauna guvernului şi octombriştilor. D-l Rodicev, ca şi oricare dintre cadeţi, îi cheamă „să jure" şi se declară de acord „să-i ierte" cu această condiţie. În fond, această frază genială a d-lui Rodicev (care fără să vrea a ajuns să spună adevărul!) redă cît se poate de bine întregul spirit al poziţiei politice a cadeţilor în general, în *toate* Dumele, în toate acţiunile principale ale partidului cadet, atît în parlament cît şi în presă şi în anticamera ministerială. „Sînt gata să vă iert pentru minciună dacă veţi jura că veţi ucide balaurul care a pus stăpînire pe putere în Rusia", aceste cuvinte ar trebui gravate pe monumentul pe care l-a binemeritat încă de pe acum d-l Rodicev.

D-l Dziubinski însă nu este cadet; el nu face parte din ageamiii politici care văd în cadeţi un partid democrat; el se consideră trudovic, narodnic. Dar e lipsit pînă într-atîta de orice simţ democratic, încît, urcîndu-se la tri-

www.dacoromanica.ro

buna Dumei de stat, continuă să se adreseze cinovnicilor. Este atît de lipsit de bun-simţ, încît nu se adresează milioanelor de ţărani înfometaţi — ceea ce în Rusia este posibil tocmai de la tribuna Dumei şi, deocamdată, aproape exclusiv de la această tribună —, ci celor cîteva sute de cinovnici care cunosc regulamentul din 12 iunie 1900.

„Regulamentul din 12 iunie — spune d-l Dziubinski — a avut o semnificaţie pur politică ; prin el se urmărea desfiinţarea organizaţiilor obşteşti ale zemstvelor şi trecerea întregii acţiuni de ajutorare a populaţiei cu alimente în mîinile guvernului".

„Regulamentul din 12 iunie a avut o semnificaţie pur politică"... Ce limbaj mai e şi ăsta ? Prea aminteşte el de vremurile de altădată ! Un asemenea limbaj era folosit cu vreo 25—30 de ani în urmă, în deceniul al 9-lea de tristă amintire, de „Russkie Vedomosti", care critica guvernul de pe poziţiile mişcării zemstvelor. Trezeşte-te, d-le Dziubinski ! Ai dormit în toţi aceşti ani ai primului deceniu al secolului al XX-lea. Şi în acest timp în care d-ta ai binevoit să dormi, vechea Rusie a murit şi s-a născut o Rusie nouă. Cu această Rusie nouă *nu se poate* vorbi într-un limbaj prin care să-i reproşezi guvernului semnificaţia „pur politică" a regulamentului său. Acest limbaj, oricît de bine intenţionat, de cuviincios, de binevoitor şi de corect ar fi el, e mult mai reacţionar decît cel al reacţionarilor din Duma a III-a. Este limbajul unor oameni — sau al unor cinovnici de provincie speriaţi de orice politică — care văd în „politică" un fel de năpastă şi visează o campanie de aprovizionare „fără politică". Cu Rusia de astăzi se poate vorbi numai preconizînd trecerea de la o politică la altă politică, de la politica unei clase la politica altei clase sau altor clase, de la o orînduire politică la altă orînduire politică ; acesta e abecedarul nu numai al democratismului, dar chiar al celui mai îngust liberalism, în accepţia serioasă a acestor termeni politici.

Întreaga cuvîntare a lui Dziubinski este pătrunsă de acelaşi spirit ca şi începutul ei. El vorbeşte despre circularele cu privire la perceperea impozitelor, despre şurubul fiscal, despre reducerile pe căile ferate pentru cosaşi şi pentru delegaţiile ţăranilor, despre faptul că seminţele so-

www.dacoromanica.ro

sesc după ce a trecut vremea însămînţărilor, despre acordarea de împrumuturi pentru întreţinerea vacilor, căci guvernul este preocupat mai mult de hrana vitelor decît de hrana oamenilor, despre faptul că ţăranii preferă să împrumute 75 000 de ruble cu dobîndă de 12% la o bancă particulară decît să se expună *tărăgănelilor* legate de obţinerea de la stat a unui împrumut de 70 000 de ruble fără dobîndă. În încheiere, el citeşte scrisori foarte instructive primite din provincie care arată cît de nemărginită e mizeria. Dar în toată această cuvîntare conformistă nu există nici un dram de sentiment democratic, nici un pic de înţelegere a sarcinilor *„politicii"* democratice. Din cuvîntarea lui reiese fără putinţă de tăgadă — şi asta a vrut să demonstreze loialul domn Dziubinski — că rînduielile noastre sînt putrede, dar e regretabil că oratorul nu observă cum din cuvîntarea lui „se desprinde" în acelaşi timp morala putredă a unui putred cinovnic liberal.

După Dziubinski a urmat un alt orator, apoi a luat cuvîntul contele Tolstoi, deputat din partea guberniei Ufa, care, deşi cu totul străin de ideile trudovicilor, a vorbit întocmai ca şi Dziubinski: „considerentele politice după care se călăuzeşte guvernul înlăturînd sistematic zemstvele de la participarea la aprovizionare fac să sufere o parte foarte mare a poporului simplu...". Cuvîntarea lui Dziubinski şi aceea a contelui Tolstoi ar fi putut fi rostite şi cu 20, şi cu 50 de ani în urmă. În aceste cuvîntări continuă să trăiască vechea Rusie, care, din fericire, a murit de mult, vechea Rusie în care nu existau clase conştiente sau care să înceapă să fie conştiente de deosebirea dintre „politica" diferitelor elemente ale populaţiei, care să fi învăţat sau să fi început să înveţe a lupta deschis şi ferm pentru interesele lor opuse, Rusia „poporului simplu" jos şi a zemţului liberal alături de cinovnicul — în majoritatea cazurilor neliberal — sus. Pe atunci şi „poporul simplu", şi zemţul liberal se temeau ca de foc de „considerente politice".

Mai răsfoiţi cîteva pagini din darea de seamă stenografică. Veţi da acolo de cuvîntări care, luate în ansamblu, nu ar fi putut fi rostite în Rusia nici cu 50, nici cu 20 şi nici chiar cu 7 ani în urmă. Un duel între Markov II şi

www.dacoromanica.ro

Petrov III — oameni care poartă, parcă într-adins, numere pentru a arăta că avem în faţa noastră nişte reprezentanţi tipici ai claselor respective, aşa cum sînt mulţi alţii. Markov II atacă ca pe vremuri, Petrov III se apără şi trece de la apărare la atac, dar *nu* ca pe vremuri.

Markov II : „...Aceste atacuri neîntemeiate şi care nu sînt în nici un caz dictate de situaţia reală se explică, desigur,... prin aceea că, orice ar face guvernul rus, poporul nostru trebuie instigat la răscoală"... „În guberniile apusene... oamenii muncesc pămîntul şi fac ceea ce la voi, pe Volga, nu vor să facă" (nu prea este clar cui se adresează oratorul cu cuvintele : „la voi, pe Volga", căci înaintea lui luase cuvîntul numai trudovicul Kropotov din gubernia Veatka ; pe cît se vede, „la voi, pe Volga", *nu* se referă la deputaţii din Dumă, *nu* la ceea ce este sau a fost în Dumă, ci la altceva), „pentru că pe Volga sînt prea mulţi trîntori, şi acest lucru nu trebuie uitat... Ştim că la voi, printre înfometaţi, sînt mulţi dintre aceia care într-adevăr trebuie lăsaţi să mai flămînzească, ca să înveţe să muncească, iar nu să trîndăvească".

Petrov III, deşi nu este de pe Volga, ci din gubernia Perm, răspunde : „Ţin să vă reamintesc, domnilor, că, dacă Markov II nu e un trîntor, el trebuie să-şi aducă aminte de anii 1905—1906, în urma cărora domnii moşieri au primit ajutoare de milioane din vistieria statului. Ce înseamnă aceasta ? În primul rînd trebuie să vă aduceţi aminte de acest lucru şi nu aveţi nici un drept să aruncaţi ţăranilor o provocare".

Markov II (din bancă) : „Las-o mai domol, stimabile".

— Cît de grosolan se poartă aceşti „II" şi „III", nu-i aşa ?

Ce dezmăţ în comparaţie cu limbajul corect, demn, oficial pe care l-au folosit alde Dziubinski pentru a demonstra mareşalilor nobilimii imperfecţiunea regulamentului de aprovizionare din 1850... scuzaţi, din 1900 ! — Ai zice că, părăsind prezentabilul birou al unui distins „fruntaş al vieţii publice", am nimerit într-o piaţă, pe stradă, în înghesuială, în învălmăşeală. Ce indecenţă şi cîte neplăceri ! Vom vedea însă numaidecît cum a fost restabilită „ordinea" — să nu vă închipuiţi că de către preşedinte, nici

www.dacoromanica.ro

vorbă de una ca asta, ci de către un distins fruntaş al vieţii publice, d-l Şingarev, membru al partidului constituţional-democrat. Dar mai întîi să terminăm cu tabloul moravurilor moderne.

Petrov III : „...S-a spus aici că, dacă veţi aloca fonduri pentru aprovizionarea populaţiei, ele vor lua drumul cîrciumii. Nu este aşa, domnilor. De cine depinde preîntîmpinarea unei asemenea situaţii ? Doar se ştie că, în momentul de faţă, în numeroase gubernii populaţia cere închiderea cîrciumilor şi totuşi ele nu sînt închise. S-ar putea ca populaţia să bea o parte din bani. Dar ar trebui ca Markov II şi alţii să se uite întîi la ei şi să vadă cîţi bani beau ei, d-nii nobili. S-ar putea ca, făcînd un calcul pe cap de om, să constatăm că dînşii beau mai vîrtos decît ţăranii... Atîta timp cît pămîntul, care trebuie să aparţină ţăranilor, se află în mîinile unor Markovi, Purişkevici & Co., se înţelege de la sine că foametea va fi un fenomen permanent. Iar aceşti domni vor spune că este foamete pentru că ţăranii sînt trîntori.

Markov II (din bancă). Ai noştri nu flămînzesc.

Petrov III. Cred, domnilor, că, pentru a termina cu foametea, principala sarcină constă tocmai în a lua pămîntul din mîinile celor ce nu-l muncesc, din mîinile acestor domni «netrîntori» şi a-l da în mîinile celor ce-l muncesc ; şi atîta timp cît nu-l veţi da lor — şi ştiu prea bine că nu-l veţi da — populaţia ţărănească va îndura foame. Se înţelege de la sine că un război ca acela din 1905 este inevitabil ; voi împingeţi lucrurile spre un asemenea război, pentru că omul flămînd e ca o fiară, şi în această privinţă voi provocaţi poporul să facă revoluţie şi să smulgă cu forţa ceea ce îi aparţine de drept".

Dacă preşedinte al Dumei a III-a ar fi fost Muromţev, l-ar fi întrerupt fără îndoială pe orator : în Duma I el întrerupea pe cei ce rosteau asemenea cuvîntări nelalocul lor. În lipsa unui Muromţev, „ordinea" a fost restabilită de Şingarev, oratorul următor. Lui Markov II el i-a spus verde în faţă că „manifestările de bîlci" la care s-a dedat sînt o ruşine, iar lui Petrov III i-a dat o lecţie de felul *cum* trebuie dusă polemica cu cei de teapa lui Markov. Vişnevski, colegul de fracţiune al lui Markov — a spus

www.dacoromanica.ro

d-l Şingarev —, „a vorbit sincer" şi s-a pronunţat pentru acceptarea interpelării. El, Şingarev, „speră că guvernul va fi mai inteligent decît cuvîntarea deputatului Markov... Datoria unui reprezentant al poporului rus este să spună acestor domni: să vă fie ruşine".

Rodicev şi Şingarev l-au făcut cu totul de ruşine pe Markov, iar Şingarev, prin polemica sa model cu Markov, l-a dat gata pe „III". .

Ultima dintre interpelările cărora le sînt consacrate însemnările de faţă a fost aceea în legătură cu regulamentul „provizoriu" din 14 august 1881, adică cu faimoasa Lege pentru organizarea ohranei, care a fost prelungită mereu timp de 30 de ani şi care este de fapt constituţia Rusiei. Principalele cuvîntări pe marginea acestei interpelări au fost rostite de Teslenko şi Miliukov, iar episodul final l-a constituit „excluderea lui Jellinek", adică excluderea lui Teslenko de la 15 şedinţe pentru că l-a citat pe Jellinek; aceasta *în pofida* declaraţiei făcute de Teslenko că cuvintele lui „n-au avut cîtuşi de puţin sensul pe care, după cum se vede, li-l atribuie acum cei ce vor să voteze" pentru excludere.

Fără să intrăm mai amănunţit în aprecierea acestui episod interesant, vom releva doar faptul că, pînă şi în această chestiune — atît de simplă şi de clară din punct de vedere politic — a legii din 14 august 1881, d-l Miliukov, liderul partidului cadet, a reuşit să demonstreze, în toată „strălucirea" lor, îngustimea şi falsitatea specific cadetă în felul de a pune problema. „Domnilor — a exclamat Miliukov —, nu există problemă mai arzătoare decît aceea pe care am ridicat-o noi aici, întrucît este vorba de contradicţia principală, fundamentală a vieţii ruse (poate fi oare denumită contradicţia între hîrtie şi viaţa rusă o contradicţie a vieţii ruse?), contradicţia dintre forma actuală a orînduirii de stat şi metodele de guvernare a statului..."

Nu-i adevărat, d-le Miliukov. Tocmai legea din 14 august 1881, tocmai jubileul ei de 30 de ani, tocmai „natura" ei „juridică" „specifică" dovedeşte că între „forma actuală

www.dacoromanica.ro

a orînduirii de stat" şi metodele de guvernare există o concordanţă *deplină* şi nicidecum „o contradicţie". Afirmînd că aici există o contradicţie, încercînd să creeze o prăpastie între „orînduire" şi „guvernare", d-l Miliukov coboară *astfel* critica sa, îndreptată împotriva răului, de la nivelul unei lupte democratice la nivelul unor pioase deziderate liberale. Creînd în vorbe, fictiv, o prăpastie între ceea ce în viaţă este *indisolubil* legat, Miliukov sprijină ficţiunile juridice şi ficţiunile de drept public care *uşurează* justificarea răului, ascund adevăratele lui rădăcini. Tocmai prin aceasta se situează el *pe poziţia octombrismului*, care nu neagă nici el răul, dar caută să înlăture contradicţiile *formale* fără să înlăture atotputernicia *reală* a birocraţiei de sus şi pînă jos.

Ca un cadet veritabil ce e, Miliukov nu numai că nu observă că s-a încurcat definitiv ca „democrat", că raţionează ca un octombrist, dar, mai mult decît atît, el este chiar *mîndru* că a pus problema din punctul de vedere al intereselor „de stat". Imediat după aceste cuvinte din cuvîntarea lui citim :

„...Această contradicţie, domnilor, este atît de vădită, încît chiar din rîndurile dv. (d-l Miliukov se adresează, firește, numai octombriştilor, „partidul conducător în Duma a III-a") s-a atras atenţia asupra ei, şi încă destul de des, dar foarte rar s-a ajuns la miezul, la rădăcina, la cauza primară de care vorbim astăzi. La ce aţi redus dv., de regulă, această problemă a contradicţiei dintre orînduire şi guvernare ? Aţi invocat motivul că moravurile administraţiei nu pot fi schimbate dintr-o dată"... (o motivare justă, dacă... dacă nu va fi înlăturată întreaga „administraţie", lucru pentru care nu se pronunţă nici cadeţii)... „aţi invocat motivul că administraţia locală nu se supune indicaţiilor date de la centru, indicaţiilor centrului, şi cea mai mare dovadă de curaj a dv. s-a redus la învinuirea adusă centrului că nu dă indicaţiile cuvenite. Întotdeauna aţi pus această problemă ca o problemă de fapt ; noi însă o punem ca o problemă de drept".

Cît de bine vă daţi singur la cap, d-le Miliukov ! Octombriştii *au dreptate*, au perfectă dreptate cînd arată că între centru şi administraţia locală există o legătură strînsă

www.dacoromanica.ro

şi indisolubilă, deosebit de strînsă şi de indisolubilă. De aici trebuie să tragem o concluzie democratică, întrucît — după tot ce ştie Rusia despre Tolmacev, Dumbadze, Reinbot, Iliodor, asasinii lui Gherţenştein etc. — ar fi ridicol să se conteste această legătură. Iar d-ta faci din aceasta „o problemă de drept", naivă prin caracterul ei limitat. Dar cine va stabili limitele acestui drept ? Şi cum veţi ajunge aici la o „înţelegere" ? Ce este dreptul politic dacă nu o formulare, o consemnare a raportului de forţe ? D-ta îţi copiezi formulele de drept din manualele din Europa occidentală care *au fixat* ceea ce în Apus a apărut ca urmare a unei întregi perioade de lupte, ca rezultat al raportului de forţe stabilit (pînă la apariţia mişcărilor principial deosebite ale clasei muncitoare) între diferitele elemente ale burgheziei din ţările apusene, ale ţărănimii apusene, ale moşierilor feudali apuseni, ale puterii de stat apusene etc. În Rusia, această perioadă abia a început ; la noi — în actualele condiţii istorice — problema *se pune* tocmai ca o problemă „de fapt", iar d-ta te eschivezi de la abordarea directă şi clară a acestei probleme, îţi ascunzi capul în nisip, ţi-l acoperi cu tichia fermecată a unor ficţiuni „de drept". D-ta te situezi pe punctul de vedere al funcţionarului liberal, şi nu pe acela al unui democrat.

„Prosveşcenie" nr. 1
din decembrie 1911
Semnat : P e t e r b u r ţ e ţ

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

FOAMETEA ŞI DUMA ULTRAREACŢIONARĂ

Nu s-a scurs prea multă vreme de cînd, sub impresia recoltei din anul trecut, scribii venali vesteau cu mîndrie urmările fericite ale „noii politici agrare" şi de cînd, ţinîndu-le hangul, unii naivi proclamau că în agricultura noastră s-a produs o cotitură, că în întreaga Rusie agricultura este în plin avînt.

Acum, cînd s-au împlinit 5 ani de la publicarea decretului din 9 noiembrie 1906 [64], foametea şi seceta, care au cuprins aproape jumătate din Rusia, dovedesc cît se poate de concret şi fără putinţă de tăgadă cîtă minciună sfruntată sau neînţelegere puerilă a realităţii ascundeau speranţele pe care şi le puneau ei în politica agrară a lui Stolîpin.

Chiar după calculele oficiale, a căror exactitate şi „modestie" au fost dovedite de anii de foamete precedenţi, dezastrul secetei s-a abătut asupra a 20 de gubernii ; 20 000 000 de oameni „au dreptul la ajutor în produse alimentare", adică crapă de foame şi ajung cu gospodăria în ruină.

Kokovţov n-ar mai fi ministru de finanţe şi şeful guvernului contrarevoluţionar dacă nu s-ar strădui „să îmbărbăteze" populaţia : vedeţi dv., nu-i secetă, ci doar o „recoltă slabă" ; foamea „nu duce la îmbolnăvire", ci, dimpotrivă, „uneori vindecă" ; tot ce se spune despre suferinţele înfometaţilor nu-s decît născociri gazetăreşti — o dovadă elocventă în acest sens sînt rapoartele guvernatorilor ; dimpotrivă, „condiţiile economice din regiunile

www.dacoromanica.ro

cu recoltă slabă nu sînt chiar aşa de rele" ; „ideea de a hrăni gratuit populaţia este dăunătoare" ; în sfîrşit, măsurile luate de guvern s-au dovedit „suficiente şi oportune".

Şeful guvernului constituţional a uitat însă să pomenească de geniala sa invenţie în lupta împotriva foametei : împuternicirea dată copoilor poliţiei de a organiza „ajutorarea înfometaţilor".

În prezent, orice „ajutor public", chiar din partea asociaţiilor liberale legale, este interzis, iar copoiul de la Saratov, care deţine monopolul ocrotirii înfometaţilor a tocat fără grijă, la cîrciumă, sumele ce-i fuseseră încredinţate pentru acordarea de împrumuturi înfometaţilor.

Fireşte că iobăgiştii de dreapta au rămas încîntaţi de cuvîntarea „documentată şi, am putea spune, atotcuprinzătoare a d-lui preşedinte al Consiliului de Miniştri" (cuvinte rostite de deputatul Vişnevski în şedinţa din 9 noiembrie) ; fireşte că octombriştii, în slugărnicia lor fără margini, s-au grăbit să certifice, în formula lor de trecere la ordinea zilei, că „guvernul a avut grijă să ia din vreme măsuri de luptă împotriva urmărilor secetei", iar unul dintre liderii lor (şi nu dintre muritorii de rînd !) s-a lansat într-o serie de consideraţii docte pe tema „liberei circulaţii a conservelor de peşte în vederea asigurării unei alimentaţii raţionale a populaţiei".

Tifosul exantematic, scorbutul, folosirea drept hrană a leşurilor de animale, pentru care înfometaţii trebuie să se lupte cu cîinii, sau a pîinii făcute din cenuşă şi băligar, ca aceea care a fost adusă şi arătată tuturor la şedinţele Dumei de stat, toate astea nu există pentru octombrişti. Pentru ei cuvîntul ministrului e lege.

Dar cadeţii ? Chiar şi într-o problemă ca aceasta, în loc să aprecieze cinstit comportarea mîrşavă a guvernului, ei nu au găsit altceva mai bun de făcut decît să însărcineze pe oratorul lor Kutler „să tragă concluzii liniştitoare din ampla cuvîntare a preşedintelui Consiliului de Miniştri" (şedinţa din 9 noiembrie) ; în formula lor de trecere la ordinea zilei, ei au calificat, în mod eufemistic, activitatea guvernului doar ca „puţin (!) sistematică, insuficientă şi nu întotdeauna (!) întreprinsă la timp..."

www.dacoromanica.ro

Problema metodelor de ajutorare cu alimente şi a organizării acestui ajutor, cum just a remarcat în cuvîntarea sa tovarăşul Belousov, deputat social-democrat, nu reprezintă decît un aspect al situaţiei. Nu mai puţin importantă este problema de căpetenie care se pune ori de cîte ori vine vorba de foamete, şi anume problema *cauzelor* foametei şi a măsurilor de luptă împotriva recoltelor slabe.

Pentru iobăgiştii de dreapta, soluţia este „cît se poate de simplă" : „trîntorii" de ţărani trebuie puşi să muncească şi mai mult, şi atunci „o să fie pită destulă". Ultrareacţionarul de la Kursk, Markov II, consideră „îngrozitor" faptul că „din cele 365 de zile ale anului ţăranul nu lucrează decît 55—70, iar 300 de zile nu face nimic", ci stă pe cuptor şi „cere pîine de la stat".

Semiiobăgiştii naţionalişti şi octombriştii privesc lucrurile „ceva mai profund" : din obligaţia de a ridica în slăvi stăpînirea, ei tot mai încearcă să demonstreze că „problema foametei va fi soluţionată în mod radical atunci cînd pămîntul va fi luat de la cei nevolnici şi beţivi şi va fi dat celor cuprinşi şi cumpătaţi", „cînd se va înfăptui reforma trasată de defunctul P. A. Stolîpin, cînd miza pusă pe cei cuprinşi va fi cîştigată" (din cuvîntarea rostită de Kelepovski la şedinţa Dumei din 9 noiembrie).

Dar cei mai clarvăzători dintre apărătorii de pînă mai ieri ai decretului din 9 noiembrie încep să simtă de pe acum că peste această „mare reformă" adie suflul morţii. N. Lvov, deputatul de Saratov, care a fost şi „este un adept al legii din 9 noiembrie", împărtăşeşte Dumei următoarele impresii căpătate „din contactul cu realitatea" : „toate cele spuse de dv. aici, în Duma de stat, îmi par foarte departe de starea de mizerie fără-şişă care domneşte în apropierea voastră, pe care o vedeţi cu ochii dv." „Este nevoie de multă prudenţă şi trebuie cruţată populaţia pe care unii vor să n-o ia în seamă. Datorită legii din 9 noiembrie, în unele gubernii, printre care şi Saratov, au apărut mulţi oameni noi, preţul pămîntului a crescut şi situaţia populaţiei sărace a devenit extrem de grea... În rîndurile populaţiei ţărăneşti creşte ura teribilă şi blestemul sărăcimii, împotriva cărora ar trebui luate unele măsuri... Căci miza pe cei cuprinşi nu înseamnă în nici un caz că

www.dacoromanica.ro

cei săraci trebuie duşi la ruină şi lăsaţi să se stingă în mizerie" etc. etc.

Într-un cuvînt, impresiile „căpătate din contactul cu realitatea" încep să deschidă ochii acestui moşier, „care a fost un adept al legii din 9 noiembrie".

O îndoială incomparabil mai profundă în ceea ce priveşte caracterul salutar al „reformei agrare" stolîpiniste a sădit foametea din acest an în mintea ţăranilor de dreapta, iar propunerea lui Andreiciuk, ţăran de dreapta, „ca guvernul să depună cît mai curînd în Duma de stat un proiect de lege pentru stabilirea normei maxime de întindere a marii proprietăţi funciare", această propunere, sprijinită de toţi ţăranii de dreapta şi chiar de preoţii de ţară, demonstrează cel mai bine cum înţeleg ţăranii, fie şi cei de dreapta, „lupta împotriva foametei".

Revendicarea „organică" ţărănească a lui Andreiciuk dovedeşte încă o dată (să ne amintim de declaraţia ţăranilor de dreapta şi a celor de stînga cu privire la împroprietărirea ţăranilor cu pămînt puţin prin înstrăinarea forţată a pămînturilor moşiereşti, să ne amintim de cuvîntările ţăranilor în cadrul dezbaterilor asupra decretului din 9 noiembrie etc.) cît de adînc pătrunde în conştiinţa ţăranilor, chiar şi a celor de dreapta, ideea necesităţii revoluţiei agrare, cît de *indisolubil este legată*, şi în minţile lor, lupta împotriva foametei *de lupta „pentru pămînt"*.

O luptă eficientă împotriva foametei nu poate fi concepută fără lichidarea lipsei de pămînt a ţăranilor, fără uşurarea poverii impozitelor care apasă asupra ţăranilor, fără ridicarea nivelului lor cultural, fără o schimbare radicală a situaţiei lor sub raportul drepturilor, fără confiscarea pămînturilor moşiereşti — *fără revoluţie*.

Şi în acest sens seceta din acest an constituie un nou avertisment că întreaga orînduire actuală, că întreaga monarhie de la 3 iunie este ameninţată de moarte.

„Raboceala Gazeta" nr. 7 din 22 decembrie 1911 (4 ianuarie 1912)

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CONFERINȚA A VI-A GENERALĂ („DE LA PRAGA") A P.M.S.D.R.[66]

5—17 (18—30) IANUARIE 1912

Proiectele de rezoluții se publică pentru prima oară după cum urmează: proiectul de rezoluție cu privire la constituirea conferinței și cel cu privire la sarcinile social-democraților în lupta împotriva foametei la 18 ianuarie 1937 în ziarul „Pravda" nr. 18; proiectul de rezoluție cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului în 1941 în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 1; proiectul de rezoluție cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor în 1929—1930 în ed. a 2-a — a 3-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. XV. Rezoluțiile au fost publicate în februarie 1912 în broșura: „Conferința generală a Partidului Muncitoresc Social-Democrat din Rusia", editată la Praga de C.C. al P.M.S.D.R.

Proiectele de rezoluții se tipăresc după manuscris; rezoluțiile — după textul apărut în broșură

www.dacoromanica.ro

1

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA CONFERINȚEI

Rezoluție de constituire

Avînd în vedere

1) că destrămarea majorității organizațiilor de partid, provocată de efluviile stărilor de spirit contrarevoluționare și de persecuțiile înverșunate din partea țarismului în condiții în care ani îndelungați n-a existat un centru practic de partid, un Comitet Central, a creat o situație extrem de dificilă în Partidul Muncitoresc Social-Democrat din Rusia ;

2) că în momentul de față, ca urmare a înviorării mișcării muncitorești, se observă pretutindeni printre muncitorii înaintați o puternică năzuință spre refacerea organizațiilor ilegale ale partidului și că, în legătură cu aceasta, majoritatea organizațiilor locale ale P.M.S.D.R. au dat dovadă de o vastă inițiativă încununată de succes în ceea ce privește renașterea partidului și convocarea unei conferințe generale de partid ;

3) că sarcinile practice imediate ale mișcării muncitorești și ale luptei revoluționare împotriva țarismului (conducerea luptei economice, a agitației politice generale, a mitingurilor proletare, a campaniei electorale pentru Duma a IV-a etc.) fac, incontestabil, necesară luarea unor măsuri imediate și cît mai energice în vederea refacerii unui centru practic de partid cu depline puteri și strîns legat de organizațiile locale ;

4) că, după o întrerupere de peste trei ani de la ultima conferință a P.M.S.D.R. și în urma încercărilor făcute timp

www.dacoromanica.ro

de doi ani şi mai bine de a convoca o adunare a reprezentanţilor tuturor organizaţiilor de partid, în prezent au putut fi reunite, în sfîrşit, 20 de organizaţii din Rusia în jurul Comisiei de organizare din Rusia, care a convocat această conferinţă şi care a înştiinţat încă de acum cîteva luni pe toţi social-democraţii despre convocarea ei şi a invitat la conferinţă absolut toate organizaţiile partidului nostru, fără excepţie, dînd posibilitate tuturor organizaţiilor să participe la conferinţă ;

5) că la această conferinţă, deşi ea a întîrziat şi deşi s-au produs o serie de căderi grele, sînt reprezentate, cu excepţia unor cazuri izolate, toate organizaţiile de partid care activează în Rusia, —

— conferinţa se constituie ca o conferinţă generală de partid a P.M.S.D.R., care este organul suprem al partidului şi are obligaţia de a crea instituţii centrale autorizate.

Scris nu mai tîrziu de 5 (18) ianuarie 1912

www.dacoromanica.ro

2

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL ȘI LA SARCINILE PARTIDULUI

Conferința confirmă, în primul rînd, rezoluția „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului", adoptată de conferința de partid din decembrie 1908. Conferința atrage atenția asupra importanței deosebite a acestei rezoluții, ale cărei teze, pe de o parte cu privire la semnificația istorică și la esența de clasă a întregului regim instaurat la 3 iunie, iar pe de altă parte cu privire la dezvoltarea crizei revoluționare, au fost confirmate întru totul de evenimentele din cei 3 ani care s-au scurs de atunci.

Dintre aceste evenimente, conferința semnalează în mod special următoarele :

a) Politica agrară a țarismului, de care și-au legat interesele lor contrarevoluționare atît partidele de guvernămînt ale moșierimii și marii burghezii cît și liberalismul contrarevoluționar, nu numai că n-a dus la crearea unor relații burgheze cît de cît stabile la sate, dar n-a scăpat populația țărănească nici măcar de foametea în masă, care duce la o extremă înrăutățire a situației populației și la o mare irosire a forțelor de producție.

b) Ajuns neputincios pe tărîmul concurenței mondiale dintre statele capitaliste contemporane și împins într-o măsură din ce în ce mai mare pe planul al doilea în Europa, absolutismul, în alianță cu nobilimea ultrareacționară și cu burghezia industrială care se întărește, încearcă astăzi să-și satisfacă interesele prădalnice printr-o politică „naționalistă" brutală, îndreptată împotriva ținuturilor mai

www.dacoromanica.ro

civilizate (Finlanda, Polonia, Ţinutul de nord-vest), precum şi prin cotropiri coloniale îndreptate împotriva unor popoare din Asia (Persia, Mongolia) care duc o luptă revoluţionară pentru libertate.

c) Avîntul economic care începe este în mare măsură paralizat de situaţia economică dezastruoasă a ţărănimii, de politica bugetară de jaf a absolutismului şi de descompunerea totală a aparatului birocratic ; pe de altă parte, scumpirea continuă a traiului adînceşte şi mai mult mizeria clasei muncitoare şi a maselor largi ale populaţiei.

d) În legătură cu aceasta, în decursul celor 5 ani de existenţă a Dumei a III-a, masele largi ale populaţiei s-au convins tot mai mult că această Dumă nu doreşte, nu este capabilă şi n-are putere să facă nimic pentru îmbunătăţirea situaţiei maselor largi ale poporului şi că partidele care domină în ea au un caracter antipopular.

e) În cercurile largi ale democraţiei, şi înainte de toate în rîndurile proletariatului, se semnalează un început de înviorare politică. Grevele muncitoreşti din 1910—1911, faptul că au început demonstraţii şi mitinguri proletare şi o mişcare în rîndurile democraţiei burgheze de la oraşe (grevele studenţeşti) etc., toate acestea sînt manifestări ale avîntului revoluţionar în creştere al maselor împotriva regimului de la 3 iunie.

Pornind de la toate aceste fapte, conferinţa confirmă sarcinile care stau în faţa partidului şi care au fost arătate în mod amănunţit în rezoluţia conferinţei din decembrie 1908, atrăgînd în mod special atenţia tovarăşilor

1) asupra faptului că la ordinea zilei se pune, ca şi pînă acum, în primul rînd munca susţinută de educare socialistă, de organizare şi de unire a maselor conştiente ale proletariatului ;

2) asupra necesităţii de a desfăşura o muncă intensă de refacere a organizaţiei ilegale a P.M.S.D.R., organizaţie care să folosească pe scară şi mai largă decît pînă acum toate posibilităţile legale şi să fie capabilă să conducă lupta economică a proletariatului, fiind singura în măsură să conducă acţiunile lui politice din ce în ce mai frecvente ;

www.dacoromanica.ro

3) asupra necesității de a organiza o agitație politică sistematică și de a o lărgi, de a sprijini din toate punctele de vedere mișcarea maselor care începe și de a lărgi această mișcare sub steagul lozincilor partidului, care să fie aplicate în întregime.

Trebuie să se pună accentul îndeosebi pe propaganda în favoarea republicii și împotriva politicii duse de monarhia țaristă, între altele și pentru a contracara propaganda care se duce pe scară largă în favoarea ciuntirii lozincilor și a adaptării la „legalitatea" existentă.

Scris în prima jumătate a lunii ianuarie 1912

www.dacoromanica.ro

3

PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAŢILOR ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI

Avînd în vedere

1) că foametea care s-a abătut asupra unei populaţii de 20 000 000 de ţărani din Rusia dovedeşte o dată mai mult starea de oprimare, absolut insuportabilă şi de neconceput în orice stat civilizat din lume, în care se află masele ţărănimii asuprite de ţarism şi de clasa moşierilor iobăgişti ;

2) că foametea care bîntuie astăzi confirmă încă o dată eşecul politicii agrare a guvernului şi imposibilitatea de a asigura o dezvoltare burgheză cît de cît normală a Rusiei atîta timp cît politica ei în general, şi politica agrară în special, este dirijată de clasa dominantă a moşierilor iobăgişti prin partidele de dreapta şi în Duma a III-a, şi în Consiliul de stat, şi în cercurile de la curtea lui Nicolaie al II-lea ;

3) că, prin declaraţiile făcute în Dumă şi prin faptul că au aruncat răspunderea asupra „trîntorilor de ţărani", partidele ultrareacţionare (în frunte cu domnii de teapa lui Markov etc.) au dus atît de departe neruşinarea bandei ţariste-moşiereşti care jefuieşte Rusia, încît pînă şi oamenilor celor mai înapoiaţi li se deschid ochii şi chiar cei mai indiferenţi încep să se frămînte ;

4) că piedicile pe care le pune guvernul în calea acţiunii de ajutorare a înfometaţilor, şicanele pe care poliţia le face zemstvelor şi celor ce întreprind colecte şi organizează comitete de cantină etc. trezesc serioase nemulţumiri pînă şi

www.dacoromanica.ro

în sînul burgheziei și fac să se ridice glasuri de protest pînă și din rîndurile unei părți atît de înapoiate și contrarevoluționare a burgheziei ca burghezia octombristă ;

5) că burghezia liberală-monarhistă contribuie, pe de o parte, prin presa ei la informarea opiniei publice asupra foametei și asupra comportării guvernului, iar pe de altă parte, prin cadetul Kutler, s-a manifestat în Duma a III-a ca o opoziție atît de moderată, încît comportarea ei nu poate satisface în nici un caz democrația, după cum nu ne putem împăca nici cu maniera filantropică în care majoritatea liberalilor pun problema ajutorării înfometaților ;

6) că, deși prin creșterea numărului înfometaților și șomerilor situația economică a clasei muncitoare s-a înrăutățit, în rîndurile ei se manifestă o dorință spontană de a colecta fonduri în folosul înfometaților și de a-i ajuta și sub alte forme, și că această dorință, firească la orice democrat, fără a mai vorbi de socialiști, trebuie susținută și îndrumată de către toți social-democrații în spiritul luptei de clasă ;

— conferința hotărăște că

(a) este necesar ca partidul să-și mobilizeze toate forțele pentru a extinde propaganda și agitația în rîndurile maselor largi ale populației, și mai ales ale țărănimii, explicîndu-le că foametea este legată de țarism și de întreaga lui politică și răspîndind la sate, în scopuri agitatorice, cuvîntările rostite în Dumă nu numai de social-democrați și de trudovici, dar și de prieteni ai țarului ca Markov II, și popularizînd revendicările politice ale social-democrației, în primul rînd răsturnarea monarhiei țariste și instaurarea republicii democratice și apoi confiscarea pămînturilor moșierești ;

(b) să stimuleze dorința muncitorilor de a ajuta, în limita posibilităților, pe înfometați, sfătuindu-i să caute ca donațiile să fie făcute exclusiv prin fracțiunea social-democrată din Dumă, prin presa muncitorească sau prin asociațiile culturale și prin alte asociații muncitorești etc. și să organizeze celule speciale de social-democrați și de democrați atunci cînd intră în grupele, comitetele și comisiile de ajutorare a înfometaților ;

www.dacoromanica.ro

(c) să caute să canalizeze frămîntările democratice în legătură cu foametea pe făgaşul demonstraţiilor, mitingurilor, întrunirilor, precum şi al altor forme proprii începutului luptei revoluţionare a maselor împotriva ţarismului.

Scris în prima jumătate a lunii ianuarie 1912

www.dacoromanica.ro

4

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA LICHIDATORISM ȘI LA GRUPUL LICHI' ATORILOR

Cu privire la lichidatorism și grupul lichidatorilor

Avînd în vedere :

1) că P.M.S.D.R. duce de aproape patru ani o luptă hotărîtă împotriva curentului lichidatorist, care la conferința din decembrie 1908 a partidului a fost definit ca „încercările unei părți a intelectualilor din partid de a lichida organizația existentă a P.M.S.D.R. și de a o înlocui printr-o uniune amorfă în cadrul legalității cu orice preț, chiar dacă aceasta din urmă ar fi plătită cu prețul renunțării evidente la programul, tactica și tradițiile partidului" [66] ;

2) că plenara C.C. din ianuarie 1910, continuînd lupta împotriva acestui curent, l-a calificat în unanimitate drept „o manifestare a influenței exercitate de burghezie asupra proletariatului" și a pus drept condiție în vederea unei adevărate unități a partidului și a fuzionării vechilor fracțiuni — a bolșevicilor și a menșevicilor — ruptura completă cu lichidatorismul și lichidarea definitivă a acestei devieri burgheze de la socialism ;

3) că, în pofida tuturor hotărîrilor partidului și în pofida angajamentului luat la plenara din ianuarie 1910 de către reprezentanții menșevismului, o parte dintre menșevici, care s-au grupat în jurul revistelor „Naşa Zarea" și „Delo Jizni", au refuzat să ajute la refacerea C.C. (refuzul lui Mihail, Iuri și Roman, în primăvara lui 1910, nu numai de a intra în C.C., dar chiar de a se prezenta măcar la o ședință în care urmau să fie cooptați noi membri) ;

www.dacoromanica.ro

4) că numitele publicaţii, tocmai după plenara din 1910, au cotit categoric şi pe toată linia spre lichidatorism, nu numai „diminuînd" (în pofida hotărîrii plenarei) „importanţa partidului ilegal", ci contestîndu-i pur şi simplu existenţa, declarînd că el este gata lichidat, că refacerea partidului ilegal constituie o „utopie reacţionară", împroşcînd partidul ilegal cu ironii şi injurii în coloanele revistelor legale, sfătuind pe muncitori să considere „dispărute" celulele de partid şi ierarhia de partid etc. ;

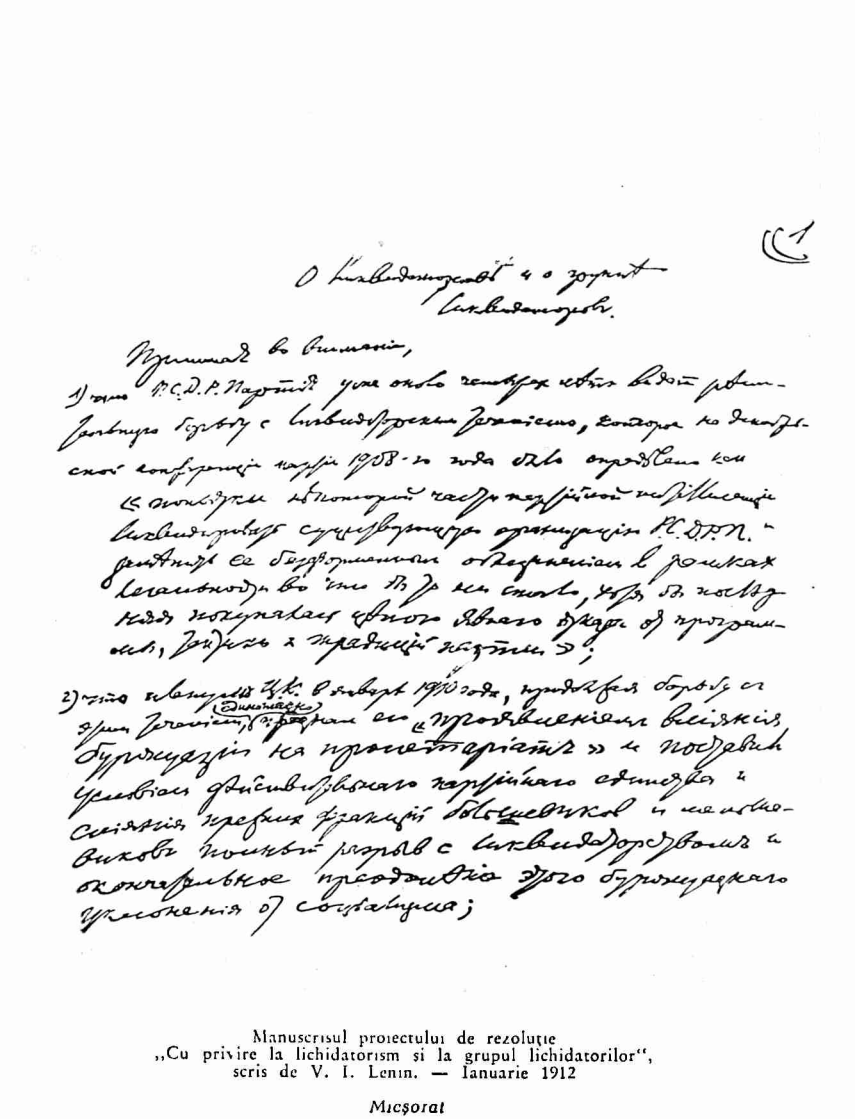
5) că grupuri locale de lichidatori, grupuri puţin numeroase formate în special din reprezentanţi ai intelectualităţii, continuîndu-şi activitatea de distrugere a partidului, nu numai că au respins apelul, repetat în 1911, de a contribui la refacerea partidului ilegal şi la convocarea conferinţei partidului, dar, unindu-se în grupuri cu totul independente, au desfăşurat în rîndurile muncitorilor o agitaţie directă împotriva partidului ilegal şi o luptă directă împotriva refacerii lui, chiar şi acolo unde predominau menşevicii-partinici (de pildă la Ekaterinoslav, Baku, Kiev etc.) ;

— conferinţa declară că prin comportarea sa grupul menţionat s-a pus definitiv în afara partidului.

Conferinţa cheamă pe toţi membrii de partid, fără deosebire de curente şi de nuanţe, să ducă lupta împotriva lichidatorismului, să explice întregul prejudiciu pe care acesta îl aduce cauzei eliberării clasei muncitoare şi să depună toate eforturile pentru refacerea şi întărirea P.M.S.D.R. ilegal.

Scris în prima jumătate a lunii ianuarie 1912

www.dacoromanica.ro

Manuscrisul proiectului de rezoluție
„Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor",
scris de V. I. Lenin. — Ianuarie 1912

Micșorat

www.dacoromanica.ro

5

REZOLUȚIILE CONFERINȚEI

CU PRIVIRE LA COMISIA DE ORGANIZARE DIN RUSIA PENTRU CONVOCAREA CONFERINȚEI

Ascultînd și discutînd darea de seamă a reprezentantului C.O.R. cu privire la activitatea depusă de aceasta pentru convocarea conferinței generale de partid —

conferința consideră de datoria sa să sublinieze uriașa importanță a muncii desfășurate de Comisia de organizare din Rusia în direcția unei strînse uniri a tuturor organizațiilor de partid din Rusia, fără deosebire de fracțiune, și în direcția refacerii partidului nostru ca organizație pe întreaga Rusie.

Activitatea C.O.R., în care au muncit laolaltă, solidar, bolșevicii și menșevicii-partiiți din Rusia, merită să fie aprobată cu atît mai mult cu cît C.O.R. a lucrat în condiții de teroare polițienească nemaipomenit de grele, întîmpinînd și o serie întreagă de piedici și dificultăți generate de situația internă din partid.

CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA CONFERINȚEI

Avînd în vedere

1) că destrămarea majorității organizațiilor de partid, provocată de efluviile stărilor de spirit contrarevoluționare și de persecuțiile înverșunate din partea țarismului în condiții în care ani îndelungați n-a existat un centru practic de partid, un Comitet Central, a creat o situație extrem de dificilă în P.M.S.D.R. în perioada 1908—1911 ;

2) că în momentul de față, ca urmare a înviorării mișcării muncitorești, se observă pretutindeni printre munci-

www.dacoromanica.ro

torii înaintaţi o puternică năzuinţă spre refacerea organizaţiilor ilegale ale partidului şi spre organizarea unei munci social-democrate legale şi ilegale, sistematice şi că, în legătură cu aceasta, majoritatea organizaţiilor locale ale P.M.S.D.R. au dat dovadă de o vastă şi puternică iniţiativă în ceea ce priveşte renaşterea partidului şi convocarea unei conferinţe generale de partid ;

3) că sarcinile practice imediate ale mişcării muncitoreşti şi ale luptei revoluţionare împotriva ţarismului (conducerea luptei economice, a agitaţiei politice generale, a mitingurilor proletare, a campaniei electorale pentru Duma a IV-a etc.) fac, incontestabil, necesară luarea unor măsuri imediate şi cît mai energice în vederea refacerii unui centru practic de partid, cu puteri depline şi strîns legat de organizaţiile locale ;

4) că, după o întrerupere de peste trei ani de la ultima conferinţă a P.M.S.D.R. şi în urma încercărilor făcute timp de doi ani şi mai bine de a convoca o adunare a reprezentanţilor tuturor organizaţiilor de partid, în prezent au putut fi reunite, în sfîrşit, peste 20 de organizaţii din Rusia (din Petersburg, Moscova, Saratov, Kazan, Samara, Nijni-Novgorod, Sormovo, Rostov, Ekaterinoslav, Kiev, Nikolaev, Lugansk, Baku, grupul din Tiflis, grupul din Vilno, grupul din Dvinsk, Ekaterinburg, Ufa, Tiumen, dintr-o serie de localităţi din regiunea centrală şi altele) în jurul Comisiei de organizare din Rusia, care a convocat această conferinţă şi care a înştiinţat încă de acum cîteva luni despre convocarea ei şi a invitat la conferinţă absolut toate organizaţiile partidului nostru fără excepţie, dînd posibilitate tuturor organizaţiilor de a participa la conferinţă ;

5) că la această conferinţă, deşi s-au produs o serie de căderi grele provocate de poliţie, sînt reprezentate, cu excepţia unor cazuri izolate, toate organizaţiile de partid care activează în Rusia ;

6) că la conferinţă au fost invitate grupurile de militanţi social-democraţi din mişcarea muncitorească legală dintr-o serie de oraşe mari din Rusia (Petersburg, Moscova, Caucaz), care au acceptat această invitaţie ; —

Conferinţa se constituie ca o conferinţă generală de partid a P.M.S.D.R., care este organul suprem al partidului,

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ABSENȚA DELEGAȚILOR DIN PARTEA CENTRELOR NAȚIONALE LA CONFERINȚA GENERALĂ DE PARTID

Considerînd extrem de importantă întărirea unității muncitorilor social-democrați de toate naționalitățile din Rusia și găsind absolut necesară stabilirea unității cu „naționalii" în organizațiile locale și întărirea legăturii dintre organizațiile naționale și centrul pe întreaga Rusie, conferința este nevoită în același timp să constate următoarele :

1) Experiența a dovedit în mod definitiv că este inadmisibilă starea de lucruri din partid în care „naționalii", activînd complet separat de organizațiile din Rusia, aplicau principiul unei federații de cea mai rea speță, punînd — adeseori independent de voința lor — principalele organizații din Rusia într-o situație în care P.M.S.D.R. nu putea aduce la îndeplinire cele mai necesare și mai importante inițiative ale partidului, neavînd concursul centrelor naționale, care în practică nu participau în nici un fel la activitatea din Rusia.

2) Unul dintre centrele naționale (al Bundului [67]), în ultimul an, a sprijinit fățiș pe lichidatori și a încercat să organizeze o sciziune în P.M.S.D.R., iar celelalte (centrul letonilor și cel al S.D.P. [68]), în momentul hotărîtor, s-au dat în lături de la lupta împotriva lichidatorilor, care urmăreau distrugerea partidului.

3) Elementele partinice din organizațiile naționale, și în primul rînd toți muncitorii partiiți, în măsura în care ajung pînă la ei știri despre viața organizațiilor *din Rusia*, se pronunță în mod hotărît *pentru* unitatea cu organizațiile social-democrate ilegale din Rusia, *pentru* sprijinirea C.O.R. și *pentru* lupta împotriva lichidatorismului.

4) Comitetele Centrale ale tuturor celor trei organizații naționale au fost invitate de trei ori la conferința de partid (de Comisia de organizare din străinătate, de Comisia de organizare din Rusia și de delegații la conferință), asigurîndu-li-se pe deplin posibilitatea de a-și trimite delegații.

Avînd în vedere toate acestea și considerînd că activitatea P.M.S.D.R. nu poate fi sistată din cauză că centrele naționale refuză să-și trimită delegații la conferința generală de partid, conferința declară că întreaga răspundere

www.dacoromanica.ro

pentru neprezentarea „naţionalilor“ cade asupra centrelor lor şi însărcinează C.C. al P.M.S.D.R. să depună eforturi susţinute în vederea realizării unităţii şi stabilirii unor relaţii normale cu organizaţiile naţionale care fac parte din P.M.S.D.R.

Conferinţa îşi exprimă convingerea că, în pofida tuturor piedicilor, muncitorii social-democraţi aparţinînd tuturor naţionalităţilor din Rusia vor lupta strîns uniţi, umăr la umăr, pentru cauza proletară şi împotriva tuturor duşmanilor clasei muncitoare.

CU PRIVIRE LA RAPOARTELE ORGANIZAŢIILOR LOCALE

În legătură cu rapoartele prezentate de organizaţiile locale, conferinţa constată :

1) pretutindeni în organizaţiile locale se duce o muncă energică printre muncitorii social-democraţi pentru întărirea organizaţiilor şi grupurilor social-democrate ilegale locale ;

2) pretutindeni s-a recunoscut necesitatea îmbinării activităţii social-democrate ilegale cu cea legală, pretutindeni social-democraţii au recunoscut că organizaţiile noastre ilegale trebuie să aibă ca puncte de sprijin pentru activitatea lor în rîndurile maselor diferitele asociaţii muncitoreşti legale. Dar ceea ce s-a făcut pentru munca practică social-democrată în sindicate, cooperative, cluburi etc., pentru difuzarea literaturii marxiste, pentru folosirea de către social-democraţi a tribunei Dumei etc. nu este încă suficient şi este absolut necesar ca, în acest domeniu, activitatea grupurilor social-democrate ilegale să se intensifice ;

3) pretutindeni în organizaţiile locale, fără nici o excepţie, munca de partid este dusă laolaltă şi solidar, în special de către bolşevici şi menşevicii-partiiţi, precum şi de către vperediştii din Rusia, acolo unde ei există, şi de către toţi ceilalţi social-democraţi care recunosc necesitatea unui P.M.S.D.R. ilegal ; totodată, întreaga muncă este dusă în spiritul apărării partinităţii şi al luptei împotriva lichidatorismului.

Conferinţa îşi exprimă convingerea că în legătură cu începutul de înviorare a mişcării muncitoreşti se va continua

www.dacoromanica.ro

activitatea energică în vederea consolidării vechilor forme organizatorice și creării unor forme organizatorice noi, suficient de elastice, care vor constitui un ajutor în lupta dusă în condiții *noi* de partidul social-democrat pentru *vechile* scopuri revoluționare și metode revoluționare.

CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL ȘI LA SARCINILE PARTIDULUI

Conferința confirmă, în primul rînd, rezoluția cu privire la regimul de la 3 iunie și la sarcinile partidului, adoptată de conferința de partid din decembrie 1908. Conferința atrage atenția asupra importanței deosebite a acestei rezoluții, ale cărei teze, pe de o parte, cu privire la semnificația istorică și la esența de clasă a întregului regim instaurat la 3 iunie, iar pe de altă parte cu privire la dezvoltarea crizei revoluționare, au fost confirmate întru totul de evenimentele din cei trei ani care s-au scurs de atunci.

Dintre aceste evenimente conferința evidențiază în mod special următoarele :

a) Politica agrară a țarismului, de care și-au legat interesele lor contrarevoluționare atît partidele de guvernămînt ale moșierimii și marii burghezii cît și, de fapt, liberalismul contrarevoluționar, nu numai că n-a dus la crearea unor relații burgheze cît de cît stabile la sate, dar n-a scăpat țărănimea nici măcar de foametea în masă, care duce la o extremă înrăutățire a situației populației și la o mare irosire a forțelor de producție ale țării.

b) Ajuns neputincios pe tărîmul concurenței mondiale dintre statele capitaliste contemporane și fiind împins, într-o măsură din ce în ce mai mare, pe planul al doilea în Europa, țarismul, în alianță cu nobilimea ultrareacționară și cu burghezia industrială care se întărește, încearcă astăzi să-și satisfacă interesele prădalnice printr-o politică „naționalistă" brutală, îndreptată împotriva regiunilor periferice, împotriva tuturor naționalităților asuprite și în special împotriva ținuturilor mai civilizate (Finlanda, Polonia, Ținutul de nord-vest), precum și prin cotropiri coloniale, îndreptate împotriva unor popoare din Asia (Persia, China) care duc o luptă revoluționară pentru libertate.

www.dacoromanica.ro

c) Avîntul economic este în mare măsură paralizat de situaţia economică dezastruoasă a ţărănimii, de politica bugetară de jaf a absolutismului şi de descompunerea aparatului birocratic ; pe de altă parte, scumpirea continuă a traiului adînceşte şi mai mult mizeria clasei muncitoare şi a păturilor largi ale populaţiei.

d) În legătură cu aceasta, în decursul celor cinci ani de existenţă a Dumei a III-a, masele largi ale populaţiei s-au convins tot mai mult că această Dumă nu doreşte, nu este capabilă şi n-are putere să facă nimic pentru îmbunătăţirea situaţiei maselor largi ale poporului şi că partidele care domină în ea au un caracter antipopular.

e) În cercurile largi ale democraţiei, şi înainte de toate în rîndurile proletariatului, se semnalează un început de înviorare politică. Grevele muncitoreşti din 1910—1911, faptul că au început demonstraţii şi mitinguri proletare şi o mişcare în rîndurile democraţiei burgheze de la oraşe (grevele studenţeşti) etc., toate acestea sînt manifestări ale avîntului revoluţionar în creştere al maselor împotriva regimului de la 3 iunie.

Pornind de la toate aceste fapte, conferinţa confirmă sarcinile care stau în faţa partidului şi care au fost arătate în mod amănunţit în rezoluţia conferinţei din decembrie 1908, subliniind în mod special că sarcina cuceririi puterii de către proletariat, care duce după sine ţărănimea, rămîne, ca şi pînă acum, sarcina revoluţiei democratice din Rusia. Conferinţa atrage în mod special atenţia tovarăşilor :

1) asupra faptului că la ordinea zilei se pune, ca şi pînă acum, în primul rînd munca susţinută de educare socialistă, de organizare şi de unire a maselor înaintate ale proletariatului ;

2) asupra necesităţii de a desfăşura o muncă intensă de refacere a organizaţiei ilegale a P.M.S.D.R., organizaţie care să folosească pe scară şi mai largă decît pînă acum toate posibilităţile legale şi să fie capabilă să conducă lupta economică a proletariatului, fiind singura în măsură să conducă acţiunile lui politice din ce în ce mai frecvente ;

www.dacoromanica.ro

3) asupra necesității de a organiza o agitație politică sistematică și de a o lărgi, de a sprijini din toate punctele de vedere mișcarea maselor care începe și de a lărgi această mișcare sub steagul lozincilor partidului, care să fie aplicate în întregime. Trebuie să se pună accentul îndeosebi pe propaganda în favoarea republicii și împotriva politicii duse de monarhia țaristă, între altele și pentru a contracara propaganda care se duce pe scară largă în favoarea ciuntirii lozincilor și limitării muncii la cadrul „legalității" existente.

CU PRIVIRE LA ALEGERILE PENTRU DUMA A IV-A DE STAT

I

Conferința consideră că este absolut necesar ca P.M.S.D.R. să participe la apropiata campanie electorală pentru Duma a IV-a, să se depună candidaturi proprii ale partidului nostru și să se formeze în Duma a IV-a o fracțiune social-democrată, ca parte subordonată partidului nostru în ansamblu.

Sarcina principală a partidului în aceste alegeri, precum și a viitoarei fracțiuni social-democrate în Dumă — sarcină căreia trebuie să-i fie subordonate toate celelalte sarcini —, este propaganda socialistă de clasă și organizarea clasei muncitoare.

Principalele lozinci electorale ale partidului nostru în apropiatele alegeri trebuie să fie :

1) republica democratică,

2) ziua de muncă de 8 ore,

3) confiscarea întregului pămînt moșieresc.

În întreaga noastră agitație electorală trebuie să explicăm cît mai concret aceste revendicări pe baza experienței Dumei a III-a și a întregii activități a guvernului, atît în domeniul administrației centrale cît și în al celei locale.

Propaganda în favoarea tuturor celorlalte revendicări cuprinse în programul-minimum al social-democrației, ca : votul universal, libertatea de asociere, eligibilitatea judecătorilor și a funcționarilor de stat de către popor, asi-

www.dacoromanica.ro

gurări sociale de stat pentru muncitori, desființarea armatei permanente și înlocuirea ei prin înarmarea poporului etc., trebuie făcută într-o legătură indisolubilă cu cele trei revendicări menționate mai sus.

II

Linia tactică generală a P.M.S.D.R. în alegeri trebuie să fie următoarea : partidul trebuie să ducă o luptă necruțătoare împotriva monarhiei țariste și a partidelor moșierilor și capitaliștilor care o sprijină și să demaște totodată în permanență concepțiile contrarevoluționare ale liberalilor burghezi (în frunte cu partidul lor cadet) și falsul lor democratism.

În lupta electorală trebuie acordată o deosebită atenție delimitării poziției partidului proletariatului de poziția *tuturor* partidelor neproletare și explicării atît a esenței mic-burgheze a falsului socialism al grupurilor democrate (în special al grupurilor trudovice, narodnice și socialist-revoluționare [69]) cît și a prejudiciilor pe care le aduc cauzei democrației oscilările acestor grupuri în problemele luptei revoluționare consecvente și de masă.

În ceea ce privește acordurile electorale, partidul, situîndu-se mai departe pe poziția hotărîrilor Congresului de la Londra, trebuie :

1) să propună pretutindeni în curia muncitorească candidați proprii și să nu admită aici *nici un fel* de acorduri cu alte partide sau grupuri (cu lichidatorii) ;

2) avînd în vedere marea importanță agitatorică a simplului fapt al depunerii unor candidaturi social-democrate proprii, partidul trebuie să caute neapărat să aibă candidați proprii și în adunarea a 2-a a alegătorilor de la orașe, iar în măsura posibilităților și în curia țărănească ;

3) în caz de balotaj (art. 106 din legea electorală) la alegerile de delegați pentru adunarea a 2-a a alegătorilor de la orașe, se pot încheia acorduri cu democrația burgheză împotriva liberalilor, iar apoi cu liberalii împotriva tuturor partidelor guvernamentale. O formă de acord

www.dacoromanica.ro

poate s-o constituie întocmirea de liste comune de delegați pentru un oraș sau pentru cîteva orașe, proporțional cu numărul voturilor obținute la alegerile preliminare ;

4) în cele 5 orașe în care se fac alegeri directe cu balotaj (Petersburg, Moscova, Riga, Odesa, Kiev) este necesar ca la alegerile preliminare să se depună candidaturi proprii social-democrate pentru categoria a doua a alegătorilor de la orașe. În caz de balotaj, dacă se constată în mod evident că nu există un pericol ultrareacționar, se admit aici acorduri numai cu grupurile democrate împotriva liberalilor ;

5) nici un acord electoral nu poate cuprinde obligația de a prezenta o platformă comună și nu trebuie să lege pe candidații social-democrați prin nici un fel de obligații politice și nici să împiedice pe social-democrați să critice cu hotărîre contrarevoluționarismul liberalilor, precum și nehotărîrea și inconsecvența democraților burghezi ;

6) în cel de-al doilea stadiu al alegerilor (în adunările județene ale împuterniciților, în adunările elective guberniale etc). trebuie — peste tot unde acest lucru va fi necesar pentru a asigura căderea listei octombriste-ultrareacționare sau, în general, a listei guvernamentale — să se încheie acorduri cu privire la împărțirea mandatelor de deputați, în primul rînd, cu democrația burgheză (trudovicii, socialiștii-populiști etc.), iar apoi cu liberalii (cadeții), cu cei fără partid, cu progresiștii etc.

III

Toți social-democrații trebuie să înceapă *imediat* pregătirile în vederea campaniei electorale, acordînd în acest scop o deosebită atenție următoarelor sarcini :

1) pretutindeni trebuie create imediat celule social-democrate ilegale, care să se ocupe, fără întîrziere, de pregătirile în vederea campaniei electorale a social-democrației ;

2) să se acorde atenția cuvenită întăririi și lărgirii presei muncitorești legale ;

www.dacoromanica.ro

3) întreaga muncă electorală trebuie dusă în strînsă legătură cu sindicatele muncitoreşti şi cu toate celelalte asociaţii muncitoreşti, ţinîndu-se seamă de faptul că ele sînt asociaţii legale atunci cînd este vorba de alegerea formelor de participare a lor ;

4) să se acorde o atenţie deosebită pregătirii, din punctul de vedere al organizării şi al agitaţiei, a alegerilor în curia muncitorească în cele 6 gubernii în care e asigurată alegerea a cîte unui deputat în Dumă din partea curiei muncitoreşti (guberniile Petersburg, Moscova, Vladimir, Kostroma, Harkov şi Ekaterinoslav). Atît în aceste gubernii cît şi în celelalte, toţi delegaţii muncitorilor trebuie să fie social-democraţi partiiţi ;

5) adunările de împuterniciţi ai muncitorilor, călăuzindu-se după hotărîrea organizaţiilor de partid ilegale, trebuie să hotărască *cine anume* să fie ales în Dumă din partea muncitorilor şi să oblige pe toţi delegaţii, sub ameninţarea de a fi boicotaţi şi judecaţi pentru trădare, să-şi retragă candidaturile în favoarea candidatului propus de partid ;

6) persecuţiile la care se dedă guvernul, arestarea candidaţilor social-democraţi etc. impun necesitatea unei munci deosebit de susţinute, sistematice şi prudente pentru a paraliza prin orice mijloace — manevrînd rapid spre a face faţă diferitelor metode ale tacticii poliţiste — toate tertipurile şi actele de violenţă ale guvernului ţarist şi a face ca în Duma a IV-a de stat să fie aleşi social-democraţi, iar apoi a întări, în general, grupul de deputaţi democraţi din această Dumă ;

7) candidaţii partidului social-democrat se confirmă, iar directivele cu privire la alegeri se dau de către organizaţiile şi grupurile ilegale locale ale partidului, sub controlul şi conducerea generală a C.C. al partidului ;

8) dacă, în ciuda tuturor eforturilor, nu vom reuşi să convocăm înainte de alegerile pentru Duma a IV-a un congres al partidului sau o nouă conferinţă, conferinţa împuterniceşte C.C. sau organul care va fi numit de el să dea directive concrete în ceea ce priveşte desfăşurarea campaniei electorale în diferite localităţi sau potrivit unor condiţii speciale care s-ar putea ivi etc.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA FRACȚIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMĂ

Conferința consideră că fracțiunea social-democrată din Dumă a folosit tribuna Dumei potrivit liniei fixate de conferința din decembrie (1908) a partidului și care trebuie să rămînă linia directoare în orientarea activității partidului în Dumă.

Conferința subliniază în mod deosebit ca o trăsătură caracteristică a activității fracțiunii, care corespunde sarcinilor proletariatului, faptul că, apărînd în modul cel mai energic interesele muncitorilor și toate măsurile care pot duce la îmbunătățirea situației lor (de exemplu proiectele de legi muncitorești), ea a căutat să pună în lumină toate sarcinile parțiale, privindu-le prin prisma sarcinilor generale ale mișcării de eliberare, conduse de proletariat, și arătînd că mișcarea maselor este singura cale pe care Rusia poate fi izbăvită de calamitățile și de rușinea la care a adus-o țarismul.

Conferința salută începutul acțiunilor fățișe ale muncitorilor în legătură cu comportarea demnă a fracțiunii social-democrate din Dumă, care a ridicat în Duma ultrareacționară steagul deputaților social-democrați din Duma a II-a și a demascat în fața muncitorilor din lumea întreagă toate provocările murdare ale bandei țariste de pogromiști care a pus la cale lovitura de stat din 1907. Conferința cheamă pe toți muncitorii conștienți din Rusia să sprijine din toate puterile aceste acțiuni ale social-democraților în Duma a III-a, precum și campania de mitinguri proletare, inițiată de muncitorii din Petersburg.

Conferința consideră că, dată fiind apropiata campanie electorală pentru Duma a IV-a, fracțiunea social-democrată din Dumă trebuie să acorde și mai multă atenție muncii de lămurire a poporului în ceea ce privește caracterul de clasă al tuturor partidelor neproletare (și în special acțiunii de demascare a caracterului contrarevoluționar și trădător al partidului cadet), călăuzindu-se în această muncă după rezoluția Congresului de la Londra (1907), ale cărei părți esențiale au fost toate confirmate de experiența contrarevoluției. Totodată, lozincile centrale

www.dacoromanica.ro

care trebuie să unească acţiunile fracţiunii social-democrate, să îndrumeze caracterul activităţii ei şi să concentreze în punctele principale toate revendicările şi transformările parţiale trebuie să fie următoarele trei : 1) republică democratică ; 2) ziua de muncă de opt ore ; 3) confiscarea întregului pămînt moşieresc în favoarea ţăranilor.

CU PRIVIRE LA CARACTERUL ŞI FORMELE ORGANIZATORICE ALE MUNCII DE PARTID

Constatînd că experienţa ultimilor trei ani a confirmat în mod indiscutabil tezele fundamentale ale rezoluţiei în problema organizatorică adoptată de conferinţa din decembrie (1908) şi considerînd că, în urma înviorării care a început în mişcarea muncitorească, devine posibilă dezvoltarea formelor organizatorice ale muncii de partid pe aceeaşi cale, adică pe calea creării de celule social-democrate ilegale care să aibă în jurul lor o reţea cît mai ramificată, cuprinzînd asociaţii muncitoreşti legale de tot felul, —

conferinţa consideră că :

1) organizaţiile ilegale ale partidului trebuie să participe cît mai activ la conducerea *luptei economice* (greve, comitete de grevă etc.), iar celulele ilegale ale partidului trebuie să colaboreze în acest domeniu cu sindicatele, şi în special cu celulele social-democrate din sindicate, precum şi cu diferiţi activişti ai mişcării sindicale ;

2) e de dorit ca, ţinîndu-se seama de condiţiile locale, să se ajungă la o îmbinare a celulelor social-democrate din sindicate, organizate după criteriul *profesional*, cu celulele de partid organizate după criteriul *teritorial* ;

3) e necesară o cît mai mare iniţiativă în ceea ce priveşte organizarea muncii social-democrate în asociaţiile legale : sindicate, case de lectură, biblioteci, tot felul de asociaţii muncitoreşti distractive, difuzarea organelor de presă sindicale şi îndrumarea presei sindicale în spiritul marxismului, folosirea cuvîntărilor rostite de social-democraţi în Dumă, pregătirea de lectori legali din rîndurile muncitorilor, crearea (în legătură cu alegerile pentru

www.dacoromanica.ro

Duma a IV-a) de comitete muncitorești și de alte comitete electorale pe cartiere, străzi etc., agitația social-democrată în legătură cu alegerile pentru organele de administrație locală etc. ;

4) trebuie depuse eforturi energice în vederea întăririi și sporirii numărului de celule ilegale ale partidului, găsirii de noi forme organizatorice, cît mai elastice, pentru aceste celule, creării și întăririi organizațiilor de partid ilegale conducătoare în fiecare oraș și propagării unor forme de organizații de masă ilegale, ca „bursele muncii", adunările de partid în întreprinderi etc. ;

5) e de dorit ca cercurile de propagandă să fie atrase în munca *practică* de fiecare zi : difuzarea literaturii social-democrate ilegale și a literaturii marxiste legale etc. ;

6) trebuie să se aibă în vedere că o sistematică agitație social-democrată scrisă și, mai ales, difuzarea regulată a unui ziar ilegal de partid, care să apară regulat și des, pot juca un rol important în stabilirea de legături organizatorice atît între celulele ilegale cît și între celulele social-democrate din asociațiile muncitorești legale.

CU PRIVIRE LA SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAȚILOR ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI

1) Foametea care s-a abătut asupra unei populații de 20 000 000 de țărani din Rusia dovedește o dată mai mult starea de oprimare, absolut insuportabilă și de neconceput în orice stat civilizat din lume, în care se află masele țărănimii sărace asuprite de țarism și de clasa moșierilor iobăgiști ;

2) foametea care bîntuie astăzi confirmă încă o dată eșecul politicii agrare a guvernului și imposibilitatea de a asigura o dezvoltare burgheză cît de cît normală a Rusiei atîta timp cît politica ei în general, și politica agrară în special, este dirijată de clasa moșierilor iobăgiști, care domină, prin partidele de dreapta și în Duma de la 3 iunie, și în Consiliul de stat, și în cercurile de la curtea lui Nicolaie al II-lea ;

3) prin declarațiile făcute în Dumă și prin faptul că au aruncat răspunderea asupra „trîntorilor de țărani",

www.dacoromanica.ro

partidele ultrareacţionare (în frunte cu domnii de teapa lui Markov etc.) au dus atît de departe neruşinarea bandei ţariste-moşiereşti care jefuieşte Rusia, încît pînă şi oamenilor celor mai înapoiaţi li se deschid ochii şi chiar cei mai indiferenţi încep să se frămînte ;

4) piedicile pe care le pune guvernul în calea acţiunii de ajutorare a înfometaţilor, şicanele pe care poliţia le face zemstvelor şi celor ce întreprind colecte şi organizează comitete de cantină etc. trezesc serioase nemulţumiri pînă şi în zemstve şi în rîndurile burgheziei orăşeneşti ;

5) burghezia liberală-monarhistă contribuie, pe de o parte, prin presa ei la informarea opiniei publice asupra foametei şi asupra comportării guvernului, iar, pe de altă parte, prin fracţiunea cadetă din Duma a III-a, s-a manifestat ca o opoziţie atît de moderată, încît comportarea ei nu poate satisface în nici un caz democraţia, după cum nu ne putem împăca nici cu maniera filantropică în care majoritatea liberalilor pun problema ajutorării înfometaţilor ;

6) deşi prin creşterea numărului înfometaţilor şi şomerilor, situaţia economică a clasei muncitoare s-a înrăutăţit, în rîndurile ei se manifestă o dorinţă spontană de a colecta fonduri în folosul înfometaţilor şi de a-i ajuta şi sub alte forme. Această dorinţă, firească la orice democrat, fără a mai vorbi de socialişti, trebuie susţinută şi îndrumată de către toţi social-democraţii în spiritul luptei de clasă.

Ţinînd seama de toate acestea,

conferinţa hotărăşte că este necesar :

a) să se mobilizeze toate forţele social-democrate pentru a extinde propaganda şi agitaţia în rîndurile maselor largi ale populaţiei şi mai ales ale ţărănimii, explicîndu-le că foametea este legată de ţarism şi de întreaga lui politică şi răspîndind la sate, în scopuri agitatorice, cuvîntările rostite în Dumă nu numai de social-democraţi şi de trudovici, dar şi de prieteni ai ţarului ca Markov II ; să se popularizeze revendicările politice ale social-democraţiei : răsturnarea monarhiei ţariste, instaurarea republicii democratice şi confiscarea pămînturilor moşiereşti ;

b) să se stimuleze dorinţa muncitorilor de a ajuta, în limita posibilităţilor, pe înfometaţi, sfătuindu-i să caute

www.dacoromanica.ro

ca donațiile să fie făcute exclusiv prin fracțiunea social-democrată din Dumă, prin presa muncitorească sau asociațiile culturale și alte asociații muncitorești etc. și să se organizeze celule speciale de social-democrați și de democrați atunci cînd intră în grupele, comitetele și comisiile de ajutorare a înfometaților ;

c) să caute să canalizeze frămîntările democratice în legătură cu foametea pe făgașul demonstrațiilor, mitingurilor, întrunirilor și al altor forme de luptă a maselor împotriva țarismului.

CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE PROIECTUL DE LEGE A ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT PENTRU MUNCITORI ADOPTAT DE DUMĂ

I

1. Partea din avuția produsă de muncitorul salariat pe care el o primește sub formă de salariu e atît de neînsemnată, încît abia îi ajunge pentru satisfacerea celor mai elementare nevoi ale traiului ; proletarul este în felul acesta lipsit cu desăvîrșire de posibilitatea de a face economii din salariul său pentru eventualitatea pierderii capacității de muncă în caz de accident de muncă, de boală, de bătrînețe, de invaliditate, precum și în caz de șomaj, care este indisolubil legat de modul de producție capitalist. De aceea asigurarea muncitorilor în toate cazurile sus-menționate constituie o reformă imperios dictată de întreaga dezvoltare a societății capitaliste.

2. Cea mai bună formă de asigurare a muncitorilor o constituie asigurările *de stat*, organizate pe următoarele principii : a) muncitorii trebuie să fie asigurați în *toate* cazurile de pierdere a capacității de muncă (accident de muncă, boală, bătrînețe, invaliditate ; muncitoarele, în afară de aceasta, și în caz de sarcină și de naștere ; acordare de indemnizații văduvelor și orfanilor în caz de deces al susținătorului familiei) sau în caz de pierdere a cîștigului datorită șomajului ; b) asigurările trebuie să cuprindă pe *toți* salariații și familiile lor ; c) toți asigurații trebuie să fie despăgubiți după principiul compen-

www.dacoromanica.ro

sării salariului *integral, toate* cheltuielile în legătură cu asigurările urmînd să le suporte patronii şi statul ; d) toate categoriile de asigurare trebuie să intre în competenţa unor organizaţii de asigurare *unice,* constituite după criteriul *teritorial* şi bazate pe principiile unei *depline* autoadministrări a asiguraţilor.

3. Proiectul de lege al guvernului, adoptat de Duma de stat, este în totală contradicţie cu condiţiile pe care trebuie să le îndeplinească asigurările organizate în mod raţional ; el a) nu se referă decît la *două* feluri de asigurare : în caz de accident şi în caz de boală ; b) nu cuprinde decît o mică parte (după calculele cele mai largi a şasea parte) a proletariatului din Rusia, lăsînd în afara sistemului de asigurări regiuni întregi (Siberia, după cum prevede textul întocmit de guvern, şi Caucazul) şi categorii întregi de muncitori care au nevoie în mod deosebit să fie asiguraţi (muncitorii agricoli, muncitorii din construcţii, de la căile ferate, personalul de la poştă şi telegraf, funcţionarii comerciali etc.) ; c) se stabilesc indemnizaţii mizere (indemnizaţia maximă în caz de invaliditate *totală* se ridică la două treimi din salariu, iar calculul ei se face pornindu-se de la un salariu inferior celui real) şi în acelaşi timp cea mai mare parte din cheltuielile pentru asigurări vor trebui s-o suporte muncitorii : pe socoteala lor se proiectează asigurări nu numai în caz de boală, ci şi în caz de „mici" accidente de muncă, cele mai frecvente în practică. Acest nou sistem reprezintă o înrăutăţire chiar şi în comparaţie cu legea actuală, care prevede ca obligaţie exclusivă a patronilor plata indemnizaţiilor în cazurile de accidente de muncă ; d) el lipseşte de orice independenţă instituţiile de asigurări, punîndu-le sub supravegherea concomitentă a funcţionarilor de stat (din „Comisiile pentru problemele fabricilor" şi „Consiliul de asigurări"), a jandarmeriei şi a poliţiei (cărora, pe lîngă supravegherea generală, li se acordă dreptul de a dirija activitatea propriu-zisă a instituţiilor de asigurări, de a interveni în numirea personalului acestor instituţii etc.) şi a patronilor (asociaţiile

www.dacoromanica.ro

pentru asigurări în caz de accidente, formate exclusiv din patroni ; case de ajutor pe lîngă fabrici, pentru asigurări în caz de boală ; influența patronilor asupra acestor case, garantată de statut etc.).

4. Într-un moment de reacțiune furibundă cum e cel de astăzi, într-o perioadă de dominație a contrarevoluției, în urma unor tratative care au durat ani de zile și a înțelegerii dintre guvern și reprezentanții capitalului, nu putea să apară decît o lege ca aceasta, care este o batjocură grosolană la adresa intereselor celor mai vitale ale muncitorilor. Condiția indispensabilă pentru înfăptuirea unei reforme a asigurărilor care să corespundă într-adevăr intereselor proletariatului este răsturnarea definitivă a țarismului și cucerirea condițiilor pentru lupta de clasă liberă a proletariatului.

II

Pornind de la toate aceste considerente, conferința hotărăște că :

1) Sarcina imediată, atît a organizațiilor de partid ilegale cît și a tovarășilor care activează în organizațiile legale (în sindicate, cluburi, cooperative etc.), constă în a desfășura o agitație cît mai largă împotriva proiectului de lege a asigurărilor adoptat de Dumă, care lovește în interesele întregului proletariat din Rusia, ca clasă, și care lezează în modul cel mai brutal aceste interese.

2) Conferința consideră necesar să sublinieze că întreaga agitație social-democrată în jurul proiectului de lege a asigurărilor trebuie legată de situația de clasă a proletariatului în societatea capitalistă contemporană, de critica iluziilor burgheze răspîndite de social-reformiști și, în general, de sarcinile noastre socialiste fundamentale ; pe de altă parte, în această agitație caracterul „reformei" votate de Dumă trebuie legat de momentul politic prin care trecem și, în general, de sarcinile și de lozincile noastre democrat-revoluționare.

3) Aprobînd întru totul votul fracțiunii social-democrate din Dumă împotriva proiectului de lege adoptat

www.dacoromanica.ro

de Dumă, conferința atrage atenția tovarășilor asupra materialului atît de vast și de prețios pe care-l oferă dezbaterile din Dumă asupra acestei chestiuni, pentru lămurirea atitudinii diferitelor clase față de reformele în favoarea muncitorilor ; conferința subliniază îndeosebi tendințele vădit ostile muncitorilor ale reprezentanților octombriști ai capitalului retrograd, tendințe exprimate în mod pregnant în cursul dezbaterilor, precum și manifestările ipocrite, disimulate prin fraze social-reformiste despre „pacea socială", ale partidului cadet ; în Dumă cadeții s-au pronunțat de fapt împotriva activității proprii a clasei muncitoare și s-au opus cu înverșunare adoptării amendamentelor esențiale propuse la proiect de fracțiunea social-democrată din Dumă.

4) Conferința pune în modul cel mai serios în gardă pe muncitori împotriva oricăror încercări de a ciunti și a denatura cu totul agitația social-democrată, limitînd-o la manifestările permise de lege în perioada de dominație a contrarevoluției ; conferința subliniază că, dimpotrivă, elementul principal al acestei agitații trebuie să fie lămurirea maselor largi ale proletariatului asupra adevărului că fără un nou avînt revoluționar nu e posibilă nici o îmbunătățire reală a situației muncitorului ; că cine vrea să obțină o reformă cu adevărat muncitorească trebuie să lupte, în primul rînd, pentru o nouă revoluție victorioasă.

5) Dacă, în ciuda protestului proletariatului conștient, proiectul de lege adoptat de Dumă va intra totuși în vigoare, conferința invită pe tovarăși să folosească noile reforme organizatorice pe care le stabilește acest proiect de lege (casele de asigurări pentru caz de boală ale muncitorilor) pentru a desfășura și în aceste celule organizatorice o propagandă energică în favoarea ideilor social-democrate și pentru a transforma astfel și această lege, concepută în scopul unei noi înrobiri și asupriri a proletariatului, într-un instrument de dezvoltare a conștiinței lui de clasă, de întărire a organizării lui, de intensificare a luptei lui pentru libertate politică deplină și pentru socialism.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA „CAMPANIA DE PETIȚII"

1. Considerînd mișcarea muncitorească drept principalul său dușman, contrarevoluția, reprezentată prin guvern și Duma a III-a, persecută această mișcare sub orice formă s-ar manifesta ea, încălcînd sistematic pînă și „posibilitățile legale" care i-au rămas clasei muncitoare în urma revoluției.

2. Acest regim pune în permanență masele largi muncitorești în situația de a nu-și putea exercita nici măcar drepturile cele mai elementare (în primul rînd libertatea de asociere) fără răsturnarea completă a monarhiei țariste.

3. Petiția pusă în circulație în iarna anului 1910 de către un grup de lichidatori din Petersburg și agitația de care a fost ea însoțită desprindeau revendicarea libertății de asociere din totalitatea revendicărilor revoluționare ale clasei muncitoare. În loc să arate muncitorilor că pentru cucerirea deplinei libertăți de asociere în Rusia este necesară lupta revoluționară a maselor pentru revendicările fundamentale ale democrației, lichidatorii propovăduiau de fapt așa-zisa „luptă pentru drepturi", adică lupta liberală pentru „înnoirea" regimului de la 3 iunie prin îmbunătățiri parțiale.

4. Datorită condițiilor concrete ale vieții politice din Rusia și situației maselor muncitorești, sus-numita campanie s-a transformat inevitabil în semnarea pur formală și inertă a unei fițuici care n-a avut nici un ecou și n-a trezit nici un interes politic în rîndurile maselor.

5. Soarta sus-numitei campanii de petiții a confirmat în mod evident că această inițiativă era greșită și ruptă de masa muncitorească : petiția n-a întrunit decît 1 300 de semnături, și în toate organizațiile de partid, *fără deosebire de fracțiune și de curent,* campania de petiții nu s-a bucurat de absolut nici un fel de sprijin și nici fracțiunea noastră social-democrată din Dumă n-a considerat oportun să participe la această campanie.

6. Campania de mitinguri muncitorești în legătură cu soarta deputaților din Duma a II-a și demonstrațiile de la 9 ianuarie 1912 ale muncitorilor din diferite orașe

www.dacoromanica.ro

au arătat că acţiunea maselor muncitoreşti nu este în nici un caz îndreptată spre asemenea mijloace cum este campania de petiţii şi nu se desfăşoară cîtuşi de puţin sub steagul „drepturilor parţiale".

Ţinînd seama de toate cele arătate mai sus, conferinţa

1) cheamă pe toţi social-democraţii să explice muncitorilor întreaga necesitate a libertăţii de asociere pentru proletariat, punînd neapărat şi întotdeauna această revendicare într-o legătură indisolubilă cu revendicările noastre politice generale şi cu agitaţia revoluţionară în rîndul maselor;

2) recunoscînd că, în anumite condiţii, petiţiile muncitoreşti de masă pot fi o formă de protest cît se poate de eficientă, conferinţa consideră că în Rusia, în epoca prin care trecem, petiţiile constituie unul dintre mijloacele cele mai puţin eficiente de agitaţie social-democrată.

CU PRIVIRE LA LICHIDATORISM ŞI LA GRUPUL LICHIDATORILOR

Avînd în vedere:

1) că P.M.S.D.R. duce de aproape patru ani o luptă hotărîtă împotriva curentului lichidatorist, care la conferinţa din decembrie 1908 a partidului a fost definit ca „încercările unei părţi a intelectualilor din partid de a lichida organizaţia existentă a P.M.S.D.R. şi de a o înlocui printr-o uniune amorfă în cadrul legalităţii cu orice preţ, chiar dacă aceasta din urmă ar fi plătită cu preţul renunţării evidente la programul, tactica şi tradiţiile partidului";

2) că plenara C.C. din ianuarie 1910, continuînd lupta împotriva acestui curent, l-a calificat în unanimitate drept o manifestare a influenţei exercitate de burghezie asupra proletariatului şi a pus drept condiţie în vederea unei adevărate unităţi a partidului şi a fuzionării vechilor fracţiuni — a bolşevicilor şi a menşevicilor — ruptura completă cu lichidatorismul şi lichidarea definitivă a acestei devieri burgheze de la socialism;

3) că, în pofida tuturor hotărîrilor partidului şi în pofida angajamentului luat la plenara din ianuarie 1910

www.dacoromanica.ro

de către reprezentanții tuturor fracțiunilor, o parte dintre social-democrați, care s-au grupat în jurul revistelor „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni", au luat fățiş apărarea curentului care fusese declarat de întregul partid ca fiind un produs al influenței burgheze asupra proletariatului ;

4) că Mihail, Iuri şi Roman, foşti membri ai C.C., nu numai că au refuzat în primăvara anului 1910 să intre în C.C., dar au refuzat pînă şi să se prezinte la o singură şedință în care urmau să fie cooptați noi membri şi au declarat deschis că ei consideră „dăunătoare" însăşi existența C.C. al partidului ;

5) că numitele publicații principale ale lichidatorilor — „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni" — tocmai după plenara din 1910 au cotit categoric şi pe toată linia spre lichidatorism, nu numai „diminuînd" (în pofida hotărîrilor plenarei) „importanța partidului ilegal", ci contestîndu-i pur şi simplu existența, declarînd că partidul e un „cadavru", că el este gata lichidat, că refacerea partidului ilegal constituie „o utopie reacționară", împroşcînd partidul ilegal cu calomnii şi injurii în coloanele revistelor legale, sfătuind pe muncitori să considere „dispărute" celulele de partid şi ierarhia de partid etc. ;

6) că, în timp ce în întreaga Rusie, membrii de partid, fără deosebire de fracțiune, şi-au unit eforturile pentru a realiza sarcina deosebit de actuală a convocării conferinței de partid, lichidatorii, separîndu-se în grupuleţe cu totul independente, s-au rupt de organizațiile locale chiar şi acolo unde predominau menşevicii-partinici (Ekaterinoslav, Kiev) şi au renunțat definitiv la orice legătură de partid cu organizațiile locale ale P.M.S.D.R. ; —

conferința declară că, prin comportarea sa, grupul de la „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni" *s-a pus definitiv în afara partidului.*

Conferința cheamă pe toți membrii de partid, fără deosebire de curente şi nuanțe, să ducă lupta împotriva lichidatorismului, să explice întregul prejudiciu pe care acesta îl aduce cauzei eliberării clasei muncitoare şi să depună toate eforturile pentru refacerea şi întărirea P.M.S.D.R. ilegal.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ORGANUL CENTRAL [70]

După ce a ascultat şi a discutat raportul reprezentantului O.C., conferinţa, aprobînd linia principială a O.C., îşi exprimă dorinţa ca în O.C. să se acorde mai multă atenţie articolelor cu caracter propagandistic şi ca articolele să fie scrise într-o formă mai populară şi mai accesibilă muncitorilor.

CU PRIVIRE LA „RABOCEAIA GAZETA"

Considerînd că „Raboceaia Gazeta" apără cu hotărîre şi consecvenţă partidul şi partinitatea şi că este primită cu toată simpatia de către activiştii de partid din organizaţiile locale, fără deosebire de fracţiune,

conferinţa

1) cheamă pe toţi tovarăşii din organizaţiile locale să acorde tot sprijinul lor ziarului „Raboceaia Gazeta" ;

2) declară ziarul „Raboceaia Gazeta" organ oficial al Comitetului Central al partidului.

CU PRIVIRE LA ZIARUL „PRAVDA"

Conferinţa anulează acordul cu redacţia ziarului „Pravda", încheiat de plenara C.C. în ianuarie 1910.

MODIFICĂRI ÎN STATUTUL DE ORGANIZARE A PARTIDULUI

La § 2 se adaugă :

Se admite cooptarea — potrivit hotărîrilor conferinţei din decembrie (1908).

§ 8 se elimină şi în locul lui se introduce :

C.C. convoacă cît mai des posibil conferinţe ale reprezentanţilor tuturor organizaţiilor de partid.

§ 9, alineatul al treilea, despre reprezentarea la congres, se modifică în felul următor :

Normele de reprezentare la viitoarele congrese ale partidului se stabilesc de către C.C. pe baza unor consultări prealabile cu organizaţiile locale.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA BUNURILE CARE SE AFLĂ ÎN MÎINILE FOSTULUI DEȚINĂTOR ȘI LA DĂRILE DE SEAMĂ ASUPRA GESTIUNII BĂNEȘTI

Luînd act de declarația reprezentanților împuterniciți ai bolșevicilor, cu care plenara C.C. din ianuarie 1910 a încheiat un acord cu privire la predarea condiționată de către bolșevici a fondurilor fracțiunilor în casa C.C., conferința

1) consideră că, întrucît lichidatorii au încălcat acordul și întrucît deținătorii au refuzat să-și asume rolul de arbitri, reprezentanții bolșevicilor au toate drepturile formale de a dispune atît de bunurile care se află în mîinile lor cît și de cele care se află în mîinile tovarășei Zetkin, fost deținător ;

2) în urma declarației făcute de reprezentanții bolșevicilor, conferința consideră că banii care se află la tovarășa Zetkin aparțin incontestabil partidului, reprezentat prin C.C. ales de conferință, și

3) însărcinează C.C. să ia toate măsurile pentru a lua în primire imediat de la tov. Zetkin bunurile partidului.

*
* *

Examinînd darea de seamă asupra gestiunii bănești și actele justificative ale redacției ziarului „Raboceaia Gazeta", confirmat în prezent de conferință ca organ al C.C., precum și darea de seamă asupra gestiunii bănești și actele justificative ale grupurilor de bolșevici cărora plenara C.C. le-a acordat fonduri pentru publicațiile social-democrate, comisia de revizie a găsit gestiunea în regulă și recomandă conferinței să aprobe dările de seamă asupra gestiunii.

CU PRIVIRE LA „CRUCEA ROȘIE"

Conferința recomandă tuturor tovarășilor din organizațiile locale să depună toate eforturile în vederea refacerii „Crucii Roșii", care este atît de necesară pentru ajutorarea deținuților și deportaților.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ORGANIZAŢIA DE PARTID DIN STRĂINĂTATE

Conferinţa consideră absolut necesară existenţa în străinătate a unei organizaţii de partid unice care să ducă o activitate de sprijinire a partidului sub controlul şi conducerea C.C.

Conferinţa confirmă Comitetul organizaţiei din străinătate [71] ca fiind una dintre organizaţiile de partid din străinătate şi invită toate elementele partinice, fără deosebire de fracţiuni şi de curente, care se situează de partea partidului ilegal şi care duc o luptă intransigentă împotriva curentelor antipartinice (lichidatorismul) să se unească în jurul C.C. în vederea sprijinirii activităţii de partid în Rusia şi în vederea creării unei organizaţii unice în străinătate.

Toate grupurile din străinătate, fără excepţie, pot stabili legături cu organizaţiile din Rusia numai prin intermediul C.C.

Conferinţa consideră că grupurile din străinătate care nu se supun centrului de activitate social-democrată din Rusia, adică C.C., şi care provoacă dezorganizarea, stabilind relaţii separate cu Rusia peste capul C.C., nu se pot folosi de numele P.M.S.D.R.

CU PRIVIRE LA AGRESIUNEA GUVERNULUI RUS ÎMPOTRIVA PERSIEI

Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia protestează împotriva politicii tîlhăreşti a bandei ţariste care a hotărît să sugrume libertatea poporului persan şi care, pentru a-şi atinge scopul, nu se dă în lături de la cele mai barbare şi murdare acţiuni.

Conferinţa constată că alianţa dintre guvernul rus şi guvernul Angliei, căreia liberalii ruşi îi fac în fel şi chip reclamă şi pe care o sprijină prin toate mijloacele, este îndreptată în primul rînd împotriva mişcării revoluţionare a democraţiei din Asia şi că această alianţă face ca guvernul liberal englez să fie complice la barbariile sîngeroase ale ţarismului.

www.dacoromanica.ro

Conferința își exprimă toată simpatia față de lupta poporului persan, și în special față de lupta partidului social-democrat din Persia, care a dat atîtea jertfe în lupta împotriva agresorilor țariști.

CU PRIVIRE LA REVOLUȚIA DIN CHINA

Dată fiind campania dusă de ziarele guvernamentale și liberale („Reci"), care în interesul capitaliștilor din Rusia fac propagandă ca, profitînd de mișcarea revoluționară din China, să i se răpească Chinei regiunile învecinate cu Rusia, conferința constată importanța mondială a luptei revoluționare a poporului chinez care aduce eliberarea Asiei și subminează dominația burgheziei europene, salută pe republicanii revoluționari din China, dînd expresie sentimentului de profundă însuflețire și întregii simpatii cu care proletariatul din Rusia urmărește succesele poporului revoluționar din China, și înfierează comportarea liberalismului rus care sprijină politica de cotropiri a țarismului.

CU PRIVIRE LA POLITICA ȚARISMULUI FAȚĂ DE FINLANDA

Întrunindu-se pentru prima oară după adoptarea de către țarismul rus și Duma contrarevoluționară a legilor care suprimă drepturile și înăbușă libertatea poporului finlandez, conferința P.M.S.D.R. își exprimă deplina solidaritate cu partidul social-democrat finlandez frățesc, subliniază identitatea sarcinilor muncitorilor din Finlanda și din Rusia în lupta împotriva guvernului contrarevoluționar rus și a burgheziei contrarevoluționare care calcă în picioare drepturile poporului și își exprimă convingerea fermă că numai prin eforturile comune ale muncitorilor din Rusia și din Finlanda poate fi răsturnat țarismul și poate fi obținută libertatea pentru poporul rus și poporul finlandez.

www.dacoromanica.ro

MESAJ DE SALUT ADRESAT SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN GERMANIA

Din însărcinarea conferinței s-a trimis Organului Central al social-democrației din Germania următoarea telegramă :

Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, prin Comisia de organizare din Rusia și Organul Central al partidului, trimite un salut fierbinte social-democrației germane frățești, care a repurtat în alegeri o strălucită victorie asupra întregii lumi burgheze [72].

Trăiască social-democrația internațională, trăiască social-democrația germană !

Scris în ianuarie 1912

www.dacoromanica.ro

UN ORGAN AL POLITICII MUNCITOREŞTI LIBERALE

Am în faţă trei numere ale săptămînalului „Jivoe Delo" [73], care a început să apară în ianuarie anul acesta la Petersburg.

Recomand cititorilor să examineze cu toată atenţia conţinutul ideilor pe care le propagă el.

Principala problemă politică la ordinea zilei sînt alegerile pentru Duma a IV-a. Acestei probleme îi este consacrat articolul lui Martov apărut în nr. 2. Lozinca pe care o lansează el sună astfel : „Trebuie să ne străduim să izgonim reacţiunea de pe poziţiile pe care le ocupă ea în Dumă". Iar în nr. 3 Dan îi ţine isonul : „Cel mai bun mijloc de a slăbi influenţa lui nefastă (a Consiliului de stat) este să smulgem Duma din mîinile reacţiunii".

Lozinca e clară. Şi fireşte că orice muncitor conştient îşi va da seama fără nici o greutate că ea nu e o lozincă marxistă, nu e o lozincă proletară şi nici măcar democratică, ci o lozincă *liberală*. O lozincă a politicii muncitoreşti liberale.

Şi iată cum apără Martov această lozincă : „Este oare realizabilă această sarcină în condiţiile actualei legi electorale ? Fără îndoială că da. Ce-i drept, această lege electorală asigură cu anticipaţie, într-o mare (?) parte din adunările guberniale, o majoritate formată din delegaţi ai proprietarilor funciari şi ai curiei întîi orăşeneşti (curia capitaliştilor)...".

www.dacoromanica.ro

Apărarea unei cauze nedrepte l-a împins pe Martov, chiar de la început, să facă o afirmaţie flagrant eronată. Căci nu „într-o mare parte" din adunările guberniale, ci *absolut în toate* aceste adunări (din Rusia europeană) delegaţii proprietarilor funciari plus curia întîi orăşenească formează majoritatea absolută. Mai mult decît atît: în 28 de gubernii din 53, delegaţii proprietarilor funciari constituie, *ei singuri, majoritatea absolută* în adunările guberniale. Şi aceste 28 de gubernii trimit în Dumă 255 de deputaţi din totalul de 442, adică din nou majoritatea absolută!

Pentru a putea susţine lozinca liberală a „izgonirii reacţiunii de pe poziţiile pe care le ocupă ea în Dumă", Martov a fost nevoit să înceapă prin a înfrumuseţa pe proprietarii funciari din Rusia, prezentîndu-i drept liberali. Pentru început nu-i rău!

„Dar — continuă Martov — alegerile trecute au arătat că atît în rîndurile proprietarilor funciari cît şi în rîndurile marii burghezii orăşeneşti există elemente ostile reacţiunii pogromiste, naţionaliste şi octombriste".

Indiscutabil că un număr de delegaţi chiar din partea proprietarilor funciari sînt reprezentanţi ai opoziţiei, cadeţi. Dar ce concluzie se poate trage de aici? Concluzia este una singură: că majoritatea Dumei alese pe baza legii de la 3 iunie 1907 nu poate fi împinsă *mai departe* de pe poziţiile unei opoziţii *moşiereşti* „liberale". Moşierul e cel care decide. Acest fapt, pe care Martov încearcă să-l ocolească, este şi rămîne incontestabil. Prin urmare, numai trecerea moşierului în opoziţie poate da precumpănire „opoziţiei" *(moşiereşti)*. Dar tocmai aici e cheia problemei: poate oare să susţină cineva, fără a deveni liberal, că „opoziţia liberală *(moşierească)* este în stare să înlăture reacţiunea de pe poziţiile pe care le ocupă ea în Dumă"?

In primul rînd, nu trebuie înfrumuseţat caracterul moşieresc al legii noastre electorale. În al doilea rînd, nu trebuie să se uite că „opoziţia" moşierească posedă toate caracteristicile aşa-zisului *„octombrism de stînga"* (cu care

www.dacoromanica.ro

cadeții, la ultima lor conferință, au hotărît că pot încheia blocuri! — rău face Martov că trece sub tăcere și acest lucru). Numai niște politicieni liberali ridicoli pot vorbi, în ipoteza unei eventuale victorii a „octombriștilor de stînga", de „smulgerea Dumei din mîinile reacțiunii" sau „de izgonirea reacțiunii de pe pozițiile pe care le ocupă în Dumă".

Sarcina democrației muncitorești este de *a folosi* conflictele dintre liberali și actuala majoritate din Dumă *în vederea* întăririi democrației în Dumă, iar în nici un caz aceea de a întreține iluzia liberală că Duma ar putea fi „smulsă din mîinile reacțiunii".

Și mai prost stau lucrurile cu autorul nostru atunci cînd trece la problema *principială a importanței* pe care ar avea-o „înfrîngerea majorității ultrareacționare-octombriste din Dumă de către «*întreaga* opoziție»".

„Muncitorii — raționează Martov — sînt interesați ca, într-un stat cu caracter de clasă, puterea să treacă din mîinile moșierului barbar în mîinile burghezului, care este mai civilizat".

Admirabil raționament! Numai că aici a fost scăpat un amănunt... un amănunt cu totul neînsemnat: „burghezii" ruși „mai civilizați", liberalii, cadeții, *„sînt interesați" să nu fie subminată* puterea moșierului barbar. Liberalii „sînt interesați" să împartă cu el puterea fără să-i submineze puterea și fără să lase vreo armă în mîinile democrației.

Iată miezul problemei! Rău faceți că ocoliți problemele serioase, rumegînd cu un aer grav banalități lipsite de orice conținut.

„Întărindu-și reprezentanța lor în Dumă, cadeții și progresiștii — spune Martov — nu vor ajunge încă la putere, dar își vor netezi drumul spre ea". Fie. Dar cum se explică atunci faptul că progresiștii și cadeții germani, începînd din 1848, „și-au întărit reprezentanța" în parlament în repetate rînduri, dar nici pînă azi nu „și-au netezit drumul spre putere"? De ce au lăsat ei timp de 64 de ani, și *continuă să lase și azi*, puterea în mîinile iuncherilor? De ce cadeții ruși, care „și-au întărit repre-

www.dacoromanica.ro

zentanţa" în Duma I şi a II-a, nu „şi-au netezit drumul spre putere" ?

Martov recunoaşte din marxism numai atît cît este *acceptabil* pentru *orice* liberal cult. Muncitorii sînt interesaţi ca puterea să treacă din mîinile moşierului în mîinile burghezului mai civilizat — toţi liberalii din lume sînt gata să subscrie la acest mod de „a înţelege" *„interesele muncitorului"*. Dar acest punct de vedere nu este încă marxism. Marxismul spune mai departe : 1) liberalii sînt interesaţi să ocupe un loc alături de moşier fără a-i submina puterea ; 2) liberalii sînt interesaţi să împartă astfel puterea cu moşierul, încît nici muncitorului, nici democraţiei să nu le revină absolut nimic ; 3) puterea *într-adevăr* îi „scapă" moşierului din mîini şi „trece în mîinile" liberalului *numai atunci* cînd democraţia învinge *în pofida* liberalului. Dovadă întreaga istorie a Franţei şi istoria contemporană a Chinei : niciodată puterea nu ar fi trecut, nici măcar provizoriu, nici măcar condiţionat, în mîinile liberalului Iuan Şi-kai dacă nu ar fi învins democraţia chineză în *pofida* lui Iuan Şi-kai.

Dar dacă acest adevăr banal — liberalul e mai bun decît ultrareacţionarul — reprezintă *întregul* „marxism" acceptabil pentru d-nii Struve, Izgoev & Co., dialectica luptei de clasă este o carte cu şapte peceţi şi pentru liberal, şi pentru Martov.

Rezum : tocmai pentru ca în Rusia puterea „să treacă" într-adevăr din mîinile moşierului *în* mîinile burghezului, nu trebuie înşelată şi slăbită democraţia în general şi muncitorii în special cu *falsa* lozincă : „să smulgem Duma din mîinile reacţiunii". Sarcina noastră practică în alegeri nu este nicidecum „izgonirea reacţiunii de pe poziţiile pe care le ocupă în Dumă", ci întărirea democraţiei în general, a democraţiei muncitoreşti în special. Această sarcină se va ciocni uneori cu „sarcina" de a mări numărul liberalilor : pentru noi este mai important — iar pentru proletariat este mai folositor — să avem cinci democraţi în plus decît 50 de liberali.

Rezultă de aici următoarea concluzie, pe care Martov nu vrea s-o accepte, deşi, vorbind despre cadeţi, pretinde

www.dacoromanica.ro

a recunoaşte că ei sînt liberali şi *nu* democraţi : 1) în cele cinci oraşe mari [74], la balotaj sînt admisibile acorduri *numai* cu democraţii împotriva liberalilor ; 2) în *toate* cazurile de balotaj şi în *toate* cazurile de încheiere a acordurilor în stadiul al doilea, trebuie să se pună *pe primul plan* acordurile cu democraţii împotriva liberalilor şi numai în al doilea rînd acordurile cu liberalii împotriva celor de dreapta.

„Zvezda" nr. 11 (47) din 19 februarie 1912 Semnat : F. L—ko

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎMPOTRIVA UNIFICĂRII — CU LICHIDATORII

În nr. 7 al ziarului lichidatorist „Jivoe Delo" a apărut articolul redacţional „Pentru unificare — împotriva sciziunii". Articolul atinge o problemă, fără îndoială, extrem de interesantă şi de importantă, asupra căreia reflectează toţi muncitorii ce gîndesc. Considerăm de datoria noastră să ne expunem părerea, fie şi incomplet, fie şi sumar, în legătură cu chestiunile în care „Jivoe Delo" îşi informează cititorii într-un mod evident şi incontestabil greşit.

Pe baza unor ştiri apărute în ziarele „Golos Zemli", „Russkoe Slovo" şi „Kievskaia Mîsl" [75], ştiri „care nu sînt în contradicţie cu informaţiile pe care le deţine *«Jivoe Delo»*", ziarul stabileşte faptul că în străinătate a avut loc o conferinţă generală de partid care „a impus tuturor marxiştilor din Rusia o anumită tactică în campania electorală" şi, printre altele, a pus *în afara partidului* (sublinierea aparţine ziarului „Jivoe Delo") grupul de la „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni". În legătură cu aceasta, „Jivoe Delo" (care-şi presară articolul cu obişnuitele calomnii şi insinuări la adresa antilichidatorilor) se străduieşte din răsputeri, în primul rînd, să discrediteze conferinţa şi, în al doilea rînd, să apere pe „Naşa Zarea" & Co., spunînd că acest grup nu poate fi pus „în afara partidului", că „publiciştii" acestui curent „răspund la o asemenea hotărîre ridicînd dispreţuitor din umeri" etc.

www.dacoromanica.ro

Ţinem să remarcăm de la bun început că întregul conţinut al articolului apărut în „Jivoe Delo", tonul lui isteric, toate aceste vociferări „în favoarea unificării" dovedesc în mod concret cît de puternic au fost atinşi lichidatorii şi cît de nătîng încearcă el să muşamalizeze *esenţa problemei.* Tocmai de această *esenţă a problemei* ne vom ocupa în cele ce urmează.

Se înţelege că noi nu putem nici să apărăm conferinţa, nici să completăm sau să rectificăm ştirile apărute în ziarele menţionate (cărora li se alătură acum şi *„Golos Moskvî").* De altfel nu asta e sarcina pe care ne-am propus-o. E suficient însă să reproducem *textual* o singură frază din „Jivoe Delo" : „Vă întrebăm — exclamă lichidatorii — cine i-a ales (pe delegaţii la conferinţă), cine i-a împuternicit să vorbească şi să ia hotărîri în numele marxiştilor din Moscova, Petersburg etc. ?" Ar fi cît se poate de firesc ca această *„întrebare"* să fie pusă deschis, bunăoară, de d-l Purişkevici sau de d-l Zamîslovski. Punînd o asemenea *întrebare* publicului în coloanele ziarului „Jivoe Delo", lichidatorii îşi dezvăluie într-un mod atît de convingător natura lor lichidatoristă, se demască atît de bine, încît nu ne mai rămîne decît să arătăm cu degetul procedeele pe care le folosesc şi să punem punct acestei chestiuni.

Repetăm, noi ne ocupăm de problemele atinse aici numai în măsura în care e de datoria noastră să răspundem la orice voce din presă şi să relevăm ceea ce e legat de campania electorală muncitorească. Este necesar ca cititorii să cunoască adevărul. Atunci cînd lichidatorii se declară „pentru unificare — împotriva sciziunii", e de datoria noastră să dezvăluim întregul neadevăr cuprins în aceste cuvinte. În primul rînd : nu are rost să ne ascundem după deget şi să vorbim de „unificare" în general atunci cînd, în fond, este vorba *exclusiv de unificarea cu lichidatorii.* De ce se ascunde „Jivoe Delo" ? De ce nu spune el deschis dacă este sau nu de acord cu punctul de vedere al revistelor „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni" ? În al doilea rînd : este prematur să se vorbească de *sciziune* atîta timp cît nu există două colective politice închegate, organizate, care să acţioneze în acelaşi mediu.

www.dacoromanica.ro

„Jivoe Delo" ar fi trebuit să vorbească de această *esenţă a problemei*, iar nu să vocifereze şi să profereze invective, ceea ce este o îndeletnicire cu totul sterilă.

Unificarea cu lichidatorii nu este o problemă nouă, ci, dimpotrivă, foarte veche. Acum doi ani şi ceva, în ianuarie 1910, s-a făcut o încercare formală şi cît se poate de hotărîtă de a înfăptui o asemenea unificare, încercare întărită printr-un acord şi printr-o hotărîre unanimă. Încercarea însă a dat greş, şi acest lucru îl recunosc *toţi*, inclusiv lichidatorii (vezi „Naşa Zarea", 1911, nr. 11, pag. 130). De ce a dat greş? Oricine se interesează serios de această problemă trebuie să se lămurească singur, *cercetînd documentele*. Nu vom menţiona aici decît cîteva documente, însă peremptorii.

D-l Ionov, cunoscutul participant la încercarea de unificare cu lichidatorii, el însuşi „unificator" şi „împăciuitorist", scria *exact în timpul* acestei încercări:

„Oricît de dăunătoare ar fi pentru partid otzovismul şi lichidatorismul ca atare, pe cît se pare ele exercită totuşi o indiscutabilă influenţă binefăcătoare asupra fracţiunilor (este vorba de fracţiunea bolşevicilor şi de cea a menşevicilor). Patologia cunoaşte două feluri de abcese: maligne şi benigne. Abcesul benign este considerat o boală folositoare organismului. În procesul de colectare, el atrage tot felul de elemente nocive existente în întregul organism, contribuind astfel la însănătoşirea lui. Cred că un rol asemănător a jucat lichidatorismul faţă de menşevism şi otzovism-ultimatismul faţă de bolşevism".

Iată o confirmare, bazată pe documente, a faptului că lichidatorilor li s-a cerut, ca condiţie a unificării, completa renunţare la lichidatorism. Asta a fost în ianuarie 1910. În februarie 1910, în nr. 2 al revistei „Naşa Zarea", d-l *Potresov* scria textual:

„Poate oare exista în vara anului 1909, nu ca plăsmuire a unei imaginaţii morbide, ci ca o realitate concretă, un curent lichidatorist care să lichideze ceea ce nu mai e susceptibil de lichidare, ceea ce nu mai există de fapt ca un tot organizat" („Naşa Zarea", 1910, nr. 2, pag. 61).

Toţi practicienii ştiu că lichidatorii *procedau în practică* exact după cum îi îndruma d-l Potresov. Un alt organ, tot atît de cunoscut, al lichidatorilor, „Vozrojdenie" [70], la care colaborau aceiaşi domni Martovi, Larini,

www.dacoromanica.ro

Leviţki & Co., scria la 30 martie 1910 în numele redacţiei, citînd în mod aprobativ cuvintele de mai sus ale d-lui Potresov : „Nu avem ce lichida, şi, adăugăm noi (adică redacţia ziarului „*Vozrojdenie*"), visul de a restaura această ierarhie în vechea ei formă, ilegală, nu este decît o utopie reacţionară, dăunătoare"... („Vozrojdenie", 1910, nr. 5, pag. 51).

Au mai fost oare şi alte persoane sau curente în afară de al nostru care au apreciat această declaraţie ca o *ruptură* a lichidatorilor de vechiul colectiv politic, de colectivul politic anterior ? Fără îndoială că da. Dovezi : 1) Articolul d-lui Izgoev „Un vehist printre marxişti" din „*Russkaia Mîsl*" [77], 1910, nr. 8. Evenimentele care au loc în rîndurile marxiştilor sînt apreciate întotdeauna de d-l Izgoev dintr-un punct de vedere consecvent „vehist". „Răspunsul (d-lui Potresov la problemele mişcării muncitoreşti) — arată d-l Izgoev — este *în absolută concordanţă* cu ceea ce s-a scris în culegerea «Vehi» pe care el o defăimează atît, cu ceea ce spun publiciştii de la «*Russkaia Mîsl*»" („Russkaia Mîsl", 1910, nr. 8, pag. 67). 2) Menşevicul Plehanov scria în mai 1910 în legătură cu cuvintele de mai sus ale d-lui Potresov : „Este indiscutabil însă că *un om pentru care nu există partidul nostru nu există nici el pentru partidul nostru* (sublinierea aparţine lui Plehanov). Acum toţi membrii de partid vor trebui să spună că d-l Potresov nu le e tovarăş, iar unii dintre ei nu-mi vor mai reproşa, poate, că personal am încetat de multă vreme să-l consider ca atare".

Iată faptele, care nu pot fi infirmate prin nici un fel de tertipuri şi subterfugii. Încă din 1910 lichidatorii au rupt orice legături cu vechiul colectiv politic. Nici unul dintre istoricii vieţii politice din Rusia nu va putea trece sub tăcere acest fapt dacă nu vrea să se îndepărteze de adevăr. Iar în 1911, d-nii Leviţki, Martov, Dan, Larin, Ceaţki & Co. au făcut în repetate rînduri declaraţii cu conţinut pur „potresovist". Să ne amintim, bunăoară, de felul în care se străduia Larin, în „*Delo Jizni*" (1911, nr. 6, pag. 15), să convingă pe muncitori că „a înjgheba în fiecare oraş cercuri... de 200—300 de oameni" nu este greu, dar în schimb e o „mascaradă" !

www.dacoromanica.ro

După profunda noastră convingere rezultată dintr-o experienţă de peste doi ani, de aici decurge în mod necesar concluzia că nici o unificare *cu lichidatorii* nu este posibilă. De asemenea nu este posibilă nici o înţelegere cu ei. Înţelegerile cu lichidatorii sînt de *neconceput*, căci aici este vorba de existenţa sau de neexistenţa a ceea ce lichidatorii au botezat cu dispreţ „ierarhie". Şi nici un fel de invective ale ziarului „Jivoe Delo" — organ al *aceloraşi* lichidatori şi avînd *aceeaşi* orientare — nu poate schimba nimic. Lichidatorii s-au situat *în afară*... — e un fapt definitiv stabilit.

Ni se va obiecta, poate, că tocmai acest fapt înseamnă sciziune. Nicidecum. Sciziune înseamnă formarea a *două* colective politice în loc de unul. Acum însă, în martie 1912, un observator al vieţii noastre politice, înarmat cu cel mai bun telescop şi care şi-ar efectua observaţiile de la Petersburg, Moscova, Kiev, New York sau din orice altă parte, nu ar vedea *decît un singur* colectiv politic organizat, închegat, a cărui influenţă în rîndurile muncitorilor nu face decît să crească în urma injuriilor lichidatorilor.

Tocmai asta-i nenorocirea lichidatorilor, că ei *au lichidat* într-adevăr relaţiile lor cu vechiul *fără să fi creat* noul. Cînd îl vor crea, vom vedea şi noi despre ce-i vorba şi, în calitatea noastră de observatori ai vieţii politice, vom informa pe cititori. Deocamdată faptul rămîne fapt: un alt colectiv politic închegat nu există, prin urmare nu există nici sciziune.

Lichidatorii promit de multă vreme să creeze o asociaţie politică „legală". Dar promisiunile nu sînt totuna cu faptele. Şi *„însuşi"* d-l Levitki, cel mai apropiat tovarăş de idei al lui Potresov şi Martov, scria *cu părere de rău*, în articolul de fond din nr. 11 al revistei „Naşa Zarea" (1911), că „nu vedem nici o încercare cît de cît serioasă de a organiza o asociaţie *politică* legală" (sublinierea îi aparţine). D-l Levitki învinuieşte de acest lucru atît „masele" cît şi pe „conducători". Acum însă nu este vorba de învinuiri, ci de constatarea faptului în sine. *Dacă* d-l Levitki şi amicii lui vor crea o asociaţie politică legală, *dacă* ea va promova într-adevăr o politică mun-

www.dacoromanica.ro

citorească marxistă (şi nu liberală), atunci... atunci vom vedea. Grăbiţi-vă însă, domnilor, căci pînă la alegeri a mai rămas puţin timp şi trebuie depuse eforturi herculeene pentru a recupera în cîteva luni ceea ce nu s-a făcut *cu anii* (sau pentru a *face* totul *invers* de cum s-a făcut pînă acum).

Lichidatorii şi-au tăiat singuri capul. Iar cel cu capul tăiat nu mai plînge după păr.

Un observator al vieţii politice ruse nu poate găsi decît un singur colectiv politic în domeniul care ne interesează. În jurul lui se află un număr de persoane şi de grupuri mici neorganizate, care nu dau nici măcar răspunsuri unitare la *cele mai vitale* probleme politice. Cu alte cuvinte, în jurul lui nu vede decît destrămare. Ca în orice fenomen de destrămare, există aici şi oameni şovăielnici, şi oameni care speră (din păcate zadarnic !) să determine pe lichidatori să rupă *în practică* cu lichidatorismul. Dar numai nişte oameni politici cu totul lipsiţi de perspectivă pot nutri asemenea speranţe atunci cînd nu ne mai desparte de alegeri decît o jumătate de an.

Să luăm, bunăoară, problema lozincilor în campania electorală, problema tacticii, a acordurilor. Există un singur răspuns închegat, clar, precis, complet, cunoscut de toţi muncitorii înaintaţi din toate colţurile Rusiei. *Alt răspuns în afară de acesta nu există.* Încă o dată, domnilor lichidatori : cel cu capul tăiat nu mai plînge după păr.

P.S. Se pare că şi Troţki, care face în „*Jivoe Delo*“ o expunere populară a primei părţi a hotărîrilor din decembrie 1908 cu privire la esenţa regimului de la 3 iunie, se consideră printre cei care „speră“ că lichidatorii se vor îndrepta. Vom fi foarte bucuroşi dacă Troţki va reuşi să convingă măcar pe Larin şi pe Martov, de pildă, ca ei să cadă de acord cu toţii asupra unui răspuns precis, concret şi clar în problema esenţei actualei noastre „constituţii“. Oamenii aceştia ţipă că „unificarea“ este utilă, că „spiritul de cerc“ este dăunător, dar nu sînt în stare să elaboreze măcar o concepţie comună a cercului „lor“ în

www.dacoromanica.ro

problemele principiale sau în problemele practice ale întregii noastre activităţi ! În schimb, frazeologia se simte acolo la largul ei : „social-democraţia — scrie Troţki — ştie să fixeze măreţele sale sarcini nu numai înscriindu-le în formule în interiorul cutiei craniene...". Frumos mai scrie Troţki ! Tot atît de frumos ca Potresov şi Nevedomski !

„Prosveşcenie" nr. 3—4 din februarie-martie 1912
Semnat : M. B.

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

PARTIDELE POLITICE ÎN DECURSUL CELOR 5 ANI DE EXISTENŢĂ A DUMEI A III-A

I

În „«Anuarul» ziarului *«Reci»* pe 1912" — această mică enciclopedie politică a liberalismului — a apărut un articol al d-lui Miliukov: „Partidele politice *în Duma de stat* în decurs de cinci ani". Acest articol, scris de liderul recunoscut al liberalismului, care este şi un eminent istoric, merită o atenţie cu atît mai mare, cu cît este consacrat, am putea spune, *principalei teme a campaniei electorale.* Bilanţul politic al activităţii partidelor, problema importanţei lor, generalizările ştiinţifice privind raportul dintre forţele sociale, lozincile apropiatei campanii electorale, toate acestea îţi vin fără voie sub condei din clipa în care ţi-ai propus să tratezi o asemenea temă, şi d-l Miliukov *a fost silit* şi el să le abordeze, în ciuda încercărilor lui de a se rezuma la o simplă expunere a faptelor din „istoria externă" a Dumei.

A rezultat un tablou interesant care ilustrează o problemă veche şi totuşi veşnic nouă: cum apare viaţa politică din Rusia văzută cu ochii unui liberal.

„Partidul libertăţii poporului, care în Duma I a avut o preponderenţă numerică, iar în Duma a II-a una morală — scrie d-l Miliukov —, a fost reprezentat în Duma a III-a numai de 56—53 de deputaţi. De la situaţia de majoritate conducătoare el a trecut la aceea de opoziţie, păstrînd însă în rîndurile opoziţiei o importanţă preponderentă atît prin efectivul său numeric cît şi prin compoziţia calitativă a membrilor săi şi prin severa disciplină de fracţiune de care au dat dovadă membrii săi în cuvîntările lor şi cu prilejul fiecărei votări".

www.dacoromanica.ro

contradicție cu *interesele* liberalismului. Într-adevăr, d-l Miliukov știe foarte bine ce schimbări în componența delegaților au făcut ca trudovicii să nu mai păstreze decît „o umbră din importanța pe care au avut-o" în Dumele precedente. Din pricina acestor schimbări, ai căror autori sînt d-l Krîjanovski și alți eroi ai lui 3 iunie 1907, cadeții au pierdut majoritatea. Dar acest lucru îndreptățește oare ignorarea sau, mai mult chiar, denaturarea datelor referitoare la importanța partidelor foarte slab reprezentate în Duma moșierească ? În Duma a III-a trudovicii au fost foarte, foarte slab reprezentați, dar rolul lor în decursul celor 5 ani este remarcabil, căci ei au reprezentat milioanele de țărani. Interesele moșierilor au făcut să fie ciuntită tocmai reprezentanța țăranilor. Se pune întrebarea : ce interese determină pe liberali să-i desconsidere pe trudovici ??

Sau să luăm ieșirea mînioasă a d-lui Miliukov împotriva social-democraților. Să nu știe el oare că deosebirea dintre „tactica" acestora și tactica cadeților constă nu numai în deosebirea dintre opoziția proletară și cea burgheză, ci și în deosebirea dintre democratism și liberalism ? Fără îndoială că d-l Miliukov o știe foarte bine și ar putea să explice deosebirea dintre democrați și liberali pe bază de exemple luate din istoria modernă a tuturor țărilor europene. Fapt este că, atunci cînd este vorba de Rusia, liberalul rus *nu vrea* să vadă că el se deosebește de democrații ruși. Liberalului rus *îi convine* să apară în fața cititorului rus în postura de reprezentant al întregii „opoziții democratice" în general. Adevărul însă nu are nimic comun cu această postură care îi convine lui.

În realitate, toată lumea știe că social-democrații au folosit în Duma a III-a o tactică *cu totul* diferită de aceea a opoziției burgheze în general și a opoziției cadete (liberale) în special. Dacă d-l Miliukov ar fi vrut să prezinte cititorului orice problemă politică concretă, e mai mult ca sigur că el nu ar fi găsit *nici o* problemă în care social-democrații să nu fi folosit o tactică principial *diferită*. Propunîndu-și să trateze tema partidelor politice în Duma a III-a, d-l Miliukov a denaturat ceea ce este esențial și fundamental, și anume că există trei grupuri

www.dacoromanica.ro

principale de partide politice, care au folosit trei tactici deosebite: partidele de guvernămînt (de la Purişkevici pînă la Gucikov), partidele liberalismului (cadeţii, naţionaliştii şi progresiştii), partidele democratice (trudovicii — democraţia burgheză şi democraţia muncitorească). Primele două generalizări sînt clare pentru d-l Miliukov: el vede perfect de bine ceea ce apropie, pe de o parte, pe Purişkevici de Gucikov, iar pe de altă parte pe toţi liberalii. Deosebirea dintre liberali şi democraţi însă el nu o vede, şi nu o vede fiindcă *nu vrea* s-o vadă.

II

La fel se întîmplă şi cu problema bazei de clasă a diferitelor partide. La dreapta d-l Miliukov vede şi dezvăluie această bază, dar cînd este vorba de stînga el orbeşte dintr-o dată. „Însăşi legea de la 3 iunie — scrie el — a fost dictată de nobilimea unită. Apărarea intereselor nobilimii şi-a asumat-o aripa dreaptă a majorităţii din Dumă. Aripa stîngă a acestei majorităţi a adăugat la această apărare şi pe aceea a intereselor marii burghezii orăşeneşti". Foarte instructiv, nu-i aşa? Cînd un cadet priveşte la dreapta, el trasează cu mînă sigură hotarele „contradicţiilor de clasă": acolo sînt nobilii, dincoace e marea burghezie. De îndată ce liberalul îşi întoarce privirea la stînga, cuvintele „contradicţiile de clasă" sînt puse în ghilimele ironice. Deosebirile de clasă dispar: liberalii, în calitate de „opoziţie democrată" generală, reprezintă şi pe ţărani, şi pe muncitori, şi democraţia orăşenească!

Nu, domnilor, asta nu-i istorie ştiinţifică şi nici politică serioasă, ci politicianism şi reclamă.

Liberalii nu reprezintă pe ţărani şi nici pe muncitori; ei reprezintă numai o parte a burgheziei: a burgheziei orăşeneşti, agrare etc.

Faptele din istoria Dumei a III-a sînt atît de bine cunoscute, încît nici d-l Miliukov nu poate contesta că în nenumărate cazuri octombriştii au votat alături de liberali, nu numai *contra* (contra guvernului), ci şi *pentru*

www.dacoromanica.ro

anumite măsuri pozitive. Aceste fapte, puse în legătură cu istoria comună a octombrismului și cadetismului (unite în 1904—1905, pînă la 17 octombrie), *demonstrează* tuturor celor care iau cît de cît în considerare realitatea istorică că octombriștii și cadeții sînt două aripi ale *aceleiași clase*, două aripi ale *centrului* burghez, care oscilează între guvern și moșieri, de o parte, și democrație (muncitori și țărani) de altă parte. Această concluzie *fundamentală* din istoria „partidelor politice din Duma a III-a", d-l Miliukov nu o vede, și nu o vede numai și numai pentru că nu-i convine.

Duma a III-a *a confirmat* sub un nou aspect și în condiții diferite principala împărțire a forțelor politice din Rusia și a partidelor politice din Rusia, care s-a conturat cît se poate de clar încă de la mijlocul secolului al XIX-lea, cristalizîndu-se din ce în ce mai mult în perioada 1861—1904, și a ieșit la suprafață și s-a consolidat pe arena deschisă a luptei maselor în anii 1905—1907, rămînînd aceeași și în anii 1908—1912. De ce această împărțire rămîne valabilă și astăzi? Pentru că nu au fost încă rezolvate acele sarcini obiective ale dezvoltării istorice a Rusiei care constituie conținutul transformărilor democratice și al revoluțiilor democratice de pretutindeni, începînd cu Franța din 1789 și terminînd cu China din 1911.

Pe această bază sînt inevitabile rezistența înverșunată a „birocrației" și a moșierilor, precum și oscilările burgheziei, căreia transformările îi sînt necesare, dar care se teme că ele vor fi folosite de democrație în general și de muncitori în special. Această teamă a devenit deosebit de vizibilă pe planul activității politice în cadrul Dumei: la cadeți în Duma I și a II-a și la octombriști în Duma a III-a, adică într-o vreme cînd aceste partide constituiau majoritatea „conducătoare". Cadeții luptă împotriva octombriștilor, rămînînd pe aceeași poziție principială ca și aceștia, adică mai mult le fac concurență decît luptă împotriva lor. Ei împart cu octombriștii un locșor la putere, *alături* de moșieri; astfel se și explică aparenta acuitate a conflictului dintre potentații zilei și cadeți, concurenții lor cei mai apropiați.

www.dacoromanica.ro

Ignorînd deosebirea dintre democraţie şi liberalism, d-l Miliukov analizează deosebit de amplu, de amănunţit, cu multă savoare — am putea spune — regrupările din rîndurile moşierilor : dreapta, dreapta-moderată, naţionaliştii în general, naţionaliştii independenţi, octombriştii de dreapta, octombriştii pur şi simplu, octombriştii de stînga. Această grupare şi aceste deplasări în limitele respective nu prezintă o importanţă serioasă : ele sînt legate, cel mult, de înlocuirea, să zicem, a lui Tverdoonto cu vreun Ugrium-Burceev [78] în administraţie, de unele schimbări de persoane, de victoria unor cercuri sau a unor coterii. Tot ce este cît de cît esenţial în linia politică rămîne absolut identic la toţi aceştia.

„Lupta (în alegerile pentru Duma a IV-a) se va da între două tabere", susţine într-una d-l Miliukov, după cum o repetă necontenit şi întreaga presă cadetă. Nu este adevărat, domnilor. *Lupta* se dă şi se va da între *trei* tabere principale : tabăra guvernamentală, tabăra liberală şi democraţia muncitorească, centrul de atracţie al întregii democraţii în general. Împărţirea în două tabere este un şiretlic al politicii liberale, şiretlic care, din păcate, derutează adesea pe unii partizani ai clasei muncitoare. Numai dîndu-şi seama de inevitabilitatea împărţirii în trei tabere principale poate clasa muncitoare să ducă în mod efectiv o politică muncitorească *proprie* şi nu una liberală, *folosind* conflictele dintre prima şi cea de-a doua tabără, dar fără să se lase nici un moment înşelată de frazeologia pseudodemocratică a liberalilor. Sarcina muncitorilor este nu numai să nu se lase înşelaţi, dar să nu lase să fie înşelată nici ţărănimea, principalul reazem al *democraţiei* burgheze. Iată concluzia care rezultă şi din istoria partidelor politice din Duma a III-a.

„Zvezda" nr. 14 (50) din 4 martie 1912 Semnat : K. T.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

RAPORT DESPRE CONFERINŢA GENERALĂ A P.M.S.D.R.[79] PREZENTAT BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL

Ultimii ani au fost pentru P.M.S.D.R. ani de oscilări şi dezorganizare. În decurs de trei ani partidul n-a reuşit să convoace nici o conferinţă, nici un congres, iar în ultimii doi ani C.C. n-a putut desfăşura nici un fel de activitate. E drept că partidul a continuat să existe, dar sub formă de grupuri disparate în toate oraşele mai importante, grupuri care, dată fiind lipsa unui Comitet Central, duceau fiecare o viaţă oarecum izolată.

În ultimul timp, sub influenţa faptului că proletariatul din Rusia s-a redeşteptat, partidul a început din nou să se întărească, şi de curînd am avut, în sfîrşit, posibilitatea să convocăm o conferinţă (ceea ce n-a fost cu putinţă în toţi aceşti ani, începînd cu 1908), la care au fost reprezentate organizaţiile din cele două capitale, din regiunea de nord-vest şi din regiunea de sud, din Caucaz şi din regiunea industrială centrală. În total 20 de organizaţii, adică aproape toate organizaţiile, menşevice şi bolşevice, existente în momentul de faţă în Rusia au stabilit legături strînse cu Comisia de organizare care a convocat această conferinţă.

În decursul celor 23 de şedinţe ale sale, conferinţa, care şi-a asumat drepturile şi obligaţiile de organ suprem al partidului, a discutat toate problemele care au figurat pe ordinea de zi, dintre care unele de importanţă excepţională. Astfel, ea a făcut o apreciere profundă şi foarte cuprinzătoare asupra situaţiei politice actuale şi a poli-

www.dacoromanica.ro

ticii partidului, apreciere întru totul conformă cu rezoluţiile conferinţei din 1908 şi cu hotărîrile plenarei C.C. din 1910. Conferinţa a acordat o deosebită atenţie alegerilor pentru Dumă, care vor avea loc peste cîteva luni, adoptînd, în legătură cu aceste alegeri, o rezoluţie compusă din trei părţi, în care este analizată foarte clar şi amănunţit încîlcita lege electorală în vigoare la noi, este examinată problema acordurilor electorale cu alte partide şi este lămurită, sub toate aspectele, poziţia şi tactica partidului nostru în cursul viitoarei campanii electorale. Au fost de asemenea discutate problema luptei împotriva foametei, problema asigurărilor, a sindicatelor şi a grevelor etc., adoptîndu-se hotărîrile corespunzătoare.

Conferinţa a examinat de asemenea problema „lichidatorilor". Acest curent contestă existenţa partidului ilegal, declară că acest partid este deja lichidat, declară că refacerea partidului ilegal e o utopie reacţionară şi afirmă că renaşterea partidului este posibilă numai într-o formă legală. Totuşi, acest curent, care s-a rupt de partidul ilegal, n-a reuşit pînă în momentul de faţă să întemeieze nici un partid legal. Conferinţa a constatat că de patru ani partidul duce luptă împotriva acestui curent; că conferinţa din 1908 şi plenara C.C. din 1910 s-au pronunţat împotriva lichidatorilor; că, în pofida tuturor eforturilor depuse de partid, acest curent se menţine în aceeaşi izolare fracţionistă ca şi pînă acum şi duce lupta împotriva partidului în paginile presei legale. De aceea conferinţa a declarat că lichidatorii grupaţi în jurul revistelor „Naşa Zarea", „Delo Jizni" (la care în momentul de faţă trebuie să adăugăm şi ziarul „Jivoe Delo") s-au situat în afara P.M.S.D.R.

În sfîrşit, conferinţa a ales un C.C. şi redacţia O.C., ziarul „Soţial-Demokrat". În afară de aceasta, conferinţa a subliniat în mod special că există în străinătate o sumedenie de grupuri mai mult sau mai puţin socialiste, dar care în orice caz sînt complet rupte de proletariatul din Rusia şi de activitatea lui socialistă şi, prin urmare, sînt cu totul lipsite de răspundere; că aceste grupuri nu pot în nici un caz să reprezinte P.M.S.D.R. sau să acţioneze

www.dacoromanica.ro

în numele lui ; că partidul nu-şi asumă nici o răspundere şi nu garantează pentru ele, şi că orice legătură cu P.M.S.D.R. se poate realiza numai prin Comitetul Central, a cărui adresă din străinătate o dăm aici : Vladimir Ulianov, 4 Rue Marie Rose, Paris XIV (pentru Comitetul Central).

Scris la începutul lunii martie 1912

Publicat la 18 martie (st. n.) 1912 în circulara nr. 4 a Biroului socialist internațional

Se tipărește după textul circularei
Tradus din limba germană

Publicat pentru prima oară în limba rusă în 1929—1930, în edițiile a 2-a și a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XV

www.dacoromanica.ro

PLATFORMA ELECTORALĂ A P.M.S.D.R. [80]

Tovarăşi muncitori ! Cetăţeni ai Rusiei !

Într-un viitor foarte apropiat vor avea loc alegerile pentru Duma a IV-a de stat. Diferitele partide politice şi guvernul însuşi fac de pe acum toate pregătirile în vederea acestor alegeri. Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, partidul proletariatului conştient care prin glorioasa sa luptă din 1905 a dat prima lovitură serioasă ţarismului şi i-a impus crearea unor instituţii reprezentative, cheamă pe toţi, atît pe cei cu drept de vot cît şi pe cei „lipsiţi de drepturi", care constituie marea majoritate a poporului, să participe cu toată energia la desfăşurarea acestor alegeri. Toţi cei care doresc eliberarea clasei muncitoare din robia salariată, toţi cei cărora le este scumpă cauza libertăţii Rusiei, trebuie să depună neîntîrziat toate eforturile spre a uni şi a întări şi în alegerile pentru Duma a IV-a, Duma moşierilor, pe luptătorii pentru libertate, spre a ridica nivelul de conştiinţă şi de organizare a democraţiei din Rusia.

S-au scurs cinci ani de la lovitura de stat de la 3 iunie 1907, cînd Nicolaie Sîngerosul, ţarul de la Hodînka, „învingătorul şi exterminatorul" Dumelor I şi a II-a, şi-a călcat în picioare propriile sale jurăminte, propriile sale promisiuni şi manifeste, pentru a porni, împreună cu moşierii ultrareacţionari, împreună cu negustorii octombrişti, la răfuiala cea mare cu clasa muncitoare şi cu toate elementele revoluţionare din Rusia, adică cu imensa majori-

www.dacoromanica.ro

tate a poporului, ca să se răzbune pentru cele petrecute în 1905.

Întreaga perioadă a Dumei a III-a s-a desfăşurat sub semnul răzbunării împotriva revoluţiei. Nicicînd n-a mai fost în Rusia un asemenea val de persecuţii sălbatice din partea ţarismului. În aceşti cinci ani spînzurătorile au atins un record nemaiîntîlnit în ultimele trei secole din istoria Rusiei. Locurile de deportare, ocnele şi închisorile sînt mai pline ca oricînd de condamnaţi politici şi niciodată cei învinşi n-au fost supuşi la atîtea schingiuri şi chinuri ca sub domnia lui Nicolaie al II-lea. Niciodată nu s-a mai pomenit un asemenea dezmăţ de fraude, o asemenea samavolnicie şi domnie a bunului plac al cinovnicilor, cărora li se iartă totul pentru zelul pe care-l depun în lupta împotriva „răzvrătirii", o asemenea batjocorire a cetăţeanului în general, şi a ţăranului în special, de către orice reprezentant al puterii. Niciodată nu au fost prigoniţi cu atîta furie, cu atîta ură, cu atît cinism evreii, iar după ei şi alte naţionalităţi care nu aparţin naţiunii dominante.

Antisemitismul şi naţionalismul cel mai brutal au devenit unica platformă politică a partidelor guvernamentale, iar figura lui Purişkevici a devenit singura expresie desăvîrşită, integrală şi exactă a tuturor metodelor de conducere ale monarhiei ţariste de astăzi.

Şi care este rezultatul acestei furii a contrarevoluţiei ?

Chiar şi în clasele de „sus", în clasele exploatatoare ale societăţii, începe să-şi facă loc ideea că aşa nu se mai poate trăi. Pînă şi octombriştii, partid dominant în Duma a III-a, partid al moşierilor şi negustorilor speriaţi de revoluţie şi plini de slugărnicie faţă de cîrmuire, îşi exprimă din ce în ce mai hotărît în propria lor presă convingerea că ţarul şi nobilii, pe care octombriştii i-au slujit cu credinţă şi devotament, au adus Rusia într-un impas.

A fost o vreme cînd monarhia ţaristă a avut rolul de jandarm al Europei, ocrotind reacţiunea din Rusia şi ajutînd la înăbuşirea prin violenţă a oricărei mişcări de eliberare din Europa. Nicolaie al II-lea a împins lucrurile pînă acolo, încît ţarul are acum rolul de jandarm nu numai al Europei, ci şi al Asiei, urmărind să înăbuşe prin

www.dacoromanica.ro

intrigi, bani şi cea mai bestială violenţă orice mişcare de eliberare în Turcia, Persia şi China.

Dar bestialităţile ţarismului nu pot ţine în loc dezvoltarea Rusiei. Oricît ar fi ea de mutilată, oricît ar fi de schingiuită de către Purişkevici, Romanovi, Markovi — aceşti iobăgişti epigoni —, Rusia merge totuşi înainte. Şi, cu fiecare pas realizat în dezvoltarea ei, revendicarea libertăţii politice devine tot mai imperioasă. Rusia nu poate trăi fără libertate politică, după cum nu poate trăi, în secolul al XX-lea, nici o altă ţară. Dar ne putem oare aştepta la reforme politice din partea monarhiei ţariste cînd ţarul a dizolvat primele două Dume şi a călcat în picioare propriul său manifest din 17 octombrie 1905? Sînt oare cu putinţă reforme politice în Rusia contemporană, în care o bandă de birocraţi îşi bat joc de orice legi, ştiind că ţarul şi acoliţii săi vor acoperi totul? Nu vedem noi cum, sub ocrotirea ţarului sau a rubedeniilor sale, ieri Iliodor şi azi Rasputin, ieri Tolmacev şi astăzi Hvostov, ieri Stolîpin şi astăzi Makarov calcă în picioare toate legile? Nu vedem oare că pînă şi micile „reforme", ridicol de neînsemnate, ale Dumei moşierilor, reforme avînd drept ţel înnoirea şi întărirea puterii ţariste, sînt respinse şi ciuntite de Consiliul de stat sau din ordinul personal al lui Nicolaie Sîngerosul? Nu ştim noi că banda ultrareacţionară de asasini care trage de după colţ în deputaţii ce nu sînt pe placul stăpînirii, care a trimis la ocnă pe deputaţii social-democraţi din Duma a II-a, care pregăteşte întotdeauna pogromuri şi jefuieşte pretutindeni fără ruşine vistieria statului se bucură de o bunăvoinţă deosebită din partea ţarului şi primeşte de la el un ajutor prost camuflat, directive, îndrumări? Priviţi la ce rezultate s-a ajuns, în timpul domniei lui Nicolaie Romanov, în ceea ce priveşte principalele revendicări politice ale poporului rus, în numele cărora, în decurs de peste trei sferturi de veac, au pornit la luptă eroică cei mai buni reprezentanţi ai poporului, în numele cărora s-au ridicat în 1905 milioane de oameni. Este oare compatibil cu monarhia Romanovilor dreptul de vot universal, egal şi direct dacă chiar dreptul de vot neuniversal, neegal şi indirect pentru Duma I şi a II-a a fost călcat

www.dacoromanica.ro

în picioare de către ţarism ? Este oare compatibilă cu monarhia ţarului libertatea de asociere şi libertatea de grevă dacă pînă şi monstruoasa lege reacţionară din 4 martie 1906 [81] este cu totul nesocotită de miniştri şi de guvernatori ? Nu sună a batjocură cuvintele din manifestul din 17 octombrie 1905 despre „temeliile de neclintit ale libertăţii cetăţeneşti", despre „inviolabilitatea reală a persoanei", despre „libertatea conştiinţei, a cuvîntului, a întrunirilor, libertatea de asociere" ? În fiecare zi, fiecare „supus" al ţarului e martor al acestei batjocuri.

Ajunge ! Destul cu minciuna liberală că se poate îmbina libertatea cu vechiul regim, că sînt posibile reforme politice în condiţiile monarhiei ţariste. Poporul rus a plătit prea scump aceste iluzii copilăreşti, îndurînd lecţiile grele ale contrarevoluţiei ! Cine doreşte serios şi sincer libertatea politică trebuie să ridice cu mîndrie şi curaj steagul *republicii*, iar politica dusă de banda ţaristă-moşierească va aduna necontenit sub acest steag *toate* forţele vii ale democraţiei ruse.

A fost o vreme — şi nu e mult de atunci — cînd chemarea : jos absolutismul ! părea prea avansată pentru Rusia. Dar P.M.S.D.R. a lansat această chemare, muncitorii din detaşamentele înaintate au îmbrăţişat-o şi au răspîndit-o pe întreg cuprinsul ţării ; în decurs de 2—3 ani ea a devenit un „dicton popular". La muncă deci, tovarăşi muncitori şi voi toţi, cetăţeni ai Rusiei, care nu vreţi ca ţara noastră să se împotmolească definitiv în mocirla stagnării, a sălbăticiei, a lipsei de drepturi şi a mizeriei în care se zbat zeci de milioane de oameni ! Social-democraţii din Rusia, muncitorii din Rusia vor face totul ca chemarea : Jos monarhia ţaristă ! să devină un dicton popular. Trăiască republica democrată rusă !

Muncitori ! Amintiţi-vă de anul 1905 : prin lupta voastră grevistă aţi trezit la viaţă nouă, la conştiinţă, la libertate milioane de oameni ai muncii. Decenii de reforme ţariste nu v-au adus şi nu vă pot aduce nici măcar a zecea parte din îmbunătăţirile în viaţa voastră pe care le-aţi obţinut atunci prin lupta maselor. Soarta proiectului de lege cu privire la asigurarea muncitorilor, care a

www.dacoromanica.ro

fost mutilat — cu concursul cadeţilor — de Duma moşierilor, a dovedit încă o dată la ce se pot aştepta muncitorii de la „cei de sus".

Contrarevoluţia ne-a răpit aproape toate cuceririle, dar ea nu a răpit şi nu va putea răpi vigoarea, dîrzenia, încrederea în propria cauză care animă tineretul muncitoresc, proletariatul din întreaga Rusie, care creşte şi se întăreşte.

Trăiască noua luptă pentru îmbunătăţirea vieţii muncitorilor, care nu vor să rămînă sclavi în ocna fabricilor şi a uzinelor! *Trăiască ziua de muncă de 8 ore!* Cine doreşte libertate în Rusia trebuie să ajute clasa care a săpat groapa monarhiei ţariste în 1905 şi care, în viitoarea revoluţie rusă, va azvîrli în această groapă pe cel mai mare duşman al tuturor popoarelor din Rusia.

Ţărani! Voi aţi trimis pe deputaţii voştri trudovici în Dumele I şi II-a avînd încredere în ţar şi nădăjduind să obţineţi pe cale paşnică consimţămîntul lui de a preda în mîinile poporului pămînturile moşiereşti. Acum v-aţi putut convinge că ţarul — cel mai mare moşier din Rusia —, pentru a apăra pe moşieri şi pe funcţionarii săi, nu se opreşte în faţa sperjurului, nu se opreşte de la nici o fărădelege, violenţă şi vărsare de sînge. Trebuie oare să îndurăm asuprirea iobăgiştilor epigoni, să răbdăm fără crîcnire batjocura şi ocara funcţionarilor ţarişti şi să murim cu sutele de mii şi milioane de chinurile foametei, de bolile pricinuite de foamete şi de neagra mizerie, sau să murim luptînd împotriva monarhiei ţariste şi a Dumei ţarului şi moşierilor, pentru a cuceri o viaţă cît de cît suportabilă şi omenească pentru copiii noştri?

Iată întrebarea pe care vor trebui să şi-o pună în curînd ţăranii din Rusia. Partidul muncitoresc social-democrat cheamă pe ţărani la lupta pentru libertatea deplină, pentru trecerea în mîinile lor, fără nici o despăgubire, a tuturor pămînturilor moşiereşti. Nu cu pomeni se va putea tămădui ţărănimea de mizeria în care se zbate, nu pomenile vor scăpa pe ţărani de foamete. Nu de pomană au nevoie ţăranii, ci de pămîntul pe care, veacuri de-a rîndul, l-au stropit cu sudoarea şi cu sîngele lor. Nu de ocrotirea autorităţilor şi a ţarului au nevoie

www.dacoromanica.ro

ţăranii ; ei vor să scape de cinovnici şi de ţar, să fie liberi să hotărască singuri în treburile lor.

Alegerile pentru Duma a IV-a trebuie să ducă la o limpezire a conştiinţei politice a maselor, la atragerea lor din nou la luptă hotărîtă. Trei partide principale luptă în aceste alegeri : 1) ultrareacţionarii, 2) liberalii şi 3) social-democraţii.

Din tabăra ultrareacţionarilor fac parte cei de dreapta, „naţionaliştii" şi octombriştii. Aceştia sînt cu toţii de partea guvernului ; prin urmare, deosebirile dintre ei nu prezintă nici o importanţă serioasă. Luptă necruţătoare împotriva tuturor acestor partide ultrareacţionare — iată lozinca noastră !

Liberalii sînt reprezentaţi de partidul cadeţilor (partidul „constituţional-democrat" sau al „libertăţii poporului"). Acesta este partidul burgheziei liberale, care vrea să împartă puterea cu ţarul şi cu moşierii iobăgişti, astfel încît să nu distrugă pînă în temelii puterea lor şi să nu dea puterea în mîinile poporului. Purtînd ură guvernului care împiedică accesul lor la putere, contribuind la demascarea lui, provocînd şovăială şi descompunere în rîndurile lui, liberalii urăsc incomparabil mai mult revoluţia, se tem de orice luptă a maselor, dau dovadă de o şi mai mare şovăială şi nehotărîre atunci cînd este vorba de lupta de eliberare a poporului şi trec ca nişte trădători de partea monarhiei în momentele hotărîtoare. În perioada contrarevoluţiei, liberalii, făcîndu-se ecoul visurilor „slave" ale ţarului, dîndu-se drept „opoziţie responsabilă", prosternîndu-se în faţa ţarului ca „opoziţie a maiestăţii-sale" şi împroşcînd cu noroi pe revoluţionari şi lupta revoluţionară a maselor, au întors tot mai mult spatele luptei pentru libertate.

Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia a ştiut să ridice steagul revoluţiei şi în Duma a III-a ultrareacţionară, a ştiut să contribuie şi de acolo la organizarea şi educarea politică a muncitorilor, la lupta ţăranilor împotriva moşierilor. Partidul proletariatului e singurul partid al clasei înaintate, capabil să cucerească libertatea pentru Rusia. Şi acum partidul nostru merge în Dumă nu ca să se joace acolo „de-a reformele", nu ca „să apere

www.dacoromanica.ro

constituţia", „să convingă" pe octombrişti sau „să înlăture reacţiunea" din Dumă, cum spun liberalii care înşală poporul, ci pentru a chema de la tribuna Dumei masele la luptă, pentru a le explica de la tribuna Dumei învăţătura socialismului, pentru a da în vileag orice înşelăciune a guvernului şi a liberalilor, a dezvălui prejudecăţile monarhiste ale păturilor înapoiate ale poporului şi rădăcinile de clasă ale partidelor burgheze, într-un cuvînt pentru a pregăti o armată de luptători conştienţi ai noii revoluţii ruse.

Guvernul ţarist şi moşierii ultrareacţionari şi-au dat perfect de bine seama ce forţă a revoluţiei a reprezentat în Dumă fracţiunea social-democrată. Acum poliţia şi ministerul de interne depun toate eforturile pentru a împiedica pe social-democraţi să intre în Duma a IV-a. Uniţi-vă deci, muncitori şi cetăţeni! Strîngeţi-vă rîndurile în jurul P.M.S.D.R., care la recenta sa conferinţă, revenindu-şi după destrămarea din anii de restrişte, şi-a adunat din nou puterile şi şi-a ridicat sus steagul! Participaţi cu toţii la alegeri şi la agitaţia electorală, şi atunci eforturile guvernului vor fi zădărnicite, steagul roşu al social-democraţiei revoluţionare va fi arborat de la tribuna Dumei şi în Rusia poliţienească, lipsită de drepturi, înecată în sînge, oprimată şi înfometată!

Trăiască republica democrată rusă!

Trăiască ziua de muncă de 8 ore!

Trăiască confiscarea pămînturilor moşiereşti!

Muncitori şi cetăţeni! Sprijiniţi agitaţia electorală a P.M.S.D.R. Alegeţi candidaţii P.M.S.D.R.!

Comitetul Central
al Partidului Muncitoresc Social-Democrat
din Rusia

Scris la începutul lunii martie 1912

Publicat în martie 1912, la Tiflis, în foaie volantă

Se tipăreşte după textul foii volante, confruntat cu textul copiei manuscrise având îndreptările lui V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

(1)

Карты на стол.

Одна капиталистическая Москва еще одну, хорошо знакомую нашей эпохе, сокровищницу, именно от Союза «Т. Д. Культ», кто вышел в употребление этот термин в нашем. Гг. Советские! Вопрос мы ставим удивленно, входя в газету „Живое Дело", и в, что выражение, которое попало в заглавие статьи.

Но что за способ выражения. Авторитетность — среди библиографов — книга, употребляемая ими (А. Марков), вопросы литературной теории („Карты на стол" в вопросах об издательской кампании, об архивах, об Уставе Т. Д.) все это доставляет нам подлинный Сборник, незавидный Дело, как он выражен.

„Карты на стол", это — чудесный термин. И наша эпоха дает столько за,

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Cărțile pe față". — Martie 1912

Micșorat

www.dacoromanica.ro

CĂRŢILE PE FAŢĂ [82]

Limbajul principatului Monaco [83] este un limbaj bine cunoscut aristocraţiei noastre, domnilor miniştri, membrilor Consiliului de stat etc. Se ştie cine a introdus acest limbaj în Consiliul nostru de stat! De aceea am rămas oarecum surprinşi cînd am întîlnit, în ziarul „Jivoe Delo" nr. 8, expresia pe care am folosit-o drept titlu pentru articolul de faţă.

Dar nu modul de exprimare ne interesează aici. Prestigiul de care se bucură în rîndurile lichidatorilor persoana care a folosit-o (L. Martov), importanţa temei abordate („cărţile pe faţă" în problemele campaniei electorale, ale principiilor ei, ale tacticii folosite în desfăşurarea ei etc.), toate acestea ne fac să ne însuşim lozinca, indiferent de felul în care a fost ea formulată.

Lozinca aceasta: „cărţile pe faţă" este admirabilă. Şi am dori ca ea să fie aplicată în primul rînd de ziarul „Jivoe Delo". Cărţile pe faţă, domnilor!

Oamenii versaţi în ale publicisticii îşi dau imediat seama de caracterul unei publicaţii după componenţa colaboratorilor şi chiar după anumite expresii care indică *orientarea* respectivei publicaţii, dacă aceasta se numără printre orientările cît de cît cristalizate şi cunoscute. Pentru astfel de oameni a fost suficient să arunce o simplă privire asupra ziarului „Jivoe Delo" ca să constate că el are o orientare lichidatoristă.

www.dacoromanica.ro

Publicul larg nu-şi dă însă atît de uşor seama de orientarea organelor de presă, mai ales atunci cînd nu este vorba de fundamentări teoretice, ci de politică concretă. În asemenea cazuri este deosebit de important şi de nimerit să amintim de lozinca „cărţile pe faţă", lansată într-un moment atît de oportun de către L. Martov. Căci tocmai „Jivoe Delo" ţine cărţile sub masă!

Ideile pe care începe să le promoveze „Jivoe Delo" au fost elaborate cît de cît consecvent şi sistematic *abia* în cursul ultimilor doi ani, în organele „Naşa Zarea", „Jizn" [84], „Vozrojdenie" şi „Delo Jizni". Materialul acumulat în aceste publicaţii în decurs de doi ani este destul de bogat. Lipseşte numai o *sinteză* a acestui material, şi în special o sinteză făcută tocmai de cei care de doi ani se îndeletnicesc cu elaborarea lui. Lipseşte o expunere *deschisă*, făcută de promotorii ideilor lichidatoriste, a rezultatelor la care i-au adus cei doi ani de „activitate" a revistei „Naşa Zarea".

Şi tocmai acum amatorii de discuţii pe tema „partidului muncitoresc *legal*" se dovedesc a fi amatori de joc *ascuns!* De pildă, în nr. 8 citim în articolul de fond că „drumul luptei pentru îmbunătăţirea generală şi schimbarea *radicală* a condiţiilor de muncă şi de trai" trece *prin* „apărarea drepturilor *parţiale*" (subliniat de autorul articolului). Într-o notiţă din acelaşi număr se vorbeşte despre nişte „militanţi din Petersburg ai mişcării muncitoreşti făţişe", care, *„ca şi pînă acum"*, „vor populariza în rîndurile social-democraţiei metodele de refacere şi de creare a partidului social-democrat proletar pe care le-au preconizat şi pînă acum".

Cărţile pe faţă! Ce teorie o mai fi şi asta care preconizează apărarea drepturilor parţiale? Nu există teze precis formulate, oficiale, proclamate *făţiş* şi recunoscute de grupuri de muncitori sau de reprezentanţi ai acestor grupuri în care să figureze această teorie. Să fie oare teoria de care ne vorbea, de pildă, d-l V. Leviţki în revista „Naşa Zarea" nr. 11 pe 1911? Mai departe: cum pot şti cititorii ziarului *ce* metode au preconizat în vederea „refacerii şi *creării* partidului" — care, după cum se vede, nu a fost creat, cu alte cuvinte nu există — nişte

www.dacoromanica.ro

militanți ai mișcării fățișe ale căror nume nu sînt date!? De ce nu ni se dau numele acestor militanți dacă ei sînt într-adevăr militanți ai mișcării „fățișe", dacă aceste cuvinte nu sînt o simplă frază *convențională?*

Se știe doar că problema „metodelor de refacere și de *creare* a partidului" nu este o oarecare problemă de amănunt, care ar putea fi abordată și soluționată în treacăt, între alte probleme politice care interesează orice ziar. Nu, ea este o problemă fundamentală. Atîta timp cît ea n-a fost rezolvată, nu se poate vorbi nici de campania electorală a partidului, nici de tactica electorală a partidului, nici de candidații partidului. Și ea trebuie rezolvată în modul cel mai categoric, pozitiv, căci în afară de un răspuns teoretic clar aici se cere și o rezolvare *practică.*

Raționamentele, destul de des întîlnite, cum că elementele refacerii și creării partidului etc. etc. vor lua ființă sau se vor uni în procesul campaniei electorale sînt sofisme, și încă sofisme de cea mai proastă speță. Un asemenea raționament este un sofism, deoarece partidul este ceva *organizat.* Nu există și nu poate exista o campanie electorală a *clasei* muncitoare atîta timp cît nu există hotărîri *unice,* o *tactică* unică, o platformă unică, candidaturi unice ale întregii clase sau, cel puțin, ale păturii ei înaintate.

Sofismele de acest fel, declarațiile vagi făcute în numele unor militanți anonimi ai mișcării fățișe, necunoscuți și insesizabili *pentru proletariat* — și cine nu se intitulează azi „militant al mișcării muncitorești fățișe! cîți burghezi nu se ascund sub această denumire! —, toate acestea reprezintă o mare primejdie, împotriva căreia trebuie neapărat să punem în gardă pe muncitori. Primejdia este aceea că de acțiuni „fățișe" se vorbește *numai de ochii lumii,* pe cînd în realitate avem de-a face cu cea mai rea formă de dictatură *ascunsă* a unui cerc!

Se vociferează împotriva „mișcării ilegale", cu toate că în cadrul mișcării ilegale se iau hotărîri fățișe, care au devenit acum cunoscute, în mare măsură, datorită presei burgheze („Golos Zemli", „Kievskaia Mîsl", „Russkoe Slovo", „Golos Moskvî", „Novoe Vremea" au adus *fățiș*

www.dacoromanica.ro

la cunoştinţa a *sute de mii* de cititori hotărîri bine cristalizate, care denotă o unitate reală a campaniei electorale). Dar cei care vociferează *împotriva* mişcării ilegale sau *pentru* „o activitate politică făţişă" se aseamănă unor oameni care s-au depărtat de un mal fără să fi ajuns la celălalt. Vechiul a fost aruncat la o parte, iar despre nou se flecăreşte numai.

Noi ştim — şi toată lumea o spune *deschis* — că „metodele de refacere şi de creare" despre care vorbeşte „Jivoe Delo" nu sînt decît cele care au fost expuse pe larg şi susţinute în „Naşa Zarea". Alte metode nu cunoaştem nici făţiş şi în nici un alt fel. Nu s-a făcut nici o încercare de a pune aceste metode — făţiş sau altfel — în discuţia reprezentanţilor grupurilor, *nu există* nici o *expunere* oficială formală şi închegată a acestor metode. Sub paravanul *cuvîntului* „făţiş", declinat la toate cazurile, ni se oferă ceva absolut închis, limitat la un cerc — în sensul cel mai restrîns al cuvîntului —, la un cerc de publicişti.

Cunoaştem o seamă de publicişti care nu poartă nici o răspundere în faţa nimănui şi care nu se deosebesc prin nimic de franctirorii presei burgheze. Ştim ce spun *ei* despre „metode", despre lichidarea vechiului.

Despre o activitate politică *făţişă* nu ştim şi nimeni nu ştie nimic mai mult. Iată un paradox — un paradox aparent, dar în realitate un produs direct şi firesc al *totalităţii* condiţiilor din Rusia : faptul că o serie de publicaţii burgheze dintre cele mai răspîndite, de care am vorbit mai sus, au informat masele mai precis, mai rapid şi mai direct despre activitatea politică „nefăţişă", despre hotărîrile, lozincile, tactica etc. „nefăţişe" decît despre hotărîri *inexistente* ale „militanţilor mişcării făţişe" !

Sau se vor găsi, poate, unii care vor încerca să demonstreze că o campanie electorală este posibilă şi fără hotărîri formale ? ? Că este posibilă, fără hotărîri formale, stabilirea — de către zeci şi sute de mii de alegători din diferite colţuri ale ţării — a tacticii, a platformei, a acordurilor şi a candidaturilor ? ?

www.dacoromanica.ro

Cerînd să fie date „cărțile pe față", Martov a atins punctul cel mai vulnerabil al lichidatorilor, iar noi trebuie să punem în gardă cu toată energia pe muncitori. Fără hotărîri formale, fără nici un răspuns precis la problemele practice, fără participarea a cel puțin zeci sau sute de oameni înaintați la discutarea fiecărei fraze, a fiecărui cuvînt al importantelor hotărîri, i se oferă masei muncitoare... idei și proiecte ale unor „militanți ai mișcării fățișe" *ale căror nume nu ne sînt arătate fățiș*, adică ale d-lor Potresovi, Levițki, Ceațki, Ejovi și Larini.

Cărțile sînt ținute ascunse, căci cea mai mică încercare de a le da pe față în prezența muncitorilor le-ar arăta acestora cît se poate de clar că nu au de-a face aici cu un partid muncitoresc, cu o politică muncitorească, ci cu propaganda unor publiciști *liberali*, care se îngrijesc de muncitori în felul liberalilor, care lichidează vechiul fără a fi în stare să aducă în schimb absolut nimic nou.

Primejdia e mare. Cu ajutorul frazeologiei pe tema zilei „fățișe" ... de mîine, muncitorii sînt lăsați *nu numai* fără o rezolvare fățișă, dar, în general, *fără nici* un fel de rezolvare a celor mai urgente probleme practice ale campaniei electorale de astăzi, ale vieții de partid de astăzi.

Muncitorilor conștienți această situație primejdioasă trebuie să le dea serios de gîndit.

Scris la 12 sau 13 (25 sau 26) martie 1912

Publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1935, în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU RETRAGEREA DEPUTATULUI T. O. BELOUSOV DIN FRACŢIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMĂ

Am rămas cu totul surprins citind, în nr. 7 al ziarului „Jivoe Delo", declaraţia arţăgoasă a d-lui Belousov [85], reprodusă după „*Reci*". Că „*Reci*" a acceptat să publice această declaraţie a noului transfug nu este de mirare. Era şi firesc ca în acest ziar să-şi găsească loc vociferările unui fost social-democrat care pretinde că felul în care a apreciat fracţiunea social-democrată din Dumă fuga lui a fost dictat de „sentimentul răzbunării". Dar ce rost avea să reproducă „Jivoe Delo" aceste vociferări ? Şi nu e oare straniu să dai în acelaşi „Jivoe Delo" peste articolul „În legătură cu retragerea deputatului Belousov", în care, pe un ton acru-dulceag, sîntem îndemnaţi „să nu ne tulbure cazurile de dezertare care s-au produs" ?

Pe de o parte, „Jivoe Delo" „nu se consideră în drept să se oprească asupra pasului făcut de Belousov, atît timp cît nu au fost date publicităţii motivele de care a fost el călăuzit". Pe de altă parte, ziarul *se opreşte* totuşi... la jumătatea drumului, vorbind cu un aer contrariat despre „o asemenea dezertare" !

Ce rost are acest joc ? Nu este oare timpul ca presa să-şi facă datoria, comentînd deschis fapte care prezintă o importanţă politică ?

Fracţiunea social-democrată din Dumă s-a pronunţat, *în unanimitate*, în sensul că d-l Belousov ar trebui *să-şi depună imediat mandatul de deputat*, întrucît a fost ales cu voturi social-democrate şi, timp de patru ani şi jumă-

www.dacoromanica.ro

tate, a făcut parte din fracţiunea social-democrată din Dumă.

D-l Belousov îşi publică, în *„Reci"*, răspunsul său, în care *trece* cu totul peste acest aspect al problemei. Opinia publică a muncitorilor conştienţi însă *nu trebuie să permită* trecerea sub tăcere a acestei chestiuni. Dacă d-l Belousov doreşte să tacă, noi nu avem dreptul să tăcem. Ce rost mai are atunci presa muncitorească dacă nu comentează faptele importante pentru reprezentanţa din Dumă a clasei muncitoare?

Este oare admisibil, sub raportul obligaţiilor ce revin fiecărui democrat, ca un deputat care a fost ales *ca* social-democrat şi care, timp de patru ani şi jumătate, a făcut parte din fracţiunea social-democrată din Dumă să părăsească această fracţiune cu cîteva luni înainte de alegeri *fără a se retrage din Dumă?* Iată o problemă care are o însemnătate generală. Nici un democrat conştient de obligaţiile sale faţă de alegători — nu în sensul de obligaţii ale unui „avocat" al intereselor locale, ci de obligaţii ale unui militant *politic* care în alegeri s-a prezentat *în faţa întregului popor* cu un *anumit* steag —, nici un democrat nu va încerca să nege că aceasta este o chestiune principială şi extrem de importantă.

Este necesar ca toţi muncitorii care citesc presa muncitorească şi pe care-i interesează problema reprezentanţei muncitorilor în Duma de stat să acorde o mare atenţie retragerii d-lui Belousov, să reflecteze asupra acestei probleme şi s-o discute. *Nimănui nu-i este permis să tacă.* Nu e demn de un muncitor conştient să tacă în asemenea cazuri. Trebuie să ştii să-ţi aperi *dreptul tău,* dreptul fiecărui alegător de a cere ca deputaţii pe care i-a ales să rămînă credincioşi steagului lor, ca ei să nu rămînă nepedepsiţi atunci cînd *îndrăznesc* să dezerteze.

Are sau nu dreptate fracţiunea din Dumă atunci cînd afirmă că, dacă un deputat care a făcut parte din ea patru ani şi jumătate — fiind ales cu voturile social-democraţilor — părăseşte *azi* fracţiunea, este *obligat* să părăsească şi Duma? Da, fracţiunea social-democrată are perfectă dreptate! Dacă sîntem *în fapt* şi nu numai în vorbe pentru unitatea, pentru coeziunea, pentru consec-

www.dacoromanica.ro

venţa, pentru fermitatea principială a reprezentanţei muncitoreşti, trebuie să ne spunem părerea, sîntem datori, cu toţii laolaltă şi fiecare în parte, să ne adresăm în scris atît ziarului „Zvezda" cît şi fracţiunii din Dumă (şi să trimitem aceste scrisori şi presei locale), condamnînd hotărît şi categoric comportarea d-lui Belousov, cerînd ca nu numai orice partizan al clasei muncitoare, dar şi orice *democrat* să condamne asemenea comportare. Gîndiţi-vă numai : ce fel de „reprezentanţă *populară*" am avea noi dacă deputaţii aleşi sub un anumit steag, după ce vor fi stat sub el nouă zecimi din sesiunea Dumei, vor declara *în preajma alegerilor :* mă retrag din fracţiune, *dar* rămîn deputat, vreau să rămîn „reprezentant" al poporului !

Să avem iertare, d-le transfug ! Ce *popor* mai reprezinţi d-ta acum ? În orice caz, *nu* pe acela care te-a ales în calitatea d-tale de social-democrat ! *Nu* pe acela care te-a văzut, timp de 9/10 din sesiunea Dumei, în rîndurile fracţiunii social-democrate ! D-ta nu reprezinţi poporul, ci îl înşeli, căci în răstimpul care a mai rămas pînă la alegeri acest popor *nu poate,* nu are posibilitatea materială (chiar dacă s-ar bucura de libertate politică deplină) să studieze acum, pe baza faptelor, pe baza comportării d-tale, *cine* eşti d-ta, *ce* ai devenit, *unde* ai ajuns, *cine sau ce* te-a atras. Trebuie să pleci din Dumă, altfel oricine va fi în drept să te trateze ca pe un aventurier şi un escroc politic !

Există retrageri şi retrageri. Există schimbări de opinii atît de vădite, atît de precise şi de făţişe, atît de motivate de fapte unanim cunoscute, încît în asemenea cazuri aprecierea retragerii nu provoacă divergenţe, retragerea nu are nimic reprobabil, necinstit. Dar nu este întîmplător faptul că fracţiunea social-democrată din Dumă a protestat în presă acum, şi *numai* acum, *numai* în cazul de faţă ! Fracţiunea social-democrată afirmă deschis că d-l Belousov „şi-a exprimat dorinţa ca retragerea lui din fracţiune să nu devină publică". În răspunsul său, reprodus în „Jivoe Delo", d-l Belousov se dedă la invective, dar nu neagă faptul în sine. Întrebăm : ce trebuie să gîndească fiecare muncitor despre un om care, părăsind fracţiunea, îşi exprimă dorinţa de a ţine ascunsă această

www.dacoromanica.ro

retragere? Dacă nici asta nu mai e înşelăciune, atunci ce se cheamă înşelăciune?

Fracţiunea social-democrată declară deschis că „ea este în totală imposibilitate de a-şi face o idee clară despre limitele viitoarei evoluţii a fostului ei membru". Atragem atenţia cititorului asupra acestor cuvinte atît de semnificative! Fracţiunea social-democrată din Dumă afirmă lucruri atît de grave nu despre toţi cei ce s-au retras, ci numai despre unul singur. Este vorba, în acest caz, de un adevărat vot de blam (căci hotărîrea a fost adoptată prin vot). Mai mult decît atît: este vorba de un avertisment pentru toţi alegătorii, pentru întregul popor că deputatul cu pricina nu merită nici o încredere. Fracţiunea social-democrată din Dumă, în unanimitate, îi pune pe toţi în gardă împotriva lui. Fiecare muncitor conştient trebuie să răspundă acum că a luat notă de acest avertisment, că l-a înţeles, că îl acceptă, că nu va asista impasibil la încetăţenirea în Rusia, în mediul oamenilor care se consideră democraţi, a unor astfel de moravuri parlamentare (mai exact: a unei asemenea imoralităţi parlamentare), cînd deputaţii vînează mandatele, ca pe o pradă, pentru a manevra „liber" cu această pradă. Aşa s-a procedat, aşa se procedează în toate parlamentele burgheze şi pretutindeni muncitorii, care au înţeles rolul lor istoric luptă împotriva acestui sistem, educă *prin luptă* deputaţi care să-i reprezinte, deputaţi muncitori, iar nu vînători de mandate, nu samsari preocupaţi de afaceri parlamentare, ci oameni de încredere ai clasei muncitoare.

Şi să nu se lase muncitorii înşelaţi de sofisme. Un astfel de sofism e raţionamentul redacţiei „Jivoe Delo": „nu ne considerăm în drept să ne oprim asupra pasului făcut de T. O. Belousov atît timp cît nu au fost date publicităţii motivele de care a fost el călăuzit".

În primul rînd, în declaraţia fracţiunii social-democrate din Dumă citim: „d-l Belousov şi-a motivat retragerea prin faptul că de doi ani de zile fracţiunea a devenit un mediu cu totul străin pentru el". Nu înseamnă oare asta a face cunoscute publicului motivele? Nu sînt spuse lucrurile clar şi răspicat? Dacă „Jivoe Delo" n-are încredere în declaraţia fracţiunii, n-are decît s-o spună deschis,

www.dacoromanica.ro

iar nu să se eschiveze, să manevreze, să spună că „nu este în drept să se opreasca", după ce fracţiunea s-a oprit *deja* asupra acestei chestiuni, a dat publicităţii motivele sau motivul pe care ea îl consideră ca fiind principal.

În al doilea rînd, în răspunsul d-lui Belousov, publicat de ziarul cadet „*Reci*" şi de ziarul lichidatorist „*Jivoe Delo*", citim : „Ţin să precizez că, în declaraţia sa, fracţiunea nu a spus absolut nimic (??!) despre adevăratele motive care m-au determinat să rup cu ea. Ştiu că împrejurări obiective nu permit fracţiunii să dea publicităţii divergenţele mele cu ea, expuse atît sub formă de explicaţie verbală cît şi în scris".

Vedeţi cum stau lucrurile. Fracţiunea publică oficial motivarea d-lui Belousov. D-l Belousov răspunde prin invective („insinuări, calomnii" etc.), dar nu contestă această motivare. Dînsul declară că împrejurări obiective *nu permit* fracţiunii „să dea publicităţii" încă ceva. (Dacă într-adevăr împrejurările obiective nu permit *să se dea publicităţii* ceva, atunci de ce *daţi publicităţii*, stimabile, o aluzie la ceea ce nu poate fi dat publicităţii ? Oare acest procedeu nu e o insinuare ?). Iar „Jivoe Delo", reproducînd minciuna sfruntată a d-lui Belousov, adaugă din parte-i : „nu sîntem în drept să ne oprim asupra acestui fapt *atît timp* cît nu vor fi date publicităţii motivele"... a căror publicare „nu este permisă" de împrejurări obiective !! Cu alte cuvinte : pentru aprecierea retragerii d-lui Belousov, „Jivoe Delo" va aştepta publicarea a ceea ce (după cum declară însuşi d-l Belousov) nu poate fi dat publicităţii.

Nu este oare clar că „Jivoe Delo", în loc să demaşte minciuna d-lui Belousov reprodusă de el, o camuflează ?

La cele spuse ne mai rămîne foarte puţin de adăugat. A invoca faptul că nu s-a dat publicităţii ceva ce nu poate fi dat publicităţii înseamnă a te demasca singur. Iar aprecierea faptelor care au fost date publicităţii şi sînt cunoscute este necesară şi obligatorie pentru toţi cei cărora le este scumpă reprezentanţa clasei muncitoare în Dumă. D-l Belousov caută să ne asigure că „plecarea mea din fracţiune nu a schimbat întru nimic orientarea activităţii mele politice şi sociale". Astea-s vorbe goale,

www.dacoromanica.ro

pe care le repetă toţi renegaţii. Ele sînt în contradicţie cu declaraţia făcută de fracţiune. Noi credem în ceea ce spune fracţiunea social-democrată, iar nu în ceea ce spune un transfug. Despre „orientarea" d-lui Belousov, noi, ca şi majoritatea marxiştilor, ştim un singur lucru: că ea a avut un pronunţat caracter *lichidatorist*. D-l Belousov a ajuns atît de departe cu lichidatorismul său, încît fracţiunea „a lichidat" definitiv legătura care a existat între el şi social-democraţie. Cu atît mai bine pentru ea, pentru muncitori, pentru cauza muncitorească.

Iar retragerea d-lui Belousov din Dumă trebuie s-o ceară nu numai toţi muncitorii, ci şi toţi democraţii.

„Zvezda" nr. 17 (53) din 13 martie 1912
Semnat: T.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

FOAMETEA

Bîntuie iarăşi foametea, ca şi altădată, în vechea Rusie, de dinainte de 1905. Secetă se întîmplă să fie în orice ţară, dar *numai* în Rusia ea duce la calamităţi catastrofale, face să sufere de foame milioane de ţărani. Iar calamitatea din acest an depăşeşte în amploare chiar foametea din 1891, după cum au fost nevoiţi să recunoască pînă şi partizanii guvernului şi ai moşierilor.

O populaţie de 30 000 000 de oameni a fost lovită mai crunt ca niciodată. Ţăranii îşi vînd pe un preţ de nimic loturile, vitele şi tot ce se poate vinde. Îşi vînd fetele, întorcîndu-se la cele mai nefaste vremuri ale sclaviei. Nenorocirea care s-a abătut asupra poporului dezvăluie dintr-o dată adevăratul fond al întregii noastre orînduiri sociale „civilizate" : sub o altă formă, cu un alt înveliş, la un alt nivel de „cultură", această orînduire este *vechea sclavie*, sclavia milioanelor de oameni ai muncii, care asigură bogăţia, luxul şi parazitismul celor zece mii „de sus". O muncă de ocnaşi, munca de totdeauna a sclavilor, şi o totală nepăsare a bogaţilor faţă de soarta sclavilor : altădată sclavii erau ţinuţi să flămînzească de-a dreptul, femeile le erau luate în mod făţiş pentru haremul boierului, sclavii erau schingiuiţi în văzul tuturor. Acum ţăranii au fost jefuiţi cu ajutorul tuturor subterfugiilor, cuceririlor şi realizărilor civilizaţiei, au fost jefuiţi în aşa fel încît îndură foamea cea mai cruntă, mănîncă lobodă, bulgări de pămînt în

www.dacoromanica.ro

loc de pîine, bolesc de scorbut şi se sting în chinuri. Iar moşierii ruşi, în frunte cu Nicolaie al II-lea, şi capitaliştii ruşi adună milioanele cu lopata : proprietarii localurilor de distracţii din capitale spun că de multă vreme nu le-a mers aşa de bine ca acum. De mult nu s-a mai văzut o etalare atît de neruşinată şi dezmăţată a luxului ca acum în marile oraşe.

De ce s-a menţinut în Rusia, şi numai în Rusia, acest fenomen al revenirii periodice a foametei, caracteristic evului mediu, alături de progresul cel mai modern al civilizaţiei ? Pentru că noul vampir, capitalul, se apropie de ţăranii ruşi într-o vreme cînd ei sînt încă legaţi de mîini şi de picioare de moşierii iobăgişti, de absolutismul ţarist, moşieresc, iobăgist. Jefuiţi de moşieri, oprimaţi de samavolnicia funcţionarilor, prinşi în plasa interdicţiilor, şicanelor şi violenţelor poliţieneşti, încătuşaţi de ohrana modernă a strajnicilor, popilor, zemski nacealnicilor, ţăranii sînt tot atît de lipsiţi de apărare împotriva calamităţilor naturale şi împotriva capitalului ca şi sălbaticii din Africa. Numai în ţările populate de sălbatici se mai poate întîlni acum o mortalitate atît de ridicată provocată de foamete ca în Rusia secolului al XX-lea.

Dar foametea care bîntuie în Rusia contemporană, după ce în atîtea discursuri lăudăroase ale guvernului ţarist s-a tot vorbit despre binefacerile noului sistem de organizare agrară, despre propăşirea gospodăriei bazate pe sistemul hutorelor etc., e şi un izvor de *învăţăminte* pentru ţărani. Ea va distruge milioane de vieţi, dar va distruge şi rămăşiţele încrederii primitive, barbare, servile în ţar, încredere care împiedică pe ţărani să înţeleagă necesitatea şi inevitabilitatea luptei revoluţionare împotriva monarhiei ţariste, împotriva moşierilor. Numai în desfiinţarea proprietăţii funciare moşiereşti pot găsi ţăranii o ieşire din situaţia în care se află. Numai răsturnarea monarhiei ţariste, acest bastion al moşierilor, le va deschide calea spre o viaţă mai omenească, spre izbăvirea de foamete, de neagra mizerie în care se zbat.

E de datoria fiecărui muncitor conştient, a fiecărui ţăran conştient să explice acest lucru. Aceasta este prin-

www.dacoromanica.ro

cipala noastră sarcină în legătură cu foametea. Organizarea de colecte pentru țăranii înfometați în rîndurile muncitorilor, acolo unde este posibil, și transmiterea acestor sume băneşti prin deputații social-democrați este și ea o sarcină imperioasă.

„Raboceaia Gazeta" nr. 8 din 17 (30) martie 1912

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ŢĂRĂNIMEA ŞI ALEGERILE PENTRU DUMA A IV-A

Guvernul a început de pe acum „să se pregătească" de alegerile pentru Duma a IV-a. Depun străduinţii zemski nacealnicii, căci le dau ghes circularele guvernatorilor şi ale ministrului, pristavii şi sutele negre dovedesc un zel deosebit, „sfinţiile lor" se fac luntre şi punte, căci au primit ordin să depună toate eforturile ca să iasă bine partidele „de dreapta". E timpul ca şi ţăranii să se gîndească la alegeri.

Pentru ţărani alegerile au o importanţă cu totul deosebită, dar situaţia lor în alegeri este foarte grea. Organizarea politică a ţăranilor este cît se poate de slabă, atît în comparaţie cu a muncitorilor cît şi în comparaţie cu a partidului liberal, cadet. Or, fără organizare politică, ţăranii, prin înseşi condiţiile lor de trai — pătura cea mai fărîmiţată a populaţiei, sînt cu desăvîrşire neputincioşi să dea o ripostă moşierilor şi funcţionarilor ţarişti care îi împilează astăzi şi îşi bat joc de ei ca niciodată. Un grup de deputaţi ţărani în Duma a IV-a, cu adevărat devotaţi cauzei ţăranilor, conştienţi şi capabili să apere în toate problemele interesele ţărănimii, organizaţi politiceşte şi preocupaţi în permanenţă de lărgirea şi întărirea legăturilor cu ţăranii pe teren, ar putea să aducă un imens folos cauzei unirii maselor ţărăneşti în lupta lor pentru libertate, pentru viaţă.

Este posibilă organizarea unui asemenea grup în Duma a IV-a? În Duma a III-a a existat un grup de 14 *tru-*

www.dacoromanica.ro

dovici care apăra interesele democraţiei ţărăneşti, punîndu-se însă, din păcate, prea adeseori într-o situaţie de dependenţă faţă de liberali, faţă de cadeţi, care îi duc de nas pe ţărani, amăgindu-i cu iluzia că ei, ţăranii, vor trăi „în pace" cu moşierii şi cu monarhia ţaristă moşierească. În afară de aceasta, se ştie că chiar ţăranii *„de dreapta"* din Duma a III-a au în problema pămîntului o atitudine mult mai democratică decît cadeţii. Proiectul agrar al celor 43 de deputaţi ai ţăranilor din Duma a III-a dovedeşte incontestabil acest lucru, iar recenta „acţiune" a lui Purişkevici împotriva deputaţilor de dreapta ai ţăranilor arată că ultrareacţionarii au toate motivele să fie în genere nemulţumiţi de deputaţii ţărani „de dreapta".

Aşadar, prin starea ei de spirit, ţărănimea, căreia în cursul legislaturii Dumei a III-a i s-a dat o cruntă *lecţie* atît prin noua politică agrară, prin „dezorganizarea agrară", cît şi prin foamete, această teribilă calamitate, este fără îndoială capabilă să trimită reprezentanţi *democraţi* în Duma a IV-a ! Toată dificultatea constă în legea electorală ! Întocmită de moşieri în favoarea moşierilor şi aprobată de ţarul moşierilor, această lege prevede că alegerea deputaţilor în Dumă din partea ţăranilor se va face *nu de către delegaţii ţăranilor, ci de către moşieri.* Moşierii vor alege deputaţi în Dumă din rîndurile delegaţilor ţăranilor pe cei care vor fi pe placul lor. Este clar că ei vor alege întotdeauna ţărani ultrareacţionari.

Prin urmare, pentru a face să fie aleşi în Dumă deputaţi *ai lor*, apărători cu adevărat fermi şi devotaţi ai intereselor lor, ţăranii au *o singură cale.* Ei trebuie să procedeze aşa cum au procedat muncitorii, adică să nu aleagă ca delegaţi decît numai şi numai oameni de nădejde, partinici, conştienţi, devotaţi cu trup şi suflet ţărănimii.

Partidul muncitoresc social-democrat a hotărît la conferinţa sa că, încă de la adunarea *împuterniciţilor* (care aleg pe delegaţi), muncitorii trebuie să hotărască *cine anume* să fie ales în Dumă din partea lor. Toţi ceilalţi delegaţi trebuie să refuze a fi aleşi, *sub ameninţarea de boicot şi de dare în judecată pentru trădare.*

Acelaşi lucru trebuie să-l facă şi ţăranii. Trebuie să începem imediat pregătirile în vederea alegerilor, explicînd

www.dacoromanica.ro

ţăranilor situaţia lor, înjghebînd la sate, oriunde e cu putinţă, grupuri cît de mici de ţărani conştienţi în vederea conducerii alegerilor. La adunările *împuterniciţilor* lor, înainte de a alege delegaţi, ţăranii trebuie să hotărască *cine anume* să fie ales în Dumă din partea lor, a ţăranilor, cerînd de la toţi ceilalţi delegaţi ai lor, sub ameninţare de boicot şi de dare în judecată pentru trădare, ca ei să nu accepte propunerile moşierilor, *să le refuze* neapărat în favoarea candidatului propus de *ţărani.*

Toţi muncitorii conştienţi, toţi social-democraţii, toţi adevăraţii democraţi trebuie să vină în ajutorul ţărănimii, s-o sprijine în vederea alegerilor pentru Duma a IV-a. Învăţămintele dureroase ale foametei şi jefuirii pămînturilor ţăranilor nu trebuie să se piardă în zadar. În Duma a IV-a, grupul de deputaţi ai ţăranilor devotaţi ţăranilor şi cu adevărat democraţi trebuie să se întărească şi să se consolideze.

„Raboceaia Gazeta" nr. 8 din 17 (30) martie 1912

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ANONIMUL DE LA „VORWÄRTS“ ŞI STAREA DE LUCRURI DIN P.M.S.D.R. [86]

Scris în martie 1912

Publicat în 1912 la Paris, într-o broşură intitulată „Der Anonymus aus dem «Vorwärts» und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands“

Semnat: Die Redaktion des Zentralorgans der sozial-dem. Arbeiterpartei Russlands „Sozial-demokrat“

Publicat pentru prima oară în limba rusă în 1924, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. XII, partea I

Se tipăreşte după textul broşurii
Traducere din limba germană

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

În ziarul „Vorwärts“ [87] din 26 martie a apărut comunicatul oficial despre conferinţa P.M.S.D.R. şi un articol anonim în care autorul, urmînd exemplul rezoluţiei grupurilor din străinătate ale social-democraţilor ruşi [88], împroaşcă cu injurii conferinţa. Această conferinţă a fost o încununare a luptei duse timp de patru ani de P.M.S.D.R. împotriva lichidatorilor, şi ea a avut loc în pofida tuturor intrigilor acestora, care au urmărit să împiedice cu orice preţ refacerea partidului. Conferinţa i-a declarat pe lichidatori în afara partidului. Este deci firesc ca lichidatorii şi toţi aderenţii lor să atace acum conferinţa.

Întrucît „Vorwärts“ refuză să publice în paginile sale răspunsul nostru la articolul mincinos şi calomnios al anonimului şi îşi continuă campania în favoarea lichidatorilor, publicăm acest răspuns sub formă de broşură spre a informa pe tovarăşii germani. Broşura îşi propune drept scop în special o scurtă expunere a însemnătăţii şi desfăşurării luptei împotriva lichidatorilor, precum şi a rezultatelor ei.

Redacţia O.C. al P.M.S.D.R., ziarul „Soţial-Demokrat“

P.S. Broşura noastră era dată la tipar cînd a apărut nr. 16 (aprilie 1912) al publicaţiei lui Plehanov „Dnevnik Soţial-Demokrata“ [89]. Acest număr constituie cea mai bună dovadă că „Vorwärts“ a fost indus în eroare de anonim şi a indus, la rîndul său, în eroare pe muncitorii germani.

www.dacoromanica.ro

Plehanov, declarînd deschis că el continuă să nu fie adept al conferinţei care a avut loc în ianuarie 1912, afirmă din capul locului că Bundul convoacă nu o conferinţă a organizaţiilor de partid *existente*, ci una de „*constituire*", adică o conferinţă care trebuie să întemeieze un nou partid ; că organizatorii acestei conferinţe pun la baza ei „*un principiu tipic anarhist*" ; că ei au adoptat o „rezoluţie lichidatoristă" ; că această nouă conferinţă „este convocată de lichidatori".

www.dacoromanica.ro

Nu putem fi decît surprinşi de naivitatea de care au dat dovadă unii tovarăşi germani luînd în serios toate aceste cuvinte teribile : „uzurpare", „puci" etc., de care uzează atît grupuleţele social-democrate din străinătate atunci cînd atacă conferinţa organizaţiilor din Rusia ale P.M.S.D.R. În treacăt fie spus, nu trebuie uitată maxima că orice condamnat are dreptul să-şi ocărască judecătorii timp de 24 de ore.

În articolul „Din viaţa partidului din Rusia", publicat în „Vorwärts" din 26 martie, este reprodus comunicatul oficial al conferinţei, în care se vorbeşte de excluderea lichidatorilor din partid. Lucrurile sînt cît se poate de clare : organizaţiile din Rusia ale P.M.S.D.R. s-au situat pe punctul de vedere că nu este posibilă o activitate în comun cu lichidatorii. Desigur că în această problemă pot exista puncte de vedere diferite, dar în cazul acesta ar trebui analizate ceva mai amănunţit motivele unei asemenea hotărîri şi întreaga istorie a luptei din aceşti patru ani împotriva lichidatorismului ! Or, autorul anonim al articolului din „Vorwärts" nu suflă nici un cuvînt despre fondul *acestei probleme esenţiale*. Se înţelege că, dacă treci sub tăcere fondul problemei şi te rezumi la simple efuziuni melodramatice, dovedeşti prea puţină consideraţie faţă de cititor. Cît de neajutorat trebuie să fie anonimul nostru, care nu e în stare să opună rupturii dintre partid şi lichidatorism decît invective !

www.dacoromanica.ro

Este suficient să spicuim, la întîmplare, cîteva nostimade din emfaticul articol al anonimului. El afirmă că n-au participat la conferinţă următoarele „curente" sau „grupuri" : „Vpered", „Pravda", „Golos Soţial-Demokrata" etc. Ce s-ar zice despre un social-democrat german care s-ar arăta dezolat că la congresul partidului respectiv nu a fost reprezentat „grupul" sau „curentul lui Friedberg" sau „Sozialistische Monatshefte" [90] ? Urmăm şi noi, în partidul nostru, regula potrivit căreia la conferinţe participă organizaţiile care activează în Rusia şi nu tot soiul de „curente" sau „grupuri" din străinătate. Însuşi faptul că aceste „grupuri" sînt în divergenţă cu organizaţiile din Rusia constituie pentru ele cel mai puternic vot de blam, sentinţa de condamnare la moarte, pe care o merită din plin. În istoria emigraţiei ruse, ca şi în aceea a emigraţiilor din toate celelalte ţări, sînt cît se poate de frecvente cazurile cînd asemenea „curente" sau „grupuri", rupîndu-se de activitatea muncitorilor social-democraţi din Rusia, şi-au dat obştescul sfîrşit.

Nu sînt oare ridicole insistentele referiri ale autorului nostru la faptul că menşevicii-partiiţi (adică antilichidatori) care au participat la conferinţă au fost dezavuaţi chiar de Plehanov ? Organizaţia din Kiev ar fi putut, desigur, dezavua pe „plehanoviştii" (adică pe partizanii lui Plehanov) din străinătate, dar un publicist din străinătate, oricine ar fi el, nu poate „dezavua", la rîndul său, organizaţia din Kiev. Organizaţiile din Petersburg, Moscova, districtul Moscova, Kazan, Saratov, Tiflis, Baku, Nikolaev, Kiev, Ekaterinoslav, Vilno şi Dvinsk „au dezavuat" toate grupuleţele din străinătate care au sprijinit pe lichidatori sau au cochetat cu ei. E îndoielnic că vociferările şi injuriile celor „dezavuaţi" ar putea schimba cu ceva situaţia.

Mai departe : nu vi se pare oare ciudată afirmaţia categorică a autorului că organizaţiile social-democrate „naţionale" din Rusia (poloneză, letonă [91], Bundul) şi Comitetul regional din Transcaucazia sînt „cele mai vechi şi mai puternice organizaţii ale partidului nostru rus şi că ele formează, de fapt, coloana vertebrală a mişcării" ? Caracterul problematic al existenţei Comitetului regional din Transcaucazia este cunoscut de toată lumea şi este de-

www.dacoromanica.ro

monstrat de felul cum a fost el reprezentat la conferința din 1908. În primii nouă ani de existență a P.M.S.D.R. (1898—1907), polonezii și letonii au dus o viață complet izolată de partid ; această izolare a persistat, de fapt, și în perioada 1907—1911. Bundul a ieșit în 1903 din partid, și pînă în 1906 (mai precis pînă în 1907) a stat în afara lui. După cum a stabilit oficial Conferința P.M.S.D.R. din 1908 [92], organizațiile locale ale Bundului nu s-au unificat nici pînă azi cu partidul. În Organizația letonă și în Bund au predominat cînd curentele lichidatoriste, cînd cele antilichidatoriste. Cît despre polonezi, în 1903 ei s-au situat de partea menșevicilor, în 1905 de partea bolșevicilor, iar în 1912 au întreprins o încercare nereușită de a realiza o „împăcare" cu lichidatorii.

Autorul încearcă să camufleze în mod pudic acest ultim insucces printr-o frază ca aceasta : „La început a participat la această conferință și reprezentantul social-democrației din Polonia și din Lituania". De ce numai *la început ?* E suficient să citim comunicatul oficial al Bundului în legătură cu această conferință, pentru a găsi în el explicația acestei pudice reticențe. Stă scris acolo negru pe alb : reprezentantul polonezilor a părăsit conferința și a depus o motivare în scris în care arată că pentru el a devenit imposibil să colaboreze cu conferința, deoarece în cadrul ei s-a manifestat un spirit de părtinire și o deviere spre *lichidatori.*

Desigur, este mult mai ușor să înșiri fraze goale, lipsite de orice conținut despre „unitate" (cu lichidatorii ?), așa cum îi place autorului nostru să procedeze, decît să studiezi adevărata esență a curentului lichidatorilor, refuzul lor de a contribui la refacerea partidului, activitatea lor îndreptată spre distrugerea C.C. al partidului. Și este mai ușor încă să debitezi fraze goale și în același timp să treci sub tăcere un fapt ca refuzul reprezentantului polonezilor de a colabora nu cu bolșevicii sau cu leniniștii — doamne ferește ! —, ci cu bundiștii și letonii, pentru că munca în comun cu aceștia e lipsită de utilitate.

Dar care este, de fapt, originea lichidatorismului și de ce a fost nevoită conferința din 1912 să se constituie ca organ suprem al partidului și să excludă pe lichidatori ?

www.dacoromanica.ro

Contrarevoluția din Rusia a provocat o puternică descompunere în rîndurile partidului nostru. Împotriva proletariatului au fost dezlănțuite represiuni fără precedent, represiuni sălbatice. În rîndurile burgheziei, renegarea a luat o amploare extraordinară. Tovarășii de drum burghezi, după ce s-au alăturat în mod firesc proletariatului în revoluția noastră burgheză din 1905, în care el a avut rolul de hegemon, au început să întoarcă spatele partidului social-democrat. Această îndepărtare s-a produs în două direcții : spre *lichidatorism* și spre *otzovism*. Nucleul primului curent l-a format majoritatea publiciștilor menșevici (Potresov, Levițki, Larin, Martov, Dan, Martînov etc.). Ei au declarat partidul ilegal lichidat și au caracterizat orice încercare de refacere a lui drept o utopie reacționară. Lozinca lor a fost : partid muncitoresc legal. E de la sine înțeles că în actualele condiții politice din Rusia, unde nici partidul liberalilor — partidul cadet — nu a fost legalizat, formarea unui P.M.S.D. legal nu putea rămîne decît un deziderat pios. Lichidatorii au combătut partidul ilegal, dar nu și-au îndeplinit obligația de a întemeia un partid legal. Și pînă la urmă totul s-a redus la faptul că o serie de publicații legale au luat în derîdere „ilegalitatea", au înmormîntat-o la unison cu liberalii și au proslăvit ideile politicii muncitorești liberale. A avut perfectă dreptate Plehanov cînd a comparat revista lichidatoristă „Nașa Zarea" cu revista germană „Sozialistische Monatshefte" ! Menșevicul Plehanov (de bolșevici, firește, nu mai vorbim) a declarat război necruțător lichidatorismului, a refuzat să colaboreze la vreunul din organele lor de presă și a rupt legăturile cu Martov și cu Akselrod. „Un om pentru care partidul nostru nu există — a scris Plehanov în O. C. al partidului referindu-se la Potresov — nu există nici el pentru partid". Încă în decembrie 1908, conferința de partid a condamnat cu hotărîre lichidatorismul, caracterizîndu-l ca „încercări ale unei părți a intelectualilor din partid de a lichida organizația existentă a P.M.S.D.R. și de a o înlocui (nota bene !) cu o uniune amorfă în cadrul *legalității cu orice preț*". Se înțelege de la sine că necesitatea de a folosi toate posibilitățile legale nu numai că nu este contestată de P.M.S.D.R., ci este, dimpotrivă, sus-

www.dacoromanica.ro

ţinută în modul cel mai hotărît. Dar un *partid* legal, deschis nu este posibil în Rusia, şi numai intelectualii oportunişti pot vorbi despre aşa ceva. Tipul organizaţiei noastre de partid poate fi comparat, fireşte numai aproximativ, cu organizaţia din Germania de pe vremea legii excepţionale împotriva socialiştilor [93] : o fracţiune parlamentară legală, diferite asociaţii muncitoreşti legale ca o condiţie necesară, şi totuşi *o organizaţie de partid ilegală* ca bază.

„Otzoviştii" au vrut să recheme fracţiunea social-democrată din Duma a III-a de stat, lansînd lozinca boicotării acesteia. Otzoviştilor li s-au alăturat o parte dintre bolşevici, cărora Lenin şi alţii le-au declarat război necruţător. Otzoviştii şi susţinătorii lor au format grupul „Vpered", ai cărui publicişti (Maksimov, Lunacearski, Bogdanov, Aleksinski) au propagat cele mai variate forme de filozofie idealistă, sub denumirea pretenţioasă de „filozofie proletară", şi unirea *religiei* cu socialismul. Influenţa acestui grup a fost tot timpul cît se poate de neînsemnată şi el îşi ducea zilele de azi pe mîine numai datorită tacticii de conciliere cu diferite grupuri din străinătate, rupte de Rusia şi cu totul neputincioase. Grupurile de felul acesta, produs inevitabil al oricărei sciziuni, oscilează cînd într-o parte, cînd într-alta, practică politicianismul şi nu reprezintă nici o orientare, iar activitatea lor se manifestă în primul rînd în intrigi meschine ; printre ele se numără şi „Pravda" lui Troţki.

Pentru orice marxist este, desigur, cît se poate de clar că atît lichidatorismul cît şi otzovismul sînt curente micburgheze care au atras pe tovarăşii de drum burghezi ai partidului social-democrat. „Pacea" sau „împăcarea" cu aceste *curente* era exclusă din capul locului. Partidul social-democrat trebuia ori să piară, ori să se debaraseze definitiv de aceste curente.

Că această concluzie teoretică este justă a dovedit-o încercarea de împăcare din ianuarie 1910, cînd ultima plenară a C.C. a proclamat *în unanimitate, cu participarea lichidatorilor şi otzoviştilor,* teza că atît primul curent cît şi cel de-al doilea sînt curente *nesocial-democrate.* Dar lucrurile nu au depăşit stadiul deziderateloi pioase : atît lichidatorii cît şi otzoviştii „au semnat", ce-i drept, rezo-

www.dacoromanica.ro

luţia respectivă, dar au continuat să-şi desfăşoare din răsputeri propaganda antipartinică şi şi-au menţinut organizaţia separată. În tot cursul anului 1910 s-a observat *o continuă înteţire* a luptei împotriva ambelor curente. Cuvintele lui Plehanov citate de noi mai sus au fost scrise în mai 1910, şi tot în cursul acestei luni Lenin a declarat, în numele tuturor bolşevicilor, că după toate încălcările rezoluţiei din ianuarie, de care s-au făcut vinovaţi lichidatorii, nici vorbă nu poate fi de împăcare cu ei *.

Încercarea de a reface C.C. în Rusia a eşuat, datorită refuzului lichidatorilor de a conlucra în această direcţie. Ca ultim mijloc de salvare a „unităţii" nu rămînea altceva de făcut decît să se convoace C.C. în străinătate. Această încercare a fost făcută în mai 1911. Din cei 15 membri ai C.C., 9 se aflau în străinătate ; la şedinţă au venit *8*... dintre care *2 lichidatori ;* „golosistul" (adept al ziarului „Golos") Igorev şi bundistul (Ber) au părăsit imediat şedinţa, destrămînd astfel cu totul C.C. al partidului.

Refuzul lichidatorilor de a participa la şedinţele C.C. a însemnat retragerea lor totală şi destrămarea C.C. În străinătate a mai rămas în acel moment încă o instituţie centrală : aşa-numitul Birou din străinătate al C.C. Bolşevicii au ieşit din acest Birou din străinătate după destrămarea C.C. Au rămas în el polonezii, letonii, bundiştii şi „golosiştii" (= lichidatorii din străinătate), adică, după cum lesne se poate convinge cititorul care are cunoştinţă de cuprinsul articolului apărut în „Vorwärts", aceiaşi participanţi ca şi la faimoasa conferinţă a Bundului, întrucît Comitetul regional din Transcaucazia a predat, încă din 1908, mandatele sale „golosiştilor". Dar să vedem acum ce au făcut, în fond, aceste „cele mai vechi şi mai puternice organizaţii din Rusia", cum glăsuieşte cea mai nouă descoperire a anonimului nostru. Ele *s-au dovedit a nu fi în stare să se unească şi au dizolvat chiar Biroul din străinătate !* Încă în toamna anului 1911, B.S.C.C. a dat publicităţii o declaraţie în care anunţă că se dizolvă, iar Plehanov i-a consacrat, în al său „Dnevnik", următoarele rînduri de adio : „Veşnică pomenire ! Această instituţie de

* Vezi V. *I. Lenin*, Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 268—324. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

partid care s-a transformat în unealta unor domni ce năzuiau să lichideze partidul şi care de aceea ameninţa să aducă mari prejudicii cauzei social-democraţiei din Rusia nu putea face proletariatului revoluţionar decît *un singur* serviciu : să moară la timp" („Dnevnik Soţial-Demokrata", 2. Supliment la nr. 15, pag. 1). Această apreciere făcută de Plehanov, despre care în nici un caz nu se poate spune că ar fi un adept al conferinţei, arată îndeajuns cît de ridicolă este ipocrizia acelora care protestează în gura mare împotriva „uzurpării" şi a altor lucruri de soiul acesta !

Nu mai rămînea decît o *singură* cale pentru înfăptuirea unităţii partidului : convocarea unei conferinţe a organizaţiilor din *Rusia*. Organizaţiile naţionale (polonezii, letonii, bundiştii), fiind complet rupte de activitatea din Rusia, n-au putut face absolut nimic pentru această conferinţă.

La 26 noiembrie 1910 a apărut un apel al lui Troţki, care propunea convocarea unei conferinţe. El a fost sprijinit (în vorbe) de „vperedişti" şi „golosişti" (= lichidatorii din străinătate). Dar, după cum era şi de prevăzut, din cauza neputinţei acestor grupuri toate strădaniile lor nu au dat absolut nici un rezultat.

În iunie 1911 a apărut un apel al bolşevicilor, al „împăciuitoriştilor" (sau „bolşevicii-partiiţi") şi al polonezilor. S-a început prin invitarea uneia dintre organizaţiile cele mai puternice pe atunci, organizaţia din *Kiev*. În octombrie 1911 a luat fiinţă „Comisia de organizare din Rusia (adică care activează în Rusia, fiind înfiinţată de organizaţiile din Rusia) pentru convocarea conferinţei". Această comisie s-a format din iniţiativa organizaţiilor din Kiev, Ekaterinoslav, Tiflis, Baku şi Ekaterinburg, cărora li s-au alăturat în scurt timp încă 20 de organizaţii. Atragerea reprezentanţilor organizaţiilor din *Rusia* a arătat *imediat* precumpănirea hotărîtoare a bolşevicilor (a aşa-numiţilor „leninişti") şi a menşevicilor-partiiţi. Inde ira * micilor grupuri din străinătate care au fost „dezavuate" pentru că s-au dovedit a nu avea partizani în Rusia.

* — De aici mînia. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

În ianuarie 1912 Comisia de organizare din Rusia a convocat, în sfîrşit, conferinţa, la care au fost invitate *toate* organizaţiile din Rusia fără excepţie. Nu s-au prezentat lichidatorii, precum şi „naţionalii" (polonezii, letonii, Bundul) şi toate grupuleţele şovăielnice din străinătate. După ce conferinţa s-a convins că organizaţiile din *Rusia* au fost reprezentate în modul cel mai complet posibil în situaţia extrem de dificilă în care se afla partidul, după ce a constatat că, dacă nu va avea un organ central în Rusia, partidul va pieri şi că în străinătate destrămarea se accentuează din ce în ce mai mult, iar viitoarele alegeri pentru Duma a IV-a impun refacerea neîntîrziată a partidului, ea *a trebuit* să se constituie ca *organ suprem al partidului* şi să aleagă un C.C., declarînd pe lichidatori în afara partidului.

Aşa s-a desfăşurat şi s-a încheiat o luptă care a durat ani de zile. Viitorul va arăta dacă lichidatorii vor reuşi să creeze un partid „legal" sau vor înfiripa un partid fictiv pe baza unui compromis putred.

Există oare date publice, controlabile cu privire la forţa lichidatorilor şi a partiiţilor adepţi ai conferinţei *în Rusia?* Da, există. În Rusia apar *două* — numai două — organe politice pe întreaga Rusie la care colaborează publicişti marxişti şi membri ai fracţiunii din Dumă. Aceste organe reprezintă „curente", dar nu în felul fiţuicilor din străinătate care se dedau la atacuri injurioase, ci curente care desfăşoară o activitate publicistică legală, serioasă de un lung şir de ani. Desigur, ele nu sînt organe de partid ; ele sînt strict legale şi se menţin în limitele stabilite de regimul existent în Rusia. Dar, în linii generale, *toate* nuanţele cît de cît serioase ale gîndirii teoretice ale social-democraţiei sînt indiscutabil just oglindite în aceste organe. În afară de cele *două* „curente" — lichidatorism şi antilichidatorism (partizanii conferinţei) —, alte curente nu sînt reprezentate, întrucît un alt „curent" cît de cît serios *nici nu există.* Toate aceste grupuleţe, ca de pildă, „Pravda", „Vpered", „bolşevicii-partiiţi" (sau „împăciuitoriştii", cei cu tendinţe împăciuitoriste) etc., sînt egale cu zero. În Rusia, concepţiile lichidatorilor sînt exprimate în publicaţia lunară „Naşa Zarea" (care apare din 1910) şi în săptămînalul „Jivoe

www.dacoromanica.ro

Delo" (din care au apărut pînă acum 8 numere). Concepţiile partiiţilor (ale bolşevicilor şi menşevicilor-partiiţi) sînt oglindite în revista lunară „Prosveşcenie" [94] (care apare din 1911 ; înainte se numea „Mîsl") şi în ziarul „Zvezda" (din care au apărut pînă acum 53 de numere). Nu există nimic mai greşit decît ideea că social-democraţii-partiiţi ar fi împotriva activităţii „legale" ; dimpotrivă, *şi în această activitate* ei sînt mai tari decît lichidatorii. Singura organizaţie indiscutabilă, legală, pe întreaga Rusie a social-democraţilor legali este fracţiunea social-democrată din Dumă. Ea este strict legală şi nu are nici un fel de legături directe cu partidul. Toţi membrii ei sînt însă cunoscuţi şi se ştie de asemenea ce orientare reprezintă fiecare dintre ei.

În săptămînalul lichidatorist „Jivoe Delo" figurează, în calitate de colaboratori permanenţi, *doi* membri ai fracţiunii din Dumă : Astrahanţev şi Kuznețov *. La „Zvezda", organ antilichidatorist, găsim 8 membri ai Dumei : Egorov, Pokrovski, Poletaev, Predkaln, Surkov, Voiloşnikov, Voronin şi Zaharov. Doi deputaţi în Dumă, Ciheidze şi Gheghecikori, nu colaborează la nici una dintre aceste două publicaţii. Unul (Şurkanov) este colaborator la amîndouă.

După cum vedem, raportul este de 2 la 8 ! Iată nişte date într-adevăr incontestabile, publice, uşor controlabile, care ne permit să ne facem o idee despre raportul de forţe dintre lichidatori şi antilichidatori. În aceste condiţii nu face să ne pierdem vremea combătînd afirmaţia lăudăroasă a autorului anonim cum că imensa majoritate susţine pe lichidatori etc. Aceste fraze à la Tartarin de Tarascon prea amintesc de Troţki ** pentru a le discuta în mod serios.

Lupta în cadrul P.M.S.D.R. ia uneori forme foarte acute. Şi nici nu poate fi altfel în condiţiile vieţii de emigraţie şi nu a fost altfel în nici o altă ţară care a trecut prin calamitatea contrarevoluţiei şi a emigraţiei.

* Pînă nu de mult, mai era încă unul : Belousov. În prezent acest lichidator extremist — un Bissolati rus ! — s-a retras din fracţiunea din Dumă. Fracţiunea atrage în mod public atenţia tuturor alegătorilor asupra acestui lucru şi cere ieşirea lui Belousov din Dumă. Un mic exemplu care arată cît de departe poate duce uneori lichidatorismul consecvent !

** În timpul Congresului de la Copenhaga [95], Troţki a publicat în „Vorwärts" un articol anonim plin de atacuri atît de revoltătoare împotriva P.M.S.D.R., încît nu numai Lenin, ci şi Plehanov şi Warski, membri ai delegaţiei ruse, au fost nevoiţi să trimită Conducerii un protest scris.

www.dacoromanica.ro

„A condamna" în fraze grandilocvente aceste forme de luptă, a le trece sub tăcere sau a te mulţumi cu dulcege raţionamente filistine pe tema „avantajelor unităţii" înseamnă a da dovadă de superficialitate. Cine intenţionează serios să studieze istoria P.M.S.D.R. din anii grei 1908—1911 are la dispoziţie o vastă literatură ilegală şi una — şi mai vastă — legală. Ea oferă un material extrem de instructiv în ceea ce priveşte caracterul curentelor, însemnătatea principială a divergenţelor, rădăcinile luptei, împrejurările şi condiţiile desfăşurării ei etc.

Nici un partid social-democrat din lume, în special în epoca revoluţiilor burgheze, nu s-a format fără o luptă grea, urmată de o serie de sciziuni, provocate de tovarăşii de drum burghezi ai proletariatului. La fel şi Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, înfruntînd toate obstacolele, se constituie în 1898, creşte, se întăreşte şi se călеşte în lupta grea dusă împotriva acestor tovarăşi de drum.

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE HUYSMANS, SECRETAR AL BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL [96]

Dragă tovarăşe,

În legătură cu rezoluţia adoptată de cîteva grupuri din străinătate şi de membrii redacţiilor a două ziare, tot din străinătate, care pretind că aparţin de P.M.S.D.R., în calitatea mea de reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. ţin să declar următoarele :

1) Dacă în decurs de cîţiva ani nu s-a putut ajunge nici la convocarea unei conferinţe a organizaţiilor din Rusia şi nici la crearea sau la refacerea C.C. care să poată unifica aceste organizaţii, conferinţa de partid care şi-a încheiat de curînd lucrările a reuşit să unifice 23 de organizaţii de partid ce activează în Rusia.

Toate rapoartele cu privire la această conferinţă prezentate pînă acum în majoritatea organizaţiilor de partid din Rusia au fost întîmpinate pretutindeni cu multă căldură şi toate aceste organizaţii au declarat că vor sprijini Comitetul Central ales de conferinţă, iar în „Raboceaia Gazeta" (organ al C.C. al partidului) din 30 martie 1912 am reuşit să publicăm pînă acum o serie de rezoluţii adoptate de organizaţiile din Petersburg (raionul Vasilievski Ostrov), Moscova, Kiev, Samara, Nikolaev, rezoluţii care exprimă o caldă simpatie faţă de conferinţă şi promit sprijin atît acesteia cît şi Comitetului Central. (După apariţia acestui număr al ziarului, am mai primit o rezoluţie similară de la Tiflis.) Prin urmare, nu putem da nici o importanţă protestelor micilor grupuri din străinătate care nu se sprijină pe organizaţiile de partid din Rusia.

www.dacoromanica.ro

2) Această conferință a membriilor de partid care activează în Rusia, conferință care a prilejuit protestul tuturor acestor mici grupuri din străinătate, s-a ocupat în mod special de activitatea dezorganizatoare a grupurilor din străinătate și de destrămarea pe care o provoacă ele adesea în viața de partid din Rusia. Aceste grupuri, care nu au legături cu nici una dintre organizațiile din Rusia, profitînd de faptul că sînt lipsite de orice răspundere, își permit să vorbească în numele partidului. Această boală, care roade partidul nostru de multă vreme, este un rezultat al regimului politic din Rusia, care, pe de o parte, condamnă partidul nostru la existență ilegală, iar pe de altă parte silește pe numeroși activiști de partid să emigreze și să rămînă în străinătate.

Conferința a condamnat cu asprime acțiunile dezorganizatoare ale acestor grupuri care activează cu toatele în străinătate și sînt lipsite de orice răspundere. De aceea toate atacurile prin care aceste grupuri încearcă să discrediteze conferința care a condamnat atitudinea lor nu constituie o surpriză pentru partid.

3) Printre cei care au semnat rezoluția vedem că figurează și grupul „Golos Soțial-Demokrata". Această semnătură ne spune multe și ne explică adevăratul sens al întregii campanii ostile dezlănțuite împotriva conferinței de presa lichidatoristă și burgheză din Rusia și chiar de unele organe de presă din străinătate.

Trebuie să se știe că, într-o rezoluție care face bilanțul luptei duse în ultimii patru ani între diferitele curente din partidul nostru, conferința s-a pronunțat în mod special împotriva curentului reprezentat de „Golos Soțial-Demokrata". Pentru a face cît mai deplină lumină în această problemă, consider util să reproduc aici această rezoluție.

Iată cuprinsul ei :

„Avînd în vedere :

1) că P.M.S.D.R. duce de aproape 4 ani o luptă hotărîtă împotriva curentului lichidatorist, care la conferința din decembrie 1908 a partidului a fost definit ca

«încercările unei părți a intelectualilor din partid de a lichida organizația existentă a P.M.S.D.R. și de a o înlocui printr-o uniune amorfă în cadrul legalității cu orice preț,

www.dacoromanica.ro

chiar dacă aceasta din urmă ar fi plătită cu preţul renunţării evidente la programul, la tactica şi tradiţiile partidului» ;

2) că plenara C.C. din ianuarie 1910, continuînd lupta împotriva acestui curent, l-a calificat în mod unanim drept o manifestare a influenţei exercitate de burghezie asupra proletariatului şi a pus drept condiţie în vederea unei adevărate unităţi a partidului şi a fuzionării vechilor fracţiuni — a bolşevicilor şi a menşevicilor — ruptura completă cu lichidatorismul şi lichidarea definitivă a acestei devieri burgheze de la socialism ;

3) că, în pofida tuturor hotărîrilor partidului şi în pofida angajamentului luat la plenara din ianuarie 1910 de către reprezentanţii tuturor fracţiunilor, o parte dintre social-democraţi, care s-a grupat în jurul revistelor «Naşa Zarea» şi «Delo Jizni», au luat făţiş apărarea curentului care fusese declarat de întregul partid ca fiind un produs al influenţei exercitate de burghezie asupra proletariatului ;

4) că M—l, Iuri şi Roman, foşti membri ai C.C., nu numai că au refuzat în primăvara anului 1910 să intre în C.C., dar au refuzat pînă şi să se prezinte la o singură şedinţă în care urmau să fie cooptaţi noi membri şi au declarat deschis că ei consideră «dăunătoare» însăşi existenţa C.C. al partidului ;

5) că numitele publicaţii principale ale lichidatorilor — «Naşa Zarea» şi «Delo Jizni» — tocmai după plenara din 1910 au cotit categoric şi pe toată linia spre lichidatorism, nu numai «diminuînd» (în pofida hotărîrilor plenarei) «importanţa partidului ilegal», ci contestîndu-i pur şi simplu existenţa, declarînd că partidul este un «cadavru», că el este gata lichidat, că refacerea partidului ilegal constituie «o utopie reacţionară», împroşcînd partidul ilegal cu calomnii şi injurii în coloanele revistelor legale, sfătuind pe muncitori să considere «dispărute» celulele de partid şi ierarhia de partid etc. ;

6) că în timp ce în întreaga Rusie partiiţii, fără deosebire de fracţiune, şi-au unit eforturile pentru a realiza sarcina imediată : convocarea conferinţei de partid, lichidatorii, separîndu-se în grupuleţe cu totul independente, s-au

www.dacoromanica.ro

rupt de organizaţiile locale chiar acolo unde predominau menşevicii-partiiţi (Ekaterinoslav, Kiev) şi au renunţat definitiv la orice legătură de partid cu organizaţiile locale ale P.M.S.D.R. ; —

conferinţa declară că, prin comportarea sa, grupul de la «Naşa Zarea» şi «Delo Jizni» *s-a pus definitiv în afara partidului.*

Conferinţa cheamă pe toţi membrii de partid, fără deosebire de curente şi nuanţe, să ducă lupta împotriva lichidatorismului, să explice întregul prejudiciu pe care acesta îl aduce cauzei eliberării clasei muncitoare şi să depună toate eforturile pentru refacerea şi întărirea P.M.S.D.R. ilegal".

4) După toate acestea devine absolut clar că aici nu este vorba de nici o „uzurpare", de nici o „sciziune" etc. şi că nu asta este cauza întărîtării lichidatorilor. Conferinţa P.M.S.D.R. s-a pronunţat împotriva unui curent care, de fapt, se rupsese definitiv şi de multă vreme de orice activitate de partid, care s-a opus din răsputeri refacerii C.C. şi a transformat ultima instituţie de partid care se mai menţinea (Biroul din străinătate al C.C.) într-o „unealtă în mîinile unor domni care îşi puseseră drept ţel lichidarea partidului" (cuvintele tov. Plehanov, care nu este un partizan al conferinţei).

5) În ceea ce priveşte organizaţiile naţionale, trebuie să menţionez că P.M.S.D.R. a existat ca atare pînă în 1906 (sau, mai exact, pînă în 1907), cînd organizaţiile naţionale au intrat în partidul nostru (Bundul a ieşit din partid în 1903 şi a reintrat în 1907). Avînd în vedere absenţa lor de la conferinţă, conferinţa a însărcinat C.C. să înceapă tratative cu organizaţiile naţionale în vederea restabilirii unor relaţii normale cu ele.

Scris în a doua jumătate a lunii martie 1912

Publicat la 12 aprilie (st. n.) 1912 în circulara nr. 7 a Biroului socialist internaţional
Semnat : N. Lenine

Publicat pentru prima oară în limba rusă în 1929—1930, în ediţiile a 2-a şi a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XV

Se tipăreşte după textul circularei
Traducere din limba franceză

www.dacoromanica.ro

BLOCUL CADEŢILOR CU PROGRESIŞTII ŞI SEMNIFICAŢIA LUI

Încă de acum cîteva zile, ziarele ne aduceau ştirea că la 18 martie a avut loc, la Moscova, o consfătuire între „progresiştii fără partid", de o parte, şi cadeţi, de altă parte. Editorialul oficios al oficiosului „Reci" (din 21 martie) o confirmă, făcînd şi unele aprecieri în legătură cu consfătuirea. În aceste aprecieri, chiar şi la o primă examinare se poate desprinde cu uşurinţă fondul chestiunii, camuflat cu multă grijă sub vălul care serveşte la salvarea aparenţelor.

Fondul chestiunii constă în faptul că atît progresiştii cît şi cadeţii, fiind grupuri din opoziţie, „aparţin acelei părţi a opoziţiei care poate fi caracterizată prin calificativul de «responsabilă»". Asta ne-o spune „*Reci*". Prin urmare, cadeţii nu pot să nu recunoască existenţa, în cadrul opoziţiei, a două „părţi" : una care merită calificativul de „responsabilă" şi alta care nu-l merită. Faptul că ei recunosc acest lucru ne apropie dintr-o dată de punctul central al problemei.

Vorbind de opoziţia „responsabilă", care este caracterizată mai bine şi mai complet prin faimoasele lozinci „de la Londra" ale lui Miliukov cu privire la opoziţia maiestăţii-sale, cadeţii se separă în felul acesta ei înşişi, şi separă şi celelalte grupuri de seama lor, de democraţie, adică de trudovici şi de muncitori. În realitate, prin opoziţie „responsabilă" se înţelege centrul burghez liberal-monarhist, care se situează la egală distanţă între democraţie, de o

www.dacoromanica.ro

parte, şi absolutismul împreună cu marii latifundiari iobăgişti, de cealaltă parte. Acest centru burghez liberal-monarhist, care se teme de democraţia consecventă mai mult chiar decît de aşa-numita „reacţiune", şi-a făcut de mult apariţia pe arena politică a Rusiei. El are de pe acum un trecut atît de îndelungat şi plin de învăţăminte, încît ar fi cu totul nepermis să ne înşelăm asupra adevăratei lui esenţe şi cu atît mai mult s-o trecem sub tăcere sau să pretextăm că nu sîntem în cunoştinţă de cauză.

Acest centru s-a conturat cît se poate de clar în epoca prăbuşirii iobăgiei. În răstimpul de aproape o jumătate de veac care desparte această epocă de anul 1905, burghezia liberal-monarhistă s-a dezvoltat şi a început să ocupe un loc destul de apreciabil atît în zemstve şi în reprezentanţa orăşenească cît şi în învăţămînt şi în presă. Criza din 1905 a vechiului regim şi intrarea făţişă în acţiune a tuturor claselor din Rusia au făcut ca centrul burghez liberal-monarhist să se cristalizeze definitiv, luînd forma concretă a unor partide şi avînd o aripă de dreapta (octombriştii) şi o aripă de stînga (cadeţii). Separarea acestui centru de democraţie a fost cît se poate de tranşantă şi s-a produs în toate domeniile vieţii sociale, la toate „cotiturile bruşte" din anii 1905—1907, deşi nu toţi democraţii şi, mai mult chiar, nu toţi muncitorii democraţi au înţeles esenţa şi semnificaţia acestei separări.

Burghezia rusă este legată prin mii de fire economice atît de vechea proprietate funciară moşierească cît şi de vechea birocraţie. În afară de aceasta, clasa muncitoare din Rusia s-a dovedit destul de independentă şi de capabilă să-şi apere interesele, mai mult chiar : capabilă să conducă democraţia în pofida liberalismului. Iată de ce burghezia noastră a devenit liberal-monarhistă şi antidemocratică, antipopulară. Iată de ce se teme ea mai mult de democraţie decît de reacţiune. Iată de ce şovăie ea în permanenţă, de ce manevrează, trădînd democraţia în favoarea reacţiunii. Iată de ce a devenit ea contrarevoluţionară după 1905 şi a căpătat un „locşor" în sistemul de la 3 iunie. Dacă octombriştii au devenit partid de guvernămînt (cu consimţămîntul şi sub supravegherea Purişkevicilor), cadeţii au devenit o opoziţie *tolerată*.

www.dacoromanica.ro

Hotărîrea conferinței cadete de a admite încheierea de blocuri cu octombriștii „de stînga" (nu rîdeți!) și actuala unire „neoficială" a cadeților cu „progresiștii fără partid" nu sînt decît verigi ale unuia și aceluiași lanț lung, etape ale concentrării centrului burghez liberal-monarhist.

Dar înainte de alegeri opoziția nu poate să nu se drapeze în veșminte „democratice". Pregătindu-se să pună mîna nu numai pe voturile burgheziei mari și mijlocii, dar și pe acelea ale micii burghezii democrate, ale funcționarilor comerciali etc., cadetul este nevoit să sublinieze că el este membru al „partidului libertății poporului", că este „constituțional-*democrat*", nu glumă! Partidul cadet, care este, de fapt, partidul liberalismului monarhist moderat, înainte de alegeri și în vederea alegerilor se travestește în haine democratice, camuflează apropierea sa de „progresiștii fără partid" și de octombriștii „de stînga".

Așa se explică nenumăratele grimase și manevre diplomatice ale ziarului „Reci", declarațiile lui grandilocvente că „partidul libertății poporului nu se va adapta împrejurărilor" etc. etc. Toate astea sînt, bineînțeles, ridicole. Întreaga istorie a partidului cadet este o adevărată batjocură la adresa programului său, o continuă „adaptare" la împrejurări în sensul cel mai rău al cuvîntului. „În alte condiții politice, în care partidul libertății poporului și-ar putea desfășura în instituția legislativă întregul său program — scrie „*Reci*" —, așa-zișii «progresiști» s-ar manifesta, fără îndoială, ca adversari ai lui, așa cum s-a și întîmplat în momentele mai critice din trecutul apropiat".

Domnii cadeți n-ar putea să conteste că perioada Dumei a II-a a fost un moment mai critic. Cu toate acestea, nu numai progresiștii, ci și elemente situate mult mai la dreapta decît ei erau pe atunci nu adversari, ci aliați ai cadeților *împotriva* democrației. Iar mai tîrziu, în Duma a III-a, democrații au făcut declarații care au mers mult mai departe decît oricare din punctele programului cadet, ceea ce înseamnă că partidul cadeților „*ar fi putut*" foarte bine „*să-și desfășoare întregul său program*" chiar într-o „*instituție legislativă*" ca Duma a III-a! Dacă partidul cadet n-a făcut-o, de vină nu sînt în nici un caz „condițiile politice" — nu spune nu pot, spune mai bine nu vreau —,

www.dacoromanica.ro

ci totala înstrăinare a cadeţilor de democraţie. Cadeţii *ar fi putut foarte bine* să-şi desfăşoare întregul lor program ; însă faptul că au întors *ei* înşişi spatele democraţiei, că *s-au deplasat* ei înşişi *spre dreapta* i-a împiedicat s-o facă.

Raţionamentele din editorialul ziarului „*Reci*" cu privire la blocul cu progresiştii constituie unul dintre numeroasele exemple care arată cît de uşor reuşesc liderii acestui partid, de felul lui Miliukov etc., să ducă de nas pe cadeţii „de stînga", de altfel puţini la număr. Ei îi hrănesc pe cadeţii de stînga cu fraze goale, încîntă cu vorbe de paradă despre „democratism" pe cîte un Koliubakin şi, de fapt, îşi orientează întreaga lor politică în spirit antidemocratic, în spiritul apropierii şi fuzionării cu progresiştii şi cu octombriştii de stînga. La cadeţi, „diviziunea muncii" este absolut aceeaşi ca la toţi parlamentarii burghezi din Europa occidentală : în faţa poporului, Koliubakinii şi alţi „cadeţi de stînga" sînt puşi să vorbească despre „libertate", iar în parlament, în politica concretă, partidul cadet face front comun cu liberalii cei mai moderaţi.

„Noul grup — scriu lichidatorii referitor la progresişti — nu face decît să întărească, să accentueze amorfismul politic, confuzia politică în care trăieşte alegătorul burghez şi *care determină, de fapt, totala neputinţă politică a burgheziei ruse*".

Neputinţa politică a burgheziei ruse nu are în nici un caz drept cauză „amorfismul" „alegătorului burghez" — aşa pot gîndi numai nişte cadeţi de stînga care se lasă furaţi de iluzii —, ci cauze economice, care fac ca burghezia să fie un duşman al muncitorilor şi sclav al Purişkevicilor, un sclav care nu merge mai departe de bombăneală şi deziderate pioase.

Parlamentarii cadeţilor de stînga, fie că pornesc de la o teorie idealistă în politică, fie că sînt împinşi de teama vulgară de a nu pierde voturile alegătorilor radicalizaţi şi îndîrjiţi din cauza Purişkevicilor, pot lupta împotriva partidului cadet oficial folosind argumentul că ar fi timpul să-şi bage minţile în cap, să-şi amintească de programul lor, să se ridice împotriva amorfismului, a filistinismului, a lipsei de principialitate etc. etc. în spiritul obişnuitei frazeologii burghezo-democratice.

www.dacoromanica.ro

Marxiștii luptă împotriva cadeților de toate nuanțele, pornind de la teoria materialistă în politică, explicînd interesele de clasă ale întregii burghezii, care o împing spre un program liberal-monarhist, spre o apropiere de progresiști și de octombriștii „de stînga". De aceea concluzia noastră nu va fi un apel la „rațiunea" cadeților, la „memoria" lor, la „principiile" lor, ci necesitatea de a explica poporului *de ce* liberalismul devine contrarevoluționar și se leapădă de democrație. Noi nu vom exclama : cînd își vor băga, în sfîrșit, cadeții mințile în cap, cînd își vor aduce ei aminte de programul lor ? — ci vom spune : cînd vor înțelege, în fine, democrații ce deosebire profundă este între ei și acești liberali contrarevoluționari care sînt cadeții ? Cînd vor înțelege în sfîrșit cei ale căror interese economice nu sînt legate nici de proprietatea funciară moșierească și nici de locșoarele și veniturile birocrației, ale avocățimii etc. că, în interesul adevăratei libertăți a poporului, este necesar ca ei să meargă cu democrația muncitorească împotriva celor de dreapta și împotriva partidului cadet ?

„Zvezda" nr. 23 (59) din 29 martie 1912
Semnat : B. K.

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

O PROASTĂ APĂRARE A POLITICII MUNCITOREŞTI LIBERALE

În nr. 8 al ziarului „Jivoe Delo", Martov răspunde la articolul meu „Un organ al politicii muncitoreşti liberale" *, apărut în „Zvezda" nr. 11. Cum problema în discuţie priveşte linia fundamentală a muncitorilor în campania electorală, ea merită o atenţie cu totul deosebită.

Caracterizam atunci ziarul „Jivoe Delo" drept un organ al politicii muncitoreşti *liberale*, fundamentînd această caracterizare prin următoarele argumente: 1) Lozinca lui Martov şi Dan — izgonirea reacţiunii de pe poziţiile ei în *Dumă*, smulgerea *Dumei* din mîinile reacţiunii — nu este o lozincă democratică, ci liberală. Lupta împotriva „reacţiunii" în Rusia nu numai că nu se rezumă la smulgerea Dumei din mîinile reacţiunii, dar nici *nu urmăreşte în primul rînd* acest obiectiv. 2) Vorbind de posibilitatea atingerii scopului pe care şi l-a propus, Martov a început prin a prezenta într-o lumină favorabilă legea noastră electorală. El a afirmat că, „într-o mare parte din adunările guberniale, o majoritate formată din delegaţi ai proprietarilor funciari şi ai curiei I orăşeneşti" este asigurată. Am trimis atunci la fapte: această majoritate este asigurată în *toate* adunările guberniale, iar în 28 de gubernii din 53 proprietarii funciari deţin ei *singuri* majoritatea (în adunările guberniale); or, aceste gubernii trimit în Dumă 255 de deputaţi din 440. 3) Vorbind de înlăturarea reacţiunii de pe poziţiile ei din Dumă,

* Vezi volumul de faţă, pag. 165—169. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Martov a uitat că Duma *nu poate* fi împinsă mai departe de o poziție liberală *moșierească*. Lozinca lui Martov și Dan este lozinca smulgerii *moșierului* din mîinile reacțiunii. 4) Afirmînd că muncitorii sînt interesați ca puterea să treacă în mîinile „burghezului civilizat", Martov „a omis" să menționeze un lucru, și anume că liberalii sînt interesați să împartă puterea cu Purișkevicii, în așa fel încît „nici o armă" să nu ajungă în mîinile democrației! 5) Atunci cînd declară că, întărindu-se în Dumă, cadeții „își netezesc drumul spre putere", Martov uită de experiența Rusiei din anii 1905—1906, de aceea a Franței din 1789 și din anii următori, de cea a Chinei din 1911. Această experiență ne arată că puterea trece la liberali (sau mai la stînga) numai atunci cînd democrația învinge *în pofida* liberalilor. 6) Martov, prin urmare, recunoaște marxismul numai în măsura în care el este acceptabil pentru orice liberal cult.

Ce răspuns dă Martov la aceste 6 puncte? Absolut nici un răspuns. El păstrează o tăcere absolută. Ce rost a mai avut să angajezi o polemică de vreme ce erai hotărît să nu răspunzi?

Trecînd sub tăcere *toate* argumentele mele, Martov încearcă „să mă prindă" cu următoarea frază a mea:

„Sarcina noastră practică în alegeri nu este nicidecum «înlăturarea reacțiunii de pe pozițiile pe care le ocupă în Dumă», ci întărirea democrației în general, a democrației muncitorești în special. Această sarcină se va ciocni uneori cu «sarcina» de a spori numărul liberalilor: pentru noi este mai important și pentru proletariat mai folositor să avem cinci democrați în plus* decît 50 de liberali".

Citînd această frază, Martov, bucuros (că a prins „un adept al reacțiunii"!) exclamă: „Invit pe cititori să aprofundeze sensul acestei fraze". Susțin din toată inima acest îndemn de *a aprofunda* lucrurile.

* În articol s-a strecurat o greșeală de tipar: puternici în loc de în plus. Martov ar fi putut observa fără greutate că a face o opoziție între niște democrați „puternici" și niște liberali „în plus" (adică în afară de cei existenți în momentul de față) este o absurditate. Dar nu asta este esența discuției.

www.dacoromanica.ro

Martov începe să aprofundeze chestiunea şi ajunge la următorul silogism. Balotajul este prevăzut acum pretutindeni prin lege. Prin urmare, „*poate fi numai un singur caz*“ cînd, respingînd 50 de liberali, vom face să fie aleşi 5 democraţi. Aceasta „se va întîmpla“ dacă *vom vinde* ultrareacţionarilor voturile democraţilor pentru un număr de mandate în Dumă.

Şi Martov exultă şi jubilează de-a lungul a 50 de rînduri de ziar : a răpus un complice al ultrareacţionarilor şi, răpunîndu-l pe F. L—ko, „l-a rănit“ în acelaşi timp şi pe V. Frei, care „urmează şi el aceeaşi linie“.

Naivi îi mai crede Martov pe cititorii săi ! Şi cît de imprudent a fost îndemnul de *a aprofunda* lucrurile adresat cititorilor de către un autor care scrie *fără să aprofundeze*.

Fraza mea care i-a displăcut atît de mult lui Martov ridică în faţa oamenilor care aprofundează lucrurile *două* probleme : 1) dacă într-adevăr 5 democraţi în Dumă sînt mai folositori muncitorilor decît 50 de liberali, 2) dacă în practică se poate ivi un asemenea caz cînd aceste sarcini „se ciocnesc“.

Profundul Martov eludează *cu totul* prima problemă. Zadarnic însă, dv. înşivă, d-lor lichidatori, eludaţi politica pentru a ne acuza pe noi de pasiune pentru aritmetică. 50 de liberali în Dumă vor oferi poporului o grămadă de cuvîntări *pseudodemocratice* care pervertesc poporul şi doar *o mînă* de „reforme“ care, în primul rînd, se vor rezuma la introducerea de spălătorii, iar în al doilea rînd se vor împotmoli la Consiliul de stat *ş.a.m.d.* Cinci democraţi vor da poporului, de la tribuna Dumei, o serie de lămuriri cu privire la adevărurile *democraţiei* (iar muncitorii şi cu privire la adevărurile socialismului). Ce este mai folositor proletariatului ?

A doua problemă. Are oare Martov dreptate cînd afirmă că sarcina de a face să fie aleşi 5 democraţi („în plus“, adică în afară de cei existenţi în momentul de faţă) *poate să se ciocnească* cu sarcina de a face să fie aleşi 50 de liberali *numai* în cazul arătat de el ? Căci Martov, după ce a invitat pe cititori să aprofundeze lucrurile, a decla-

www.dacoromanica.ro

rat categoric: „asta se poate întîmpla numai într-un singur caz".

Dacă Martov are dreptate, atunci cititorul trebuie să mă acuze pe mine, F. L—ko, ori că vorbesc despre un caz care nu poate să se întîmple, ori că am intenția ascunsă să vînd ultrareacționarilor voturile democraților pentru mandate în Dumă (voi adăuga în secret: o intenție ascunsă și *prostească*: Purișkevici cumpărînd voturile prietenilor lui Petrov III și ai lui Voiloșnikov și promițînd *în schimb* alegerea lui Voiloșnikov în Duma a IV-a — iată ce tablou verosimil prezintă „profundul" Martov).

Dacă poate exista un alt caz de ciocnire a ambelor sarcini, atunci Martov nu are dreptate.

Așadar: e posibil un alt caz de ciocnire de acest fel? *Fără îndoială că da*, și anume atunci cînd *la balotaj* democrații, fără să încheie un acord cu liberalii, luptă atît împotriva celor de dreapta cît și împotriva liberalilor.

Atît *.

Profundul Martov este captivat, ca și toți lichidatorii, de ideea existenței a două lagăre și nu observă lupta unui al treilea lagăr, atît împotriva primului cît și împotriva celui de-al doilea!

Imediat după fraza care l-a indignat atît de mult pe Martov, scriam în articolul meu:

„Rezultă de aici următoarea concluzie („de aici", stimabile Martov!), pe care Martov nu vrea s-o accepte, deși, vorbind despre cadeți, pretinde a recunoaște că ei sînt liberali și *nu* democrați: 1) în cele 5 orașe mari, la balotaj sînt admisibile acorduri *numai* cu democrații împotriva liberalilor; 2) în *toate* cazurile de balotaj și în *toate* cazurile de încheiere a acordurilor în stadiul al doilea trebuie să se pună, *pe primul plan*, acordurile cu democrații împotriva liberalilor și numai în al doilea rînd acordurile cu liberalii împotriva celor de dreapta".

Martov a menționat *numai* punctul al doilea, declarînd că afirm un neadevăr, deoarece el e de acord cu

* Îmi vine un gînd năstrușnic: e posibil oare ca tot articolul lui Martov să aibă la bază *necunoașterea* faptului că, după legea noastră, balotajul înseamnă noi alegeri, și nu lupta între doi candidați? În acest caz vom fi nevoiți, înainte de „a lupta împotriva reacțiunii" în alegeri, să luptăm împotriva necunoașterii legii electorale!

www.dacoromanica.ro

acest punct (să vedem dacă vor fi de acord *toţi* lichidatorii !), *iar primul punct l-a trecut sub tăcere !*

Încă o dată : ori răspundem prin tăcere, ori facem polemică.

Balotaj în 5 oraşe. Linia generală : cu democraţii *împotriva* liberalilor. Acordurile cu liberalii *sînt interzise* (deoarece experienţa a arătat că, *în linii generale*, aici nu există un pericol ultrareacţionar).

Eşti *pentru* sau *contra* unei astfel de interziceri ? Spune deschis.

Mai departe. Ce rezultat practic *pot* avea aceste balotaje ? Voturile se pot împărţi în mod *aproape* egal între cele trei lagăre. Decide majoritatea relativă. Să luăm exemplul cel mai simplu : din 100 de voturi, 33 au fost date celor de dreapta, 33 liberalilor, 34 democraţilor. Este ales candidatul democrat. Dacă social-democratul are un vot mai puţin, iar ultrareacţionarul un vot mai mult, poate fi ales ultrareacţionarul !

Există două linii în politica muncitorească. Cea *liberală* indică : teme-te cel mai mult de alegerea ultrareacţionarului şi de aceea cedează hegemonia, fără luptă, liberalului ! Cea *marxistă* arată : nu te lăsa intimidat de ţipetele liberalilor care vor să te sperie cu pericolul ultrareacţionar şi porneşte *cu curaj* la lupta „în triunghi“ (cum se spune în englezeşte). În general nu există un pericol ultrareacţionar, iar dacă în mod excepţional se întîmplă să fie ales pe alocuri candidatul ultrareacţionar, *în schimb în alte locuri va fi ales candidatul democrat !...*

Ca să înveţi să înoţi trebuie să intri în apă. Nu există în lume luptă în care toate şansele să fie cunoscute dinainte. Dacă ne vom lăsa intimidaţi de ţipetele liberalilor care vor să ne sperie cu pericolul ultrareacţionar, muncitorii nu vor învăţa *niciodată* să ducă lupta „în triunghi“. Pretutindeni în lume lagărul reacţiunii şi lagărul liberalilor s-a format mai înainte şi s-a organizat (bineînţeles cu ajutorul legilor reacţionare) mai bine decît muncitorii. Pretutindeni în lume liberalii împuiază capul muncitorilor tocmai cu vorbele pe care le repetă într-una Martov.

www.dacoromanica.ro

Ne-a mai rămas să facem un ultim pas pentru a arăta „profundului" Martov ce semnificație are cuvîntul a aprofunda.

În 5 orașe, la balotaj acordurile cu liberalii sînt interzise. În alte cazuri de balotaj, ele nu sînt interzise. Înseamnă oare că le vom încheia *în toate cazurile?* Parcă nu, ce ziceți?

Dacă *nu* există un acord, nu s-ar putea ca în *orice* caz de balotaj voturile să se împartă aproape egal între cele trei lagăre?

Parcă da dacă stai să „aprofundezi" lucrurile!

De aici concluzia: există două linii în politica muncitorească.

Politica muncitorească liberală: țara se radicalizează; „de aceea"... feriți-vă mai mult ca de orice de pericolul ultrareacționar; lozinca preconizată este izgonirea reacțiunii de pe pozițiile ei în Dumă; dar de pe pozițiile din Dumă o pot înlătura numai liberalii; de aceea nu trebuie „să amenințăm" pe liberali, nu trebuie să le „extorcăm" mandate — căci nu-i șade bine unui muncitor „civilizat" să încerce să extorcheze ceva de la niște oameni atît de cumsecade ca liberalii —, ci, încheind cu ei acorduri, să le facem concesii, ferindu-ne de lupta „în triunghi".

Politica muncitorească marxistă: țara se radicalizează; de aceea nu dați crezare palavrelor liberale despre un pericol ultrareacționar; cînd încheiați un acord cu liberalii, *amenințați-i* cît puteți și *extorcați-le* mandatele în Dumă; iar pentru ca amenințările voastre să fie serioase, tovarăși muncitori, nu vă temeți de lupta „în triunghi"; porniți cu curaj la o astfel de luptă, demascînd în fața poporului contrarevoluționarismul liberalilor; desigur, nu există luptă fără posibilitatea unei înfrîngeri: pe alocuri va fi ales candidatul ultrareacționar, *în schimb în alte locuri va fi ales candidatul democrat;* mai bine să fie în Dumă 5 democrați în plus decît 50 de liberali; în general, ultrareacționarii nu vor fi aleși, deoarece Purișkevicii sînt prea bine cunoscuți, iar liberalii caută *în mod intenționat* să sperie poporul cu pericolul ultrareacționar pentru a-și asigura hegemonia (cu toate că Maklakovii

www.dacoromanica.ro

sînt aproape tot atît de reacţionari) şi a îndepărta deci primejdia „de stînga".

În concluzie, din cele 6 puncte formulate de mine în legătură cu politica muncitorească liberală, Martov nu mi-a răspuns la nici unul. Problema interzicerii blocurilor cu liberalii în cele 5 oraşe el „a pus-o deoparte". La alegerile în triunghi, *în cazurile* de balotaj, nu s-a gîndit, deşi a promis să se gîndească. În schimb a făcut două treburi : 1) a apărat pe liberali împotriva „ameninţărilor" şi 2) a demascat pe prietenii lui Voiloşnikov că complotează cu Purişkevici, intenţionînd să-i vîndă acestuia voturile *în schimbul* sprijinirii Voiloşnikovilor de către Purişkevici în alegerile pentru Duma a IV-a ! !

„Zvezda" nr. 24 (68) din 1 aprilie 191.. Semnat : F. L—k o

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

BALOTAJUL ÎN RUSIA
ŞI SARCINILE CLASEI MUNCITOARE

Avem prilejul să întîlnim din ce în ce mai des exemple care ne arată cît de răspîndită este părerea greşită cu privire la balotaje aşa cum sînt ele prevăzute în legea noastră electorală. În nr. 1—2 ale revistei „Naşa Zarea", Dan scrie că tactica noastră în cazurile de balotaj este identică cu cea din Europa occidentală, iar în „Jivoe Delo" nr. 8 Martov recomandă fără ezitare pe „muncitorii germani" drept model pentru muncitorii ruşi în problema tacticii în cazurile de balotaj. Troţki a scris de curînd o notă specială despre balotaje, pătrunsă pe de-a-ntregul de aceeaşi greşeală.

Greşeala se repetă atît de des, încît involuntar se naşte întrebarea: nu cumva „tendinţa generală" spre această greşeală faptică existentă în unele cercuri este rezultatul unei neînţelegeri *voite* a sarcinilor democraţiei muncitoreşti în lupta împotriva cadeţilor?

În Rusia, potrivit legii din 3 iunie 1907, *nu există* balotaje de tip german, şi în general *nu există* „balotaje" în sensul strict al cuvîntului, ci numai alegeri suplimentare sau noi alegeri. La germani, în caz de balotaje, se pun la vot numai două candidaturi care au întrunit cel mai mare număr de voturi la primul scrutin. La ei, votul, în caz de balotaj, hotărăşte exclusiv în problema: cine dintre cei doi candidaţi care au întrunit cel mai mare număr de voturi trebuie să fie ales.

www.dacoromanica.ro

La noi nu există nimic asemănător. Potrivit legii noastre, în caz de balotaj pot fi depuse oricîte candidaturi şi de orice fel. În sensul strict al cuvîntului, acesta nu este balotaj, ci o nouă votare sau noi alegeri. De aceea orice referiri la modelul german sînt cu totul greşite !

Articolul de bază cu privire la balotaj este articolul 106 din „Legea electorală". În el se spune : „Sînt consideraţi împuterniciţi din partea adunărilor preliminare sau ca delegaţi din partea adunărilor elective cei care au întrunit mai mult de jumătate din voturile participanţilor la adunarea respectivă..."

Aici este clar formulată necesitatea obţinerii unei majorităţi absolute de voturi în stadiul preliminar al alegerilor. Mai departe în acelaşi articol se spune că, în caz că nu a fost întrunită o majoritate absolută, „se fac alegeri suplimentare pentru numărul de delegaţi care lipseşte" (adică pentru numărul total minus cei aleşi cu majoritate absolută).

Cine este considerat ales la „alegerile suplimentare" ? „Se consideră aleşi — se spune la sfîrşitul aceluiaşi articol — cei care au întrunit o majoritate relativă de voturi".

Acelaşi lucru se spune şi în legea din 3 iunie 1907 cu privire la balotaj în cazurile alegerilor *directe*, adică în oraşele Petersburg, Moscova, Odesa, Kiev, Riga. Numai că, în locul expresiei „majoritate relativă de voturi", în art. 140 se spune : „cel mai mare număr de voturi". În sfîrşit, se prevede de asemenea balotaj şi la alegerile de deputaţi în Dumă de către adunările elective guberniale, în cazurile cînd candidaţii nu au întrunit „mai mult de jumătate din voturi", adică majoritatea absolută, în care caz „sînt consideraţi aleşi cei care au întrunit o majoritate relativă de voturi" (art. 350).

Prin urmare, legea noastră electorală nu prevede nimic asemănător balotajului german. Nimic nu e mai greşit decît referirea la modelul, la atitudinea muncitorilor germani. În ediţia oficială a „Regulamentului pentru alegerile în Duma de stat", publicată de ministerul afacerilor interne, Petersburg, 1912, la punctul 14 al lămuririlor referitoare la articolul 106 se spune : „La alegerile supli-

www.dacoromanica.ro

mentare pot fi admise şi persoane care nu au participat la primele alegeri". După cum se vede, aici este vorba nu numai de noi alegători, ci şi de noi candidaţi. Legea admite, în caz de balotaj, depunerea unor candidaturi care nu au figurat în stadiul preliminar al alegerilor.

Se pune întrebarea : ce concluzii politice cu privire la tactica electorală decurg din această particularitate a legii electorale din 3 iunie ?

Prima concluzie, cea mai importantă şi mai generală, este următoarea : legea noastră deschide posibilităţi *mai largi* pentru acorduri electorale, în cazurile de balotaj, decît legea germană. În Germania nu poate fi vorba decît de a alege *din două rele răul cel mai mic*, iar cei care au suferit o înfrîngere în stadiul preliminar al alegerilor (adică cei care nu au intrat în balotaj) nici nu-şi pot pune o altă sarcină. În Rusia însă, dacă la primul scrutin nu a ieşit nimeni învingător, nu există nici învinşi, în sensul strict al cuvîntului, deoarece *fiecare* poate să-şi mai încerce o dată norocul într-o nouă bătălie, încheind cele mai variate acorduri cu un aliat sau altul.

În special în Germania, în caz de balotaj, un candidat al muncitorilor nu poate să folosească *în interesul său*, adică în mod direct, lupta dintre partidele burgheze de dreapta şi cele de opoziţie : el poate sprijini opoziţia liberalilor împotriva unui candidat de dreapta, dacă amîndoi au şanse aproape egale, dar el *personal* nu poate ieşi învingător în cazul cînd adversarul său liberal şi cel reacţionar au şanse egale. În Rusia, acest lucru este posibil.

De aici rezultă cea de-a doua concluzie : legea electorală din Rusia dă democraţiei muncitoreşti, în caz de balotaj, *posibilităţi* de luptă *mai largi împotriva liberalilor* decît cea germană. În Rusia, ca şi în majoritatea ţărilor din Europa occidentală, în alegeri predomină două fracţiuni (sau două grupuri de partide) ale claselor avute, dominante : „conservatorii" şi liberalii, ultrareacţionarii şi „opoziţia". Muncitorii luptă *atît* împotriva primei fracţiuni, *cît* şi împotriva celei de-a doua. Dar păturile înapoiate ale poporului, trezindu-se mai întîi la lupta împotriva feudalismului şi absolutismului, nefiind de la bun început conştiente de necesitatea luptei împotriva capita-

www.dacoromanica.ro

lului, urmează de obicei un timp destul de îndelungat pe liberali. Partidele muncitoreşti, întărindu-şi influenţa, îşi cîştigă, datorită acestui fapt, adepţi adeseori mai mult de la liberali decît de la cei de dreapta. De aici obişnuitele lamentări ipocrite ale „cadeţilor" din *toate* ţările, care afirmă că partidele muncitoreşti fac jocul reacţiunii, slăbesc „forţa generală a progresului" etc. etc.

În Germania, în caz de balotaj, candidatul muncitorilor poate să dea lupta cu liberalii numai dacă cei de dreapta, suferind o înfrîngere în stadiul preliminar al alegerilor, nu intră la balotaj. În Rusia, în caz de balotaj, candidatul muncitorilor poate şi, prin urmare, trebuie să lupte împotriva liberalilor *ori de cîte ori* candidatul de dreapta a întrunit în primele alegeri mai puţine voturi decît liberalul. Cu alte cuvinte, în caz de balotaj, în Germania muncitorul poate lupta împotriva liberalului numai „în doi", pe cînd în Rusia este posibilă şi în caz de balotaj o luptă „în triunghi", adică o luptă la care să ia parte atît candidaţii de dreapta şi cei liberali cît şi candidaţii muncitorilor. Prin urmare, în Rusia, atunci cînd se procedează la balotaj, pot fi *mai numeroase* cazurile în care masele muncitoreşti au interesul să lupte pentru alegerea candidatului lor.

Ajungem la cea de-a treia concluzie. În Rusia, în condiţiile actualei împărţiri politice, balotajul deschide perspective deosebit de largi pentru aşa-numitul *bloc de stînga* în toate curiile şi în toate stadiile în care liberalii sînt mai puternici decît reacţionarii (considerînd, bineînţeles, reacţionari pe toţi cei de dreapta, pe naţionalişti şi pe octombrişti, adică toate partidele guvernamentale fără excepţie). În momentul în care la primul scrutin liberalii s-au dovedit mai tari decît reacţionarii, iar candidaţii muncitorilor mai slabi decît liberalii, unirea muncitorilor cu democraţia burgheză (narodnici, trudovici etc.) *împotriva* liberalilor este *obligatorie* atît sub aspectul sarcinilor politice de organizare a democraţiei în general cît şi sub aspectul asigurării alegerii candidaţilor muncitorilor în Dumă.

Se vor ivi oare des asemenea cazuri?

www.dacoromanica.ro

La adunările elective guberniale, nu prea des ; la aceste adunări vor fi, desigur, mai numeroase cazurile cînd liberalii vor fi mai slabi decît reacţionarii şi cînd, prin urmare, va fi nevoie de un bloc general al opoziţiei pentru a înfrînge pe reacţionari.

În curia ţărănească, grupările politice sînt cel mai puţin clare şi cristalizate ; aici opresiunea poliţienească se face deosebit de simţită ; aici împuternicitul, delegatul şi chiar candidatul în alegerile pentru Dumă sînt puşi în faţa unei necesităţi deosebit de stringente de „a-şi ascunde" adevărata „fizionomie" ; aici nu sînt prea mulţi candidaţi ai muncitorilor în sensul apartenenţei la partid. În această curie, sarcina politică constă, fără îndoială, în organizarea democraţiei, în lupta împotriva influenţei şi prejudecăţilor burgheziei liberale monarhiste. Dar, vorbind despre balotaj, este greu să tragem concluzii precise cu privire la frecvenţa diferitelor eventualităţi şi chiar cu privire la frecvenţa (reală) a cazurilor de balotaj în general.

În curia proprietarilor funciari şi în curia întîi orăşenească, rolul democraţiei în general şi al democraţiei muncitoreşti în special este prea neînsemnat pentru a mai vorbi de el.

Rămîne curia a doua orăşenească. Aici sînt destui alegători din rîndurile muncitorilor sau apropiaţi de aceştia : funcţionari comerciali, chiriaşi dintre muncitori, pensionari etc. Aici există măcar ceva ce aduce a presă politică şi un simulacru de întruniri. Într-un cuvînt, aceasta este arena principală pentru balotaj cu participarea directă a alegătorilor. Să vedem însă cum se prezintă aici situaţia cu gruparea alegătorilor pe partide.

Un răspuns destul de precis, deşi indirect, la această întrebare îl dau cifrele cu privire la componenţa de partid a delegaţilor curiei a doua orăşeneşti în alegerile pentru Duma a III-a de stat. Potrivit datelor publicate de ziarul cadet „Reci" (1907, nr. 241), care cuprind 51 de gubernii ale Rusiei europene cu 4 897 de delegaţi din numărul total de 5 161, cei 533 de delegaţi ai curiei a doua orăşeneşti se repartizează pe partide în felul următor : 405 fac parte din opoziţie (100 de „stînga", 209 cadeţi şi 96 de pro-

www.dacoromanica.ro

gresiști), 101 aparțin dreptei (17 moderați, 19 octombriști și 65 de dreapta), 21 sînt fără partid, iar pentru 6 nu se știe din ce partid fac parte. Aceste cifre scot clar în relief cele trei grupuri principale de partide care luptă în actualele alegeri : 100 de democrați, 305 liberali, 101 de dreapta.

Liberalii sînt de peste trei ori mai numeroși decît cei de dreapta, iar aceștia sînt în număr aproape egal cu democrații. Este clar că, *în general,* aici nici nu poate fi vorba de un pericol ultrareacționar. Este de asemenea clar că sarcina *principală* a democrației muncitorești este, în acest caz, tocmai lupta împotriva liberalilor ; mai ales astăzi, în condițiile radicalizării incontestabile a țării — lucru pe care-l recunosc și liberalii, și octombriștii, și Purișkevicii —, această luptă se pune în mod deosebit pe primul plan. Se înțelege că, în primul stadiu, candidații muncitorilor trebuie să acționeze exclusiv de sine stătător, prezentînd liste proprii. În stadiul al doilea însă, la balotaj, *în majoritatea cazurilor* se va ajunge la lupta între democrați și liberali.

Pentru a învinge în *această* luptă, la balotaj marxiștii trebuie să se coalizeze cu *toți* democrații (adică cu democrația burgheză, cu narodnicii, cu trudovicii etc.) *împotriva* liberalilor. Toată comportarea faimoasei „opoziții responsabile" cadete în Duma a III-a, întreaga politică și tactică a burgheziei liberal-monarhiste, precum și actuala mișcare în rîndurile funcționarilor comerciali, oferă un teren deosebit de favorabil pentru această luptă a democraților, organizați de muncitori, împotriva liberalilor, adică împotriva partidului cadet. Întrucît curia a doua orășenească este principala curie în care vor avea loc balotaje, linia *fundamentală* a muncitorilor în cazurile de balotaj va fi următoarea : cu democrații *împotriva* dreptei și *împotriva* liberalilor.

Ajungem astfel la concluzia că, în problema balotajului, lichidatorii și apărătorii lor comit o greșeală atît din punct de vedere „tehnic" cît și din punct de vedere politic. Din punct de vedere „tehnic", ei greșesc confundînd balotajul din Germania cu alegerile „suplimentare" sau cu noile alegeri din Rusia. Din punct de vedere politic, ei

www.dacoromanica.ro

greşesc alunecînd spre politica muncitorească liberală, atunci cînd se rezumă la fraze generale cu privire la sprijinirea opoziţiei împotriva dreptei. În realitate, şi sarcina generală a marxiştilor în Rusia contemporană — de a organiza pe muncitori ca detaşament înaintat al democraţiei *atît* împotriva celor de dreapta *cît* şi împotriva liberalismului contrarevoluţionar —, şi specificul situaţiei noastre în principala curie „cu balotaj" ne impun formularea unei alte lozinci. În cazurile de balotaj în primul rînd, şi mai întîi de toate în curia a doua orăşenească, vom merge în majoritatea cazurilor cu toţi democraţii împotriva liberalilor şi împotriva celor de dreapta : numai ca o a doua eventualitate vom fi nevoiţi să formăm la balotaj un bloc al întregii opoziţii împotriva ultrareacţionarilor.

„Zvezda" nr. 25 (61)
din 3 aprilie 1912
Semnat : M. Ş.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

---

www.dacoromanica.ro

LIBERALISMUL ŞI DEMOCRAŢIA

I

Conferinţa trudovicilor, despre care am mai avut prilejul să vorbim şi în legătură cu care au apărut ştiri în cîteva ziare (printre altele şi în ziarul „Reci" din 28 martie), prezintă o importanţă cu totul deosebită din punctul de vedere al precizării poziţiei partidelor în întreaga campanie electorală pentru Duma a IV-a. După formarea blocului liberalilor moderaţi (cadeţi şi „progresişti fără partid") şi după hotărîrile democraţiei muncitoreşti cu privire la tactica sa în alegeri, rămîne numai ca trudovicii „să-şi precizeze" poziţia pentru ca tabloul să fie complet.

Acum *toate* clasele societăţii ruse, reprezentate prin toate partidele politice cît de cît importante şi apreciabile, şi-au precizat poziţia în campania electorală. Şi dacă pentru partidele burgheze, mai ales pentru cele care s-au instalat „temeinic" în edificiul regimului de la 3 iunie, alegerile sînt înainte de toate o perioadă de reclamă intensă, pentru democraţia muncitorească, pentru marxişti principala sarcină în campania electorală este de *a explica* poporului în ce constă *esenţa* diferitelor partide politice, *pentru ce* militează *fiecare* dintre ele, de a arăta interesele reale, vitale după care se călăuzeşte un partid sau altul şi ce *clase* sociale se ascund îndărătul cutărei sau cutărei firme.

Din acest punct de vedere va trebui să ne oprim *încă şi încă o dată* asupra conferinţei trudovicilor şi, în inte-

www.dacoromanica.ro

resul clasei muncitoare, să acordăm o atenţie deosebită tocmai problemei principiale de care am vorbit mai sus. Atît partidele de dreapta, ultrareacţionare, cît şi *liberalii* (cadeţii) trec sub tăcere această problemă sau denaturează în mii de chipuri modul în care a fost pusă şi rezolvată ea, şi aceasta nu din nepriceperea sau din reaua-voinţă a unor anumite persoane, ci pentru că interesele *de clasă* ale moşierilor şi burgheziei îi *obligă* să prezinte într-o formă denaturată esenţa partidelor ţărăneşti şi muncitoreşti.

Cît despre trudovici, partid prin excelenţă ţărănesc, ei nu sînt interesaţi să treacă sub tăcere, bunăoară, problema deosebirii dintre liberalism şi democraţie, dar o rezolvă în mod eronat. Şi nici nu poate fi just rezolvată această problemă atunci cînd e privită din punctul de vedere al ţăranului, adică al micului producător ; numai din punctul de vedere al muncitorului salariat ea este *rezolvată*, fapt pe care-l dovedeşte nu numai teoria, ştiinţa, ci şi *experienţa* tuturor ţărilor europene, întreaga istorie economică şi politică a partidelor europene în special din secolul al XIX-lea.

Observaţi, bunăoară, cum vorbesc liberalii despre trudovici şi trudovicii despre ei înşişi. Ziarul liberal „Reci", principalul organ al partidului cadet, declară că, dintre toţi, trudovicii au avut cel mai mult de suferit de pe urma modificării legii electorale din 3 iunie 1907, că tactica lor „nu poate să se deosebească cît de cît apreciabil" de tactica cadetă, întrucît cadeţii, vedeţi dv., pot „repeta" — şi repetă chiar — aproape tot ce au spus trudovicii. „În sfîrşit, acordurile electorale cu trudovicii — scrie *„Reci"* — pot fi necesare numai în unele localităţi, foarte puţine la număr".

Reflectînd mai atent asupra acestei aprecieri, vă veţi da seama că este o apreciere caracteristică burghezului liberal, care din pricina legii din 3 iunie şi-a pierdut supremaţia (pe care o deţinea pe baza legii din 11 decembrie 1905 [97]), dar în acelaşi timp a căpătat un loc important în opoziţie, fiind *apărat* împotriva democraţiei. Pentru noi nu prezentaţi nici o importanţă, domnilor trudovici, şi de aceea nu prea vă luăm în seamă — iată sensul real al declaraţiei ziarului „Reci". Şi de ce nu prezentaţi nici

www.dacoromanica.ro

o importanţă ? Pentru că legea din 3 iunie a făcut să nu mai fiţi o forţă în alegeri.

Pentru fiecare democrat, şi în special pentru fiecare muncitor, importante sînt nu partidele care deţin un anumit monopol sau se bucură de un privilegiu pe baza legii electorale în vigoare, ci acelea care reprezintă mase largi ale populaţiei, în special ale populaţiei muncitoare şi exploatate. Or, pe burghezul liberal legea de la 3 iunie *l-a apărat* tocmai împotriva acestor mase, care de aceea nu prezintă nici o importanţă pentru el. Avocaţii şi ziariştii liberali au nevoie de locuri în Dumă, burghezii liberali vor să împartă puterea cu Purişkevicii — iată ce le trebuie lor ; dezvoltarea gîndirii politice independente a maselor ţărăneşti, dezvoltarea activităţii lor ca clasă nu numai că nu-i trebuie liberalului, dar ea este de-a dreptul primejdioasă pentru el. Liberalul are nevoie de alegători, liberalii au nevoie de o mulţime care să aibă încredere în ei şi să-i urmeze (pentru a-i sili pe alde Purişkevici să le facă loc), dar ei se tem de independenţa politică a mulţimii.

Dar de ce nu se teme el de trudovici, care, ca partid „independent", deosebit de apropiat de ţărănime, adică de marea majoritate a populaţiei, reprezintă *nu* liberalismul, ci democraţia burgheză ? Tocmai pentru că trudovicii sînt nişte democraţi care *nu sînt îndeajuns* de independenţi faţă de liberali şi care *nu ştiu* să lupte împotriva lor pentru a cîştiga influenţă asupra maselor ! Nu putem să nu ne oprim de sute de ori asupra acestei probleme extrem de importante a politicii actuale din Rusia dacă privim această politică în mod serios, cinstit, principial şi nu în sensul şarlatanesc (respectiv liberal) de vănîtoare de mandate. Atît timp cît în Rusia sarcina istorică a epocii va fi transformarea politică a ţării în sens democratic, *miezul* problemei legate de această transformare va consta neapărat în necesitatea ca mase *foarte* largi, ca masele cele mai largi ale populaţiei să devină conştient democratice, adică adversare cît se poate de hotărîte, consecvente şi ferme ale oricărei îngustimi, ale oricărei mărginiri, inconsecvenţe şi laşităţi a liberalismului. Iar muncitorul care nu a înţeles că *fără* a-ţi însuşi şi a înfăptui această sar-

www.dacoromanica.ro

cină politică a epocii noastre nu poţi fi luptător consecvent pentru desfiinţarea robiei salariate nu este încă un muncitor conştient.

Afirmaţia liberalilor, a cadeţilor, că între „tactica" lor şi cea a trudovicilor nu există o deosebire „cît de cît apreciabilă" constituie o dovadă de cea mai crasă ignoranţă sau este cea mai nerușinată minciună. Fiecare pagină din istoria politică a Rusiei din ultimul deceniu reprezintă sute şi mii de dezminţiri ale acestei minciuni. Istoria contemporană a Rusiei ne arată, pe baza *experienţei* noastre ruseşti, că deosebirea dintre liberalism şi democraţia ţărănească este incomparabil mai profundă decît toate problemele de „tactică", deoarece această deosebire a ieşit la suprafaţă întotdeauna şi fără excepţie în ultimii, să zicem, opt ani, cu toate că mersul evenimentelor a determinat, în repetate rînduri, cele mai bruşte schimbări de „tactică", această deosebire are rădăcini incomparabil mai adînci decît toate „programele", deoarece programele exprimă numai ceea *ce gîndesc* oamenii înaintaţi ai unei clase despre sarcinile şi situaţia ei. Nu părerile oamenilor înaintaţi, ci acţiunile maselor de milioane ne-au arătat deosebirea fundamentală care există între situaţia economică şi politică *actuală* a burgheziei liberale, pe de o parte, şi cea a ţărănimii burghezo-democratice, pe de altă parte. De aici rezultă deosebirea fundamentală a *intereselor* de clasă faţă de „forţele care comandă" în Rusia de astăzi. Astfel se explică deosebirea fundamentală care se manifestă în toate punctele de plecare şi în întreaga amploare a activităţii politice.

Şi liberalului, şi trudovicului li se poate părea că ei împărtăşesc aceleaşi idei politice, întrucît amîndoi sînt „împotriva lui Purişkevici". Dar dacă cercetaţi lucrurile ceva mai adînc, trecînd peste aceste *păreri* ale fruntaşilor politici şi analizînd *situaţia de clasă* a maselor, veţi vedea că *în viaţă* burghezia liberală împarte privilegiile politice cu Purişkevicii şi se ceartă cu ei *numai* atunci cînd e să hotărască dacă Purişkevicii trebuie să beneficieze de două treimi din aceste privilegii, iar Miliukovii de o treime, sau invers. Analizînd „viaţa", cercetînd situaţia economică a ţărănimii ruse din vremea noastră ca pătură de

www.dacoromanica.ro

mici proprietari în agricultură, veţi vedea că pentru ea nu se pune de loc nici problema împărţirii privilegiilor politice şi nici problema privilegiilor politice, că în acest caz cuvîntul „*viaţă*" trebuie pus între ghilimele, deoarece însăşi existenţa Purişkevicilor înseamnă *moartea prin înfometare* a milioane din aceşti mici proprietari.

În Rusia contemporană există două burghezii. Una este reprezentată printr-o pătură foarte subţire de capitalişti copţi şi răscopţi, care, reprezentaţi de octombrişti şi de cadeţi, sînt ocupaţi, *de fapt*, cu împărţirea actualei puteri politice, a actualelor privilegii politice între ei şi alde Purişkevici. Cuvîntul actuale trebuie luat într-un sens larg, incluzînd aici, de pildă, privilegiile pe care le apără astăzi legea din 3 iunie 1907 şi acelea pe care le apăra ieri legea din 11 decembrie 1905.

Cealaltă burghezie cuprinde o pătură foarte largă de proprietari mici şi, în parte, mijlocii — în special ţărani — cu totul necopţi, dar care se străduiesc din răsputeri să devină copţi; *în practică* ei nu au de rezolvat problema privilegiilor în actuala epocă istorică a vieţii din Rusia, ci pe aceea de a nu muri de foame *din cauza* Purişkevicilor. Or, asta este însăşi problema temeliei puterii Purişkevicilor în general, a izvoarelor oricărei puteri a Purişkevicilor.

Întreaga istorie a eliberării politice a Rusiei este istoria luptei dintre prima şi cea de-a doua tendinţă burgheză. Întregul sens al nenumăratelor vorbe frumoase despre libertate şi egalitate, despre împărţirea „egalitară" a pămîntului şi despre „poporanism" se rezumă la lupta dintre aceste tendinţe burgheze. Rezultatul inevitabil al acestei lupte va fi o Rusie pe de-a-ntregul burgheză, colorată în întregime sau în cea mai mare parte într-una din cele două „culori". E de prisos să adăugăm că muncitorului salariat această luptă nu-i este cîtuşi de puţin indiferentă; dimpotrivă, dacă este un muncitor conştient, el intervine cît mai energic în desfăşurarea ei, străduindu-se ca ţăranul să-l urmeze pe el, iar nu pe liberali.

Iată la ce se reduc şi problemele de care nu putea să nu se ocupe conferinţa trudovicilor. Vom reveni mai pe larg asupra lor în articolele noastre viitoare. Deocamdată vom

www.dacoromanica.ro

face un mic bilanţ al celor spuse pînă aici. Problema trudovicilor şi a cadeţilor constituie una dintre cele mai importante probleme ale întregii eliberări politice a Rusiei. Nu există nimic mai banal decît reducerea acestei probleme la „forţa" cutărui sau cutărui partid în sistemul de la 3 iunie, la considerentul dacă cutare acord este sau nu „convenabil" în alegerile care se desfăşoară în conformitate cu acest sistem. Dimpotrivă, problema specială a acordurilor, a balotajelor etc. poate fi just rezolvată din punctul de vedere al muncitorului salariat numai în cazul cînd au fost înţelese rădăcinile de *clasă* ale ambelor partide: ale democraţilor burghezi (trudovicii) şi ale liberalismului burghez (cadeţii, „progresiştii" etc).

II

Conferinţa trudovicilor a ridicat o serie întreagă de probleme politice extrem de interesante şi de instructive. Avem acum la îndemînă un excelent comentariu pe marginea hotărîrilor ei: articolul d-lui V. Vodovozov „Programul electoral al grupului trudovic" din nr. 13 al publicaţiei săptămînale „Zaprosî Jizni" [98], care apare la Petersburg cu colaborarea activă a d-lor Kovalevski şi Blank. Acest comentariu este, bineînţeles, „excelent" nu pentru că ar corespunde punctului nostru de vedere, ci pentru că redă cu exactitate concepţiile şi aspiraţiile trudovicilor. Articolul d-lui Vodovozov merită să fie studiat cu toată atenţia de toţi cei pe care îi interesează importanţa forţelor sociale democratice din Rusia.

„Grupul trudovic — scrie el — porneşte de la convingerea că, în actualul moment istoric, interesele ţărănimii, ale clasei muncitoare şi ale intelectualităţii muncitoare nu numai că nu sînt în contradicţie, dar se identifică aproape; de aceea interesele acestor trei clase sociale ar putea fi servite foarte bine de un singur partid. Dar, cum în virtutea condiţiilor istorice clasa muncitoare şi-a găsit reprezentanţa ei în partidul social-democrat, grupul trudovic trebuia să devină în special reprezentantul politic al ţărănimii. Ceea ce a şi fost".

Aici vedem imediat greşeala fundamentală în care cad toţi narodnicii, inclusiv cei mai „de stînga". Ei pornesc

www.dacoromanica.ro

de la o „convingere" în contradicţie cu toate adevărurile ştiinţei economice şi cu întreaga experienţă a ţărilor ce au trecut prin epoci asemănătoare celei prin care trece acum Rusia. Ei continuă să se ţină de aceste „convingeri" chiar şi atunci cînd experienţa istoriei ruse îi sileşte să recunoască că şi în condiţiile noastre ele sînt infirmate de mersul evenimentelor.

A doua frază a trudovicilor răstoarnă pe prima. Dacă un singur partid ar putea servi atît interesele clasei muncitoare cît şi pe cele ale ţărănimii, atunci cum se explică apariţia unui partid aparte al clasei muncitoare ? Şi dacă acesta a fost creat şi s-a consolidat într-o perioadă deosebit de importantă, deosebit de critică a istoriei ruse (1905), dacă pînă şi trudovicii trebuie să recunoască că clasa muncitoare „şi-a găsit" partidul ei „în virtutea condiţiilor istorice", înseamnă că „convingerile" trudovicilor *sînt infirmate* „prin forţa condiţiilor istorice".

Dacă trudovicii *s-au dovedit* a fi un partid al ţărănimii şi, potrivit convingerilor lor, nu ar trebui să fie un partid numai al ţărănimii, înseamnă că au convingeri eronate, că acestea reprezintă o iluzie, o iluzie aidoma cu cea a *tuturor* partidelor burghezo-democratice din Europa din perioada luptei împotriva feudalismului şi absolutismului. Într-o formă sau alta a predominat ideea „partidelor situate în afara claselor", iar „forţa condiţiilor istorice" a infirmat cu regularitate această idee, a distrus această iluzie. Încercările sau eforturile de a cuprinde diferite clase într-un „singur partid" sînt proprii tocmai democratismului burghez al epocii în care acesta vedea principalul său duşman în urmă şi nu în faţă, în iobăgişti şi nu în proletariat.

Pretenţia de „a cuprinde" diferite clase apropie pe trudovici de cadeţi : aceştia vor să fie şi ei un partid situat *deasupra claselor,* susţin şi ei că „interesele" clasei muncitoare, ale ţărănimii şi ale intelectualităţii muncitoare „sînt aproape identice". Ei încadrează în intelectualitatea muncitoare şi pe d-nii de teapa lui Maklakov ! Muncitorul conştient va lupta întotdeauna împotriva oricărei idei care susţine existenţa unor partide situate deasupra claselor, împotriva oricărei estompări a prăpastiei de

www.dacoromanica.ro

clasă care desparte pe muncitorii salariaţi de micii proprietari.

Dar dacă asemănarea dintre trudovici şi cadeţi constă în faptul că şi unii şi alţii împărtăşesc prejudecăţile burgheze cu privire la posibilitatea contopirii diferitelor clase, deosebirea dintre ei o indică *clasa* spre care este atras, de mersul evenimentelor, fiecare dintre aceste partide, împotriva voinţei sale, uneori chiar împotriva conştiinţei diferiţilor membri ai săi. Istoria i-a învăţat pe trudovici să se afle mai aproape de adevăr, să se declare partid ţărănesc. Cadeţii continuă să-şi zică democraţi, cînd, de fapt, ei sînt liberali contrarevoluţionari.

Din păcate, de acest din urmă adevăr trudovicii nu sînt conştienţi nici pe departe ; ei au idei atît de imprecise în această direcţie, încît în hotărîrile oficiale ale conferinţei lor *nu există* de loc o caracterizare a cadeţilor. În hotărîrile oficiale nu se vorbeşte decît de acorduri *„în primul rînd* cu social-democraţii şi *apoi* cu cadeţii". Asta-i prea puţin. Problema acordurilor electorale poate fi rezolvată just, consecvent, principial *numai* după ce a fost clarificată întru totul natura de clasă a partidelor care încheie acordul, după ce s-a stabilit în ce constă principala divergenţă dintre ele şi în ce măsură interesele lor coincid pentru moment.

Despre toate acestea ni se vorbeşte numai în comentariul d-lui Vodovozov. „Reci", relevînd şi analizînd articolul lui, a căutat *să ascundă* cu desăvîrşire cititorului *tocmai aceste* puncte. Considerăm necesar să ne oprim cu toată atenţia asupra lor.

„Grupul trudovic — scrie d-l Vodovozov — a înţeles foarte bine că actualul regim din Rusia este un regim al absolutismului şi al arbitrarului, şi de aceea a condamnat cu hotărîre toate acţiunile prin care partidul cadet voia să vestească urbi et orbi * că în Rusia există un regim constituţional şi a avut o atitudine negativă faţă de primirile solemne care s-au făcut reprezentanţilor parlamentului englez şi ai celui francez cu scopul de a demonstra constituţionalismul rus. Pentru grupul trudovic nu a existat

* — întregii lumi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

nici o îndoială că numai o schimbare radicală şi profundă în întreaga orînduire socială şi de stat poate îndruma Rusia pe făgaşul unei dezvoltări juste şi sănătoase ; iată de ce acest grup a simpatizat cu toate manifestările unei astfel de convingeri în viaţa noastră socială. Tocmai această convingere a săpat o prăpastie adîncă între grupul trudovic şi partidul constituţional-democrat"... şi, ceva mai departe, se revine la aceeaşi idee a „evoluţionismului paşnic al cadeţilor şi a tacticii constituţionalist-democrate create de acest evoluţionism", „care întotdeauna a îndepărtat pe trudovici de constituţional-democraţi într-o măsură mai mare decît de social-democraţi".

Este clar de ce a trebuit ziarul cadet „*Reci*" să aibă grijă să tăinuiască acest raţionament cititorilor săi. Aici este limpede exprimată dorinţa de a trage o linie de demarcaţie între democratism şi liberalism. Linia de demarcaţie există, desigur, dar d-l Vodovozov, deşi vorbeşte despre „o prăpastie adîncă", nu înţelege suficient de adînc în ce constă ea. După dînsul există aici, de fapt, o deosebire de ordin tactic şi o deosebire în ceea ce priveşte aprecierea momentului ; trudovicii sînt pentru o schimbare radicală, în timp ce cadeţii sînt evoluţionişti paşnici ; trudovicii consideră că avem un regim absolutist, iar cadeţii socot că avem, slavă domnului, o constituţie. O asemenea deosebire este posibilă între aripa dreaptă şi cea stîngă a uneia şi aceleiaşi clase !

Asta să fie oare toată deosebirea dintre trudovici şi cadeţi ? Nu consideră însuşi d-l Vodovozov că trudovicii sînt un partid al ţărănimii ? Nu există în *poziţia de clasă* a ţărănimii, de pildă faţă de Purişkevici şi de purişkevicism, particularităţi care o deosebesc de poziţia burgheziei liberale ?

Dacă nu există, atunci deosebirea dintre trudovici şi cadeţi nu este prea mare nici măcar în ceea ce priveşte atitudinea faţă de feudalism şi de absolutism. Dacă există, trebuie pusă pe primul plan tocmai deosebirea *de interese de clasă* şi nu deosebirea de „concepţii" despre absolutism şi constituţie sau despre evoluţia paşnică.

Trudovicii vor să fie mai radicali decît cadeţii, ceea ce-i foarte bine. Dar radicalismul lor ar fi mai consecvent şi

www.dacoromanica.ro

mai profund dacă ar înţelege clar esenţa de clasă a burgheziei monarhiste liberale, dacă în platforma lor ar vorbi deschis despre liberalismul contrarevoluţionar al cadeţilor.

De aceea în zadar „se disculpă" d-l Vodovozov invocînd obstacole exterioare ca pricină a faptului că trudovicii „s-au văzut nevoiţi să întocmească o rezoluţie în care punctele cele mai esenţiale au fost disimulate printr-o referire nu prea clară pentru majoritatea cititorilor la «platforma grupului trudovic», greu accesibilă acestora". În primul rînd, trudovicii nu erau obligaţi să se limiteze la arena îngrădită de aceste obstacole ; limitîndu-se la ea, aceştia, aidoma lichidatorilor noştri, dau dovadă că deosebirea dintre ei şi cadeţi nu este îndeajuns de adîncă. În al doilea rînd, a existat cea mai largă posibilitate de a formula pe orice arenă esenţa de clasă a liberalismului cadet şi a contrarevoluţionarismului său.

Vedem, prin urmare, că oscilările trudovicilor între cadeţi şi social-democraţi nu sînt întîmplătoare, ci decurg din condiţiile esenţiale şi extrem de profunde în care a fost pusă ţărănimea. Situaţia lor intermediară, la o parte de lupta directă dintre burghez şi proletar, întreţine iluzia că ei ar fi un partid situat în afara claselor sau deasupra claselor. Prejudecăţi burgheze comune, caracteristice proprietarului şi micului proprietar, îi apropie pe trudovici de cadeţi. Aşa se explică insuficienta consecvenţă a trudovicilor, ca democraţi burghezi, chiar în lupta lor împotriva temeliilor puterii Purişkevicilor.

Sarcina muncitorilor conştienţi constă în a contribui la strîngerea rîndurilor democraţiei ţărăneşti, astfel ca ea să fie în cît mai mică măsură dependentă de liberali şi cît mai puţin supusă influenţei lor, cît mai consecventă şi mai hotărîtă. Situaţia maselor largi ale ţărănimii este de aşa natură, încît tendinţele spre „o schimbare radicală şi adîncă", despre care vorbeşte d-l Vodovozov, au rădăcini extrem de puternice, foarte ramificate şi adînc împlîntate în sol.

„Zvezda" nr. 27 (63) şi 32 (68) din 8 şi 19 aprilie 1912
Semnat : P. P.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU DUMA A IV-A ŞI SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAŢIEI REVOLUŢIONARE

Grevele politice şi demonstraţiile care au început în urma măcelului de la Lena [99] dovedesc că mişcarea revoluţionară a maselor muncitoreşti din Rusia este în creştere. Această încărcare a atmosferei revoluţionare aruncă o lumină vie şi asupra sarcinilor partidului, şi asupra rolului său în campania electorală.

Criza se maturizează în condiţiile unei noi conjuncturi. Duma ultrareacţionară, care dă moşierilor puterea, burgheziei o arenă pentru tranzacţii, iar proletariatului o mică tribună, face parte integrantă din această conjunctură. Noi avem nevoie de această tribună, avem nevoie de campania electorală *pentru* a desfăşura activitatea revoluţionară în mase. Avem nevoie de un partid ilegal care *să conducă* această activitate în ansamblu, şi în palatul Tavriceski, şi în piaţa Kazan, şi la adunările muncitoreşti, şi în timpul grevelor, şi la adunările raionale ale muncitorilor social-democraţi, şi la adunările deschise ale sindicatelor. Numai nişte orbi incurabili pot să nu vadă nici acum cît de absurde, cît de nefaste pentru clasa muncitoare sînt otzovismul şi lichidatorismul, aceste roade ale destrămării şi descompunerii în epoca de triumf a contrarevoluţiei. Exemplul narodnicilor ne-a arătat în mod concret ce *zero* scandalos rezultă din adiţionarea *lichidatorismului* „trudovicilor", precum şi al publiciştilor legali de la „Russkoe Bogatstvo" [100] şi de la „Sovremennik" [101], cu *otzovismul* „partidului" socialiştilor-revoluţionari.

www.dacoromanica.ro

Să vedem ce ne arată în linii generale mobilizarea forţelor politice în campania electorală. S-au conturat clar *trei* lagăre : 1) *Cei de dreapta* — de la Purişkevici pînă la Gucikov — sînt de partea guvernului. Moşierul ultrareacţionar şi negustorul retrograd sînt cu trup şi suflet pentru guvern. 2) Burghezii *liberali* — „progresiştii" şi cadeţii împreună cu diverse grupuri „naţionale" — sînt împotriva guvernului *şi împotriva* revoluţiei. Contrarevoluţionarismul liberalismului constituie una dintre principalele particularităţi ale momentului istoric actual. Cel care nu vede acest contrarevoluţionarism al burgheziei „civilizate" a uitat tot şi nu a învăţat nimic ; el ia în deşert numele de democrat, ca să nu mai vorbim de numele de socialist. Or, trudovicii şi lichidatorii „noştri" văd prost şi înţeleg prost ! 3) Lagărul democraţiei, în care *numai* social-democraţii revoluţionari, antilichidatori şi-au desfăşurat strîns uniţi, organizat, ferm, hotărît steagul revoluţionar. Trudovicii şi lichidatorii noştri oscilează *între* liberalism şi democraţie, între opoziţie legală şi revoluţie.

Rădăcinile de clasă care despart primul lagăr de al doilea sînt evidente. Liberalismul a reuşit însă să deruteze pe mulţi, începînd cu Vodovozov şi terminînd cu Dan, în privinţa rădăcinilor de clasă, care despart cel de-al doilea lagăr de cel de-al treilea. „Strategia" liberalilor, pe care Blank a divulgat-o cu naivitate în „Zaprosî Jizni", e simplă : cadeţii constituie centrul opoziţiei, calul mijlocaş ; caii lăturaşi („flancurile") sînt progresiştii la dreapta, trudovicii şi lichidatorii la stînga. D-nii Miliukovi speră „să fie purtaţi" de această „troică" spre triumf în rolul de „opoziţie responsabilă".

Hegemonia liberalilor în mişcarea de eliberare din Rusia a însemnat şi va însemna *întotdeauna* înfrîngerea acestei mişcări. Liberalul manevrează între monarhia Purişkevicilor şi revoluţia muncitorilor şi ţăranilor, trădînd-o pe aceasta din urmă în toate momentele importante. Sarcina revoluţiei este *de a folosi* lupta dusă de liberali împotriva guvernului şi *de a neutraliza* oscilările şi trădările liberalismului.

www.dacoromanica.ro

Politica liberalilor constă în a amenința cu spectrul revoluției spre a împărți astfel puterea cu Purișkevici și Romanov, înăbușind împreună revoluția. Iar această politică este determinată de situația de clasă a burgheziei. De aici jocul ieftin al cadeților de-a „democratismul" și contopirea lor *reală* cu „progresismul" foarte moderat al diverșilor Efremovi, Lvovi, Reabușinski & Co.

A folosi lupta ce se dă între liberali și alde Purișkevici pentru împărțirea puterii — fără a lăsa să prindă *cîtuși de puțin* în popor „încrederea" în liberali —, spre a dezvolta, a intensifica și a consolida asaltul revoluționar al maselor, care va răsturna monarhia, va nimici complet pe Purișkevici și pe Romanovi, iată care este tactica partidului proletar. În alegeri: unirea democrației *împotriva* celor de dreapta *și împotriva* cadeților, „folosind" la balotaje, în presă, în adunări lupta dintre liberali și cei de dreapta. De aici necesitatea unei platforme revoluționare care să depășească chiar în momentul de față limitele „legalității". De aici lozinca republicii în opoziție cu jocul liberalilor de-a lozincile „constituționale", de-a lozincile unei „constituții în spiritul lui Rasputin și Treșcenko". Sarcina noastră este de a pregăti armata de luptători revoluționari, de a o pregăti întotdeauna, și în tot locul, în toate formele de muncă, în toate domeniile de activitate, oricare ar fi cotiturile la care ne-ar sili victoria reacțiunii sau trădarea liberalismului ori prelungirea crizei etc.

Uitați-vă la trudovici. Aceștia sînt lichidatori narodnicişti sans phrases*. Sîntem revoluționari, „dă de înțeles", d-l Vodovozov, *dar*... nu putem merge împotriva articolului 129 [102], adaugă el. La 100 de ani de la nașterea lui Herțen, „partidul" milioanelor de țărani nu e în stare ca — în disprețul articolului 129!! — să scoată măcar o foaie volantă, fie chiar hectografiată! Înclinînd spre un bloc cu social-democrații „în primul rînd", trudovicii nu sînt în stare să spună limpede că cadeții sînt contrarevoluționari, nu sînt în stare să pună bazele unui partid țărănesc *republican*. Iar învățămintele anilor 1905—1907

* — fără ocolișuri. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şi ale anilor 1908—1911 pun problema tocmai în acest fel : ori lupţi pentru republică, ori lingi cizma lui Purişkevici şi îţi pleci spinarea sub nuiaua lui Markov şi a lui Romanov. Nu există altă alegere pentru ţărani.

Uitaţi-vă la lichidatori. Oricum s-ar suci şi s-ar învîrti alde Martînov, Martov & Co., orice cititor onest şi judicios va recunoaşte că R—kov a rezumat *tocmai* vederile *lor* cînd a spus : „Nu trebuie să ne facem iluzii : se pregăteşte triumful unui progresism burghez foarte moderat". Sensul *obiectiv* al acestei fraze cu tîlc este acesta : revoluţia este o iluzie ; sprijinirea „progresiştilor" este o realitate. Oare nu vede acum orice om care nu închide înadins ochii că *tocmai acest lucru* îl spun, în cuvinte foarte puţin diferite, alde Dan şi Martov atunci cînd lansează lozinca : „să smulgem Duma (Duma a IV-a, Duma moşierilor) din mîinile reacţiunii" ? cînd alunecă de sute de ori spre ideea existenţei a două lagăre ? cînd ţipă : „nu zădărniciţi" activitatea progresistă a burghezilor liberali ? cînd luptă împotriva „blocului de stînga" ? cînd, plini de sine, îşi arată în „Jivoe Delo" dispreţul faţă de „literatura din străinătate pe care n-o citeşte nimeni" ? cînd, *de fapt,* se mulţumesc cu o platformă legală, cu atentate legale împotriva organizaţiei ? cînd creează „grupuri de iniţiativă" [103] lichidatoriste, rupînd cu P.M.S.D.R. revoluţionar ? Nu este oare evident că acelaşi cîntec îl cîntă şi alde Leviţki, care aprofundează filozoficeşte ideile liberale ale luptei pentru drepturi, şi alde Nevedomski cu noua lor „revizuire" pe de-a-ndoaselea a ideilor lui Dobroliubov, *de la* democratism *la* liberalism, şi alde Smirnov, care fac ochi dulci „progresismului", şi toţi ceilalţi cavaleri de la „Naşa Zarea" şi „Jivoe Delo" ?

În realitate, democraţii şi social-democraţii nu ar reuşi nicicînd, chiar dacă ar voi-o, „să zădărnicească" victoria „progresiştilor" din rîndurile moşierilor şi ale burghezilor ! Astea-s vorbe goale şi nimic altceva. Nu aici trebuie căutate divergenţele serioase. Nu în aceasta constă deosebirea dintre politica muncitorească *liberală* şi politica muncitorească *social-democrată.* „A sprijini" pe progresişti, văzînd în „victoriile" lor „o apropiere de putere

www.dacoromanica.ro

a burghezului civilizat", este o politică muncitorească liberală.

Noi, social-democraţii, vedem în „victoria" progresiştilor expresia *indirectă* a avîntului democratic. Trebuie folosite ciocnirile dintre progresişti şi cei de dreapta, lozinca deşartă a sprijinirii progresiştilor nu e bună de nimic. Sarcina noastră este să dezvoltăm avîntul democratic, să cultivăm noua democraţie revoluţionară, care creşte într-un chip nou într-o Rusie nouă. Dacă ea nu va reuşi să se întărească şi să învingă în pofida liberalilor, atunci *nici un* „triumf" al progresiştilor şi cadeţilor în alegeri nu va aduce în fond nici o schimbare serioasă în situaţia din Rusia.

Faptul că există un avînt democratic este acum indiscutabil. Acest avînt progresează mai greu, mai lent, într-un mod mai complicat decît am dori noi, dar progresează. *Acest* avînt trebuie „să-l sprijinim" şi să-l dezvoltăm atît prin activitatea noastră în cadrul campaniei electorale cît şi prin orice alt gen de activitate. Să organizăm democraţia revoluţionară, să făurim printr-o critică necruţătoare a lichidatorismului narodnicist şi a otzovismului narodnicist un partid ţărănesc republican, şi în primul rînd şi mai ales să ne curăţăm „la noi acasă" de lichidatorism şi otzovism, să întărim munca social-democrată revoluţionară în rîndurile proletariatului şi partidului muncitoresc social-democrat ilegal — iată care este sarcina noastră. Deznodămîntul crizei revoluţionare care se maturizează nu depinde de noi, ci de o mie de cauze, de revoluţia din Asia şi de socialismul din Europa ; de noi depinde însă să ducem în rîndul maselor o muncă consecventă şi fermă în spiritul marxismului, singura muncă care lasă *întotdeauna* urme.

„Soţial-Demokrat" nr. 26 din 8 mai (25 aprilie) 1912

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

LICHIDATORII ÎMPOTRIVA PARTIDULUI

Lichidatorii de toate nuanţele desfăşoară în presa legală din Rusia o campanie înverşunată împotriva conferinţei de partid, campanie a cărei neruşinare dezinvoltă ar trebui să-i facă invidioşi pe alde Bulgarin şi Burenin. Articolele din „Jivoe Delo", care interoghează făţiş pe delegaţi, cerîndu-le să spună *de cine* au fost trimişi, şi care sub scutul cenzurii atacă ceea ce nu poate fi apărat în presa legală, constituie o asemenea mostră de uitare a regulilor elementare ale onestităţii publicistice, încît ar trebui să provoace nu numai protestul partizanilor conferinţei, ci şi dezgustul tuturor oamenilor politici pur şi simplu cinstiţi. Iar articolele informatorului anonim al ziarului „Vorwärts" au un asemenea iz de lăudăroşenie neobrăzată şi de minciună înflorată, încît e în afară de orice îndoială că executarea comenzii făcute de lichidatori pentru furnizarea acestor articole a încăput pe mîini bune *.

Strînse cu uşa, grupurile şi cercurile lichidatorilor nu se limitează însă numai la campania de calomnii la adresa partidului. Ele încearcă să convoace o conferinţă a lor. S-au luat, desigur, toate măsurile pentru a se da C.O.[104], care convoacă această conferinţă, o aparenţă de „partinitate", de „nefracţionism", de „unificare". Căci aceste

* Pentru a face cunoscută tovarăşilor din Germania adevărata stare de lucruri din P.M.S.D.R., redacţia Organului Central a editat în limba germană o broşură specială care demască, printre altele, procedeele informatorului anonim al ziarului „Vorwärts" (vezi volumul de faţă, pag. 213—226. — *Nota red.).*

www.dacoromanica.ro

cuvinte sînt atît de comode... cînd vrei să prinzi în undiţa lichidatoristă pe toţi cei care, dintr-un motiv sau altul, sînt nemulţumiţi de conferinţa de partid. Troţki a fost însărcinat să ridice în slăvi toate virtuţile Comitetului de organizare şi ale viitoarei conferinţe lichidatoriste : şi cui i s-ar fi putut da această sarcină dacă nu acestui „unificator de profesie“ ? Iar el le-a ridicat în slăvi... utilizînd toate caracterele tipografice de care dispune tipografia din Viena : „vperediştii, golosiştii, bolşevicii-partiiţi, menşevicii-partiiţi, aşa-numiţii lichidatori şi nefracţionişti — din Rusia şi din străinătate — sprijină cu hotărîre activitatea“... Comitetului de organizare („Pravda“ nr. 24).

Sărmanul de el, iar... a spus o minciună şi iar n-a nimerit-o. Blocul pregătit cu atîta zarvă şi pompă, sub hegemonia lichidatorilor, împotriva conferinţei din 1912 trosneşte din toate încheieturile, şi trosneşte fiindcă lichidatorii prea şi-au dat arama pe faţă. Polonezii au refuzat să facă parte din C.O. În urma unei corespondenţe purtate cu reprezentantul C.O., Plehanov a stabilit unele amănunte interesante : 1) că conferinţa este concepută ca o conferinţă „constitutivă“, adică nu ca o conferinţă a P.M.S.D.R., ci a unui nou partid, 2) că convocarea ei are la bază principiul „anarhist“, 3) că „conferinţa este convocată de lichidatori“. După ce aceste fapte au fost stabilite de tov Plehanov, nu ne mai putea mira că aşa-zişii bolşevici(?!)-împăciuitorişti au prins curaj şi au hotărît să-l demaşte pe Troţki, care... a afirmat un neadevăr atunci cînd a declarat că ei se numără printre partizanii C.O. „Acest C.O., cu actuala sa componenţă, cu tendinţa sa vădită de a impune întregului partid atitudinea sa faţă de lichidatori, cu principiile anarhiei organizatorice care au stat la baza completării efectivului său, acest C.O. nu prezintă nici cea mai mică garanţie că va fi convocată o conferinţă care să reprezinte într-adevăr întregul partid“, aşa vorbesc astăzi despre C.O. „partiiţii“ noştri care au prins curaj. În ce ape se scaldă astăzi cei mai de stînga dintre cei de stînga, vperediştii noştri, care cîndva s-au grăbit să-şi exprime simpatia faţă de C.O., nu ştim, dar asta n-are nici o importanţă ; important este că Ple-

www.dacoromanica.ro

hanov a stabilit cu o claritate incontestabilă caracterul lichidatorist al conferinţei convocate de C.O. şi că minţile de bărbaţi de stat ale „împăciuitoriştilor" au trebuit să se plece în faţa acestui fapt. Atunci cine a mai rămas? Au mai rămas lichidatorii declaraţi şi Troţki...

Baza acestui bloc este evidentă: lichidatorii au deplina libertate de a promova, „ca şi pînă acum", linia lor în „Jivoe Delo" şi în „Naşa Zarea", iar Troţki — din străinătate — îi camuflează printr-o frazeologie rrrevoluţionară, care pe el nu-l costă nimic, iar pe ei nu-i obligă la nimic.

Din povestea aceasta decurge o mică lecţie pentru cei care suspină în străinătate după unitate şi care au scos nu de mult, la Paris, foaia „Za Partiiu" [105]. Pentru a construi partidul nu e de ajuns să fii în stare să strigi: „unitate"; trebuie să mai ai şi un program *politic*, un program de acţiune politică. Blocul lichidatorilor, al lui Troţki, al vperediştilor, al polonezilor, al bolşevicilor(?)-partiiţi, al menşevicilor de la Paris etc. etc. era condamnat dinainte la un eşec ruşinos, deoarece era construit pe lipsă de principialitate, pe ipocrizie şi pe vorbe goale. Şi n-ar fi rău dacă cei ce suspină după unitate ar rezolva, în sfîrşit, pentru sine această problemă foarte grea şi foarte complicată: cu cine vor ei unitate? Dacă vor unitate cu lichidatorii, atunci de ce nu o spun fără fasoane; iar dacă sînt împotriva unirii cu lichidatorii, atunci după ce fel de unitate suspină?

Conferinţa din ianuarie şi organele alese de ea sînt, de fapt, singurul lucru care uneşte acum pe toţi activiştii din Rusia ai P.M.S.D.R. În afara ei nu există decît promisiunea bundiştilor şi a lui Troţki de a convoca o conferinţă lichidatoristă a C.O. şi „împăciuitoriştii" care trec acum prin mahmureala postlichidatoristă.

„Sotial-Demokrat" nr. 26
din 8 mai (25 aprilie) 1912

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎN MEMORIA LUI HERŢEN

Se împlinesc o sută de ani de la naşterea lui Herţen. Întreaga Rusie liberală îl comemorează, ocolind prudent problemele serioase ale socialismului, ascunzînd cu grijă deosebirea dintre *revoluţionarul* Herţen şi un liberal oarecare. Presa de dreapta evocă şi ea amintirea lui Herţen, făcînd afirmaţia mincinoasă că spre sfîrşitul vieţii Herţen s-a dezis de revoluţie. Cît despre discursurile liberale şi narodniciste care se ţin în străinătate despre Herţen, în ele domină exclusiv frazeologia.

Partidul muncitoresc trebuie să-l comemoreze pe Herţen nu pentru a-l glorifica în chip filistin, ci pentru a-şi lămuri sarcinile, pentru a stabili adevăratul loc istoric al scriitorului care a jucat un mare rol în pregătirea revoluţiei ruse.

Herţen aparţinea generaţiei de revoluţionari ieşiţi din rîndurile nobilimii, ale moşierimii în prima jumătate a veacului trecut. Nobilii au dat Rusiei oameni de teapa lui Biron şi Arakceev, nenumăraţi „ofiţeri beţivi, scandalagii, cartofori, eroi de bîlci, hingheri, bătăuşi, afemeiaţi, brute", ca şi Manilovi sentimentali. „Şi din mediul acesta — scria Herţen — s-au ridicat oamenii lui 14 decembrie, o falangă de eroi, hrăniţi, ca Romulus şi Remus, cu lapte de fiară sălbatică... Aceştia sînt viteji între viteji, făuriţi din cap pînă în picioare din oţel curat, luptători-eroi care s-au dus în mod conştient la moarte sigură spre a trezi la viaţă nouă tînăra generaţie şi spre a purifica pe copiii născuţi într-un mediu al slugărniciei şi tiraniei".

www.dacoromanica.ro

Printre acești copii se număra și Herțen. Răscoala decembriștilor l-a trezit și l-a „purificat". În Rusia iobăgistă din perioada 1840—1850, el a reușit să se ridice atît de sus, încît a atins nivelul celor mai mari gînditori ai timpului său. El și-a însușit dialectica lui Hegel, înțelegînd că ea este „algebra revoluției". El l-a depășit pe Hegel, mergînd spre materialism pe urmele lui Feuerbach. Prima dintre „Scrisorile despre studiul naturii" — „Empirism și idealism" —, scrisă în 1844, vădește un gînditor chiar și astăzi mult superior sumedeniei de naturaliști empiriști contemporani și întregului roi de filozofi idealiști și semiidealiști de astăzi. Herțen s-a apropiat direct de materialismul dialectic, oprindu-se în fața materialismului istoric.

Această „oprire" a fost, de altfel, cauza care a provocat falimentul spiritual al lui Herțen după înfrîngerea revoluției din 1848. Herțen, care părăsise Rusia, a putut urmări direct această revoluție. Pe atunci el era democrat, revoluționar, socialist. Dar „socialismul" lui era una dintre acele nenumărate forme și variante ale socialismului burghez și mic-burghez din perioada lui 1848 care au fost spulberate definitiv în zilele din iunie. În fond, aceasta nu era nicidecum socialism, ci frazeologie sentimentală, visări naive, în care democrația burgheză, ca și proletariatul, care încă nu se eliberase de sub influența ei, își înveșmînta *pe atunci* revoluționarismul.

Falimentul spiritual al lui Herțen, scepticismul și adîncul lui pesimism de după 1848 au reprezentat falimentul *iluziilor burgheze* cu privire la socialism. Drama spirituală a lui Herțen a fost produsul și reflexul acelei epoci a istoriei universale în care revoluționarismul democrației burgheze era *deja* pe cale de dispariție (în Europa), în timp ce revoluționarismul proletariatului socialist *încă nu* ajunsese la maturitate. Acest lucru n-a fost și nu putea fi înțeles de cavalerii flecărelii liberale ruseți, care acum își camuflează contrarevoluționarismul prin fraze înzorzonate despre scepticismul lui Herțen. Pentru acești cavaleri care au trădat revoluția rusă din 1905, care au dat cu totul uitării mărețul titlu de *revoluționar*, scepticismul este o formă de trecere de la de-

www.dacoromanica.ro

mocraţie la liberalism, la acel liberalism slugarnic, mîrşav, murdar şi bestial care în 1848 împuşca pe muncitori, care restaura tronurile răsturnate, care aplauda pe Napoleon al III-lea, acel liberalism pe care Herţen îl *înfiera* fără a putea să-i înţeleagă natura de clasă.

La Herţen, scepticismul era o formă de trecere de la iluziile democratismului burghez „situat deasupra claselor" spre aspra, neînduplecata, invincibila luptă de clasă a proletariatului. Dovada o constituie „Scrisorile către un vechi tovarăş", adresate lui Bakunin, pe care Herţen le-a scris în 1869, cu un an înainte de moarte. Herţen rupe legăturile cu anarhistul Bakunin. E drept că el nu vede încă în această ruptură decît o divergenţă de tactică, şi nu prăpastia dintre concepţia despre lume a unui proletar convins de victoria clasei sale şi cea a unui mic-burghez care şi-a pierdut nădejdea în salvarea sa. E drept că Herţen repetă şi cu acest prilej vechile fraze burghezo-democratice cum că socialismul trebuie să adreseze „propovăduirea atît muncitorului cît şi patronului, atît agricultorului cît şi micului burghez". Totuşi, rupînd cu Bakunin, Herţen nu şi-a îndreptat privirile spre liberalism, ci spre *Internaţională,* spre Internaţionala condusă de Marx, care a început *„să adune oştile"* proletariatului, să unească *„lumea muncitoare"* „împotriva lumii celor ce profită fără să muncească" !

Neînţelegînd esenţa burghezo-democratică a întregii mişcări de la 1848 şi a tuturor formelor socialismului premarxist, Herţen cu atît mai mult n-a putut înţelege natura burgheză a revoluţiei ruse. Herţen este întemeietorul socialismului „rus", al „narodnicismului". El a văzut „socialismul" în dezrobirea ţăranilor *cu pămînt cu tot,* în posesiunea pămîntului în cadrul obştii şi în ideea ţărănească a „dreptului asupra pămîntului". El şi-a dezvoltat de nenumărate ori ideile preferate asupra acestei teme.

În realitate însă, în această doctrină a lui Herţen, ca şi în întregul narodnicism rus — inclusiv narodnicismul

www.dacoromanica.ro

spălăcit al „socialiștilor-revoluționari" de astăzi —, nu se află *nici un dram* de socialism. Găsim aici aceeași frazeologie sentimentală, aceleași visări naive în care era îmbrăcat *revoluționarismul* democrației burghezo-țărănești din Rusia, ca și diferitele forme ale „socialismului de la 1848" din Apus. Cu cît ar fi primit în 1861 țăranii mai mult pămînt, cu cît l-ar fi primit mai ieftin, cu atît mai tare ar fi fost subminată puterea moșierilor iobăgiști, cu atît mai rapid, mai liber și mai larg s-ar fi dezvoltat capitalismul în Rusia. Ideea „dreptului asupra pămîntului" și a „împărțirii egalitare a pămîntului" nu este altceva decît formularea năzuințelor revoluționare de egalitate ale țăranilor, care luptă pentru răsturnarea totală a puterii moșierești, pentru desființarea completă a proprietății funciare moșierești.

Revoluția din 1905 a dovedit pe deplin acest lucru : pe de o parte, proletariatul s-a situat în mod cu totul independent în fruntea luptei revoluționare, creînd partidul muncitoresc social-democrat ; pe de altă parte, țăranii revoluționari („trudovicii" și „Uniunea țărănească" [106]), care luptau pentru tot felul de forme de desființare a proprietății funciare moșierești, inclusiv „desființarea proprietății private asupra pămîntului", au luptat tocmai ca niște proprietari, ca mici întreprinzători.

Astăzi discuțiile cu privire la „caracterul socialist" al dreptului asupra pămîntului etc. nu au altă menire decît aceea de *a estompa* și de a camufla o problemă istorică cu adevărat importantă și serioasă : deosebirea dintre *interesele* burgheziei liberale și ale țărănimii revoluționare în revoluția *burgheză* rusă ; cu alte cuvinte, dintre tendința liberală și cea democratică, dintre tendința „conciliatoare" (monarhistă) și cea republicană în această revoluție. Tocmai această problemă a fost pusă de Herțen în „Kolokol" [107], dacă analizăm esența lucrurilor și nu frazele, dacă studiem lupta de clasă ca bază a „teoriilor" și a doctrinelor și nu invers.

Herțen a creat în străinătate o presă liberă, și acesta este marele lui merit. „Polearnaia Zvezda" [108] a preluat tradiția decembriștilor. „Kolokol" (1857—1867) s-a ri-

www.dacoromanica.ro

dicat cu dîrzenie în favoarea eliberării ţăranilor. Vălul tăcerii de rob a fost rupt.

Dar Herţen aparţinea mediului moşieresc, boieresc. Părăsind Rusia în 1847, el nu văzuse poporul revoluţionar şi nu putea crede în el. De aici apelurile sale liberale către „cei de sus". De aici nenumăratele sale scrisori dulcege către Alexandru al II-lea Spînzurătorul, publicate în „Kolokol", scrisori pe care astăzi nu le poţi citi fără un sentiment de dezgust. Cernîşevski, Dobroliubov, Serno-Solovievici, reprezentanţi ai noii generaţii de revoluţionari-raznocinţi, aveau de o mie de ori dreptate cînd reproşau lui Herţen aceste abateri de la democratism *spre* liberalism. Totuşi, ca să fim drepţi, trebuie să spunem că, în toate şovăielile lui Herţen între democratism şi liberalism, democratul din el ieşea în cele din urmă învingător.

Atunci cînd Kavelin, unul dintre cele mai respingătoare tipuri ale mîrşăviei liberale, care înainte vreme fusese încîntat de „Kolokol" tocmai din cauza tendinţelor *liberale* ale acestuia, s-a ridicat împotriva revendicării constituţiei, a atacat agitaţia revoluţionară, s-a ridicat împotriva „violenţei" şi a apelurilor la violenţă, începînd să propovăduiască răbdarea, Herţen *a rupt* legăturile cu acest înţelept liberal. Herţen a atacat cu vehemenţă „pamfletul slab, absurd şi dăunător" al lui Kavelin, scris spre a servi „drept îndreptar neoficial pentru uzul guvernului liberalizant", precum şi „sentinţele lui politice sentimentale", care înfăţişau „poporul rus ca pe o cireadă de vite, iar guvernul ca pe un înţelept". „Kolokol" a publicat un articol, intitulat „Un discurs funebru", în care a biciuit pe „profesorii care ţes păienjenişul putred al ideilor lor meschine şi infatuate, pe ex-profesorii odinioară naivi, dar care mai tîrziu s-au înrăit văzînd că tineretul sănătos nu poate împărtăşi ideile lor rahitice". Kavelin s-a recunoscut imediat în acest portret.

Cînd a fost arestat Cernîşevski, mîrşavul liberal Kavelin a scris: „După mine, arestările n-au nimic revoltător... Partidul revoluţionar consideră că orice mijloace sînt bune pentru a răsturna guvernul, iar acesta se apără cu mijloacele de care dispune". Iar Herţen, vorbind des-

www.dacoromanica.ro

pre procesul lui Cernîșevski, parcă răspundea acestui cadet: „Și iată că niște oameni de nimic, niște viermi, niște moluște, declară că nu trebuie înfierată această bandă de tîlhari și nemernici care ne guvernează".

Cînd liberalul Turgheniev a adresat o scrisoare particulară lui Alexandru al II-lea, încredințîndu-l de sentimentele lui de supus credincios și donînd două monezi de aur pentru soldații răniți cu prilejul reprimării răscoalei poloneze, „Kolokol" a publicat un articol despre „cărunta Magdalenă (masculină) care a scris țarului că și-a pierdut somnul chinuită de gîndul că țarul n-a aflat încă de pocăința ei". Și Turgheniev s-a recunoscut imediat.

Atunci cînd toată droaia de liberali ruși l-a părăsit pe Herțen pentru că luase apărarea Poloniei, cînd întreaga „societate cultă" a întors spatele ziarului „Kolokol", Herțen nu s-a descurajat. El a continuat să apere libertatea Poloniei, biciuind pe sugrumătorii, spînzurătorii, călăii din subordinea lui Alexandru al II-lea. Herțen a salvat onoarea democrației ruse. „Noi am salvat onoarea numelui de rus — a scris el lui Turgheniev —, și din această pricină am avut de suferit din partea majorității slugarnice".

Cînd a sosit știrea că un țăran iobag a ucis un moșier care atentase la cinstea logodnicei sale, Herțen a adăugat în „Kolokol": „Foarte bine a făcut!". Cînd s-a comunicat știrea că vor fi numiți comandanți militari pentru a se asigura o „eliberare" „pașnică", Herțen a scris: „Cel dintîi colonel deștept care va trece cu detașamentul său de partea țăranilor în loc să-i reprime va urca pe tronul Romanovilor". Cînd colonelul Reitern s-a sinucis la Varșovia (1860), nevrînd să devină unealtă a călăilor, Herțen a scris: „Dacă e vorba de împușcat, apoi să împușcăm pe generalii care dau ordin să se tragă în oameni neînarmați". Cînd au fost măcelăriți la Bezdna 50 de țărani, iar conducătorul lor, Anton Petrov, a fost executat (12 aprilie 1861) [109], Herțen a scris în „Kolokol":

„O, de-ar putea ajunge cuvintele mele pînă la tine, truditor și martir al pămîntului rusesc!... cum te-aș mai învăța să disprețuiești pe păstorii tăi spirituali, care ți-au fost impuși de sinodul de la Petersburg și de țarul neamț... Tu îl urăști pe moșier, urăști pe logofăt,

www.dacoromanica.ro

te temi de ei, şi pe bună dreptate ; dar mai crezi încă în ţar şi în arhiereu... nu le da crezare. Ţarul e cu ei şi ei sînt ai lui. Acum îl vezi cum arată, tu, tată al tînărului ucis la Bezdna, şi tu, fiu al tatălui ucis la Penza... Păstorii tăi sînt neştiutori ca şi tine, săraci ca şi tine... Aşa a fost bunăoară Anton (nu episcopul Antonie, ci Anton din Bezdna), care la Kazan a pătimit pentru tine... Moaştele sfinţilor tăi nu vor săvîrşi patruzeci şi opt de minuni, ruga adresată lor nu te va vindeca de durerile de dinţi ; dar amintirea lor vie poate săvîrşi o singură minune, aceea de a te elibera".

De aici se poate vedea cît de mîrşav şi de josnic îl clevetesc pe Herţen liberalii noştri cuibăriţi în slugarnica presă „legală", exagerînd părţile slabe ale lui Herţen şi trecînd sub tăcere pe cele bune. N-a fost vina lui Herţen, ci tragedia lui că n-a putut vedea poporul revoluţionar din Rusia în anii 1840—1850. Cînd l-a văzut, *în anii 1860—1870,* a trecut fără să şovăie de partea democraţiei revoluţionare împotriva liberalismului. El a luptat pentru victoria poporului asupra ţarismului şi nu pentru o tranzacţie între burghezia liberală şi ţarul moşierilor. El a ridicat steagul revoluţiei.

Comemorînd pe Herţen, distingem limpede trei generaţii, trei clase care au acţionat în revoluţia rusă. Mai întîi nobilii şi moşierii, decembriştii şi Herţen. Cercul acestor revoluţionari este restrîns. Ei sînt foarte departe de popor. Dar opera lor nu s-a irosit în zadar. Decembriştii l-au trezit pe Herţen, iar Herţen a desfăşurat o agitaţie revoluţionară.

Aceasta a fost reluată, extinsă, întărită, călită de revoluţionarii-raznocinţi, începînd cu Cernîşevski şi terminînd cu eroii din organizaţia „Narodnaia Volea" [110]. Cercul de luptători s-a lărgit, legăturile lor cu poporul au devenit mai strînse. Herţen i-a numit „tinerii cîrmaci ai furtunii viitoare". Dar n-a fost încă adevărata furtună.

Furtuna este mişcarea maselor înseşi. Proletariatul, singura clasă revoluţionară pînă la capăt, s-a situat în fruntea acestora, ridicînd pentru prima oară milioane de ţărani la lupta revoluţionară deschisă. Primul val al

www.dacoromanica.ro

furtunii s-a dezlănțuit în 1905. Valul următor se ridică sub ochii noștri.

Comemorînd pe Herțen, proletariatul învață din exemplul lui să înțeleagă marea însemnătate a teoriei revoluționare ; învață să înțeleagă că devotamentul nețărmurit față de revoluție și propaganda revoluționară în rîndurile poporului nu se irosesc în zadar nici chiar atunci cînd decenii întregi despart semănatul de culesul recoltei ; el învață să înțeleagă rolul diferitelor clase în revoluția rusă și în cea internațională. Îmbogățit cu aceste învățăminte, proletariatul își va croi un drum spre libera lui unire cu muncitorii socialiști din toate țările, strivind năpîrca, monarhia țaristă, împotriva căreia Herțen a ridicat cel dintîi mărețul steag de luptă, adresînd maselor *cuvîntul rus liber.*

„Social-Demokrat" nr. 26 din 8 mai (25 aprilie) 1912

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PROPRIETATEA FUNCIARĂ ÎN RUSIA EUROPEANĂ

Foametea care a lovit 30 000 000 de ţărani a pus din nou pe tapet problema situaţiei ţărănimii din Rusia. De obicei, în consideraţiile referitoare la această problemă se pierde din vedere lucrul principal, şi anume raportul dintre marea proprietate funciară, în majoritatea cazurilor nobiliară, moşierească, şi situaţia ţărănimii. Tocmai asupra acestui lucru principal vrem să atragem atenţia cititorilor.

În 1907 ministerul de interne a editat „Statistica proprietăţii funciare pe anul 1905". După aceste date oficiale, care în nici un caz nu pot fi bănuite de parţialitate faţă de ţărănime, ne putem face o idee destul de exactă despre una dintre principalele cauze ale foametei.

Statistica oficială a stabilit că în cele 50 de gubernii ale Rusiei europene sînt 395 000 000 de deseatine de pămînt. Dar această cifră nu oglindeşte situaţia reală, întrucît include pămînturi ale statului în suprafaţă de peste 100 000 000 de deseatine, situate în Nordul îndepărtat, în guberniile Arhanghelsk, Oloneţ şi Vologda. Aceste pămînturi, în cea mai mare parte, nu sînt pămînturi de cultură ; sînt tundre şi păduri din Nordul îndepărtat. De obicei aceste pămînturi sînt puse la socoteală numai pentru *a estompa* adevărata repartizare a pămînturilor cultivabile.

Scăzînd aceste pămînturi, obţinem în total 280 000 000 (în cifre rotunde) de deseatine de pămînt cultivabil,

www.dacoromanica.ro

dintre care 101 000 000 de deseatine sînt considerate ca fiind proprietate privată, iar 139 000 000 pămînturi lotuale. Trebuie să delimităm marea proprietate funciară moşierească de mica proprietate funciară ţărănească.

Relativ la marile proprietăţi, statistica oficială prezintă următoarele date :

Proprietatea funciară individuală privată în Rusia europeană

Mărimea proprietăţii	Numărul proprietăţilor	Suprafaţa în deseatine	La o proprietate revin în medie deseatine
Peste 500 pînă la 2 000 des.	21 748	20 590 708	947
2 000 pînă la 10 000 des.	5 386	20 602 109	3 825
10 000 des.	699	20 798 504	29 754
Total	27 833	61 991 321	2 227

Aceste date sînt incomplete, deoarece nu au fost puse la socoteală nici pămînturile domeniale, nici pămînturile marilor societăţi comerciale etc. Dar, cu toate acestea, putem afla *principalul* despre proprietatea funciară moşierească din Rusia. *Şapte sute* de moşieri posedă *21 000 000* de deseatine, adică aproape cîte *30 000 de deseatine fiecare.*

Mai puţin de 28 000 de moşieri posedă 62 000 000 de deseatine de pămînt, adică în medie cîte *2 200 de deseatine fiecare.* Aici se mai adaugă pămînturile domeniale, a căror suprafaţă este de peste *5 000 000* de deseatine. În afară de aceasta, peste *3 500 000* de deseatine de pămînt aparţin unui număr de 272 de societăţi „industriale-comerciale, industriale etc." Aceste proprietăţi sînt, fără îndoială, mari moşii, concentrate în cea mai mare parte în gubernia Perm ; aici *nouă* societăţi de acest fel posedă *aproape 1 500 000* de deseatine de pămînt (cifra exactă : 1 448 902).

Prin urmare, obţinem un total în nici un caz mai mic, ci, cu siguranţă, mai mare de *70 000 000* de deseatine de

www.dacoromanica.ro

pămînt, care aparţin celor mai mari moşieri. Numărul acestor mari moşieri e sub *30 000*.

Să luăm acum proprietatea funciară ţărănească. După datele statisticii oficiale, ţăranii cu cele mai mici loturi posedă :

Pămînturi lotuale:

Mărimea loturilor	Numărul gospodăriilor	Suprafaţa în deseatine	La o gospodărie revin în medie deseatine
Pînă la 5 deseatine	2 857 650	9 030 333	3,1
Între 5 şi 8 „	3 317 601	21 706 550	6,5
„ 8 şi 15 „	3 932 485	42 182 923	10,7
Total	10 107 736	72 919 806	7,0

Aşadar, *10 000 000* de familii ţărăneşti, din totalul de aproximativ 13 000 000, posedă *73 000 000 de deseatine de pămînt.* În medie revin cîte *şapte* deseatine la o gospodărie. Mai trebuie adăugate micile proprietăţi private : numărul proprietarilor care au pînă la 10 deseatine este de 409 864 ; ei posedă în total 1 625 226 de deseatine ; revine deci mai puţin de patru deseatine la o gospodărie. Prin urmare, *circa 10 500 000* de familii ţărăneşti posedă *75 000 000* de deseatine de pămînt.

Acum putem să confruntăm aceste date principale, care foarte adesea sînt omise sau prezentate inexact în discuţiile în jurul problemei ţărăneşti.

Marea proprietate funciară moşierească : *30 000* de proprietari — 70 000 000 de deseatine de pămînt.

Mica proprietate ţărănească : *10 500 000* de proprietari — 75 000 000 de deseatine de pămînt.

Acestea sînt, fireşte, cifre globale. Pentru o analiză mai amănunţită a situaţiei ţăranilor şi a însemnătăţii marii proprietăţi trebuie luate date pe ţinuturi sau pe regiuni, uneori chiar pe gubernii. Dar economiştii, atît cei din lagărul guvernamental cît şi cei din lagărul liberalilor şi, în parte, chiar cei din lagărul narodnicilor, *estompează* foarte adesea *esenţa* problemei agrare tocmai referindu-se la anumite regiuni sau la anumite aspecte

www.dacoromanica.ro

particulare ale problemei. Pentru a înţelege însemnătatea *esenţială* a problemei pămîntului şi a problemei situaţiei ţărănimii, nu trebuie să pierdem din vedere datele principale menţionate mai sus şi nu trebuie să permitem ca aspectele particulare să pună în umbră principalul.

Într-un articol viitor vom prezenta exemple referitoare la aceste încercări de a pune în umbră principalul *. Acum însă vom face un prim bilanţ esenţial. În Rusia europeană pămîntul este repartizat în aşa fel, încît marii moşieri care posedă peste 500 de deseatine fiecare stăpînesc 70 000 000 de deseatine, în timp ce numărul acestor moşieri e sub 30 000.

Imensa majoritate a ţăranilor, şi anume 10 500 000 de familii din totalul de 13 000 000 de familii ţărăneşti, posedă 75 000 000 de deseatine de pămînt.

Suprafaţa medie a marii proprietăţi moşiereşti este de *2 200 de deseatine*. Suprafaţa medie a micii parcele ţărăneşti este de *şapte* deseatine.

Dacă pămînturile celor 30 000 de mari proprietari ar trece la 10 000 000 de gospodării ţărăneşti, proprietatea funciară a acestor gospodării *aproape s-ar dubla*.

Despre relaţiile economice dintre moşieri şi ţărani care decurg din această repartizare a pămîntului vom vorbi data viitoare.

„Nevskaia Zvezda" nr. 3
din 6 mai 1912
Semnat: R. S l l i n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

---

* Vezi volumul de faţă, pag. 319—323. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

TRUDOVICII ŞI DEMOCRAŢIA MUNCITOREASCĂ

Campania electorală pentru Duma a IV-a a adus o oarecare înviorare şi a sporit interesul pentru problemele politice. Mişcarea largă pe care au generat-o evenimentele de la Lena a făcut ca această înviorare să se accentueze şi ca acest interes să devină foarte pronunţat. Examinarea problemei atitudinii trudovicilor, adică a democraţiei ţărăneşti, faţă de democraţia muncitorească este acum mai oportună ca oricînd.

În articolul său „Grupul trudovic şi partidul muncitoresc" („Zaprosî Jizni" nr. 17), d-l V. Vodovozov expune punctul de vedere al trudovicilor în această problemă, răspunzînd la articolele mele „Liberalismul şi democraţia" *, apărute în „Zvezda". Disputa priveşte însăşi esenţa celor două curente politice, care exprimă interesele a *nouă zecimi* din populaţia Rusiei. De aceea orice democrat este dator să acorde toată atenţia obiectului acestei discuţii.

I

Democraţia muncitorească se situează pe punctul de vedere al luptei de clasă. Muncitorii salariaţi sînt o clasă bine definită în societatea modernă. Situaţia acestei clase se deosebeşte în mod radical de situaţia clasei micilor proprietari, a ţăranilor. De aceea nici vorbă nu poate fi de unirea lor în cadrul unui acelaşi partid.

* Vezi volumul de faţă, pag. 250—259. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Scopul muncitorilor este desfiinţarea robiei salariate prin înlăturarea dominaţiei burgheziei. Ţăranii au revendicări democratice care pot duce la desfiinţarea iobăgiei, a tuturor temeliilor şi manifestărilor ei sociale, dar nu pot nici măcar clinti dominaţia burgheziei.

În epoca actuală, sarcinile comune ale muncitorilor şi ale ţăranilor din Rusia apropie democraţia ţărănească de democraţia muncitorească, care nu pot merge decît pe căi diferite, dar care pot şi trebuie — în vederea asigurării succesului — să acţioneze împreună împotriva a tot ceea ce vine în contradicţie cu democratismul. Dacă această unitate sau comunitate de acţiune nu va fi înfăptuită, dacă democraţia ţărănească nu va scăpa de sub tutela liberalilor (a cadeţilor), nici vorbă nu poate fi de prefaceri democratice serioase în Rusia.

Acestea sînt vederile muncitorilor democraţi, marxişti, pe care le-am dezvoltat în cele două articole intitulate: „Liberalismul şi democraţia".

Trudovicii, ale căror vederi le expune d-l Vodovozov, vor să fie un partid „situat deasupra claselor". După convingerea lor, un partid unic „ar putea să servească pe deplin interesele a trei clase sociale": ale ţărănimii, ale clasei muncitoare şi ale „intelectualităţii muncitoare".

Am arătat că această „convingere" este în contradicţie 1) cu toate adevărurile ştiinţei economice, 2) cu întreaga experienţă a ţărilor care au trecut prin epoci asemănătoare epocii actuale din Rusia, 3) cu experienţa Rusiei dintr-o perioadă deosebit de importantă, deosebit de critică a istoriei sale: anul 1905. Am luat în derîdere pretenţia pur cadetă de „a îmbrăţişa" clase diferite şi am reamintit că cadeţii numesc „intelectualitate muncitoare" pe domnii Maklakovi.

D-l Vodovozov, fără să citeze în întregime şi în mod coerent aceste argumente ale mele, încearcă să obiecteze fragmentar. De pildă, împotriva primului argument el declară: „Ţărănimea este o masă care trăieşte din munca ei; interesele ei sînt interesele muncii şi de aceea ea constituie

www.dacoromanica.ro

un detaşament din marea armată a muncii, aşa cum muncitorii constituie celălalt detaşament".

Asta nu e ştiinţă economică marxistă, ci burgheză : aici, prin frazeologia despre interesele muncii, este estompată deosebirea radicală dintre situaţia micului proprietar şi cea a muncitorului salariat. Muncitorul nu posedă nici un fel de mijloace de producţie şi se vinde pe sine însuşi, îşi vinde braţele, *forţa de muncă*. Ţăranul posedă mijloace de producţie — unelte, vite, pământ propriu sau luat în arendă — şi vinde *produsele* gospodăriei sale, fiind un mic proprietar, un mic întreprinzător, un mic burghez.

În Rusia, ţăranii angajează şi astăzi în gospodăriile lor nu mai puţin de *2 000 000* de muncitori salariaţi agricoli. Iar dacă toate pământurile moşiereşti ar trece în mîinile ţăranilor fără răscumpărare, ei ar angaja un număr şi mai mare de muncitori.

O astfel de trecere a pământului în mîinile ţăranilor ar fi în interesul general al întregii ţărănimi, al tuturor muncitorilor salariaţi, al întregii democraţii, deoarece proprietatea moşierească este baza puterii politice moşiereşti de tipul pe care Rusia l-a cunoscut într-un mod cum nu se poate mai concret prin Purişkevici, iar apoi prin Markov II şi alţi „corifei ai Dumei a III-a", naţionalişti, octombrişti etc.

De aici reiese că ţelul comun care stă acum în faţa ţăranilor şi muncitorilor nu are în el absolut nimic socialist, contrar părerii ultrareacţionarilor ignoranţi, iar uneori şi a liberalilor. Acest ţel este exclusiv democratic. Realizarea lui ar însemna realizarea libertăţii în Rusia, dar nicidecum desfiinţarea robiei salariate.

Pentru a organiza în mod serios acţiunile comune ale acestor clase diferite, pentru a asigura acestor acţiuni un succes trainic şi real, trebuie să se înţeleagă clar sub ce raport coincid interesele acestor clase şi sub ce raport diferă. Orice erori, orice „confuzii" în această chestiune, orice estompare a problemei prin frazeologie nu poate să nu aibă cel mai nefast efect, nu poate să nu submineze succesul.

www.dacoromanica.ro

II

„Munca agricolă se deosebeşte de munca în fabrică ; dar şi munca din fabrică se deosebeşte de munca funcţionarului comercial, şi cu toate acestea «Zvezda» caută cu tot dinadinsul să demonstreze funcţionarilor comerciali că ei formează o singură clasă cu muncitorii şi că de aceea trebuie să privească social-democraţia ca pe reprezentantul lor..."

Iată ce obiectează d-l Vodovozov la argumentele cu privire la profunda deosebire de clasă dintre micii patroni şi muncitorii salariaţi ! Şi de astă dată raţionamentele d-lui Vodovozov sînt pătrunse de obişnuitul spirit al economiei politice burgheze. Agricultorul-proprietar face parte din aceeaşi *clasă* cu fabricantul sau cu meseriaşul-proprietar, cu comerciantul-proprietar ; aici nu este vorba de deosebiri între clase, ci între *profesiuni*. Muncitorul salariat agricol face parte din aceeaşi clasă cu muncitorul *salariat* din fabrică sau din comerţ.

Din punct de vedere marxist, acestea sînt adevăruri absolut elementare. Şi degeaba crede d-l Vodovozov că, spunînd că marxismul „meu" este „extrem de simplist", va putea să disimuleze *esenţa chestiunii*, şi anume că trudovicii deviază în permanenţă de la economia politică marxistă spre economia politică burgheză.

D-l Vodovozov vădeşte aceeaşi deviere şi în aceeaşi direcţie atunci cînd încearcă să infirme referirea mea la experienţa tuturor ţărilor şi la experienţa Rusiei cu privire la profunda deosebire de clasă dintre micii proprietari şi muncitorii salariaţi, afirmînd că uneori o clasă este reprezentată de diferite partide şi invers. Muncitorii din Europa îi urmează uneori pe liberali şi pe anarhişti, pe clericali etc. Moşierii fac parte uneori din partide diferite.

Dar ce dovedeşte aceasta ? Atîta doar că pe lîngă deosebirile *de clasă* există şi alte deosebiri, de pildă deosebiri religioase, naţionale etc., care influenţează formarea partidelor.

E un lucru adevărat, dar ce legătură are el cu discuţia *noastră* ? Indică oare d-l Vodovozov, în ceea ce priveşte Rusia, condiţii istorice, religioase, naţionale etc. care *să se adauge* în *cazul de faţă* la deosebirile de clasă ?

www.dacoromanica.ro

D-l Vodovozov nu a indicat şi nici n-ar fi putut indica absolut nici un fel de condiţii de acest gen. Discuţia a fost purtată exclusiv în jurul problemei dacă la noi este posibil un partid „situat deasupra claselor" „care să servească interesele a trei clase" (de altfel este ridicol să consideri „intelectualitatea muncitoare" drept o clasă).

Teoria dă un răspuns clar la această problemă : nu este posibil ! Tot atît de clar este răspunsul pe care îl dă experienţa anului 1905, cînd *toate* deosebirile de clasă, de grup, naţionale etc. au ieşit la iveală deosebit de pregnant, în acţiuni mai deschise şi cu un caracter de masă mai pronunţat ca oricînd într-unul dintre cele mai importante momente de cotitură din istoria Rusiei. Teoria marxistă *a fost confirmată* de experienţa anului 1905, care a arătat că în Rusia *nu este posibil* un partid ţărănesc-muncitoresc unic.

Toate cele trei Dume au arătat acelaşi lucru.

Ce legătură are cu toate acestea referirea la faptul că în diferite ţări din Europa o clasă s-a împărţit uneori în cîteva partide sau că uneori diferite clase s-au unit sub conducerea aceluiaşi partid ? Această referire n-are nici un rost. D-l Vodovozov nu face astfel decît să se abată, încercînd să-l abată şi pe cititor, de la problema în discuţie.

Pentru a asigura succesul democraţiei ruse este extrem de important ca ea să-şi cunoască forţele, să privească cu luciditate starea de lucruri existentă, să-şi dea bine seama pe ce *clase* poate conta. Este extrem de dăunător să ne legănăm în iluzii, să estompăm prin fraze deosebirile de clasă, să le ocolim prin formularea unor deziderate pioase.

Trebuie să recunoaştem deschis deosebirile de clasă dintre ţăranii şi muncitorii din Rusia, deosebiri adînci şi ireductibile în cadrul societăţii capitaliste, în condiţiile dominaţiei pieţei. Trebuie să spunem răspicat în ce privinţă coincid *acum* interesele lor. Trebuie să facem ca fiecare dintre aceste clase să se unească, să-şi unească forţele, să-şi dezvolte conştiinţa şi să stabilim această sarcină comună.

Un partid ţărănesc „radical" (ca să folosesc expresia d-lui Vodovozov, deşi nu mi se pare prea fericită) este util şi necesar.

www.dacoromanica.ro

Orice încercări de a crea un partid „situat deasupra claselor", de a uni pe muncitori şi pe ţărani într-un singur partid, de a prezenta nu ştiu ce „intelectualitate muncitoare" inexistentă drept o clasă deosebită sînt cît se poate de dăunătoare şi de nefaste pentru cauza libertăţii în Rusia, fiindcă asemenea încercări *nu pot* duce la *nimic* altceva decît la dezamăgiri, la pierdere de forţe, la întunecarea conştiinţei.

Privind cu toată simpatia formarea unui partid ţărănesc *consecvent* democrat, sîntem datori să luptăm împotriva încercărilor amintite. Muncitorii sînt datori în acelaşi timp să lupte împotriva influenţei *liberalilor* asupra ţărănimii democrate.

III

Despre atitudinea liberalilor faţă de democraţia burgheză, despre atitudinea cadeţilor faţă de trudovici, conferinţa acestora din urmă nu a spus nimic clar şi precis [111]. Nu există la trudovici înţelegerea faptului că tocmai dependenţa ţărănimii democrate faţă de liberali a fost una dintre principalele cauze ale insuccesului mişcării de eliberare din 1905—1906, că succesul acestei mişcări *nu este cu putinţă* dacă păturile largi şi păturile conducătoare ale ţărănimii nu vor înţelege deosebirea dintre democratism şi liberalism, dacă nu se vor elibera de sub tutela şi dominaţia liberalilor.

D-l Vodovozov s-a ocupat în mod cu totul fugitiv şi nesatisfăcător de această problemă de importanţă capitală. El afirmă că „partidul cadet deserveşte mai ales populaţia orăşenească". Este inexact. O asemenea definire a rădăcinilor de clasă şi a rolului politic al partidului cadet este lipsită de orice valoare.

Partidul cadet este partidul burgheziei liberale-monarhiste. Baza socială a acestui partid (ca şi a „progresiştilor") o constituie păturile mai progresiste din punct de vedere economic (în comparaţie cu octombriştii) ale burgheziei, şi în special intelectualitatea burgheză. Iar o parte a micii burghezii orăşeneşti şi săteşti mai urmează acest partid numai în virtutea tradiţiei (adică pur şi simplu în virtutea

www.dacoromanica.ro

unei obişnuinţe, continuînd orbeşte o veche deprindere) şi fiind de-a dreptul înşelată de liberali.

Zicîndu-şi democraţi, cadeţii se înşală pe sine şi înşală poporul. În realitate, cadeţii sînt nişte liberali contrarevoluţionari.

Întreaga istorie a Rusiei, şi mai ales istoria secolului al XX-lea, îndeosebi istoria anilor 1905—1906, *a dovedit* pe deplin acest lucru, iar culegerea „Vehi" l-a *învederat*, l-a dezvăluit cum nu se poate mai concret, mai clar şi mai complet. Şi nici un fel de „mici rezerve" formulate de diplomaţii cadeţi cu privire la „Vehi" nu pot schimba acest fapt.

Prima perioadă a mişcării de eliberare din Rusia, primul deceniu al secolului al XX-lea, a arătat că mai există încă mase largi ale populaţiei care, tinzînd spre democraţie, nu sînt destul de conştiente, *nu fac deosebire* între liberalism şi democratism, se supun conducerii liberalilor. Atît timp cît acest lucru nu se va schimba şi în măsura în care el nu se va schimba, nu se poate vorbi de nici un fel de transformare democratică a Rusiei. Ar fi vorbe în vînt.

Ce obiectează d-l Vodovozov împotriva acestor premise pe care a fost construit articolul meu ? „Trudovicii — scrie el — consideră că în condiţiile actuale este o mare lipsă de tact (!!) să vorbeşti prea mult de contrarevoluţionarismul cadeţilor ...".

Asta-i bună ! Ce rost are să vorbeşti aici de „tact" ? ce rost are acest „prea mult" ? Dacă este adevărat că cadeţii sînt nişte liberali contrarevoluţionari, atunci sîntem datori să spunem adevărul. Dacă trebuie să se vorbească mult sau puţin despre dreapta contrarevoluţionară şi despre liberalii contrarevoluţionari, aceasta este o chestiune cu totul lipsită de seriozitate ; *ori de cîte ori* un publicist vorbeşte despre cei de dreapta, ori de cîte ori vorbeşte despre liberali, el trebuie să spună adevărul. Trudovicii au spus adevărul despre cei de dreapta. Pentru asta ei merită toată lauda. Despre liberali trudovicii *înşişi* au adus vorba, dar *nu au spus adevărul pînă la capăt !*

E singurul lucru pe care avem să-l reproşăm trudovicilor. „Prea mult" sau prea puţin, aceasta n-are nici o importanţă. Trudovicii n-au decît să consacre o mie de rînduri

www.dacoromanica.ro

celor de dreapta şi numai cinci liberalilor ; nu vom avea nimic de obiectat. Şi nu asta e ceea ce le-am reproşat trudovicilor. Le-am reproşat că în aceste „cinci rînduri" (d-ta însuţi eşti vinovat, d-le Vodovozov, că ai adus în discuţie acest nefericit „prea" !) *nu* se spune adevărul despre liberali.

D-l Vodovozov s-a eschivat să dea un răspuns în fond : sînt cadeţii contrarevoluţionari sau nu ?

Faptul că trudovicii s-au eschivat să răspundă la această chestiune este o mare greşeală, care *în fapt* înseamnă că o parte din democraţi şi o parte din foştii marxişti sînt dependenţi *de* liberalism.

Întreaga istorie a primului deceniu a secolului al XX-lea a pus în mod inexorabil această chestiune.

În Rusia se dezvoltă acum peste tot, în cele mai diferite pături ale populaţiei, *noi* elemente democratice. Acesta este un fapt indiscutabil. Aceste elemente democratice în plină dezvoltare trebuie să fie educate în spiritul democratismului *consecvent*. Educarea lor nu este posibilă fără explicarea adevăratei naturi a liberalilor, care posedă sute de organe de presă şi deţin o sută de locuri în Dumă, înrîurind astfel în mod permanent şi în sens *fals*-democratic un număr de oameni incomparabil mai mare decît cel accesibil propagandei noastre.

Democraţia trebuie să-şi unească forţele. Vom lăuda întotdeauna pe trudovici pentru discursurile lor democratice cu privire la cei de dreapta. Dar democratismul lor va fi inconsecvent dacă, *atunci* cînd vor vorbi despre liberali, vor vorbi *în spirit liberal*, în loc să vorbească într-un limbaj demn de un democrat.

În alegeri luptă nu două tabere, ci trei. Nu confundaţi, domnilor trudovici, a doua tabără (cea liberală) cu cea de-a treia (cea democrată). Nu estompaţi deosebirea dintre ele ; de această treabă urîtă se preocupă *„prea mult"* liberalii.

„Pravda" nr. 13 şi 14 din 8 şi 9 mai 1912
Semnat : P. P.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PARTIDELE POLITICE DIN RUSIA

Alegerile pentru Duma de stat obligă toate partidele să-şi intensifice agitaţia, să-şi strîngă forţele pentru a face să fie ales un număr cît mai mare de deputaţi din partidul „lor".

Cu acest prilej se recurge şi la noi, ca şi în toate celelalte ţări, la cea mai deşănţată reclamă electorală. Toate partidele burgheze, adică partidele care apără privilegiile economice ale capitaliştilor, îşi fac reclamă întocmai aşa cum capitaliştii fac reclamă mărfurilor lor. Priviţi la anunţurile comerciale din orice ziar şi veţi vedea cum capitaliştii născocesc pentru mărfurile lor denumirile cele mai „de efect", mai ţipătoare şi mai la modă, lăudîndu-le fără absolut nici o jenă, fără a se da în lături de la nici o minciună sau născocire.

Publicul — cel puţin în marile oraşe şi în centrele comerciale — s-a obişnuit de mult cu această reclamă comercială şi ştie cîte parale face ea. Din nefericire, reclama politică induce în eroare incomparabil mai multă lume, iar demascarea ei este cu mult mai anevoioasă, minciuna menţinîndu-se în acest domeniu cu mult mai multă tenacitate. Denumirile partidelor, atît în Europa cît şi la noi, sînt uneori alese special pentru a servi de reclamă, iar „programele" lor sînt întocmite de cele mai multe ori exclusiv pentru a păcăli publicul. Cu cît într-o ţară capitalistă există mai multă libertate politică, mai mult democratism, adică mai multă putere în mîna poporului şi a re-

www.dacoromanica.ro

prezentanţilor poporului, cu atît mai deşănţată este, de cele mai adeseori, reclama pe care şi-o fac partidele.

În această situaţie, cum să te orientezi în lupta dintre partide? Nu înseamnă oare această luptă, în care se recurge la înşelăciune şi reclamă, că instituţiile reprezentative, parlamentele, adunările reprezentanţilor poporului sînt în general inutile şi chiar dăunătoare, aşa cum se străduiesc să ne încredinţeze reacţionarii încarnaţi, duşmani ai parlamentarismului? Nu, cîtuşi de puţin. Acolo unde lipsesc instituţiile reprezentative, există *mult mai multă* înşelăciune, minciună politică, manopere frăuduloase de tot felul, poporul dispunînd de şi mai puţine mijloace pentru a demasca înşelătoria şi a găsi adevărul.

Pentru a te orienta în lupta dintre partide, nu trebuie să crezi pe nimeni pe cuvînt, ci să studiezi adevărata istorie a partidelor, să cercetezi nu atît ce spun partidele despre ele înseşi, ci ce *fac* ele, cum înţeleg ele să rezolve diferitele probleme politice, cum *se comportă* ele în chestiunile care ating interesele vitale ale diferitelor clase sociale: moşierii. capitaliştii, ţăranii, muncitorii etc.

Cu cît există într-o ţară mai multă libertate politică, cu cît instituţiile ei reprezentative sînt mai solide şi mai democratice, cu atît este mai uşor pentru masele populare să se orienteze în lupta dintre partide şi *să se iniţieze în domeniul politicii*, cu alte cuvinte să înveţe a demasca înşelătoria şi să găsească adevărul.

Împărţirea unei societăţi în partide politice apare cel mai net în timpul crizelor profunde, care zguduie întreaga ţară. Atunci guvernele sînt silite să-şi caute sprijin la diferitele clase ale societăţii; lupta înverşunată înlătură orice frazeologie, tot ce e mărunt, tot ce este superficial; partidele îşi încordează toate forţele, adresîndu-se *maselor* poporului, iar masele, călăuzite de instinctul lor sigur, luminate de experienţa luptei deschise, urmează partidele care reprezintă interesele cutăror sau cutăror clase.

Epocile acestea de criză determină întotdeauna pentru mulţi ani şi chiar pentru decenii gruparea în partide a forţelor sociale dintr-o ţară. În Germania, de pildă, o asemenea criză au constituit-o războaiele din 1866 şi 1870; în Rusia evenimentele din 1905. Nu poţi înţelege natura

www.dacoromanica.ro

partidelor politice de la noi, nu poţi vedea limpede ce *clase* reprezintă cutare sau cutare partid din Rusia fără a reveni la evenimentele din 1905.

Vom începe scurtul nostru studiu asupra partidelor politice din Rusia cu partidele de extremă dreaptă.

La extrema dreaptă găsim „Uniunea poporului rus“ [112].

Programul acestui partid este expus astfel în organul „Uniunii poporului rus“, „Russkoe Znamea“ [113], editat de A. I. Dubrovin :

„Uniunea poporului rus, care la 3 iunie 1907 s-a văzut onorată cu un apel ce i-a fost adresat de ţar de la înălţimea tronului, cerînd să-i fie un sprijin de nădejde şi să servească tuturor şi în toate ca exemplu de legalitate şi ordine, crede că voinţa ţarului nu poate fi înfăptuită decît : 1) dacă se va afirma din plin forţa absolutismului ţarist, strîns şi organic legat de biserica ortodoxă rusă, organizată canonic ; 2) dacă naţiunea rusă va domina nu numai în guberniile din interior, ci şi în regiunile periferice ; 3) dacă va exista o Dumă de stat alcătuită exclusiv din ruşi, ca principal ajutor al suveranului în opera lui de construire a statului ; 4) dacă se vor respecta în întregime principiile de bază ale Uniunii poporului rus cu privire la evrei şi 5) dacă vor fi înlăturaţi din funcţiile de stat toţi funcţionarii care sînt adversari ai puterii absolute a ţarului“.

Am copiat textual această declaraţie solemnă a *dreptei*, pe de o parte, pentru ca cititorul s-o cunoască direct din original, iar pe de altă parte pentru că toate motivele esenţiale expuse în ea sînt valabile pentru toate partidele majorităţii din Duma a III-a, adică atît pentru „naţionalişti“ cît şi pentru octombrişti. Vom vedea acest lucru din expunerea ce urmează.

Programul Uniunii poporului rus repetă, în fond, vechea lozincă din vremurile iobăgiei : ortodoxism, absolutism, naţiune. Cît priveşte admiterea sau respingerea principiilor „constituţionale“ în orînduirea politică rusă — chestiunea după care se face de obicei distincţie între Uniunea poporului rus şi partidele ce o urmează —, este deosebit de important să relevăm că Uniunea poporului rus nu este *nicidecum* împotriva instituţiilor reprezentative în general. Din programul citat se poate vedea că Uniunea poporului rus este pentru o Dumă de stat care să joace rolul de „ajutor“.

www.dacoromanica.ro

Specificul constituției ruse, dacă putem vorbi astfel, a fost exprimat de organul dubrovinist, și a fost exprimat exact, adică în conformitate cu starea de fapt. Atît naționaliștii cît și octombriștii se situează în politica lor reală tocmai pe această poziție. Discuția dintre aceste partide în chestiunea „constituției" este în mare măsură o discuție de cuvinte, întrucît „dreapta" nu este împotriva Dumei, subliniind doar cu o deosebită stăruință că ea trebuie să aibă rolul de „ajutor", fără să precizeze cîtuși de puțin drepturile ei, iar naționaliștii și octombriștii, la rîndul lor, nu insistă asupra vreunor drepturi bine determinate ale Dumei și nu se gîndesc cîtuși de puțin să obțină vreo garanție reală a acestor drepturi. „Constituționaliștii" octombrismului se împacă foarte bine cu „adversarii constituției" pe terenul constituției de la 3 iunie.

Prigonirea alogenilor în general și a evreilor în special este înscrisă direct, clar și precis în programul ultrareacționarilor. Ca de obicei, aceștia exprimă în mod mai brutal, mai insolent și mai agresiv lucruri pe care celelalte partide guvernamentale le ascund cu mai multă sau mai puțină „pudoare" sau diplomație.

De fapt, după cum știu toți cei ce cunosc cît de cît activitatea Dumei a III-a și a unor organe de presă ca „Novoe Vremea", „Svet" [114], „Golos Moskvî" etc., la prigonirea alogenilor participă și naționaliștii, și octombriștii.

Se naște întrebarea : care este baza socială a partidelor de dreapta ? ce clasă reprezintă ele ? ce clasă slujesc ele ?

Revenirea la lozincile iobăgiei, susținerea a tot ce este vechi, medieval în viața Rusiei, manifestarea celei mai depline satisfacții în legătură cu constituția *moșierească* de la 3 iunie, apărarea privilegiilor nobilimii și ale birocrației, toate acestea dau un răspuns clar la întrebarea noastră. Dreapta reprezintă partidul moșierilor iobăgiști, al Consiliului nobilimii unite [115]. Nu de geaba a jucat acest consiliu un rol de seamă, ba chiar mai mult, un rol conducător în dizolvarea Dumei a II-a, în modificarea legii electorale și în lovitura de stat de la 3 iunie.

Spre a învedera forța economică pe care o are în Rusia această clasă, ajunge să menționăm următorul fapt esențial,

www.dacoromanica.ro

dovedit de cifrele statisticii agrare *oficiale* din 1905 publicate de ministerul de interne.

În Rusia europeană, mai puţin de 30 000 de moşieri posedă 70 000 000 de deseatine de pămînt ; *tot atîta* pămînt posedă 10 000 000 de familii ţărăneşti cu loturi foarte mici. De fiecare mare moşier revin, în medie, cam 2 300 de deseatine de pămînt ; de fiecare ţăran sărac revin 7 deseatine de pămînt la o familie, la o gospodărie.

Este absolut firesc şi inevitabil ca ţăranul să nu poată trăi dintr-un astfel de „lot" şi să fie sortit unei morţi lente. Foametea cuprinde permanent milioane de oameni, — aşa cum este, de pildă, foametea din anul acesta — şi continuă după fiecare recoltă proastă să zdruncine în Rusia gospodăria ţărănească. Ţăranii sînt nevoiţi să ia în arendă pămînt de la moşieri, prestîndu-le în schimb *muncă în dijmă* sub diferite forme. În schimbul pămîntului, ţăranul lucrează cu calul său, cu uneltele sale pentru moşier. E tot clacă, numai că oficial ea nu se mai cheamă iobăgie. Posedînd moşii de cîte 2 300 de deseatine, moşierii, de cele mai multe ori, nici nu pot să-şi exploateze pămîntul decît prin sistemul înrobirii, al muncii în dijmă, adică prin clacă. Ei cultivă numai o parte din aceste imense moşii cu muncitorii salariaţi.

Mai departe, aceeaşi clasă a nobililor-moşieri furnizează statului majoritatea covîrşitoare a funcţionarilor superiori şi mijlocii. Privilegiile birocraţiei din Rusia sînt un alt aspect al privilegiilor şi al puterii nobililor-moşieri, întemeiată pe proprietatea asupra pămîntului. Se înţelege deci că Consiliul nobilimii unite şi partidele „de dreapta" susţin politica vechilor tradiţii iobăgiste nu întîmplător, ci în mod inevitabil, nu din „reaua-voinţă" a unor persoane, ci sub presiunea *intereselor* unei *clase* foarte puternice. Vechea clasă guvernantă, moşierii epigoni, continuînd ca şi înainte să fie clasa guvernantă, şi-a făurit un partid corespunzător. Acest partid este „Uniunea poporului rus", sau „dreapta" din Duma de stat şi din Consiliul de stat.

Dar din moment ce există instituţii reprezentative, din moment ce *masele* s-au manifestat deja făţiş în arena politică, cum a fost cazul la noi în 1905, pentru fiecare

www.dacoromanica.ro

partid devine o necesitate să apeleze într-o măsură sau alta la popor. Cum pot apela la popor, în ce fel i se pot adresa acestuia partidele de dreapta ?

Evident că ele nu pot vorbi pe şleau de apărarea intereselor moşierilor. Ele vorbesc în general de menţinerea vechilor rînduieli, depun toate eforturile pentru a cultiva neîncrederea faţă de alogeni, în special faţă de evrei, pentru a antrena elementele cele mai înapoiate, cele mai abrutizate la pogromuri, la prigonirea „jidanilor". Ele încearcă să disimuleze privilegiile nobililor, ale funcţionarilor şi ale moşierilor prin discursuri pe tema „asupririi" ruşilor de către alogeni.

Acesta este partidul „dreptei". Purişkevici, unul dintre membrii acestui partid, cel mai de vază orator al dreptei din Duma a III-a, a depus nenumărate eforturi încununate de succes pentru *a arăta* poporului *ce* vrea dreapta, *cum* acţionează ea, *cui* slujeşte ea. Purişkevici este un agitator talentat.

Alături de „dreaptă", care numără 46 de deputaţi în Duma a III-a, se află *„naţionaliştii"*, numărînd 91 de deputaţi. Nuanţa care-i deosebeşte de cei de dreapta este cu totul neînsemnată : în fond aici nu este vorba de două partide, ci de unul singur, care şi-a împărţit „munca" de prigonire a alogenilor, a „cadeţilor" (liberalilor), a democraţilor etc. Ei *fac* unul şi acelaşi lucru, unii în mod mai brutal, ceilalţi în mod mai delicat. De altfel şi guvernului îi *convine* ca cei de „extremă" dreaptă, capabili de orice scandal, de orice pogrom, capabili să asasineze oameni ca Gherţenştein, Iollos, Karavaev, să stea ceva mai de o parte, dînd impresia că *ei* „ar critica" guvernul de pe poziţii de dreapta... Între cei de dreapta şi naţionalişti nu pot exista deosebiri serioase.

Octombriştii numără în Duma a III-a 131 de deputaţi, incluzînd aici, bineînţeles, şi pe „octombriştii de dreapta". Fără a se deosebi de cei de dreapta prin nimic esenţial în politica lor actuală, octombriştii diferă de ei numai prin faptul că partidul lor slujeşte nu numai pe moşier, ci şi pe marele capitalist, pe vechiul negustor tradiţional, burghezia, atît de înspăimîntată că muncitorii, şi în urma acestora şi ţăranii, s-au deşteptat la o viaţă indepen-

www.dacoromanica.ro

dentă, încît s-a situat întru totul pe poziţia apărării vechilor rînduieli. Există în Rusia capitalişti — şi încă destul de mulţi — care nu tratează pe muncitori mai bine decît îi tratau moşierii pe foştii lor iobagi ; muncitorii, vechilul nu sînt pentru ei decît aceeaşi servitorime, slugi. Nimeni nu va şti să apere mai bine aceste vechi rînduieli decît partidele de dreapta, naţionaliştii şi octombriştii. Sînt şi capitaliştii care, la congresele zemstvelor şi reprezentanţilor dumelor orăşeneşti din 1904 şi 1905, au cerut introducerea „constituţiei" ; dar ei sînt gata să accepte întru totul constituţia de la 3 iunie în măsura în care ea este îndreptată *împotriva* muncitorilor.

Partidul octombrist este principalul partid contrarevoluţionar al moşierilor şi capitaliştilor. El este partidul conducător în Duma a III-a : cei 131 de octombrişti împreună cu cei 137 de deputaţi de dreapta şi naţionalişti formează o majoritate solidă în Duma a III-a.

Legea electorală din 3 iunie 1907 *a asigurat* majoritatea moşierilor şi marilor capitalişti : în *toate* adunările elective guberniale care trimit deputaţi în Dumă, majoritatea aparţine moşierilor şi delegaţilor curiei I orăşeneşti (adică curiei marilor capitalişti). Mai mult, în 28 de adunări guberniale majoritatea aparţine exclusiv delegaţilor proprietarilor funciari. Toată politica regimului de la 3 iunie este înfăptuită cu ajutorul partidului octombrist ; el poartă răspunderea pentru toate păcatele şi crimele Dumei a III-a.

În vorbe, în programul lor, octombriştii susţin „constituţia" şi chiar... libertatea ! În fapt, partidul acesta a susţinut toate măsurile îndreptate împotriva muncitorilor (de pildă proiectul de lege a asigurărilor sociale ; amintiţi-vă de *preşedintele* comisiei Dumei pentru problema muncitorească, baronul Tizenhauzen !), împotriva ţăranilor, împotriva înăbuşirii samavolniciilor şi a abuzurilor. Octombriştii sînt, ca şi naţionaliştii, un partid guvernamental. Iar faptul că octombriştii ţin din cînd în cînd — şi mai ales înainte de alegeri ! — discursuri „opoziţioniste" nu schimbă cu nimic situaţia. Pretutindeni unde există parlamente, s-a observat de mult şi se observă mereu acest *joc de-a opoziţia* al partidelor burgheze, joc

www.dacoromanica.ro

inofensiv pentru ele, dat fiind că nici un guvern nu-l ia în serios, şi uneori util pentru cîştigarea alegătorilor, cărora trebuie să li se „ungă ochii" cu opoziţionism.

Dar marele specialist şi virtuos în jocul de-a opoziţia este principalul partid de opoziţie din Duma a III-a, partidul cadet, *constituţionaliştii „democraţi"*, partidul „libertăţii poporului".

Un joc este însăşi denumirea acestui partid, care în realitate *nu este de loc* un partid democrat, *nu este de loc* un partid al poporului, nici al libertăţii, ci al jumătăţilor de libertăţi, dacă nu chiar al sferturilor de libertăţi.

În realitate, acesta este un partid al burgheziei monarhiste-liberale, care se teme de mişcarea populară mult mai mult decît de reacţiune.

Democratul crede în popor, crede în mişcarea maselor, la care contribuie în toate chipurile, deşi adesea el are (ca, de pildă, democraţii burghezi, trudovicii) o idee greşită asupra importanţei acestei mişcări în cadrul regimului capitalist. Democratul tinde mai sincer să se debaraseze de *tot* ce este medieval.

Liberalul însă se teme de mişcarea maselor, o frînează şi susţine *în mod conştient* anumite instituţii medievale, şi încă pe cele principale, spre a avea astfel un sprijin împotriva maselor, mai ales împotriva muncitorilor. Împărţirea puterii cu Purişkevicii, iată ce urmăresc liberalii, şi nicidecum distrugerea tuturor temeliilor puterii Purişkevicilor. Totul pentru popor, totul prin popor — declară micul burghez democrat (inclusiv ţăranul şi trudovicul), urmărind sincer distrugerea tuturor temeliilor puterii Purişkevicilor, fără a înţelege importanţa luptei muncitorilor salariaţi împotriva capitalului. Dimpotrivă, adevăratul scop al burgheziei monarhiste liberale este să împartă cu Purişkevici puterea *asupra* muncitorilor, ca şi *asupra* micilor producători.

Cadeţii au avut în Duma I şi a II-a majoritatea sau o poziţie predominantă. Ei au utilizat-o pentru *un joc* absurd şi ruşinos : la dreapta jocul de-a loialitatea şi de-a ministerialismul (noi sîntem, pasămite, în stare să rezolvăm în mod paşnic toate contradicţiile : nici pe mujic să nu-l stricăm şi nici pe Purişkevici să nu-l jignim), iar la

www.dacoromanica.ro

stînga jocul de-a democratismul. În urma acestui joc, cadeţii s-au ales cu un picior în spate din partea dreptei. În rîndurile celor de stînga, ei şi-au cîştigat denumirea binemeritată de trădători ai libertăţii poporului. În primele două Dume, ei s-au războit tot timpul nu numai cu democraţia muncitorească, ci şi cu trudovicii. Este suficient să amintim că planul trudovicilor relativ la comitetele agrare locale (Duma I), program democratic cu totul şi cu totul elementar, *a fost torpilat* de cadeţi, care au susţinut *preponderenţa* moşierilor şi a cinovnicilor *asupra* ţăranilor în comisiile agrare !

În Duma a III-a cadeţii s-au jucat „de-a opoziţia responsabilă", de-a opoziţia maiestăţii-sale. Pentru acest motiv ei au votat în repetate rînduri bugetele guvernului (o, „democraţii" !), au explicat octombriştilor că răscumpărarea „forţată" (forţată pentru ţărani), propusă de ei este nepericuloasă şi inofensivă — amintiţi-vă de Berezovski I —, au trimis pe Karaulov la tribună să ţină discursuri „cucernice", au renegat mişcarea maselor, s-au adresat celor „de sus", *împiedicînd* să vorbească pe cei de jos (lupta cadeţilor *împotriva* deputaţilor muncitorilor în problema asigurărilor sociale pentru muncitori) etc. etc.

Cadeţii sînt partidul liberalismului contrarevoluţionar. Prin pretenţia lor de a juca rolul de „opoziţie responsabilă", adică de opoziţie recunoscută legală, *admisă* a concura cu octombriştii, de opoziţie nu împotriva regimului de la 3 iunie, ci de opoziţie a regimului de la 3 iunie, prin această pretenţie cadeţii s-au înmormîntat definitiv ca „democraţi". Insolenta propagandă „vehistă" a domnilor Struve, Izgoev & Co., ideologi ai cadeţilor, luaţi în braţe de Rozanov şi de Antonie de Volînia, şi rolul de „opoziţie responsabilă" în Duma a III-a nu sînt decît două faţete ale aceleiaşi medalii. Burghezia monarhistă-liberală, tolerată de alde Purişkevici, năzuieşte să se aşeze alături de aceştia.

Actualul bloc al cadeţilor cu „progresiştii" în alegerile pentru Duma a IV-a a confirmat încă o dată caracterul profund contrarevoluţionar al cadeţilor. Progresiştii n-au nici cea mai mică pretenţie de democratism, nu scot nici o vorbă despre lupta împotriva regimului de la 3 iunie

www.dacoromanica.ro

şi nici nu visează la „votul universal". Ei sînt nişte liberali moderaţi care nu-şi ascund legăturile de rudenie cu octombriştii. Alianţa dintre cadeţi şi progresişti trebuie să deschidă ochii chiar şi celor mai orbiţi dintre „ciracii cadeţilor" asupra adevăratei naturi a partidului cadet.

Burghezia democratică din Rusia este reprezentată de narodnicii de toate nuanţele, începînd cu socialiştii-revoluţionari cei mai de stînga şi terminînd cu socialiştii-populişti [116] şi trudovicii. Toţi aceştia fac uz bucuros de fraze „socialiste" ; unui muncitor conştient nu-i este însă permis să se înşele în ceea ce priveşte semnificaţia acestor fraze. În realitate, nici un „drept asupra pămîntului", nici o „împărţire egalitară" a pămîntului, nici o „socializare a pămîntului" nu conţin *nici un dram* de socialism. Lucrul acesta trebuie să-l înţeleagă oricine ştie că producţia de mărfuri, puterea pieţei, a banului, a capitalului nu numai că nu sînt clintite, ci, dimpotrivă, se dezvoltă în proporţii şi mai vaste o dată cu desfiinţarea proprietăţii private asupra pămîntului şi cu noua lui împărţire, oricît de „echitabilă" ar fi ea.

Însă frazele cu privire la „principiul muncii" şi la „socialismul narodnic" exprimă credinţa profundă (şi năzuinţa sinceră) a democratului în posibilitatea şi necesitatea lichidării a *tot* ce este feudal în domeniul proprietăţii funciare şi totodată şi în regimul politic. În timp ce liberalii (cadeţii) tind să ajungă să împartă cu Purişkevicii puterea politică şi privilegiile politice, narodnicii sînt democraţi tocmai fiindcă ei tind şi trebuie să tindă în momentul de faţă la desfiinţarea *tuturor* privilegiilor funciare şi a *tuturor* privilegiilor în domeniul politic.

Situaţia marii mase a ţărănimii ruse este de aşa natură, încît ea nici nu se poate gîndi la vreun compromis cu Purişkevicii (compromis într-o oarecare măsură posibil, accesibil şi *apropiat* pentru un liberal). De aceea democratismul micii burghezii are în Rusia, pentru un timp destul de îndelungat încă, rădăcini în mase, iar reforma agrară stolîpinistă, această politică burgheză a Purişkevicilor îndreptată împotriva ţăranului, n-a creat pînă acum nimic trainic în afară de... înfometarea a 30 000 000 de oameni !

www.dacoromanica.ro

Milioanele de mici proprietari care flămînzesc nu pot să nu aspire la *un alt fel* de reformă agrară, la o reformă democratică, care nu va putea depăşi cadrul capitalismului, nu va desfiinţa robia salariată, dar *va putea* să mături de pe faţa pămîntului rusesc tot ce este *medieval*.

Trudovicii sînt extrem de slabi în Duma a III-a, dar ei reprezintă *masele*. Oscilările trudovicilor între cadeţi şi democraţia muncitorească sînt o consecinţă inevitabilă a situaţiei de clasă a micilor proprietari, iar faptul că gruparea, organizarea şi educarea lor sînt un lucru atît de greu face ca trudovicii, ca partid, să aibă un caracter extrem de neprecis şi de amorf. Iată de ce trudovicii, cu concursul „otzovismului" stupid al narodnicilor de stînga, oferă tabloul deplorabil al unui partid lichidat.

Deosebirea dintre trudovici şi lichidatorii noştri, cvasimarxişti, constă în faptul că, pe cînd cei dintîi sînt lichidatori din slăbiciune, ceilalţi sînt din rea-credinţă. A veni în ajutorul slabilor democraţi mic-burghezi, a-i smulge de sub influenţa liberalilor, a crea un lagăr strîns unit al democraţiei împotriva cadeţilor contrarevoluţionari şi nu numai împotriva dreptei — iată sarcina democraţiei muncitoreşti.

Referitor la aceasta din urmă, care are o fracţiune a ei în Duma a III-a, nu putem spune aici decît puţine lucruri.

Pretutindeni în Europa partidele clasei muncitoare s-au format eliberîndu-se de sub influenţa ideologiei general-democratice, învăţînd să facă deosebire între lupta muncitorilor salariaţi împotriva capitalului şi lupta împotriva feudalismului, între altele, tocmai pentru a intensifica această din urmă luptă, pentru a o elibera de orice şovăială şi timiditate. În Rusia, democraţia muncitorească s-a separat complet atît de liberalism cît şi de democraţia burgheză (trudovicism), spre marele folos al cauzei democraţiei în general.

Curentul lichidatorist din cadrul democraţiei muncitoreşti („Naşa Zarea" şi „Jivoe Delo") împărtăşeşte slăbiciunile trudovicismului, proslăveşte amorfismul, aspiră la situaţia de opoziţie „tolerată", renegă hegemonia muncitorilor, se mărgineşte la *vorbe* pe tema organizaţiei „legale" (denigrînd-o pe cea ilegală) şi preconizează o poli-

www.dacoromanica.ro

tică muncitorească liberală. Legătura dintre acest curent şi destrămarea şi decadenţa din perioada de contrarevoluţie este evidentă, separarea lui de democraţia muncitorească devine tot mai vădită.

Muncitorii conştienţi, fără a lichida nimic, unindu-se strîns pentru a contracara influenţele liberale, organizîndu-se ca clasă, dezvoltînd toate formele posibile de organizare profesională etc., acţionează atît ca reprezentanţi ai muncii *salariate* împotriva capitalului cît şi ca reprezentanţi ai democraţiei consecvente împotriva întregului vechi regim din Rusia şi a oricăror concesii făcute acestui regim.

Spre ilustrare publicăm următoarele date referitoare la partidele din Duma a III-a de stat, date extrase din „Anuarul" oficial al Dumei pe anul 1912.

Partidele din Duma a III-a de stat

Moşierii:	
Dreapta	46
Naţionalişti	74
Naţionalişti independenţi	17
Octombrişti de dreapta	11
Octombrişti	120
Total partide guvernamentale	*268*
Burghezia:	
Progresişti	36
Cadeţi	52
Kolo-ul polonez	11
Grupul polono-lituano-bielorus	7
Grupul musulman	9
Total liberali	*115*
Democraţia burgheză:	
Grupul trudovic	14
Democraţia muncitorească:	
Social-democraţi	13
Total democraţi	*27*
Fără partid	27
Total	*437*

www.dacoromanica.ro

În Duma a III-a de stat au existat două majorităţi : 1) dreapta şi octombriştii = 268 din 437 ; 2) octombriştii şi liberalii = 120 + 115 = 235 din 437. Amîndouă aceste majorităţi erau contrarevoluţionare.

„Nevskaia Zvezda" nr. 5
din 10 mai 1912
Semnat : V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

O ANCHETĂ CU PRIVIRE LA ORGANIZAŢIILE MARELUI CAPITAL

Secţia economică-industrială a Societăţii imperiale tehnice ruse a efectuat o anchetă referitoare la „organizaţiile sociale ale clasei industriale şi comerciale din Rusia", mai exact o anchetă referitoare la organizaţiile marelui capital. Rezultatele acestei anchete sînt expuse acum în cartea d-lui Guşka : „Organizaţiile reprezentative ale clasei industriale din Rusia" (Petersburg, 1912). Atît materialul cuprins în ea cît şi concluziile, pe care autorul le formulează destul de precis, merită o deosebită atenţie.

I

Ancheta Societăţii tehnice este consacrată, propriu-zis, organizaţiilor „reprezentative" ale capitaliştilor, care reprezintă aproximativ 80% din totalul organizaţiilor lor. Aproximativ 15% sînt carteluri, trusturi, sindicate, aproximativ 5% asociaţii patronale, restul comitete de bursă, consilii permanente ale congreselor etc. Acestor din urmă organizaţii le place foarte mult să se intituleze organizaţii „reprezentative". Misiunea lor este să influenţeze organele puterii de stat.

Asociaţiile patronale duc, după părerea d-lui Guşka, o luptă de clasă „directă" împotriva muncitorilor salariaţi, în timp ce organizaţiile reprezentative duc o luptă de clasă „indirectă", „o luptă împotriva altor clase prin exercitarea de presiuni asupra puterii de stat şi a opiniei publice".

www.dacoromanica.ro

Această terminologie este, fără îndoială, eronată. Ea vădeşte din capul locului una dintre lipsurile esenţiale, comune atît d-lui Guşka cît şi majorităţii reprezentanţilor economiei politice „profesorale" burgheze. S-ar părea că noţiunea de luptă de clasă este acceptată, că este pusă la baza cercetărilor. În realitate însă această noţiune este îngustată şi denaturată. Într-adevăr, după d-l Guşka ar reieşi că lupta dintre capitalişti şi muncitorii salariaţi în cadrul actualei orînduiri politice este o luptă de clasă „directă", pe cînd lupta *pentru însăşi orînduirea politică* este o luptă de clasă *„indirectă"* ! Atunci cum trebuie categorisită lupta pentru însăşi „puterea de stat" ?

Despre această greşeală fundamentală a „concepţiei despre lume" a d-lui Guşka vom vorbi însă în altă parte. Nu teoria prezintă importanţă în lucrarea sa, ci faptele care ne sînt înfăţişate. Datele referitoare la organizaţiile de tip preponderent prezintă, în orice caz, un interes deosebit.

Numărul total al organizaţiilor „reprezentative" ale marelui capital din Rusia existente în 1910 este stabilit la 143. 71 dintre ele reprezintă asociaţii de bursă cu comitetele lor. Urmează apoi 14 comitete comerciale şi de manufacturi, 3 consilii negustoreşti, 51 de organizaţii care alcătuiesc grupul „unit" (congrese, consiliile lor, birouri consultative etc.) şi 4 organizaţii care nu alcătuiesc un grup determinat. La anchetă au răspuns numai 62 de organizaţii, adică mai puţin de jumătate. Dintre cele 51 de organizaţii din grupul „unit", cel mai interesant, au răspuns la anchetă numai 22.

Sînt caracteristice datele referitoare la perioada în care au fost înfiinţate aceste organizaţii. Dintre cele 32 de comitete de bursă care au răspuns la anchetă, 9 au fost înfiinţate în decurs de 100 de ani, între 1800 şi 1900 ; 5 în decurs de patru ani, 1901 — 1904 ; 9 *în cei doi ani de revoluţie*, 1905 — 1906, şi 9 între 1907 şi 1910.

„Aici apare foarte clar — scrie d-l Guşka — impulsul pe care mişcarea socială din furtunosul an 1905 l-a dat procesului de autoorganizare a reprezentanţilor capitalului".

Între 1870 şi 1900 au fost înfiinţate numai 7 dintre cele 22 de organizaţii din grupul unit ; între 1901 şi 1904 au fost înfiinţate 2 ; *în decursul celor doi ani de revoluţie*,

www.dacoromanica.ro

1905 — 1906, au fost înființate 8, iar între 1907 și 1910 — 5. Toate aceste „consilii permanente ale congreselor" reprezentanților industriei în general, ale proprietarilor de mine, ale petroliștilor etc. sînt, în cea mai mare parte, produsul epocii de revoluție și de contrarevoluție.

Pe ramuri industriale, organizațiile se diferențiază astfel. În grupul de comitete de bursă precumpănesc ramuri mixte ; aceste comitete reunesc de obicei toate ramurile industriale și comerciale din regiunea respectivă. În grupul comitetelor comerciale și de manufacturi, pe primul plan se situează industria textilă. În principalul grup, grupul unit, aproape jumătate din numărul organizațiilor nu reprezintă comerțul, ci industria, și anume industria minieră și metalurgică.

„Acest grup de ramuri industriale (industria minieră și cea metalurgică) constituie baza economică a organizațiilor actualei «gărzi» industriale a Rusiei", scrie d-l Gușka, care are mica slăbiciune de a vorbi „într-un stil ales" despre obiectul cercetării sale.

Volumul cifrei de afaceri sau al producției din toate ramurile industriale și comerciale reprezentate de o organizație dată n-a putut fi stabilit decît pentru o parte din organizații. A rezultat un total de 1 570 000 000 de ruble, dintre care 1 319 000 000 de ruble revin membrilor organizațiilor. Prin urmare, sînt organizați 84%. Cifra de afaceri la 3 134 de membri ai organizațiilor este de 1 121 000 000 de ruble ; revin deci, în medie, 358 000 de ruble la un membru. Numărul de muncitori care revine la 685 de membri ai organizațiilor este de aproximativ 219 000 (și nu de 319 000, cum greșit indică autorul la pag. 111) ; revine deci, în medie, un număr de peste 300 de muncitori la un membru al organizației.

E clar că este vorba de organizații ale *marelui* capital, ba chiar, mai precis, ale capitalului *foarte mare*. D-l Gușka își dă foarte bine seama de acest lucru ; el arată, de pildă, că numai comercianții și industriașii mari și foarte mari sînt membri ai comitetelor de bursă și ai comitetelor comerciale și de manufacturi, că organizația congreselor reprezentanților industriei și ai comerțului este alcătuită din întreprinderi capitaliste „foarte mari".

www.dacoromanica.ro

De aceea greşit vorbeşte autorul în titlul cărţii sale de organizaţii ale „*clasei* industriale şi comerciale din Rusia". Este inexact. Avem din nou de-a face cu o îngustare a noţiunii de clasă. În realitate, d-l Guşka are în vedere o *pătură*, şi nu o clasă. E drept că pătura marilor capitalişti le domină, desigur, economiceşte pe toate celelalte, copleşindu-le prin volumul cifrei de afaceri ; toate acestea sînt indiscutabile. Totuşi, ea este o pătură şi nu o clasă. Există o foarte mare distanţă, de pildă, între rolul politic al organizaţiilor reprezentative ale acestei pături şi dominaţia ei politică, ca şi între dominaţia ei politică şi dominaţia politică a clasei industriale şi comerciale.

În legătură cu aceasta trebuie să relevăm următoarea aserţiune a d-lui Guşka : „Noi, cei din Rusia — scrie el — ne-am obişnuit să folosim o scară prea mare pentru a stabili ce se înţelege prin întreprindere mare sau mică, datorită faptului că la noi, precum se ştie, există o concentrare extraordinară a capitalului, care întrece pînă şi concentrarea capitalului în Germania..."

Comparaţia cu Germania este greşită. Dacă la noi, în Ural, de pildă, în industria minieră şi cea metalurgică nu există sau sînt foarte puţine întreprinderi mici, aceasta se datoreşte unor cauze cu totul speciale, se datoreşte faptului că nu există libertate deplină pentru industrie, că persistă rămăşiţele feudalismului. Iar distincţia care se face în cercurile oficiale (sau narodniciste, ceea ce-i tot una) de la noi între industria de fabrică şi cea „meşteşugărească" nu face oare imposibilă o comparaţie între statistica noastră industrială şi cea germană ? oare nu-l induce ea adeseori în eroare pe observator în privinţa „extraordinarei concentrări" din Rusia, punînd în umbră „extraordinara" *fărîmiţare* a nenumăratelor mici întreprinderi ţărăneşti ?

II

Este interesant să relevăm unele date ale anchetei referitoare la activitatea organizaţiilor reprezentative ale marelui capital. Autorul prezintă, de pildă, datele totaliza-

www.dacoromanica.ro

toare referitoare la bugetele lor. În bugetul celor 22 de organizații din grupul unit figurează un venit de 3 950 000 de ruble, iar totalul general al veniturilor tuturor organizațiilor este de 7 250 000 de ruble. „Acest buget anual de 7 250 000 de ruble al celor 56 de organizații de la noi — scrie d-l Guşka — s-ar mări, probabil, cu 50—100% dacă am include dările de seamă financiare ale celorlalte organizații care n-au fost cuprinse în ancheta noastră".

Mai mult de jumătate din acest buget însă, şi anume 4 500 000 de ruble, se cheltuieşte pentru nevoi economice şi în scopuri de binefacere. Pentru funcții pur reprezentative, cele 56 de organizații cheltuiesc 2 700 000 de ruble. „Printre aceste cheltuieli legate de funcțiile reprezentative, majoritatea covîrşitoare a răspunsurilor sau a dărilor de seamă financiare pun pe primul plan salariile funcționarilor şi chiria localului. În 64,4% dintre organizații, cea mai mare parte de cheltuieli este destinată salarizării funcționarilor, iar în 26,7% ea este destinată chiriei localului".

Aceste cifre arată că cheltuielile sînt foarte modeste în comparație cu cifra de afaceri, 1 319 000 000 de ruble, a uniunilor de capitalişti anchetate, aşa că concluzia grandilocventă a d-lui Guşka — şi anume că capitolul de cheltuieli al bugetului este *„un indiciu al forței financiare* (subliniat de autor) a organizațiilor reprezentative ale burgheziei industriale şi comerciale din Rusia"! — dovedeşte încă o dată marea slăbiciune a autorului pentru „cuvinte mari".

„Celui de-al treilea element", adică intelectualilor aflați în slujba uniunilor de capitalişti, autorul îi consacră capitolul al 9-lea din cartea sa. Rezultă că 29 de comitete de bursă au declarat că au 77 de reprezentanți ai celui de-al treilea element, funcționari în aceste comitete, iar cele 22 de organizații din grupul unit au declarat că au 180 de astfel de funcționari. În majoritatea cazurilor revin cît 2—4 reprezentanți ai elementului al treilea la o organizație. Dat fiind că uniunile de capitalişti diminuează de foarte multe ori datele de acest gen, autorul consideră verosimilă concluzia „că în serviciul organizațiilor reprezentative ale capitalului se află în funcții de răspundere

www.dacoromanica.ro

o armată (!!) de intelectuali în număr *de cel puţin o mie de persoane*" : secretari, contabili, statisticieni, jurisconsulţi etc.

Cît de puţin îi trebuie d-lui Guşka ca să vorbească de o „armată" !

Activitatea editorială a uniunilor capitaliştilor se caracterizează prin următoarele cifre. Ca răspuns la anchetă s-a primit, în afară de formularele completate, o bibliotecă de 288 de volume : materiale referitoare la lucrările congreselor, dări de seamă, statute, memorii care nu se află în vînzare.

Nouă organizaţii editează reviste periodice : „Industria Minieră", „Industria Petrolului", „Industrie şi Comerţ", „Buletinul Asociaţiei Fabricanţilor de spirt din Rusia" [117] etc. Autorul arată că aceste publicaţii se cifrează la 2 624 de „tomuri" ; adăugînd aici 452 de volume cuprinzînd materiale referitoare la „lucrări", dări de seamă anuale etc., precum şi 333 tomuri de publicaţii neperiodice, d-l Guşka stabileşte un total de 3 409 de „tomuri", pe care-l consideră „impunător". Toate publicaţiile la un loc se cifrează, probabil, la 4 000 — 5 000 de volume.

„Această bibliotecă — exclamă d-l Guşka — este, fără exagerare, o adevărată comoară, constituind un foarte bogat material pentru studiul, dacă ne putem exprima astfel, al anatomiei şi fiziologiei marii burghezii din Rusia... Fără studierea acestui material preţios nu ne putem face o idee justă despre balanţa forţelor sociale dominante în Rusia, în special despre natura socială şi rolul puterii de stat din Rusia atît înainte de 1905 cît şi după acest an".

D-l Guşka face dese incursiuni de acest fel în domeniul problemei naturii sociale şi a rolului puterii de stat din Rusia. Ele merită să fie examinate în mod special, dată fiind importanţa acestei probleme şi denaturarea ei de către autor, care exagerează din cale-afară şi tocmai de aceea ne asigură în treacăt că vorbeşte „fără exagerări".

III

„Centrul de greutate al activităţii acestor organizaţii — scrie d-l Guşka — ca organizaţii reprezentative, adică menite să reprezinte interesele clasei industriale şi comerciale, îl constituie, firesc, *preci-*

www.dacoromanica.ro

zarea poziției reprezentanților acestei clase față de diferitele probleme care afectează interesele ei, precum și *apărarea acestei poziții* prin diverse mijloace".

Fără îndoială că „centrul de greutate" este tocmai acesta. În formularele de anchetă se acordă multă atenție chestiunii : ce probleme au fost dezbătute în organizațiile capitaliștilor și pentru satisfacerea căror doleanțe au făcut ele demersuri. Totalizînd datele obținute, autorul întocmește o lungă listă de „probleme cu caracter", după părerea lui *„general"*. Rezultă următoarele grupuri de probleme mai importante : a) asigurările sociale pentru muncitori, repausul duminical etc. ; b) impozitul pe venit, impozitul pe profesiune etc. ; c) politica vamală ; d) căile de comunicații ; e) societățile pe acțiuni, creditul etc. ; f) consulatele din străinătate, statistica, organizarea departamentului minelor ; g) participarea negustorimii la instituțiile zemstvelor, la Consiliul de stat, la examinarea prealabilă a proiectelor de lege ale guvernului etc.

D-l Guşka conchide astfel : „În orice caz, precum se vede din grupurile de probleme și demersuri enumerate aici, sfera de activitate a acestor organizații este extrem de vastă...". Citind această concluzie, te oprești fără să vrei și te întrebi dacă nu cumva a fost omis, din întîmplare, cuvîntul *nu*. Căci, evident, sfera de activitate înfățișată de autor *nu* este de loc vastă. Dar aici nu e la mijloc o omisiune, ci însăși „factura spirituală" a autorului lucrării. „Ar fi greu să indicăm — afirmă el — un domeniu mai mult sau mai puțin important al vieții social-politice a țării care să nu fie cuprins în sfera de activitate a organizațiilor reprezentative ale capitalului".

E de necrezut, dar așa este : d-l Guşka ne servește cu toată seriozitatea acest neadevăr flagrant, repetîndu-l în sute de chipuri !

„E greu să indicăm"... Dar legea electorală ? dar problema agrară ? Sau ele nu sînt „domenii importante ale vieții social-politice a țării" ?

D-l Guşka privește „viața social-politică" pe ferestruica strîmtă a pozițiilor *negustorimii*. El nu poate înțelege în ruptul capului că expunerea lui absolută nu atestă nimic vast, ci, dimpotrivă, atestă îngustime. Pro-

www.dacoromanica.ro

blemele ridicate de negustori se caracterizează prin îngustime, deoarece îi privesc *numai* pe ei. Capitaliştii *nu* se ridică la probleme *general-politice*. „Admiterea reprezentanţilor industriei şi comerţului" în cutare sau cutare instituţii locale sau centrale — iată limita extremă a „cutezanţei" doleanţelor lor. Ei *nu sînt în stare* să se gîndească cum ar trebui să fie *în general* organizate aceste instituţii. Ei acceptă instituţiile create prin voinţa altora şi cerşesc un locşor în ele. Ei se situează, în mod servil, pe poziţii de stat, care nu a fost creat de clasa lor, şi de pe aceste poziţii „fac demersuri" care privesc interesele stării *lor*, ale grupului *lor*, ale păturii *lor*, fără a se ridica nici măcar aici la o înţelegere largă a intereselor întregii *clase*.

Denaturînd în mod flagrant adevărul, d-l Guşka ajunge să vorbească pe un ton de-a dreptul ditirambic. „O presiune energică şi perseverentă asupra organelor puterii", scrie el. „Aceste organizaţii" „înţeleg ele înseşi foarte bine (!!) acest lucru"... „Organizaţiile marelui capital au devenit un adevărat *preparlament*, care în fapt influenţează asupra legislaţiei mai mult, poate, decît Duma de stat, cu atît mai mult" — adaugă autorul vrînd să fie spiritual — „cu cît parlamentului capitalist nu i se aplică art. 87, iar organizaţiile capitalului n-au fost încă niciodată dizolvate înadins pentru 3 zile...".

Acest spirit vădeşte nemaipomenita îngustime de minte a îngîmfaţilor domni magnaţi ai industriei şi a apologetului lor Guşka. Ei scapă din vedere un mic amănunt, un fleac: Duma ridică probleme care privesc întreaga conducere a statului şi toate clasele şi instituţiile de stat, în timp ce organizaţiile magnaţilor comerţului consideră un act temerar ridicarea unor probleme care privesc *numai* interesele negustorimii, *numai* drepturile acesteia.

D-l Guşka merge pînă acolo, încît, citînd următoarele cuvinte din darea de seamă pe anii 1905—1906 a comitetului de bursă din Ufa: „guvernul însuşi, printr-o serie de reformări radicale ale instituţiilor de bursă, *îşi* alege... *ajutori demni de el*", declară că ele sînt „juste", le subliniază şi vorbeşte de „o colaborare vie şi activă cu guvernul".

www.dacoromanica.ro

Citind asemenea lucruri, îți vine în minte fără voie cuvîntul german Lobhudelei — linguşire servilă sau servilism linguşitor. Să vorbeşti în 1905—1906 cu un aer prezumţios de „o reformare radicală" a „instituţiilor de bursă" ! Este punctul de vedere al lacheului căruia boierul îi permite „să se consulte" cu bucătarul în vederea pregătirii dejunului etc., numindu-i pe amîndoi „ajutori demni de el".

Cît de mult se apropie d-l Guşka de aceste puncte de vedere se vede din acea parte din capitolul al XV-lea care se ocupă de rezultatele demersurilor făcute de organizaţii şi care e intitulată : „Poziţii neavantajoase". „Incontestabil — citim aici —, există *cîteva domenii* în care demersurile şi revendicările reprezentanţilor capitalului întîmpină, într-adevăr, împotrivire din partea guvernului". Urmează exemplele, înşirate în ordinea următoare : 1) domeniul pădurilor statului ; statul însuşi exploatează aceste păduri ; 2) domeniul tarifelor feroviare ; statul însuşi exploatează căile ferate ; 3) problema reprezentării în zemstve şi 4) problema reprezentării în Duma de stat şi în Consiliul de stat. „În ambele cazuri — spune autorul referindu-se la cele două instituţii din urmă — se manifestă, desigur, legătura intimă dintre birocraţie şi cealaltă clasă dominantă, clasa moşierilor, a proprietarilor funciari".

„Dar dacă facem abstracţie de cele cîteva chestiuni menţionate mai sus — continuă cu satisfacţie d-l Guşka — trebuie să spunem că în toate celelalte domenii... datele anchetei noastre înfăţişează poziţia clasei industriale şi comerciale ca o poziţie avantajoasă..."

O adevărată perlă, nu-i aşa ? Pădurile, căile ferate, zemstvele şi parlamentul nu sînt poziţii avantajoase. „Dar dacă facem abstracţie de cele cîteva chestiuni menţionate mai sus" rezultă că poziţia este avantajoasă !

Iar în „încheierea" cărţii sale, combătînd „prejudecata tradiţională" cu privire la situaţia umilitoare şi la lipsa de drepturi a clasei industriale şi comerciale, d-l Guşka se ridică, se poate spune, pînă la o patetică Lobhudelei :

„Burghezia industrială şi comercială stă la masa vieţii de stat din Rusia nu ca o clasă umilită şi lipsită de drepturi, ci ca un oaspete şi un colaborator binevenit, ca un «ajutor demn» al puterii de stat,

www.dacoromanica.ro

ocupînd un loc de frunte atît după obiceiul pămîntului cît şi în baza legii, a dreptului scris, şi asta nu de azi, de ieri".

Asta s-ar potrivi foarte bine într-un discurs oficial ţinut de un Krestovnikov, Avdakov, Tizenhauzen sau de vreun altul de teapa lor la un dineu ministerial. Asemenea declaraţii, scrise tocmai într-un astfel de limbaj, sînt cunoscute oricărui rus. Ne întrebăm însă : ce să spui despre „un om de ştiinţă" care, avînd pretenţia că prelucrează „în mod ştiinţific" o anchetă serioasă, transpune în publicistică tiradele unor negustori slugarnici, prezentîndu-le drept „concluzii trase din anchetă" ?

„Din frumoasele vremuri de altădată — spune în continuare d-l Guşka — am moştenit părerea, care a căpătat tăria unei prejudecăţi, că în Rusia capitalistă se constată această contradicţie : marea burghezie domină *economiceşte*, dar continuă să rămînă aservită *politiceşte*. Întregul material al anchetei noastre produce o breşă serioasă în această concepţie tradiţională".

Trebuie să ajungi la o vulgarizare fără seamăn a marxismului, cu a cărui terminologie cochetează d-l Guşka, ca să consideri că o anchetă referitoare la organizaţiile capitaliştilor poate oferi „material" cu privire la problema aservirii politice a burgheziei de către absolutism şi moşieri. Autorul aproape că nu s-a ocupat de materialul care dă răspunsul adevărat la această problemă, şi, limitîndu-se la cadrul acestei anchete, nici nu se putea ocupa de el.

Dimpotrivă, ancheta, care se referă la un singur aspect al vieţii burgheziei noastre, *confirmă* aservirea politică a acesteia. Ancheta arată că burghezia progresează economiceşte, că anumite drepturi particulare ale burgheziei se lărgesc, că organizarea ei de clasă progresează, că rolul ei în viaţa politică creşte. Dar, tocmai pentru că se produc aceste schimbări, *se adînceşte şi mai mult* contradicţia că, pe de o parte, puterea continuă să rămînă în proporţie de $^{99}/_{10}$ în mîinile absolutismului şi ale moşierilor, iar pe de altă parte burghezia se întăreşte economiceşte.

D-l Guşka, care cochetează cu terminologia marxistă, în realitate împărtăşeşte punctul de vedere al unui social-liberalism de duzină. Înfrumuseţarea acestui liberalism cu ajutorul unei frazeologii marxiste constituie una dintre

www.dacoromanica.ro

particularitățile specifice sau, dacă vreți, una dintre maladiile specifice Rusiei. Situîndu-se pe punctul de vedere al liberalismului, d-l Guşka s-a lovit de problema naturii sociale a puterii de stat din Rusia, fără să fi înțeles nici măcar pe departe vastitatea şi importanța acestei probleme.

După 1905 s-a produs o schimbare serioasă în natura de clasă a puterii de stat. Această schimbare are un caracter burghez. Duma a III-a, liberalismul „vehist" şi o serie de alte indicii arată că vechea putere a făcut încă „un pas pe calea transformării ei într-o monarhie burgheză". Dar, făcînd încă un pas pe această cale, ea *rămîne tot vechea putere*, şi din această cauză contradicțiile politice sporesc. Lovindu-se de această problemă serioasă, d-l Guşka a dovedit că nu este în stare s-o înțeleagă.

IV

Prelucrînd materialele acestei anchete cu un caracter destul de special, d-l Guşka a atins şi o altă problemă principială de mare importanță, de care trebuie să ne ocupăm în mod deosebit. Este problema „rolului anului 1905", cum sună titlul unui subcapitol din capitolul al XIII-lea al cărții d-lui Guşka.

Întrebarea a 41-a din formularul de anchetă, referitoare la numărul şedințelor ținute de organul executiv al organizației respective în cursul fiecăruia din ultimii 5 ani, urma să stabilească gradul de intensificare a activității organizațiilor în 1905. Materialele anchetei „nu constată — cum arată d-l Guşka — în viața acestor organizații un asemenea fenomen", adică o intensificare simțitoare a activității lor.

„E şi explicabil", remarcă d-l Guşka.

Ei bine, cum explică el acest fapt?

Asociațiile „patronale", spune el, au fost nevoite să-şi intensifice activitatea în 1905 din cauza intensificării luptei greviste.

„Cît despre organizațiile de tip pur reprezentativ — spune în continuare d-l Guşka —, ele se aflau într-o situație opusă întrucîtva: principalul lor partener, puterea guvernamentală, se afla tocmai în

www.dacoromanica.ro

cursul acestui an în situaţia unei forţe în defensivă, care nu avea de loc încredere în sine şi nu inspira de loc încredere altora. În acel an «de nebunie», «cînd stăpînirea a plecat», toată lumea, inclusiv industriaşii, avea impresia (mai ales către sfîrşitul anului) că vechea «stăpînire» nu va mai reveni.

Iată de ce organizaţiile reprezentative ale capitalului nu aveau atunci motive să-şi intensifice activitatea de reprezentare faţă de organele puterii guvernamentale".

Această explicaţie nu face doi bani. Dacă „stăpînirea ar fi plecat" într-adevăr, plecarea vechii stăpîniri politice ar fi trebuit să intensifice în mod inevitabil activitatea noii stăpîniri economice, s-o transforme într-o nouă stăpînire politică. Dacă puterea era mai mult în defensivă, atunci cum ar fi fost posibil ca „colaboratorul şi ajutorul demn" al acestei puteri (aşa cum califică d-l Guşka burghezia industrială şi comercială) să nu-şi intensifice activitatea *proprie,* spre a apăra această putere şi a se apăra pe sine? Autorul nostru nu s-a gîndit de loc la ceea ce spune, limitîndu-se la o simplă înşirare fără sens de vorbe dintre cele mai curente şi mai banale. El a simţit, poate, că este vorba de o problemă extrem de importantă, de a cărei rezolvare depinde sau este strîns legat răspunsul la o problemă mai generală, problema rolului politic al burgheziei, şi parcă i-a fost teamă să abordeze serios această problemă importantă, parcă a luat-o la fugă din faţa ei.

Aprofundaţi următorul raţionament al autorului în legătură cu aceeaşi problemă a rolului anului 1905:

„...Nici organizaţiile capitalului nu s-au prea simţit înclinate să se întrunească des spre a-şi preciza atitudinea faţă de problemele social-politice care frămîntau pe atunci întreaga ţară; fiind împinse pe planul al doilea de marele val al mişcării populare, ele au preferat să stea un timp în expectativă, să aştepte rezultatele luptei care se încinsese în jurul lor; iar spre sfîrşit, cînd «stăpînirea» şi-a manifestat în mod clar tendinţa de «a reveni» la locul ei, organizaţiile clasei industriale şi comerciale au început şi ele să revină treptat la forma şi la gradul normal de intensitate a activităţii lor de reprezentare".

„Organizaţiile capitalului au fost împinse pe planul al doilea de marele val al mişcării populare"... Foarte bine! Numai că nici de astă dată d-l Guşka nu se gîndeşte la ceea ce spune. Împotriva cui era îndreptat marele val al mişcării populare? — Împotriva vechiului regim. Atunci

www.dacoromanica.ro

cum s-a putut ca „colaboratorul și ajutorul demn" al acestui regim să fie împins pe planul *al doilea?* Dacă el ar fi fost într-adevăr un colaborator și un ajutor demn, el ar fi trebuit să se manifeste cu atît mai energic pe *primul* plan, cu cît era mai mare forța sa economică, independentă de vechea organizație a puterii politice.

Cum s-a putut întîmpla ca „colaboratorul și ajutorul demn" al vechiului regim să fie pus în situația de „a prefera să stea în expectativă"?

D-l Guşka și-a propus să combată teoria aservirii politice a burgheziei economicește dominante, dar s-a încurcat de îndată ce a abordat problema! „Teoria" pe care ne-a promis s-o răstoarne a fost, dimpotrivă, confirmată de mersul evenimentelor din 1905.

Atît marele capital industrial-comercial cît și liberalismul burghez rus n-au stat numai în „expectativă" în cursul anului 1905, ci s-au situat pe o poziție contrarevoluționară cît se poate de precisă. Faptele care atestă acest lucru sînt bine cunoscute de toată lumea. Nu încape îndoială însă că, în comparație cu forțele absolutismului și ale clasei moșierești, marele capital a fost, într-o anumită măsură, *„împins pe planul al doilea"*.

Cum s-a putut întîmpla ca într-o revoluție burgheză avîntul maxim al „valului mișcării populare" să împingă cel mai mult burghezia pe planul al doilea?

Acest lucru s-a putut întîmpla pentru că numai o completă denaturare a noțiunii de „revoluție burgheză" poate să ducă la părerea că această revoluție slăbește atunci cînd burghezia se depărtează de ea. El trebuia să se întîmple pentru că principala forță motrice a revoluției burgheze din Rusia o constituie proletariatul și țărănimea, în timp ce burghezia oscilează. Pe de altă parte, burghezia, înfeudată politicește moșierilor și absolutismului, se situează pe o poziție contrarevoluționară atunci cînd mișcarea muncitorească se intensifică. De aici oscilările ei, retragerea ei pe „planul al doilea". Ea este și pentru, și împotriva vechilor rînduieli. Ea este gata să le sprijine împotriva muncitorilor, dar ea poate foarte bine „să se aranjeze" și chiar să-și întărească și să-și extindă dominația fără nici un fel de moșieri și fără nici un fel de rămășițe ale vechiului regim

www.dacoromanica.ro

politic : acest lucru ni-l dovedeşte limpede experienţa unor ţări ca America etc.

De aici se vede clar de ce avîntul maxim al „valului larg al mişcării populare" şi slăbirea maximă a vechiului regim pot provoca o precipitată retragere „pe planul al doilea" a burgheziei industriale şi comerciale. Ea este o clasă care poate fi neutralizată în lupta dintre nou şi vechi, dintre democraţie şi feudalism, deoarece, deşi se simte mai bine, mai la largul ei alături de ceea ce-i vechi, poate domina şi în condiţiile celei mai depline victorii a noului.

V

Vorbind de ancheta Societăţii imperiale tehnice ruse, nu putem trece sub tăcere articolul d-lui A. Ermanski, publicat în nr. 1—2 şi 3 ale revistei lichidatoriste „Naşa Zarea". D-l Ermanski redă foarte amănunţit conţinutul lucrării d-lui Guşka, fără să facă însă nici o rezervă în sensul că n-ar fi de acord cu el ! Ca şi cum un om care se consideră marxist se poate solidariza cu liberalismul diluat al unui apologet al magnaţilor industriei şi comerţului !

D-l Ermanski merge chiar mai departe decît d-l Guşka în aceeaşi direcţie a social-liberalismului à la Brentano şi Sombart, care are o spoială subţire de marxism.

„Organizaţiile de tip reprezentativ — scrie d-l Ermanski — sînt organizaţii ale luptei de clasă în întreaga ei amploare şi pe scară naţională (şi, în parte, chiar şi pe scară internaţională). Datele anchetei ne înfăţişează tabloul unui domeniu aproape nelimitat al problemelor discutate de organizaţii. Activitatea acestor organizaţii se extinde aproape asupra tuturor problemelor de importanţă generală de stat, cum spune, pe bună dreptate, comitetul de bursă din Ekaterinoslav". Aşa raţionează d-l Ermanski într-o revistă cu pretenţii de marxism ! Aceste raţionamente sînt total false. Concepţiei luptei de clasă în sensul lui Marx i se substituie aici concepţia *liberală* asupra luptei de clasă. Sînt declarate ca avînd un caracter general-naţional şi un caracter general de stat tocmai nişte lucruri cărora le lipseşte principala trăsătură a ceea ce are caracter *general* naţional şi caracter *general* de stat : organizarea puterii

www.dacoromanica.ro

de stat și întregul domeniu al conducerii „generale de stat", al politicii generale de stat etc.

Priviți la ce enormități ajunge d-l Ermanski în excesul său de zel. Contestînd părerea că „burghezia capitalistă din Rusia" (el vrea să spună marea burghezie industrială și comercială) este nevolnică, insuficient dezvoltată etc., el caută „o formulă actuală" care să exprime „situația de fapt a marii burghezii din Rusia".

Și ce vedem ? D-l Ermanski consideră o astfel de formulă cuvintele rostite de Avdakov la Consiliul industriei miniere în cursul dezbaterilor (ascultați !) cu privire la trecerea *la o nouă organizare a congreselor industriei miniere, avînd un președinte ales.* Practica (în Rusia) este de așa natură, a spus Avdakov, „încît pînă acum nimeni nu ne-a stînjenit vreodată cu nimic".

„Iată o formulă — scrie d-l Ermanski — care se potrivește cum nu se poate mai bine cu starea de lucruri din prezent".

Mai e vorbă ? Negustorii obtuzi care suportă docil jugul privilegiilor de stat ale moșierului nu au fost stînjeniți în organizarea congreselor industriei miniere ! În loc să rîdă de grandilocventul Kit Kitîci [118] Avdakov, d-l Ermanski nu știe cum să-l mai laude, afirmînd că Avdakov nu-i un Kit Kitîci, că el a dat „formula actuală" care exprimă „situația de fapt a marii burghezii din Rusia". Iar Kit Kitîci Avdakov este aidoma unui valet îmbuibat care nici nu îndrăznește să se gîndească să devină stăpîn deplin *în locul* boierului și se simte înduioșat că boierul îi permite să se consulte în odaia slugilor cu camerista, cu bucătarul etc.

Următoarea tiradă din articolul d-lui Ermanski arată că el nu vrea să priceapă această deosebire dintre situația de boier și cea de valet :

„Și aici e cazul — scrie el — să confruntăm două fapte : toată lumea își amintește cît de categoric și în auzul întregului popor, ca să zicem așa, au fost calificate drept «un vis deșert» năzuințele zemților de «a participa la treburile conducerii interne» ; pe de altă parte, comitetul de bursă din Petersburg, încă în perioada preconstituțională, declarînd că este necesară «o cît mai mare extindere a dreptului asociațiilor de bursă (notați asta !) de a participa la conducere», adăuga pe bună dreptate : «Acest drept al asociațiilor de

www.dacoromanica.ro

bursă nu va fi ceva nou, întrucît ele se bucură deja în parte de acest drept». Ceea ce pentru alţii «a fost un vis deşert», pentru reprezentanţii marelui capital n-a fost un vis, ci o realitate, un element al unei constituţii reale".

„E" şi nu e aşa, d-le Ermanski ! „Confruntarea" pe care o faci trădează incapacitatea d-tale sau lipsa de dorinţă de a deosebi năzuinţa (clasei moşiereşti) de a deveni ea însăşi boier *deplin* de năzuinţa (lui Fedka sau a lui Vanka, staroste îmbogăţit) de a se consulta cu *celelalte slugi* ale boierului. Nu se prea potriveşte una cu alta !

Fireşte că concluziile d-lui Ermanski sînt cu totul în spiritul lui Larin. Reprezentanţii marelui capital, scrie d-l Ermanski, „ocupă de multă vreme în Rusia o poziţie de clasă dominantă în accepţia deplină a cuvîntului".

Este absolut fals. Aici e dat uitării *şi* absolutismul, *şi* faptul că puterea şi veniturile rămîn, ca şi înainte, în mîinile proprietarilor funciari iobăgişti. Greşit socoate d-l Ermanski că „*abia* la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi la începutul secolului al XX-lea" absolutismul de la noi „a încetat să mai fie un absolutism *exclusiv* feudal". Această „exclusivitate" nu mai exista nici în epoca lui Alexandru al II-lea comparativ cu epoca lui Nicolaie I. Este însă absolut inadmisibil să confunzi un regim feudal care-şi pierde caracterul *exclusiv* feudal, care păşeşte pe calea transformării într-o monarhie burgheză, cu „dominaţia deplină a reprezentanţilor marelui capital".

VI

Precum îi e obiceiul, redacţia revistei „Naşa Zarea" face „o mică rezervă" la articolul d-lui Ermanski : autorul, vedeţi dv., „subapreciază importanţa pe care o prezintă pentru ea (pentru marea burghezie) participarea directă la puterea politică".

Sistemul micilor rezerve s-a încuibat de-a binelea la lichidatori. Într-o serie de articole, Ermanski expune în amănunţime concepţia asupra luptei de clasă în spirit liberal. Propaganda pe care o face revista este o propagandă liberală... Iar „amintirea frumoaselor zile" ale marxismului stă pitită într-o notă de două rînduri ! Cititorii revistei

www.dacoromanica.ro

„Naşa Zarea" sînt educaţi în spiritul liberalismului, care se substituie marxismului, iar redacţia „se spală pe mîini" printr-o mică rezervă, întocmai ca ziarul cadet „Reci".

Ceea ce importă aici nu e numai faptul că d-l Ermanski „subapreciază" o anumită latură a problemei. Importă concepţia sa complet eronată asupra luptei de clasă. Ceea ce importă e greşeala lui fundamentală în aprecierea structurii sociale a absolutismului. Noi am arătat de mult şi vom arăta neîncetat că *această* problemă *nu poate fi ocolită* prin nici un fel de ironii pe tema „răspunsurilor din 1908" (sau din 1912) etc. O publicaţie care se vrea serioasă *nu poate* ocoli această problemă.

Divergenţa dintre Ermanski şi Larin, pe de o parte, şi redacţia revistei „Naşa Zarea", pe de altă parte, este o divergenţă între lichidatori făţişi şi cinstiţi în felul lor şi diplomaţii lichidatorismului. În această privinţă nu trebuie să ne facem nici un fel de iluzii.

Larin a scris: la noi puterea a devenit deja o putere burgheză. De aceea muncitorii trebuie să se organizeze nu în aşteptarea revoluţiei (şi nu „pentru revoluţie", a adăugat el), ci în vederea participării la înnoirea constituţională a ţării. Abordînd problema sub *un alt* aspect, Ermanski repetă, în fond, *prima* premisă a lui Larin, iar în ceea ce priveşte concluziile se mărgineşte la aluzii, fără să vorbească direct despre ele.

Martov l-a „corectat" pe Larin tot aşa cum redacţia revistei „Naşa Zarea" îl corectează pe Ermanski: puterea, spune el, nu e încă burgheză şi „e suficient" ca muncitorii să folosească contradicţia dintre constituţionalism şi absolutism.

Rezultă deci că există o concordanţă între concluziile lui Martov (şi ale redacţiei revistei „Naşa Zarea") şi cele ale lui Larin-Ermanski, o concordanţă foarte firească din moment ce sînt de acord în ceea ce priveşte premisele fundamentale ale concepţiei liberale asupra politicii muncitoreşti.

Noi însă continuăm să credem că această concepţie este fundamental greşită. Nu interesează că Ermanski „subapreciază" sau că Martov „supraapreciază" „radicalizarea" lui Gucikov, Reabuşinski & Co. Nu interesează că Ermanski

www.dacoromanica.ro

„subapreciază" sau că Martov „supraapreciază" „importanţa pe care o prezintă pentru *burghezie* participarea directă la puterea politică". Interesează faptul că *ambii* nu numai că „subapreciază", ci pur si simplu *nu înţeleg* însemnătatea pe care o prezintă pentru *clasa muncitoare* şi pentru democraţia burgheză, care o urmează, eliberată de oscilările actuale ale liberalismului, „participarea directă la puterea politică" ! Ambii se gîndesc numai la *o singură* „putere politică", uitînd de *cealaltă*.

Ambii privesc la cei de sus şi nu-i văd pe cei de jos. Dar dacă zece Reabuşinski şi o sută de Miliukovi murmură şi îşi manifestă indignarea în spirit liberal, asta *înseamnă* că zeci de milioane de mici burghezi şi de feluriţi „oameni de rînd" simt că situaţia lor e insuportabilă. Aceste milioane constituie şi ele un izvor posibil al „puterii politice". Numai unirea acestor elemente democratice împotriva celor de dreapta şi totodată independent de oscilările liberalilor poate duce la „rezolvarea" problemelor pe care istoria le-a pus în faţa Rusiei la începutul secolului al XX-lea.

„Prosveşcenie" nr. 5—7 din aprilie-iunie 1913
Semnat : V. Ilin

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

ESENŢA „PROBLEMEI AGRARE ÎN RUSIA"

„Problema agrară", ca să folosim acest termen obişnuit, curent, există în toate ţările capitaliste. Dar în Rusia, *pe lîngă* problema agrară cu caracter general capitalist, există şi o *altă* problemă agrară, „specific rusească". Pentru a arăta, pe scurt, deosebirea dintre aceste două probleme agrare, vom aminti că în nici o ţară capitalistă civilizată nu există o mişcare democratică cît de cît largă a micilor proprietari funciari pentru trecerea pămînturilor marilor proprietari funciari în mîinile lor.

În Rusia există o asemenea mişcare. Drept urmare, Rusia este singura ţară din Europa în care marxiştii formulează şi sprijină revendicarea trecerii pămîntului în mîinile micilor proprietari. Problema agrară din Rusia a dus în mod inevitabil la admiterea acestei revendicări de către toţi marxiştii, indiferent de divergenţele relative la *felul* în care trebuie să se organizeze posesiunea şi să se dispună de pămînturile ce urmează a fi trecute în alte mîini (împărţire, municipalizare, naţionalizare).

De unde provine această deosebire dintre „Europa" şi Rusia ? Nu cumva de acolo că dezvoltarea Rusiei are un caracter aparte, că în Rusia nu există capitalism sau că capitalismul nostru este condamnat, aflîndu-se într-o situaţie fără ieşire ? Aşa cred narodnicii de diferite nuanţe. Dar această părere este cu totul greşită şi viaţa a infirmat-o de mult.

www.dacoromanica.ro

Deosebirea dintre „Europa" şi Rusia provine din extraordinara înapoiere a Rusiei. În Apus, orînduirea agrară burgheză s-a statornicit pe deplin, feudalismul a fost de mult şters de pe faţa pămîntului, rămăşiţele lui sînt cu totul neînsemnate şi nu joacă un rol important. În Apus, principala relaţie socială în agricultură este relaţia dintre *muncitorul salariat* şi întreprinzător, fermier sau proprietar de pămînt. Micul agricultor ocupă acolo o situaţie intermediară, trecînd, pe de o parte, în clasa celor care se angajează, care îşi vînd forţa de muncă (numeroasele forme de aşa-zise munci auxiliare sau de cîştiguri accesorii ale ţăranului), iar pe de altă parte în clasa celor care angajează (numărul muncitorilor salariaţi ai micilor agricultori este mult mai mare decît se crede în mod obişnuit).

În Rusia, fără îndoială, s-a consolidat deja şi se dezvoltă aceeaşi structură capitalistă a agriculturii. Atît gospodăria moşierească cît şi cea ţărănească evoluează tocmai în această direcţie. Dar relaţiile pur capitaliste mai sînt încă copleşite la noi în *foarte mare* măsură de relaţiile *iobăgiste*. Specificul problemei agrare în Rusia constă în lupta dusă de masa populaţiei, în primul rînd de masa ţărănimii în general, tocmai împotriva acestor din urmă relaţii. În Apus o *asemenea* „problemă" a existat cîndva pretutindeni, dar acolo ea a fost de mult rezolvată. În Rusia s-a întîrziat cu rezolvarea ei, „reforma" agrară din 1861 nu a rezolvat-o, iar politica agrară stolîpinistă *nu poate* s-o rezolve în condiţiile actuale.

În articolul intitulat „Proprietatea funciară în Rusia europeană" („Nevskaia Zvezda" [119] nr. 3) * prezentam principalele date care explică esenţa problemei agrare aşa cum se pune în prezent în Rusia.

Circa 70 000 000 de deseatine de pămînt aparţin unui număr de 30 000 de mari moşieri şi cam tot atîtea aparţin unui număr de 10 000 000 de gospodării ţărăneşti — iată fondul tabloului. Ce relaţii economice vădeşte acest tablou ?

Cei 30 000 de mari moşieri sînt în cea mai mare parte reprezentanţi ai vechii boierimi şi ai vechii economii iobă-

* Vezi volumul de faţă, pag. 276—279. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

giste. Din 27 833 de proprietari de moșii de peste 500 de deseatine, 18 102, adică *aproape două treimi*, sînt nobili. Imensele latifundii care se află în mîinile lor — în medie revin peste 2 000 de deseatine de pămînt de fiecare dintre acești mari moșieri ! — nu pot fi lucrate cu inventarul proprietarului și cu muncitori salariați. În aceste condiții este în mare măsură inevitabil vechiul sistem al clăcii, adică existența micii producții, a micii gospodării pe marile latifundii, cultivarea pămîntului moșieresc cu inventarul micului țăran.

Tocmai acest sistem al clăcii este foarte răspîndit, după cum se știe, în guberniile centrale, în vechile gubernii rusești, ale Rusiei europene, în *inima* agriculturii noastre. Așa-zisa muncă în dijmă nu este decît o continuare directă și o rămășiță a sistemului de gospodărie bazat pe clacă. Imposibilele metode de gospodărire bazate pe aservire, ca, de pildă, angajarea de cu iarnă, munca pentru pămînturile răsluite, „cultivarea krugurilor" [120] etc. etc., sînt tot clacă. În condițiile unui asemenea sistem de gospodărie, „lotul" țărănesc constituie un mijloc de asigurare a *moșierului* cu brațe de muncă și nu numai cu brațe de muncă, ci și cu inventar, care, oricît ar fi de rudimentar, servește la lucrarea pămîntului moșieresc.

Mizeria extremă a masei de țărani, care sînt legați de lotul lor și cărora acesta nu le poate asigura existența, tehnica agricolă extrem de primitivă, dezvoltarea extrem de slabă a pieței interne pentru industrie — iată rezultatele acestei stări de lucruri. Cea mai evidentă dovadă că în fond, în esență lucrurile au rămas neschimbate pînă în zilele noastre este foametea care a lovit în prezent 30 000 000 de țărani. Numai starea de apăsare iobăgistă, de oropsire, de neputință în care se află micii proprietari aserviți *poate* duce la înfometări în masă atît de îngrozitoare într-o epocă în care tehnica agricolă se dezvoltă rapid și se află deja (în cele mai bune gospodării capitaliste) la un nivel relativ ridicat.

Contradicția fundamentală care provoacă calamități atît de îngrozitoare, pe care țărănimea din Europa occidentală nu le mai cunoaște de pe vremurile evului mediu, este contradicția dintre capitalism — foarte dezvoltat în industria

www.dacoromanica.ro

noastră şi destul de dezvoltat în agricultura noastră — şi *proprietatea funciară*, care continuă să aibă un caracter medieval, feudal. Din această situaţie nu se poate ieşi fără o transformare radicală a vechii proprietăţi funciare.

Nu numai proprietatea funciară moşierească, ci şi cea ţărănească are un caracter feudal. În privinţa celei dintîi, lucrul acesta este atît de evident, încît nu dă loc la nici un fel de îndoieli. Vom remarca doar că desfiinţarea latifundiilor feudale, să zicem a gospodăriilor cu peste 500 de deseatine, nu va submina marea *producţie* în agricultură, ci, dimpotrivă, o va întări, o va dezvolta. Căci latifundiile feudale constituie reazemul *micii* gospodării aservite şi nicidecum al marii producţii. Pe terenuri foarte mari, de peste 500 de deseatine, este aproape imposibil sau, în orice caz, foarte greu, în majoritatea regiunilor din Rusia, să se ducă *o mare gospodărie*, să se lucreze întregul pămînt cu inventarul proprietarului şi cu muncitori salariaţi. *Reducerea* proporţiilor acestor proprietăţi este una dintre condiţiile dispariţiei micii gospodării aservite şi ale trecerii la marea producţie capitalistă în agricultură.

Pe de altă parte, şi proprietatea ţărănească lotuală din Rusia îşi păstrează caracterul medieval, feudal. Nu este vorba numai de forma ei juridică, care este schimbată acum prin distrugerea jandarmerească a obştii şi prin introducerea proprietăţii private asupra pămîntului; este vorba şi de aspectul ei *real*, pe care nici un fel de distrugere a obştii nu-l poate schimba.

Situaţia de fapt a nenumăratelor „parcele“ (= terenuri minuscule) ţărăneşti mici şi foarte mici, în cea mai mare parte fîşii intercalate, care se deosebesc prin calitatea foarte proastă a solului (în urma delimitării pămîntului ţărănesc în 1861 sub conducerea moşierilor iobăgişti şi din cauza secătuirii lui), îi pune în mod inevitabil pe ţărani într-un raport de aservire faţă de latifundiarul ereditar, vechiul „boier“.

Imaginaţi-vă mai concret acest tablou : 30 000 de latifundiari au cîte 2 000 de deseatine de pămînt, iar 10 000 000 de gospodării ţărăneşti au cîte 7 deseatine de gospodărie „medie“. Este clar că nici un fel de distrugere a obştii, nici un fel de creare a unei proprietăţi funciare

www.dacoromanica.ro

private *nu* va putea schimba aservirea, munca în dijmă, claca, mizeria iobăgistă şi formele iobăgiste de dependenţă care rezultă de aici.

„Problema agrară" generată de această stare de lucruri este problema înlăturării rămăşiţelor feudalismului, devenite o piedică insuportabilă în calea dezvoltării capitaliste a Rusiei. Problema agrară în Rusia este problema sfărîmării radicale a vechii proprietăţi feudale, atît a celei moşiereşti cît şi a proprietăţii lotuale ţărăneşti, sfărîmare care a devenit absolut necesară datorită caracterului extrem de înapoiat al acestei proprietăţi funciare, totalei neconcordanţe dintre aceasta şi întregul sistem al economiei naţionale, devenită capitalistă.

Sfărîmarea trebuie să fie radicală, deoarece neconcordanţa este peste măsură de mare, deoarece vechiul este prea vechi, „boala a fost prea multă vreme neglijată". În orice caz, sfărîmarea, în toate formele ei, nu poate să nu fie, prin conţinut, o sfărîmare burgheză, deoarece întreaga viaţă economică a Rusiei are deja un caracter burghez, iar proprietatea funciară i se va subordona fără doar şi poate acesteia, se va adapta fără doar şi poate cerinţelor pieţei, presiunii capitalului, atotputernic în societatea noastră de astăzi.

Dar dacă nu se poate ca sfărîmarea să nu fie radicală, să nu fie burgheză, rămîne încă nerezolvată această problemă : *care* dintre cele două clase direct interesate — moşierimea şi ţărănimea — va înfăptui această sfărîmare sau o va îndruma, îi va stabili formele. Acestei „probleme nerezolvate" îi vom consacra articolul următor, care se va intitula : „Comparaţie între programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor" *.

„Nevskala Zvezda" nr. 6 din 22 mai 1912 Semnat : R. S.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

* Vezi volumul de faţă, pag. 396—402. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

UNELE CONCLUZII ÎN LEGĂTURĂ CU MOBILIZAREA ÎN VEDEREA ALEGERILOR

Aproape toate forţele politice care participă la alegerile pentru Duma de stat s-au organizat definitiv. În orice caz, principalele grupări de partide s-au conturat atît de precis, încît nu mai poate fi vorba de nici un fel de schimbări serioase şi esenţiale.

Guvernul a început de multă vreme campania electorală. Cei de dreapta, naţionaliştii, octombriştii „lucrează" cu concursul făţiş al organelor administrative. Circulara pe care guvernatorii au trimis-o ispravnicilor cerîndu-le să ia „măsuri" pentru a împiedica alegerea candidaţilor „de stînga" atît în alegerile de împuterniciţi (mai ales din partea ţăranilor) cît şi în cele de delegaţi, circulară publicată recent în „Reci" şi reprodusă de numeroase ziare, ridică un colţ din vălul care acoperă maşina „electorală" a ministerului afacerilor interne. Fără îndoială că în această privinţă se va face tot posibilul şi imposibilul împotriva opoziţiei. Nu degeaba a subliniat primul-ministru Kokovţov cu atîta tărie, în discursul rostit în faţa comercianţilor din Moscova, pericolul pe care-l prezintă „opoziţia de dragul opoziţiei".

Dar dacă putem să nu ne îndoim de zelul de care vor da dovadă guvernul şi poliţia în alegeri, tot atît de neîndoielnic este că în starea de spirit a unui mare număr de alegători s-a produs şi se produce o cotitură „spre stînga". Nici un fel de subterfugii ale guvernului nu pot schimba acest fapt. Dimpotrivă, tertipurile şi „măsurile" nu pot

www.dacoromanica.ro

decît să accentueze nemulţumirea. Şi nu e greu de înţeles că, dacă în rîndurile marii burghezii această nemulţumire se manifestă prin discursul „opoziţionist" al lui Şubinski, prin aluzia „prudentă" a lui Reabuşinski că ar fi de dorit să se folosească „metode civilizate de guvernare" sau prin înţepăturile veninoase ale ziarului cadet „Reci" la adresa guvernului, în cercurile largi ale „oamenilor de rînd", care depind de alde Reabuşinski, Golovin etc., această nemulţumire este mult mai pronunţată şi mai serioasă.

Ce grupări politice s-au definit aşadar, în tabăra opoziţiei care exprimă sub aspect politic această nemulţumire? S-a definit opoziţia „responsabilă" liberală-monarhistă, formată din cadeţi şi progresişti. Blocul încheiat între ei arată clar că cadeţii sînt mult mai „de dreapta" decît par.

S-a definit democraţia muncitorească, care şi-a pus ca sarcină nu „sprijinirea" opoziţiei cadeto-progresiste, ci *folosirea* conflictelor dintre ea şi cei de dreapta (inclusiv naţionaliştii şi octombriştii) în vederea lămuririi şi organizării democraţiei. Şi, în sfîrşit, s-a definit şi democraţia burgheză: la conferinţa trudovicilor, ea s-a pronunţat pentru încheierea de acorduri „în primul rînd cu social-democraţii", fără să formuleze însă nici o lozincă de luptă precisă împotriva liberalismului contrarevoluţionar al cadeţilor, adică oscilînd în practică, ca şi înainte, între unii şi ceilalţi.

Ce concluzii decurg din această „mobilizare politică" a partidelor în vederea alegerilor? Prima şi cea mai importantă concluzie, pe care democraţia muncitorească a tras-o de multă vreme, este existenţa a *trei* şi nu a două tabere în luptă. Liberalii ţin cu tot dinadinsul să prezinte lucrurile ca şi cum lupta s-ar da, de fapt, între două tabere, iar lichidatorii, aşa cum am arătat în repetate rînduri, alunecă într-una spre acelaşi punct de vedere. Pentru constituţie sau împotriva constituţiei? — astfel formulează cadeţii divergenţele dintre cele două tabere. E o formulare care în realitate nu defineşte absolut nimic, deoarece şi octombriştii vor să ne asigure că sînt constituţionalişti, şi în genere nu interesează ce se poate şi ce nu se poate numi constituţie, ci interesează conţinutul exact al revendicărilor liberale şi al celor democratice.

www.dacoromanica.ro

Ceea ce defineşte cele trei tabere — tabăra de dreapta sau guvernamentală, tabăra liberală sau a burgheziei liberale monarhiste, care se situează pe poziţii contrarevoluţionare, şi tabăra democratică — este conţinutul revendicărilor, deosebirea reală dintre tendinţele diferitelor clase. Nu este vorba atît de „şansele" pe care le poate oferi actualul sistem electoral ; nu, este vorba de ceva mult mai profund, şi anume de întregul caracter al propagandei politice desfăşurate în timpul alegerilor, de întregul conţinut ideologic şi politic al campaniei electorale.

În această situaţie, „strategia" liberalilor tinde zi de zi la acapararea hegemoniei asupra „întregii" mişcări opoziţioniste. Revista liberală „Zaprosî Jizni" a divulgat „secretul" acestei strategii, tăinuit cu atîta grijă de ziarul „Reci". „Progresiştii — scrie d-l R. B. în „Zaprosî" nr. 13 — şi-au inaugurat campania printr-un act promiţător (!), constituind aşa-numitul «bloc progresist fără partid», care a început să exercite chiar din primele zile o puternică atracţie asupra cercurilor politice opoziţioniste situate la dreapta cadeţilor". Pe de altă parte, „platforma electorală a Grupului trudovic, cu toată nebulozitatea ei — în parte, poate, tocmai datorită acestei nebulozităţi —, răspunde cerinţelor cercurilor largi ale intelectualităţii democratice". „În anumite condiţii, Grupul trudovic ar putea îndeplini la stînga de cadeţi acelaşi rol pe care grupul progresiştilor şi l-a asumat la dreapta cadeţilor. În acest caz, frontul opoziţionist ar fi alcătuit din flancuri mobile şi oscilante, dar elastice, şi dintr-un centru imobil, dar tenace, ceea ce, din punct de vedere strategic, prezintă avantaje şi în lupta politică".

R. B. nu face decît să spună cu glas tare ceea ce gîndesc alde Miliukov şi Şingarev ! Tocmai asta le trebuie cadeţilor, două flancuri „elastice" : progresiştii, spre a prinde în plasă pe alegătorul burghez favorizat de legea de la 3 iunie, şi democraţii „nebuloşi", spre a prinde în plasă pe cetăţeanul cu orientare democratică. Această „strategie" decurge efectiv din însăşi natura partidului cadet. Acest partid este partidul liberalilor contrarevoluţionari, care duce după sine, prin înşelăciune, unele pături democratice, cum ar fi, de pildă, o parte din funcţionarii co-

www.dacoromanica.ro

merciali, din micii funcţionari de stat etc. Un asemenea partid are într-adevăr nevoie de „progresistul fără partid" ca reazem efectiv de clasă şi de democratul nebulos ca firmă la modă.

Ca tip de progresist poate fi luat moşierul Efremov şi milionarul Reabuşinski. Ca tip de democrat nebulos — trudovicii din tabăra narodnicistă şi lichidatorii din tabăra marxiştilor. Cercetaţi întreaga istorie a partidului cadet şi veţi vedea că el a procedat *întotdeauna* în aşa fel, încît în vorbe era pentru democratism, iar în fapt promova un liberalism „în spiritul lui Efremov şi pe măsura lui Reabuşinski". Începînd, să zicem, cu torpilarea planului din 1906 referitor la crearea de comitete agrare locale şi terminînd cu votarea bugetului în Duma a III-a sau cu lozincile „de la Londra" ale lui Miliukov etc., totul vădeşte această *natură* a partidului cadet şi acest *veşmînt* fals-democratic.

D-l R. B. de la „Zaprosî" este atît de stîngaci, încît a spus fără să vrea adevărul pe care liberalii se străduiesc în aşa măsură să-l ascundă faţă de democraţi şi să-l încîlcească. Programul progresiştilor, declară el, „pune problema pe un teren solid şi real" ! Or, acest program nu conţine nimic altceva decît fraze vagi, de tip pur octombrist (ca, de pildă, „înfăptuirea deplină a prevederilor manifestului de la 17 octombrie"). Solid şi real se consideră terenul liberalismului burghez, atît de moderat, de iresponsabil şi de neputincios, încît e pur şi simplu ridicol să-şi pună cineva vreo speranţă în el. Cei care au fost adepţi ai „înnoirii paşnice" în 1907, cei care s-au situat în Duma a III-a pe o poziţie de mijloc între cadeţi şi octombrişti — iată cine sînt consideraţi teren solid şi real !

Milionarul Reabuşinski este progresist. Organul progresiştilor de teapa lui sau asemenea lor este „Utro Rossii" [121]. Şi nimeni altul decît „*Reci*", organul cadeţilor, care au încheiat un bloc cu progresiştii, a declarat : „Cel mai mulţumit (de cuvîntarea lui Kokovţov) se declară «Utro Rossii», organul industriaşilor din Moscova... El ţine isonul lui Krestovnikov : «Moscova industrială şi comercială este în drept să se considere satisfăcută»". Şi „*Reci*" adaugă din partea sa : „În măsura în care acest lucru depinde de ele,

www.dacoromanica.ro

ziarele «Golos Moskvî» şi «Utro Rossii» sînt gata să nu urmeze nici o linie şi se simt satisfăcute".

Se pune întrebarea : pe baza căror date rezultă că Efremov sau alţi progresişti *au* o „linie" ? Astfel de date nu există. Sprijinirea unui asemenea progresism, indiferent dacă se numeşte progresism sau cadetism, nu înseamnă decît o cedare a poziţiilor de către democraţie. Altceva este folosirea conflictelor dintre burghezie şi moşieri, dintre liberali şi cei de dreapta. Numai aşa îşi poate concepe sarcinile un democrat.

Înţelegerea clară a contrarevoluţionarismului liberalismului cadeţilor şi progresiştilor este necesară pentru îndeplinirea acestei sarcini, pentru educarea şi organizarea politică a maselor foarte largi care depind economiceşte de alde Efremov şi Reabuşinski. Lipsa acestei înţelegeri clare este principalul neajuns, comun trudovicilor şi lichidatorilor. La trudovici nu găsim nici o caracterizare de clasă a liberalismului, la lichidatori găsim fraze despre „smulgerea *Dumei* din mîinile reacţiunii", despre apropierea cadeţilor şi progresiştilor de putere, despre activitatea lor istorică-progresistă (vezi Martov şi Dan), dar în ansamblu asta reprezintă tocmai rolul de „flanc" al cadeţilor, de care este atît de mulţumit şi R. B.

Fireşte că nu aceasta este dorinţa subiectivă a trudovicilor şi lichidatorilor, dar nu planurile lor subiective importă, ci gruparea obiectivă a forţelor sociale. Or, această grupare ne arată limpede — în pofida afirmaţiilor tuturor adepţilor ideii existenţei a două tabere, în pofida strigătelor de jubilare pe tema dezorganizării democraţiei muncitoreşti (vezi acelaşi articol al d-lui R. B.) — că s-a format o a treia tabără. Linia ei este clar formulată şi cunoscută tuturor. Muncitorii antilichidatori urmează această linie, unind pe toţi democraţii în lupta dusă atît împotriva dreptei cît şi împotriva liberalismului. Fără a-şi face nici un fel de iluzii în privinţa liberalismului cadeţilor, neputincios şi slugarnic faţă de reacţiune în toate problemele fundamentale, muncitorii folosesc conflictele dintre acesta şi reacţiune în folosul lor, în vederea organizării lor de clasă, în interesul democraţiei lor, care se coace acum

www.dacoromanica.ro

în tăcere în adîncul maselor populare înrobite de aceşti Efremovi şi Reabuşinski.

Lupta dintre dreaptă şi opoziţia „responsabilă" trebuie să servească şi va servi, datorită tacticii antilichidatoriste a muncitorilor, la dezvoltarea conştiinţei şi a organizării de sine stătătoare a unei „opoziţii" care nu pretinde titlul puţin onorabil de opoziţie „responsabilă".

„Nevskaia Zvezda" nr. 6
din 22 mai 1912
Semnat : B. G.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

GREVA ECONOMICĂ ŞI GREVA POLITICĂ

Începînd din 1905, în statistica oficială a ministerului industriei şi comerţului cu privire la greve, grevele sînt subîmpărţite permanent în greve economice şi greve politice. Introducerea acestei subîmpărţiri a fost impusă de viaţă, care a creat forme *specifice* ale mişcării greviste. Una dintre trăsăturile principale ale acestui specific este îmbinarea grevei economice cu greva politică. În momentul de faţă, cînd se semnalează o înviorare a mişcării greviste, este necesar, din punct de vedere ştiinţific şi al unei atitudini conştiente faţă de evenimente, ca muncitorii să examineze cu atenţie această trăsătură specifică a mişcării greviste din Rusia.

În primul rînd vom prezenta cîteva cifre de bază, extrase din statistica oficială a grevelor. Timp de trei ani, 1905—1907, mişcarea grevistă din Rusia s-a aflat la un nivel *nemaiîntîlnit* pînă atunci *în lume*. Statistica oficială cuprinde numai fabricile şi uzinele, astfel încît întreprinderile miniere, căile ferate, construcţiile şi multe alte ramuri în care este folosită munca salariată nu sînt puse la socoteală. Dar chiar numai în fabrici şi în uzine au fost în 1905 2 863 000 de grevişti, adică aproape 3 000 000 ; în 1906 au fost 1 108 000, iar în 1907 740 000. În perioada de 15 ani dintre 1894 şi 1908, cînd în Europa a început să fie întocmită în mod sistematic statistica grevelor, cel mai mare număr anual de grevişti a fost în America : 660 000.

www.dacoromanica.ro

Prin urmare, muncitorii ruşi au desfăşurat pentru *prima oară în lume* o luptă grevistă de masă de amploarea aceleia pe care am văzut-o în anii 1905—1907. Acum, muncitorii englezi au dat, în domeniul grevei economice, un nou şi puternic impuls mişcării. Rolul de avangardă al muncitorilor ruşi nu se explică prin aceea că ar fi mai puternici, mai organizaţi, mai înaintaţi decît muncitorii din Europa occidentală, ci prin faptul că în Europa n-au avut încă loc mari crize pe scară naţională la care masele proletare să fi participat în mod de sine stătător. Atunci cînd se vor produce asemenea crize, grevele de masă din Europa vor fi şi mai puternice decît cele care au avut loc în Rusia în 1905.

Care a fost raportul dintre grevele economice şi grevele politice în acea perioadă ? Statistica oficială dă următorul răspuns :

Numărul greviştilor în mii:

	1905	1906	1907
participanţi la greve economice	1 439	458	200
participanţi la greve politice	1 424	650	540
Total	2 863	1 108	740

De aici rezultă legătura strînsă şi indisolubilă care există între cele două feluri de greve. Punctul culminant al mişcării (1905) se caracterizează prin faptul că lupta avea atunci o foarte largă bază *economică :* în acest an greva politică se sprijină pe baza trainică şi solidă pe care o constituie greva economică. Numărul participanţilor la greve economice este *mai mare* decît cel al participanţilor la greve politice.

În 1906 şi 1907, pe măsură ce mişcarea descreşte, se constată o *slăbire* a bazei economice : în 1906 numărul participanţilor la greve economice scade la $^4/_{10}$ din numărul total al greviştilor, iar în 1907 la $^3/_{10}$. Prin urmare, grevele politice şi economice se sprijină reciproc, constituind un izvor de forţă una pentru cealaltă. Fără o

www.dacoromanica.ro

strînsă legătură între aceste două feluri de greve nu este posibilă o mişcare cu adevărat largă, de masă, şi care, totodată, să aibă o însemnătate *naţională*. La începutul mişcării, greva economică are de foarte multe ori darul de a trezi şi a pune în mişcare pe cei înapoiaţi, de a generaliza mişcarea, de a o ridica pe o treaptă superioară.

De pildă, în primul trimestru al anului 1905, greva economică a precumpănit în mod simţitor asupra celei politice ; numărul participanţilor la greve economice a fost de 604 000, pe cînd al participanţilor la greve politice a fost de numai 206 000. În ultimul trimestru al anului 1905 însă raportul a fost inversat : la grevele economice au participat 430 000 de grevişti, iar la cele politice 847 000. Ceea ce înseamnă că la începutul mişcării mulţi muncitori au pus pe primul plan lupta economică, pe cînd în perioada de avînt maxim lucrurile s-au petrecut cu totul dimpotrivă. Dar *legătura* dintre greva economică şi cea politică a existat *tot timpul*. Fără această legătură, repetăm, nu poate exista o mişcare cu adevărat măreaţă şi care să înfăptuiască ţeluri măreţe.

În greva politică, clasa muncitoare apare ca cea mai înaintată clasă a întregului popor. În aceste cazuri, proletariatul nu participă pur şi simplu ca una dintre clasele societăţii burgheze, ci are rolul de hegemon, adică de îndrumător, de avangardă, de conducător. Ideile politice care sînt propagate în această mişcare au o însemnătate naţională, adică afectează condiţiile fundamentale şi cele mai profunde ale vieţii politice a întregii ţări. Acest caracter al grevei politice, după cum constată toţi cercetătorii ştiinţifici care s-au ocupat de perioada 1905—1907, a deşteptat interesul pentru mişcare în toate clasele, şi în special, desigur, în păturile cele mai largi, mai numeroase şi mai democratice ale populaţiei, în rîndurile ţărănimii etc.

Pe de altă parte, masa celor ce muncesc nu va voi niciodată să conceapă „progresul“ general al ţării fără revendicări economice, fără o îmbunătăţire directă şi imediată a situaţiei sale. Masa este atrasă în mişcare, participă energic la mişcare, o preţuieşte mult şi dă dovadă de eroism, de abnegaţie, de perseverenţă şi devotament faţă

www.dacoromanica.ro

de o cauză măreaţă numai în condiţiile ameliorării situaţiei economice a oamenilor muncii, şi nici nu poate fi altfel, deoarece condiţiile de trai ale muncitorilor în timpuri „normale" sînt neînchipuit de grele. Luptînd pentru o îmbunătăţire a condiţiilor de trai, clasa muncitoare îşi ridică totodată nivelul moral, intelectual şi politic, devine mai capabilă să înfăptuiască măreţele sale ţeluri de eliberare.

Statistica grevelor, publicată de ministerul industriei şi comerţului, confirmă pe deplin uriaşa importanţă pe care o are lupta economică a muncitorilor în perioada de înviorare generală. Cu cît asaltul muncitorilor este mai puternic, cu atît mai multe îmbunătăţiri în condiţiile de trai obţin ei. Atît „simpatia societăţii" cît şi îmbunătăţirea condiţiilor de trai sînt rezultatul unui înalt nivel de dezvoltare a luptei. Dacă liberalii (şi lichidatorii) spun muncitorilor : sînteţi puternici atunci cînd vă bucuraţi de simpatia „societăţii", marxistul spune muncitorilor altceva : vă bucuraţi de simpatia „societăţii" atunci cînd sînteţi puternici. Prin societate trebuie să înţelegem în cazul de faţă diferitele pături democratice ale populaţiei : mica burghezie, ţăranii, intelectualii care ajung să cunoască îndeaproape viaţa muncitorilor, slujbaşii etc.

Mişcarea grevistă a atins punctul culminant în 1905. Şi ce vedem ? Vedem că tocmai în acest an muncitorii au obţinut cele mai multe îmbunătăţiri în condiţiile de trai. Statistica oficială arată că, în 1905, din 100 de grevişti *numai* 29 au terminat lupta fără să fi obţinut *nimic*, adică au suferit o înfrîngere totală. În decurs de 10 ani (1895—1904), 52 de grevişti din 100 au terminat lupta fără să fi obţinut nimic ! Prin urmare, caracterul de masă al mişcării a făcut să crească în proporţii foarte mari, aproape de două ori, numărul cazurilor în care lupta era *încununată de succes*.

Iar cînd mişcarea a început să slăbească, a început să scadă şi numărul cazurilor în care lupta era încununată de succes : în 1906, din 100 de grevişti 33 au terminat lupta fără să fi obţinut nimic sau, mai bine zis, suferind o înfrîngere, iar în 1907 — 58 ; în 1908 chiar 69 din 100 ! !

www.dacoromanica.ro

Aşadar, datele ştiinţifice ale statisticii pe un şir întreg de ani confirmă pe deplin ceea ce ştie fiecare muncitor conştient, pe baza propriilor lui observaţii şi din propria lui experienţă: că este necesară îmbinarea grevei economice cu greva politică şi că această îmbinare este inevitabilă în cadrul unei mişcări cu adevărat largi, de importanţă într-adevăr naţională.

Iar actualul val de mişcări greviste confirmă întru totul această concluzie. În 1911 numărul greviştilor a fost de două ori mai mare decît în 1910 (100 000 faţă de 50 000), dar acest număr era totuşi extrem de mic: grevele pur economice rămîneau un fenomen relativ „restrîns", neavînd încă o importanţă naţională. Acum, dimpotrivă, toată lumea vede că mişcarea grevistă din anul în curs a căpătat *tocmai o asemenea* importanţă în urma cunoscutelor evenimente din aprilie.

De aceea este extrem de important să dăm, din capul locului, o ripostă liberalilor şi promotorilor politicii muncitoreşti liberale (lichidatorii), care caută *să denatureze* caracterul mişcării. Un liberal, domnul Severeanin, a publicat în *„Russkie Vedomosti"* un articol îndreptat *împotriva* „grefării" „revendicărilor" economice sau „de orice altă natură" (auziţi! auziţi!) pe greva de 1 Mai, iar ziarul cadet *„Reci"* a reprodus pasajele principale din acest articol, comentîndu-le în mod aprobativ.

„Tendinţa de a lega astfel de greve tocmai de ziua de 1 Mai — scrie domnul liberal — este, de cele mai multe ori, lipsită de orice temei... E, de altfel, un fapt ciudat: sărbătorim ziua internaţională a muncitorilor şi cerem cu această ocazie un spor de salariu de 10% la fabricarea stambei de cutare calitate" („Reci" nr. 132).

Liberalului i se pare „ciudat" ceea ce pentru muncitor este foarte de înţeles. Numai apărătorii burgheziei şi ai profiturilor ei exorbitante pot lua în derîdere revendicarea unui „spor". Muncitorii însă ştiu că tocmai caracterul *larg* al revendicării unui spor, tocmai caracterul *multilateral* al grevelor contribuie în cea mai mare măsură la atragerea unei mase de noi participanţi la greve, asigură cel mai bine forţa asaltului şi simpatia societăţii, garantează cel mai bine atît succesul muncitorilor cît şi însemnătatea

www.dacoromanica.ro

naţională a mişcării lor. De aceea trebuie să combatem cu hotărîre denaturarea liberală propovăduită de domnul Severeanin, de „*Russkie Vedomosti*“ şi de „*Reci*“ şi să punem în gardă pe muncitori, cu toată energia, împotriva unor astfel de rău-sfătuitori.

Chiar în primul număr al ziarului lichidatorist „Nevski Golos“ [122], d-l V. Ejov, lichidator, deşi abordează problema sub un aspect oarecum diferit, comite aceeaşi denaturare pur liberală. D-l V. Ejov se opreşte îndeosebi asupra grevelor provocate de amendarea celor care participă la sărbătorirea zilei de 1 Mai. Arătînd, pe bună dreptate, că muncitorii nu sînt destul de organizaţi, autorul trage din această constatare justă concluziile cele mai eronate şi mai dăunătoare pentru muncitori. D-l Ejov vede lipsa de organizare în faptul că la o fabrică a avut loc numai o grevă de protest, la alta au fost adăugate revendicări economice etc. În realitate, această *diversitate* a formelor de grevă nu este nicidecum un indiciu al lipsei de organizare: e absurd să concepi organizarea ca fiind neapărat ceva uniform! Lipsa de organizare nu e nicidecum acolo unde o caută d-l Ejov.

Dar şi mai eronată este *concluzia* lui:

„Datorită acestui fapt“ (adică datorită diversităţii formelor de grevă şi a formelor de îmbinare a economicului cu politicul), „în multe cazuri caracterul principial al protestului (că doar greva nu s-a făcut pentru o băncuţă) a fost estompat, a devenit mai complex prin revendicări economice...“.

Iată într-adevăr un raţionament revoltător, cu totul fals şi pe de-a-ntregul liberal! A considera că revendicarea unei „băncuţe“ *poate* „să estompeze“ caracterul principial al protestului înseamnă a te coborî la nivelul unui cadet. Dimpotrivă, d-le Ejov, revendicarea unei „băncuţe“ nu trebuie să fie ironizată, ci sprijinită întru totul! Dimpotrivă, d-le Ejov, această revendicare *nu* „estompează“, ci *accentuează* „caracterul principial al protestului“! În primul rînd, problema îmbunătăţirii condiţiilor de trai este *şi ea* o problemă principială, o problemă principială de cea mai mare importanţă, iar în al doilea rînd, atunci cînd protestez nu împotriva uneia, ci împotriva a două, a

www.dacoromanica.ro

trei etc. forme de asuprire, eu nu slăbesc, ci îmi întăresc protestul.

Orice muncitor va respinge cu indignare revoltătoarea denaturare liberală comisă de d-l Ejov.

De altfel, aceasta nu este un simplu lapsus la d-l Ejov. El spune mai departe lucruri şi mai revoltătoare:

„Propria lor experienţă trebuia să-i facă pe muncitori să înţeleagă că nu este raţional să-şi complice protestul prin revendicări economice, tot aşa cum nu este raţional să se complice o grevă obişnuită printr-o revendicare principială".

Fals, absolut fals! Ruşine ziarului „Nevski Golos", care publică asemenea afirmaţii. Ceea ce i se pare neraţional d-lui Ejov e cu totul raţional. *Atît experienţa proprie* a fiecărui muncitor cît şi experienţa din trecutul apropiat a unui număr mare de muncitori ruşi dovedeşte *contrarul celor* susţinute de d-l Ejov.

Numai liberalii pot protesta împotriva „complicării" chiar a celei mai „obişnuite" greve prin „revendicări principiale"; asta în primul rînd. În al doilea rînd, lichidatorul nostru greşeşte profund măsurînd mişcarea actuală cu măsura grevelor „obişnuite".

Zadarnic încearcă d-l Ejov să camufleze sub pavilion străin contrabanda sa liberală, zadarnic confundă el problema *îmbinării* grevei economice şi a celei politice cu problema *pregătirii* uneia şi a celeilalte! Desigur, a pregăti şi a te pregăti — şi asta în mod cît mai temeinic, mai solidar, mai unit, mai chibzuit şi mai ferm — este un lucru cît se poate de dorit. În această privinţă nu încape nici o discuţie. Dar, contrar părerii d-lui Ejov, trebuie pregătită tocmai *îmbinarea* celor două forme de grevă.

„Ne aflăm într-o perioadă de greve economice — scrie d-l Ejov. — Ar fi o greşeală ireparabilă dacă ele s-ar împleti cu acţiunile politice ale muncitorilor. O asemenea îmbinare ar prejudicia atît lupta economică a muncitorilor cît şi pe cea politică".

Asta-i prea de tot! Asemenea cuvinte învederează cum nu se poate mai clar decăderea acestui lichidator pînă la nivelul unui liberal de duzină. Cîte fraze, atîtea greşeli!

www.dacoromanica.ro

Pentru a ajunge la adevăr, trebuie să transformăm fiecare frază într-una *direct* opusă!

Nu-i adevărat că ne aflăm într-o perioadă de greve economice. Dimpotrivă. Ne aflăm într-o perioadă de greve nu numai economice. Ne aflăm într-o perioadă de greve politice. Faptele, d-le Ejov, sînt mai puternice decît denaturările d-tale liberale, şi dacă ai putea căpăta fişele statistice ale grevelor, aflate la ministerul industriei şi comerţului, ai vedea că *pînă* şi această statistică oficială infirmă cu desăvîrşire părerea d-tale.

Nu este adevărat că „împletirea" ar fi o greşeală. Dimpotrivă. Ar fi o greşeală ireparabilă dacă muncitorii n-ar înţelege întregul specific, întreaga însemnătate, întreaga necesitate, întreaga importanţă principială a unei astfel de „împletiri". Din fericire, muncitorii înţeleg prea bine acest lucru şi resping cu dispreţ predica promotorilor politicii muncitoreşti liberale.

În sfîrşit, nu este adevărat că o astfel de îmbinare „ar prejudicia" ambele forme de grevă. Dimpotrivă. Ea *favorizează* ambele forme. Ea le întăreşte.

D-l Ejov se apucă să dea lecţii unor „capete înfierbîntate", descoperite de el. Ascultaţi:

„Trebuie să facem ca starea de spirit a maselor muncitoreşti să îmbrace forme organizatorice"... — E perfect adevărat! — ...„Trebuie să intensificăm agitaţia în favoarea sindicatelor, să sporim numărul membrilor lor...".

Foarte just, *dar*... dar, d-le Ejov, este inadmisibil *să limitezi* „formele organizatorice" numai la sindicate! Notează asta, d-le lichidator!

„...E un lucru cu atît mai necesar cu cît în rîndurile muncitorilor se găsesc acum multe capete înfierbîntate, antrenate de mişcarea de masă şi care se pronunţă la mitinguri *împotriva sindicatelor*, susţinînd că ele ar fi inutile, de prisos".

Aceasta este o calomnie liberală la adresa muncitorilor. Nu „împotriva sindicatelor" s-au pronunţat muncitorii care i-au luat şi îi vor lua întotdeauna în răspăr pe lichidatori. Nu, muncitorii s-au pronunţat împotriva *limitării* formelor organizatorice exclusiv la „sindicate", limitare care reiese atît de evident din fraza precedentă a d-lui Ejov.

www.dacoromanica.ro

Muncitorii s-au pronunțat nu „împotriva sindicatelor", ci împotriva acelei denaturări liberale a caracterului luptei lor de care este pătruns tot articolul d-lui Ejov.

Muncitorul rus e suficient de matur politiceşte ca să înțeleagă însemnătatea națională a mişcării sale. El este suficient de matur ca să înțeleagă întreaga falsitate, întreaga mărginire a politicii muncitoreşti liberale, pe care o va respinge întotdeauna cu dispreț.

„Nevskaia Zvezda" nr. 10
din 31 mai 1912
Semnat: I. V. Petrov

Se tipăreşte după textul apărut în ziar, confruntat cu textul apărut în culegerea „Marxism şi lichidatorism", partea a II-a, Petersburg, 1914

www.dacoromanica.ro

PROBLEMA COLONIZĂRII

Guvernul şi partidele contrarevoluţionare şi-au pus, precum se ştie, foarte mari speranţe în colonizarea ţăranilor. În concepţia tuturor contrarevoluţionarilor, ea era menită, dacă nu să rezolve în mod radical, cel puţin să atenueze simţitor problema agrară şi s-o facă inofensivă. Iată de ce a început să se facă o intensă reclamă colonizării şi să fie încurajată în fel şi chip tocmai atunci cînd se apropia mişcarea ţărănească în Rusia europeană, iar apoi în timpul desfăşurării ei.

Ceea ce reprezentanţii guvernului şi oamenii politici mai clarvăzători, din rîndurile octombriştilor de pildă, gîndesc în sinea lor, reacţionarii făţişi de teapa lui Markov II, ultrareacţionar din Kursk o spun cu glas tare. Cînd s-a discutat în Dumă problema colonizării, acest deputat a declarat deschis, cu o francheţe lăudabilă : „Da, guvernul trebuie să rezolve problema agrară numai prin colonizări" (sesiunea 1).

Fără îndoială că o colonizare bine organizată ar putea juca un anumit rol în dezvoltarea economică a Rusiei. Se înţelege că acest rol nu trebuie supraestimat nici chiar acum, cînd situaţia absolut insuportabilă a ţăranilor s-a înrăutăţit atît de mult, încît ţăranul rus e gata să fugă nu numai în Siberia, ci şi la capătul lumii ; nici chiar acum, cînd, pentru a-i feri pe ţăranii fără pămînt şi cu pămînt puţin de ispita de a contempla latifundiile moşiereşti, colonizarea şi strămutarea lor sînt încurajate pe toate căile ;

www.dacoromanica.ro

cînd decretul din 9 noiembrie a înlesnit extrem de mult celor ce se strămută lichidarea rămăşiţelor gospodăriei lor din locul de baştină ; nici chiar acum, aşa cum sînt nevoiţi să recunoască înşişi apologeţii creşterii naturale a populaţiei ; şi numai în guberniile care dau cel mai mare procent de colonişti (sudul, vestul şi zona centrală cu cernoziom din Rusia) numărul lor este egal cu creşterea naturală a populaţiei sau o întrece doar cu puţin.

Cu toate acestea, în Siberia mai există o rezervă destul de mare de pămînturi libere, bune pentru colonizare. Ce-i drept, s-a făcut încă prea puţin pentru a se stabili cu o exactitate măcar aproximativă cît de mare este această rezervă. Încă din 1896 Kulomzin a evaluat rezerva de pămînturi bune pentru colonizare la 130 000 de parcele. De atunci încoace a fost repartizat un număr de parcele de zece ori mai mare, fără ca această rezervă să fi fost epuizată. Dimpotrivă, după calculele direcţiei colonizărilor, în 1900 rezerva de pămînturi bune pentru colonizare era evaluată la 3 000 000 de parcele pentru 6 000 000 de colonişti. Cum vedem, aceste cifre sînt foarte diferite ; amplitudinea oscilaţiei lor este foarte mare.

Oricum ar fi, chiar dacă am scădea din ultimele cifre un procent oarecare, punîndu-l pe seama obişnuitului tembelism al birocraţilor, este totuşi neîndoielnic că în Siberia există o rezervă de pămînt şi că, prin urmare, colonizarea în aceste ţinuturi ar putea avea o anumită însemnătate atît pentru Siberia cît şi pentru Rusia dacă ar fi organizată în mod raţional.

Or, actualul guvern nu îndeplineşte tocmai această condiţie sine qua non. Actuala organizare a colonizării ne demonstrează o dată mai mult că „vechea ordine“ de la noi este absolut incapabilă să satisfacă cele mai elementare nevoi economice ale populaţiei ; proasta organizare a colonizării ne dovedeşte o dată mai mult că cei ce sînt astăzi stăpîni pe situaţie nu sînt în stare să facă nimic pentru progresul economic al ţării.

Cuvîntările rostite în fiecare an de deputaţii social-democraţi cu prilejul discutării bugetului direcţiei colonizărilor au avut drept obiectiv tocmai explicarea orientării,

www.dacoromanica.ro

caracterului şi a modului de înfăptuire a politicii de colonizare.

Ce urmăreşte guvernul prin colonizarea ţăranilor ? Iată problema fundamentală care le determină pe toate celelalte, deoarece scopul politicii de colonizare pe care o duce guvernul determină întregul ei caracter.

Deputatul Voiloşnikov, care a luat cuvîntul la sesiunea a 2-a a Dumei în numele fracţiunii social-democrate, a caracterizat astfel obiectivele pe care le urmăreşte guvernul prin colonizarea ţăranilor : „Politica de colonizare — a spus deputatul Voiloşnikov — reprezintă o verigă din întreaga politică agrară a guvernului. Cînd moşierii au avut nevoie de ţărani nevoiaşi pe care să-i poată folosi ca braţe de muncă ieftine, guvernul s-a străduit din răsputeri să frîneze colonizarea, astfel ca excedentul de populaţie să rămînă pe loc. Mai mult decît atît : el a dus o luptă intensă împotriva colonizării cu de la sine putere, căutînd astfel să închidă această supapă de siguranţă ; dar creşterea naturală a populaţiei din acea vreme continua, timpurile s-au schimbat ; a apărut primejdia pe care o prezintă proletariatul şi ţărănimea înfometată, cu toate consecinţele ei. Guvernul şi moşierii s-au cramponat de ideea colonizării, punînd-o, alături de decretul din 9 noiembrie, la baza politicii lor agrare ; dar, aplicînd decretul din 9 noiembrie, ei îşi concentrau atenţia asupra ţăranilor înstăriţi, urmărind să ia pămîntul de la ţăranii nevoiaşi şi să-l dea celor înstăriţi, pe cînd prin politica de colonizare se urmăreşte strămutarea în Siberia a unui număr cît mai mare de ţărani nevoiaşi, şi deşi în ultimul timp se remarcă o tendinţă de creştere, în medie, a numărului coloniştilor înstăriţi, masa principală, după expresia lui Stolîpin, continuă să fie formată din cei nevoiaşi. La această intensă acţiune de strămutare participă de asemenea sau, aş spune, au fost atrase să participe şi comisiile agrare.

Comisiilor agrare le revine sarcina să repartizeze, să atribuie loturi coloniştilor, punînd astfel capăt dezordinilor agrare din trecut. Prin urmare, domnilor, decretul din 9 noiembrie, reclama intensă făcută colonizării, intensa acţiune de strămutare în Siberia a ţăranilor nevoiaşi şi

www.dacoromanica.ro

comisiile agrare sînt două aspecte strîns legate între ele ale uneia şi aceleiaşi probleme, ale uneia şi aceleiaşi politici. E clar că aplicarea decretului din 9 noiembrie îi ajută pe ţăranii înstăriţi să dobîndească pămînt pe seama celor nevoiaşi şi că, implicit, va favoriza procesul de strămutare a acestor elemente nevoiaşe — puţin apte pentru colonizare — în ţinuturi străine lor. Atît în privinţa obştii cît şi a colonizărilor, guvernul s-a călăuzit în politica sa de colonizare numai după interesele unui mănunchi de moşieri şi iobăgişti şi, în genere, după interesele claselor dominante, care asupresc masele muncitoreşti şi ţărănimea muncitoare. Guvernului îi este străină înţelegerea cerinţelor elementare ale ţării şi a nevoilor economiei naţionale" (sesiunea a 2-a, şedinţa a 77-a).

Deputatul Ciheidze a analizat în modul cel mai complet acest aspect al problemei (în cuvîntarea pe care a rostit-o în Duma de stat, sesiunea a 2-a), înfăţişînd în amănunţime tabloul politicii de colonizare în Caucaz.

În primul rînd, oratorul social-democrat a demonstrat pe bază de fapte şi de cifre că toate comunicatele oficiale cu privire la pămînturile libere din Caucaz sînt în cea mai flagrantă contradicţie cu adevărul. Subliniem în mod expres că deputatul Ciheidze, ca să nu i se reproşeze că este părtinitor şi că denaturează faptele, a folosit numai date oficiale şi rapoarte ale funcţionarilor guvernamentali. Din datele culese încă în perioada 1880—1890 de fostul ministru al domeniilor statului rezultă că „numai printre ţăranii statului aşezaţi pe pămînturile statului în Caucaz se numărau, în patru gubernii transcaucaziene, 22 000 de oameni care nu aveau pămînt de loc, 66 000 cu loturi de pînă la o deseatină, 254 000 cu loturi între 1 şi 2 deseatine, 5 013 cu loturi între 2 şi 4 deseatine, în total circa 1 000 000 de oameni cu loturi mai mici decît norma minimă de înzestrare cu loturi a ţăranilor colonizaţi în Caucaz. În gubernia Kutais, din 29 977 de gospodării 2 541 erau gospodării fără pămînt sau cu loturi pînă la o deseatină, 4 227 aveau între 1 şi 2 deseatine, 4 016 între 2 şi 3 deseatine, 5 321 între 3 şi 5 deseatine. Potrivit unor date mai recente, în patru gubernii transcaucaziene numărul aşezărilor care nu au de loc pămînt de la stat sau

www.dacoromanica.ro

au pămînt puţin reprezintă circa 46%, iar în gubernia Kutais numărul gospodăriilor care nu au pămînt reprezintă 33%. Din raportul comitetului din Baku cu privire la nevoile industriei prelucrătoare de produse agricole ştim că în aşezările cu pămînt puţin există ţărani fără pămînt care se aciuează pe lîngă cei cu loturi mari, rămînînd ani de zile în această stare de dependenţă. Iar senatorul Kuzminski arată următoarele în raportul său către ţar: «Se observă că uneori coloniştii sînt oameni care s-au lăsat de agricultură şi arendează consătenilor sau ţăranilor băştinaşi din satele învecinate pămîntul primit în vederea colonizării». Aşadar, încă acum 25 de ani existau în Transcaucazia sute de mii de ţărani ai statului care s-ar părea că ar fi trebuit să fie înzestraţi cu mai mult pămînt decît celelalte categorii de ţărani care, fără exagerare, pot fi numiţi argaţi. Încă acum 25 de ani, ţăranii băştinaşi erau siliţi să ia în arendă pămînturile pe care le primeau coloniştii".

Acestea sînt datele pe baza cărora ne putem face o idee despre înzestrarea cu pămînt a ţăranilor statului în Caucaz.

„În ceea ce-i priveşte pe aşa-numiţii ţărani temporar obligaţi — continuă oratorul —, din actele pentru aplicarea reformei care au fost înregistrate se constată că în gubernia Tiflis 1 444 de gospodării au fost lăsate cu totul fără pămînt, iar 386 de gospodării n-au primit nici măcar un lot pe lîngă casă. Asta reprezintă 13% din numărul total al ţăranilor care aparţineau moşierilor din gubernia Tiflis. În gubernia Kutais, numărul ţăranilor fără pămînt era şi mai mare în timpul reformei. Chiar dacă admitem că procentul lor faţă de numărul total al iobagilor este acelaşi ca în gubernia Tiflis, chiar şi în acest caz rezultă că în gubernia Kutais 5 590 de gospodării, respectiv 25 000 de persoane, n-au primit nici un petic de pămînt la eliberarea ţăranilor din Caucaz. La 20 de ani de la reformă, în 1895 — continuă autorul memoriului asupra lichidării relaţiilor care decurgeau din situaţia de ţăran temporar obligat —, în gubernia Elisavetpol, 5 308 gospodării, respectiv 25 000 de persoane de ambele sexe, nu aveau pămînt. În gubernia Baku nu aveau pămînt 3 906 gospodării, respectiv 11 709 persoane de ambele sexe. Iată şi datele referitoare la înzestrarea cu pămînt a ţăranilor temporar obligaţi care nu şi-au răscumpărat loturile, dar care aveau o brumă de gospodărie. În gubernia Tiflis revin cîte 0,9 deseatine pe om, iar în gubernia Kutais cîte 0,6. La cei care şi le-au răscumpărat revin în gubernia Tiflis 1,7 deseatine, iar în gubernia Kutais 0,7 deseatine. Iată tabloul înzestrării cu pămînt a ţăranilor care au o brumă de

www.dacoromanica.ro

gospodărie. În raportul comitetului gubernial Kutais asupra nevoilor industriei de prelucrare a produselor agricole găsim o caracterizare generală a situaţiei economice a ţăranilor din Caucaz. Din datele extrase din diverse cercetări oficiale rezultă că 70% din ţăranii din gubernia Kutais se află într-o situaţie grea. Mai mult : aici se menţionează că şi 25% din nobilii din gubernia Kutais se află într-o situaţie dificilă.

Aceşti proprietari de loturi, continuă raportul, îşi pot menţine independenţa economică numai cu ajutorul unor cîştiguri accesorii şi sînt cu totul lipsiţi de posibilitatea de a face investiţii pentru ameliorări, pentru inventar, pentru îngrăşarea ogoarelor. Marea cerere nu putea să nu influenţeze cuantumul arenzii, care în sistemul dijmei pe jumătate reprezintă pînă la 60% din venitul global, iar atunci cînd se dă ca arendă o anumită cantitate de produse ea depăşeşte uneori, în anii secetoşi, venitul global. Arendarea pămîntului pe bani se întîlneşte rar ; arenda se ridică la 30 de ruble de deseatină anual. Asta în gubernia Kutais. Iată acum unele date referitoare la înzestrarea ţăranilor cu pămînt în patru judeţe ale guberniei Elisavetpol. Din datele referitoare la ţăranii care trăiesc pe pămîntul proprietarului rezultă că în aceste patru judeţe ale guberniei Elisavetpol, şi anume în judeţele Gibrail, Zanghezur, Şuşa şi Gevanşir, revin 0,6 deseatine de pămînt pe cap de om. După calculele senatorului Kuzminski, rezultă că în judeţul Lenkoran, gubernia Baku, revin în medie cîte 0,5 deseatine de fiecare colonist de sex masculin aşezat pe pămîntul proprietarului. În judeţul Kuba revin cîte 0,9 deseatine. Aceasta este, domnilor — a conchis oratorul —, tabloul înzestrării cu pămînt a ţăranilor din Transcaucazia".

Din moment ce ţăranii din Caucaz au aproape tot atît de puţin pămînt ca şi cei din Rusia, se pune întrebarea : cum se formează fondul funciar de colonizare în Caucaz şi de ce trebuie să fie aduşi ţărani din altă parte în loc să fie înzestraţi cu pămînt ţăranii localnici ?

Fondul de colonizare se formează prin încălcarea flagrantă a dreptului la pămînt al băştinaşilor, iar strămutarea ţăranilor din Rusia se face în numele aceluiaşi principiu naţionalist al „rusificării regiunilor periferice".

Deputatul Ciheidze a prezentat o serie de date, extrase tot din izvoare oficiale, din care rezultă că sate întregi au fost izgonite din locurile de baştină în vederea formării fondului de colonizare, că au fost înscenate o serie de procese spre a se justifica exproprierea pămînturilor gorţilor (raportul prinţului Ţereteli, mareşal al nobilimii, către ministerul afacerilor interne cu privire la satul de gorţi Kiknaveleti, judeţul Kutais) etc. Şi toate astea nu sînt

www.dacoromanica.ro

excepţii, fapte izolate, ci „cazuri tipice", aşa cum constată şi senatorul Kuzminski.

Drept urmare, între colonişti şi băştinaşi se creează raporturi de ostilitate directă. Aşa, de pildă, atunci cînd o obşte alară a fost izgonită de pe pămînturile ei, „evacuată", cum spune senatorul Kuzminski, „fără a fi asigurată cu pămînt, lăsată în voia soartei", coloniştii care i-au cotropit pămînturile au fost înarmaţi în contul statului : autorităţile judeţene au primit dispoziţia „să se îngrijească de asigurarea ţăranilor din noile sate din Mugan, inclusiv a celor din Pokrovskoe, cu arme — cîte 10 puşti Berdan la 100 de gospodării". Interesantă ilustrare pentru caracterizarea „orientării naţionaliste" a politicii actuale.

Asta nu i-a împiedicat însă pe deputaţii de dreapta din Duma de stat să declare triumfători că, după cum arată rezidentul din Caucaz, există un fond de colonizare de 1 700 000 de deseatine. Dar, după cum mărturiseşte şi rezidentul, aproape o jumătate din acest fond este deja ocupată de colonişti, iar o parte însemnată e situată în locuri în care unui ţăran nedeprins cu ele îi este fiziceşte imposibil să practice agricultura.

Deputatul Ciheidze a caracterizat de asemenea condiţiile pe care guvernul le creează noilor veniţi. „Insuficienta asigurare cu apă şi irigare a terenurilor ţăranilor colonizaţi — se spune în memoriul rezidentului —, aşa cum se întîmplă mai cu seamă în regiunile răsăritene ale Transcaucaziei, constituie una dintre principalele cauze ale faptului că coloniştii deja statorniciţi aici se întorc în locurile de unde au venit. Coloniştii din Cernomorie fug din cauză că nu există drumuri de căruţă nu numai între diferitele localităţi, dar nici măcar în cuprinsul aşezărilor de colonişti. La toate acestea se adaugă faptul că condiţiile climaterice nefavorabile, cu care coloniştii nu sînt obişnuiţi, însoţite în multe locuri din Caucaz de malarie, care nu ucide numai oamenii, ci şi vitele, contribuie şi ele, nu mai puţin decît lipsa de drumuri, la fuga din acest ţinut a coloniştilor mai puţin rezistenţi. Din toate aceste cauze se observă un exod continuu din guberniile Elisavetpol şi Baku şi din regiunea Daghestan, precum şi din guberniile Tiflis şi Cernomorie".

www.dacoromanica.ro

Iată cum apreciază, în concluzie, însuşi rezidentul rezultatele colonizării în Caucaz: „Atitudinea manifestată pînă acum faţă de populaţia caucaziană în ceea ce priveşte chestiunile agrare — spune rezidentul — nu mai poate fi tolerată fie şi din motivul că această atitudine are, fără îndoială, un rol considerabil în formarea stării de spirit revoluţionare a populaţiei rurale".

Scopuri cu totul analoge urmăresc guvernul şi clasele cîrmuitoare prin colonizarea ţăranilor în Siberia; şi în acest caz, urmărindu-se anumite scopuri politice, nu se ţine cîtuşi de puţin seama nici de interesele coloniştilor, nici de drepturile vechilor locuitori.

În Rusia, în regiunile din care se strămută ţărani, strămutarea a fost dată în seama comisiilor agrare, a zemski nacialnicilor şi a guvernatorilor. Avînd tot interesul să răresească ţărănimea fără pămînt sau cu pămînt puţin din partea locului, astfel ca acolo să nu rămînă din ea decît atît cît este necesar pentru acoperirea nevoilor (de forţă de muncă) ale marii proprietăţi funciare, comisiile agrare îi „strămutau" cu atîta energie pe ţăranii săraci, încît au provocat dezaprobarea pînă şi a direcţiei colonizărilor. „Comisiile agrare — protesta un funcţionar din direcţia colonizărilor — formează grupuri de ţărani săraci lipiţi pămîntului, care au nevoie chiar la plecare de un ajutor pentru drum sub formă de împrumut, nu pentru a-şi înjgheba o gospodărie, ci pentru hrană; iar dacă se întîmplă să fie şi cîte un strămutat care are mici rezerve băneşti, el le cheltuieşte în întregime pentru transport şi pentru hrană".

Aceşti ţărani „nevoiaşi", vitregiţi de politica agrară, a cărei deviză este: „mizează pe cei înstăriţi", sînt expediaţi cu toptanul în Siberia — în vagoane de vite, neadaptate pentru călători, claie peste grămadă, bătrîni, copii, femei însărcinate. În aceste vagoane de vite (avînd faimoasa inscripţie: capacitatea — 40 de oameni, 8 cai), strămutaţii gătesc, spală şi tot aici zac adesea bolnavi de boli contagioase, pe care ei obişnuiesc să-i ascundă de teamă să nu fie debarcaţi şi să nu se despartă de grup. La punctele de destinaţie şi în staţii, strămutaţii sînt adăpostiţi, în cel mai bun caz, în corturi special amena-

www.dacoromanica.ro

jate, iar în cel mai rău caz rămîn sub cerul liber, în bătaia soarelui şi a ploii. Deputatul Voiloşnikov a povestit în Dumă cum a văzut el însuşi la punctul Sretensk bolnavi de tifos zăcînd, fără adăpost, în ploaie. Şi iată că doi miniştri (Stolîpin şi Krivoşein) găsesc că condiţiile în care călătoresc strămutaţii, arătate mai sus, sînt „acceptabile" : „strămutaţii călătoresc în condiţii sanitare acceptabile", raportează ei ţarului ; „multora dintre ei călătoria le oferă chiar un confort cu care ei nu sînt deprinşi". Într-adevăr, tembelismul birocratic nu cunoaşte margini !

După ce au îndurat atîtea chinuri în drum „spre pămîntul făgăduinţei", colonistii săraci nu-şi găsesc fericirea nici în Siberia. Iată, de pildă, cum a caracterizat deputatul Voiloşnikov, pe baza unor citate din rapoartele oficiale, condiţiile aşezării lor în noile locuri.

Un funcţionar (inspector al direcţiei colonizărilor) scrie : „Majoritatea loturilor sînt risipite prin ţinuturi acoperite de codri de brad, lipsite de apă, de terenuri bune pentru arat, de izlazuri". Un altul adaugă : „Împrumuturile şi-au pierdut cu desăvîrşire menirea de a servi la înjghebarea de gospodării ; sumele împrumutate sînt mult prea mici pentru a constitui un ajutor substanţial în această direcţie. Modul cum sînt acordate împrumuturile a făcut ca această operaţie să se transforme într-o pură filantropie, căci nu e cu putinţă să-ţi înjghebezi o gospodărie şi să te hrăneşti timp de doi ani de zile cu cele 150 de ruble primite drept împrumut".

Iată, de pildă, cum este descrisă în aceleaşi rapoarte oficiale situaţia sanitară a coloniştilor.

„În afară de tifos — scrie un funcţionar * — a luat aici mari proporţii şi scorbutul ; aproape în toate aşezările, în toate casele găseşti bolnavi de scorbut sau candidaţi la această boală. De multe ori se întîmplă să găseşti în aceeaşi casă şi bolnavi de tifos, şi bolnavi de scorbut. În sectorul Okur-Şaski am putut vedea următorul tablou : stăpînul casei zace de tifos, aflîndu-se în perioada de descuamare ; soţia lui, care-i însărcinată, e numai piele şi oase din cauza subalimentării ; fiul lor, un băiat de vreo 12 ani, are scrofule şi scorbut ; sora soţiei, care are un copil sugar, nu se poate ţine pe picioare din cauza scorbutului ; băiatul ei, de 10 ani, e bolnav de scorbut şi-i

* „Memoriu", pag. 8.

www.dacoromanica.ro

curge sînge din nas şi merge greu ; bărbatul ei este singurul om sănătos din toată familia.

După scorbut şi tifos vine orbul găinilor. Sînt aşezări în care absolut toţi coloniştii fără excepţie sînt orbi. Grupurile de loturi de pe malurile rîului Emma sînt acoperite de păduri de brad ; nu există acolo nici pămînt de arat, nici fîneţe ; coloniştilor le-au trebuit doi-trei ani ca să-şi încropească o gospodărie şi să-şi facă nişte case ca vai de lume. De pîine din recolta proprie nici vorbă ; s-au hrănit numai din ceea ce primiseră ca împrumut, iar după ce-au cheltuit totul au dus o cumplită lipsă de pîine ; mulţi dintre ei literalmente flămînzeau. La lipsa de pîine se adaugă şi lipsa de apă potabilă".

Sînt multe rapoarte de acest fel. Oricît de groaznice sînt aceste comunicări oficiale, probabil că ele nu spun totul, nu înfăţişează realitatea în toată goliciunea ei. Prinţul Lvov, de pildă, împuternicitul organizaţiei generale a zemstvelor, cunoscut drept un om cu vederi moderate, după ce a vizitat Extremul Orient a caracterizat astfel colonizarea în ţinuturile Amurului :

„Izolarea de restul lumii, ca pe o insulă pustie, printre colinele mlăştinoase din taigaua nepătrunsă, printre văi şi dealuri mlăştinoase, condiţiile de viaţă, de muncă şi de alimentare nespus de grele îl demoralizează, fireşte, pe colonistul sărac lipit pămîntului şi slab de înger. El cade în apatie, căci puţina rezervă de energie şi-a cheltuit-o chiar la începutul luptei cu natura aspră spre a-şi clădi o locuinţă sărăcăcioasă. Scorbutul şi tifosul atacă organismul epuizat al colonistului şi-l bagă în pămînt. În multe aşezări înfiinţate în 1907, mortalitatea este pur şi simplu îngrozitoare, ridicîndu-se la 25—30%. Cîte case, atîtea cruci, şi nu puţine aşezări vor trebui să fie în întregime strămutate în altă parte sau se vor transforma în cimitire. În loc de colonizare, cîte lacrimi amare vărsate de familiile nenorocite, cîte înmormîntări costisitoare, pe socoteala statului, într-un ţinut îndepărtat ! Cu greu se vor pune pe picioare rămăşiţele zdrobite de taiga ale marelui val de colonişti din anul trecut. Mulţi vor mai muri încă, mulţi vor fugi, se vor întoarce în Rusia, vor aduce o faimă rea acestui ţinut, povestind prin cîte nenorociri au trecut, înspăimîntînd lumea şi îngreuind continuarea acţiunii de colonizare. Nu întîmplător are loc anul acesta un reflux de proporţii nemaiîntîlnite din regiunea Primorie, în timp cu afluxul de colonişti spre aceste locuri este de 5 ori mai mic".

Prinţul Lvov e îngrozit, pe bună dreptate, de faptul că colonistul este izolat şi părăsit în nemărginita taiga siberiană, mai ales dată fiind lipsa de drumuri din Siberia. Vă puteţi închipui cu cît succes se desfăşoară acum

www.dacoromanica.ro

acolo întemeierea de hutore *, căci aceiaşi conducători ai politicii agrare au proclamat „necesitatea unei cotituri radicale (!) în politica agrară din Siberia", „crearea şi consolidarea proprietăţii private", „stabilirea dreptului de proprietate al unor ţărani asupra loturilor lor pe baza decretului din 9 noiembrie 1906", „atribuirea, în măsura posibilităţii, de terenuri coloniştilor în scopul creării de otruburi" ** etc.

În asemenea condiţii de colonizare este foarte firesc faptul că, aşa cum rezultă din datele direcţiei colonizărilor, 10% din coloniştii aşezaţi în acele locuri în anii 1903—1905 nu aveau nici o vită de muncă, 12% aveau numai cîte o vită de muncă, 15% nu aveau vaci, iar 25% nu aveau pluguri (din cuvîntarea rostită de deputatul Gaidarov la sesiunea I în numele fracţiunii social-democrate). De aceea, bazîndu-se pe aceleaşi comunicări oficiale, deputatul Voiloşnikov a făcut, pe bună dreptate, următorul bilanţ al politicii de colonizare pe anii 1906—1908.

„În decurs de trei ani — 1906, 1907 şi 1908 — au fost strămutaţi dincolo de Ural 1 552 439 de oameni, bărbaţi şi femei, aproape cerşetori, atraşi de reclama guvernului, în ţinuturi necunoscute şi lăsaţi în voia soartei. Dintre aceştia s-au statornicit în acele locuri, după cum arată direcţia colonizărilor, 564 041 de oameni, bărbaţi şi femei, iar 284 984 s-au înapoiat. Aşadar, datele direcţiei colonizărilor ne informează în privinţa a 849 025 de oameni. Ce s-a întîmplat însă cu ceilalţi? Unde sînt ceilalţi 703 414 oameni? Guvernul, domnilor, ştie prea bine de soarta lor amară, dar nu spune nimic despre ei; o parte din ei s-a pripăşit prin satele vechilor locuitori, o parte a îngroşat rîndurile proletariatului din Siberia şi umblă cu mîna întinsă după cerşit.

Dar cei mai mulţi au fost înmormîntaţi cu multă cheltuială de guvern, şi de aceea guvernul îi trece sub tăcere".

Iată cum se realizează speranţele lui Markov II de a „rezolva problema agrară" prin colonizări. În faţa acestor fapte, pînă şi reprezentanţii octombrişti ai marelui capital au fost nevoiţi să recunoască „defectele colonizării". Încă în prima sesiune, octombriştii au formulat deziderateul

* *Hutor* — loturi tăiate din pămîntul obştii şi date în proprietate individuală ţăranilor. — *Nota trad.*

** „Memoriu", pag. 60, 61, 62.

www.dacoromanica.ro

(acceptat de Dumă) „de a se schimba şi îmbunătăţi condiţiile de transportare a coloniştilor", „de a se crea în regiunile de colonizare condiţiile necesare dezvoltării lor economice şi culturale", „de a se respecta la repartizarea pămînturilor şi la aşezarea coloniştilor interesele şi drepturile ţărănimii localnice şi ale populaţiei alogene". Se înţelege că aceste deziderate prudente şi intenţionat ambigue au rămas pînă în ziua de azi „un glas care strigă în pustiu". Iar gaiţele octombriste le toacă, cu răbdare, an de an...

„Nevskaia Zvezda" nr. 11 din 3 iunie 1912
Semnat: V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ПАРИЖСКАЯ СЕКЦІЯ З. О. Р. С. Д. Р. П.

Въ четвергъ 13 іюня, 1912 г.

въ залѣ Alcasar, 190, Avenue de Choisy, 190

СОСТОИТСЯ РЕФЕРАТЪ

тов. ЛЕНИНА

НА ТЕМУ

Революціонный подъемъ россійскаго пролетаріата

1. Ленскія событія и первое мая въ Россіи. Массовыя стачки и ихъ роль.
2. Закономѣрность революціоннаго подъема, его предтечи и его перспективы.
3. Значеніе массовой стачки въ современныхъ революціяхъ. Опытъ 1905 года.
4. Либерализмъ и демократія передъ лицомъ новой революціи.
5. Почему кадеты объявили войну «революціоннымъ настроеніямъ» и осудили мысль о «надобности въ новой революціи въ Россіи»?
6. Новая обстановка теперешняго революціоннаго подъема. Политическія партіи, III Дума, выборы. Крестьянство и новая демократическая интеллигенція.
7. «Свобода коалиціи» и лозунги народной революціи — борьба за республику, за 8-ми час. раб. день, за конфискацію всей помѣщичьей земли.

Начало ровно въ 8½ час. веч.

Цѣна за входъ 50 с. и 1 фр.

Anunțul cu privire la referatul lui V. I. Lenin „Avîntul revoluționar al proletariatului din Rusia". — 13 iunie 1912

Micșorat

www.dacoromanica.ro

AVÎNTUL REVOLUŢIONAR [123]

Grandioasa grevă de 1 Mai a proletariatului din întreaga Rusie şi demonstraţiile de stradă care au însoţit-o, proclamaţiile revoluţionare şi discursurile revoluţionare ţinute în faţa unor mari mulţimi de muncitori au arătat limpede că Rusia a intrat într-o perioadă de avînt revoluţionar.

Acest avînt n-a apărut din senin. Nu, el a fost pregătit multă vreme de toate condiţiile vieţii din Rusia, iar grevele de masă în legătură cu masacrul de la Lena şi cele care au avut loc cu prilejul zilei de 1 Mai n-au făcut decît să determine definitiv apariţia lui. Triumful vremelnic al contrarevoluţiei era indisolubil legat de descreşterea luptei de masă a muncitorilor. Numărul greviştilor ne permite să ne facem o idee, oarecum aproximativă, dar absolut obiectivă şi precisă, în ceea ce priveşte amploarea acestei lupte.

În cei zece ani dinainte de revoluţie, între 1895 şi 1904, numărul greviştilor a fost în medie de 43 000 pe an (în cifre rotunde). În 1905 numărul lor a fost de 2 750 000 ; în 1906 — 1 000 000 ; în 1907 — 750 000. Cei 3 ani de revoluţie se caracterizează printr-un avînt *nemaiîntîlnit în lume* al luptei greviste a proletariatului. Descreşterea ei, care a început în 1906 şi 1907, s-a conturat definitiv în 1908 : 175 000 de grevişti. Lovitura de stat de la 3 iunie 1907, care a restabilit absolutismul ţarist în alianţă cu Duma moşierilor ultrareacţionari şi a magnaţilor comer-

www.dacoromanica.ro

ţului şi industriei, a fost rezultatul inevitabil al scăderii energiei revoluţionare a maselor.

Perioada de trei ani cuprinsă între 1908 şi 1910 a fost o perioadă de dezmăţ al contrarevoluţiei sutelor negre, de renegare burghezo-liberală, de descurajare şi destrămare în rîndurile proletariatului. Numărul greviştilor a scăzut într-una, ajungînd la 60 000 în 1909 şi la 50 000 în 1910.

Dar de la sfîrşitul anului 1910 a survenit o schimbare evidentă. Demonstraţiile care au avut loc cu prilejul morţii liberalului Muromţev şi al morţii lui Lev Tolstoi, ca şi mişcarea studenţească, au arătat limpede că a început să sufle un vînt nou, că s-a produs o oarecare cotitură în starea de spirit a maselor democratice. Anul 1911 a marcat o trecere lentă a maselor muncitoreşti la *ofensivă:* numărul greviştilor a ajuns la 100 000. În diferite locuri au apărut semne că oboseala şi toropeala generate de triumful contrarevoluţiei au început să dispară, că *se merge* din nou spre o revoluţie. Trăgînd concluziile cuvenite din aprecierea sa asupra momentului, Conferinţa generală a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912 constata că „în cercurile largi ale democraţiei, şi înainte de toate în rîndurile proletariatului, se semnalează un început de înviorare politică. Grevele muncitoreşti din 1910—1911, faptul că au început demonstraţii şi mitinguri proletare şi o mişcare în rîndurile democraţiei burgheze de la oraşe (grevele studenţeşti) etc., toate acestea sînt manifestări ale avîntului revoluţionar în creştere al maselor împotriva regimului de la 3 iunie" (vezi „Comunicatul" cu privire la conferinţă, pag. 18) *.

În primul pătrar al anului curent, această stare de spirit crescuse în aşa măsură, încît s-a manifestat prin acţiuni ale maselor şi a dat naştere unui *avînt revoluţionar.* Desfăşurarea evenimentelor din ultimele 18 luni arată în mod vădit că acest avînt nu este întîmplător, că apariţia lui este cu totul firească, fiind determinată în mod inevitabil de întreaga dezvoltare anterioară a Rusiei.

Masacrul de la Lena a prilejuit transformarea stării de spirit revoluţionare a maselor într-un avînt revoluţionar

* Vezi volumul de faţă, pag. 144. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

al maselor. Nimic mai fals decît născocirea liberală, pe care o repetă după lichidatori Troţki în „Pravda" de la Viena, că „lupta pentru libertatea de asociere stă *la baza* tragediei de la Lena şi a puternicului ecou pe care l-a avut ea în ţară". În greva de la Lena, libertatea de asociere n-a figurat de loc ca revendicare specifică şi nici ca revendicare principală. Masacrul de la Lena a scos în evidenţă nu lipsa libertăţii de asociere, ci lipsa de libertate... în faţa provocărilor, a lipsei generale de drepturi, a samavolniciei generale.

După cum am mai arătat în nr. 26 al ziarului „Soţial-Demokrat", masacrul de la Lena a fost cea mai fidelă imagine a *întregului* regim al monarhiei de la 3 iunie. Ceea ce caracterizează evenimentele de la Lena nu este cîtuşi de puţin lupta pentru un anumit *drept*, fie el chiar dintre cele cardinale, dintre cele mai importante pentru proletariat. Ceea ce le caracterizează este totala inexistenţă a celei mai elementare legalităţi în *toate* privinţele. Caracteristic este faptul că provocatorii, copoii, agenţii ohranei, slugile ţarului au pornit pe calea asasinatelor în masă fără nici un motiv politic. Tocmai această lipsă generală de drepturi în viaţa Rusiei, tocmai imposibilitatea şi zădărnicia luptei pentru *drepturi* izolate, tocmai această incorigibilitate a monarhiei ţariste şi a întregului ei regim au ieşit în mod atît de limpede la iveală în timpul evenimentelor de la Lena, încît *au aprins* în mase flacăra *revoluţionară*.

Dacă liberalii au ţinut şi ţin cu tot dinadinsul să atribuie evenimentelor de la Lena şi grevelor din mai un caracter de mişcare profesională şi de luptă pentru „drepturi", pentru orice om care nu este orbit de discuţiile liberale (şi lichidatoriste) este limpede cu totul altceva. Este limpede caracterul *revoluţionar* al grevei de masă, subliniat în mod deosebit în manifestul de 1 Mai, lansat la Petersburg şi semnat de diverse grupuri social-democrate (şi chiar şi de un grup de muncitori socialişti-revoluţionari !), manifest pe care îl reproducem integral în cronica [124] din ziarul nostru şi care reia lozincile lansate de Conferinţa generală a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912.

www.dacoromanica.ro

De altfel nu lozincile constituie principala confirmare a caracterului revoluţionar al grevelor de la Lena şi al celor din mai. Lozincile *au formulat* ceea ce arată faptele. Grevele de masă care se extind dintr-o regiune într-alta, creşterea lor uriaşă, repeziciunea cu care se răspîndesc, curajul muncitorilor, mitingurile şi cuvîntările revoluţionare din ce în ce mai frecvente, revendicarea anulării amenzilor aplicate pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai, îmbinarea grevei politice cu greva economică — îmbinare cunoscută nouă din prima revoluţie rusă —, toate acestea arată pînă la evidenţă adevăratul caracter al mişcării care îşi găseşte expresia în *avîntul revoluţionar al maselor.*

Să ne reamintim experienţa anului 1905. Evenimentele ne arată că printre muncitori este *vie tradiţia* grevei revoluţionare de masă şi că ei au îmbrăţişat, au reluat de îndată această tradiţie. Avîntul nemaiîntîlnit în lume al mişcării greviste din 1905 a dat 810 000 de grevişti în primul trimestru al anului şi 1 227 000 în ultimul trimestru al anului, greva economică îmbinîndu-se cu greva politică. După calculele aproximative, la grevele în legătură cu evenimentele de la Lena au participat circa 300 000 de muncitori, la cele din mai circa 400 000 şi grevele iau o amploare din ce în ce mai mare. Fiecare număr al ziarelor, chiar şi al celor liberale, relatează că valul grevelor se întinde într-una. Deşi al doilea trimestru al anului 1912 nu s-a scurs încă, se vede clar de pe acum că prin proporţiile mişcării greviste începutul avîntului revoluţionar din 1912 *nu este mai mic, ci mai curînd mai mare* decît începutul celui din 1905 !

Revoluţia rusă a dat pentru prima oară o mare amploare acestei metode proletare de agitaţie, de înviorare, de unire şi de atragere în luptă a maselor. Iar astăzi proletariatul foloseşte din nou, cu şi mai multă hotărîre, această metodă. Nici o forţă din lume n-ar putea să înfăptuiască ceea ce înfăptuieşte cu ajutorul acestei metode avangarda revoluţionară a proletariatului. O ţară imensă, cu o populaţie de 150 000 000 răspîndită pe întinderi nesfîrşite, fărîmiţată, oprimată, lipsită de drepturi, înapoiată, ferită de „influenţele nefaste" de către o puzderie de autorităţi, poliţişti, copoi, această ţară este cuprinsă *în*

www.dacoromanica.ro

întregime de frămîntări. Cele mai înapoiate pături ale muncitorilor și ale țăranilor vin în contact direct și indirect cu grevițtii. Pe scenă apar dintr-o dată sute de mii de agitatori revoluționari, a căror influență sporește enorm prin faptul că ei sînt indisolubil legați de păturile de jos ale poporului, de mase, că rămîn în rîndurile lor, luptă pentru nevoile vitale ale *fiecărei* familii de muncitori, îmbină protestul politic și lupta împotriva monarhiei cu această luptă directă pentru nevoile economice vitale. Căci contrarevoluția a sădit în inimile a milioane și zeci de milioane de oameni o ură neîmpăcată împotriva monarhiei, i-a făcut să înceapă să înțeleagă rolul acesteia, și acum lozinca muncitorilor înaintați din capitală — trăiască republica democratică! — se răspîndește tot mai mult cu fiecare grevă, prin mii de canale, în păturile înapoiate, în provinciile îndepărtate, în „popor", „în străfundul Rusiei".

Extrem de caracteristice sînt raționamentele liberalului Severeanin cu privire la grevă, aprobate călduros de „Russkie Vedomosti" și reproduse cu simpatie de „Reci".

„Au oare muncitorii vreun temei de a grefa revendicări economice sau de orice altă natură (!) pe greva de 1 Mai?" — întreabă d-l Severeanin și tot el răspunde: „Afirm categoric că nu. Orice grevă economică poate și trebuie să fie începută numai după ce șansele ei au fost bine cîntărite... Iată de ce tendința de a lega tocmai de ziua de 1 Mai astfel de greve este, de cele mai multe ori, lipsită de orice temei... E și oarecum ciudat: sărbătorim ziua internațională a muncitorilor și cu această ocazie cerem un spor de salariu de 10% la fabricarea stambei de cutare calitate".

Iată cum raționează un liberal! Și „cele mai bune" ziare liberale, care se pretind democratice, primesc cu simpatie această mostră de trivialitate, de ticăloșie, de josnicie fără margini!

Cea mai monstruoasă cupiditate a burghezului, cea mai ticăloasă lașitate a contrarevoluționarului — iată ce se ascunde îndărătul acestor fraze răsunătoare ale liberalului. El ar vrea ca punga patronului să rămînă neatinsă. El ar vrea o demonstrație „cuviincioasă" și „inofensivă" în favoarea „libertății de asociere"! Iar proletariatul, în loc să procedeze astfel, antrenează masele la greva *revo-*

www.dacoromanica.ro

luţionară, care leagă indisolubil politicul de economic şi care, prin succesul luptei pentru îmbunătăţirea imediată a condiţiilor de trai ale muncitorului, atrage cele mai înapoiate pături, ridicînd totodată poporul *împotriva monarhiei ţariste*.

Da, experienţa anului 1905 a creat măreaţa şi adînca tradiţie a grevelor de masă. Şi nu trebuie să uităm la ce duc aceste greve în Rusia. La noi, grevele de masă consecvente sînt indisolubil legate de *insurecţia armată*.

Să nu ni se răstălmăcească cuvintele. Nu e nicidecum vorba de o *chemare* la insurecţie. O asemenea chemare ar fi cu totul neraţională în momentul de faţă. Este vorba să stabilim *legătura* dintre grevă şi insurecţie în Rusia.

Cum *s-a dezvoltat* insurecţia în 1905 ? În primul rînd, grevele de masă, demonstraţiile şi mitingurile au dus la ciocniri tot mai dese ale mulţimii cu poliţia şi cu armata. În al doilea rînd, grevele de masă au ridicat ţărănimea la o serie de răscoale parţiale, răzleţe şi pe jumătate spontane. În al treilea rînd, grevele de masă s-au extins foarte repede în armată şi flotă, provocînd ciocniri pe teren economic („rebeliuni din pricina mazării" şi altele) şi apoi răscoale. În al patrulea rînd, *însăşi* contrarevoluţia a început războiul civil prin pogromuri, schingiuirea democraţilor etc.

Revoluţia din 1905 a fost înfrîntă nu din cauză că ar fi mers „prea departe", că insurecţia din decembrie ar fi fost „artificială", aşa cum cred renegaţii din lagărul liberalilor etc. Dimpotrivă, cauza înfrîngerii este că insurecţia *nu* a mers *destul* de departe, că conştiinţa necesităţii ei n-a fost destul de răspîndită în rîndurile claselor revoluţionare şi n-a fost destul de ferm însuşită de către acestea, că insurecţia n-a fost coordonată, hotărîtă, organizată, simultană, ofensivă.

Să vedem acum dacă în prezent sînt semne de *dezvoltare a insurecţiei*. Pentru a nu ne lăsa antrenaţi de pasiunea revoluţionară, să luăm ca martori pe *octombrişti*. Uniunea germană a octombriştilor din Petersburg este formată în cea mai mare parte din octombrişti aşa-zişi „de stînga" şi „constituţionalişti", care le sînt foarte pe plac cadeţilor şi care (în comparaţie cu ceilalţi octombrişti

www.dacoromanica.ro

și cadeți) sînt mai capabili să urmărească „în mod obiectiv" evenimentele fără a căuta să sperie cîrmuirea cu spectrul revoluției.

Organul acestor octombriști, „St.-Petersburger Zeitung" [125], scria în cronica sa politică săptămînală din 6 (19) mai următoarele :

„Sîntem în mai. Indiferent de starea timpului, această lună nu e de obicei prea plăcută pentru locuitorii capitalei, dat fiind că începe cu *«sărbătoarea» proletară*. Anul acesta, cînd muncitorii se află încă sub impresia demonstrațiilor de la Lena, 1 Mai a fost deosebit de periculos. Atmosfera din capitală, încărcată cu tot felul de zvonuri despre greve și demonstrații, vestește furtună. Credincioasa noastră poliție s-a agitat mult, a făcut percheziții, a arestat diferite persoane, a pregătit mari detașamente pentru a împiedica demonstrațiile de stradă. Faptul că ea n-a găsit ceva mai inteligent decît să facă percheziții la redacțiile ziarelor muncitorești și să aresteze pe redactorii acestora nu dovedește o cunoaștere prea profundă a sforilor cu care sînt mînuite regimentele muncitorești-marionetă. Or, aceste sfori există. O dovedesc disciplina grevelor și multe alte fapte. Tocmai de aceea este atît de îngrijorătoare această grevă din mai, cea mai mare din cîte s-au văzut pînă acum ; au făcut grevă 100 000 sau chiar 150 000 de muncitori din ateliere mari și mici. N-a fost decît o paradă pașnică, dar coeziunea acestei armate atrage atenția. Și asta cu atît mai mult cu cît agitația recentă a muncitorilor era însoțită și de alte fenomene neliniștitoare. Pe diferite vase din flota noastră au fost arestați *marinari* pentru propagandă revoluționară. Judecînd după toate știrile care au răzbătut în presă, lucrurile nu stau tocmai bine pe vasele noastre de război, și așa puține la număr... Comportarea *muncitorilor de la căile ferate* inspiră și ea temeri. Este adevărat că nicăieri lucrurile n-au ajuns nici măcar la tentative de grevă, însă arestările — în special cazurile frapante, cum este bunăoară arestarea lui A. A. Ușakov, subșef de gară pe linia ferată Nikolaevskaia — arată că și aici există o anumită primejdie.

Tentativele revoluționare ale maselor muncitorești lipsite de maturitate nu pot avea, bineînțeles, decît o înrîurire dăunătoare asupra rezultatelor alegerilor pentru Dumă. Aceste tentative sînt cu atît mai nechibzuite cu cît... țarul a numit pe Manuhin, iar Consiliul de stat a aprobat proiectul asigurărilor sociale pentru muncitori ! !"

Așa pune chestiunea un octombrist german. La rîndul nostru notăm că în ceea ce-i privește pe marinari am primit din locurile respective știri precise care dovedesc că ziarul „Novoe Vremea" exagerează și umflă lucrurile. E clar că ohrana „lucrează" în mod provocator. Încer-

www.dacoromanica.ro

cările premature de insurecţie ar fi cu totul neraţionale. Avangarda muncitorească trebuie să înţeleagă că condiţiile esenţiale ale unei insurecţii armate oportune, adică victorioase, în Rusia sînt sprijinirea clasei muncitoare de către ţărănimea democratică şi participarea activă a armatei.

Grevele de masă în epocile revoluţionare îşi au logica lor obiectivă. Ele împrăştie sute de mii şi milioane de scîntei în toate direcţiile, iar jur împrejur se găseşte material inflamabil: o întărîtare extremă, chinurile nemaipomenite ale foamei, samavolnicia deşănţată, neruşinata şi cinica batjocorire a „săracului", a „mujicului", a soldatului de rînd. Adăugaţi la toate acestea deşănţata campanie de aţîţări pogromiste desfăşurată de ultrareacţionari împotriva evreilor, campanie alimentată şi dirijată din umbră de camarila obtuzului şi sîngerosului Nicolaie Romanov... „Aşa a fost şi aşa va fi" [126]: aceste cuvinte fatidice, rostite de ministrul Makarov, se întorc împotriva lui însuşi şi a clasei sale, împotriva ţarului moşierilor!

Avîntul revoluţionar al maselor impune oricărui muncitor social-democrat şi oricărui democrat cinstit îndatoriri mari şi de răspundere. „Sprijinirea sub toate aspectele a mişcării maselor care începe (acum trebuie să spunem: a mişcării *revoluţionare* a maselor *care a început*) şi lărgirea acestei mişcări sub steagul lozincilor partidului, care să fie aplicate în întregime", iată cum defineşte Conferinţa generală a P.M.S.D.R. aceste îndatoriri. Lozincile partidului — republică democratică, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti — trebuie să devină lozincile *întregii* democraţii, lozincile revoluţiei *populare*.

Pentru a sprijini şi a lărgi mişcarea maselor e nevoie *de organizare şi iar de organizare*. Fără un partid ilegal nu se poate duce această muncă şi nu are rost să vorbim în vînt de ea. Sprijinind şi lărgind asaltul maselor, trebuie să ţinem bine seama de experienţa anului 1905 şi, explicînd necesitatea şi inevitabilitatea insurecţiei, să prevenim masele şi să le reţinem de la încercări *pre*mature de acest fel. Creşterea grevelor de masă, atragerea în luptă a altor clase, starea organizaţiilor. starea de spirit

www.dacoromanica.ro

a maselor, toate acestea vor indica de la sine momentul cînd toate forţele vor trebui să se unească în vederea unui asalt al revoluţiei — a unui asalt simultan, energic, ofensiv şi nespus de îndrăzneţ — împotriva monarhiei ţariste.

Fără o revoluţie victorioasă nu va fi libertate în Rusia.

Fără răsturnarea monarhiei ţariste printr-o insurecţie proletară-ţărănească nu vom avea o revoluţie victorioasă în Rusia.

„Sotial-Demokrat" nr. 27 din 17 (4) iunie 1912

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

LOZINCILE CONFERINŢEI GENERALE A P.M.S.D.R. DIN IANUARIE 1912 ŞI MIŞCAREA DIN MAI

Cititorul va găsi în acest număr textul complet al manifestului tipărit şi răspîndit de muncitorii din Petersburg în ajunul acestui 1 Mai, care va rămîne memorabil. Merită să ne oprim asupra acestui manifest, deoarece el constituie un document dintre cele mai importante în istoria mişcării muncitoreşti din Rusia şi în istoria partidului nostru.

Manifestul reflectă o *anumită* stare de dezorganizare a partidului social-democrat în capitală, deoarece apelul nu este semnat de Comitetul din Petersburg, ci de diferite grupuri social-democrate şi chiar şi de un grup de muncitori socialişti-revoluţionari. În majoritatea localităţilor din Rusia, situaţia partidului nostru este tocmai aceasta : comitetele şi centrele conducătoare sînt mereu arestate şi reapar mereu, datorită existenţei a tot felul de grupuri social-democrate de uzină, sindicale, subraionale şi raionale, a acelor „celule" care au stîrnit întotdeauna ura liberalilor şi a lichidatorilor. În ultimul număr al revistei acestor domni („Naşa Zarea", 1912, nr. 4), cititorul poate să vadă o dată mai mult cum d-l V. Leviţki, zvîrcolindu-se în furia lui neputincioasă şi *împroşcînd* cu ocări, spumegă de furie în legătură cu „renaşterea partidului prin înviorarea artificială a unor celule moarte politiceşte".

Manifestul de care ne ocupăm capătă un caracter tipic şi o semnificaţie deosebită prin faptul că, în urma arestării Comitetului din Petersburg, au trebuit să apară pe scenă

www.dacoromanica.ro

tocmai *celulele* care din voia poliției fuseseră lipsite de „centrul" lor „conducător", atît de odios lichidatorilor. Datorită acestui fapt, trist pentru orice revoluționar, a ieșit la iveală viața *de sine stătătoare* a celulelor. Celulele au fost nevoite să-și strîngă în pripă forțele — sub prigoana crîncenă a poliției, care în ajunul lui 1 Mai își ieșise de-a dreptul din minți —, să stabilească legături, să restabilească *„mișcarea ilegală"*. Grupurile, reprezentanții lor care au semnat manifestul etc., toate acestea înseamnă tocmai *mișcarea ilegală*, odioasă liberalilor și lichidatorilor. În timp ce același lider al lichidatorilor, d-l Leviţki, în numele publicațiilor „Naşa Zarea" și „Jivoe Delo", tună și fulgeră, făcînd spume la gură, împotriva *„cultului ilegalității"* (vezi pag. 33 din numărul citat), manifestul de la Petersburg reprezintă un document precis și complet care ne dezvăluie existența acestei mișcări ilegale, viabilitatea ei, *conținutul* și însemnătatea activității ei.

Arestările au distrus Comitetul din Petersburg ; acum se va vedea ce reprezintă celulele ilegale, ele singure, ce fac și ce pot face ele, care sînt ideile pe care și le-au însușit, le-au cultivat într-adevăr și nu le-au preluat numai de la forul superior al partidului, care idei se bucură într-adevăr de simpatie în rîndurile muncitorilor.

Din manifest se vede ce fac celulele : ele continuă activitatea Comitetului din Petersburg, vremelnic distrus (spre bucuria diverșilor dușmani ai mișcării ilegale). Celulele continuă să facă pregătiri pentru ziua de 1 Mai. Ele restabilesc rapid legăturile dintre *diferitele* grupuri social-democrate ilegale. Ele atrag și pe muncitorii socialiști-revoluționari, înțelegînd prea bine însemnătatea pe care o prezintă unirea proletarilor în jurul unei acțiuni revoluționare concrete. Ele unesc diferitele grupuri social-democrate și chiar și un „grup de muncitori socialiști-revoluționari" în jurul unor lozinci *precise* de luptă. Și tocmai aici apare adevăratul *caracter* al mișcării, adevărata *stare de spirit* a proletariatului, adevărata *forță* a P.M.S.D.R. și a Conferinței *lui* generale *din ianuarie*.

În urma arestărilor nu există un for ierarhic care să poată decreta formularea cutăror lozinci și nu a altora. Prin urmare, unirea masei proletare, unirea muncitorilor

www.dacoromanica.ro

social-democraţi şi chiar şi a unei părţi dintre muncitorii socialişti-revoluţionari nu se poate face *decît* prin lozinci într-adevăr indiscutabile pentru mase, prin lozinci care-şi trag forţa nu dintr-un „decret de sus" (aşa cum se exprimă demagogii şi lichidatorii), ci din *convingerea* muncitorilor revoluţionari înşişi.

Şi ce-am văzut ?

Am văzut că *după* distrugerea Comitetului din Petersburg, cînd nu era posibil ca acesta să fie refăcut imediat, cînd între diferitele grupuri de muncitori nu exista decît o legătură ideologică şi nu una organizatorică, *au fost adoptate lozincile Conferinţei generale a P.M.S.D.R., care s-a întrunit în ianuarie 1912* şi care a stîrnit ura înverşunată, sălbatică a liberalilor, a lichidatorilor, a lui Liber, Troţki & Co. !

„Lozincile noastre — scriau muncitorii din Petersburg în manifestul lor — trebuie să fie : adunare constituantă, ziua de lucru de 8 ore şi confiscarea pămînturilor moşiereşti". Apoi în manifest se lansează lozinca : „Jos guvernul ţarist ! Jos constituţia absolutistă de la 3 iunie ! Trăiască republica democratică ! Trăiască socialismul !"

Din acest document instructiv se vede că proletariatul din Petersburg şi-a însuşit *toate* lozincile formulate de Conferinţa P.M.S.D.R. şi că aceste lozinci au marcat primii paşi spre o nouă revoluţie rusă. Diverşii calomniatori şi defăimători ai conferinţei din ianuarie îşi pot continua cît poftesc uneltirile lor mîrşave. Proletariatul revoluţionar din Petersburg le-a dat răspunsul cuvenit. Munca desfăşurată cu mult înainte de ultima conferinţă de către social-democraţia revoluţionară, care cheamă proletariatul să-şi îndeplinească rolul său de conducător al revoluţiei *populare*, şi-a dat roadele, în ciuda tuturor persecuţiilor poliţiei, în ciuda arestărilor samavolnice operate înainte de 1 Mai şi a persecutării revoluţionarilor, în ciuda torentelor de minciuni şi de injurii ale presei liberale şi lichidatoriste.

Sute de mii de proletari din Petersburg şi, după ei, muncitorii din toate colţurile Rusiei au pornit la greve şi demonstraţii de stradă nu ca una dintre clasele societăţii burgheze, nu numai cu lozincile „lor" profesionale, ci în

www.dacoromanica.ro

calitate de hegemon, care ridică stindardul revoluției *pentru* întregul popor, *în* numele întregului popor, *în vederea* deșteptării și atragerii la luptă a *tuturor* claselor care au nevoie de libertate și sînt în stare să lupte pentru cucerirea ei.

Mișcarea revoluționară a proletariatului din Rusia s-a ridicat pe o treaptă superioară. Dacă în 1905 ea a început cu greve de masă și cu gaponiada, în 1912, cu toate că poliția a reușit să distrugă organizațiile partidului nostru, mișcarea începe cu greve de masă și cu *ridicarea steagului republican!* „Celulele" răzlețe, „grupurile" răzlețe de muncitori și-au îndeplinit misiunea, înfruntînd cele mai grele condiții. Proletariatul și-a creat „comitetele de 1 Mai" și a pornit la luptă avînd o platformă *revoluționară* demnă de clasa care are menirea să elibereze omenirea de sub jugul robiei salariate.

Mișcarea din mai ne arată de asemenea cîte parale fac *vorbele* unora despre „unire" și cum se realizează *în fapt* unirea muncitorilor. Reprezentantul partidului socialist-revoluționar, Rubanovici, scrie în ziarul lui Burțev „Buduşcee", care apare la Paris, că „trebuie subliniată următoarea trăsătură remarcabilă a acestui 1 Mai: la adunările premergătoare, muncitorii din Petersburg refuzau să recunoască deosebirile existente între diferitele grupuri socialiste; ...tendința de înțelegere era dominantă". Manifestul reprodus de noi arată clar ce *fapte* au făcut să se ajungă la această concluzie. Anume faptul că celulele social-democrate, care-și pierduseră centrul conducător, și-au restabilit legăturile cu toate grupurile, de orice fel, atrăgînd pe muncitori, indiferent de concepțiile lor, și *propovăduindu-le tuturor* lozincile lor de partid. Și aceste lozinci de partid — tocmai fiindcă sînt juste, fiindcă corespund sarcinilor revoluționare ale proletariatului, fiindcă îmbrățișează sarcinile revoluției întregului popor — au fost acceptate de *toți* muncitorii.

Unirea s-a realizat datorită faptului că Conferința din ianuarie a P.M.S.D.R. a părăsit jocul sterp de-a înțelegerea practicat de grupulețele din străinătate, a renunțat să facă zadarnic curte lichidatorilor partidului revoluționar și a lansat *la timp* lozinci clare și precise de luptă. Unirea

www.dacoromanica.ro

proletariatului în acţiunea revoluţionară a fost obţinută nu prin acorduri între partidul proletar (social-democrat) şi un partid neproletar (socialist-revoluţionar), nu prin înţelegeri cu lichidatorii care s-au desprins de partidul social-democrat, ci datorită faptului că activiştii din organizaţiile social-democrate din Rusia şi-au strîns rîndurile şi au apreciat just sarcinile momentului.

E o lecţie bună pentru cei care, lăsîndu-se influenţaţi de flecăreala liberalilor din Bund şi a lui Troţki & Co. de la Viena, mai pot crede în „unirea"... cu lichidatorii. Faimoasa „Comisie de organizare" a lui Liber, Troţki şi a lichidatorilor ţipa în auzul întregii lumi despre „unire", însă în fapt nu putea da şi nu a dat *nici* o lozincă care să unească efectiv pe muncitori în lupta revoluţionară. Lichidatorii lansau lozincile *lor*, nerevoluţionare, lozincile politicii muncitoreşti liberale, iar mişcarea trecea pe lîngă ei. Iată ce stă la baza basmelor troţkiste despre „unire" !

La 23 aprilie (6 mai), la Viena, Troţki se jura pe toţi sfinţii că el „uneşte", blestemînd în fel şi chip conferinţa, şi asigura pe cei creduli că „lupta pentru libertatea de asociere stă *la baza*" (!!) evenimentelor de la Lena şi a ecoului acestora, că „această revendicare stă şi va sta *în centrul* (!!) mobilizării revoluţionare a proletariatului". N-a trecut decît o săptămînă, şi aceste fraze jalnice ale celui care ţine isonul lichidatorilor au fost spulberate de „reprezentanţii tuturor muncitorilor organizaţi din Petersburg", de „grupul social-democrat Obiedinenie", de „grupul orăşenesc central social-democrat", de „un grup de muncitori socialişti-revoluţionari", de „un grup de muncitori social-democraţi" şi de „reprezentanţii comitetelor de 1 Mai".

Proletariatul social-democrat din Petersburg a înţeles că noua luptă revoluţionară trebuie pornită nu pentru a obţine un singur drept, fie el cel mai important şi mai esenţial pentru clasa muncitoare, ci pentru a obţine *libertate pentru întregul popor.*

Proletariatul social-democrat din Petersburg a înţeles că trebuie să sintetizeze revendicările şi nu să le fărîmiţeze, că republica implică libertate de asociere şi nu invers, că trebuie să loveşti în centru, să ataci la rădăcina răului,

www.dacoromanica.ro

să distrugi întregul sistem, întregul regim ultrareacționar al Rusiei țariste.

Proletariatul social-democrat din Petersburg a înțeles că e ridicol și stupid să prezinți *lui* Nicolaie Romanov și Dumei ultrareacționare revendicarea libertății de asociere, că e ridicol și stupid să admiți posibilitatea *îmbinării* orînduirii de stat actuale a Rusiei, a „constituției" noastre „absolutiste de la 3 iunie" *cu* libertatea de asociere și că într-o țară în care domnește lipsa totală de drepturi, într-o țară în care domnește samavolnicia completă și sistemul de provocări din partea autorităților, într-o țară în care nu există „libertate" nici pentru simpla ajutorare a zecilor de milioane de flămînzi, într-o astfel de țară numai flecarii liberali și cei care promovează politica muncitorească liberală pot pune „în centrul mobilizării revoluționare" libertatea de asociere.

Proletariatul social-democrat din Petersburg a înțeles acest lucru și a desfășurat steagul *republican*, cerînd ziua de lucru de 8 ore și confiscarea pămînturilor moșierești, singurul lucru care poate să asigure revoluției un caracter cu adevărat democratic.

„Sotial-Demokrat" nr. 27 din 17 (4) iunie 1912

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

LICHIDATORII ÎMPOTRIVA GREVEI REVOLUŢIONARE DE MASĂ

Editorialul pentru numărul de faţă era deja dat la tipar cînd am primit nr. 1 al ziarului lichidatorist „Nevski Golos". Cunoscutul lichidator V. Ejov de la „Naşa Zarea" a şi dăruit noului organ o perlă care îl lasă pe cititor perplex. Ascultaţi, vă rog:

„Datorită acestui fapt" (adică datorită diversităţii formelor de grevă, care ba se reduceau la un protest împotriva amenzilor aplicate pentru participarea la sărbătorirea zilei de 1 Mai, ba adăugau la acest protest revendicări economice etc.), „în multe cazuri caracterul principial al protestului (că doar grevă nu s-a făcut pentru o băncuţă) a fost estompat (!??!), a fost complicat prin revendicări economice...

Propria lor experienţă trebuie să-i facă pe muncitori să înţeleagă că nu este raţional (!!) să-şi complice protestul prin revendicări economice, tot aşa cum nu este raţional să se complice (!?) o grevă obişnuită printr-o revendicare principială.

Trebuie să facem ca starea de spirit a maselor muncitoreşti să îmbrace forme organizatorice. Trebuie să intensificăm agitaţia în favoarea sindicatelor, să sporim numărul membrilor lor. E un lucru cu atît mai necesar cu cît în rîndurile muncitorilor se găsesc acum multe capete înfierbîntate, antrenate de mişcarea de masă şi care se pronunţă la mitinguri *împotriva sindicatelor*, susţinînd că ele ar fi inutile, de prisos.

Ne aflăm într-o perioadă de greve economice (numai economice?). „Ar fi o greşeală ireparabilă dacă ele s-ar împleti cu acţiunile politice ale muncitorilor (!!!). O asemenea îmbinare ar prejudicia atît (!!??) lupta economică cît şi cea politică".

Iată-l pe liberalul domn Severeanin copiat cu fidelitate de un lichidator! Găsim aici o totală neînţelegere a fap-

www.dacoromanica.ro

tului că greva *revoluționară* de masă include și îmbină *în mod necesar* greva economică cu cea politică ; o nemaipomenită îngustime de vederi, o denaturare monstruoasă a caracterului revoluționar al avîntului și o încercare de a-l măsura cu măsura „grevelor obișnuite" ; găsim aici sfatul ultrareacționar de „a nu complica" politicul cu economicul și de a nu le „împleti", găsim un atac demn de Struve și de Maklakov, îndreptat într-un ziar legal împotriva muncitorilor social-democrați revoluționari, înfățișați ca niște „capete înfierbîntate" care sînt „împotriva sindicatelor" !

Liberalul *nu poate* concepe pe social-democratul revoluționar altfel decît ca pe unul care este „împotriva sindicatelor". Muncitorii însă s-au pronunțat la mitinguri, fără îndoială, nu „împotriva sindicatelor", ci împotriva *înlocuirii* lozincilor revoluționare cu lozinci liberale, treabă cu care se îndeletnicește domnul Ejov & Co. Nu libertatea de asociere este lozinca noastră, spuneau muncitorii, nu numai prin „sindicate" și nu în primul rînd prin sindicate putem face ca mișcarea noastră „să îmbrace forme organizatorice". Lozinca noastră este republica (vezi apelul muncitorilor din Petersburg) ; noi construim partidul *ilegal*, capabil să conducă asaltul revoluționar al maselor împotriva monarhiei țariste. Iată ce au spus muncitorii la mitinguri.

Iar alde domnii Liber și Troțki asigură pe muncitori că ar fi posibilă „unirea" proletariatului social-democrat și a partidului său cu liberali à la d-l Ejov, Potresov & Co !

„Soțial-Demokrat" nr. 27 din 17 (4) iunie 1912

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

„UNIFICATORII"

Lichidatorii „se unifică" de zor. Zilele trecute erau cît pe-aci „să se unifice" cu P.P.S. [127], cu aşa-numita „leviţă", una dintre fracţiunile social-naţionalismului polonez.

Sînt mai bine de zece ani de cînd social-democraţia din Polonia luptă împotriva social-naţionalismului din rîndurile P.P.S. În urma acestei lupte s-a reuşit să se scoată din capetele unei părţi a membrilor P.P.S. (ai „leviţei") o seamă de prejudecăţi naţionaliste. Lupta continuă însă. Muncitorii social-democraţi polonezi se pronunţă *împotriva* unificării organizatorice cu fracţiunea sus-arătată a P.P.S., considerînd că acest lucru ar aduce prejudicii cauzei. Unii muncitori şi unele grupuri din „leviţa" intră în rîndurile social-democraţiei, nevrînd să se oprească la o revizuire trunchiată a principiilor naţionalismului P.P.S.-ist. Şi tocmai în acest moment ţin cu tot dinadinsul lichidatorii noştri „să se unifice" cu „leviţa" P.P.S. !

E ca şi cum, de pildă, social-democraţii ruşi s-ar apuca „să se unifice", trecînd peste Bund, cu aşa-numiţii „socialişti-sionişti" [128] sau, trecînd peste social-democraţia letonă, cu aşa-numita „uniune social-democrată (în realitate eseristă) letonă" [129]...

Nu mai vorbim de aspectul formal al problemei. La Congresul de la Stockholm, social-democraţia poloneză a încheiat un acord cu P.M.S.D.R., în sensul că nici o grupare din Polonia nu poate intra în P.M.S.D.R. dacă nu face parte din organizaţia S.D.P. [130] Iar Conferinţa gene-

www.dacoromanica.ro

rală a P.M.S.D.R. din decembrie 1908 a respins cu majoritate de voturi pînă şi luarea în discuţie a problemei unificării cu „leviţa" [131].

Este evident că, ţipînd într-una despre „unificare", Troţki şi prietenii săi, lichidatorii, nu fac în realitate *decît să adîncească sciziunea* din Polonia. Din fericire pentru P.M.S.D.R., această coterie de lichidatori, laolaltă cu „împăciuitoriştii" aflaţi la remorca ei, este absolut incapabilă să realizeze ceva *efectiv*, inclusiv în Polonia. Altminteri, unificarea lichidatorilor cu P.P.S. ar provoca în Polonia o sciziune extrem de gravă.

De ce s-au lansat lichidatorii într-o aventură atît de evidentă ? Firește că nu „de prea mult bine". La urma urmelor, ei trebuie să se unifice cu cineva, să creeze un „partid". Dacă nu merg cu ei social-democraţii, social-democraţia poloneză, ei sînt nevoiţi să accepte în locul lor pe cei din P.P.S., care n-au nimic comun cu partidul nostru. Dacă în oraşele din Rusia nu merg cu ei vechile noastre organizaţii de partid, ei sînt nevoiţi să accepte în locul celulelor social-democrate aşa-numitele „grupuri de iniţiativă" ale lichidatorilor, care n-au nimic comun cu P.M.S.D.R.

„De bine nu fuge nimeni"... N-ar fi timpul, domnilor lichidatori, să începeţi a vă unifica şi cu eserii (cu *lichidatorii* eseriști ?). Căci aceşti domni ard şi ei de dorinţa „unificării". Atunci aţi avea un partid „larg". Pînă şi Larin ar fi mulţumit...

*
* *

În timp ce lichidatorii „se unifică" cu „puterile străine", între ei şi „împăciuitoriști" continuă tîrguiala în jurul condiţiilor „unificării" propriului lor lagăr lichidatorist-împăciuitorist. D-l V. Leviţki publică în „Naşa Zarea" un articol-manifest adresat „tuturor curentelor" care sînt de acord să combată hotărîrile recentei conferinţe a P.M.S.D.R.

D-l Leviţki şi-a intitulat articolul astfel : „Pentru unificare, împotriva sciziunii". Leit Troţki ! De cînd partiiţii au dat o ripostă drastică lichidatorilor *în toate* sferele de

www.dacoromanica.ro

activitate, Leviţki & Co. şi-au însuşit un limbaj cît se poate de „împăciuitorist". O, ei sînt adepţi fără rezerve ai „unităţii" ! Ei nu pun decît aceste patru condiţii în vederea „unificării" :

1) Combaterea hotărîrilor conferinţei P.M.S.D.R. care i-au unit pe toţi social-democraţii, cu excepţia unui mănunchi de şovăielnici.

2) Crearea în locul partidului a unui *„grup central de iniţiativă"* (subliniat de d-l Leviţki, „Naşa Zarea" nr. 4, pag. 31). (Ce sînt aceste grupuri „de iniţiativă" lichidatoriste a arătat de curînd Plehanov în presă : vezi publicaţia sa „Dnevnik Soţial-Demokrata" nr. 16. Atît Bundul cît şi Troţki, pentru a face un serviciu lichidatorilor, încearcă să ascundă cititorilor lor cele arătate de Plehanov. Nu veţi reuşi să ascundeţi toate acestea, domnilor !)

3) *„Celulele moarte politiceşte"* să nu fie rechemate la viaţă (ibid, pag. 33).

4) Adoptarea lozincii : *„împotriva cultului ilegalităţii"* (ibid., pag. 33).

Programul este trasat destul de clar, deşi nu cu francheţea şi siguranţa de altădată. Leviţki le explică apoi foarte amănunţit tuturor celor de teapa lui Troţki : n-aveţi de ales, domnilor. Acceptaţi condiţiile noastre ; în schimb, noi (adică Leviţki & Co.), spre a vă da o „consolare", consimţim cu dragă inimă ca voi (adică Troţki şi cei de o teapă cu el) să declaraţi că nu voi v-aţi apropiat de lichidatori, ci lichidatorii de voi.

În acelaşi număr al revistei „Naşa Zarea", Martov ameninţă anticipat viitoarea fracţiune social-democrată în Duma a IV-a, spunînd că, dacă şi ea va fi antilichidatoristă ca şi perfida ei predecesoare, „cazurile de felul celui al lui Belousov nu vor mai fi o excepţie, ci o regulă", adică, vorbind mai pe şleau, lichidatorii *vor scinda* fracţiunea din Dumă. Degeaba încercaţi să ne speriaţi... d-lor lichidatori. De mult v-aţi fi creat voi o fracţiune proprie, lichidatoristă în Dumă... dacă aţi fi fost în stare.

Cauza „unificării" e pe mîini bune, nimic de zis...

Jalnica comedie a „unificării" lichidatoriste-troţkiste dezgustă pînă şi pe oamenii cei mai puţin pretenţioşi. Uni-

www.dacoromanica.ro

ficarea se realizează, însă nu cu lichidatorii, ci *împotriva* lor.

*
* *

În ceea ce privește aerele teribile de Hlestakov pe care și le dau Troțki, Liber („Bundul") și lichidatorii cu faimoasa lor „Comisie de organizare", considerăm suficient să înfățișăm cititorilor care doresc să examineze chestiunile litigioase cu seriozitate și chibzuință, pe bază de documente, fără a crede pe nimeni pe cuvînt, următoarele *fapte:*

În iunie 1911, după ce Liber și Igorev au părăsit adunarea membrilor C.C., s-a constituit la Paris Comisia de organizare din străinătate. Prima organizație din Rusia căreia i s-a adresat Comisia de organizare din străinătate a fost organizația din *Kiev.* Pînă și Troțki recunoaște că existența acesteia este incontestabilă. În octombrie 1911 a fost creată, cu participarea organizației din Kiev, Comisia de organizare din Rusia. Această comisie a convocat în ianuarie 1912 conferința P.M.S.D.R.

În ianuarie 1912 a avut loc o consfătuire convocată de Bund, de C.C. al letonilor și de Comitetul regional din Caucaz (toate aceste trei grupuri sînt lichidatoriste). Polonezii părăsesc *imediat* consfătuirea, declarînd că ea este pusă la cale de lichidatori. Apoi *refuză să participe la ea* „împăciuitoriștii" și Plehanov, care a declarat în „Dnevnik Soțial-Demokrata", nr. 16 că *această* conferință *este convocată de lichidatori.* Sîntem în iunie 1912, dar nici Bundul, nici Troțki n-au reușit „să unifice" *pe nimeni* în afară de golosiști și vperediști, n-au atras, în Rusia, *nici o* organizație serioasă și a cărei *existență* să fie incontestabilă, nu i-au răspuns nimic în fond lui Plehanov, n-au schimbat nici cu o iotă propaganda dusă de lichidatori în „Naşa Zarea" și în alte organe de presă similare!

În schimb, fraze pompoase și lăudăroșenie pe tema „unificării" găsești la ei cîte vrei.

„Soțial-Demokrat" nr. 27 din 17 (4) iunie 1912

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE CARACTERUL ŞI ÎNSEMNĂTATEA POLEMICII NOASTRE ÎMPOTRIVA LIBERALILOR

D-l Prokopovici, cunoscutul reprezentant al revizionismului şi al politicii muncitoreşti liberale, a publicat în „Russkie Vedomosti" un articol intitulat „În faţa primejdiei". Primejdia o constituie, după părerea acestui om politic, faptul că alegerile pentru Duma a IV-a vor fi făcute de ispravnici. Ca mijloc de luptă împotriva acestei primejdii el preconizează „unirea tuturor elementelor constituţionaliste din ţară", adică atît a social-democraţilor şi trudovicilor cît şi a cadeţilor şi progresiştilor.

Într-o notă specială din partea redacţiei, ziarul cadet de dreapta „Russkie Vedomosti" îşi exprimă *„satisfacţia"* în legătură cu articolul d-lui Prokopovici. „Considerăm că această unire a forţelor opoziţioniste — spune ziarul — este o cerinţă imperioasă a momentului".

„Reci", organul oficial al partidului cadet, expune conţinutul articolului d-lui Prokopovici, făcînd următoarea remarcă :

„Dacă citeşti însă organele de orientare social-democrată, care îşi îndreaptă toate eforturile în primul rînd în direcţia luptei împotriva opoziţiei, cu greu poţi atribui o însemnătate reală acestui apel (la „unire")".

Aşadar, se ridică din nou importanta problemă a tacticii electorale şi a atitudinii muncitorilor faţă de liberali. Din nou avem prilejul să ne convingem că liberalii ridică această problemă nu ca nişte oameni politici serioşi, ci ca

www.dacoromanica.ro

nişte peţitoare. Ei nu urmăresc elucidarea adevărului, ci estomparea lui.

Gîndiţi-vă numai bine la următorul fapt. Înţeleg, oare, liberalii prin „unire" o contopire a partidelor ? Nicidecum. Şi d-l Prokopovici, şi „Russkie Vedomosti", şi „Reci" declară într-un glas că nu.

Înţeleg ei, aşadar, prin unire o acţiune comună împotriva celor de dreapta, de la Purişkevici pînă la Gucikov ? S-ar părea că da !

Se pune întrebarea : respinge careva dintre „cei de stînga" asemenea acţiuni comune ?

Nu le respinge nimeni. Toată lumea ştie acest lucru.

Încheierea unui acord cu liberalii în sensul de a vota împotriva celor de dreapta reprezintă tocmai o „unire" între democraţi şi liberali în alegeri. Ce-i nemulţumeşte deci pe liberali ? De ce trec ei sub tăcere faptul că „cei de stînga" s-au declarat pentru acorduri într-un mod cît se poate de clar şi de precis ? De ce ocolesc ei discret faptul că *tocmai liberalii n-au spus* nimic clar, precis, formal în legătură cu acordurile cu cei de stînga, cu democraţii, cu marxiştii ? De ce, vorbind despre tactica electorală, ei *nu suflă* un cuvînt despre cunoscuta hotărîre a conferinţei cadete care a declarat admisibile blocurile cu „octombriştii de stînga" ?

Faptele sînt fapte, domnilor, şi nici un fel de subterfugii nu vă pot fi de folos. Tocmai cei de stînga, tocmai marxiştii s-au pronunţat clar, precis şi formal *pentru* încheierea unui acord cu liberalii (inclusiv cadeţii şi octombriştii) împotriva celor de dreapta. Şi *tocmai cadeţii* s-au eschivat să dea un răspuns precis şi formal cu privire la acordurile cu cei de stînga !

D-l Prokopovici cunoaşte foarte bine aceste fapte, şi de aceea este cu totul de neiertat că denaturează adevărul, trecînd sub tăcere hotărîrea precisă adoptată de marxişti şi faptul că cadeţii se eschivează.

Care este cauza acestei treceri sub tăcere ? Asta se vede clar din citatul de mai sus din „Reci", în care se spune că noi „ne îndreptăm toate eforturile în primul rînd în direcţia luptei împotriva opoziţiei".

Această frază din „Reci" este construită în aşa fel, încît din ea decurge în mod inevitabil următoarea concluzie :

www.dacoromanica.ro

dacă vor să se unească cu liberalii, democraţii *nu trebuie* „să-şi îndrepte toate eforturile" în direcţia luptei împotriva opoziţiei. Dar atunci spuneţi-o clar, domnilor ! Formulaţi-vă condiţia voastră în mod precis şi categoric ! Nenorocirea voastră este că *nu puteţi* s-o faceţi. Toată lumea ar rîde în hohote dacă v-aţi apuca să formulaţi o asemenea condiţie. Punînd o asemenea condiţie, v-aţi contrazice pe voi înşivă, deoarece aţi recunoscut cu toţii într-un glas că între liberali şi democraţi (ca să nu mai vorbim de marxişti) există *„divergenţe profunde"*.

Dar din moment ce există divergenţe, divergenţe profunde, cum ar putea fi evitată lupta ?

Ipocrizia liberalismului constă tocmai în faptul că, pe de o parte, respinge contopirea, recunoaşte existenţa unor profunde divergenţe, subliniază că nu e posibil ca „diferitele partide să renunţe la principiile fundamentale cuprinse în programul lor" („Russkie Vedomosti"), iar pe de altă parte *se plînge* că social-democraţii „luptă împotriva opoziţiei" !!

Să examinăm problema mai îndeaproape. În primul rînd, este oare adevărat că ziarele şi revistele la care se referă „Reci" îşi îndreaptă *toate* eforturile *în primul rînd* în direcţia luptei împotriva opoziţiei ? Nu-i de loc adevărat. Liberalii nu pot indica absolut nici o problemă în care democraţii să nu-şi fi îndreptat *toate* eforturile *în primul rînd* în direcţia luptei împotriva celor de dreapta !! Dacă vreţi să verificaţi această afirmaţie, faceţi următoarea experienţă. Luaţi la întîmplare cîteva numere consecutive — trei, să zicem — ale oricărui ziar al marxiştilor. Alegeţi trei probleme politice oarecare şi faceţi o comparaţie, pe baza acestui material *documentar*, spre a stabili împotriva cui este „îndreptată" în primul rînd lupta marxiştilor în coloanele numerelor de ziar alese de voi, în problemele alese de voi !

Nu veţi face însă, domnilor liberali, această experienţă simplă şi accesibilă oricui, pentru că *orice* experienţă de acest fel ar dovedi că n-aveţi dreptate.

Mai mult. Un alt considerent, deosebit de important, pledează în mod şi mai convingător împotriva voastră. *Cum îşi duc* lupta lor împotriva liberalilor democraţii în

www.dacoromanica.ro

general şi marxiştii în special ? Ei o duc în aşa fel, şi numai în aşa fel, încît absolut orice reproş sau orice acuzaţie la adresa liberalilor conţine implicit un reproş *şi mai drastic*, o acuzaţie *şi mai gravă* la adresa celor de dreapta.

Iată care este esenţa, miezul problemei ! Cîteva exemple vor lămuri în mod concret ideea noastră.

Noi îi acuzăm pe liberali, pe cadeţi, de contrarevoluţionarism. Arătaţi-ne *o singură* acuzaţie a noastră de acest fel care să nu se îndrepte cu şi mai multă tărie împotriva celor de dreapta.

Îi acuzăm pe liberali de „naţionalism", de „imperialism". Arătaţi-ne o singură acuzaţie a noastră de acest fel care să nu fie îndreptată cu şi mai multă tărie împotriva celor de dreapta.

Le-am reproşat liberalilor că se tem de mişcarea maselor. Ei bine, aţi putea găsi în ziarele noastre vreo formulare a acestei acuzaţii care să nu fie îndreptată şi împotriva celor de dreapta ?

Am reproşat liberalilor că apără „anumite" instituţii feudale capabile „să acţioneze" împotriva muncitorilor. A aduce *această* acuzaţie liberalilor înseamnă a aduce *implicit*, în şi mai mare măsură, aceeaşi acuzaţie tuturor celor de dreapta.

Astfel de exemple pot fi aduse la nesfîrşit. Totdeauna şi pretutindeni, fără nici o excepţie, veţi vedea că democraţia muncitorească le reproşează liberalilor doar apropierea lor de cei de dreapta, caracterul indecis şi *fictiv* al luptei lor împotriva celor de dreapta, inconsecvenţa lor, acuzîndu-i *implicit* pe cei de dreapta nu pentru „jumătate de păcat", ci pentru „întregul păcat".

„Lupta împotriva liberalilor" dusă de democraţi şi de marxişti este mai profundă, mai consecventă şi mai bogată în conţinut decît *lupta dusă împotriva celor de dreapta ;* ea luminează şi uneşte masele în mai mare măsură decît aceasta din urmă. Iată cum stau lucrurile, domnilor !

Şi spre a înlătura orice îndoieli în această privinţă, spre a preîntîmpina o denaturare absurdă a sensului şi importanţei luptei noastre împotriva liberalilor, spre a preîntîmpina, de pildă, teoria absurdă a „masei reacţionare unice" (teorie care îi pune laolaltă pe liberali şi pe cei de

www.dacoromanica.ro

dreapta, incluzîndu-i în aceeaşi noţiune politică de bloc reacţionar, de masă reacţionară), în declaraţiile noastre formale noi vorbim întotdeauna despre lupta împotriva celor de dreapta *altfel* decît despre lupta împotriva liberalilor.

Ca orice liberal cult, d-l Prokopovici ştie foarte bine asta. El ştie, de pildă, că, atunci cînd caracterizăm natura socială, de clasă a diferitelor partide, noi subliniem întotdeauna elementul feudal la cei de dreapta şi cel burghez la liberali. E o mare deosebire. Una nu se potriveşte cu alta. Elementul feudal putem (şi trebuie) să-l suprimăm, chiar rămînînd în cadrul capitalismului. Elementul burghez nu-l putem suprima rămînînd în acest cadru, dar putem (şi trebuie) „să facem apel" împotriva moşierului burghez la ţăranul burghez, împotriva burghezului liberal la burghezul democrat, împotriva semilibertăţii burgheze la o libertate burgheză deplină. În aceste apeluri şi numai în ele constă critica pe care o facem liberalismului în momentul prin care trece acum Rusia, adică critica pe care o facem din punctul de vedere al sarcinilor imediate şi curente ale momentului.

Să luăm, de pildă, următoarea frază a d-lui Prokopovici: „Crearea unor condiţii de viaţă politică sănătoasă pentru masele populare — iată scopul imediat care uneşte în momentul de faţă pe cei de stînga şi opoziţia".

Nu există ceva mai găunos, mai lipsit de conţinut şi mai amăgitor decît această frază. E o frază la care poate subscrie şi un octombrist, şi un „naţionalist" abil, deoarece ea nu conţine nimic clar. Este o simplă promisiune, o declamaţie goală, o camuflare diplomatică a gîndurilor autorului. Dar dacă d-lui Prokopovici, ca şi multor altor liberali, limba le este dată ca să-şi ascundă gîndurile, noi vom încerca să ne îndeplinim datoria de a dezvălui ceea ce se ascunde aici. Din prudenţă, vom lua un exemplu mai modest, mai mărunt.

Constituie oare sistemul bicameral o condiţie a unei vieţi politice sănătoase? Noi credem că nu. Progresiştii şi cadeţii cred că da. Pentru astfel de vederi îi acuzăm noi pe liberali de antidemocratism, de contrarevoluţionarism. Şi, formulînd această acuzaţie împotriva liberalilor,

www.dacoromanica.ro

îi acuzăm implicit, în şi mai mare măsură, pe toţi cei de dreapta.

Se pune acum întrebarea : cum rămîne cu „unirea între cei de stînga şi opoziţie" ? Refuzăm oare noi din pricina acestei divergenţe să ne unim cu liberalii împotriva celor de dreapta ? Nu, nicidecum. Punctul de vedere contrarevoluţionar al liberalilor în această problemă, ca şi în toate problemele similare, *mult mai importante* ale libertăţii politice, ne este cunoscut de multă vreme, din 1905, dacă nu chiar mai de mult, şi cu toate acestea repetăm şi în 1912 : un acord cu liberalii împotriva celor de dreapta este admisibil atît la balotaj cît şi în cel de-al doilea stadiu al alegerilor. Căci liberalismul monarhist burghez, cu toată inconsecvenţa lui, este cu totul altceva decît reacţiunea feudală. A nu folosi această deosebire înseamnă a duce o foarte proastă politică muncitorească.

Să mergem mai departe. *Cum* s-o folosim ? *În ce* condiţii este posibilă „unirea între cei de stînga şi opoziţie" ? Liberalul răspunde la această problemă în felul următor : nu poate fi vorba de unire din moment ce cei de stînga duc o luptă neîmpăcată împotriva opoziţiei. Şi îşi explică ideea astfel : cu cît o revendicare este mai modestă, cu atît mai larg este cercul celor care se declară de acord cu ea, cu atît mai deplină e unirea, cu atît mai mare este forţa capabilă să înfăptuiască această revendicare ; pentru o constituţie „acceptabilă" cu un sistem bicameral (şi cu alte... cum s-o spunem mai delicat ?... mici abateri de la democratism) vor fi şi toţi democraţii, şi toţi liberalii ; asta înseamnă foarte mult ; dar dacă vă veţi îndărătnici să cereţi un democratism „pur", progresiştii se vor da în lături, „veţi îndepărta" şi pe mulţi dintre cadeţi şi se va ajunge la fărîmiţarea şi la slăbirea „elementelor constituţionaliste".

Aşa pune problema liberalul. Noi însă o punem altfel. Dacă masele nu sînt conştiente, nici un fel de schimbare în bine nu este cu putinţă. Iată premisa noastră fundamentală. Liberalul îşi îndreaptă privirile spre cei de sus, iar noi ni le îndreptăm spre cei „de jos". Renunţînd la explicarea răului pe care-l reprezintă sistemul bicameral sau slăbind cît de puţin „lupta" împotriva tuturor vede-

www.dacoromanica.ro

rilor antidemocratice în legătură cu această problemă, „am atrage" de partea noastră pe moşierul liberal, pe comerciantul, avocatul, profesorul liberal, care sînt fraţi buni cu Purişkevici şi nu pot întreprinde nimic serios împotriva lui. „Atrăgîndu-i" pe ei, am îndepărta masele şi în sensul că masele, pentru care democratismul nu e o simplă firmă diplomatică, o frază de paradă, ci o chestiune esenţială, vitală, o chestiune de viaţă şi de moarte, şi-ar pierde încrederea în adepţii sistemului bicameral, şi în sensul că slăbirea atacurilor împotriva sistemului bicameral ar face ca masele să nu fie îndeajuns de conştiente ; or, dacă masele sînt inconştiente, somnolente, nehotărîte, *nici un fel* de schimbare în bine nu este cu putinţă.

Polemica voastră împotriva liberalilor duce la o dezbinare între cei de stînga şi opoziţie, ne spun cadeţii şi d-nii Prokopovici. Noi le răspundem că democratismul consecvent îi îndepărtează pe liberalii cei mai nestatornici, cei mai nesiguri, cei mai toleranţi faţă de purişkevicism ; ei reprezintă o mînă de oameni ; în schimb, el atrage milioane de oameni care s-au trezit acum la o viaţă nouă, la „o viaţă politică sănătoasă", cuvinte prin care noi înţelegem cu totul şi cu totul altceva decît ceea ce înţelege d-l Prokopovici.

În loc de problema sistemului bicameral am putea lua drept exemplu pe cea a componenţei comisiilor agrare ; trebuie oare să se asigure în ele o treime din influenţă moşierilor, o treime ţăranilor şi o treime funcţionarilor de stat, după cum preconizează cadeţii, sau ele trebuie să fie constituite prin alegeri cu desăvîrşire libere, pe baza unui drept de vot *pe deplin* democratic ? Ce trebuie să înţelegem, în acest caz, prin „condiţii de viaţă politică sănătoasă pentru masele populare", ce zici d-le Prokopovici ? Pe cine vom îndepărta şi pe cine vom atrage printr-un democratism consecvent în această problemă ?

Şi să nu ne obiecteze „Russkie Vedomosti" că „în momentul de faţă primează asupra tuturor celorlalte puncte din programe un punct comun tuturor partidelor progresiste, punctul prin care se cere înfăptuirea libertăţii politice". Tocmai pentru că acest punct *primează* — lucru absolut indiscutabil, perfect adevărat — e necesar ca ma-

www.dacoromanica.ro

sele cele mai largi, ca milioane şi milioane de oameni să facă deosebire între semilibertate şi libertate şi să înţeleagă legătura indisolubilă dintre democratismul politic şi democratismul transformărilor agrare.

Dacă masele nu sînt cointeresate, conştiente, curajoase, active, hotărîte şi independente, nu se poate realiza absolut nimic nici într-un domeniu, nici în celălalt.

„Nevskaia Zvezda" nr. 12 din 10 iunie 1912 Semnat: V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar, confruntat cu textul apărut în culegerea „Marxism şi lichidatorism", partea a II-a, Petersburg, 1914

www.dacoromanica.ro

CAPITALISMUL ŞI „PARLAMENTUL"

Adevărurile democratismului nu trebuie să ascundă privirilor noastre faptul — adeseori scăpat din vedere de democraţii burghezi — că în ţările capitaliste instituţiile reprezentative generează în mod inevitabil forme specifice de influenţă a capitalului asupra puterii de stat. Noi nu avem un parlament, dar cretinism parlamentar în rîndurile liberalilor şi *corupţie parlamentară* în rîndurile tuturor deputaţilor burghezi avem cu nemiluita.

Muncitorii trebuie să-şi însuşească cum se cuvine acest adevăr dacă vor să înveţe a folosi instituţiile reprezentative *pentru* dezvoltarea conştiinţei, solidarităţii, activităţii efective şi eficiente a clasei muncitoare. Toate forţele sociale ostile proletariatului — „birocraţia", proprietatea funciară, capitalul — folosesc din plin aceste instituţii reprezentative *împotriva* muncitorilor. Trebuie să ştim cum fac ele acest lucru, ca să învăţăm să apărăm interesele de sine stătătoare ale clasei muncitoare şi dezvoltarea ei de sine stătătoare.

Duma a III-a a hotărît să acorde premii constructorilor de maşini autohtoni. Cine sînt aceşti autohtoni ? — „Cei care lucrează" în Rusia !

Dacă cercetăm însă lucrurile, vedem că capitaliştii străini şi-au mutat fabricile în Rusia. Taxele vamale sînt mari, profiturile imense — iată de ce capitalul străin se strămută *în interiorul* Rusiei. De pildă, un trust american, o uniune de capitalişti milionari, a construit o mare uzină

www.dacoromanica.ro

de maşini agricole la Liuberţî, lîngă Moscova. Capitalistul Mehlhoze fabrică maşini agricole la Harkov, iar capitalistul John Greaves la Berdeansk. Cît de „autohtoni", de „autentic ruşi" sînt aceşti întreprinzători!

Se înţelege însă că fără ajutorul multilateral al capitaliştilor ruşi ei *n-ar putea* cu nici un chip să lucreze în Rusia. O mînă spală pe alta. Capitaliştii americani, englezi, germani realizează profituri cu ajutorul capitaliştilor ruşi, cărora le revine o bună parte din ele. Să luăm, de pildă, minele aurifere de la Lena sau întreprinderile miniere din Ural. Cîte milioane nu şi-au împărţit aici între ei capitaliştii străini şi cei ruşi!

Duma le este extrem de utilă în această privinţă domnilor industriaşi. Capitaliştii au în Dumă, ca şi în Consiliul de stat, un număr considerabil de reprezentanţi, iar moşierul fără capital nu reprezintă nimic în zilele noastre. Atît pentru capitalişti cît şi pentru moşieri, Duma este un aparat gata pregătit pentru votarea de legi asupra „premiilor" *(pentru ei înşişi)*, asupra protecţiei vamale (o altă formă de premii pentru ei înşişi), asupra concesiunilor (o a treia formă de premii pentru ei înşişi) şi aşa mai departe *la nesfîrşit*.

Un liberal, care semnează „Un sceptic" a publicat în această chestiune un articol izbutit în ziarul liberal „Reci". El a atacat cu atîta foc pe „naţionalişti" (care şi-au autoacordat „premii" pentru încurajarea industriei „autohtone" a construcţiei de maşini, reprezentată de alde d-nii Greaves, Mehlhoze, Elworthy şi alte companii), încît m-a molipsit într-o oarecare măsură şi pe mine de scepticism.

Da, d-l liberal care semnează „Un sceptic" îi demască bine pe „naţionalişti". Dar de ce nu zice nimic despre cadeţi? De pildă, cînd Golovin umbla să obţină concesiuni, nu l-a ajutat oare în această îndeletnicire utilă şi rentabilă situaţia sa de *deputat* şi de fost preşedinte al Dumei?

Cînd Maklakov încasa onorarii „în cazul Taghiev", n-a contribuit oare situaţia sa de deputat în Dumă la angajarea lui în aceste procese „grase"? [132]

Şi cîţi alţi moşieri, comercianţi, capitalişti, financiari, avocaţi, afacerişti cadeţi nu şi-au lărgit operaţiile, nu şi-au consolidat „relaţiile", nu şi-au aranjat „afacerile" cu aju-

www.dacoromanica.ro

torul titlului de deputat şi al avantajelor, al înlesnirilor pe care le oferă el ?

Ce-ar fi dacă s-ar face o anchetă asupra operaţiilor financiare efectuate de diverşi deputaţi din Dumă sau cu participarea lor ?

Dar vezi că în toate ţările capitaliste s-au luat măsuri ca „secretul comercial“ să fie păstrat, ca *nici un* „parlament“ să nu permită asemenea anchete.

Deputaţii muncitorilor cunosc însă, fără îndoială, multe lucruri în legătură cu această chestiune şi, dacă şi-ar da osteneală, dacă s-ar interesa, ar culege date, ar aduna materiale, ar cerceta ziarele, s-ar informa la bursă etc., ar putea efectua şi singuri o foarte instructivă şi foarte utilă „anchetă“ asupra operaţiilor *lucrative* ale deputaţilor din Dumă şi a celor efectuate cu participarea lor.

În parlamentele europene, aceste operaţii sînt îndeobşte cunoscute, iar muncitorii le demască neîncetat, dînd în vileag numele afaceriştilor spre lămurirea poporului.

„Nevskaia Zvezda“ nr. 13 din 17 iunie 1912
Semnat : Un sceptic ne-liberal

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ALEGERILE ŞI OPOZIŢIA

Marxiştii şi-au precizat de mult atitudinea principială faţă de alegeri. Partidele de dreapta, de la Purişkevici pînă la Gucikov, burghezia monarhistă-liberală (cadeţii şi progresiştii) şi democraţia (democraţia muncitorească şi democraţia burgheză, adică trudovicii) — iată care sînt *cele trei* tabere principale aflate în luptă în alegeri. Între aceste tabere există o deosebire esenţială : ele reprezintă clase diferite, se deosebesc prin întregul lor program şi prin întreaga lor tactică. Numai cine înţelege cum se cuvine bazele principiale ale politicii fiecăreia dintre aceste tabere poate trage concluzii practice juste cu privire la campania electorală.

A trecut aproape o jumătate de an de cînd marxiştii au stabilit aceste teze cu precizie *, şi de atunci încoace justeţea lor a fost confirmată în mod foarte concret de manifestările opoziţiei liberale. „Vecinii şi duşmanii noştri din dreapta", fără a împărtăşi cîtuşi de puţin concepţiile noastre, ne-au oferit cu un zel lăudabil cea mai bună confirmare a justeţei lor. Se poate spune că e *o lege :* desfăşurarea activităţii şi a concepţiilor politice ale cadeţilor confirmă de minune concepţiile marxiştilor. Cu alte cuvinte, cînd începe să vorbească un cadet, puteţi fi siguri că el va infirma concepţiile promotorilor politicii muncitoreşti liberale tot atît de bine ca şi un marxist.

Iată de ce, între altele, este de două ori util pentru muncitori să urmărească cu atenţie politica cadetă : în

* Vezi volumul de faţă, pag. 39—44. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

primul rînd, vor ajunge să cunoască bine pe burghezul liberal, iar în al doilea rînd vor învăţa să vadă mai clar greşelile unora dintre partizanii clasei muncitoare.

Un asemenea folos îndoit va aduce, desigur, recentul articol publicat în *„Reci"* pe marginea unor importante declaraţii electorale făcute în *„Russkie Vedomosti"*. Este vorba de declaraţiile d-lui Akimov (Vl. Mahnoveţ), vechi „economist", adică oportunist din perioada 1897—1902. Ele se rezumă la apărarea făţişă a „blocului progresist", a cărui „platformă" (de altfel *ne*publicată !) d-l Akimov, care se pretinde social-democrat, o consideră „întru totul acceptabilă pentru social-democraţie".

Mulţi ageamii politici (de la Paris pînă la Krasnoiarsk) şi mulţi diplomaţi versaţi (de la Viena pînă la Vilno) [133] ne spuneau şi ne spun şi astăzi că politica muncitorească liberală este o „gogoriţă". Priviţi însă la d-l Akimov, stimabili oponenţi ! Nu veţi contesta, desigur, că el este o personificare a politicii muncitoreşti liberale. Şi nu veţi spune că Akimov este un „unicum", adică un caz izolat, un exemplar incomparabil, unic în felul său. Căci oricîte calităţi incomparabile ar avea d-l Akimov, el nu este un caz izolat ; ar fi de-a dreptul un neadevăr să spui aşa ceva. El a luat poziţie după d-l Prokopovici şi în acelaşi spirit cu el. El şi-a găsit un organ liberal de largă circulaţie, o tribună comodă, de pe care glasul său se face auzit pînă departe. El se bucură de „presă bună" printre ziariştii liberali. O, nu, el nu este un caz izolat. E adevărat că nu mai aparţine de multă vreme nici unei grupări. E adevărat că dreptul său de a se numi social-democrat este absolut fictiv. Dar el este exponentul unei *linii* politice care are rădăcini adînci, care dăinuieşte şi care, deşi adesea se ascunde, la cea mai mică înviorare politică iese *invariabil* la suprafaţă.

„Reci" „aprobă întru totul realismul lucid" al considerentelor d-lui Akimov, subliniind cu deosebită satisfacţie părerea lui că în prezent „social-democraţii trebuie să promoveze acea parte din sarcinile lor politice care va găsi sprijin în cercuri suficient de largi şi puternice politiceşte ale poporului".

www.dacoromanica.ro

Şi cum să nu se bucure „Reci“ ! Ceea ce „Naşa Zarea“ spune cu mii de grimase şi tertipuri, îngrămădind rezerve peste rezerve, ştergînd urmele şi făcînd paradă de cuvintele pseudomarxiste de mult răsuflate, d-l Akimov spune de-a dreptul, cam necioplit, cam simplist, cu o naivitate care merge pînă la... candoare.

Din punct de vedere formal, „Naşa Zarea“ şi „Nevski Golos“ pot foarte bine, desigur, să-şi decline orice răspundere pentru d-l Akimov. În practică însă, marele public cititor, care nu-i versat în subtilităţi şi nu manifestă nici un interes pentru ele, reţine din aceste publicaţii lichidatoriste numai „akimovismul“ şi nimic altceva. „Să nu torpilăm acţiunea progresiştilor“, a scris Martov. „Să promovăm acea parte din sarcini“ care va găsi sprijinul *progresiştilor*, scrie Akimov, menţionînd, bineînţeles, că neapartenenţa progresiştilor la nici un partid va înlesni oricărui partid să-şi păstreze (pe hîrtie) independenţa. A *promova* o parte din sarcini *mai mare* decît le place progresiştilor înseamnă tocmai „a torpila“ acţiunea lor — iată descifrarea lozincii lui Martov, descifrare dată de lupta politică concretă, dată de *mulţimea* bine reprezentată de Akimov.

Cadeţii şi progresiştii constituie, după convingerea lui Akimov, „cercuri largi şi puternice politiceşte ale poporului“. Este acelaşi neadevăr liberal despre care s-a vorbit nu de mult în „Nevskaia Zvezda“, într-un articol cu privire la caracterul şi însemnătatea polemicii marxiste împotriva liberalilor *. În realitate însă burghezia monarhistă-liberală în ansamblu, cuprinzînd şi pe cadeţi, şi pe progresişti, şi pe mulţi alţii, constituie un cerc foarte puţin larg al poporului şi foarte puţin puternic politiceşte.

Burghezia nu poate constitui nicicînd un cerc larg al poporului. Ea poate fi şi este puternică politiceşte într-o serie întreagă de ţări capitaliste, însă nu în Prusia şi nici în Rusia. Neputinţa politică uimitoare, fantastică, aproape neverosimilă a burgheziei din aceste din urmă ţări se explică prin faptul că ea se teme mult mai mult de revoluţie decît de reacţiune. De aici decurge în mod inevitabil neputinţa ei politică. Iar toate consideraţiile asupra „forţei

* Vezi volumul de faţa, pag. 374—381. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

politice" a burgheziei care ocolesc această particularitate *fundamentală* a stării de lucruri din Rusia sînt esenţialmente false şi, prin urmare, lipsite de orice valoare.

D-l Akimov vorbeşte ca un liberal făţiş şi cît se poate de moderat: noi, domnilor cadeţi şi progresişti, vă considerăm o forţă, acceptăm întru totul platforma voastră (deşi această platformă nu există!) şi promovăm noi înşine în prezent *acea parte* din sarcini care se bucură de sprijinul vostru, cerîndu-vă un singur lucru, şi anume „ca pe lista blocului (progresist) să fie incluşi şi social-democraţi". Aşa a scris literalmente Akimov! Accept orice, absolut orice, numai să ne includeţi pe lista liberală!

Ziarul „Reci" a fost cu totul lipsit de mărinimie *respingînd* pînă şi o rugăminte atît de moderată. Doar este vorba de alegătorii care vor vota pe baza legii de la 3 iunie, îi amintesc cadeţii lui Akimov. Ce reprezintă printre ei social-democraţii? Zero, „cu excepţia oraşelor mari, care nu intră în discuţie". Şi organul oficial al cadeţilor îl povăţuieşte cu un aer de condescendenţă pe docilul şi cumintele Akimov: „cu excepţia regiunilor periferice, ei (social-democraţii) vor trebui să se călăuzească aproape pretutindeni nu de intenţia de a desemna candidaturi proprii, ci de considerentul că trebuie asigurată victoria blocului progresist asupra blocului reacţionar al asupritorilor poporului".

Liberalul a respins brutal mîna întinsă cu umilinţă de exponentul politicii muncitoreşti liberale! Iată o răsplată meritată pentru renunţarea la luptă în oraşele mari. Oraşele mari ne aparţin nouă pentru că sîntem puternici, spun cadeţii, iar restul Rusiei ne aparţine pentru că sînt puternici autorii loviturii de stat de la 3 iunie şi legea lor de la 3 iunie, care ne asigură monopolul opoziţiei.

Nu-i rău răspunsul. Lecţia primită de Akimov este crudă, dar utilă.

„Nevskaia Zvezda" nr. 14
din 24 iunie 1912
Semnat: K. F.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

№ 15. НЕВСКІЙ № 15.

ЗВѢЗДА

Цѣна 5 коп.

Годъ первый.

№ 15 Петербургъ 1-го іюля 1912 г. № 15

Выпускъ 6-й посвященъ

„Спутникъ Избирателя".

содержитъ:

Значеніе выборовъ въ Петербургѣ.

Сравненіе столыпинской и народнической аграрной программы.

— ЗАБЫТЫ! —

Уроки классовой борьбы.

Prima pagină a ziarului „Nevskaia Zvezda" nr. 15 din 1 iulie 1912
în care au apărut articolele lui Lenin
„Însemnătatea alegerilor din Petersburg" şi „Comparaţie
între programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor"

Micşorat

www.dacoromanica.ro

ÎNSEMNĂTATEA ALEGERILOR DIN PETERSBURG

Ziarele ne informează că chestiunea datei convocării Dumei a IV-a de stat şi a fixării datei alegerilor pentru această Dumă a provocat în cercurile guvernante o serie de şovăieli. Unii erau de părere să se amîne convocarea Dumei de stat pînă în ianuarie, alţii ca ea să fie convocată în octombrie. Se spune că chestiunea a fost rezolvată conform celei de-a doua păreri.

Aşadar, alegerile bat la uşă : ne mai despart de ele doar 7—9 săptămîni. E momentul să ne gîndim că trebuie *să ne înzecim* energia în întreaga activitate electorală.

În acest articol aş dori să mă opresc asupra unei probleme speciale, care pentru democraţia muncitorească prezintă însă o importanţă deosebit de mare şi de generală. Este vorba de problema rolului alegerilor la Petersburg.

Alegerile în curia a 2-a orăşenească din Petersburg constituie punctul central al *întregii* campanii electorale în alegerile pentru Duma a IV-a de stat.

Numai la Petersburg există o presă muncitorească ceva mai bine organizată, care, cu toate persecuţiile înverşunate îndreptate împotriva ei, cu toate amenzile şi cu toate arestările de redactori, cu toată situaţia ei precară, cu toate rigorile cenzurii, este în stare să dea măcar o slabă oglindire a vederilor democraţiei muncitoreşti.

Fără o presă cotidiană, alegerile rămîn în obscuritate, şi se pierde jumătate, dacă nu chiar mai mult, din însemnătatea lor în ceea ce priveşte luminarea politică a maselor.

www.dacoromanica.ro

Aşadar, alegerile din Petersburg capătă semnificaţie de *exemplu* în campania electorală, căreia democraţia muncitorească trebuie să-i facă faţă în condiţiile nemaipomenit de grele din Rusia. Numai în cadrul acestor alegeri muncitorii pot desfăşura campania electorală *în văzul* tuturor. Alegerile în curia muncitorească au, fără îndoială, o însemnătate deosebit de mare, dar aici muncitorii nu se pot ciocni cu celelalte clase ale populaţiei şi de aceea nu pot desfăşura pe o scară *suficient* de largă revendicările de *însemnătate naţională*, vederile asupra sarcinilor *politicii generale* pe care democraţia înaintată, proletară, le-a elaborat *ca îndreptar* pentru întreaga democraţie în general.

La Petersburg, alegerile sînt directe. De aceea lupta electorală se poate desfăşura aici într-un mod mai precis, mai clar, mai partinic decît în alte părţi. Celelalte oraşe mari ar prezenta tot atîta importanţă ca şi Petersburgul dacă în provincie presiunea administrativă n-ar fi şi *mai* puternică decît în capitală, din care cauză democraţia muncitorească îşi croieşte drum şi se face ascultată cu greu.

În sfîrşit, în curia a 2-a din Petersburg lupta urmează să se dea între liberali şi democraţie. Cadeţii consideră curia a 2-a un apanaj *al lor*. Petersburgul este reprezentat de Miliukov, Rodicev şi Kutler.

E de prisos să mai spunem că această reprezentare a unei mase destul de largi de alegători democraţi de către liberali nu poate fi considerată în nici un caz un fapt normal. Alegerile pentru Duma a II-a au arătat că „domnia" cadeţilor în rîndurile alegătorilor democraţi de la oraşe este cu totul departe de a fi trainică. Chiar la Petersburg, în alegerile pentru Duma a II-a, „blocul de stînga", adică blocul democraţiei muncitoreşti şi al democraţiei burgheze (narodnicii), nu numai că *putea* să învingă, dar ar fi învins *cu siguranţă* dacă menşevicii de-alde Dan & Co. n-ar fi scindat atunci campania electorală a muncitorilor şi n-ar fi provocat prin aceasta în rîndurile narodnicilor şovăieli şi oscilări cît se poate de dăunătoare pentru succesul cauzei. E suficient să amintim că, în alegerile pentru Duma a II-a, chiar şi „socialiştii-

www.dacoromanica.ro

revoluționari" i-au urmat pînă în ultima clipă pe menșevici, susținînd blocul cu cadeții!

Întrucît actuala lege electorală prevede balotajul, în primul stadiu nu sînt necesare și admisibile nici un fel de blocuri.

La Petersburg, lupta se va da între democrația muncitorească și liberali. E puțin probabil ca narodnicii să fie atît de puternici, încît să se poată prezenta în alegeri cu liste proprii: ei s-au „autolichidat" cu prea mult zel, urmînd linia lichidatorilor noștri. De aceea democrația muncitorească are asigurat în mod aproape cert sprijinul democrației burgheze (al trudovicilor și al narodnicilor), dacă nu în primul stadiu al alegerilor, cel puțin la balotaj.

Liberalii au ca reprezentant din partea Petersburgului pe liderul lor, d-l Miliukov. Pînă acum ei au dispus de o majoritate compactă. Fondurile pe care burghezia liberală monarhistă le pune la dispoziția lor, mijloacele lor de agitație — cele două cotidiane pe care le editează —, precum și faptul că organizația lor este în realitate tolerată, aproape legalizată de facto, toate acestea pun pe cadeți într-o situație favorizată.

Muncitorii au de partea lor masa muncitorească, democratismul cinstit și consecvent, energia și devotamentul față de cauza socialismului și a democrației muncitorești. Sprijinindu-se pe *aceste* forțe și dispunînd de un cotidian muncitoresc, muncitorii *pot* învinge. Lupta muncitorilor pentru mandatele de deputați din partea Petersburgului are, indiscutabil, o însemnătate deosebită *pe scara întregii Rusii* în întreaga campanie electorală pentru Duma a IV-a.

Amatorii de discuții pe tema „unirii" întregii opoziții — începînd cu progresiștii și cadeții și sfîrșind cu prudentul și abilul lichidator Martov și cu Prokopovici și Akimov, care-s cam simpli și necioplți — se străduiesc cu toții să ocolească sau să estompeze problema alegerilor la Petersburg. Ei ocolesc, ca să zicem așa, centrul politic și se strecoară bucuroși spre periferia politică. Ei vorbesc mult, elocvent și cu înflăcărare despre ceea ce ar fi indicat să se întreprindă în stadiul al doilea al alegerilor, adică atunci cînd partea principală, esențială, hotărîtoare

www.dacoromanica.ro

a campaniei electorale se va fi sfîrşit, dar păstrează „o tăcere cu tîlc" în privinţa Petersburgului, care a fost cucerit de cadeţi şi care trebuie *să fie recucerit* de la ei şi înapoiat democraţiei.

La Petersburg n-au putut fi aleşi deputaţi ai democraţiei nici în baza legii din 11 decembrie 1905, nici în baza legii din 3 iunie 1907, astfel încît expresia „să fie înapoiat" pare nepotrivită. Dar Petersburgul aparţine democraţiei, aşa cum o dovedeşte mersul întregii mişcări de eliberare din Rusia, iar pe o anumită treaptă de dezvoltare a acesteia *nici chiar* stăvilarul de proporţii monstruoase al legii electorale de la 3 iunie nu va putea opri „revărsarea torentului democratic".

Majoritatea alegătorilor din curia a 2-a aparţin, fără îndoială, păturilor democratice ale populaţiei. Cadeţii duc după ei aceste pături, *înşelîndu-le pur şi simplu* prin faptul că ei, partid burghez liberal monarhist, se dau drept democraţie. O asemenea înşelăciune au practicat şi practică *toţi* liberalii din lume în alegerile pentru toate parlamentele. Iar partidele muncitoreşti din toate ţările îşi măsoară succesele luînd drept criteriu, între altele, măsura în care reuşesc să smulgă democraţia mic-burgheză de sub influenţa liberalilor.

Marxiştii ruşi trebuie să-şi pună şi ei în mod clar, precis şi ferm această sarcină. De aceea, în cunoscutele lor hotărîri din ianuarie, ei au declarat deschis că în oraşele mari, unde este evident că nu există un pericol ultrareacţionar, este admisibilă încheierea de blocuri *numai* cu democraţii împotriva liberalilor*. Această hotărîre „ia taurul de coarne". Ea dă un răspuns direct la una dintre cele mai importante probleme ale tacticii electorale. Ea defineşte *spiritul*, orientarea, caracterul *întregii* campanii electorale.

Dimpotrivă, lichidatorii, cărora le place să-i califice pe cadeţi drept „reprezentanţi" ai „democraţiei orăşeneşti", comit o profundă greşeală. Asemenea calificări *denaturează* lucrurile: victoriile electorale ale *liberalilor asupra* democraţilor, manevrele electorale la care recurg liberalii

* Vezi volumul de faţă, pag. 147. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pentru a înşela pe alegătorii democraţi sînt prezentate drept dovadă a „democratismului" cadeţilor. Ca şi cum Europa n-ar cunoaşte zeci de exemple care arată că partidele *anti*democratice duceau ani de-a rîndul la remorca lor diverse pături democratice pînă cînd adevăraţii democraţi burghezi, şi de cele mai multe ori social-democraţii, smulgeau aceste pături de sub influenţa acestor partide politice, al căror spirit le era *străin*.

Lupta electorală din Petersburg este o luptă între liberali şi democraţia muncitorească pentru hegemonie în cadrul întregii mişcări de eliberare din Rusia.

Acest rol extrem de important al alegerilor din Petersburg ne impune, printre altele, două concluzii de ordin practic. Cui i se dă mult i se şi cere mult. Muncitorii din Petersburg trebuie să desfăşoare campania electorală în curia a 2-a orăşenească din Petersburg în numele *întregii* democraţii muncitoreşti din întreaga Rusie. Sarcina ce le revine este o sarcină mare şi grea. Ei sînt un exemplu. Ei trebuie să dea dovadă de maximum de iniţiativă, de energie şi de perseverenţă. Ei au făcut acest lucru în ceea ce priveşte cotidianul muncitoresc. Acum trebuie să continue şi în alegeri acest început atît de bun.

Atenţia întregii Rusii este îndreptată asupra luptei electorale la Petersburg. Şi *ajutorul* întregii Rusii trebuie îndreptat spre acest oraş. Fără un ajutor multilateral, venit din toate colţurile Rusiei, muncitorii din Petersburg, singuri, nu-l vor putea învinge pe „inamic".

„Nevskaia Zvezda" nr. 15 din 1 iulie 1912
Semnat: F. F.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

COMPARAŢIE ÎNTRE PROGRAMUL AGRAR AL LUI STOLÎPIN ŞI CEL AL NARODNICILOR

În articolele precedente (vezi nr. 3 şi 6 ale ziarului „Nevskaia Zvezda") * am înfăţişat principalele date referitoare la proprietatea funciară din Rusia europeană şi am arătat esenţa problemei agrare din Rusia. Lichidarea rămăşiţelor feudale în *agricultură* — iată în ce constă această esenţă.

Contradicţia dintre capitalism — care domină în întreaga lume şi la noi în Rusia — şi *proprietatea funciară* feudală, atît cea moşierească cît şi cea ţărănească lotuală, este o contradicţie ireductibilă. Vechea proprietate funciară feudală trebuie să fie sfărîmată în mod inevitabil, şi cu cît sfărîmarea va fi mai îndrăzneaţă, mai hotărîtă şi mai necruţătoare, cu atît mai bine va fi pentru întreaga dezvoltare a Rusiei, cu atît mai bine va fi pentru muncitori şi ţărani, pe care astăzi îi apasă şi-i oprimă, *în afară* de capitalism, o mulţime de rămăşiţe feudale.

Se naşte întrebarea: aceasta fiind starea de lucruri, cum se poate face o comparaţie între programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor? Nu sînt ele oare două programe cu totul opuse?

Da, dar această opoziţie nu exclude o *asemănare* esenţială între programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor. Anume: *ambele* recunosc necesitatea *sfărîmării* vechii proprietăţi funciare. Vechiul trebuie să fie sfărîmat, şi cît mai repede, cu cît mai multă hotărîre — spun adep-

* Vezi volumul de faţă, pag. 276—279 şi 319—323. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ţii „reformei agrare" a lui Stolîpin —, dar în aşa fel încît toată povara acestei sfărîmări să cadă asupra majorităţii ţăranilor, asupra celor mai ruinaţi şi celor mai oropsiţi. Moşierii nu trebuie să piardă nimic cu acest prilej. Iar dacă este inevitabil ca ei să-şi piardă o parte din pămînturi, aceste pămînturi trebuie să fie expropriate exclusiv pe baza liberului consimţămînt al moşierilor şi a unei evaluări „echitabile" din punctul de vedere al moşierilor. Ţăranii înstăriţi trebuie să fie sprijiniţi, iar ruinarea masei celor „nevoiaşi" nu ne priveşte.

Iată esenţa programului agrar al lui Stolîpin. Consiliul nobilimii unite, care i-a dictat lui Stolîpin acest program, a procedat ca un adevărat reprezentant al reacţionarilor, care nu sînt flecari, ci oameni de acţiune. Mizînd pe cei înstăriţi, Consiliul nobilimii unite a rămas întru totul fidel intereselor sale de clasă. Într-adevăr, după 1905 a devenit clar că apărarea poliţistă, birocratică împotriva ţărănimii nu este suficientă.

Dar unde putea să-şi mai caute aliaţi Consiliul nobilimii unite? Numai în rîndurile infimei minorităţi de ţărani înstăriţi, de „chiaburi", de „lipitori ale satelor". La sate era imposibil să-şi găsească alţi aliaţi. Şi, pentru a atrage de partea lor pe „noii moşieri", reacţionarii n-au ezitat să dea pe mîna acestora *întregul sat*, ca să-l jefuiască ca în codru.

Dacă sfărîmarea este inevitabilă, apoi să sfărîmăm proprietatea funciară *lotuală*, în folosul nostru şi al *noilor moşieri* — iată esenţa politicii agrare dictate lui Stolîpin de Consiliul nobilimii unite.

Vorbind însă din punct de vedere pur teoretic, trebuie să recunoaştem că o sfărîmare nu mai puţin hotărîtă şi chiar mult mai hotărîtă este posibilă şi *pe altă cale*. Orice medalie are şi un revers. Dacă, de pildă, cele 70 000 000 de deseatine de pămînt care aparţin unui număr de 30 000 de moşieri ar trece în mîinile a 10 000 000 de gospodării ţărăneşti, adăugîndu-se la cele 75 000 000 de deseatine pe care le posedă ele, dacă toate aceste pămînturi *ar fi puse laolaltă* şi împărţite apoi ţăranilor înstăriţi şi celor mijlocii (căci ţăranii săraci tot nu ar avea cu ce

www.dacoromanica.ro

ara, cu ce semăna, cu ce îngrăşa, cu ce cultiva pămîntul), care ar fi rezultatul acestei transformări?

Puneţi această chestiune din punct de vedere pur economic, examinaţi această posibilitate teoretică prin prisma condiţiilor generale ale economiei capitaliste din întreaga lume. Veţi vedea că rezultatul transformării presupuse de noi ar fi o sfărîmare *mai consecventă*, mai hotărîtă, mai necruţătoare a proprietăţii funciare *feudale* decît prevede programul lui Stolîpin.

De ce tocmai a proprietăţii funciare feudale şi numai a ei? Pentru că, prin forţa lucrurilor, proprietatea funciară *capitalistă nu poate fi* desfiinţată prin nici un fel de trecere a pămîntului dintr-o mînă într-alta şi nici chiar prin trecerea tuturor pămînturilor în mîinile statului („naţionalizarea" pămîntului, cum se spune în economia politică). Proprietatea funciară capitalistă înseamnă stăpînirea pămîntului de către cel care posedă capital şi se adaptează cel mai bine la condiţiile pieţei. Indiferent în proprietatea cui s-ar afla pămîntul — a vechiului moşier, a statului sau a ţăranului înzestrat cu lot —, el va încăpea în orice caz în mîna unui *stăpîn*, care va putea oricînd să ia pămînt în arendă. Arendăşia se extinde în *toate* ţările capitaliste, în condiţiile celor mai variate forme de proprietate funciară. Nici un fel de interdicţii nu-l pot împiedica pe capitalist, pe întreprinzătorul care posedă capital şi cunoaşte condiţiile pieţei să acapareze pămînt din moment ce piaţa domină întreaga producţie socială, adică din moment ce această producţie rămîne capitalistă.

Mai mult. Arendăşia este *chiar mai convenabilă* pentru capitalismul pur, pentru o adaptare cît mai deplină, mai liberă şi mai „ideală" la condiţiile pieţei decît proprietatea asupra pămîntului. De ce? Fiindcă proprietatea privată asupra pămîntului *îngreunează* trecerea lui dintr-o mînă într-alta, *frînează* adaptarea folosirii pămîntului la condiţiile pieţei, *fixează* pămîntul în mîinile unei familii sau unei persoane şi ale urmaşilor acesteia, chiar dacă ei sînt proşti gospodari. Arendăşia este o formă mai elastică, care permite ca adaptarea folosirii pămîntului la condiţiile pieţei să se facă mult mai simplu, mai uşor şi mai repede.

www.dacoromanica.ro

De aceea, de pildă, Anglia nu reprezintă o excepţie printre celelalte ţări capitaliste, ci, aşa cum arăta Marx criticînd teoria lui Rodbertus [134], în această ţară există orînduirea agrară cea mai desăvîrşită din punctul de vedere al capitalismului. Şi în ce constă orînduirea agrară din Anglia ? În vechea proprietate funciară, landlordismul, combinată cu o nouă formă de arendare, liberă, pur capitalistă.

Dar dacă acest landlordism ar exista fără landlorzi, adică pămîntul n-ar fi proprietatea landlorzilor, ci a statului ? Asta ar reprezenta o orînduire agrară *şi mai* desăvîrşită din punctul de vedere al capitalismului, cu o şi mai mare libertate de adaptare a folosirii pămîntului la condiţiile pieţei, cu o şi mai mare uşurinţă de circulaţie a pămîntului ca obiect de exploatare, cu o şi mai mare libertate, amploare, claritate şi precizie a luptei de clasă, caracteristică oricărei forme de proprietate funciară capitalistă.

Cu cît o ţară a rămas mai mult în urma capitalismului mondial, cu cît trebuie să se străduiască mai mult să-şi ajungă din urmă vecinii, cu cît „şi-a neglijat" mai mult „boala", boala proprietăţii funciare feudale şi a micii gospodării aservite, cu cît mai imperioasă este pentru această ţară necesitatea unei sfărîmări *radicale* a *tuturor* relaţiilor de proprietate funciară, a întregii ei orînduiri agrare, cu atît mai firesc este ca în această ţară să apară şi să capete o largă circulaţie în rîndurile populaţiei agricole tot felul de idei şi planuri de naţionalizare a pămîntului.

Atît anul 1905 cît şi primele două Dume au dovedit fără putinţă de tăgadă, iar Duma a III-a a confirmat în mod indirect prin deputaţii săi „ţărani" (trecuţi prin sita moşierilor), că în rîndurile populaţiei agricole din Rusia au căpătat o foarte largă răspîndire tot felul de idei şi planuri de naţionalizare a pămîntului. Înainte de a aproba sau reproba aceste idei trebuie să ne punem întrebarea : *de ce* au căpătat ele o largă răspîndire, *ce* necesitate economică le-a generat ?

Nu e suficient să critici aceste idei sub aspectul coerenţei lor, al armoniei sau al justeţii lor teoretice. Ele

www.dacoromanica.ro

trebuie să fie criticate din punctul de vedere al necesității economice care și-a găsit oglindirea în ele, oricît de „capricioasă", de greșită și de „strîmbă" ar fi uneori această oglindire.

Necesitatea economică care la începutul secolului al XX-lea a generat în rîndurile țărănimii ruse ideea naționalizării pămîntului este necesitatea unei sfărîmări radicale a vechii proprietăți funciare. Ideea „împărțirii egalitare" a întregului pămînt este ideea *egalității*, generată în mod necesar de lupta împotriva rămășițelor feudalismului și extinsă *în mod inevitabil* asupra pămîntului în situația în care 30 000 de „iobăgiști epigoni" posedă 70 000 000 de deseatine de pămînt, iar 10 000 000 de țărani înrobiți 75 000 000 de deseatine.

Trecerea pămînturilor din prima categorie în categoria a doua sau, mai bine zis, în mîinile proprietarilor pămînturilor din categoria a doua nu este cîtuși de puțin o utopie. Utopic este doar să visezi la egalitatea proprietarilor de pămînt în condițiile dominației pieței, utopic este să visezi la *„dreptul* asupra pămîntului" al tuturor „cetățenilor și cetățencelor" (inclusiv al celor fără gospodărie) în condițiile capitalismului. Utopismul *acestor* idei nu trebuie însă să ne facă să uităm realitatea vie, absolut autentică care se ascunde *de fapt* îndărătul lor.

Desființarea *tuturor* deosebirilor medievale dintre formele de proprietate funciară — moșierească, lotuală etc. — nu este cîtuși de puțin o utopie. Lichidarea vechilor relații funciare nu este de loc o utopie. Dimpotrivă, tocmai dezvoltarea capitalismului cere în modul cel mai imperios *această* lichidare. În condițiile capitalismului *nu este posibilă nici* „împărțirea egalitară" a pămîntului, nici „socializarea" lui. Astea sînt utopii.

Naționalizarea pămîntului în condițiile capitalismului este întru totul posibilă economicește, iar însemnătatea ei *reală* ar consta în orice caz, adică indiferent de modul în care ar fi efectuată, indiferent de către cine ar fi efectuată, indiferent în ce condiții, pe o bază trainică și pentru multă vreme sau pe o bază șubredă și pentru scurtă vreme, — ar consta în orice caz în lichidarea la maximum a tot ceea ce este medieval în proprietatea funciară și în

www.dacoromanica.ro

orînduirea agrară din Rusia, precum şi într-o adaptare mult mai *liberă* a *noii* proprietăţi funciare şi a noilor forme de folosinţă a pămîntului la noile condiţii ale pieţei mondiale.

Să ne închipuim pentru o clipă că a fost realizat planul narodnicilor de stînga, de pildă sub forma împărţirii tuturor pămînturilor în mod egal între cetăţeni şi cetăţence. În condiţiile capitalismului, o asemenea împărţire ar fi cea mai mare absurditate. În condiţiile capitalismului, ea nu s-ar menţine, n-ar putea să se menţină nici măcar un an. Dar asta înseamnă oare că rezultatele ei ar fi egale cu zero sau ar constitui un minus?

Nicidecum! Rezultatele ei ar constitui un imens *plus*, nu cel la care se aşteaptă narodnicii de stînga, dar un plus absolut real. El ar consta în aceea că ar fi suprimate toate deosebirile dintre actualele forme feudale de proprietate. Acest lucru ar reprezenta un imens cîştig pentru întreaga economie naţională, pentru capitalism, pentru proletariat, căci nu există nimic mai dăunător pentru dezvoltarea Rusiei decît vechea proprietate funciară care dăinuieşte pînă astăzi. Atît proprietatea moşierească cît şi cea lotuală sînt forme de proprietate funciară *pe de-a-ntregul* feudale.

Împărţirea egalitară preconizată de ei nu s-ar menţine, dar *o întoarcere la vechea stare de lucruri* ar fi imposibilă! Îngrădirile, odată suprimate, n-ar mai putea fi reînviate de nici un fel de „restauraţie". Nici o forţă politică din lume nu ar putea împiedica stabilirea unor *noi* îngrădiri, limite, forme de folosire a pămîntului care să corespundă *noilor* cerinţe ale pieţei.

„Să dezgrădim pămîntul", spunea un narodnic de stînga, pe cîte îmi amintesc, în Duma a II-a. El îşi închipuia că în acest fel se va ajunge la „folosirea egalitară a pămîntului". El se înşela. *Prin glasul lui* însă — aceasta-i ironia istoriei! — vorbea *burghezul* radical cel mai consecvent şi mai neînfricat, care simte absurditatea *vechilor* „îngrădiri" feudale ale proprietăţii funciare „lotuale", „nobiliare", „bisericeşti" etc. etc. şi totodată necesitatea *suprimării tuturor* acestor îngrădiri în vederea unei *noi* repartizări a pămîntului. Numai că asta nu se va face

www.dacoromanica.ro

„după numărul de suflete", cum visează narodnicul, ci *după capital*, după cum *va impune piaţa*.

Planurile constructive ale narodnicilor sînt utopii. Dar aceste planuri constructive conţin un element distructiv în ceea ce priveşte feudalismul. Iar acest element nu este de loc o utopie. El este o realitate vie, o realitate cît se poate de persistentă şi de progresistă din punctul de vedere al capitalismului şi al proletariatului.

Să rezumăm pe scurt părerile noastre. Asemănarea reală dintre programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor constă în faptul că *ambele* tind spre o *sfărîmare* radicală a vechii proprietăţi funciare feudale. Asta e foarte bine. Ea nu merită decît să fie sfărîmată. Cei mai reacţionari *dintre toţi* sînt cadeţii de la *„Reci"* şi de la *„Russkie Vedomosti"*, care îi reproşează lui Stolîpin această sfărîmare în loc să demonstreze necesitatea unei sfărîmări şi mai hotărîte, şi mai consecvente. Vom vedea în articolul următor că sfărîmarea în spirit stolîpinist *nu poate* înlătura aservirea şi munca în dijmă, pe cînd sfărîmarea în spirit narodnicist le *poate* înlătura *.

Deocamdată vom remarca că singurul rezultat pe deplin real al sfărîmării stolîpiniste este înfometarea a 30 000 000 de oameni. Şi rămîne de văzut dacă sfărîmarea stolîpinistă nu va învăţa poporul rus *cum trebuie* să înfăptuiască o sfărîmare mai hotărîtă. De învăţat, îl învaţă, fără îndoială. Vom trăi şi vom vedea dacă poporul îşi va însuşi această învăţătură.

„Nevskaia Zvezda" nr. 15
din 1 iulie 1912
Semnat: R. S.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

---

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 234—239. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

SITUAŢIA DIN P.M.S.D.R. ŞI SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI

P.M.S.D.R. a trecut prin anii nemaipomenit de grei ai dezmăţului contrarevoluţiei şi în prezent se află pe calea cea bună a refacerii organizaţiei sale, a consolidării forţelor sale şi a influenţei sale diriguitoare asupra proletariatului din Rusia, care în 1905 a dat puternice lovituri absolutismului şi care în viitoarea revoluţie îl va distruge.

Anii 1908—1911 au fost ani grei, ani de sciziune : în această perioadă s-a despărţit de P.M.S.D.R. actuala Conducere centrală a social-democraţiei din Polonia şi Lituania, care în 1906 a intrat în partidul nostru şi a mers alături de noi, bolşevicii, împotriva menşevicilor oportunişti.

Muncitorii social-democraţi din Polonia trebuie să privească în mod critic faptul că actuala Conducere centrală s-a despărţit de P.M.S.D.R. Iată de ce am acceptat foarte bucuros propunerea *Comitetului din Varşovia* al social-democraţiei din Polonia şi Lituania de a înfăţişa pe scurt, în „Gazeta muncitorească“ [135], cauzele sciziunii din partid şi rolul trist pe care l-a jucat aici actuala Conducere centrală şi de a arăta sarcinile imediate ale proletariatului social-democrat din întreaga Rusie.

I

Tovarăşii muncitori din Polonia cunosc divergenţele care au existat între bolşevici şi menşevici în timpul revoluţiei din 1905. O serie de reprezentanţi marcanţi ai so-

www.dacoromanica.ro

cial-democrației din Polonia și Lituania, ca Rosa Luxemburg de pildă, s-au situat la început, în 1904, de partea menșevicilor, dar revoluția a dezvăluit curînd greșeala lor, vădind oportunismul menșevicilor.

Contrarevoluția din anii 1908—1911 a marcat o nouă etapă în istoria Rusiei. Vechiul absolutism a făcut încă un pas în direcția monarhiei burgheze. A apărut Duma moșierilor și a marii burghezii. Țarismul nu și-a pierdut încă caracterul feudal, dar el a promovat o politică agrară burgheză care tindea să creeze cît mai curînd o proprietate funciară privată, cu prețul unei nemaipomenite ruinări și nimiciri a milioane de țărani. Liberalismul burghez a făcut o pronunțată cotitură spre contrarevoluție, dedîndu-se la o adevărată orgie a renegării.

În rîndurile intelectualității, în general, domneau o dezbinare și o destrămare fără precedent. Împotriva proletariatului s-a dezlănțuit prigoana țarismului care se răzbuna pentru revoluție, iar renegații împroșcau proletariatul cu torente de calomnii.

Sarcina P.M.S.D.R. era să mențină partidul social-democrat *revoluționar* al clasei muncitoare, *adaptîndu-se la noile* condiții de activitate.

Chiar de la primii pași întreprinși în direcția rezolvării acestei sarcini, în cadrul P.M.S.D.R. au apărut noi curente antiproletare, care subminau *însăși existența* partidului. Ele au fost generate de situația istorică a contrarevoluției noastre. Aceste curente burgheze erau *lichidatorismul și otzovismul.*

Luați de valul dezertării burgheze, lichidatorii au renegat revoluția. Ei au pus cruce partidului ilegal, căutîndu-și un teren exclusiv legal în condițiile regimului pretins „constituțional" de la 3 (16) iunie și propovăduind înnoirea constituțională a acestuia. „Partid muncitoresc legal" și lozinca *reformelor constituționale* — iată esența politicii lor. Ea nu era o politică muncitorească social-democrată, ci o politică muncitorească liberală.

E clar că a compara pe lichidatori cu oportuniștii din partidele muncitorești social-democrate vest-europene (așa cum face actuala Conducere centrală sub influența lui Tyszka) e de-a dreptul ridicol. Lichidatorii noștri nu

www.dacoromanica.ro

recunosc partidul în forma lui actuală, adică ilegală, și organizează un partid *nou*, legal. Ei nu sînt un curent în interiorul partidului, ci s-au desprins de partid. Renegarea vădită a partidului și distrugerea lui de către lichidatori au provocat o ripostă hotărîtă din partea menșevicilor înșiși. În Rusia, muncitorii menșevici *nu* i-au urmat pe lichidatori, iar în străinătate menșevicul Plehanov s-a pus în fruntea menșevicilor „partinici" (antilichidatoriști). Plehanov a recunoscut acum clar și fățiș în presă că lichidatorii *organizează un nou* partid [136].

Spre informarea muncitorilor polonezi, adăugăm că principalele organe ale lichidatorilor sînt: în străinătate „Golos Soțial-Demokrata" (Martov, Dan, Akselrod și alți „golosiști"), iar în Rusia „Nașa Zarea" (Potresov, Leviți, Cerevanin și alții). „Otzoviștii" (de la „a rechema" * pe deputații social-democrați din Duma a III-a) au boicotat Duma a III-a, neînțelegînd necesitatea de a folosi tribuna Dumei și toate „posibilitățile legale" în vederea desfășurării unei activități social-democrate revoluționare. Ei au transformat lozincile tacticii revoluționare din 1905 în niște fraze lipsite de conținut. Experiența a arătat curînd că boicotarea Dumei a III-a este o absurditate, care îi duce pe social-democrații boicotiști din Rusia, chiar împotriva voinței lor, pe calea anarhismului. Dacă în vara anului 1907 majoritatea bolșevicilor era pentru boicot, încă în primăvara anului 1908 ei au ajuns să înțeleagă învățămintele experienței și au dat o ripostă vehementă agitației „otzoviștilor" la Petersburg și la Moscova. După această înfrîngere totală suferită în Rusia, otzoviștii și apărătorii lor au vegetat în străinătate, formînd un mic grup cu totul neputincios, grupul „Vpered" (Lunacearski, Aleksinski etc.).

E de prisos să mai adăugăm că, datorită slăbiciunii majorității organizațiilor din Rusia, datorită faptului că grupurile din străinătate s-au rupt de munca din Rusia, majoritatea acestor grupuri duceau în mod absolut „liber" o acțiune de distrugere și de descompunere a partidului, fără a recunoaște nici o disciplină și fără a avea mandat

* În limba rusă „otozvat" — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

din partea vreunei organizații din Rusia să conducă un organ de presă și să publice broșuri și proclamații. În afară de grupulețele cu diverse concepții principiale, au apărut, ca de obicei, diferite grupulețe complet lipsite de principii, care, sub pretextul „împăciuirii" și „unificării" partidului, se străduiau să-și agonisească un mic capital politic prin misitie, diplomație măruntă și intrigărie. Mari meșteri în această privință erau Troțki cu „Pravda" de la Viena și Tyszka cu Conducerea centrală.

II

În fața P.M.S.D.R. s-a pus problema : cum trebuie refăcut partidul ?

E clar că partidul nu putea fi refăcut nici *împreună* cu cei care voiau *să-l lichideze*, nici împreună cu cei care boicotau Duma și posibilitățile legale ; ori grupulețele din străinătate care promovau această politică burgheză trebuiau să renunțe la ea, supunîndu-se majorității covîrșitoare a organizațiilor, grupurilor și cercurilor din Rusia, ori acestea din urmă trebuiau să refacă partidul *în pofida* acestor grupulețe din străinătate.

În ianuarie 1910 a avut loc pentru ultima oară o ședință plenară a C.C. al P.M.S.D.R., care a încercat să-i salveze pe lichidatorii și otzoviștii ce se desprindeau de social-democrație, căutînd să-i îndrepte pe calea unei munci partinice. Caracterul absurd și nesocial-democrat al ambelor acestor devieri era atît de evident, încît *nimeni* n-a cutezat să le apere. S-a recunoscut *în unanimitate* că ele sînt niște curente *burgheze*, că numai prin condamnarea lor se pot crea condițiile necesare refacerii partidului.

O hotărîre unanimă nu este însă suficientă dacă nu este urmată de o acțiune comună. Or, lichidatorii și otzoviștii, în pofida hotărîrilor plenarei C.C., nu și-au slăbit, ci *și-au intensificat* activitatea distructivă. *Pentru partid* a luptat timp de un an și jumătate (ianuarie 1910 — iunie 1911) Organul său Central, condus de bolșevici și polonezi, iar menșevicul Plehanov a sprijinit energic lupta dusă împotriva lichidatorilor.

www.dacoromanica.ro

Împotriva partidului „au lucrat" din răsputeri lichidatorii, vperediștii, Troțki și Bundul. Letonii șovăiau, situîndu-se în majoritatea cazurilor de partea lichidatorilor. Lichidatorii au mers atît de departe cu activitatea lor distructivă, încît au nimicit C.C. al partidului ! Plenara a hotărît să refacă C.C. din Rusia și să coopteze noi membri, dar lichidatorii n-au vrut nici măcar să vină la vreo ședință, declarînd că atît partidul ilegal cît și C.C. ilegal sînt „dăunătoare". Mai poți oare compara, după toate acestea, pe lichidatori cu oportuniștii vest-europeni în alt scop decît acela de a face intrigi ?

Partidul a rămas fără Comitet Central. Destrămarea partidului era inevitabilă. El putea fi refăcut numai de organizațiile *ruseşti*, adică de cele care activau în Rusia. Dar aici a început să se manifeste în toată splendoarea ei politica de fățărnicie și de intrigărie a lui Tyszka, care în cadrul Conducerii centrale a majorizat pe adepții unei politici mai principiale, făcînd ca aceasta să ajungă la o ruptură cu P.M.S.D.R., să se situeze *între* partid și lichidatorii partidului.

Spre a înțelege această politică, care dăunează mișcării social-democrate poloneze, să luăm mai întîi un fapt din domeniul luptei *ideologice* din partidul nostru.

Plenara C.C., după cum am arătat mai sus, a condamnat în unanimitate lichidatorismul. Dar o parte din rezoluția cea mai importantă (așa-zisul § 1) a fost redactată într-un sens diametral opus ; ea făcea jocul lichidatorilor. În acest paragraf este exprimată părerea că în prezent, adică în perioada de contrarevoluție, social-democrația aplică *pentru prima oară* integral metodele social-democrației internaționale. Acest paragraf, care lasă o portiță pentru teoriile renegaților, a fost propus de Tyszka, care tot încerca să manevreze între lichidatori și partid. Lichidatorii, firește, au sprijinit călduros acest paragraf, ajutîndu-l pe Tyszka „să învingă" ; o parte dintre bolșevici, așa-zisul grup al „împăciuitoriștilor" (adică de fapt al troțkiștilor), au alunecat și ei spre lichidatori.

După plenară, Plehanov a ridiculizat în mod strălucit și vehement acest punct (fără să știe cine-i autorul lui), numindu-l „vaporos", vag, nebulos [137]. După Plehanov am

www.dacoromanica.ro

scris şi eu în această chestiune, relatînd lupta pe care am dus-o fără rezultat împotriva coaliţiei lui Tyszka cu „împăciuitoriştii“ şi lichidatorii *.

Timp de doi ani, *nici unul* dintre numeroşii publicişti ai Conducerii centrale n-a spus *nici un cuvînt* în apărarea acestui paragraf.

Manevrele lui Tyszka n-au dus decît la denaturarea lichidatoristă a concepţiilor partidului.

Şi mai triste au fost rezultatele acestei politici în problema organizatorică.

C.C. nu mai există. Partidul poate fi refăcut numai de o conferinţă a organizaţiilor din Rusia. Dar cum să convocăm această conferinţă ? Evident, *nu împreună* cu cei care lichidează partidul, ci *fără ei*.

Tyszka balansează, manevrează şi se joacă de-a „unificarea“ partidului cu cei care-l lichidează. La început, Tyszka plus grupuleţul „împăciuitoriştilor“ (un grupuleţ din străinătate cu totul neputincios, care timp de un an de zile n-a primit nici o comandă pentru publicaţiile sale din partea nici unei organizaţii din Rusia) se alătură bolşevicilor, îşi asumă *controlul* convocării conferinţei, dau bani agenţilor care o convoacă, trimit aceşti agenţi în toate părţile, afirmînd că ei „unifică“ partidul (această afirmaţie stîrneşte rîsete homerice atît în rîndurile lichidatorilor cît şi în rîndurile noastre).

Aceşti agenţi îşi încep turneul *la Kiev*, unde organizaţia era indiscutabil menşevică, fapt recunoscut în presă pînă şi de duşmanii noştri inveteraţi, Troţki şi letonii. Date fiind atacurile furibunde ale lichidatorilor împotriva conferinţei noastre, muncitorii polonezi trebuie să ştie că Comisia de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei a fost creată (în octombrie 1911) tocmai cu participarea organizaţiei indicate mai sus. Şi tocmai delegatul acestei organizaţii (din Kiev) a fost preşedintele comisiei de validare la conferinţă ! [138]

E clar că în Comisia de organizare din Rusia majoritatea o formează bolşevicii şi o parte din menşevicii „partinici“ (adică antilichidatorişti). Celelalte grupuleţe

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 288—294 — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

n-au fost reprezentate în ea, întrucît ele există doar în mod fictiv în străinătate și nu au legături în Rusia.

Desperat că nu are posibilitatea de a mijloci și a face intrigi jucîndu-se de-a unificarea cu lichidatorii, Tyszka a ieșit din Comisia de organizare din Rusia și n-a venit la conferință, deși a fost invitat *de trei ori.*

În schimb a participat la consfătuirea *lichidatorilor* [139] în chestiunea convocării unei alte conferințe (lichidatoriste) și... a părăsit-o, declarînd că e formată din lichidatori !! Nu e un comediant acest „împăciuitor" ? *

III

Conferința din ianuarie a P.M.S.D.R. a unit majoritatea organizațiilor din Rusia : din Petersburg, Moscova, regiunea Volgăi, Caucaz, din Sud și din Ținutul de vest. Conferința a constatat că lichidatorii („Nașa Zarea") s-au pus în afara partidului ; ea și-a declinat orice răspundere pentru grupulețele din străinătate care prin acțiunile lor descompun partidul.

În cele 23 de ședințe ale sale, conferința a examinat în amănunțime toate problemele de tactică, adoptînd o serie întreagă de hotărîri în spiritul activității desfășurate pînă atunci, timp de 4 ani, de Organul Central și de toate instanțele conducătoare ale partidului. Conferința s-a constituit ca instanță supremă a partidului și a ales un C.C.

Faptul că lichidatorii și, alături de ei, toate grupulețele neputincioase din străinătate se năpustesc, cu spume la gură, asupra conferinței partidului este cît se poate de explicabil. Conferința i-a condamnat. Orice condamnat are dreptul să-și înjure timp de 24 de ore judecătorii.

În Rusia *nu există* însă un alt C.C. și nici un alt partid social-democrat. Tyszka și Conducerea centrală, care au ocolit această conferință și i-au asigurat pe muncitorii polonezi de posibilitatea de „a unifica" (prin misiți) partidul cu lichidatorii, îi înșală pe muncitori. Din cauza acestei

* În „Vorwärts", Conducerea centrală îl denumește pe Trotki agent al lichidatorilor, iar în „Krasnoe Znamea" [140] demonstrează imposibilitatea unei unificări nu numai cu „leviția" lichidatoristă din P.P.S., ci și cu Bundul lichidatorist din Polonia ! ! Iar Tyszka promite să unească P.M.S.D.R. cu lichidatorii din Rusia.

www.dacoromanica.ro

înşelăciuni, muncitorii polonezi n-au avut posibilitatea de a se sfătui cu tovarăşii ruşi, de a discuta împreună cu ei problema tacticii şi a lozincilor într-un moment atît de important ca avîntul revoluţionar din aprilie şi mai, precum şi problema alegerilor pentru Duma a IV-a.

Creşterea avîntului revoluţionar în rîndurile proletariatului rus este evidentă. A contribui la această creştere, a întări organizaţia ilegală, a da mişcării lozinci revoluţionare juste, a da o ripostă oportunismului legaliştilor lichidatori, a insufla organizaţiilor legale spiritul antilichidatorist şi a face ca alegerile pentru Duma a IV-a să se desfăşoare în acest spirit — iată sarcinile imediate pe care P.M.S.D.R. le rezolvă în momentul de faţă în practică, poziţia teoretică faţă de ele fiind stabilită la Conferinţa generală din ianuarie.

În ceea ce priveşte orientarea activităţii lor, social-democraţii revoluţionari polonezi merg alături de noi. Aşadar, îmi permit să închei, exprimîndu-mi convingerea că proletariatul din Polonia se va putea uni şi din punct de vedere organizatoric cu noi, cu P.M.S.D.R., în pofida oscilărilor de ordin principial ale actualei Conduceri centrale.

„Gazeta Robotnicza"
nr. 15—16 din 16 iulie 1912
Semnat : N. Lenin

Publicat pentru prima oară în limba rusă în 1930, în ediţiile a 2-a şi a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XVI

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

Tradus din limba polonă

www.dacoromanica.ro

RĂSPUNS LICHIDATORILOR [141]

Lichidatorii de la „Nevski Golos" fac tot ce le stă în puteri *să distrugă* unitatea muncitorilor în alegerile din Petersburg. Nu vor reuşi însă. Strigătele fățarnice despre „unitate"... *(din partea lichidatorilor !!)* nu vor înşela pe nimeni.

Unitatea democraţiei muncitoreşti este asigurată.

Muncitorii nu vor urma pe cei care lichidează democraţia muncitorească, promiţînd doar s-o înlocuiască cu... un „partid" deschis al politicii muncitoreşti liberale. Unitatea masei muncitoreşti şi nu un „acord", în dauna acestei unităţi, cu cercurile scizioniste de intelectuali ale lichidatorilor — iată ce vor muncitorii conştienţi. Iar „*Pravda*" [142] urmează această lozincă.

Noi nu ne vom lăsa impresionaţi de ieşirile nedemne ale lichidatorilor, care întreabă *deschis unde* „să caute" ceea ce pretinde că nu are „un caracter deschis"... Ticluiţi-vă, domnilor, o platformă „deschisă", construiţi-vă un partid „deschis", călătorie sprîncenată !

P.S. Rog insistent să mi se răspundă imediat sau cît mai curînd la chestiunea ridicată aici. *Nu se poate tăcea.* Dacă vom trece sub tăcere acest lucru, riscăm să stricăm totul şi să provocăm protestele muncitorilor de la *stînga.* Trebuie să dăm o ripostă lichidatorilor. *Nu putem* participa la ale-

www.dacoromanica.ro

geri ascunzînd *în folosul cui* se duce această acţiune (nu cumva în folosul lichidatorilor ?). Dacă nu vreţi să agravaţi şi stricaţi *totul* „la stînga", publicaţi acest „răspuns lichidatorilor". În caz de *ne*publicare, restituiţi-mi *fără întîrziere* această foaie. Este *foarte important* pentru mine !

Scris în iulie 1912

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎN ELVEȚIA

Socialiștii elvețieni numesc Elveția „o republică a lacheilor". Această țară mic-burgheză, în care îndeletnicirea de hangiu era de multă vreme una dintre principalele îndeletniciri, a depins prea mult de trîntorii bogați care aruncă multe milioane pentru plimbări estivale în munți. Micul patron slugarnic în fața turistului bogat — iată care era pînă în ultima vreme tipul cel mai răspîndit de burghez elvețian.

Acum lucrurile se schimbă. În Elveția se dezvoltă o mare industrie. Folosirea căderilor de apă și a rîurilor de munte în vederea obținerii de energie electrică pe cale directă are un mare rol în acest avînt industrial. Această forță a căderii apei, care înlocuiește cărbunele de pămînt folosit în industrie, este numită adesea „cărbunele alb".

Industrializarea Elveției, adică dezvoltarea unei mari industrii în această țară, a pus capăt stagnării din trecut a mișcării muncitorești. Lupta dintre muncă și capital se ascute. Spiritul mic-burghez, atmosfera de toropeală, care înainte vreme domnea adeseori în unele uniuni muncitorești din Elveția, dispare, făcînd loc stării de spirit combative a proletariatului conștient și organizat, conștient de propria-i forță.

Muncitorii din Elveția nu se înșală de loc asupra faptului că republica lor e o republică burgheză, care apără aceeași robie salariată existentă în toate țările capitaliste fără excepție. În același timp însă ei au învățat foarte bine să folosească libertatea instituțiilor lor republicane în vederea educării și organizării maselor largi muncitorești.

www.dacoromanica.ro

Roadele acestei munci s-au arătat în timpul grevei generale de la Zürich din 12 iulie (29 iunie st. v.).

Iată cum s-au petrecut lucrurile. Zugravii şi lăcătuşii din Zürich erau în grevă de cîteva săptămîni, luptînd pentru majorarea salariilor şi reducerea zilei de lucru. Patronii s-au întărîtat şi au hotărît să frîngă rezistenţa înverşunată a greviştilor. Guvernul republicii burgheze, plin de zel faţă de capitalişti, le-a venit acestora în ajutor şi a procedat la *expulzarea* greviştilor străini ! (În Elveţia lucrează mulţi muncitori veniţi din alte ţări, în special italieni). Dar acest act de violenţă grosolană n-a ajutat la nimic. Muncitorii au rămas solidari.

Atunci capitaliştii au recurs la următorul procedeu. La Hamburg (Germania) există o firmă — Ludwig Koch — cu un caracter special : ea se ocupă cu furnizarea de spărgători de grevă. Capitaliştii din Zürich — patrioţi şi republicani, nevoie mare ! — au adus prin această firmă spărgători de grevă, printre care se aflau tot felul de infractori notorii, condamnaţi în Germania ca proxeneţi, bătăuşi etc. Capitaliştii i-au înarmat pe aceşti derbedei sau haimanale (lumpenproletari) cu revolvere. Banda insolentă a acestor spărgători de grevă s-a răspîndit prin cîrciumile din cartierele muncitoreşti, avînd o comportare nemaipomenit de huliganică. Cînd muncitorii s-au adunat în număr mare spre a-i goni pe huligani, unul dintre aceştia *a împuşcat* un muncitor grevist.

Muncitorii au ajuns la capătul răbdării. Asasinul a fost stîlcit în bătăi. S-a hotărît să se adreseze consiliului comunal al oraşului Zürich o interpelare în legătură cu blestemăţiile săvîrşite de huligani. Iar cînd consiliul comunal, luînd apărarea capitaliştilor, a interzis pichetele de grevă, muncitorii au hotărît să protesteze *printr-o grevă generală de o zi.*

Pentru grevă s-au pronunţat în unanimitate toate sindicatele. O tristă excepţie în această privinţă au constituit-o doar tipografii. Ei s-au pronunţat împotriva grevei, iar adunarea celor 425 de reprezentanţi ai tuturor organizaţiilor muncitoreşti din Zürich a întîmpinat această hotărîre cu strigăte puternice de „ruşine !". S-a hotărît ca greva să aibă loc, deşi conducătorii organizaţiilor politice erau îm-

www.dacoromanica.ro

potrivă (vechiul spirit al conducătorilor elveţieni micburghezi, oportunişti !).

Ştiind că capitaliştii şi administraţia se vor strădui să zădărnicească această grevă paşnică, muncitorii au procedat după înţeleapta regulă : „la război, ca la război". La război inamicul nu este anunţat *cînd* va fi dezlănţuit atacul. Joi muncitorii au declarat, intenţionat, că greva va avea loc marţi sau miercuri, pe cînd în realitate ea fusese fixată *pentru vineri*. Capitaliştii şi administraţia au fost luaţi prin surprindere.

Greva a reuşit de minune. În zorii zilei au fost difuzate 30 000 de manifeste în limba germană şi italiană. Aproape 2 000 de greviști au ocupat parcurile de tramvaie. Totul s-a oprit în loc. Viaţa oraşului a fost paralizată. Vinerea e zi de tîrg la Zürich, dar oraşul era ca şi mort. Consumaţia de alcool (de băuturi spirtoase în genere) a fost interzisă de comitetul de grevă, şi muncitorii au respectat cu stricteţe această hotărîre.

La orele 14 a avut loc o impunătoare demonstraţie de masă. După ce au luat sfîrşit cuvîntările, mulţimea s-a împrăştiat în linişte, fără cîntece.

Guvernul şi capitaliştii, care sperau să-i provoace pe muncitori la acte de violenţă, văzînd că au dat greş, acum turbează de furie şi mai multe nu. Printr-o ordonanţă specială au fost interzise în cuprinsul întregului canton Zürich nu numai pichetele de grevă, ci şi întrunirile în aer liber şi demonstraţiile. Poliţia a ocupat Casa poporului din Zürich, arestînd o serie de conducători ai muncitorilor. Drept răzbunare pentru greva generală, capitaliştii au declarat un lock-out de trei zile.

Muncitorii îşi păstrează calmul, respectă cu stricteţe boicotul vinului şi al rachiului, spunîndu-şi unul altuia : „de ce nu s-ar odihni şi omul muncitor trei zile pe an, cînd bogăţaşii se odihnesc tot anul ?".

„Pravda" nr. 63 din 12 iulie 1912
Semnat : B. J.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DEMOCRAŢIA ŞI NARODNICISMUL ÎN CHINA

Articolul preşedintelui provizoriu al republicii chineze, Sun Iat-sen, pe care-l luăm din ziarul socialist „Le Peuple“ [143] de la Bruxelles, prezintă un interes cu totul excepţional pentru noi, ruşii.

O zicală spune : de departe se vede mai bine. Sun Iat-sen este un extrem de interesant martor „de departe“, căci, fiind un om de cultură europeană, el nu cunoaşte, pe cît se vede, de loc Rusia. Şi iată că acest om de cultură europeană, reprezentant al democraţiei chineze militante şi biruitoare care şi-a cucerit republica, ne pune în faţă — în mod cu totul independent de starea de lucruri din Rusia, de experienţa, de literatura rusă — probleme pur ruseşti. Democratul chinez înaintat raţionează întocmai ca şi cel rus. Asemănarea dintre el şi narodnicul rus este atît de mare, încît constatăm o deplină identitate a ideilor fundamentale şi a unei serii întregi de expresii.

De departe se vede mai bine. Platforma marii democraţii chineze — căci articolul lui Sun Iat-sen constituie o asemenea platformă — ne determină şi ne oferă un prilej potrivit de a examina încă o dată, prin prisma noilor evenimente internaţionale, problema raportului dintre democratism şi narodnicism în cadrul actualelor revoluţii burgheze din Asia. Este una dintre cele mai importante probleme care s-au ridicat în faţa Rusiei în epoca ei revoluţionară, care a început în 1905. Şi nu numai în faţa Rusiei, ci şi a întregii Asii, după cum reiese din platforma

www.dacoromanica.ro

președintelui provizoriu al republicii chineze, mai ales dacă confruntăm această platformă cu desfășurarea evenimentelor revoluționare din Rusia, Turcia, Persia, China. Rusia este, fără îndoială, în foarte multe și foarte importante privințe un stat asiatic, și încă unul dintre statele asiatice cele mai barbare, mai medievale și mai rușinos de înapoiate.

Democrația burgheză din Rusia are un colorit narodnicist, începînd cu îndepărtatul și solitarul ei precursor, nobilul Herțen, și sfîrșind cu reprezentanții ei de masă, membrii Uniunii țărănești din 1905 și deputații trudovici din primele trei Dume din 1906—1912. Acum constatăm că democrația burgheză din China are un colorit narodnicist identic. Să vedem, pe baza exemplului lui Sun Iat-sen, în ce constă „semnificația socială" a ideilor generate de profunda mișcare revoluționară a sute și sute de milioane de oameni care intră acum în mod definitiv în torentul civilizației capitaliste mondiale.

Fiecare rînd din platforma lui Sun Iat-sen este pătruns de un democratism combativ, sincer. Ea vădește o deplină înțelegere a faptului că revoluția „rasială" este insuficientă. Nici urmă de apolitism sau măcar de desconsiderare a libertății politice, nu se admite nici o clipă ideea compatibilității absolutismului chinez cu „reforma socială" chineză, cu transformările de ordin constituțional din China etc. Democratism integral cu revendicarea republicii. Abordarea directă a problemei situației maselor, a luptei de masă, simpatie fierbinte față de cei ce muncesc și sînt exploatați, credință în forța lor și în dreptatea cauzei lor.

Avem de-a face cu o ideologie într-adevăr măreață a unui popor într-adevăr mare, care știe nu numai să-și deplîngă sclavia seculară, nu numai să viseze la libertate și egalitate, ci să și *lupte* împotriva asupritorilor de veacuri ai Chinei.

O comparație între președintele provizoriu al republicii din China barbară, amorțită, asiatică și diferiții președinți de republici din Europa, din America, din țările cu o cultură înaintată se impune de la sine. Președinții de republici *de acolo* sînt cu toții afaceriști, agenți sau marionete în mîinile burgheziei, putredă pînă în măduva oaselor, mîn-

www.dacoromanica.ro

jită cu noroi şi sînge, nu cu sîngele padişahilor şi al bogdihanilor, ci cu sîngele muncitorilor împuşcaţi, în numele progresului şi al civilizaţiei, pentru vina de a fi făcut grevă. Preşedinţii de acolo sînt reprezentanţi ai burgheziei, care şi-a renegat de multă vreme toate idealurile din tinereţe, care s-a prostituat pînă la capăt, s-a vîndut în întregime milionarilor, miliardarilor, feudalilor îmburgheziţi etc.

Preşedintele provizoriu al republicii din Asia este un democrat revoluţionar, plin de noblețea şi de eroismul caracteristice unei clase care este în ascensiune şi nu în declin, care nu se teme de viitor, ci are încredere în el şi luptă cu abnegaţie pentru el, urăşte trecutul şi ştie să înlăture putregaiul mort care înăbuşă tot ce-i viu, şi nu se cramponează de apărarea şi restabilirea trecutului de dragul apărării propriilor privilegii.

Şi atunci ? Oare nu înseamnă că Occidentul materialist a putrezit şi că lumina vine numai de la misticul, religiosul Orient ? Nu, tocmai dimpotrivă. Înseamnă că Orientul a păşit definitiv pe calea Occidentului, că noi *sute şi sute de milioane* de oameni vor participa de azi înainte la lupta pentru idealurile pe care Occidentul le-a atins. A putrezit burghezia occidentală în faţa căreia stă deja groparul ei, proletariatul. Dar în Asia există *încă* o burghezie capabilă să reprezinte democraţia sinceră, combativă, consecventă, un demn tovarăş al marilor propovăduitori şi militanţi din Franţa de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea.

Principalul reprezentant sau principalul reazem social al acestei burghezii asiatice, capabilă încă să înfăptuiască o operă istorică progresistă, este ţăranul. Alături de el există şi o burghezie liberală, ai cărei militanţi, de felul lui Iuan Şi-kai, sînt oricînd gata să trădeze : ieri ei se temeau de bogdihan, se prosternau în faţa lui ; apoi, cînd au văzut forţa şi au simţit victoria democraţiei revoluţionare, l-au trădat pe bogdihan, iar mîine vor trăda pe democraţi pentru a cădea la înţelegere cu vreun vechi bogdihan sau cu unul nou, „constituţional".

Fără un înalt şi sincer avînt democratic care să înflăcăreze masele muncitoare, făcîndu-le capabile să înfăptuiască minuni, avînt ce străbate fiecare frază din plat-

www.dacoromanica.ro

forma lui Sun Iat-sen, nu ar fi cu putință o adevărată eliberare a poporului chinez de sub jugul robiei seculare.

Această ideologie a democratismului combativ se îmbină însă la narodnicul chinez, în primul rînd, cu visări socialiste, cu speranța că China nu va păși pe calea capitalismului, va preîntîmpina capitalismul, iar în al doilea rînd cu planul și cu preconizarea unei reforme agrare radicale. Aceste două din urmă curente ideologice-politice reprezintă tocmai elementul care formează *narodnicismul* în sensul specific al acestui cuvînt, adică spre deosebire de democratism și în completarea acestuia.

Care este originea și semnificația acestor curente?

Democrația chineză nu putea să răstoarne vechea orînduire din China și să cucerească republica fără un uriaș avînt revoluționar și spiritual al maselor. Acest avînt presupune și generează cea mai sinceră compasiune pentru situația maselor muncitoare, ura cea mai aprigă față de asupritorii și de exploatatorii lor. În Europa și în America însă, de unde chinezii înaintați, *toți* chinezii, în măsura în care au fost cuprinși de acest avînt, și-au împrumutat ideile eliberatoare, este deja la ordinea zilei eliberarea *de* burghezie, adică socialismul. De aici decurge în mod inevitabil simpatia democraților chinezi pentru socialism, socialismul lor *subiectiv*.

Ei sînt subiectiv socialiști, deoarece sînt împotriva asupririi și exploatării maselor. Dar condițiile *obiective* din China, țară înapoiată, agrară, semifeudală, fac ca în viața poporului chinez de aproape o jumătate de miliard de oameni să fie la ordinea zilei o singură formă istoricește specifică a acestei exploatări și asupriri, și anume feudalismul. Feudalismul se bazează pe dominația agriculturii și a economiei naturale; sursa exploatării feudale a țăranului chinez a constituit-o faptul că, într-o formă sau alta, el era *legat* de pămînt: reprezentanții politici ai acestei exploatări erau feudalii, toți laolaltă și fiecare în parte, bogdihanul fiind capul acestui sistem.

Și iată că din ideile și din programele subiectiv-socialiste ale democratului chinez rezultă în fapt programul „schimbării tuturor bazelor juridice" *numai* ale „proprietății imobiliare", programul desființării *numai* a exploatării feudale,

www.dacoromanica.ro

Aceasta constituie *esența* narodnicismului lui Sun Iat-sen, a programului său progresist, combativ, revoluționar de transformări agrare burghezo-democratice și a teoriei sale pseudosocialiste.

Privită din punctul de vedere al doctrinei, această teorie este teoria unui „socialist"-reacționar mic-burghez. Căci visul că China ar putea „preîntîmpina" capitalismul, că, datorită înapoierii ei, aici ar putea fi realizată mai ușor „revoluția socială" etc. e un vis cu desăvîrșire reacționar. Și cu o naivitate incomparabilă, feciorelnică se poate spune, Sun Iat-sen spulberă propria sa teorie narodnicistă reacționară, recunoscînd ceea ce viața îl obligă să recunoască, anume că „China se află în ajunul unei gigantice dezvoltări industriale" (adică capitaliste), că în China „comerțul" (adică capitalismul) „va lua o foarte mare amploare", că „peste 50 de ani vom avea multe Șanhaiuri", adică centre cu o populație de milioane de oameni, centre ale bogăției capitaliste și ale sărăciei și mizeriei proletare.

Se pune însă întrebarea — și aici e miezul problemei, cel mai interesant punct, *în fața* căruia se oprește adeseori pseudomarxismul liberal ciuntit și golit de conținut —, se pune întrebarea dacă Sun Iat-sen susține, pe baza teoriei sale economice reacționare, un program agrar într-adevăr reacționar.

Tocmai că nu. Dialectica relațiilor sociale din China constă tocmai în faptul că democrații chinezi, simpatizînd în mod sincer cu socialismul din Europa, l-au transformat într-o teorie reacționară și, *pe baza* acestei teorii reacționare cu privire la „preîntîmpinarea" capitalismului, promovează un program agrar *pur capitalist*, capitalist la maximum!

Într-adevăr, la ce se reduce „revoluția economică" despre care Sun Iat-sen vorbește în termeni atît de pompoși și de obscuri la începutul articolului său?

La trecerea rentei în mîinile statului, adică la naționalizarea pămîntului pe calea unui impozit unic, în spiritul lui Henri George. „Revoluția economică", preconizată și propovăduită de Sun Iat-sen, nu conține în afară de aceasta absolut nimic *real*.

www.dacoromanica.ro

Diferența dintre prețul pămîntului la Șanhai și prețul pămîntului într-un fund de țară este o diferență în ceea ce privește mărimea rentei. Prețul pămîntului este rentă capitalizată. A face ca „diferența de preț" al pămîntului să devină „proprietatea poporului" înseamnă a trece renta, adică proprietatea asupra pămîntului, în mîinile statului, cu alte cuvinte a naționaliza pămîntul.

Este oare posibilă o atare reformă în cadrul capitalismului ? Nu numai că este posibilă, ci ea reprezintă capitalismul cel mai pur, consecvent la maximum, de o desăvîrșire ideală. Marx a arătat acest lucru în „Mizeria filozofiei", l-a demonstrat în amănunțime în volumul al III-lea al „Capitalului" și l-a dezvoltat într-un mod cît se poate de concret în polemica împotriva lui Rodbertus din „Teorii asupra plusvalorii" [144].

Naționalizarea pămîntului dă posibilitatea desființării rentei absolute, menținînd numai renta diferențială. Înlăturarea la maximum a monopolului feudal și a relațiilor feudale din agricultură, maximum de libertate a circulației comerciale a pămîntului, maximum de ușurință în adaptarea agriculturii la condițiile pieței — iată ce înseamnă, după teoria lui Marx, naționalizarea. Ironia istoriei este că, în numele „luptei împotriva capitalismului" în agricultură, narodnicismul promovează un program agrar a cărui înfăptuire completă ar însemna *cea mai* rapidă dezvoltare a capitalismului în agricultură.

Ce necesitate economică a determinat răspîndirea celor mai înaintate programe burghezo-democratice cu privire la pămînt într-una din cele mai înapoiate țări agrare din Asia ? Necesitatea distrugerii feudalismului sub toate formele și manifestările lui.

Cu cît China rămînea în urma Europei și a Japoniei, cu atît mai mult era ea amenințată de fărîmițare și destrămare națională. Ea putea fi „înnoită" numai prin eroismul maselor populare revoluționare, capabil să instaureze, în domeniul politic, republica chineză, iar în domeniul agrar să asigure, pe calea naționalizării pămîntului, progresul capitalist cel mai rapid.

Dacă acest lucru va reuși și în ce măsură e o altă chestiune. În revoluțiile lor burgheze, diferitele țări au înfăp-

www.dacoromanica.ro

tuit în măsură diferită democratismul agrar şi democratismul politic, şi asta în combinaţiile cele mai variate. De hotărît va hotărî situaţia internaţională şi raportul dintre forţele sociale din China. Bogdihanul va uni, probabil, feudalii, birocraţia şi clerul chinez şi va pregăti restauraţia. Iuan Şi-kai, reprezentantul burgheziei care din liber-monarhistă abia a devenit liberal-republicană (pentru cîtă vreme oare ?), va duce o politică de manevre între monarhie şi revoluţie. Democraţia burgheză revoluţionară, reprezentată de Sun Iat-sen, caută, pe bună dreptate, calea de „înnoire" a Chinei în dezvoltarea la maximum a iniţiativei, hotărîrii şi îndrăznelii maselor ţărăneşti în domeniul reformelor politice şi agrare.

În sfîrşit, în măsura în care va creşte în China numărul Şanhaiurilor, va creşte şi proletariatul chinez. El va crea, probabil, un partid muncitoresc social-democrat de un fel sau altul, care, criticînd utopiile mic-burgheze şi vederile reacţionare ale lui Sun Iat-sen, desigur că va alege, va păstra şi va dezvolta cu multă grijă sîmburele democrat-revoluţionar al programului lui politic şi agrar.

„Nevskaia Zvezda" nr. 17 din 15 iulie 1912 Semnat : V. I. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CONGRESUL SOCIALIŞTILOR ITALIENI

Zilele acestea a luat sfîrşit la Reggio (provincia Emilia) Congresul al XIII-lea al partidului socialist italian.

Lupta internă din partidul socialist italian a căpătat în ultimii ani forme deosebit de acute. La început existau două curente principale: revoluţionarii şi reformiştii. Primii apărau caracterul proletar al mişcării, combătînd toate manifestările de oportunism, adică spiritul de moderaţie, tranzacţiile cu burghezia, renunţarea la ţelurile finale (socialiste) ale mişcării muncitoreşti. Lupta de clasă — iată principiul fundamental, baza concepţiilor acestui curent.

Luptînd pentru reforme, adică pentru unele îmbunătăţiri în situaţia politică şi economică, reformiştii dădeau în permanenţă uitării caracterul socialist al mişcării, susţineau blocurile şi alianţele cu burghezia, mergînd pînă la admiterea participării socialiştilor la guvernele burgheze, pînă la renegarea convingerilor consecvent republicane (în Italia monarhică, propaganda republicană ca atare nu este considerată ilegală), pînă la apărarea „politicii coloniale", a politicii de acaparare a coloniilor, de asuprire, jefuire şi exterminare a indigenilor etc.

Din aceste două curente principale, care, sub o formă sau alta, există în *toate* partidele socialiste, s-au desprins în Italia alte două curente extreme, care s-au îndepărtat cu totul de socialism, ajungînd din această cauză să se

www.dacoromanica.ro

separe de partidul muncitoresc socialist. Una dintre aceste două extreme nesocialiste este *sindicalismul*, care un timp a fost „la modă" în Italia. Sindicaliştii înclinau spre anarhism, lunecau pe panta frazeologiei revoluţionare, distrugeau disciplina luptei muncitoreşti, refuzau să admită folosirea tribunei parlamentare de către socialişti sau sprijineau acest refuz.

Influenţa anarhiştilor este pretutindeni slabă şi mişcarea muncitorească scapă repede de această boală.

În momentul de faţă, sindicaliştii italieni (în frunte cu liderul lor Arturo Labriola) se situează deja *în afara* partidului socialist. Ei au un rol cu totul neînsemnat în mişcarea muncitorească. Revoluţionarii marxişti din Italia, ca şi cei din celelalte ţări, nu manifestă nici cea mai mică îngăduinţă faţă de stările de spirit şi curentele anarhiste, care descompun mişcarea proletară.

Reformiştii au o poziţie mai puţin fermă faţă de reformiştii de extremă dreaptă, care, alunecînd spre o politică muncitorească liberală, trec în mod definitiv în tabăra liberalilor, de partea burgheziei. De aceea rareori îndepărtarea din partidul socialist a acestor trădători ai cauzei muncitoreşti are loc fără o luptă extrem de acerbă a revoluţionarilor-marxişti împotriva *tuturor* reformiştilor. Aşa s-a întîmplat, de pildă, în Franţa atunci cînd oportunistul şi reformistul Millerand a păşit în mod definitiv pe calea cîrdăşiei cu burghezia şi a intrat în guvernul burghez.

Tot astfel stau lucrurile şi în Italia. Reformiştii s-au scindat în reformişti de stînga (în frunte cu Turati) şi reformişti de dreapta (în frunte cu Bissolati). Congresul de la Reggio-Emilia reprezintă ultimul act al acestei scindări.

La congres au fost trei curente : 1) revoluţionarii (care, după numărul adepţilor lor din partid, au avut circa 12 500 de voturi la congres) ; 2) reformiştii de stînga (circa 9 000) şi 3) reformiştii de dreapta (circa 2 000). Revoluţionarii au cerut excluderea din partid a lui Bissolati şi a încă trei reformişti de extremă dreaptă. O treime dintre refor-

www.dacoromanica.ro

miştii de stînga s-a pronunţat de asemenea pentru excluderea lor, însă printr-o motivare mai „blîndă", iar două treimi au fost împotriva excluderii, propunînd să li se dea numai vot de blam.

Revoluţionarii, care, după cum se vede din cifrele de mai sus, au avut majoritatea, au învins, şi Bissolati & Co. au fost excluşi.

În ce constau concepţiile şi acţiunile lui Bissolati care au determinat excluderea lui din partid ? Bissolati, în ciuda numeroaselor hotărîri ale partidului, a mers atît de departe cu sprijinirea guvernului burghez, încît a devenit el însuşi aproape „ministru fără portofoliu" (adică, fără a fi ministru, se comporta ca un acolit al guvernului burghez şi ca un membru al lui).

Nesocotind convingerile republicane pe care socialiştii italieni le respectă cu stricteţe, Bissolati a început să meargă la Quirinal, vizitîndu-l pe rege şi ducînd tratative cu el ! Bissolati a ajuns să apere actualul război dintre Italia şi Turcia, deşi *întregul* partid condamnase cu hotărîre acest război ca pe un neruşinat jaf burghez şi o infamă masacrare a indigenilor africani din Tripolitania cu ajutorul armelor de exterminare perfecţionate.

În urma excluderii lui Bissolati & Co., *toţi* reformiştii de dreapta au ieşit din partid şi şi-au întemeiat un partid *propriu*, denumindu-l „partidul socialist reformist". Sub această etichetă se ascunde *în realitate* „partidul" celor care promovează o politică „muncitorească" liberală-monarhistă.

Sciziunea este un lucru penibil, dureros. Ea devine însă uneori necesară, şi în asemenea cazuri orice slăbiciune, orice „sentimentalism" (expresie folosită la Reggio de compatrioata noastră Balabanova) ar fi o crimă. Conducătorii muncitorilor nu sînt nici îngeri, nici sfinţi şi nici eroi, ci oameni ca toţi oamenii. Ei fac greşeli. Partidul le îndreaptă. Partidul muncitoresc german a trebuit uneori să îndrepte greşeli oportuniste comise chiar şi de conducători mari ca Bebel.

www.dacoromanica.ro

Dar dacă oamenii perseverează în greşeală, dacă, pentru a-şi apăra greşeala, formează o grupare care calcă în picioare toate hotărîrile partidului, întreaga disciplină a armatei proletare, atunci sciziunea este necesară. Înlăturînd din rîndurile sale pe sindicalişti şi pe reformiştii de dreapta, partidul proletariatului socialist italian a păşit şi el pe calea cea bună.

„Pravda" nr. 66 din 15 iulie 1912
Semnat : I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

„LIBERTATEA CUVÎNTULUI" ÎN RUSIA

Ziarul „Cu ce vă putem servi ?", cum este denumit în mod curent „Novoe Vremea", reproduce o corespondenţă din Ivanovo-Vosnesensk, apărută în coloanele bunului său confrate „Peterburgskie Vedomosti" [145].

„Pe străzile oraşului nostru muncitoresc — se spune în acest din urmă ziar — înjurătura a luat locul limbajului uman. Înjură muncitorii de fabrică, înjură birjarii, înjură oamenii bine îmbrăcaţi, înjură vardiştii aflaţi în exerciţiul funcţiunii".

Iar „Novoe Vremea" face următoarea remarcă în legătură cu acest tablou de moravuri :

„Fericit oraş muncitoresc în care s-au realizat cele mai îndrăzneţe revendicări social-democrate, ajungîndu-se la o libertate a cuvîntului nereglementată de nimeni".

Ce edificatoare este această ieşire de slugă, nu-i aşa ? Căci cine nu ştie, domnilor redactori ai unui ziar care slujeşte cu devotament guvernul, că tocmai partidele de dreapta din Duma a III-a, partidele cele mai apropiate de guvern, „au realizat" libertatea cuvîntului în domeniul înjurăturii ? Cine nu ştie că alde domnii Purişkevici, Markov şi colegii *lor* au devenit faimoşi în întreaga Rusie în această privinţă ?

Vai, ce imprudent este ziarul „Novoe Vremea" ! El ar fi putut să-şi îndeplinească cu mai multă abilitate rolul de slugă... Pe cînd aşa, acest ziar, devotat cu trup şi suflet guvernului, te face să-ţi aminteşti pe neaşteptate cum prac-

www.dacoromanica.ro

tică în Dumă „libertatea cuvîntului“ Purişkevici & Co. şi cum o practică deputaţii social-democraţi.

Libertatea cuvîntului practicată de alde Purişkevici în Duma moşierească şi libertatea cuvîntului practicată la întrunirile muncitoreşti... Ce minunată temă pentru campania electorală a atins ziarul „Novoe Vremea“, atît de stîngaci în zelul său de slugă!

„Pravda“ nr. 66 din 15 iulie 1912
Semnat: V.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUM DEMASCĂ P. B. AKSELROD PE LICHIDATORI

I

Lui P. B. Akselrod îi este dat să joace un rol original în dezvoltarea curentului oportunist în rîndurile marxiştilor. Pe vremuri, de pildă, el a făcut mult tapaj cu ideea convocării unui „congres muncitoresc". Propaganda lui a atras şi a antrenat pe unii muncitori. Dar, pe măsură ce această propagandă se extindea, pe măsură ce se trecea la realizarea practică, caracterul *artificial* al acestui plan apărea tot mai clar. El s-a năruit de la sine. Experienţa a confirmat ceea ce au arătat bolşevicii în repetate rînduri: „ideile" lui Akselrod sînt o născocire a intelectualităţii oportuniste, un vis de „a evita" aspra luptă de clasă şi politică.

Aceeaşi poveste s-a repetat acum cu ideea fondării unei edituri muncitoreşti şi a unui ziar muncitoresc „nefracţionist". Care muncitor din Petersburg nu-şi aminteşte ce zarvă au făcut pînă nu de mult lichidatorii în jurul acestei idei? cum căutau să-i ademenească pe muncitori cu visul de „a evita" lupta în rîndurile democraţiei muncitoreşti? cu ce indignare comică s-au ridicat ei împotriva ziarului „Zvezda" cînd acesta a arătat că problema politicii muncitoreşti liberale (amintiţi-vă de hotărîrea brutarilor [146]) nu poate fi ocolită, că discuţiile referitoare la controlul muncitorilor asupra unui ziar nefracţionist sînt pură demagogie?

Şi iată că, în nr. 6 al ziarului lichidatorist „Nevski Golos", Akselrod a demascat de minune — fiind silit s-o

www.dacoromanica.ro

facă — demagogia propriilor săi prieteni. Demagogie înseamnă să faci promisiuni irealizabile. Ideea convocării unui larg congres muncitoresc, ca și ideea creării unei edituri muncitorești legale și a unui ziar muncitoresc nefracționist, este atrăgătoare. Dar esența problemei constă în faptul că toate aceste idei atrăgătoare *nu pot fi înfăptuite fără* a se duce în prealabil o luptă grea și îndîrjită pentru libertate politică în genere, pentru victoria marxismului în rîndurile democrației muncitorești etc. E ușor să faci promisiuni demagogice. Dar viața dovedește curînd că ele sînt irealizabile și demască oportunismul „viselor trandafirii".

În „Nevski Golos" nr. 6, Akselrod se lansează într-o declamație deșartă și fără sfîrșit, afirmînd, de pildă, că el și prietenii săi sînt „reprezentanții progresiști ai partidului", iar adversarii — reprezentanți „reacționari". Se înțelege că lui Akselrod îi face multă plăcere să creadă asemenea lucruri, iar lichidatorilor să le publice. Dar prea e ieftină această declamație ! Să te lauzi singur cu „progresismul" tău... N-ar fi fost mai bine *să se explice* esența și semnificația divergențelor existente ?

„Ideea creării unui organ social-democrat nefracționist (cu adevărat social-democrat, fără ghilimele) este în momentul de față o utopie, o utopie care în mod obiectiv vine în contradicție cu interesele dezvoltării politice și partinice a proletariatului și ale unirii lui organizatorice sub steagul social-democrației. Dacă alungi natura pe ușă, ea intră pe fereastră".

Așa scrie Akselrod. Nu-s rele aceste idei. În esență, ceea ce spune el e foarte just. Asta arată că n-au avut de loc dreptate prietenii lui Akselrod — lichidatorii — care pînă mai ieri propagau în masa muncitorească o idee pe care astăzi el o condamnă. Numai că nu putem vedea „progresism" în a face tot felul de promisiuni irealizabile...

„Putem spune că la noi nu există fracțiuni închegate din punct de vedere organizatoric — scrie Akselrod ; — există doar diverse cercuri și grupulețe, dintre care unele se conduc după concepții politice, tactice și organizatorice mai mult sau mai puțin precise, iar altele oscilează cînd într-o parte, cînd într-alta, stînjenindu-le pe cele dintîi".

www.dacoromanica.ro

Prima parte a frazei nu este în totul justă. Akselrod ştie prea bine că există ceva *pe deplin* închegat din punct de vedere organizatoric, în măsura în care acest lucru este astăzi posibil. Partea a doua este însă justă : există, într-adevăr, multe grupuleţe care oscilează şi stînjenesc pe alţii. Spunînd acest adevăr, pe care însuşi mersul evenimentelor îl impune, Akselrod îşi demască din nou prietenii. Cine nu ştie că tocmai acum se laudă amicii lui Akselrod cu o „unificare" de paradă, pe hîrtie, a grupuleţelor care oscilează ? Nu promit ei în acelaşi nr. 6 al ziarului „Nevski Golos" această fictivă „unificare" a tuturor lichidatorilor cu toţi cei care oscilează ?

„Punctul central şi sursa principală a disensiunilor — arată în continuare Akselrod — sînt, pe de o parte, atitudinea diferită a diferitelor cercuri din partid faţă de noua mişcare muncitorească social-democrată, legală (nu faţă de *partidul* legal, stimabile P. B. Akselrod ? Nu se cuvine să denaturăm esenţa disensiunilor !), iar pe de altă parte divergenţele esenţiale privitoare la sarcinile politice imediate şi la tactica politică a social-democraţiei din Rusia. Tocmai acum, cînd începe o nouă mişcare social-politică, devin deosebit de actuale şi de acute atît problemele din prima cît şi cele din a doua categorie. Şi tocmai ele scindează social-democraţia din Rusia în două tabere principale. Se pune întrebarea : va reuşi oare organul muncitoresc proiectat să ocupe o poziţie neutră între aceste două tabere adverse şi este oare admisibilă, în principiu, o asemenea poziţie ? Evident că nu..."

O concluzie cît se poate de justă. Akselrod dă la cap nu numai acelora dintre prietenii săi care pînă mai ieri făceau zarvă în jurul ideii creării unui organ neutru şi nefracţionist, ci şi acelora care astăzi încredinţează pe oamenii naivi că vor ajunge la o „înţelegere", la o „unificare" etc. cu grupuleţele *neutre*.

Există, într-adevăr, două tabere principale. Una dintre ele este pe deplin închegată din punct de vedere organizatoric. Răspunsurile ei la toate problemele enumerate de Akselrod sînt absolut precise, clare, categorice şi nu seamănă cu articolaşele dispersate şi contradictorii ale cutăror sau cutăror publicişti. În cealaltă tabără însă, în tabăra lichidatorilor, din care face parte Akselrod, este evident că nu găsim nimic închegat din punct de vedere organizatoric (ci numai promisiuni cu privire la crearea unui

www.dacoromanica.ro

partid muncitoresc legal, numai discuţii pe tema înfiinţării unor asociaţii politice muncitoreşti legale, care sînt şi mai puţin posibile decît un congres muncitoresc în 1906—1907) şi nici răspunsuri clare şi precise la problemele enumerate de însuşi Akselrod (în loc de răspunsuri precise ni se servesc exhibiţiile publicistice ale lui Ejov, Leviţki, Klenov, Ceaţki etc.).

„...De îndată ce un grup muncitoresc care desfăşoară o activitate editorială şi publicistică se va hotărî să vină cu un program de acţiune propriu, să adopte o poziţie precisă, de pildă, în problemele legate de campania electorală, să pună în faţa muncitorilor cutare sau cutare sarcini şi lozinci în cadrul acestei campanii şi să se pronunţe pentru cutare sau cutare tactică faţă de diferitele partide politice, de îndată ce un colectiv editorial va dori să imprime publicaţiei sale un caracter de organ politic proletar principial, el se va lovi de aceleaşi divergenţe şi probleme nevralgice care frămîntă şi dezbină social-democraţia rusă. Şi atunci se poate întîmpla ca însuşi acest colectiv, dacă membrii săi nu s-au înţeles între ei din capul locului şi nu au ajuns la o înţelegere în aceste probleme, să devină focarul unor astfel de disensiuni".

Bine le mai dă la cap Akselrod lichidatorilor. Ceea ce este necesar pentru un „colectiv" este şi mai necesar pentru publicaţiile „Naşa Zarea" şi „Nevski Golos". Atunci de ce nu *se înţeleg* ele în privinţa *divergenţelor şi a problemelor nevralgice?* De ce nu dau *răspunsuri precise* cel puţin la importantele probleme enumerate de Akselrod (atitudinea faţă de diferitele partide, sarcinile, lozincile, tactica)?

„Tămăduieşte-te singur, doctore!" Akselrod a explicat atît de bine *muncitorilor* necesitatea unor răspunsuri clare şi precise la „problemele nevralgice", încît *publiciştii* de la „Naşa Zarea" şi „Nevski Golos" (şi poate nu numai cei de la Nevski...) trebuie să ia aminte la cuvintele lui. *Nu se poate* să nu dai răspunsuri clare şi precise la „problemele nevralgice", nu se poate să te limitezi la articole — asta ar fi într-adevăr spirit de cerc! — E nevoie de *hotărîri* formale, precise, bine gîndite şi clare. Nu degeaba vorbeşte Akselrod — şi cît de bine vorbeşte! — despre *un program precis de acţiune, despre sarcini şi lozinci* etc. Lichidatorii se numesc lichidatori, între altele, tocmai pentru că, respingînd vechiul, ei nu dau nimic nou. Ei

www.dacoromanica.ro

ne-au împuiat urechile cu toţii afirmînd mereu că un partid legal este util, că asociaţiile politice legale sînt necesare. Dar nu e de ajuns să declari acest lucru ; or, *fapte* nu vedem de loc la lichidatori. Nu vedem la ei tocmai ceea ce Akselrod cere muncitorilor !

Foiletonul lui Akselrod, apărut ca subsol în „Nevski Golos", ne oferă un admirabil material pentru demascarea lichidatorilor care scriu *deasupra subsolului,* la rubrica redacţională a ziarului. Citiţi cu atenţie foiletonul lui Akselrod şi veţi vedea că ţipetele lichidatorilor pe tema unei „înţelegeri" cu privire la platforma electorală, pe tema unei platforme „unice" etc. nu sînt decît înşelăciune şi autoînşelare.

În „Nevskaia Zvezda" nr. 16, cineva care semnează „Un adept al ziarului «Zvezda»" a demascat deja această înşelăciune. Dar o demascare care porneşte de la Akselrod este şi mai concludentă, şi mai preţioasă, tocmai pentru că vine de la el.

Sîntem, fără rezerve, pentru o platformă *unică,* şi anume pentru aceea pe care, aşa cum just arată „Adeptul ziarului «Zvezda»", au adoptat-o de mult şi o promovează bolşevicii şi menşevicii-partiiţi. Sîntem, fără rezerve, pentru o campanie electorală *unică,* pe baza acestei platforme, pe baza aceloraşi hotărîri, a aceloraşi răspunsuri clare şi precise la toate „problemele nevralgice".

Ţipînd despre „unitate", lichidatorii încearcă să-i atragă cu acest cuvînt răsunător pe muncitorii cu un nivel scăzut. „Unitatea" e ceva plăcut, e mai plăcut să existe „organe nefracţioniste" ! Dar citiţi-l *chiar* pe Akselrod : el vă va arăta că nefracţionismul *nu e cu putinţă,* că e o utopie, că în cadrul democraţiei muncitoreşti există *două tabere,* două tabere *adverse.*

Şi atunci ? Oare nu se vor apuca lichidatorii să susţină o „platformă" *destinată să le camufleze* concepţiile, o platformă *diplomatică,* cum îi place atît de mult burgheziei, o platformă care nu implică nici un fel de răspunsuri la „problemele nevralgice", ci se preocupă „numai" şi „pur şi simplu" de „pătrunderea în Dumă" ?

Asta ar fi culmea neprincipialităţii. Muncitorii nu vor accepta niciodată una ca asta. Asemenea platforme, ori-

www.dacoromanica.ro

cît ar fi ele de „deschise", nu s-ar putea menţine nici măcar o zi.

Nu. Ajunge cu autoînşelarea. E timpul să privim în faţă adevărul, recunoscut de data aceasta şi de Akselrod, liderul lichidatorilor. Dacă dv., domnilor lichidatori, vreţi să insistaţi asupra unei platforme „proprii" (deşi n-aţi publicat pînă acum nici una, iar în platforme ticluite cu 6 săptămîni înainte de alegeri nu credem !), dacă vreţi să insistaţi asupra unei tactici „proprii" (deşi n-aţi expus-o pînă acum nicăieri în mod precis, formal, partinic !), atunci nu mai daţi vina pe alţii. Atunci *voi* veţi fi distrugătorii unităţii care există *deja*. Asupra *voastră* va cădea *întreaga* răspundere pentru această distrugere.

Nu. Ajunge cu autoînşelarea. Ţipetele lichidatorilor despre „unitate" sînt o pură mistificare. Ştiind prea bine că muncitorii sînt împotriva lor, lichidatorii ştiu tot atît de bine ce înfrîngere cumplită şi totală ar suferi dacă ar depune liste separate. De aceea ei sînt gata să promită orice, numai să fie aleşi în Dumă.

Aşa nu se poate. Aşa procedează numai burghezii. Democraţia muncitorească se încrede numai în programele, hotărîrile, tactica şi lozincile promovate timp *de ani de zile* înainte de alegeri şi care la alegeri sînt doar *repetate* pentru a suta oară. Iar cei care, *fără a avea asemenea hotărîri,* ticluiesc, special pentru alegeri, nişte „platforme" care nu spun nimic nu merită nici o încredere.

Foiletonul lui Akselrod este util pentru a spulbera autoînşelarea, pentru ca diverşii ticluitori de platforme „noi", „deschise" şi „generale" să tragă anumite învăţăminte.

II

În „Naşa Zarea" a apărut acum sfîrşitul articolului lui Akselrod despre care am vorbit în „Nevskaia Zvezda" nr. 18. În linii mari, sfîrşitul articolului a confirmat pe deplin aprecierea noastră, astfel încît nu putem decît să repetăm : articolul lui Akselrod este util pentru a spulbera autoînşelarea, pentru a dezvălui adevărata natură a lichidatorismului, pentru a aprecia totala lipsă de conţinut

www.dacoromanica.ro

a faimosului „nefracţionism", în jurul căruia se face acum atîta zarvă, şi atît de zadarnic, în unele cercuri.

Akselrod îl combate într-un mod deosebit de reuşit şi de convingător pe Troţki, care în momentul de faţă se află în alianţă (cît de trainică oare ?) cu lichidatorii. „Avînd în vedere actuala stare de lucruri, unificarea ideologică şi organizatorică a elementelor progresiste într-o fracţiune de sine stătătoare..." — scrie Akselrod, care se amuză să-i numească pe lichidatori elementele progresiste ale partidului, iar pe noi reacţionarii din partid — „...este pentru ele o obligaţie directă şi o sarcină imediată". „A vorbi despre «nefracţionism», atunci cînd starea de lucruri din partid se prezintă astfel, ca despre unica soluţie salvatoare înseamnă a proceda ca struţul care la apropierea primejdiei îşi ascunde capul în nisip, înseamnă a te înşela pe tine şi pe alţii în privinţa adevăratei stări de lucruri din rîndurile social-democraţiei..." („Naşa Zarea" nr. 6, pag. 15).

Bietul Troţki ! P. B. Akselrod e pur şi simplu crud şi fără suflet cînd loveşte astfel pe un credincios prieten al lichidatorilor şi colaborator al revistei „Naşa Zarea". Ce se va întîmpla acum ? Va publica oare Troţki un articol fulminant împotriva fracţionistului Akselrod sau Martov, va împăca pe împăciuitoristul Troţki cu fracţionistul Akselrod, lipind, ca de obicei, ceea ce se desface necontenit cu o duzină de plasturi sub formă de mici rezerve ?

Ei bine, se mai poate oare vorbi acum în serios de faimosul bloc * dintre Troţki, cvasimarxiştii letoni şi evrei etc. şi Akselrod ?

În articolul lui Akselrod există un punct care merită o analiză serioasă, şi anume punctul referitor la „europenizarea" mişcării noastre social-democrate. Dar înainte de a trece la acest punct este necesar să spunem cîteva cuvinte în legătură cu unul dintre procedeele lichidatorilor.

Una dintre paginile articolului lui Akselrod (pag. 16) reprezintă o colecţie de injurii extrem de vehemente, furibunde, alese cu tot dinadinsul, la adresa antilichidato-

* Articolul lui Akselrod a apărut la 17 mai 1912, deci *la 5 luni* după ce troţkiştii şi lichidatorii au încheiat în mod solemn un bloc spre a duce război împotriva antilichidatorilor sub steagul „nefracţionismului" !

www.dacoromanica.ro

rilor în general şi a autorului acestor rînduri în special. Nici n-ar merita să răspundem la aceste injurii (unui om pus în situaţia lui Akselrod nu-i rămîne altceva decît să înjure şi să blesteme) dacă n-ar exista materiale concrete care dovedesc că există oameni care se folosesc în mod special de asemenea injurii şi alţii care se lasă tulburaţi de ele.

D-l Cernov, de pildă — *răspunzînd* în revista „Zavetî“ [147] la argumentele lui Kamenev că el, Cernov, liderul narodnicilor „de stînga“, alunecă de la democraţie spre liberalism —, adună într-un buchet expresiile cele mai injurioase folosite de lichidatori şi de antilichidatori şi se delectează pe seama lor. Procedeul d-lui Cernov nu este atît de detestabil, încît e suficient să-l arătăm cu degetul şi să trecem mai departe.

Nicăieri în lume n-a existat o luptă principială între grupările din mişcarea social-democrată care să nu fi comportat o serie de conflicte de ordin personal şi de ordin organizatoric. Să stai să pescuieşti în mod special expresiile „conflictuale“ este o treabă demnă de nişte indivizi josnici. Şi numai nişte diletanţi cu nervii slabi dintre „simpatizanţi“ se pot lăsa impresionaţi de aceste conflicte, le pot întoarce spatele cu un aer de deznădejde sau de dispreţ, nevăzînd în ele altceva decît ciorovăieli. Cei care se interesează în mod serios de mişcarea muncitorească învaţă întotdeauna — şi acest lucru se poate şi trebuie să fie făcut — studiind, de pildă, rolul istoric al marilor militanţi ai mişcării muncitoreşti, să facă deosebire între aspectul „conflictual“ al luptei de *idei*, al luptei dintre curente şi aspectul ei principial. Oamenii sînt oameni, şi nici una din ciocnirile istorice dintre curentul marxist şi cel anarhist (Marx şi Bakunin), dintre cel guesdist şi cel jaurèsist [148], dintre cel lassalleean şi cel eisenachian etc. n-au decurs fără material „conflictual“, fără „ciorovăieli“.

Există şi astăzi publicişti josnici care colecţionează anume buchete de acuzaţii „din vremea aceea“, prin care adversarii îşi impută reciproc o mie şi una de incorectitudini etc. Dar există social-democraţi serioşi care dezvăluie rădăcinile *ideologice* ale divergenţelor, divergenţe care, în condiţiile sciziunii dintre diverse grupuri şi ale vieţii de emigraţie

www.dacoromanica.ro

etc., luau inevitabil forma de conflicte, de ciorovăieli extrem de înverşunate.

Să nu creadă însă cititorii că vrem „să intimidăm", să determinăm pe cineva să nu studieze datele la care Akselrod face aluzie doar — atît şi nimic mai mult — în pasajele deosebit de injurioase din articolul său. Cu totul dimpotrivă. *Îndemnăm* pe cei care vor să ştie totul despre mişcarea social-democrată să studieze aceste date. În străinătate există date *complete*, nu numai acuzaţii pătimaşe, ci şi documente, precum şi mărturii ale unor persoane neutre. Studierea acestor documente şi mărturii va da răspuns la întrebarea *de ce* a eşuat încercarea făcută în ianuarie 1910 de a realiza o împăcare deplină între lichidatori şi antilichidatori.

Unul dintre pasajele cele mai interesante şi mai principiale din articolul lui Akselrod este următorul :

„...Constituirea formală şi închegarea fracţiunilor este o obligaţie directă şi o sarcină urgentă pentru adepţii unei reforme, sau mai bine-zis... (ascultaţi !... ai unei revoluţii în partid, căci numai pe această cale vor putea ei să-şi îndeplinească sarcina de a europeniza social-democraţia rusă, adică de a-i schimba în mod radical caracterul, aşa cum s-a format el în epoca prerevoluţionară şi s-a dezvoltat apoi în epoca revoluţiei, şi de a o organiza pe aceleaşi principii ca cele aflate la baza structurii de partid a social-democraţiei europene".

Aşadar, lichidatorii sînt adepţii unei revoluţii în partid. Această declaraţie sinceră a lui Akselrod merită să fie relevată : amarul adevăr este mai folositor decît minciuna „care ne înalţă", valorează mai mult decît subterfugiile şi micile rezerve diplomatice. Ei bine, faceţi revoluţie în partid, stimate P. B. Akselrod ! Să vedem dacă d-ta şi prietenii d-tale veţi avea mai mult succes decît „revoluţionarii" care au încercat nu de mult să facă „revoluţie" (împotriva republicii) în Portugalia [149].

Principalul în acest raţionament este însă faimoasa „europenizare" de care vorbesc în toate felurile Dan şi Martov, Troţki şi Leviţki şi toţi lichidatorii. Acesta este unul dintre punctele nodale ale oportunismului lor.

www.dacoromanica.ro

„A europeniza social-democrația rusă, adică a-i schimba în mod radical caracterul...". Gîndiți-vă bine la aceste cuvinte. De ce depinde „caracterul" *oricărei* social-democrații și o schimbare *radicală* a acestuia ? — Evident, de condițiile general economice și politice din țara respectivă. Evident că *numai* în cazul unei schimbări *radicale* a acestor condiții este posibilă o schimbare radicală a caracterului social-democrației unui popor oarecare.

Toate acestea sînt adevăruri absolut elementare, absolut indiscutabile. Dar tocmai aceste adevăruri elementare demască greșeala oportunistă a lui Akselrod ! Păcatul lui este tocmai că vrea *să evite* lupta aspră și îndîrjită pentru schimbarea *radicală*, care nu s-a produs încă, a condițiilor politice din Rusia, înlocuind-o cu visul unei schimbări *radicale* a „caracterului social-democrației ruse".

Așa cum cadeții, vorbind cu plăcere de europenizare (căci lichidatorii au adoptat și termenul, și ideea cadetă), estompează prin acest cuvînt vag noțiunea precisă a bazelor trainice ale libertății politice și „*se joacă*" de-a „opoziția constituțională", la fel și lichidatorii *se joacă* de-a „social-democrația europeană", deși în țara în care ei se amuză cu acest joc *nu există încă* o constituție, *nu există încă* bazele „europenismului" și *mai trebuie dusă încă* o luptă înverșunată pentru crearea lor.

Un sălbatic gol care, punîndu-și joben pe cap, și-ar închipui că a devenit european ar fi, desigur, ridicol. Un asemenea sălbatic ne evocă Miliukov, partizanul burgheziei, atunci cînd declară în Duma a III-a : „noi avem, slavă domnului, o constituție", și Akselrod, partizanul muncitorilor, atunci cînd își pune pe cap un joben cu inscripția : „sînt social-democrat european". Și Miliukov, și Akselrod sînt amîndoi ridicoli în naivitatea lor. Amîndoi sînt oportuniști, deoarece, prin visătoarea lor frazeologie despre „europenism", ei ocolesc această problemă grea și acută : cum trebuie să se comporte o clasă sau alta, în condiții neeuropene, *în vederea* desfășurării unei lupte îndîrjite pentru asigurarea *bazelor* europenismului.

Că din cauza acestei frazeologii visătoare ajunge să fie ocolită o problemă concretă și acută, *ne-a dovedit-o* însuși Akselrod prin articolul său. Troțki a pregătit un

www.dacoromanica.ro

proiect cu desăvîrşire european, european sută-n sută, de creare a unei *„comisii de presă"*, „organ electiv şi colectiv de control" al muncitorilor asupra ziarelor muncitoreşti (pag. 18 din articolul lui Akselrod). El s-a consultat chiar, fără îndoială, în această privinţă cu „social-democraţii europeni", care i-au dăruit binecuvîntarea lor, cu care se făleşte atît de mult.

Şi iată că „social-democratul european" Akselrod, după ce a tot aşteptat două luni, timp în care Troţki i-a exasperat pe toţi social-democraţii din Petersburg cu scrisorile sale referitoare la crearea unor „organe elective şi colective de control", care au înveselit pe toată lumea, s-a milostivit, în sfîrşit, de Troţki şi i-a explicat că crearea unei „comisii de presă" n-are nici un rost şi nu este cu putinţă, că e nevoie de altceva, de o *„înţelegere"* între muncitori şi săptămînalul lichidatorist „Jivoe Delo" (pag. 18 şi 19 din articolul lui Akselrod) ! !

Este un exemplu mărunt, la care, din păcate, sîntem nevoiţi să ne limităm aici. Dar e un exemplu extrem de caracteristic. Rezultatul ridicol pe care l-a avut planul „european" al lui Troţki cu privire la crearea unei „comisii de presă" îl vor avea şi planurile „europene" ale tuturor lichidatorilor cu privire la crearea unui „partid muncitoresc legal" sau a unor „asociaţii politice muncitoreşti legale", precum şi cu privire la „campania" „de luptă pentru libertatea de asociere" etc.

Singurul rezultat al planurilor „europene" ale lui Troţki cu privire la crearea unei „comisii de presă", „organ electiv şi colectiv de control" al „tuturor organizaţiilor muncitoreşti constituite" asupra ziarelor muncitoreşti etc., a fost că muncitorii au tras un învăţămînt important din jocul legalist de-a „editura muncitorească", iar lichidatorii *nu au obţinut* în realitate *nici* „comisie de presă", *nici* presă muncitorească ! Acestea sînt faptele.

„Comisia de presă" a fost un vis al unui intelectual oportunist, care, ignorînd grelele condiţii neeuropene ale mişcării muncitoreşti din Rusia, a ticluit un admirabil plan european ca să se laude faţă de întreaga lume cu „europenismul" său.

www.dacoromanica.ro

Acest destin amar al lichidatorilor nu-i întîmplător, ci inevitabil. De îndată ce ei trec la realizarea planurilor lor „europene" se vede imediat că acestea nu sînt decît baloane de săpun, născociri ale unor intelectuali oportunişti. Aşa s-a întîmplat şi cu congresul muncitoresc, şi cu „comisia de presă", şi cu asociaţia politică legală a muncitorilor (micile rezerve încîlcite cu ajutorul cărora Martov încearcă „să salveze" acest „plan" în „Naşa Zarea" nr. 5 nu schimbă cîtuşi de puţin situaţia), şi cu campania pentru libertatea de asociere.

Lichidatorii denumesc „europenism" condiţiile de activitate ale social-democraţilor existente în principalele state europene *în perioada de după 1871*, adică într-o perioadă cînd întreaga epocă a revoluţiilor burgheze luase sfîrşit, cînd *bazele* libertăţii politice se statorniciseră temeinic şi pentru multă vreme. În primul rînd, „schimbarea caracterului" social-democraţiei din aceste state a avut loc *după* schimbarea radicală a condiţiilor politice, după statornicirea relativ temeinică a unui regim constituţional ; în al doilea rînd, ea a fost doar o schimbare temporară, pentru o anumită perioadă de timp (care tocmai acum, după cum recunosc în unanimitate cei mai prudenţi social-democraţi din Europa, se apropie de sfîrşit).

În condiţiile unui constituţionalism burghez pe deplin statornicit, campania pentru libertatea de asociere sau pentru votul universal, de pildă, şi în genere pentru *reforme constituţionale*, a putut fi, în anumite împrejurări, o campanie a clasei muncitoare, o campanie cu adevărat politică, o luptă reală pentru reforme constituţionale.

Intelectualii oportunişti de la noi transplantează însă lozincile unor asemenea campanii „europene" *pe un teren* lipsit de bazele *cele mai elementare* ale constituţionalismului european, încercînd *să evite* evoluţia istorică specifică care de obicei *precede* crearea acestei baze.

Reformismul lui Akselrod şi al prietenilor săi, care-şi dau aere de „social-democraţi europeni", se deosebeşte de reformismul lui Bissolati, acest european veritabil, *prin faptul* că Bissolati jertfeşte principiile luptei de clasă şi ale teoriei şi practicii consecvent marxiste *de dragul unor reforme* pe care le înfăptuieşte efectiv (cu anumite trun-

www.dacoromanica.ro

chieri) o burghezie liberală cu adevărat dominantă. Akselrod însă jertfeşte aceleaşi principii ca şi Bissolati *de dragul unor reforme* despre care vorbesc în vînt nişte liberali neputincioşi, neserioşi şi visători.

Burghezia liberală va deveni la noi în Rusia o forţă reală numai atunci cînd dezvoltarea ţării va trece peste laşitatea liberalilor, peste lozincile lor împăciuitoriste, inconsecvente. Aşa s-a întîmplat pretutindeni. Liberalii au venit la putere numai atunci cînd democraţia a învins *în pofida* lor.

„Nevskaia Zvezda" nr. 18 şi 19 din 22 şi 29 iulie 1912 Semnat: V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar, confruntat cu textul apărut în culegerea „Marxism şi lichidatorism", partea a II-a, Petersburg, 1914

www.dacoromanica.ro

BILANŢUL UNEI ACTIVITĂŢI DE O JUMĂTATE DE AN [150]

Fondarea unui cotidian muncitoresc este, putem spune fără exagerare, o realizare istorică a muncitorilor din Petersburg. Democraţia muncitorească şi-a strîns rîndurile şi s-a consolidat în condiţii deosebit de grele. Firește că la noi nu poate fi vorba de *o durabilitate* a presei democrate muncitoreşti. Ştim cu toţii foarte bine la ce persecuţii sînt supuse ziarele muncitoreşti.

Cu toate acestea, fondarea „Pravdei" constituie o mărturie admirabilă a conştiinţei, energiei şi coeziunii muncitorilor din Rusia.

Socotim util să aruncăm o privire retrospectivă şi să examinăm rezultatele activităţii depuse de muncitorii din Rusia timp de o jumătate de an în vederea creării unei prese *proprii*. La începutul lunii ianuarie a.c., interesul manifestat în cercurile muncitoreşti din Petersburg pentru crearea unei prese proprii s-a concretizat definitiv ; în organele de toate nuanţele care au contingenţe cu lumea muncitorească au apărut o serie de articole privitoare la necesitatea creării unui cotidian muncitoresc.

I

Există, din fericire, date relativ complete din care se poate vedea *cine* a creat o presă muncitorească cotidiană în Rusia şi *cum* a creat-o. Este vorba de datele referitoare la *subscripţiile* pentru cotidianul muncitoresc.

Să începem cu subscripţiile cu ajutorul cărora a fost creată „Pravda". Avem dările de seamă ale ziarelor

www.dacoromanica.ro

ПРАВДА

ЕЖЕДНЕВНАЯ РАБОЧАЯ ГАЗЕТА.

№ 80. Среда, 1 Августа 1912 г. ЦѢНА 2 коп.

Prima pagină a ziarului „Pravda" nr. 80 din 1 august 1912, în care a apărut continuarea articolului lui V. I. Lenin „Bilanțul unei activități de o jumătate de an"

Micșorat

www.dacoromanica.ro

„Zvezda", „Nevskaia Zvezda" și „Pravda" pe perioada 1 ianuarie — 30 iunie, adică exact pe o jumătate de an. Faptul că aceste dări de seamă au fost date publicității a asigurat exactitatea lor ; greșelile care se strecurau erau corectate imediat potrivit indicațiilor persoanelor interesate.

Ceea ce-i mai important și mai interesant pentru noi nu este suma totală rezultată din colecte, ci *componența donatorilor*. Dacă, de pildă, în „Nevskaia Zvezda" nr. 3 se arată că suma totală a fondurilor colectate pentru cotidianul muncitoresc este de 4 288 de ruble și 84 de copeici (din ianuarie pînă la 5 mai, fără a pune la socoteală sumele trimise după 22 aprilie, data apariției „Pravdei", direct la redacția ziarului), se pune imediat întrebarea : cum au contribuit muncitorii înșiși și grupurile de muncitori la realizarea acestei sume ? A rezultat ea oare din donații mari făcute de diverși simpatizanți ? Sau muncitorii înșiși au vădit un interes viu, personal, față de presa muncitorească și au realizat această sumă mare prin donații făcute de un *mare* număr de grupuri de muncitori ?

Din punctul de vedere al inițiativei și al energiei muncitorilor *înșiși* prezintă mult mai multă importanță 100 de ruble subscrise, să zicem, de 30 de grupuri de muncitori decît 1 000 de ruble subscrise de cîteva zeci de „simpatizanți". Un ziar fundat din *bănuții* donați de mici cercuri muncitorești din fabrici și uzine este mai trainic, mai solid, *mai serios* organizat (atît din punct de vedere financiar cît și, *ceea ce este mai important*, din punctul de vedere al dezvoltării democrației muncitorești) decît un ziar fundat cu ajutorul a zeci și sute de ruble donate de simpatizanți din rîndurile intelectualilor.

Spre a avea date exacte în această problemă esențială și de cea mai mare importanță, am făcut o analiză a datelor referitoare la subscripții publicate în cele trei ziare menționate mai sus, extrăgînd *numai* sumele despre care se menționează că provin de la *grupuri* de muncitori sau de funcționari.

Pe noi ne interesează acum numai donațiile muncitorilor *înșiși*, și anume nu cele făcute de diverși muncitori care au

www.dacoromanica.ro

venit, poate, întîmplător în contact cu cineva care făcea colecte, fără a fi legaţi de el ideologiceşte, adică prin concepţii, prin convingeri, ci numai cele făcute de *grupuri* de muncitori, care *au discutat*, fără îndoială, în prealabil dacă trebuie să dea bani, *cui* să-i dea şi în ce scop.

Fiecare înştiinţare din „Zvezda", „Nevskaia Zvezda" sau „Pravda" în care se arată că *un grup* de muncitori sau de funcţionari a dat bani pentru ziarul muncitoresc a fost considerată drept o *subscripţie de grup* a muncitorilor înşişi.

Cîte subscripţii muncitoreşti de grup s-au făcut în prima jumătate a anului 1912 ?

Cinci sute patru !

De peste cinci sute de ori muncitorii au contribuit în grupuri la fundarea şi la sprijinirea ziarului *lor*, uneori dînd salariul pe o zi, alteori subscriind dintr-o dată o anumită sumă sau repetînd din timp în timp aceste subscripţii. *504 grupuri muncitoreşti*, în afară de diverşi muncitori şi simpatizanţi, au participat în modul cel mai activ la fundarea ziarului lor ; această cifră arată, fără îndoială, că în *masele* muncitoreşti a apărut un interes profund şi conştient pentru crearea unui ziar muncitoresc, şi nu a unui ziar oarecare, ci anume a unui ziar muncitoresc democrat. Din moment ce masele dau dovadă de un asemenea nivel de conştiinţă şi de activitate, nu ne mai înspăimîntă nici un fel de dificultăţi şi nici un fel de piedici. Nu există şi nu pot exista dificultăţi şi piedici pe care conştiinţa, activitatea şi interesul maselor de muncitori să nu le biruie într-un fel sau altul.

Pe luni, cele 504 subscripţii de grup se repartizează astfel :

ianuarie 1912	.....	14
februarie	,, ...	18
martie	,, ...	76
aprilie	,, ...	227
mai	,, ...	135
iunie	,, ...	34
Total pe un semestru	.....	504

www.dacoromanica.ro

Din acest mic tabel reiese clar, între altele, întreaga importanță *a zilelor de cotitură* din aprilie-mai. De la întuneric la lumină, de la pasivitate la activitate, de la acțiuni individuale la acțiuni ale maselor.

În ianuarie și februarie numărul subscripțiilor din partea grupurilor de muncitori este încă cu totul neînsemnat. Se vede că lucrurile se află încă la început. În martie se constată o creștere importantă, simțitoare. 76 de subscripții din partea grupurilor de muncitori în decursul unei singure luni, aceasta vădește în orice caz o serioasă mișcare în rîndurile muncitorilor, străduința perseverentă a maselor de a realiza cu orice preț, fără a precupeți sacrificiile, ceea ce și-au propus. Aceasta vădește profunda încredere a maselor muncitorești în forțele proprii și în organizarea întregii acțiuni, în orientarea ziarului care urma să apară etc. În martie cotidianul muncitoresc nu apăruse încă : prin urmare, grupurile muncitorești au strîns bani și i-au trimis ziarului „Zvezda", cum s-ar spune, pe credit.

În aprilie se produce dintr-o dată o creștere *uriașă*, care hotărăște soarta acțiunii. 227 de subscripții de grup în decursul unei singure luni, adică în medie peste 7 subscripții pe zi ! Zăgazul a fost rupt, apariția cotidianului muncitoresc a fost asigurată. Fiecare subscripție de grup nu înseamnă numai o sumă de bănuți, ci ceva mult mai important : manifestarea unei energii comune, de masă, hotărîrea diverselor *grupuri* de a crea, de a susține, de a difuza, de a îndruma ziarul muncitoresc prin propria lor participare.

S-ar putea naște întrebarea : nu cumva în această lună au predominat subscripțiile făcute *după* 22 aprilie, adică după apariția „Pravdei" ? Nu. În „Zvezda" au fost publicate *înainte* de 22 aprilie dări de seamă cu privire la *188 de subscripții de grup*. În numerele „Pravdei" apărute de la 22 aprilie pînă la sfîrșitul lunii au fost publicate dări de seamă cu privire la 39 de subscripții de grup. Prin urmare, în primele 21 de zile ale lunii aprilie, anterioare apariției „Pravdei", revin în medie *cîte 9 sub-*

www.dacoromanica.ro

scripţii de grup pe zi, pe cînd în ultimele nouă zile numai cîte 4 pe zi.

De aici decurg două concluzii importante.

În primul rînd, muncitorii au dat dovadă de maximum de energie *înainte* de apariţia „Pravdei". Dînd „pe credit", arătînd încredere ziarului „Zvezda", muncitorii şi-au exprimat hotărîrea de a realiza neapărat ceea ce şi-au propus.

În al doilea rînd, de aici rezultă că *tocmai avîntul* de care muncitorii au dat dovadă *în aprilie* a creat ziarul muncitoresc „Pravda". Este neîndoielnic că între avîntul general al mişcării muncitoreşti (nu într-un cadru îngust de breslă, nu într-o formă îngust profesională, ci *pe scară naţională*) şi crearea unui organ cotidian al democraţiei muncitoreşti din Petersburg există cea mai strînsă legătură. Nu-i suficient să avem publicaţii profesionale, avem nevoie de un ziar politic propriu — iată ideea care a prins rădăcini în mase în zilele lui aprilie ; nu avem nevoie de un ziar politic muncitoresc oarecare, ci de un ziar al democraţiei muncitoreşti înaintate ; avem nevoie de un ziar care nu numai să ne ajute în lupta noastră muncitorească, ci să fie un model, să fie o făclie pentru întregul popor.

În luna mai avîntul este încă foarte puternic. Numărul subscripţiilor de grup este, în medie, de peste 4 pe zi. Pe de o parte, aici se manifestă avîntul general din aprilie-mai. Pe de altă parte, masele muncitoreşti îşi dau seama că, deşi cotidianul a început să apară, la început situaţia lui este extrem de dificilă şi sprijinul grupurilor de muncitori este deosebit de necesar.

În iunie numărul subscripţiilor de grup este mai mic decît în martie. Firește, trebuie să avem în vedere faptul că, *după* apariţia ziarului muncitoresc, a luat naştere, căpătînd o importanţă hotărîtoare, *o altă* formă de sprijinire a ziarului, şi anume abonarea la ziar şi difuzarea acestuia printre prieteni, cunoscuţi, concetăţeni etc. Toţi prietenii conştienţi ai „Pravdei" nu se limitează să se aboneze ei înşişi la ziar, ci îl răspîndesc şi prin alte fabrici, prin casele învecinate, la sate etc. pentru a-l face cunoscut,

www.dacoromanica.ro

pentru ca și alții să le urmeze exemplul. Din păcate, nu putem avea o statistică completă *a acestui gen* de sprijin în grup.

II

Este extrem de interesant să vedem cum se repartizează *pe orașe* și pe așezări muncitorești aceste 504 subscripții muncitorești de grup. În ce localități din Rusia și cu cîtă energie au răspuns muncitorii la apelul de a se crea un cotidian muncitoresc ?

Din fericire, în această privință dispunem de date referitoare la toate subscripțiile muncitorești de grup asupra cărora au fost publicate dări de seamă în ziarele „Zvezda", „Nevskaia Zvezda" și „Pravda".

Totalizînd aceste date, trebuie să menționăm în primul rînd Petersburgul, care, firește, se situează în fruntea acțiunii pentru crearea unui ziar muncitoresc la Petersburg ; urmează apoi 14 orașe și așezări muncitorești din care s-au primit sume de bani *nu numai din partea unui singur* grup de muncitori și, în sfîrșit, celelalte orașe, în număr de 35, din care în decursul semestrului s-a primit numai cîte o singură subscripție muncitorească de grup. Obținem următorul tabel :

	Totalul subscripțiilor de grup
Petersburg	412
14 orașe cu 2—12 subscripții de grup	57
35 „ „ 1 „ „ „	35
Total peste 50 de orașe	504

Rezultă de aici că *aproape întreaga* Rusie a luat parte activă, sub o formă sau alta, la crearea cotidianului muncitoresc. Dacă luăm în considerație greutățile pe care le întîmpină difuzarea presei democrate muncitorești în provincie, rămînem surprinși de *numărul mare* de orașe care au răspuns în decursul acestei jumătăți de an la apelul muncitorilor din Petersburg.

www.dacoromanica.ro

Nouăzeci şi două de subscripţii muncitoreşti de grup în 49 de oraşe din Rusia *, în afară de capitală, este, cel puţin pentru început, o cifră impresionantă. Aici nu poate fi vorba de donatori întîmplători, indiferenţi, pasivi : avem de-a face, fără îndoială, cu reprezentanţi ai masei proletare împrăştiaţi în întreaga Rusie, pe care-i uneşte însă simpatia conştientă faţă de democraţia muncitorească.

Menţionăm că în fruntea oraşelor de provincie se află Kievul, cu 12 subscripţii de grup, apoi Ekaterinoslavul, cu 8 subscripţii, şi abia pe locul al patrulea Moscova, cu 6 subscripţii. Această rămînere în urmă a Moscovei şi a întregii regiuni Moscova reiese şi mai clar din următorul tabel referitor la toate regiunile din Rusia :

Numărul subscripţiilor muncitoreşti de grup pentru cotidianul muncitoresc pe semestrul ianuarie-iunie 1912

Petersburgul şi împrejurimile	415
Sudul	51
Moscova şi regiunea Moscova	13
Nordul şi Vestul	12
Uralul şi regiunea Volgăi	6
Caucazul, Siberia, Finlanda	7
Pe întreaga Rusie	504

Aceste date pot fi interpretate în felul următor.

Din punctul de vedere al înviorării democraţiei muncitoreşti, Petersburgul proletar s-a trezit şi stă la postul său de onoare. Sudul se trezeşte şi el. Iar măicuţa Moscova, ca şi restul Rusiei, mai doarme încă. Ar fi timpul să înceapă a se trezi şi ea.

Rămînerea în urmă a întregii regiuni Moscova apare clar atunci cînd comparăm această regiune cu celelalte

* Iată lista completă a oraşelor şi aşezărilor. **Împrejurimile Petersburgului :** Kronstadt. Kolpino, Sestoreţk. **Sudul :** Harkov — 4 subscripţii de grup, Ekaterinoslav — 8, Ananiev — 2, Lugansk — 3, Herson, Rostov pe Don, Pavlograd, Poltava, Kiev — 12, Astrahan — 4, Cernigov, Iuzovka — 3, Minakovo, mina Şcerbin, mina Rîki, Belgorod, Elisavetgrad, Ekaterinodar, Mariupol — 2, Nijne-Dneprovsk, Nahicevan. **Regiunea Moscova :** Rodniki — 2, Reazan, Tula — 2, Bejeţk — 2. **Nordul :** Arhanghelsk — 5, Vologda. **Vestul :** Dvinsk, Vilno, Gomel, Riga, Libava, Mühlgraben. **Uralul :** Perm, Kîştîm, Miniar, Orenburg. **Regiunea Volgăi :** Sormovo, satul Balakovo. **Caucazul :** Baku — 2, Groznîi, Tiflis. **Siberia :** Tiumen şi Blagoveşcensk : **Finlanda :** Helsingfors.

www.dacoromanica.ro

regiuni *provinciale*. Sudul e mai departe, mult mai departe de Petersburg decît Moscova. Şi, cu toate acestea, Sudul, unde *numărul* muncitorilor industriali *e mai mic* decît în regiunea Moscova, întrece *aproape de patru ori* această regiune în ceea ce priveşte numărul subscripţiilor muncitoreşti de grup.

Se vede că Moscova a rămas chiar şi în urma Uralului şi a regiunii Volgăi, căci numărul muncitorilor din Moscova şi din regiunea Moscova întrece nu de două, ci de mai multe ori pe cel al muncitorilor din Ural şi din regiunea Volgăi. Or, la Moscova şi în regiunea Moscova nu s-au făcut decît 13 subscripţii de grup, pe cînd în Ural şi regiunea Volgăi s-au făcut 6.

La rămînerea în urmă a Moscovei şi a regiunii Moscova au contribuit fără îndoială două împrejurări speciale. În primul rînd, aici precumpăneşte industria textilă. Or, în această industrie, conjunctura, adică condiţiile pieţei şi ale unei înviorări mai mici sau mai mari a producţiei, era mai puţin favorabilă decît în ramura metalurgică, de pildă. De aceea textiliştii au participat în mai mică măsură la greve, au manifestat mai puţin interes pentru politică şi pentru democraţia muncitorească. În al doilea rînd, în regiunea Moscova sînt mai multe fabrici risipite prin orăşele depărtate, unde ziarele pătrund mai greu decît într-un oraş mare.

În orice caz însă, din datele înfăţişate se desprinde, fără îndoială, un învăţămînt pentru noi toţi. Trebuie să acordăm cea mai mare atenţie difuzării ziarului muncitoresc la Moscova. Nu ne putem împăca cu rămînerea în urmă a Moscovei. Orice muncitor conştient înţelege că Petersburgul fără Moscova este ca o mînă fără cealaltă.

La Moscova şi în regiunea Moscova este concentrată *cea mai mare parte* a muncitorilor industriali din Rusia. În 1905, de pildă, erau aici, conform statisticii oficiale, 567 000 de muncitori industriali, adică *peste o treime* din numărul total al acestor muncitori în întreaga Rusie (1 660 000) şi mult mai mulţi decît în regiunea Petersburg (298 000). De aceea se cuvine ca regiunea Moscova să ocupe *primul* loc în ceea ce priveşte numărul de cititori şi prieteni ai ziarului muncitoresc, în ceea ce priveşte

www.dacoromanica.ro

numărul reprezentanților conștienți ai democrației muncitorești. Moscova va trebui, desigur, să-și creeze un cotidian muncitoresc *propriu*.

Deocamdată însă trebuie s-o ajute Petersburgul. Cititorii „Pravdei" trebuie să-și spună lor înșile și prietenilor lor în fiecare dimineață : „muncitori, nu uitați de cei din Moscova !".

III

Datele înfățișate se impun atenției noastre și dintr-un alt punct de vedere, extrem de important și practic, actual. Oricine înțelege că ziarul politic constituie una dintre condițiile fundamentale ale participării oricărei clase a societății actuale la viața politică a țării în general și la campania electorală în special.

Tot astfel și muncitorii au nevoie de un ziar în general și în vederea participării la alegerile pentru Duma a IV-a în special. Muncitorii știu foarte bine că nu se pot aștepta la nimic bun nici de la Duma a III-a și nici de la Duma a IV-a ; totuși noi trebuie să participăm la alegeri, în primul rînd, în vederea strîngerii rîndurilor și a luminării politice a maselor muncitorești în timpul alegerilor, cînd se întețește lupta dintre partide și se înviorează întreaga viață politică, cînd, într-un fel sau altul, *masele se inițiază în politică*, și, în al doilea rînd, în vederea asigurării alegerii unor deputați proprii, unor deputați ai muncitorilor în Dumă. Deputații muncitorilor *au adus* și pot aduce mult folos cauzei muncitorești, chiar și în Duma cea mai reacționară, pur moșierească, dacă sînt adevărați exponenți ai democrației muncitorești, dacă sînt legați de masă și dacă masa învață să-i îndrumeze și să-i controleze.

În prima jumătate a anului 1912, *toate* partidele politice din Rusia au început și, în esență, *au și terminat* ceea ce se cheamă *mobilizarea* forțelor de partid în vederea alegerilor. Mobilizare este un termen militar. El înseamnă trecerea armatei pe picior de război. Așa cum înainte de începerea războiului armata este trecută pe picior de război, rezerviștii sînt chemați sub arme, se îm-

www.dacoromanica.ro

part arme și muniții, la fel și înainte de alegeri toate partidele își fac bilanțul activității lor, își afirmă hotărîrile cu privire la concepțiile și la lozincile lor de partid, își strîng forțele, pregătindu-se în vederea luptei cu toate celelalte partide.

Repetăm, această muncă este, în esență, terminată. Pînă la alegeri au rămas doar *cîteva săptămîni*; în acest răstimp putem și trebuie să ne încordăm toate forțele în vederea întăririi influenței noastre asupra alegătorilor, asupra maselor; dar dacă însuși partidul (partidul fiecărei clase) nu s-a pregătit în decursul acestei jumătăți de an, nimic nu-l poate ajuta; el va fi *egal cu zero* în alegeri.

Iată de ce perioada de o jumătate de an pe care o îmbrățișează statistica noastră este o perioadă de mobilizare *hotărîtă* a forțelor muncitorești în vederea alegerilor pentru Duma a IV-a. Ea este o perioadă de mobilizare a tuturor forțelor democrației muncitorești, firește nu numai în vederea luptei pentru Dumă, dar noi ne fixăm deocamdată atenția asupra acestui din urmă aspect.

Aici se ridică o problemă care a fost abordată recent în „Nevskaia Zvezda" nr. 16 și în „Pravda" nr. 61. Este problema așa-zișilor lichidatori care editează la Petersburg, începînd din ianuarie 1912, ziarele „Jivoe Delo" și „Nevski Golos". Avînd ziare proprii, lichidatorii declară că pentru a se asigura „unitatea" democrației muncitorești în alegeri este necesar un „acord" cu ei, cu lichidatorii, făgăduind să agite în caz contrar spectrul „candidaturilor paralele" [151].

Pe cît se vede, pînă acum aceste încercări de intimidare n-au prea avut succes.

Și e cît se poate de explicabil. Cum pot fi luați în serios niște oameni care au meritat pe drept cuvînt denumirea de lichidatori și deci de promotori ai politicii muncitorești liberale?

Dar poate că vederile eronate, nesocial-democrate ale acestui grup de intelectuali sînt împărtășite totuși de un număr mare de muncitori? N-ar trebui, în cazul acesta, să acordăm o deosebită atenție acestor muncitori? Dispunem acum de suficiente date obiective, publice și foarte

www.dacoromanica.ro

exacte pentru a putea răspunde la această întrebare. În tot cursul primei jumătăţi a anului 1912, lichidatorii, precum se ştie, au atacat cu multă energie ziarele „Pravda", „Nevskaia Zvezda", „Zvezda" şi în genere pe toţi adversarii lichidatorismului.

Ce succes au avut lichidatorii printre muncitori? O mărturie în această privinţă o constituie subscripţiile pentru crearea unui cotidian muncitoresc despre care au relatat publicaţiile lichidatoriste „Jivoe Delo" şi „Nevski Golos". Lichidatorii au recunoscut de multă vreme, din 1911, dacă nu încă din 1910, necesitatea unui cotidian şi au propagat foarte intens această idee în rîndurile adepţilor lor. Din februarie 1912, ziarul „Jivoe Delo", care apare de la 20 ianuarie, a început să publice dări de seamă asupra subscripţiilor primite de el în acest scop.

Să luăm din aceste subscripţii (care în decursul primei jumătăţi a anului 1912 s-au ridicat la suma de 139 de ruble şi 27 de copeici) numai *subscripţiile muncitoreşti de grup*, aşa cum am procedat şi în cazul ziarelor nelichidatoriste. Totalizînd subscripţiile publicate în cele 16 numere ale săptămînalului „Jivoe Delo" şi în 5 numere ale ziarului „Nevski Golos" (nr. 6 al ziarului „Nevski Golos" a apărut în iulie) şi adăugînd chiar şi subscripţiile făcute pentru sprijinirea săptămînalului „Jivoe Delo" (deşi pentru ziarele antilichidatoriste n-am pus la socoteală subscripţiile analoge), obţinem următoarele date cu privire la numărul total al subscripţiilor muncitoreşti de grup în decurs de un semestru:

Numărul subscripţiilor muncitoreşti de grup pentru un cotidian muncitoresc în decursul semestrului I al anului 1912

	Trimise ziarelor nelichidatoriste	Trimise ziarelor lichidatoriste
Ianuarie	14	0
Februarie	18	0
Martie	76	7
Aprilie	227	8
Mai	135	0
Iunie	34	0
Total	504	15

www.dacoromanica.ro

Așadar, în decurs de *o jumătate de an,* cu toate eforturile sale desperate, cercul de intelectuali lichidatori a reușit să obțină sprijin *numai din partea a 15 grupuri de muncitori!*

Se poate imagina o mai deplină înfrîngere decît cea suferită de lichidatori începînd din ianuarie 1912? Se poate găsi o mai precisă dovadă a faptului că avem de-a face cu un cerc de intelectuali lichidatori capabili să editeze un ziar și o revistă semiliberală, dar care nu se bucură de nici un sprijin serios în masele proletare?

Iată și datele referitoare la repartizarea pe regiuni a subscripțiilor muncitorești de grup făcute pentru lichidatori:

Numărul subscripțiilor muncitorești de grup pentru un cotidian muncitoresc în decursul semestrului I al anului 1912

	Trimise ziarelor nelichidatoriste	Trimise ziarelor lichidatoriste
Petersburgul și împrejurimile	415	10
Sudul	51	1
Moscova și regiunea Moscova ..	13	2
Nordul și Vestul	12	1
Uralul și regiunea Volgăi.....	6	0
Caucazul, Siberia și Finlanda	7	1
Total	504	15*

Așadar, în decursul acestei jumătăți de an, lichidatorii au suferit în sud o înfrîngere și mai gravă decît la Petersburg.

Aceste date precise ale statisticii muncitorești, publicate legal în decurs de nu mai puțin de o jumătate de an în ziare de orientări opuse, tranșează definitiv problema „lichidatorismului". Poți ocărî și cleveti cît vrei pe adversarii lichidatorismului, dar datele precise asupra subscripțiilor muncitorești de grup nu pot fi contestate.

Acum e foarte ușor de înțeles de ce nici „Nevskaia Zvezda", nici „Pravda" n-au luat în serios amenințarea

* Moscova — 2, Nahicevan, Novonikolaevsk și Arhanghelsk cîte 1.

www.dacoromanica.ro

lichidatorilor cu spectrul „candidaturilor paralele". Ar fi ridicol să iei în serios ameninţările unor oameni care în decurs de o jumătate de an de luptă deschisă au dovedit că sînt aproape egali cu zero. Toţi apărătorii lichidatorismului s-au grupat în jurul publicaţiilor „Jivoe Delo" şi „Nevski Golos". Şi toţi laolaltă n-au reuşit să atragă de partea lor în decurs de o jumătate de an decît 15 grupuri de muncitori!

Lichidatorismul nu reprezintă nimic în mişcarea muncitorească; el este puternic numai în rîndurile intelectualităţii liberale.

IV

Datele referitoare la diferitele feluri de colecte muncitoreşti pentru „Pravda" constituie, în general vorbind, un material extrem de interesant. Găsim aici pentru prima oară date foarte precise cu privire la aspectele cele mai diferite ale mişcării muncitoreşti şi ale vieţii democraţiei muncitoreşti din Rusia. Sperăm să mai revenim de multe ori asupra acestor date.

Acum însă, încheind examinarea datelor referitoare la subscripţiile muncitoreşti de grup pentru crearea unui cotidian, trebuie să relevăm o concluzie de ordin practic.

Muncitorii au trimis ziarelor „Zvezda" şi „Pravda" 504 subscripţii pentru presa *lor*. Muncitorii n-au urmărit absolut nici un alt scop decît acela de a-şi crea o presă muncitorească proprie şi de a o sprijini. Tocmai de aceea simpla totalizare exactă a acestor date pe un semestru ne oferă un tablou extrem de interesant al vieţii democraţiei muncitoreşti din Rusia. Bănuţii colectaţi cu menţiunea „din partea unui grup de muncitori de la cutare fabrică" ne dau posibilitatea să ne facem o idee şi despre starea de spirit a muncitorilor, şi despre nivelul lor de conştiinţă şi de coeziune, şi despre ataşamentul lor faţă de cauza muncitorească.

Iată de ce trebuie neapărat să fie continuat, dezvoltat şi extins acest obicei al subscripţiilor muncitoreşti de grup, creat de avîntul din aprilie-mai, şi, bineînţeles, sînt ne-

www.dacoromanica.ro

cesare și dări de seamă asupra subscripțiilor, de felul celor care au apărut regulat în „Pravda".

Acest obicei are o foarte mare însemnătate atît pentru trăinicia presei muncitorești cît și pentru interesele generale ale democrației muncitorești.

Presa muncitorească trebuie consolidată și dezvoltată. Pentru aceasta e nevoie de bani. Numai cu condiția asigurării unor colecte permanente și de masă în rîndurile muncitorilor vom putea realiza printr-o muncă perseverentă o organizare satisfăcătoare a ziarelor muncitorești din Rusia. În America există un ziar muncitoresc („Appeal to Reason" [152]) cu *peste o jumătate de milion* de abonați. Nu e vrednic muncitor — am spune noi parafrazînd o cunoscută zicală — muncitorul rus care nu speră să ajungă și să întreacă pe confratele său american.

Problema prezintă însă și un alt aspect, mai important, incomparabil mai important decît cel financiar. Să presupunem că o sută de muncitori din diverse secții ale unei fabrici dau la fiecare chenzină cîte *o copeică* pentru ziarul muncitoresc. Asta face în total două ruble pe lună. Să mai presupunem că zece muncitori bine retribuiți, întîlnindu-se întîmplător, au strîns dintr-o dată zece ruble.

Primele două ruble sînt mai prețioase decît aceste zece. E un lucru atît de clar pentru orice muncitor, încît nu necesită prea multe explicații.

Trebuie introdus obiceiul ca *fiecare* muncitor să dea la *fiecare* chenzină cîte *o copeică* pentru ziarul muncitoresc. Să se continue cu abonamentele la ziar ; cine poate, să dea mai mult decît a dat pînă acum. Dar, în afară de aceasta, cel mai important lucru este statornicirea și extinderea obiceiului de a da *„o copeică pentru ziarul muncitoresc"*.

Aceste colecte trebuie făcute în mod regulat la fiecare chenzină, fără întreruperi, și trebuie ca la aceste colecte permanente să participe un număr din ce în ce mai mare de muncitori — în asta constă toată însemnătatea lor. Dările de seamă ar putea fi redactate simplu : „atîtea copeici", prin urmare atîția muncitori din cutare fabrică au dat bani pentru ziarul muncitoresc, iar dacă se vor da și sume mai mari se poate preciza : „în afară de aceasta, atîția muncitori au dat atît".

www.dacoromanica.ro

Dacă se va statornici obiceiul de a se da cîte *o copeică pentru ziarul muncitoresc,* muncitorii din Rusia vor ridica în curînd ziarele lor la înălţimea cuvenită. Ziarul muncitoresc trebuie să dea material mai mult şi mai variat, suplimente duminicale etc., să aibă reporteri în Dumă şi corespondenţi în toate oraşele din Rusia şi în marile oraşe din străinătate. Ziarul muncitoresc trebuie să se dezvolte şi să se îmbunătăţească *necontenit;* or, acest lucru nu e cu putinţă fără participarea permanentă a unui număr cît mai mare de muncitori la colectele pentru organele lor de presă.

Totalizarea lunară a datelor referitoare la plata *copeicii muncitoreşti* va arăta tuturor cum muncitorii din toate colţurile Rusiei ies din starea de somnolenţă şi de indiferenţă, cum se trezesc la o viaţă raţională şi civilizată, nu în înţelesul oficial şi nici în cel liberal al cuvîntului. Se va putea vedea clar cum creşte interesul faţă de democraţia muncitorească, cum se apropie timpul cînd Moscova şi toate oraşele mari vor avea propriile lor ziare muncitoreşti.

Ajunge cu dominaţia gazetei burgheze „Kopeika"! [153] Destul a domnit această fiţuică venală, lipsită de principii. Muncitorii din Petersburg au ştiut să arate numai într-o jumătate de an ce mari succese pot înregistra subscripţiile muncitoreşti colective. Exemplul şi iniţiativa lor nu trebuie să se piardă. Obiceiul de a da cîte *o copeică muncitorească pentru ziarul muncitoresc* trebuie să se extindă şi să se statornicească!

Scris între 12—14 (25—27) iulie 1912

Publicat în ziarul „Pravda" nr. 78, 79, 80 şi 81 din 29 şi 31 iulie, 1 şi 2 august 1912
Semnat: S t a t i s t i c i a n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU SITUAŢIA ACTUALĂ DIN P.M.S.D.R. [154]

Scris între 17 (30) iulie şi 20 august (2 septembrie) 1912 ; post-scriptumul — la 2 (15) septembrie ; post-scriptumul iniţial — între 20 şi 24 august (2 şi 6 septembrie)

Publicat în 1912 la Leipzig în broşură, sub titlul : „Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozial-demokratischen Arbeiterpartei Russlands"

Publicat pentru prima oară în limba rusă în 1924, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. XII, partea I ; post-scriptumul iniţial — în 1948 în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 18

Se tipăreşte după textul apărut în broşură

Traducere din limba germană ; post-scriptumul iniţial — după manuscris

www.dacoromanica.ro

Tovarăşii germani au deseori prilejul să citească ştiri referitoare la lupta îndîrjită şi la disensiunile profunde din cadrul P.M.S.D.R. Din păcate, aceste ştiri provin de la diverse grupuri de emigranţi ; în majoritatea cazurilor, ele sînt furnizate de oameni care ori nu cunosc cîtuşi de puţin adevărata stare de lucruri existentă în Rusia în momentul de faţă, ori încearcă în mod conştient să inducă în eroare pe tovarăşii germani, prezentînd situaţia politică din partid în mod unilateral. Fiecare dintre aceste grupuri de emigranţi reprezintă o „orientare" proprie, dar în realitate e format din oameni care au pierdut orice legătură reală cu lupta dusă de partidul muncitoresc din Rusia sau care n-au avut niciodată o asemenea legătură. Unul dintre aceşti „informatori" a reuşit, din păcate, să cîştige încrederea ziarului „Vorwärts", Organul central al partidului muncitoresc social-democrat german, care a făcut loc, într-o serie de articole, unui torent de nemaiauzite calomnii la adresa partidului rus, torent revărsat din pana acestui informator şi provenit din surse, chipurile, „obiective".

În realitate, este vorba de surse cu totul şi cu totul „subiective" şi mincinoase. Întrucît „Vorwärts" n-a publicat *punerea la punct bazată pe fapte* trimisă de noi, am fost nevoiţi să scoatem o broşură, intitulată „Anonimul de la «Vorwärts» şi starea de lucruri din P.M.S.D.R." *, broşură care a apărut în cîteva sute de exemplare şi a fost trimisă organelor de conducere ale tuturor organizaţiilor

* Vezi volumul de faţă, pag. 213—226. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de partid importante din Germania şi redacţiilor principalelor organe ale presei de partid.

„Vorwärts" *nu a avut ce obiecta* împotriva materialului faptic cuprins în această broşură, recunoscînd astfel în mod tacit veracitatea lui.

Spre a da tovarăşilor noştri de partid germani posibilitatea de a-şi face o idee despre autenticitatea unora dintre ştirile pe care le primesc, reproducem mai jos textul unei scrisori adresate de C.C. al P.M.S.D.R. Conducerii partidului social-democrat german. Letonii propuseseră Conducerii să organizeze o consfătuire comună a unsprezece „centre" în problema sprijinirii materiale a campaniei electorale, după care Conducerea a întrebat aceste centre care este atitudinea lor faţă de această problemă. În scrisoarea de mai jos, care reprezintă răspunsul C.C., se spun următoarele :

30 iulie 1912 *

CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT GERMAN

Stimaţi tovarăşi !

Am primit de curînd o copie a scrisorii pe care v-a trimis-o la 24 iunie Comitetul din străinătate al social-democraţiei letone. Am considerat de prisos să vă explicăm planul bizar al acestor letoni, întrucît am socotit că nici un om informat nu-l va lua în serios. Dar din scrisoarea pe care ne-aţi adresat-o la 22 iulie am constatat cu uimire că aveţi intenţia să-l acceptaţi. De aceea sîntem nevoiţi să formulăm un protest energic, pe care vi-l trimitem. În mod obiectiv, intenţia Conducerii nu înseamnă altceva decît o încercare de a contribui la sciziunea din partidul nostru (P.M.S.D.R.) şi la crearea unui nou partid, ostil nouă. E un fapt fără precedent în întreaga Internaţională. Vom explica în amănunţime acest lucru tovarăşilor germani.

* Reproducem aici scrisoarea cu neînsemnate modificări de stil.

www.dacoromanica.ro

SITUAȚIA CREATĂ ÎN P.M.S.D.R. ÎNCEPÎND DIN IANUARIE 1912

În ianuarie 1912 a avut loc Conferința generală a P.M.S.D.R., la care au participat delegați din partea următoarelor organizații : Petersburg, Moscova, Organizația districtuală Moscova, organizațiile Kazan, Saratov, Tiflis, Baku, Nikolaev, Kiev, Ekaterinoslav, Vilno și Dvinsk. Această conferință a refăcut partidul și a ales un nou C.C. în locul celui distrus de lichidatori. Ea a fost nevoită să declare că acești lichidatori s-au pus în afara partidului (vezi broșura „Anonimul de la «Vorwärts» și starea de lucruri din P.M.S.D.R.", care a fost trimisă Conducerii ; în această broșură erau menționate protestele lichidatorilor, ale unor organizații naționale — polonezii, letonii, Bundul — și ale unor grupuri din străinătate).

Tot în ianuarie a avut loc o consfătuire în scopul constituirii unui Comitet de organizare pentru convocarea unei noi conferințe, a unei „conferințe generale de partid", cum o numeau lichidatorii și prietenii lor.

În scrisoarea adresată Conducerii la 24 iunie, letonii afirmă că acest „Comitet de organizare" este format din următoarele organizații și curente : Bundul, social-democrații letoni, Comitetul regional Caucaz, ziarul menșevic „Golos Soțial-Demokrata", „Pravda" de la Viena și grupul „Vpered".

Așadar, pe de o parte, avem Comitetul Central al P.M.S.D.R., ales la conferință de organizațiile ruseți, adică de cele care activează în Rusia (adversarii îl numesc curentul leninist) ; pe de altă parte, așa-numitul Comitet de organizare, care promite convocarea unei conferințe „generale" de partid.

CE ATITUDINE AU FAȚĂ DE AȘA-NUMITUL COMITET DE ORGANIZARE SOCIAL-DEMOCRAȚII RUȘI CARE PÎNĂ ÎN PREZENT SE SITUEAZĂ PE O POZIȚIE DE NEUTRALITATE ?

Plehanov, cel mai de seamă menșevic, care a luptat cu hotărîre împotriva desființării partidului de către lichidatori, n-a participat la conferința de partid din ianuarie, deși fusese invitat. În aprilie 1912, el a dat publicității corespondența dintre el și reprezentantul Comitetului de

www.dacoromanica.ro

organizare (vezi publicaţia sa „Dnevnik Soţial-Demokrata“ nr. 16).

Plehanov a refuzat să facă parte din aşa-numitul Comitet de organizare, pe considerentul că Bundul nu convoacă o conferinţă a organizaţiilor de partid existente, ci o conferinţă *„de constituire“, adică o conferinţă care trebuie să întemeieze un nou partid.* Aşa-numitele grupuri de iniţiativă, în realitate singurele care sprijină Comitetul de organizare, sînt, după cum afirmă Plehanov, grupuri lichidatoriste, care nu fac parte din partid şi vor să înfiinţeze un nou partid. „Noua conferinţă este convocată de lichidatori“, scrie Plehanov în aprilie 1912.

În iulie apare nr. 3 al „Buletinului“ acestui Comitet de organizare, în care nu i se răspunde lui Plehanov absolut nimic. De aici se poate vedea cum informează Conducerea letonii, acciaşi letoni care se plîng că C.C. „leninist“ nu răspunde la scrisorile Comitetului de organizare.

Este oare într-adevăr atît de ciudat faptul că C.C. al partidului, al vechiului partid, nu răspunde celor care, după cum afirmă Plehanov (pînă în prezent neutru), creează un nou partid ?

Comitetul de organizare trebuie, în primul rînd, să dovedească neutrului Plehanov că nu creează un partid nou şi nu lichidează vechiul partid.

Adresîndu-se Conducerii la 24 iunie, după o jumătate de an de luptă dusă de Comitetul de organizare al lichidatorilor împotriva partidului, letonii, care fac parte din acest comitet, ar fi trebuit să arate pe bază de fapte şi documente rezultatele acestei lupte ; în loc să facă acest lucru, letonii arată Conducerii **satele potemkiniste ale lichidatorilor.**

Letonii au propus Conducerii să convoace unsprezece centre „organizatorice“, organizaţii şi fracţiuni ale social-democraţiei ruse. Întocmai aşa (vezi pag. 4 a scrisorii letonilor către Conducere din 24 iunie).

În întreaga lume, partidele se formau pînă acum din organizaţii locale care erau unite de către o instituţie centrală. Iată însă că lichidatorii ruşi şi letoni au făcut în 1912 o mare descoperire. De acum înainte, un partid poate fi creat din „centre, organizaţii şi fracţiuni“.

www.dacoromanica.ro

Conform noii geometrii electorale a letonilor și a lichidatorilor, printre cele 11 centre organizatorice, organizații și fracțiuni figurează, în primul rînd, Comitetul de organizare, iar în al doilea rînd cele 6 fracțiuni, sau organizații, sau centre *care formează acest Comitet de organizare*. Întocmai așa se declară în scrisoarea letonilor: „Punctele 2—7 inclusiv formează Comitetul de organizare".

Așadar, grupurile de intelectuali care lichidează partidul capătă un drept de vot *triplu*, asemenea aristocrației din burgurile putrede:

1) Comitetul regional Caucaz — organizație fictivă;

2) același comitet — prin gazeta „Golos" de la Paris, deși „Golos" nu dispune de un mandat permanent din partea Caucazului;

3) același comitet — prin „Comitetul de organizare".

Afirmăm că muncitorii ruși vor respinge cu indignare și dispreț ideea discutării candidaturilor paralele, adică a încercării lichidatorilor și a unor neînsemnate grupuri din străinătate de a provoca o sciziune, cu atît mai mult cu cît aceste grupuri sînt alcătuite exclusiv din intelectuali dezorganizatori.

Afirmăm categoric că, în cursul ultimei jumătăți de an, absolut nici unul dintre grupurile din străinătate care luptă împotriva partidului n-a căpătat mandat din partea vreunei organizații din Rusia să scoată un organ de presă propriu sau să editeze buletine proprii. Letonii vor să dovedească Conducerii contrarul; în cazul acesta, să arate în presa din Rusia măcar un singur mandat de acest fel dat înainte de 22 iunie.

„Golos Soțial-Demokrata" nu este organul vreunei organizații din Rusia.

Nici „Pravda" de la Viena a lui Troțki nu este organul vreunei organizații din Rusia. Acum trei ani „Pravda" era organul organizației ucrainene „Spilka" [155] (Rusia de sud), dar „Spilka" a anulat de mult mandatul pe care i-l dăduse.

Nici grupul „Vpered", nici Plehanov, nici „bolșevicii-partiiți" nu editează publicații care să fie organe de partid ale vreunei organizații din Rusia.

www.dacoromanica.ro

E uşor să te referi la grupuri inexistente în realitate. Şi nu e greu nici să publici corespondenţe din partea unor „simpatizanţi". Dar pentru a conduce măcar o jumătate de an un organ al unei organizaţii care activează în Rusia sînt necesare legături permanente, încrederea deplină a maselor muncitoreşti locale, unitate de vederi în ceea ce priveşte tactica, lucru la care nu se poate ajunge decît printr-o îndelungată activitate comună. Toate acestea le lipsesc grupuleţelor din străinătate, pe care dezorganizatorii letoni şi bundişti le mobilizează împotriva partidului.

În ceea ce priveşte P.P.S. n-avem prea multe de spus. El este o organizaţie *nesocial-democrată*, care n-a făcut parte *niciodată* din P.M.S.D.R. Nu există decît un singur motiv ca să fie atrasă : ea „promite" să devină social-democrată şi să se alăture lichidatorilor ! Acest lucru este, firește, suficient pentru dezorganizatori şi pentru amatorii de sciziune ! Dacă e cazul să fie atras P.P.S. la discuţii comune, de ce nu am atrage şi pe socialiştii-revoluţionari, care participă la alegerile pentru Dumă, pe sioniştii-socialişti, uniunea socialiştilor-revoluţionari letoni şi alte „curente" similare ?

FRACŢIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMA A III-A

Conducerea a inclus pe lista centrelor organizatorice grupuleţele din străinătate, dar *n-a invitat fracţiunea social-democrată din Dumă*. E de necrezut, dar aşa este. Va fi folositor pentru muncitorii ruşi să afle cum îi induc în eroare Troţki & Co. pe tovarăşii noştri din străinătate. În scrisoarea lor din 24 iunie, letonii scriu Conducerii :

„Cît priveşte fracţiunea social-democrată din Dumă, nici vorbă nu poate fi ca ea să joace rolul de intermediar în chestiunea subvenţionării campaniei electorale, întrucît sesiunea Dumei e pe sfîrşite şi, prin urmare, fracţiunea din Dumă îşi pierde împuternicirile" (pag. 2 din scrisoarea pe care am menţionat-o de mai multe ori).

Avem de-a face aici sau cu o înşelăciune deliberată, sau cu o infinită ignoranţă politică, care arată destul de limpede cît de bine sînt informaţi letonii din Bruxelles asupra alegerilor din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Scrisoarea este datată 24 iunie. La 9 iunie, adică la 22 iunie st. n., lucrările Dumei a III-a au fost suspendate în mod oficial pe o perioadă nedeterminată ; toți deputații, inclusiv social-democrații, și-au păstrat mandatele. Aceștia din urmă sînt *și în prezent deputați în Dumă*. E un lucru pe care-l știe orice muncitor cu carte din Rusia, dar nu-l știu calomniatorii din străinătate care defăimează partidul.

Singurii social-democrați legali din Rusia, care, în orice parte a țării s-ar afla, constituie singura organizație oficială, sînt tocmai membrii fracțiunii social-democrate din Duma a III-a.

Toți lichidatorii urăsc această fracțiune. Fițuicile lichidatorilor („Naşa Zarea") o împroaşcă cu ocări și o copleșesc cu insinuări, toți dezorganizatorii din străinătate o clevetesc. De ce ? Pentru că majoritatea fracțiunii, în care au precumpănit întotdeauna menșevicii-partiiți, a dus tot timpul o luptă hotărîtă împotriva lichidatorilor și a ajutat ca aceștia să fie făcuți cu totul inofensivi la Petersburg.

În broșura „Anonimul etc." am dat în vileag un fapt foarte important, împotriva căruia nimeni n-a putut articula nici un cuvînt. Numai *doi* dintre membrii fracțiunii sînt colaboratori permanenți la ziarele lichidatoriste. *Opt* membri sînt colaboratori permanenți la ziare antilichidatoriste *.

Iar letonii și Troțki propun Conducerii să excludă de la consfătuire singurul colectiv pe întreaga Rusie care și-a păstrat unitatea ! Chiar dacă letonii s-au înșelat, neștiind la 24 iunie ceea ce știu toți muncitorii din Rusia, de ce nu și-au dat ei osteneala ca pînă la 22 iulie, adică în decurs de o lună de zile, să-și îndrepte greșeala ? Există greșeli care sînt foarte utile pentru cei ce le comit.

Intenția letonilor și a lichidatorilor, care au înșelat Conducerea, este ca, în pofida voinței majorității partidului din Rusia, în pofida voinței majorității fracțiunii social-democrate din Dumă, să impună, cu ajutorul unui bloc format din grupulețele fictive din străinătate, pe candidații lichidatorilor și să obțină prin înșelăciune bani de la muncitorii germani. — Aceasta este, pe scurt, sensul

* Vezi volumul de față, pag. 225. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

întregii vorbării (a letonilor, a bundiştilor şi a lui Troţki & Co.).

Dar această înşelăciune nu va rămîne nepedepsită.

DATE CARE POT FI VERIFICATE OFICIAL CU PRIVIRE LA INFLUENŢA LICHIDATORILOR ÎN COMPARAŢIE CU INFLUENŢA PARTIDULUI

Orice om cu judecată îşi dă seama că vorbele goale referitoare la nişte pretinse „organizaţii" secrete care ar simpatiza cu lichidatorii nu sînt demne de crezare.

Noi afirmăm că toate organizaţiile pe care le au lichidatorii în Rusia sînt fictive.

Cine nu dispune personal de date precise asupra stării de lucruri din cercurile social-democrate din Rusia cu greu poate stabili adevărul. Dar şi acela îl poate afla dacă îl va căuta în documente verificînd sensul acestora, fără să creadă pe nimeni pe cuvînt. Primul fapt îndeobşte cunoscut şi care poate fi verificat l-am citat deja : este vorba de împărţirea forţelor între lichidatori şi antilichidatori în cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă.

Acum însă, după o jumătate de an de luptă dusă de lichidatori împotriva partidului, există următoarele fapte, absolut obiective, şi mai convingătoare încă.

În scrisoarea din 24 iunie (pag. 5 şi 6), letonii amintesc despre ziarele marxiste legale care apar la Petersburg. Ei menţionează publicaţiile „Jivoe Delo" şi „Nevski Golos", care promovează o orientare menşevică (cea a ziarului „Golos Soţial-Demokrata"), opunîndu-le ziarelor „Zvezda" şi „Pravda" de la Petersburg (a nu se confunda cu „Pravda" lichidatoristă de la Viena a lui Troţki), care, după afirmaţia letonilor, *„se află în stăpînirea şi sub conducerea grupului lui Lenin"*.

Deşi această afirmaţie nu e prea reuşit formulată, letonii au relevat aici fără să vrea un fapt serios care pledează împotriva lichidatorilor.

Dacă „partidul legal" nu este decît o simplă frază liberală a lichidatorilor, *activitatea* legală desfăşurată în Dumă şi în presă constituie principala activitate a propagandei marxiste. Aici şi numai aici se pot găsi fapte care să arate în mod obiectiv forţa lichidatorilor şi a antilichidatorilor.

www.dacoromanica.ro

Alte organe politice pe întreaga Rusie în afară de cele indicate de letoni: „Jivoe Delo" şi „Nevski Golos" ale lichidatorilor şi „Zvezda", devenită apoi „Nevskaia Zvezda", şi „Pravda" (de la Petersburg) ale antilichidatorilor, nu există. În Rusia nu există nici în presă, nici în arena publică de masă alte curente şi fracţiuni; toate grupurile din străinătate menţionate de letoni nu reprezintă nimic.

Avem acum în faţa noastră rezultatele activităţii depuse timp de o jumătate de an de ambele curente.

În această jumătate de an (ianuarie—iunie 1912), toate partidele din Rusia au început şi au terminat deja pregătirile pentru alegeri. Pînă la alegeri nu au mai rămas decît 6 sau 8 săptămîni. Listele electorale au fost întocmite în cea mai mare parte. De fapt rezultatul alegerilor este deja hotărît, tocmai pe baza acestei pregătiri desfăşurate în decurs de o jumătate de an.

Pentru lichidatori s-au pronunţat „punctele" 1—7 din lista letonilor (Comitetul de organizare, Bundul, Social-democraţia letonă, „Golos", „Pravda" de la Viena, Comitetul regional Caucaz şi „Vpered"), iar pentru antilichidatori s-a pronunţat C.C., care a unit organizaţiile ruseşti, adică cele care activează în Rusia (numai „curentul leninist", după cum afirmă lichidatorii).

Ei bine, să vedem ce au făcut primii şi ce au făcut ceilalţi.

De la 1 ianuarie pînă la 31 iunie 1912 (st. v.), lichidatorii au scos la Petersburg 16 numere din săptămînalul „Jivoe Delo" şi 5 numere din ziarul „Nevski Golos", în total 21 de numere.

Antilichidatorii au scos în aceeaşi jumătate de an 33 de numere din ziarul „Zvezda", 14 numere din ziarul „Nevskaia Zvezda" şi 53 de numere din ziarul „Pravda", în total 100 de numere.

21 faţă de 100.

Iată raportul de forţe dintre lichidatori şi partid în Rusia. Datele referitoare la ziare nu sînt date secrete; oricine le poate verifica şi analiza.

www.dacoromanica.ro

Cum stau lucrurile cu tirajul ziarelor? Letonii afirmă că lichidatorii au scos 30 000 de exemplare. Să admitem că nu este o exagerare. În ceea ce privește ziarele antilichidatoriste, o persoană cu care au stat de vorbă tov. Haase și alți membri ai Conducerii a declarat că tirajul acestora a fost de 60 000 de exemplare. Asta arată că influența lichidatorilor în comparație cu influența partidului se reduce la raportul 1 : 10.

Dacă datele referitoare la tiraj n-au fost publicate și de aceea pot apărea exagerate, în schimb au fost publicate alte date, mai importante și mai convingătoare.

Este vorba de datele referitoare la legăturile lichidatorilor și la legăturile partidului cu masele de muncitori din Rusia.

DATE PUBLICATE ȘI CARE POT FI VERIFICATE CU PRIVIRE LA LEGĂTURILE LICHIDATORILOR ȘI ALE PARTIDULUI CU MASELE DE MUNCITORI DIN RUSIA

Datele referitoare la numerele de ziare apărute și la tirajul lor nu vădesc încă pe deplin superioritatea partidului asupra lichidatorilor. Și mici grupuri de intelectuali liberali pot edita ziare. Orice ziar „prieten al muncitorilor", și chiar orice ziar liberal cu o nuanță radicală, va găsi întotdeauna numeroși cititori în Rusia. Aceste ziare vor fi citite, în afară de muncitori, și de liberali, și de democrații mic-burghezi.

Există însă fapte care arată mult mai clar și mai simplu cum se prezintă legăturile lichidatorilor și ale partidului cu masele de muncitori din Rusia.

Este vorba de datele referitoare la mijloacele bănești folosite pentru editarea presei muncitorești.

Printre muncitorii din Rusia se face de multă vreme agitație pentru strîngerea de fonduri în vederea editării unui ziar muncitoresc. Era clar pentru oricine că fără un asemenea ziar participarea la alegeri ar fi aproape fictivă. Ziarul este instrumentul principal în campania electorală, instrumentul principal al agitației marxiste în rîndurile maselor.

www.dacoromanica.ro

Dar cum se pot procura bani pentru ziare?

Trebuie organizate subscripții printre muncitori. În urma acestor subscripții se formează un fond și ele arată cît de puternice sînt legăturile cutărui sau cutărui grup. Ele arată autoritatea de care se bucură diversele grupuri, încrederea pe care le-o acordă muncitorii, influența lor reală asupra maselor proletare.

Și iată că la începutul anului 1912 au fost inițiate la Petersburg asemenea subscripții pentru crearea unui ziar muncitoresc. O jumătate de an — de la 1 ianuarie pînă la 30 iunie — este o perioadă destul de mare. Datele referitoare la subscripții sînt publicate în toate ziarele menționate mai sus, atît lichidatoriste cît și antilichidatoriste.

Concluziile care decurg din aceste date pe o jumătate de an constituie cel mai bun material, constituie un răspuns deschis, complet, obiectiv și definitiv la chestiunea raportului de forțe existent în Rusia între lichidatori și partid. De aceea în anexă am dat o traducere completă a tuturor dărilor de seamă referitoare la subscripțiile pentru un cotidian muncitoresc, apărute aproape în toate ziarele menționate în decursul acestei jumătăți de an.

Vom indica aici numai cifrele globale.

În decursul acestei jumătăți de an au apărut în ziarele antilichidatoriste dări de seamă referitoare la 504 subscripții făcute de grupuri de muncitori, adică subscripții pentru care se menționează exact denumirea grupului de muncitori care le-a făcut. Aceste subscripții s-au efectuat în 50 de orașe și așezări muncitorești din Rusia.

În aceeași jumătate de an, de la 1 ianuarie pînă la 30 iunie 1912, în ziarele lichidatoriste au fost publicate dări de seamă referitoare la 15 subscripții făcute de grupuri de muncitori. Aceste subscripții s-au efectuat în 5 orașe din Rusia *.

Iată aceste dări de seamă exacte.

* În ciuda zvonurilor calomnioase puse în circulație de lichidatori, tocmai din aceste subscripții, în sumă de peste 12 000 de mărci, precum și din ajutorul acordat de tovarășii germani, s-a constituit fondul de bază al presei noastre social-democrate din Rusia. Traducerea completă, menționată în text, a dărilor de seamă asupra subscripțiilor trimise în cursul acestei jumătăți de an diverselor ziare social-democrate a fost trimisă Conducerii, Comisiei de control și lui Bebel.

www.dacoromanica.ro

Subscripţiile făcute de grupuri de muncitori pentru un cotidian muncitoresc între 1 ianuarie şi 30 iunie 1912

	Trimise ziarelor lichidatoriste	Trimise ziarelor antilichidatoriste
Ianuarie	0	14
Februarie	0	18
Martie	7	76
Aprilie	8	227
Mai	0	135
Iunie	0	34
	15	504
Idem: pe principalele regiuni din Rusia		
Petersburg	10	415
Rusia de sud	1	51
Moscova	2	13
Rusia de nord şi de vest	1	12
Uralul şi regiunea Volgăi	0	6
Caucazul, Siberia, Finlanda	1	7
	15	504

După o jumătate de an de luptă dusă împotriva partidului, lichidatorii au fost complet înfrînţi.

Lichidatorii nu reprezintă absolut nimic în mişcarea muncitorească social-democrată din Rusia. Acest lucru este dovedit de datele înfăţişate mai sus, care pot fi verificate de oricine. În pofida lăudăroşeniei lui Troţki şi a lichidatorilor, aşa se prezintă faptele publicate în Rusia în decurs de nu mai puţin de o jumătate de an.

Trebuie să menţionăm că Troţki colaborează la „Jivoe Delo". Afară de aceasta, înşişi letonii recunosc, în scrisoarea lor din 24 iunie, că toate cele 6 grupuri — inclusiv Troţki, ziarul muncitoresc „Golos", conducătorii ziarelor „Jivoe Delo" şi „Nevski Golos" — formează aşa-numitul Comitet de organizare. În consecinţă, datele prezentate de noi dovedesc că nu numai lichidatorii, ci şi toţi amicii lor din străinătate, care-şi dau atîta importanţă, nu reprezintă nimic în mişcarea muncitorească social-democrată din Rusia.

www.dacoromanica.ro

În medie, pe întreaga Rusie, ei nu au de partea lor decît cîte un grup la fiecare treizeci de grupuri de muncitori.

Dăm mai jos și adresele, precum și datele de apariție ale tuturor ziarelor social-democrate din Petersburg.

Ale lichidatorilor:

1. „Jivoe Delo". Petersburg, Bolșaia Moskovskaia, 16. Nr. 1 — 20 ianuarie 1912, nr. 16 și ultimul — 28 aprilie 1912 (cînd ziarul a fost interzis).

2. „Nevski Golos". Petersburg, Kolokolnaia, 3. Nr. 1 — 20 mai 1912, nr. 5 — 28 iunie 1912 (ființează și în prezent, la 29 iulie 1912).

Ale antilichidatorilor:

3. „Zvezda". Petersburg, Raziezjaia, 10, ap. 14. Nr. 1 (37) — 6 ianuarie 1912, nr. 33 (69) — 22 aprilie 1912 (cînd ziarul a fost interzis).

4. „Nevskaia Zvezda". Petersburg, Nikolaevskaia, 33, ap. 57. Nr. 1 — 26 februarie 1912, nr. 2 — 3 mai 1912, nr. 14 — 24 iunie 1912 (ființează și în prezent).

5. „Pravda". Petersburg, Nikolaevskaia, 37, ap. 18. Nr. 1 — 22 aprilie 1912, nr. 53 — 30 iunie 1912 (ființează și în prezent).

ÎNCHEIERE

Candidații P.M.S.D.R. în apropiatele alegeri pentru Dumă vor fi desemnați de către organizațiile de partid locale, fără deosebire de vederi și de orientare. Minoritatea muncitorilor social-democrați va trebui să se supună pretutindeni majorității.

Faimoasele candidaturi paralele nu sînt decît o balivernă debitată în scopul de a-i intimida pe tovarășii din străinătate și de a stoarce bani.

Atît ar mai lipsi ca faimoasele zece „orientări" să amenințe cu desemnarea a *zece* candidaturi și să ceară bani din străinătate pentru fiecare candidat.

www.dacoromanica.ro

Candidaturi paralele nu vor fi. Lichidatorii sînt atît de slabi, încît nu sînt în stare să prezinte candidaturi paralele. Noi nu ducem nici un fel de tratative cu mănunchiul de lichidatori care au trădat partidul. Nici C.C. din Rusia, nici organizaţiile locale nu-i iau în serios pe lichidatori. Priviţi, de pildă, ultimele evenimente din Petersburg. Lichidatorii au anunţat în ziarul „Nevski Golos" (nr. 6) că la Petersburg au avut loc consfătuiri la care s-a discutat cu ei (cu lichidatorii) desfăşurarea campaniei electorale. Atît „Nevskaia Zvezda" (nr. 16) cît şi „Pravda" (nr. 61) din 21 şi 23 iulie au declarat că *nu* au trimis reprezentanţi la această consfătuire ; în afară de aceasta, unul dintre participanţii la consfătuire a declarat în „Nevskaia Zvezda" că muncitorii din întreaga Rusie vor pune în practică hotărîrile conferinţei din ianuarie a P.M.S.D.R.

„Unirea diverselor curente în cadrul campaniei electorale a socialdemocraţilor — a spus el, avîndu-i în vedere pe lichidatori — este cu totul de neconceput" („Nevskaia Zvezda" nr. 16 din 8 (21) iulie 1912).

Nici un ajutor bănesc din lume nu va face ca lichidatorii să cîştige simpatia muncitorilor din Rusia. Este însă de la sine înţeles că cu banii Conducerii se pot depune în diverse localităţi candidaturi paralele fictive. În acest caz, răspunderea pentru aceste candidaturi, care vor fi de fapt candidaturi ale Conducerii germane, revine, firește, acesteia din urmă. *Banii care vor fi daţi lichidatorilor le vor servi acestora, care nu au un cotidian, să creeze un organ de presă rival. Aceşti bani vor fi folosiţi pentru organizarea unei sciziuni de către cei care într-o luptă de ani de zile şi-au dovedit nimicnicia, vor fi folosiţi pentru deplasări etc., pentru crearea unui nou partid.* Dacă Conducerea intenţionează să-i ajute în momentul de faţă într-un fel sau altul pe lichidatori, ne vom vedea nevoiţi, cu tot respectul pe care-l purtăm partidului frăţesc german, să facem apel la Internaţională. *Vom dovedi* atunci Congresului Internaţional de la Viena [156], *pe bază de documente*, că Condu-

www.dacoromanica.ro

cerea s-a arătat gata să contribuie, prin sprijin bănesc, la provocarea unei sciziuni în rîndurile noastre, să facă posibile candidaturile paralele și să galvanizeze acest cadavru care sînt lichidatorii înfrînți. Dacă tovarășii germani vor să ajute P.M.S.D.R., ei trebuie să transmită banii Comitetului Central al vechiului partid și nu celor care organizează un nou partid.

Comitetul Central al P.M.S.D.R.

După ce a contramandat consfătuirea proiectată, Conducerea ne-a adus la cunoștință că „noi (Conducerea) nu putem da bani nici unuia dintre grupurile de partid din Rusia în scopul luptei electorale pînă ce acestea nu ne vor indica de comun acord o instituție care se bucură de încrederea generală, spre a fi împuternicită să primească și să repartizeze sumele de bani".

Această pseudoneutralitate a Conducerii înseamnă de fapt că ea a refuzat să sprijine partidul muncitoresc din Rusia din pricina calomniilor debitate la adresa lui de grupulețele din străinătate și de „conferința" lichidatorilor.

În completarea observațiilor de mai sus, considerăm de datoria noastră să adăugăm următoarele.

Ziarele conduse în spirit marxist care apar în Rusia în mod legal sînt în momentul de față cel mai important purtător de cuvînt legal al partidului în munca lui de agitație în rîndurile maselor de muncitori social-democrați.

Ziarele care apar în străinătate și care în Rusia sînt ilegale nu pot pretinde *în fond* că au aceeași însemnătate ca cele menționate mai sus, deși din punct de vedere *principial* ele au o foarte mare importanță în ceea ce privește clarificarea teoretică a problemelor mișcării. Se știe cît de ușor și uneori ușuratic fondează asemenea ziare micile grupuri de emigranți ruși risipite prin străinătate; aceste ziare duc o existență mizeră în mediul acestor grupuri și aproape că nu ajung în mîinile membrilor de partid din Rusia. De aceea nu li se poate recunoaște în fond o însemnătate apreciabilă în viața de partid din Rusia.

www.dacoromanica.ro

După o luptă dusă de ziarele antilichidatoriste timp de o jumătate de an (din ianuarie pînă în iunie 1912) fiinţează *un singur* organ al lichidatorilor: „Nevski Golos". Acest ziar aproape că nu mai există ca organ politic; într-o lună şi jumătate (din iunie pînă la jumătatea lui august) au apărut numai *două* numere (6 şi 7). E clar că nici un ziar de felul acesta nu poate rezista prigoanei poliţieneşti, dezlănţuită în Rusia împotriva *tuturor* ziarelor muncitoreşti şi chiar a multor ziare liberale cu totul moderate, dacă nu-şi soarbe vitalitatea dintr-o legătură strînsă cu masele muncitoreşti.

Ziare muncitoreşti de mare importanţă politică şi care au o însemnătate actuală directă sînt în momentul de faţă săptămînalul „Nevskaia Zvezda" şi cotidianul „Pravda". Ambele gazete apar la Petersburg; *adversarii* noştri *politici* din rîndurile social-democraţiei letone denumesc cu dispreţ aceste gazete organe ale „grupului leninist". Din datele *obiective* prezentate mai sus, care pot fi oricînd verificate în mod public, tovarăşii noştri germani trebuie să vadă că în realitate acest „grup leninist" cuprinde majoritatea covîrşitoare a muncitorilor social-democraţi din Rusia.

De aici rezultă clar de ce toate comunicările provenite de la lichidatori şi de la grupurile şi grupuleţele care simpatizează cu ei nu merită *nici cea mai mică încredere*. Toate zvonurile în legătură cu o conferinţă a tuturor „curentelor" [157] care a fost sau ar urma să fie convocată, zvonuri răspîndite de aceste grupuri, împreună cu social-democraţii evrei (Bundul) şi cu cei letoni, care n-au absolut nici o legătură directă cu mişcarea *din Rusia*, sînt o pură născocire. Nici o conferinţă de felul acesta, chiar dacă ar avea loc într-adevăr, nu ar putea juca *un rol cît de cît serios* în lupta proletariatului din Rusia. Prin urmare, ca să folosim un cuvînt tare, în fond avem de-a face aici cu o escrocherie.

Spre a înfăţişa şi mai limpede tovarăşilor noştri de partid germani faptele, incontestabil de mare importanţă politică, legate de această chestiune, vom reproduce în încheiere cîteva pasaje dintr-un articol apărut în ultimul

www.dacoromanica.ro

număr al revistei lunare „Naşa Zarea", semnat de Akselrod, unul dintre liderii lichidatorilor.

Akselrod scrie :

„Ideea creării unui organ social-democrat «nefracţionist»... este în momentul de faţă o utopie, o utopie care... vine în contradicţie cu interesele dezvoltării politice... Putem spune că la noi nu există fracţiuni închegate din punct de vedere organizatoric ; există doar diverse cercuri şi grupuri, dintre care unele se conduc după concepţii politice, tactice şi organizatorice mai mult sau mai puţin precise, iar altele oscilează cînd într-o parte, cînd într-alta, stînjenindu-le pe cele dintîi... Punctul central şi sursa principală a disensiunilor din cadrul partidului sînt, pe de o parte, atitudinea diferită a diferitelor cercuri din partid faţă de noua mişcare muncitorească social-democrată, legală, iar pe de altă parte divergenţele esenţiale privitoare la sarcinile politice imediate şi la tactica politică a social-democraţiei din Rusia. Tocmai acum... devin deosebit de actuale şi de acute atît problemele din prima cît şi cele din a doua categorie... Şi tocmai ele scindează social-democraţia din Rusia în două tabere principale... Se pune întrebarea : va reuşi oare organul muncitoresc proiectat (de unii muncitori din Petersburg şi de numeroşi intelectuali din străinătate) să ocupe o poziţie neutră între aceste două tabere adverse şi este oare admisibilă, în principiu, o asemenea poziţie ? Evident că nu... A vorbi despre „nefracţionism", atunci cînd starea de lucruri din partid se prezintă astfel, ca despre unica soluţie salvatoare înseamnă... a te înşela pe tine şi pe alţii în privinţa adevăratei stări de lucruri din rîndurile social-democraţiei... Constituirea formală şi închegarea fracţiunilor este o obligaţie directă şi o sarcină urgentă pentru adepţii unei reforme sau, mai bine zis, ai unei revoluţii" (în partid).

Ultimele cuvinte ale lui Akselrod se referă, probabil, la lichidatori... Nu putem decît să recomandăm tovarăşilor noştri de partid germani ca, atunci cînd vor auzi vorbind pe unii sau pe alţii de „nefracţionism" sau de o conferinţă nefracţionistă la care să participe lichidatorii, să ceară, spre o mai justă orientare, ca articolul menţionat al lui Akselrod să fie tradus în întregime pentru presa social-democrată germană. Atunci îşi vor putea face o idee justă despre anumite basme.

Redacţia O.C. al P.M.S.D.R. : „Soţial-Demokrat"

---

www.dacoromanica.ro

Secret! Numai pentru membrii organizaţi ai partidului social-democrat!

POST-SCRIPTUM

LA BROŞURA: „ÎN LEGĂTURĂ CU SITUAŢIA ACTUALĂ DIN P.M.S.D.R."

Astăzi, 15 septembrie 1912, am primit prin Paris următoarea scrisoare din partea Conducerii, care va arăta deosebit de clar tovarăşilor germani cîtă dreptate am avut cînd am protestat împotriva „informatorilor" particulari şi iresponsabili ai Conducerii, care se tem să vorbească deschis.

Iată ce se spune în scrisoarea Conducerii partidului din ziua de 10 a lunii curente:

Berlin, 10 septembrie 1912

Dragă tov. Kuzneţov!

Vă rugăm să fiţi atît de bun şi să ne comunicaţi dacă e adevărat că printre circumscripţiile electorale în care s-a ajuns la un acord între toate grupurile social-democrate în cadrul alegerilor pentru Duma de stat se numără şi acestea:

Ekaterinoslav, Harkov, oraşul Moscova şi gubernia Moscova, regiunea Donului şi oraşul Odesa. Vă rog să ne răspundeţi cît mai curînd pe adresa: G. Müller, *Chemnitz*.

Dacă pînă la 17 septembrie nu vom primi nici o ştire, vom considera că ccle comunicate mai sus corespund realităţii.

Cu salutări partinice, *G. Müller*

La această scrisoare am trimis următorul răspuns:

Către Conducerea partidului social-democrat din Germania

Dragi tovarăşi! E de la sine înţeles că toate cele comunicate Conducerii se bazează pe un neadevăr, că sînt o pură născocire a lichidatorilor. Putem afirma cu certitudine că această ştire fantezistă n-a putut fi comunicată Conducerii decît de către letoni, bundişti sau adepţi ai lui Troţki, care şi-au ţinut de curînd conferinţa „lor", pe care ar fi vrut s-o numească „conferinţă de partid", dar care în realitate a fost o conferinţă a lichidatorilor. Ca să nu facem nici o afirmaţie care n-ar putea fi confirmată şi ca să nu citărn corespondenţa noastră de ordin organizatoric, ne vom limita să indicăm aici un document publicat la Petersburg.

În nr. 102 din 28 august 1912 (10 septembrie st. n.) al cotidianului marxist „Pravda" din Petersburg a fost publicată o scrisoare primită de la una dintre cele mai mari uzine din Harkov şi consacrată în mod special alegerilor pentru Dumă. În această scrisoare

www.dacoromanica.ro

se spune deschis și răspicat că „lichidatorii *n-au făcut cunoscute încă numele candidaților lor*" și că ei „*neagă necesitatea existenței partidului muncitoresc*" („Pravda" nr. 102, pag. 4, col. 1).

Din cele de mai sus, tovarășii germani pot vedea cu cîtă nerușinare îi înșală letonii, bundiștii, partizanii lui Troțki și toți informatorii particulari de teapa acestora. Este evident că, de fapt, toți aceștia, precum și caucazienii desigur, voiau să primească bani în numele unor „organizații" fictive, a căror existență nu poate fi confirmată și verificată nici de Conducerea partidului, nici de altcineva.

Oare partidul german, cu cele 90 de cotidiane social-democrate ale sale — dacă nu vrea să se compromită comițînd erori în ceea ce privește problemele de partid ruseşti —, nu poate să deschidă o discuție cu privire la P.M.S.D.R. și să-i oblige pe informatorii care se ascund de lumina zilei să scrie sub semnătură proprie și pe bază de documente?

Rusia nu este, totuși, atît de departe ca Africa centrală: muncitorii social-democrați germani ar putea să stabilească fără prea mari eforturi adevărul și, implicit, să facă astfel ca membrii Conducerii să nu mai fie puși în situația de a asculta basmele *care nu pot fi verificate* ale unor informatori particulari.

Din însărcinarea Comitetului Central al P.M.S.D.R.

N. Lenin

www.dacoromanica.ro

POST-SCRIPTUMUL INIŢIAL LA BROŞURA „ÎN LEGĂTURĂ CU SITUAŢIA ACTUALĂ DIN P.M.S.D.R."

După ce rîndurile de mai sus fuseseră date la cules, am primit „Nevski Golos" nr. 7, apărut la Petersburg la 17 august st. v. Aşadar, gazeta lichidatorilor şi-a reluat apariţia după o *întrerupere de o lună şi jumătate* (numărul precedent, nr. 6, al acestui săptămînal a apărut la 5 iulie st. v.).

Informaţiile publicate chiar de către „Nevski Golos" nr. 7 constituie cea mai bună confirmare a aprecierii *adevăratei* însemnătăţi a lichidatorilor în Rusia, care (apreciere) a fost făcută în scrisoarea Comitetului nostru Central către Vorstand *.

Într-adevăr, la începutul lunii iulie gazeta şi-a încetat apariţia. Se înţelege de la sine că lichidatorii şi prietenii lor au depus toate eforturile spre a-i asigura reapariţia. Relativ la rezultatele acestor eforturi depuse în decurs *de o lună şi jumătate* (iulie şi o jumătate din august), „Nevski Golos" *însuşi* publică în nr. 7 următoarele:

> „Administraţia gazetei a primit, *în vederea sporirii fondurilor gazetei*, următoarele sume:
>
> *Iulie.* De la 14 persoane cîte 25 de ruble (de la I.F., P., G., M.I., K., L., K.F., L., B., Vş., Lv., Vl., V.P., precum şi de la B. din Moscova); prin R. 50 de ruble; de la M. 11 ruble; de la Şh. 11 ruble; de la 8 persoane cîte 10 ruble (E., I., Is., S., Rf., Avg., Ob.,

* Conducerea partidului social-democrat din Germania. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

P.O.) ; de la H.I. 8 ruble ; de la S. 7 ruble ; de la H. 5 ruble ; de la B.B. 5 ruble ; de la F. 6 ruble ; de la M.B. 5 ruble ; din Libava 5 ruble ; de la Gmp. 3 ruble. Total 546 de ruble.

August. De la Vulfson (Zürich) 10 ruble ; tot de la el 3 ruble și 57 de copeici ; de la Benzia (Zürich) 15 ruble ; de la G-a (Chișin.) 20 de ruble ; de la Az — v (Astrahan) 3 ruble ; de la Sp. (Bogorodsk) 15 ruble ; de la V.V. 6 ruble ; de la E.E.F. 59 de ruble ; din Dubbeln, prin S., 20 de ruble ; de la B din Moscova 25 de ruble ; de la E.L. 10 ruble ; de la L.L. 12 ruble ; de la M. Gr. 3 ruble ; din partea grupului de inițiativă din Moscova 35 de ruble ; de la B.B. 5 ruble ; de la B. 5 ruble ; de la An. Konst. din Petersburg, prin L.L., 6 ruble ; din partea unui grup de prieteni din Paris 8 ruble și 54 de copeici ; de la B. din Pavlograd 20 de ruble. Total 281 de ruble și 11 copeici".

Aceasta e darea de seamă publicată chiar de lichidatori. Tabloul activității lor și al *legăturilor* lor *cu masele* în decurs de o lună și jumătate este următorul : Suma totală adunată *827 ruble și 11 copeici*

Dintre care	
De la grupul de inițiativă din Moscova..	35 de ruble
De la un grup de prieteni din Paris	8 ruble și 54 de copeici
Donații din partea unor persoane particulare:	
35 de donații în sumă de	708 ruble
15 „ „ „ „ „	75 de ruble și 57 copeici
Total	827 ruble și 11 copeici

Toată lumea știe, iar Plehanov a declarat în presă încă în aprilie 1912 („Dnevnik Soțial-Demokrata" nr. 16), că *„grupurile de inițiativă"* sînt grupuri de *lichidatori.*

www.dacoromanica.ro

Aşadar, pe lichidatori i-au ajutat în momentul foarte critic al încetării apariţiei organului lor:

un grup de lichidatori din Rusia,
un grup de prieteni din Paris,
35 de persoane cu stare care au donat în medie cîte 20 de ruble (peste 40 de mărci),
15 persoane care au donat în medie cîte 5 ruble (peste 10 mărci).

N-a fost în drept Comitetul nostru Central să afirme că lichidatorii nu reprezintă nimic în mişcarea muncitorească din Rusia?

Lichidatorii se referă la „Comitetul regional Caucaz". În decurs de o lună şi jumătate, ei n-au primit nici o donaţie *dela nici un grup de muncitori* din Caucaz.

Lichidatorii vor să se folosească de ajutorul Bundului şi al organizaţiei social-democrate letone. În decurs de o lună şi jumătate, ei n-au primit nici o donaţie *de la nici un* grup de muncitori, nici prin Bund, nici prin letoni.

În ziarul „Pravda", cotidianul din Petersburg al antilichidatorilor, sînt publicate dări de seamă pentru aceeaşi perioadă de o lună şi jumătate (iulie — 14 august) cu privire la *41 de subscripţii din partea unor grupuri de muncitori* din diverse localităţi din Rusia, inclusiv din partea muncitorilor de la exploatările petroliere (Groznîi, regiunea Terskaia) („Pravda" nr. 60) şi a muncitorilor evrei din Libava („Pravda" nr. 67). Ne permitem să credem că acest ajutor dat de muncitori reprezintă un aport mai serios decît frazele şi declamaţiile „Comitetului regional Caucaz", ale letonilor şi ale Bundului.

Nici un ajutor din lume şi nici un fel de „conferinţe" cu participarea letonilor, a Bundului etc. nu pot face ca lichidatorii, care nu reprezintă *nimic* în mişcarea muncitorească rusă, să ajungă să reprezinte ceva.

Ar fi bine ca tovarăşii germani să-şi dea osteneala — nu prea mare — de a aduna *documentele* referitoare la situaţia din P.M.S.D.R. şi de a le verifica, căci Rusia nu e Africa centrală ca să se poată povesti despre ea tot soiul

www.dacoromanica.ro

de „istorii vînătorești". Credem că tovarășii germani vor să pună capăt acestei situații, gelinde gesagt *, stranii, constînd în aceea că despre socialismul italian, suedez sau oricare altul sînt informați prin documente publicate deschis, în timp ce despre socialismul rus sînt informați prin tot soiul de basme și de bîrfeli transmise pe cale particulară.

---

* — ca să ne exprimăm delicat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

CAPITALISMUL ŞI CONSUMUL POPULAR

Publicaţia franceză „La Revue scientifique" [158] a publicat de curînd date referitoare la producţia de *margarină* în diferite ţări. Aceste date ne-au amintit încă o dată un fapt remarcat de multă vreme, şi anume că, pe măsură ce capitalismul se dezvoltă, alimentaţia populaţiei se înrăutăţeşte.

Margarina, precum se ştie, este seu prelucrat printr-un procedeu special (din seu se scoate stearina). Din această margarină se prepară un unt artificial, untul de margarină.

În principalele ţări europene se produce margarină în cantităţi foarte mari. Germania produce 12 500 000 de puduri de margarină pe an, Anglia 7 500 000 de puduri etc.

Margarina este mai ieftină decît untul veritabil. Imensa majoritate a populaţiei din ţările capitaliste nu-şi poate permite să cumpere unt. Muncitorii cîştigă atît de puţin, încît trebuie să cumpere produse ieftine, de proastă calitate, surogate. Or, principalul consumator este muncitorul. Capitaliştii se numără cu sutele, muncitorii cu milioanele. Drept urmare, producţia de articole ieftine, de surogate, creşte zi de zi, paralel cu creşterea luxului nemaipomenit al unui mănunchi de milionari.

Creşte bogăţia burgheziei. Cresc lipsurile şi mizeria proletariatului şi ale masei de mici proprietari — ţărani, meseriaşi, mici comercianţi — care se ruinează.

Este interesant că cel mai mare consum de margarină se semnalează tocmai în ţările renumite prin producţia

www.dacoromanica.ro

untului de calitate superioară şi în cantităţi mari. Spre a stabili cît de mare este consumul de margarină într-o ţară oarecare, trebuie să împărţim întreaga cantitate de margarină produsă în această ţară (adăugînd cantităţile importate şi scăzîndu-le pe cele exportate) la numărul de locuitori.

Vom constata că pe primul loc în ceea ce priveşte consumul de margarină se situează Danemarca : 16,4 kg de margarină (aproape un pud) anual pe cap de locuitor. Urmează Norvegia cu 15 funturi, Germania cu 7,5 funturi etc.

Danemarca ocupă primul loc în ceea ce priveşte producţia de unt. Untul danez, unt veritabil, este considerat ca unul dintre cele mai bune. Cel mai mare şi mai bogat oraş din lume, Londra (care împreună cu împrejurimile numără circa 6 000 000 de locuitori), preferă să cumpere unt danez, plătind pentru el un preţ mai mare decît pentru oricare altul.

Ţăranii danezi înstăriţi şi, mai ales, capitaliştii danezi cîştigă parale bune din comerţul cu unt. Şi în acelaşi timp Danemarca este prima ţară din lume în ceea ce priveşte consumul de margarină, surogat de unt !

Cum se explică asta ?

Foarte simplu. În Danemarca, ca în orice ţară capitalistă, imensa majoritate a populaţiei o formează muncitorii şi ţăranii nevoiaşi. Ei nu-şi pot permite să cumpere unt veritabil. Chiar şi ţăranii mijlocaşi din această ţară, avînd nevoie de bani, vînd în străinătate untul produs în gospodăria lor, iar ei cumpără margarină, care-i mai ieftină. Creşte bogăţia capitaliştilor danezi şi în acelaşi timp cresc lipsurile şi mizeria muncitorilor şi a ţăranilor danezi.

La noi, în Rusia, se întîmplă la fel. De mult, în urmă cu 40 de ani, cînd devenise o modă crearea de întreprinderi şi arteluri la sate pentru producţia de brînzeturi, scriitorul democrat Engelhardt observa că ţăranii, avînd nevoie de bani, îşi vînd laptele şi untul în timp ce copiii le mor de foame.

De atunci acest fenomen a fost relevat de multe ori. Creşte producţia de brînzeturi, creşte producţia de lapte pentru vînzare, se îmbogăţesc ţăranii înstăriţi, puţini la

www.dacoromanica.ro

număr, şi negustorii, iar sărăcimea sărăceşte şi mai mult. Copiii ţăranilor săraci, rămînînd fără lapte, mor în număr foarte mare. Mortalitatea infantilă este extrem de ridicată în Rusia.

Deseori ţăranii îşi vînd laptele fabricilor de brînzeturi, care le dau înapoi *laptele smîntînit*, folosit de ţărani ca hrană.

Pentru cei bogaţi — venituri de pe urma creşterii producţiei şi a comerţului cu unt ; pentru muncitori şi ţărani — margarină şi lapte smîntînit. Iată cum arată realitatea capitalistă, pe care se străduiesc atît s-o înfrumuseţeze liberalii şi savanţii oficiali.

„Pravda" nr. 70 din 20 iulie 1912
Semnat : B. B.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

LIBERALII ŞI CLERICALII

Clerul vrea să invadeze Duma a IV-a.

Ce atitudine trebuie să luăm faţă de faptul că clerul păşeşte în arena politică ?

Democraţia nu se poate situa niciodată pe punctul de vedere că clerul nu trebuie să participe la viaţa politică. Este un punct de vedere arhireacţionar. El duce doar la ipocrizie oficială, atît şi nimic mai mult. În realitate, orice măsuri menite să înlăture din viaţa politică şi de la lupta de clasă anumite grupuri sau o anumită parte a populaţiei sînt cu totul imposibile şi irealizabile.

Să ne amintim că Bebel şi social-democraţii germani s-au declarat pentru libertatea de agitaţie a iezuiţilor în Germania. Noi sîntem împotriva frazeologiei liberale a celor care cer „interzicerea" agitaţiei iezuiţilor, spuneau social-democraţii. Noi nu ne temem de iezuiţi. Iezuiţii să aibă *deplină libertate* de agitaţie, dar şi nouă, social-democraţilor, să ne fie asigurată deplina libertate de agitaţie. Iată cum puneau chestiunea Bebel şi social-democraţii germani.

Democraţia muncitorească din Rusia luptă contra falsificării dreptului de vot (şi a oricărui alt drept) în favoarea moşierilor sau a clerului etc., dar nu este cîtuşi de puţin împotriva libertăţii de participare a clerului în viaţa politică. Noi ne situăm pe punctul de vedere al luptei de clasă şi cerem deplina libertate de participare la politică a tuturor claselor, stărilor sociale, popoarelor, a oricăror pături sau grupuri ale populaţiei, fără deosebire de sex.

www.dacoromanica.ro

Liberalii au un punct de vedere greşit, nedemocratic în această problemă. De pildă, nu de mult prinţul Trubeţkoi a scris următoarele, fiind viu aprobat de „Reci" :

„Transformarea bisericii într-un instrument politic se obţine cu preţul distrugerii ei lăuntrice". El califică drept „anticreştinesc şi antibisericesc" proiectul clerului de a invada Duma.

E un neadevăr. E o ipocrizie. E un punct de vedere profund reacţionar.

Trubeţkoi şi ceilalţi liberali se situează pe un punct de vedere *ne*democratic în lupta lor împotriva clericalismului. Sub steagul neparticipării clerului la lupta politică, ei preconizează această participare sub o formă mai camuflată (şi de aceea mult mai dăunătoare).

Democraţia muncitorească se declară în favoarea libertăţii luptei politice pentru toată lumea, inclusiv pentru cler. Noi nu sîntem împotriva participării clerului la lupta electorală, la Dumă etc., ci *numai* împotriva privilegiilor medievale ale clerului. Nu ne temem de clericalism, vom fi bucuroşi să discutăm cu el la o tribună liberă şi egală pentru toţi. Clerul a participat întotdeauna *în mod camuflat* la viaţa politică ; dacă el va începe să participe *făţiş* la ea, asta nu va face decît să aducă un folos, un mare folos poporului.

„Pravda" nr. 74 din 25 iulie 1912
Semnat : U n m i r e a n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CADEŢII ŞI DEMOCRAŢIA

„Ne-am obişnuit să credem — scrie autorul unui editorial din „Reci“ — că marxiştii îi consideră pe cadeţi un partid democrat, deşi cu supărătoarea specificare «burghez»“ (adică democrat-burghez).

E greu să-ţi imaginezi o mai profundă ignoranţă politică din partea unor „oameni instruiţi“ care citesc literatura marxistă. Fără să vrei, îţi pui întrebarea: nu cumva unii simulează cîteodată ignoranţa din calcul?

Începînd din 1906, am explicat de sute de mii de ori că cadeţii *nu sînt* democraţi, ci reprezintă burghezia monarhistă-liberală. Rezoluţiile oficiale adoptate în primăvara anului 1907 de marxiştii din toate colţurile Rusiei, rezoluţii cunoscute de orice om instruit politiceşte, au confirmat acest lucru, declarînd în auzul tuturor că cadeţii sînt partidul burgheziei monarhiste liberale, că democratismul lor e un democratism „ipocrit“, că o parte a micii burghezii îi urmează pe cadeţi „numai în virtutea tradiţiei (adică a deprinderii oarbe cu ceea ce este obişnuit şi vechi) şi fiind *de-a dreptul amăgită de liberali*“ [159].

De atunci am repetat şi am dezvoltat de sute de mii de ori aceste idei.

Iar cadeţii declară cu seninătate că „s-au obişnuit să creadă“ că marxiştii îi consideră reprezentanţi ai democraţiei! Într-adevăr, nu e om mai surd decît cel care nu vrea să audă.

Liberalii se deosebesc de conservatori (ultrareacţionari) prin faptul că reprezintă interesele burgheziei, căreia îi sînt

www.dacoromanica.ro

necesare progresul şi o ordine cît de cît reglementată, respectarea legalităţii, a constituţiei, asigurarea unei oarecare libertăţi politice.

Această burghezie progresistă se teme însă de mişcarea maselor şi mai mult decît de reacţiune. De aici tendinţa permanentă a liberalilor de a face concesii vechiului regim, de a ajunge la o înţelegere cu el, de a apăra multe din temeliile fundamentale ale vechiului regim. Iar toate acestea duc la totala neputinţă a liberalismului, timiditatea, inconsecvenţa lui, veşnicele lui oscilări.

Democraţia reprezintă masa largă a populaţiei. Democratul nu se teme de mişcarea maselor, ci are încredere în ea. În Rusia, democraţia e reprezentată de trudovici şi în genere de „narodnicii" de stînga. Marxiştii îi numesc democraţie *burgheză* nu pentru că ar vrea „să-i jignească", ci pentru că nici un fel de împărţire a pămîntului şi nici un fel de schimbare a orînduirii de stat în direcţia democratismului *nu sînt suficiente pentru a înlătura* domnia capitalului, domnia orînduirii burgheze.

Politica democraţiei muncitoreşti este clară. Noi admitem încheierea de acorduri cu liberalii împotriva celor de dreapta numai în stadiul al doilea al alegerilor şi numai acolo unde împreună cu democraţii nu-i putem învinge pe liberali. Noi luptăm alături de toţi democraţii burghezi atît timp cît ei rămîn fideli democratismului lor.

„Pravda" nr. 75 din 26 iulie 1912 *Se tipăreşte după textul apărut în ziar*

www.dacoromanica.ro

CAMPANIA LIBERALILOR

Liberalii s-au pus în mişcare, pornind cu forţe unite o campanie împotriva „Pravdei". Autorii editorialelor din ziarul cadet „Reci" şi d-nii Prokopovici şi R. Blank de la „Zaprosî Jizni", progresişti fără partid, au deschis focul împotriva ziarului muncitoresc în urma hotărîrii acestuia de a duce la Petersburg o campanie electorală de sine stătătoare.

„Strădaniile ziarelor «Nevskaia Zvezda» şi «Pravda» sînt cu totul zadarnice — afirmă „Zaprosî Jizni". — Căci ele nu pot conta în mod serios pe o victorie a candidatului partidului muncitoresc în curia orăşenească din Petersburg, participarea muncitorilor aici fiind infimă !"

Iată un model de raţionament liberal, iată metodele la care se recurge pentru a-l intimida pe alegătorul care nu s-a ridicat încă deasupra nivelului omului de pe stradă, nu şi-a elaborat o politică pe deplin conştientă.

A fost o vreme cînd liberalii recurgeau de-a dreptul la gogoriţa victoriei ultrareacţionarilor în alegeri. Acum însă această minciună grosolană „nu mai prinde". Toată lumea ştie că nu există nici urmă de pericol ultrareacţionar în alegerile din Petersburg. Şi iată că se recurge la o intimidare de alt gen : „Nu se poate conta pe o victorie a muncitorilor".

Nu, domnilor liberali, alegătorul democrat în general — şi muncitorul în special — a trecut prin multe, la multe s-a gîndit şi multe a învăţat în ultimii cinci ani,

www.dacoromanica.ro

atît de grei, prin care a trecut. Prin asemenea încercări de intimidare nu veţi obţine nimic.

Nicăieri în lume nu s-a întîmplat ca muncitorii să înceapă în marile oraşe o campanie electorală *proprie*, şi puternicele partide liberale să nu se ridice *împotriva* lor. Nicăieri în lume democraţia muncitorească n-a reuşit altfel decît printr-o luptă îndîrjită să smulgă de sub influenţa liberalilor masele de mici slujbaşi, de funcţionari comerciali, de meseriaşi, de mici negustori etc.

Cine este împotrivă ca muncitorii din Petersburg să înceapă imediat această luptă (sau, mai exact, să continue lupta începută în 1906, 1907, 1909), acela ia în deşert numele de democrat, rămînînd în fapt un sclav al liberalilor.

Mii şi mii de noi alegători democraţi vor participa acum la alegerile din Petersburg.

Marea realizare a muncitorilor din Petersburg — crearea unui cotidian muncitoresc propriu — ne îndreptăţeşte pe deplin să ne aşteptăm la succese tot atît de mari şi în lupta electorală.

Mii de vechi alegători se trezesc la o viaţă politică nouă, mai conştientă, învăţînd, cu ajutorul ziarului lor muncitoresc, să lupte pentru îmbunătăţirea traiului lor, căpătînd deprinderea unor acţiuni politice comune, conştiinţa marilor sarcini de însemnătate naţională pe care le rezolvă democraţia muncitorească.

Victoria asupra liberalilor în alegerile din Petersburg este posibilă. Iar iritarea şi ieşirile arţăgoase ale liberalilor, încercările de intimidare şi apostrofările lor nu vor face decît să întărească convingerea Petersburgului democrat că merge pe calea cea bună spre victorie.

„Pravda" nr. 77 din 28 iulie 1912 *Se tipăreşte după textul apărut în ziar*

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PREGĂTITOARE

www.dacoromanica.ro

TEZELE RAPORTULUI CU PRIVIRE LA STAREA DE LUCRURI DIN PARTID, PREZENTAT LA CONSFĂTUIREA GRUPURILOR BOLŞEVICE DIN STRĂINĂTATE

Tezele

cu privire la starea de lucruri din partid

1. Punctul de plecare : condiţiile obiective ale epocii de contrarevoluţie.
2. Plenumul şi „împăciuitorismul". Lichidatorismul şi otzovismul.
3. La un an după plenară. „Blocul celor două fracţiuni puternice" [160].
4. Comportarea lichidatorilor şi a otzoviştilor după plenară.
5. „Acordul" şi cele două părţi componente ale lui : politică şi „bănească" [161].
6. XII. 1910 — VI. 1911 [162]. „Aducerea cu forţa în C.C."
7. „Consfătuirea membrilor C.C. de la Paris". Soluţia : conferinţa generală.
   Blocul celor trei fracţiuni. „Promisiunile" şi îndeplinirea lor [163].
8. Cele două perioade de majoritate împotriva bolşevicilor începînd din 1910 : împăciuitoriştii + lichidatorii (1910) ; împăciuitoriştii şi polonezii (1/2 1911) [164].
9. C.O.R. versus grupuleţele din străinătate. Este vorba oare de „ruinele" blocului bolşevic-polonez ?
10. „Izolarea" străinătăţii + sau — ?
11. Fracţiunea pentru construirea partidului.

www.dacoromanica.ro

1) Mihail + Iuri + Roman.

2) Convocarea plenarei în străinătate
XII — VI.

3) Conferința din Rusia.

Scris în decembrie 1911, nu mai târziu de 14 (27)

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

CONSPECTUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA SITUAŢIA POLITICĂ [165]

Situaţia politică

1. Secetă şi foamete. Campania „de aprovizionare" — Lidvaliada [166].

2. „Reforma agrară" a lui Stolîpin : se toarnă vin burghez în burdufuri iobăgiste. Plesnesc.

3. XII. 1908 despre reforma stolîpinistă [167] şi despre neînţelegerea ei de către lichidatori şi vperedişti.

4. Procesele intendenţei : se fură.

5. Lipsă de spirit gospodăresc şi dezordini. — Presa cadetă şi octombristă. Zborul cu avionul de la Petersburg la Moscova, apariţia autocamioanelor, construcţia de căi ferate, industria rusă pe piaţa străină, instrucţiunea publică şi „mătura" lui Kasso — — — mereu, mereu pretutindeni oftaturi, vaiete, regrete.

6. Burghezia plînge după un regim burghez. Ea vrea „să spele pielea (burduful) fără s-o cufunde în apă".

7. Revoluţia este singurul mijloc. Teamă, ură, neîncredere — nu urmează curentul.

8. „Nu urmează curentul". Pentru revoluţie. Clasa muncitoare şi revoluţia. O lozincă care sintetizează situaţia politică şi *determină* întregul conţinut al agitaţiei şi propagandei de partid (în special înainte de Duma a IV-a) — pentru revoluţie. (*N u* „drept de vot universal".)

etc.

Seceta
Procesele intendenţei
Persia
Kasso şi căderea
Evreii şi „naţionalizarea comerţului"

www.dacoromanica.ro

Clasa muncitoare şi revoluţia

1. „Înviorarea", despre care vorbeşte toată lumea, reprezintă simptomul unei noi creşteri a revoluţiei.
2. Atitudinea faţă de ultima revoluţie: furie, teamă, ură, — laşitate, scepticism, frică — atitudinea clasei muncitoare („o să mai vedeţi un 1905").
3. Sarcinile activităţii clasei muncitoare în noile condiţii

(α) > conştiinţa maselor (δ)
(β) > dezvoltarea capitalismului (α)
(γ) > ostilitatea burgheziei (β)
(δ) > unirea duşmanilor (γ)

4. Caracterul agitaţiei şi propagandei
Nu e nevoie de partid ilegal
„ „ „ de propagandă în favoarea revoluţiei (nu hegemonie)
etc. etc. [lichidatorism].

Manifestarea contrarevoluţionarismului burghez în rîndurile social-democraţiei.

5. „În palmă" = Duma a III-a. Rolul *(cadeţilor.)*

Scris la sfîrşitul anului 1911

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINŢA A VI-A GENERALĂ (DE LA PRAGA) A P.M.S.D.R.

1

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE REZOLUŢIE „CU PRIVIRE LA COMISIA DE ORGANIZARE DIN RUSIA PENTRU CONVOCAREA CONFERINŢEI“ [165]

Asta e *independent* de recunoştinţă.

Asta se referă la comisia de validare.

În loc de „recunoştinţă“ sînt de părere să se pună *recunoaşterea* (solemnă) a importanţei uriaşe a muncii depuse şi *să se insiste mai mult* asupra condiţiilor grele.

Scris în ianuarie 1912, nu mai tîrziu de 5 (18)

Publicat pentru prima oară în 1941, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

2

CONSPECTUL CUVÎNTĂRII CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA CONFERINŢEI

1. Destrămarea şi absenţa C.C.
2. Iniţiativa organizaţiilor locale în ceea ce priveşte refacerea partidului.
3. Sarcinile imperioase ale muncii practice au făcut deosebit de acută sarcina refacerii partidului.

Alegerile pentru Duma a IV-a.

4. *Toţi* au fost invitaţi şi nu lipsesc decît cei care nu au vrut să ajute partidul.
5. Sînt reprezentate toate organizaţiile care activează în Rusia.

— — Constituirea conferinţei ca organ suprem al partidului, obligat să creeze instituţii centrale autorizate şi să ajute pretutindeni la refacerea organizaţiilor de partid şi a muncii de partid.

---

1) Organizaţiile naţionale au fost invitate de 3—4 ori — — (1) s-a constatat că vina pentru separarea de organizaţiile din Rusia revine în întregime organizaţiilor naţionale;
2) sprijinirea parţială a tendinţelor lichidatoriste (bundiste) faţişe;
şovăielii neputincioase în această problemă dacă să avem sau nu un partid;

www.dacoromanica.ro

3) ceea ce ar fi cea mai mare anomalie dacă organizaţiile din Rusia cărora le revine întreaga muncă în centrele cele mai importante ale mişcării ar renunţa la această muncă şi la refacerea partidului.

---

4) (1) timp de trei ani n-a avut loc nici o conferinţă ;
(2) timp de doi ani şi jumătate au recunoscut necesitatea şi s-au pregătit ;
(3) toţi, fără excepţie, au fost înştiinţaţi şi invitaţi şi li s-a dat posibilitatea să asiste ;
(4) în jurul C.O.R. s-au unit 20 de organizaţii din Rusia.

Scris în ianuarie 1912, nu mai tîrziu de 5 (18)

Publicat pentru prima oară la 18 ianuarie 1937, în ziarul „Pravda" nr. 18

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

3

PROIECT DE MODIFICĂRI ÎN STATUTUL DE ORGANIZARE A PARTIDULUI *

Statutul de organizare

§ 1 — rămîne neschimbat.

§ 2 — se adaugă : se admite cooptarea ca măsură temporară (conform rezoluţiei din XII. 1908).

§ 3 — rămîne neschimbat.

§ 4 — idem.

§ 5 — idem.

§ 6 — idem.

§ 7 — idem.

§ 8 — *se elimină.* Să se acorde C.C. + organizaţiilor locale.

§ 9 — în loc de 1 000 de alegători — să se pună 30 sau 50 şi se anulează (temporar) reprezentarea proporţională.

Notă. Conferinţa din 1912, dată fiind urgenţa situaţiei, s-a constituit ca *organ suprem al partidului* (vezi rezoluţia cu privire la conferinţă) **.

Scris în ianuarie 1912, nu mai tîrziu de 11 (24)

Publicat pentru prima oară în 1941 în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

---

* Vezi volumul de faţă, pag. 160. — *Nota red.*

** În manuscris acest alineat este tăiat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

4

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE REZOLUȚIE „CU PRIVIRE LA CARACTERUL ȘI FORMELE ORGANIZATORICE ALE MUNCII DE PARTID" *

Să se introducă la început (α) confirmarea rezoluției din XII. 1908 sau confirmarea justeței ei prin *experiența* a trei ani ; (β) recunoașterea faptului că activitatea forțelor social-democrate locale creează la noi un tip de partid *care se apropie* de partidul german din 1878—1890 [169]. Pe această cale trebuie să se meargă *și mai departe* [asta *în locul* § 1].

În teza a 5-a să se elimine *constituirea* și în loc de „lărgire" să se spună *consolidare*.

§ 7 — să fie formulat mai prudent, la fel ca în XII. 1908.

§ 9 — să fie expus în așa fel, încît să reiasă că și în sensul agitației politice, și pentru conducerea luptei revoluționare, *și pentru stabilirea de legături între toate organizațiile ilegale și celulele ilegale* din diferite asociații este deosebit de importantă difuzarea sistematică a unui ziar social-democrat ilegal care să apară regulat și des.

Scris în ianuarie 1912, nu mai tîrziu de 11 (24)

Publicat pentru prima oară în 1941 în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 1

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, pag. 150—151. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

5

MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA „CAMPANIA DE PETIȚII" *

Rezoluția cu privire la campania de petiții

Teme :

1) o născocire a publiciștilor fără legătură cu masele, care [nu] [pornește] de la mase ;

2) strîngerea de semnături ineficiente fără [lozinci] clare, fără agitație în [mase], fără interes [din partea maselor] ;

3) textul și caracterul petiției sînt nesatisfăcătoare ;

4) desprinderea unei revendicări parțiale atunci cînd împrejurările pun la ordinea zilei condițiile elementare generale de libertate [pentru] întregul popor ;

5) eșec : 1 300 de semnături. N-au acordat sprijin Kievul, Ekaterinoslavul, Caucazul etc. ;

6) interesul pentru mitingurile proletare a arătat că *nu acolo trebuie* căutată [„calea"] spre mase unde vor lichidatorii.

Bilanțul :

Să se considere eșecul definitiv.

Date fiind condițiile concrete [ale epocii], petițiile constituie unul dintre cele mai puțin [eficace] mijloace de agitație.

Chemarea la agitație pentru libertatea [de asociere] *legată de* revendicările [politice] generale și de agitația revoluționară în rîndurile maselor.

Proiect de rezoluție

Să se considere :

* Manuscrisul documentului este parțial deteriorat. Cuvintele puse între parantezele pătrate sînt reconstituite după sens și după textul rezoluției adoptate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1) că... [aşa]-numita „campanie de petiţii" a fost iniţiată [de un grup de publicişti din Petersburg] de orientare lichidatoristă, nefiind cîtuşi de puţin un produs [al luptei maselor], nefiind legată de iniţiativa activă... a organizaţiilor muncitoreşti sau a muncitorilor înaintaţi ;

2) că [campania] citată [atît prin caracterul] petiţiei cît şi în lumina condiţiilor politice generale [s-a transformat inevitabil] în semnarea [pur formală] şi ineficientă a unei [hîrtii] care nu interesează masele, [fără] participarea largă a muncitorilor la discutarea... petiţiei în presă sau la adunări ;

3) că petiţia citată pusă în circulaţie şi comentariile cu care au însoţit-o lichidatorii desprindea revendicarea libertăţii politice pentru o singură clasă, cea [mai] înaintată şi mai revoluţionară, formulînd această revendicare [fără legătură] cu condiţiile elementare [generale] ale libertăţii politice [pentru întregul popor], denaturînd astfel sarcinile luptei proletariatului, [conducătorul]... întregului popor, împotriva ţarismului şi condamnînd „campania" la [eşec] ;

4) că soarta acestei [campanii de petiţii] a confirmat în mod evident că [întreaga] iniţiativă era greşită şi ruptă de [masa muncitorească] : petiţia a întrunit doar 1 300 de semnături, [şi] în toate organizaţiile de partid, inclusiv [în Caucaz], la Ekaterinoslav şi la Kiev şi chiar în... care simpatizează cu lichidatorii... campania de petiţii, care în mod vădit nu era susţinută de m[ase], [n-a găsit absolut] nici un sprijin, după cum [nici fracţiunea noastră social-democrată din Dumă] n-a sprijinit această [campanie].

Scris în ianuarie 1912, nu mai tîrziu de 17 (30)

Publicat pentru prima oară în 1911 în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PLANUL REFERATULUI „AVÎNTUL REVOLUŢIONAR AL PROLETARIATULUI DIN RUSIA“ [170]

1. Evenimentele de la Lena şi ziua de 1 Mai în Rusia. Grevele de masă şi rolul lor.
2. Caracterul legic al avîntului revoluţionar, premisele şi perspectivele lui.
3. Importanţa grevei de masă în revoluţiile contemporane. Experienţa anului 1905.
4. Liberalismul şi democraţia în faţa noii revoluţii.
5. De ce au declarat cadeţii război „stării de spirit revoluţionare“ şi au condamnat ideea „necesităţii unei noi revoluţii în Rusia“ ?
6. Noile condiţii ale actualului avînt revoluţionar. Partidele politice, Duma a III-a, alegerile. Ţărănimea şi noua intelectualitate democratică.
7. „Libertatea de asociere“ şi lozincile revoluţiei populare — lupta pentru republică, pentru ziua de muncă de 8 ore, pentru confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti.

Publicat înainte de 13 iunie (st. n.) 1912, în anunţul cu privire la referat, tipărit de secţiunea din Paris a Organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R.

Se tipăreşte după textul anunţului

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICI

DATE DIN
VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(Decembrie 1911—iulie 1912)

RAPORTUL „CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL ŞI LA SARCINILE PARTIDULUI", CUVÎNTĂRILE ŞI INTERVENŢIILE DE LA CONFERINŢA A VI-A GENERALĂ (DE LA PRAGA) A P.M.S.D.R.

Raportul „Cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului" a fost prezentat de V. I. Lenin la conferinţă între 6 şi 12 (19 şi 25) ianuarie 1912. Despre acest raport aflăm din amintirile lui N. A. Semaşko : „Lenin a ţinut un raport despre momentul actual şi despre sarcinile partidului. Aceasta era problema principală care trebuia să stabilească profilul conferinţei, construcţia partidului şi sarcinile lui" („Amintiri despre V. I. Lenin", partea 1, E.S.P.L.P. 1957, pag. 531). Raportul este menţionat şi în amintirile lui E. P. Onufriev : „...Era vorba de tezele raportului lui Lenin cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului, care a fost prezentat de el la conferinţă peste cîteva zile" (E. Onufriev. „Întîlniri cu Lenin", Moscova, 1959, pag. 16).

Celelalte rapoarte, cuvîntări şi intervenţii ale lui Lenin la conferinţă sînt menţionate în scurtele procese-verbale ale diverselor şedinţe ale Conferinţei a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R., care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

„SUBTERFUGII IEFTINE (RĂSPUNS LUI BLANK)", „SPERANŢE CARE NU SE STING"

Despre aceste articole V. I. Lenin a scris în scrisorile adresate redacţiei ziarului „Nevskaia Zvezda" la 11 (24) iulie 1912 : „...Şi, în afară de aceasta, vă veţi alunga definitiv colaboratorii dacă nu le veţi publica articolele şi nici măcar nu le veţi răspunde şi nu le veţi înapoia manuscrisele (de pildă articolele mele : răspuns lui Blank — *foarte important!* «Speranţe care nu se sting» şi *o serie de alte articole*! !)" (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 20), şi redacţiei ziarului „Pravda" la 20 iulie (2 august) 1912 : „Sper că vei fi aşa de bun să transmiţi redacţiei ziarului «Nevskaia Zvezda» că cer categoric să mi se înapoieze articolul în care-i dau o replică lui Blank («Subterfugii ieftine») dacă nu-l publică în nr. 18. În cazul acesta îl voi publica neapărat în revistă" (ibid., pag. 31).

www.dacoromanica.ro

ARTICOLUL DESPRE 9 NOIEMBRIE (RĂSPUNS UNUI CORESPONDENT)

La 19 iulie (1 august) 1912, V. I. Lenin a scris redacției ziarului „Pravda" : „...referitor la articolul despre 9.XI. (răspuns unui corespondent), aștept de mult un răspuns" (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 26).

„DESPRE PLATFORMA ELECTORALĂ"

Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda" în iulie 1912, V. I. Lenin anunța că a trimis acest articol și arăta că este necesar ca el să fie publicat în „Pravda" (vezi Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 23—24). În scrisoarea din 19 iulie (1 august), Lenin scria : „D-ta scrii — și, în calitate de secretar, o faci, desigur, în numele redacției — că «în principiu redacția consideră pe deplin acceptabil articolul meu *inclusiv atitudinea față de lichidatori*»" (ibid., pag. 25). Răspunzînd la scrisoarea lui Lenin, redacția ziarului „Pravda" îi comunica la 30 iulie (12 august) : „Articolul «Despre platforma electorală» va fi publicat, dar ceva mai tîrziu. De altfel, trebuie să ne pregătim pentru el, ca să zicem așa, «din punct de vedere tehnic», deoarece ca formă el depășește cu mult limitele permise de cenzură" („Din epoca ziarelor «Zvezda» și «Pravda»", fasc. III, Moscova-Petrograd, 1923, pag. 240).

Articolul n-a apărut în „Pravda".

www.dacoromanica.ro

LISTA PUBLICAŢIILOR ŞI A LUCRĂRILOR LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN

ZIARUL „SOŢIAL-DEMOKRAT"

Nr. 25, 21 (8) decembrie 1911
Nr. 26, 8 mai (25 aprilie) 1912
Nr. 27, 17 (4) iunie 1912

„RABOCEAIA GAZETA"

Nr. 7, 22 decembrie 1911 (4 ianuarie 1912)
Nr. 8, 17 (30) martie 1912

REVISTA „PROSVEŞCENIE"

Nr. 1, decembrie 1911
Nr. 2, ianuarie 1912
Nr. 3—4, februarie-martie 1912
Nr. 5—7, aprilie-iunie 1912

„CONFERINŢA GENERALĂ DIN 1912 A PARTIDULUI MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT DIN RUSIA"

Paris, editat de Comitetul Central, 1912

Broşura a apărut în februarie 1912. Indicii cu privire la faptul că V. I. Lenin a redactat broşura există într-o serie de documente care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

„CĂLĂUZA ALEGĂTORULUI (LEGEA NOASTRĂ ELECTORALĂ)"

Petersburg, 1912

Broşura a apărut în iunie 1912. V. I. Lenin a întocmit şi a redactat materialele pentru această broşură. Într-o scrisoare din martie

www.dacoromanica.ro

1912 către redacţia ziarului „Zvezda", Lenin ruga să i se trimită cărţi în legătură cu legea electorală din 3 (16) iunie 1907 şi alte materiale necesare pentru întocmirea şi redactarea broşurii (vezi Opere, vol. 17, E.S.P.L.P. 1957, pag. 502). În scrisoarea din 9 (22) aprilie 1912 către redacţia ziarului „Zvezda", Lenin comunica : „...Vă trimit astăzi un nou material pentru «Călăuza alegătorului». Asta e aproape tot ; vă voi mai trimite peste două zile unul sau două articolaşe de aici, rămînînd să mai primiţi de la Tver un articol despre buget" (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 14).

www.dacoromanica.ro

LISTA DE LUCRĂRI CARE S-AR PUTEA SĂ FIE ALE LUI V. I. LENIN

„PARTIDELE ÎN ALEGERI"

Articolul a fost publicat în ziarul „Pravda" nr. 19 din 22 mai (4 iunie) 1912 sub semnătura „P. P.". Această semnătură figurează sub cîteva articole cunoscute ca fiind ale lui V. I. Lenin, printre altele sub primul său articol din „Pravda" nr. 13 şi 14 „Trudovicii şi democraţia muncitorească", precum şi sub articolele „Liberalismul şi democraţia" şi „În Elveţia" (vezi volumul de faţă, pag. 280—287, 250—259, 413—415 şi Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 295—297).

Articolul „Partidele în alegeri" este consacrat problemelor legate de campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. În aceeaşi zi a fost publicat pe această temă în ziarul „Nevskaia Zvezda" articolul lui Lenin „Unele concluzii în legătură cu mobilizarea în vederea alegerilor" (vezi volumul de faţă, pag. 324—329), în care există coincidenţe textuale în problemele principiale fundamentale, precum şi în prezentarea diferitor fapte. Problemele tratate în articol — împărţirea partidelor în alegerile pentru Dumă şi existenţa a trei tabere : tabăra celor de dreapta, liberală şi democratică, însemnătatea alegerilor pentru ridicarea conştiinţei de clasă a muncitorilor şi ţăranilor — coincid în conţinut cu articolele scrise de Lenin în această perioadă : „Partidele politice în decursul celor 5 ani de existenţă a Dumei a III-a", „Campania electorală pentru Duma a IV-a şi sarcinile social-democraţiei revoluţionare", „Partidele politice din Rusia" (vezi ibid., pag. 177—182, 260—264, 288—300). Toate acestea ne îndreptăţesc să presupunem că articolul a fost scris de Lenin.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 *Comisia de organizare din Rusia* (C.O.R.) pentru convocarea conferinței generale de partid a fost creată în baza unei hotărîri adoptate la consfătuirea din iunie 1911 a membrilor C.C. al P.M.S.D.R. Ea s-a constituit la sfîrșitul lunii septembrie, în cadrul unei consfătuiri a reprezentanților organizațiilor locale de partid, și a funcționat pînă la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. Consfătuirea și-a început lucrările la Baku sub conducerea lui G. K. Ordjonikidze, împuternicitul Comisiei de organizare din străinătate (C.O.S.) pentru convocarea conferinței. La consfătuire au participat reprezentanți ai organizațiilor de partid din Baku, Tiflis, Ekaterinburg, Kiev și Ekaterinoslav. Printre delegați se numărau S. G. Șaumian, S. S. Spandarian, I. I. Șvarț; la consfătuire au asistat cu drept de vot consultativ E. D. Stasova și alții. În prima ședință a fost ascultat raportul împuternicitului C.O.S. și s-au discutat rapoartele organizațiilor locale. Consfătuirea a adoptat o rezoluție cu privire la constituirea Comisiei de organizare din Rusia pentru convocarea conferinței. În rezoluție se menționa că s-au luat toate măsurile pentru ca la conferință să participe aproape toate organizațiile de partid ilegale existente. Rezoluția arăta că conferința de partid constituie singurul mijloc de unire a organizațiilor de partid și de ieșire „pe drumul larg al renașterii partidului...".

Din cauza prigoanei polițienești și pericolului arestării ce plana asupra delegaților (Șaumian a fost arestat a doua zi după deschiderea consfătuirii), celelalte ședințe s-au ținut la Tiflis. În cea de-a doua ședință s-a discutat problema relațiilor dintre C.O.R., pe de o parte, și Comisia de organizare din străinătate și Comisia tehnică din străinătate (C.T.S.), pe de altă parte. În rezoluția adoptată de consfătuire se arăta că Comisia de organizare din străinătate trebuie să fie subordonată Comisiei de organizare din Rusia, care își asumă întreaga muncă de pregătire și de convocare a conferinței. Se punea de asemenea în vedere C.O.S. și C.T.S. că publicarea de articole în presă sau alte manifestări, precum și cheltuirea fondurilor partidului fără

www.dacoromanica.ro

ştirea C.O.R. nu sînt permise. Au fost elaborate normele potrivit cărora trebuiau să aibă loc alegerile pentru conferinţă şi s-a stabilit planul activităţii ulterioare. Consfătuirea a adoptat o rezoluţie cu privire la reprezentarea la conferinţă a organizaţiilor legale. C.O.R. invita toate organizaţiile muncitoreşti legale, care recunoşteau P.M.S.D.R. ilegal şi căutau să stabilească legătura ideologică cu el, să-şi trimită reprezentanţi la conferinţă. Problema drepturilor acestor reprezentanţi la conferinţă urma să fie rezolvată de conferinţă. În rezoluţia „Cu privire la organizaţiile naţionale", C.O.R. a hotărît să propună organizaţiilor naţionale să-şi trimită reprezentanţi în C.O.R. şi să înceapă alegerea de delegaţi la conferinţă.

În cea de-a treia şedinţă a C.O.R. a fost discutat şi adoptat proiectul unui apel către organizaţiile de partid locale.

O dare de seamă asupra şedinţelor C.O.R. a apărut, sub semnătura lui G. K. Ordjonikidze, în ziarul „Soţial-Demokrat" nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911. Apelul, împreună cu rezoluţiile C.O.R., a fost tipărit la Tiflis într-o foaie volantă în 1 000 de exemplare şi expediat organizaţiilor locale şi celor din străinătate.

Apreciind primele rezultate ale activităţii C.O.R., Lenin scria : „Pentru prima dată după *patru* ani de destrămare şi disensiuni s-a întrunit... centrul social-democrat din Rusia. A apărut, pentru prima oară în Rusia, un apel adresat partidului de către acest centru... Steagul a fost ridicat ; cercurile muncitoreşti din întreaga Rusie se strîng în jurul lui şi acum nici un atac al contrarevoluţiei nu-l mai poate doborî !" (volumul de faţă, pag. 7).

Pînă la sfîrşitul anului 1911, în jurul C.O.R. s-au unit peste 20 de organizaţii locale : din Petersburg, Moscova, Baku, Tiflis, Kiev, Ekaterinoslav, Ekaterinburg, Saratov, Kazan, Nikolaev, Vilno etc. C.O.R. a desfăşurat o vastă activitate organizatorică şi propagandistică în legătură cu convocarea Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R., care a avut loc în ianuarie 1912. Într-o rezoluţie specială cu privire la activitatea C.O.R. (vezi op. cit., pag. 139), conferinţa, la propunerea lui Lenin, a relevat uriaşa însemnătate a muncii depuse de Comisia de organizare din Rusia pentru unirea tuturor organizaţiilor de partid din Rusia şi pentru refacerea partidului. — *1.*

2 *Otzovism* — curent oportunist apărut în rîndurile bolşevicilor, avînd drept promotor pe A. Bogdanov. Camuflîndu-se îndărătul frazeologiei revoluţionare, otzoviştii (G. A. Aleksinski, A. V. Sokolov (S. Volski), A. V. Lunacearski, M. N. Leadov şi alţii) cereau ca deputaţii social-democraţi să fie rechemaţi din Duma a III-a de stat şi să se renunţe la activitatea în organizaţiile legale. Declarînd că în condiţiile reacţiunii partidul trebuie să desfăşoare în exclusivitate o activitate ilegală, otzoviştii refuzau să intre în Dumă, în sindicatele muncitoreşti, în cooperative şi în alte organizaţii de masă legale şi semilegale şi considerau că

www.dacoromanica.ro

întreaga activitate a partidului trebuie concentrată în organizaţia ilegală. O varietate a otzovismului era ultimatismul. Ultimatiştii se deosebeau de otzovişti numai formal. Ei propuneau să se prezinte fracţiunii social-democrate din Dumă un ultimatum cu privire la supunerea necondiţionată a fracţiunii faţă de hotărîrile Comitetului Central al partidului, iar în cazul cînd nu vor da curs acestui ultimatum, deputaţii social-democraţi să fie rechemaţi din Dumă. Ultimatismul era, de fapt, un otzovism mascat, camuflat. Lenin i-a numit pe ultimatişti „otzovişti pudici".

Otzoviştii au adus mari prejudicii partidului. Politica lor ducea la ruperea partidului de mase, la transformarea acestuia într-o organizaţie sectară, incapabilă să-şi adune forţele în vederea unui nou avînt revoluţionar. Lenin i-a demascat pe otzovişti ca „lichidatori pe de-a-ndoaselea" şi a declarat otzovismului un război necruţător. „Otzovismul *nu este* bolşevism, ci, sub raport politic, o detestabilă caricatură de bolşevism, pe care nu putea s-o plăsmuiască decît cel mai înverşunat adversar politic al bolşevismului", scria Lenin (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 379).

Lupta împotriva otzoviştilor a început în primăvara anului 1908. Cu prilejul discutării bilanţului activităţii de cinci luni a fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat, în martie-aprilie 1908 în cîteva raioane din Moscova au fost adoptate rezoluţii otzoviste. În mai, la Conferinţa orăşenească din Moscova, rezoluţia otzoviştilor a fost respinsă cu 18 voturi contra 14. Materialele Conferinţei de partid din Moscova au fost publicate la 4 (17) iunie 1908 în nr. 31 al ziarului „Proletarii". Începînd cu acest număr, la propunerea lui Lenin, în ziar a fost deschisă o discuţie în problema atitudinii faţă de Dumă şi faţă de fracţiunea social-democrată din Dumă. Concomitent cu discuţia din presă s-a dus lupta împotriva otzoviştilor în organizaţiile de partid. În toamna anului 1908, cu prilejul alegerii delegaţilor la Conferinţa a V-a (generală), otzoviştii-ultimatişti din organizaţia Petersburg au elaborat o platformă proprie, pe care au propus-o ca rezoluţie şedinţei lărgite a Comitetului din Petersburg. Rezoluţia n-a găsit un sprijin larg în organizaţiile de partid. La conferinţă, otzoviştii n-au îndrăznit să prezinte în mod deschis platforma lor; ei n-au reuşit să-şi formeze decît un grup de adepţi neînsemnat.

După conferinţă, la insistenţa lui Lenin, platforma otzoviştilor a fost publicată în ziarul „Proletarii". Lenin a făcut o critică amplă a acestei platforme în articolul „O caricatură de bolşevism", publicat în acelaşi număr al ziarului. El a dezvăluit întreaga inconsecvenţă, neprincipialitate şi ostilitate faţă de marxism ale concepţiilor otzoviştilor. Lenin a criticat otzovismul şi în articolele sale: „Pe marginea a două scrisori", „Pe marginea articolului «Cu privire la problemele curente»", „Lichidarea lichidatorismului", „Despre fracţiunea adepţilor otzovismului şi ai zidirii de dumnezeu" şi altele.

www.dacoromanica.ro

O parte din liderii otzoviştilor (Bogdanov, Lunacearski) împreună cu menşevicii-lichidatori (Valentinov, Iuşkevici) au atacat în presă bazele teoretice ale marxismului : materialismul dialectic şi materialismul istoric. Lunacearski a început să propovăduiască necesitatea creării unei religii noi, îmbinarea socialismului cu religia.

În primăvara anului 1909, otzoviştii, ultimatiştii şi ziditorii de dumnezeu au creat un grup de iniţiativă în vederea organizării unei şcoli antipartinice pe insula Capri (Bogdanov, Aleksinski, Lunacearski şi alţii). De fapt, această şcoală era centrul fracţiunii antipartinice. Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" din iunie 1909 a adoptat o hotărîre în care se declara că „bolşevismul, curent bine definit din P.M.S.D.R., nu are nimic comun cu otzovismul şi ultimatismul" şi a cerut bolşevicilor să ducă lupta cea mai necruţătoare împotriva acestor devieri de la marxismul revoluţionar. Bogdanov, inspiratorul otzoviştilor, a fost exclus din rîndurile bolşevicilor.

Ulterior, în lucrarea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", Lenin scria că bolşevicii au putut după înfrîngerea revoluţiei să se retragă în ordine şi să-şi păstreze forţele datorită faptului că „au demascat fără cruţare şi au izgonit pe revoluţionarii frazeologi, care nu voiau să înţeleagă că trebuie să ne retragem, că trebuie să ştim să ne retragem, că trebuie să învăţăm neapărat să lucrăm legal în parlamentele cele mai reacţionare, în cele mai reacţionare organizaţii sindicale, cooperatiste, de asigurări şi altele de acest fel" (Opere, vol. 31, E.S.P.L.P. 1956, pag. 12). — 2.

3 *Plenara C.C. al P.M.S.D.R.*, cunoscută sub denumirea de plenara „de unificare", a avut loc în zilele de 2—23 ianuarie (15 ianuarie — 5 februarie) 1910 la Paris.

Problema căilor şi metodelor de întărire a partidului şi a unităţii lui s-a pus cu deosebită stringenţă în toamna anului 1909. În noiembrie 1909, V. I. Lenin, conformîndu-se unei hotărîri adoptate de Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii", a prezentat un plan de apropiere, de alcătuire a unui bloc între bolşevici şi menşevicii-partiiţi în vederea luptei comune împotriva lichidatorilor şi otzoviştilor. În opoziţie cu planul întocmit de Lenin, împăciuitoriştii G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev şi A. I. Rîkov au făcut totul pentru a se ajunge la o unire a bolşevicilor cu menşevicii-golosişti (lichidatori) şi cu troţkiştii, ceea ce însemna, de fapt, lichidarea partidului bolşevic. Au manifestat şovăieli împăciuitoriste şi I. F. Dubrovinski şi V. P. Noghin, membri ai Comitetului Central. Întrucît situaţia ce se crease în partid şi în Rusia cerea în mod imperios să fie rezolvate problemele legate de unificarea forţelor partidului, bolşevicii au trimis la 1 (14) noiembrie 1909 Biroului din străinătate al Comitetului Central o declaraţie în care cereau să se convoace în cel mai scurt timp o plenară a Comitetului Central.

www.dacoromanica.ro

La lucrările plenarei din ianuarie a Comitetului Central au participat reprezentanți ai tuturor fracțiunilor și grupărilor, precum și reprezentanți ai organizațiilor social-democrate naționale. Majoritatea în cadrul plenarei au avut-o împăciuitoriștii.

Lenin a dus la această plenară o luptă dîrză împotriva oportuniștilor și împăciuitoriștilor, pentru a obține o condamnare hotărîtă a lichidatorismului și otzovismului și a face să fie adoptată o linie de apropiere între bolșevici și menșevicii-partiiți. Caracterizînd situația de la plenară, Lenin îi scria mai tîrziu lui Gorki : „trei săptămîni de chin, de tocire a nervilor, să le ia toți dracii !" (Opere, vol. 34, E.S.P.L.P. 1958, pag. 428).

Pe ordinea de zi a plenarei figurau următoarele puncte : 1) Darea de seamă a Biroului din Rusia al Comitetului Central ; 2) Darea de seamă a Biroului din străinătate al C.C. ; 3) Darea de seamă a redacției Organului Central ; 4) Rapoartele comitetelor centrale ale partidelor social-democrate naționale ; 5) Starea de lucruri din partid ; 6) Cu privire la convocarea conferinței ordinare a partidului ; 7) Statutul C.C. al P.M.S.D.R. etc.

La discuțiile în legătură cu principalul punct de pe ordinea de zi — cu privire la starea de lucruri din partid —, menșevicii-golosiști, care la plenară acționau în bloc cu vperediștii și erau sprijiniți de trotkiști, au căutat să apere lichidatorismul și otzovismul. Cu toate că împăciuitoriștii și reprezentanții organizațiilor naționale, sub presiunea menșevicilor-golosiști, a vperediștilor și trotkiștilor, au acceptat ca în rezoluția „Cu privire la starea de lucruri din partid" să nu li se spună lichidatorilor și otzoviștilor pe nume, plenara, la stăruința lui Lenin, a condamnat lichidatorismul și otzovismul, a recunoscut pericolul acestor curente și necesitatea de a se duce lupta împotriva lor.

Ulterior, Lenin, făcînd o apreciere a însemnătății pe care a avut-o plenara din ianuarie, sublinia că ea a fixat definitiv linia tactică a partidului în perioada contrarevoluției și, dezvoltînd rezoluția Conferinței a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908), a calificat lichidatorismul și otzovismul drept manifestări ale influenței exercitate de burghezie asupra proletariatului. Plenara a stabilit totodată că e necesară crearea unei adevărate unități în rîndurile partidului în legătură cu sarcinile politice-ideologice ale partidului în actuala perioadă istorică.

Totodată, Lenin a condamnat cu toată tăria hotărîrile împăciuitoriste adoptate de plenară. Împotriva voinței lui Lenin, împăciuitoriștii, în alianță cu Troțki, au făcut să fie aleși în instituțiile centrale ale partidului nu menșevicii-partiiți, ci menșevicii-golosiști (lichidatorii). Plenara a hotărît să se acorde subvenții ziarului lui Troțki, „Pravda" de la Viena, și a stabilit ca din redacția acestui ziar să facă parte și un reprezentant al Comitetului Central. Grupul „Vpered" a fost recunoscut ca grup editorial al partidului. A fost dizolvat Centrul bolșevic și a fost suspendată apariția ziarului „Proletarii" ; o parte din bunurile deținute de ei, bolșevicii le-au predat Comitetului Central, iar

www.dacoromanica.ro

restul l-au transmis unor terţe persoane, unor aşa-numiţi deţinători (K. Kautsky, F. Mehring, C. Zetkin), care urmau ca în decurs de doi ani să le predea Comitetului Central cu condiţia ca menşevicii-golosişti să-şi lichideze centrul fracţionist şi să înceteze să mai scoată ziarul lor fracţionist. În rezoluţia „Cu privire la centrele fracţioniste", plenara a menţionat că „interesele partidului şi ale unităţii lui cer ca *«Golos Soţial-Demokrata»* să fie suspendat în viitorul cel mai apropiat". Însă, precum scria Lenin, plenara s-a mulţumit cu promisiunile verbale ale golosiştilor (lichidatorilor) şi ale vperediştilor de a-şi dizolva fracţiunile şi de a-şi suspenda publicaţiile fracţioniste. Hotărîrile împăciuitoriste ale plenarei au făcut jocul lichidatorilor şi otzoviştilor, aducînd mari prejudicii partidului.

Menşevicii-golosişti, vperediştii şi troţkiştii au refuzat să se supună hotărîrilor plenarei. „Golos Soţial-Demokrata" nu şi-a încetat apariţia. Lichidatorii au început să publice în Rusia un ziar al lor legal, „Naşa Zarea", la care colaborau şi golosiştii. Nici grupul „Vpered" nu şi-a încetat activitatea lui scizionistă. Redacţia „Pravdei" troţkiste a refuzat să se supună controlului Comitetului Central. Pătrunzînd în instituţiile centrale de partid, menşevicii-lichidatori subminau organizarea activităţii lor şi munca organizaţiilor locale de partid.

În această situaţie, bolşevicii au declarat în toamna anului 1910 că nu se socotesc legaţi prin convenţia adoptată de fracţiuni la plenara din ianuarie. Bolşevicii au început să-şi scoată o publicaţie a lor, „Raboceaia Gazeta". Ei au început să lupte pentru convocarea unei noi plenare şi au cerut să li se înapoieze bunurile şi fondurile băneşti pe care le predaseră în mod condiţionat Comitetului Central.

Procesele-verbale ale plenarei din ianuarie n-au fost găsite. Lucrările plenarei, lupta desfăşurată în cadrul ei împotriva lichidatorilor, vperediştilor, troţkiştilor şi împăciuitoriştilor sînt amănunţit expuse în articolul lui V. I. Lenin „Însemnările unui publicist" (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 255—324). — 2.

4 *„Diskussionnîi Listok"* — supliment al ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R.; a apărut, pe baza unei hotărîri a plenarei din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., cu începere de la 6 (19) martie 1910 şi pînă la 29 aprilie (12 mai) 1911 la Paris. Au apărut trei numere. Din redacţia ziarului făceau parte reprezentanţi ai bolşevicilor, menşevicilor, ultimatiştilor, bundiştilor, plehanoviştilor, social-democraţiei poloneze şi ai Social-democraţiei din Ţinutul leton. În „Diskussionnîi Listok" au fost publicate articolele lui V. I. Lenin „Însemnările unui publicist", „Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia" şi „Convorbire între un legalist şi un adversar al lichidatorismului" (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 255—324 şi 381—400; vol. 20, 1963, ediţia a doua, pag. 243—253). — 2.

www.dacoromanica.ro

5 *Vperediștii, grupul „Vpered"* — grup antipartinic al otzoviștilor, ultimatiștilor și ziditorilor de dumnezeu ; a fost organizat, din inițiativa lui A. Bogdanov și G. A. Aleksinski, în decembrie 1909, după prăbușirea centrului fracționist otzovist-ultimatist, format la școala de la Capri ; a avut un organ de presă cu aceeași denumire, care a apărut la Geneva în 1910—1911.

Lupta vperediștilor împotriva bolșevicilor se caracteriza printr-o totală neprincipialitate și lipsă de scrupule în alegerea mijloacelor. La plenara din ianuarie 1910, ei au acționat în strînsă legătură cu lichidatorii-golosiști și cu trotkiștii. Reușind să determine această plenară de a recunoaște grupul lor ca „grup editorial al partidului" și primind din partea Comitetului Central o subvenție pentru publicațiile lui, vperediștii au dezlănțuit, după plenară, o critică violentă, de pe poziții otzovist-ultimatiste, împotriva hotărîrilor adoptate de ea și au refuzat să se supună prevederilor ei. După Conferința de partid de la Praga, vperediștii au dus lupta, împreună cu menșevicii-lichidatori și cu trotkiștii, împotriva hotărîrilor plenarei.

Acțiunile neprincipiale antipartinice și antimarxiste ale grupului „Vpered" au făcut ca muncitorii să se îndepărteze de el. „Influența acestui grup — scria Lenin — a fost tot timpul cît se poate de neînsemnată și el își ducea zilele de azi pe mîine numai datorită tacticii de conciliere cu diferite grupuri din străinătate, rupte de Rusia și cu totul neputincioase" (vezi volumul de față, pag. 221). Nefiind sprijinit de mișcarea muncitorească, grupul „Vpered" s-a destrămat de fapt în 1913—1914 și a încetat formal să mai existe după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. — *3.*

6 *„Soțial-Demokrat"* — ziar ilegal, Organul Central al P.M.S.D.R. A apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Primul număr, pregătit de bolșevici și tipărit parțial într-o tipografie particulară din Vilno, a fost confiscat de ohrana țaristă. Curînd după aceasta, la Petersburg s-a făcut o nouă încercare de a scoate ziarul, dar și de data aceasta cea mai mare parte din tiraj a încăput pe mîinile jandarmeriei. Numerele următoare au apărut în străinătate : nr. 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) — la Paris, iar nr. 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) — la Geneva. În total au apărut 58 de numere, dintre care 5 cu suplimente.

Potrivit unei hotărîri a C.C. al P.M.S.D.R. ales la Congresul al V-lea (de la Londra), redacția ziarului „Soțial-Demokrat" era alcătuită din reprezentanți ai bolșevicilor, ai menșevicilor și ai social-democraților polonezi. Conducătorul de fapt al ziarului era V. I. Lenin. Articolele sale ocupau un loc central în ziar. În ziarul „Soțial-Demokrat" au fost publicate peste 80 de articole și note ale lui Lenin.

În cadrul redacției ziarului, V. I. Lenin a promovat linia bolșevică consecventă, ducînd lupta împotriva menșevicilor-lichidatori. O parte din redacție (Kamenev și Zinoviev) a avut o

www.dacoromanica.ro

atitudine împăciuitoristă față de lichidatori, încercînd să zădărnicească promovarea liniei leniniste. Menșevicii Martov și Dan, membri ai redacției, sabotînd munca în cadrul redacției Organului Central, susțineau în același timp fățiș lichidatorismul în ziarul „Golos Soțial-Demokrata" ; ei se pronunțau împotriva colaborării menșevicilor-partiiți la O.C. Lupta intransigentă a lui Lenin împotriva lichidatorilor a dus la ieșirea din redacție a lui Martov și Dan în iunie 1911. Începînd din decembrie 1911, ziarul „Soțial-Demokrat" a fost redactat de V. I. Lenin.

În anii grei ai reacțiunii și în perioada noului avînt al mișcării revoluționare, ziarul „Soțial-Demokrat" a jucat un rol important în lupta bolșevicilor împotriva lichidatorilor, trotkiștilor, otzoviștilor, pentru menținerea partidului marxist ilegal, pentru întărirea unității și a legăturii sale cu masele.

În anii primului război mondial, ziarul „Soțial-Demokrat", fiind Organul Central al partidului bolșevic, a avut un rol excepțional în propagarea lozincilor bolșevice în problema războiului, păcii și revoluției. În coloanele ziarului a fost publicat articolul lui Lenin „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei", în care el a formulat pentru prima oară concluzia cu privire la posibilitatea victoriei socialismului la început în cîteva țări sau chiar într-o singură țară capitalistă. Difuzarea ziarului „Soțial-Demokrat" în Rusia și reproducerea principalelor articole apărute în el de către ziarele bolșevice locale au contribuit la luminarea politică și la educarea proletariatului din Rusia în spiritul internaționalismului, la pregătirea maselor pentru revoluție.

Apreciind în mod pozitiv serviciile aduse de ziarul „Soțial-Demokrat" în perioada primului război mondial, V. I. Lenin scria ulterior că „orice muncitor conștient care dorește *să înțeleagă* dezvoltarea ideilor revoluției socialiste internaționale și a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917 trebuie neapărat *să cunoască* articolele apărute în el (Opere, vol. 27, Editura politică, 1959, pag. 205). — *4.*

7 „*Raboceaia Gazeta*" — organ popular ilegal al bolșevicilor ; a apărut neperiodic, la Paris, începînd de la 30 octombrie (12 noiembrie) 1910 și pînă la 30 iulie (12 august) 1912 ; au fost scoase în total 9 numere. „Raboceaia Gazeta" a fost fondată din inițiativa lui V. I. Lenin. Editarea ei a fost hotărîtă în mod oficial la consfătuirea unor reprezentanți ai P.M.S.D.R. — bolșevici, menșevici-partiiți, reprezentanți ai fracțiunii social-democrate din Duma ș. a. — care a avut loc în timpul Congresului socialist internațional de la Copenhaga (din august 1910). La această consfătuire au participat : V. I. Lenin, G. V. Plehanov, A. M. Kollontai, A. V. Lunacearski, N. G. Poletaev, I. P. Pokrovski și alții.

„Raboceaia Gazeta" era condusă și redactată de Lenin. La acest ziar au colaborat bolșevicii S. I. Gopner, P. A. Dja-

www.dacoromanica.ro

paridze, N. A. Semaşko, S. G. Şaumian etc., precum şi o serie de menşevici-partiiţi. Secretar de redacţie era N. K. Krupskaia. Un însemnat sprijin material i-a fost acordat acestui ziar de A. M. Gorki. În grupurile bolşevice din străinătate au fost create cercuri de sprijinire a ziarului, care îi acordau un important sprijin material şi ajutau la expedierea lui în Rusia. „Raboceaia Gazeta" a luptat pentru menţinerea şi întărirea partidului marxist ilegal împotriva menşevicilor-lichidatori, a otzoviştilor şi a troţkiştilor. Ziarul a apărat tactica revoluţionară şi a pregătit din punct de vedere ideologic clasa muncitoare din Rusia pentru o nouă revoluţie. El a dat o largă publicitate problemelor vieţii de partid din Rusia şi ale mişcării socialiste internaţionale. În coloanele lui au fost publicate 14 articole ale lui Lenin, printre care „Învăţămintele revoluţiei", „Începutul demonstraţiilor", „Tolstoi şi lupta proletară", „Ivan Vasilievici Babuşkin", „Cincizeci de ani de la desfiinţarea iobăgiei", „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a". Ziarul se bucura de o mare popularitate în rîndurile muncitorilor din Rusia ; tirajul lui se ridica pînă la 6 000 de exemplare. El era sprijinit materialiceşte, prin colecte băneşti, de către muncitori, care erau şi colaboratori activi ai lui. La rubricile „Viaţa de partid", „Scrisori din ţară", ziarul publica regulat şi corespondenţe ale muncitorilor, ale organizaţiilor de partid din diferite localităţi.

„Raboceaia Gazeta" a avut un rol important în pregătirea Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. (ianuarie 1912). Conferinţa, considerînd că „Raboceaia Gazeta" a apărat cu hotărîre şi consecvenţă partidul şi partinitatea, l-a declarat organ oficial al C.C. al P.M.S.D.R. — *4*.

8 Este vorba de organele de presă ale bolşevicilor : ziarul „Zvezda" şi revista „Mîsl".

„*Zvezda*" — ziar bolşevic legal ; a apărut la Petersburg de la 16 (29) decembrie 1910 pînă la 22 aprilie (5 mai) 1912. Iniţial ziarul apărea săptămînal ; începînd de la 21 ianuarie (3 februarie) 1912 a început să apară de două ori pe săptămînă, iar de la 8 (21) martie 1912 de trei ori pe săptămînă. Continuarea directă a ziarului „Zvezda" a fost „Nevskaia Zvezda", care a început să apară în urma confiscărilor frecvente ale ziarului „Zvezda". Tirajul ziarului „Zvezda" era, la începutul editării lui, de 7 000—10 000 de exemplare. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, el a ajuns la 50 000—60 000 de exemplare.

Problema reorganizării presei marxiste legale se punea cu acuitate în legătură cu începutul de înviorare a mişcării revoluţionare din Rusia. În toamna anului 1910, în timpul lucrărilor Congresului socialist internaţional de la Copenhaga, a avut loc o consfătuire la care au luat parte V. I. Lenin, G. V. Plehanov, bolşevicul N. G. Poletaev, membru al fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat, şi alţii. La consfătuire

www.dacoromanica.ro

s-a ajuns la un acord cu privire la editarea unui organ legal în Rusia cu colaborarea menşevicilor-partiiţi. Pe baza acestui acord, în redacţia ziarului „Zvezda" au intrat V. D. Bonci-Bruevici (din partea bolşevicilor), N. I. Iordanski (din partea menşevicilor-partiiţi) şi I. P. Pokrovski (din partea fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat). N. G. Poletaev a avut un rol important în organizarea editării ziarului. În această perioadă, „Zvezda" era considerată organul fracţiunii social-democrate din Dumă. La 11 (24) iunie 1911, la al 25-lea număr, ziarul a fost suspendat temporar. În octombrie 1911, „Zvezda" şi-a reluat apariţia, cu componenţa redacţiei schimbată ; menşevicii-partiiţi nu mai făceau parte din redacţie.

Ziarul „Zvezda" se afla sub conducerea ideologică a lui V. I. Lenin ; el purta corespondenţă cu membrii redacţiei, le îndruma munca, critica greşelile, îndeosebi în prima perioadă a existenţei ziarului „Zvezda" şi lupta pentru ca ziarul să aibă o orientare marxistă fermă. În „Zvezda" şi în „Nevskaia Zvezda", circa 50 de articole ale lui Lenin au apărut sub semnăturile : V. Ilici, V. F., William Frey, F. L—ko, K. T., T., B. K., M. Ş., P. P., P. Silin, R. S., B. G., Un sceptic ne-liberal, K. F., F. F., M. M. etc.

O valoroasă muncă organizatorică şi redacţională au depus la „Zvezda" N. N. Baturin, N. G. Poletaev, K. S. Eremeev, M. S. Olminski. Au colaborat activ la ziar V. D. Bonci-Bruevici, Demian Bednîi şi alţii. În „Zvezda" au fost publicate o serie de articole ale lui G. V. Plehanov. Lenin l-a atras pe A. M. Gorki la activitatea ziarului „Zvezda".

Sub conducerea lui Lenin, „Zvezda" a devenit un ziar marxist combativ. El susţinea şi propaga principiile marxismului revoluţionar, lupta împotriva lichidatorismului şi otzovismului, pentru întărirea partidului marxist, pentru alianţa revoluţionară dintre clasa muncitoare şi ţărănime. Ziarul a susţinut platforma electorală a bolşevicilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. „Zvezda" a publicat cuvîntările rostite de membrii fracţiunii social-democrate din Dumă şi interpelările făcute în Dumă de fracţiune. Ziarul a dus o luptă activă pentru aplicarea hotărîrilor Conferinţei a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.

„Zvezda" a stabilit legături strînse permanente cu muncitorii din fabrici şi uzine ; la rubrica mişcarea muncitorească ziarul publica articole în legătură cu nevoile imediate ale muncitorilor. „Zvezda" se bucura de un mare prestigiu în rîndurile muncitorilor din Rusia. În primăvara anului 1912, în legătură cu avîntul mişcării muncitoreşti, rolul ziarului „Zvezda" a crescut extrem de mult. O amploare deosebită a luat rubrica cronicii muncitoreşti, în care se publicau ştiri cu privire la evenimentele de la Lena. În ziar apăreau numeroase ştiri din diferite oraşe ale Rusiei în legătură cu greve, demonstraţii şi mitinguri, se publicau scrisori ale muncitorilor către

www.dacoromanica.ro

„Zvezda", rezoluții de protest împotriva masacrelor de la Lena, adoptate la adunările muncitorilor.

Redacția ziarului a fost nevoită să-și desfășoare activitatea în condiții de permanente represiuni din partea guvernului țarist: confiscarea unor numere, amenzi, interzicerea ziarului, arestarea redactorilor. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, fiecare număr al ziarului „Zvezda" era confiscat, dar se reușea, cu toate acestea, ca o parte din tiraj să fie difuzat în rîndurile muncitorilor înainte de confiscare.

Ziarul „Zvezda" nu apărea zilnic și era destinat păturilor înaintate ale proletariatului. Trebuia să se creeze un cotidian bolșevic de masă. „Zvezda" a avut un rol de seamă în propagarea ideii de creare a unui asemenea organ. Lista de subscripție deschisă de redacția ziarului „Zvezda" în scopul creării unui cotidian muncitoresc a fost sprijinită cu căldură de masele muncitorești. „Zvezda" își informa cu regularitate cititorii despre părerile pe care și le expuneau muncitorii și publica totalul sumelor vărsate în fondul pentru crearea unui nou organ de presă. Ziarul „Zvezda" a pregătit crearea ziarului bolșevic legal de masă „Pravda".

„*Mîsl*" — revistă bolșevică legală cu caracter filozofic și social-economic; a apărut lunar, la Moscova, începînd din decembrie 1910 și pînă în aprilie 1911. Au fost scoase în total cinci numere. Primul număr a avut un tiraj de 3 000 de exemplare. Revista a fost fondată, din inițiativa lui V. I. Lenin, în vederea intensificării luptei împotriva publicațiilor legale lichidatoriste și pentru educarea muncitorilor înaintați și a intelectualilor progresiști în spiritul marxismului. Lenin conducea din străinătate această revistă și purta în mod regulat corespondență cu redacția. Cînd a primit primul ei număr, el i-a scris lui A. M. Gorki la 21 decembrie 1910 (3 ianuarie 1911): „Poți să ne feliciți: avem la Moscova o revistă *a noastră*, marxistă. Ce bucurie a fost astăzi la noi" (Opere, vol. 34, E.S.P.L.P. 1958, pag. 448—449).

În primele patru numere ale revistei au fost publicate și articolele lui V. I. Lenin „Despre statistica grevelor din Rusia", „Eroii «micilor rezerve»", „Cei care vor să ne desființeze (Despre d-l Potresov și V. Bazarov)", „Cu prilejul unei aniversări", „Despre structura socială a puterii, perspective și lichidatorism" și „Note polemice" (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 401—432; vol. 20, pag. 94—100, 119—139, 168—177, 194—215, 216—219). La editarea ei au participat îndeaproape V. V. Vorovski, M. S. Olminski și I. I. Skvorțov-Stepanov; a avut printre colaboratorii ei și menșevici-partiiți, ca G. V. Plehanov, Ch. Rappoport ș.a. Ultimul număr — 5 — al revistei a fost confiscat, iar apariția ei a fost interzisă. Curînd după aceea a început să apară, la Petersburg, revista „Prosveșcenie", care era, de fapt, o continuare a revistei „Mîsl". — *4.*

www.dacoromanica.ro

9 *„Naşa Zarea"* — revistă legală lunară a menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg începînd din ianuarie 1910 şi pînă în septembrie 1914. A fost condusă de A. N. Potresov şi a avut drept colaboratori pe F. I. Dan, S. O. Ţederbaum (V. Ejov) şi alţii. În jurul acestei reviste s-a închegat centrul lichidatorilor din Rusia. În rezoluţia Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. din 1912 se menţiona că „o parte dintre social-democraţi, care s-au grupat în jurul revistelor «Naşa Zarea» şi «Delo Jizni», au luat făţiş apărarea curentului care fusese declarat de întregul partid ca fiind un produs al influenţei burgheze asupra proletariatului" (volumul de faţă, pag. 159). — *4*.

10 *Ziditorii de dumnezeu*, zidirea de dumnezeu — curent filozofic-religios ostil marxismului ; a apărut, în perioada reacţiunii stolîpiniste, în rîndurile unei părţi din intelectualii membri de partid, care, după înfrîngerea revoluţiei din 1905—1907, s-au îndepărtat de marxism. Ziditorii de dumnezeu (A. V. Lunacearski, V. Bazarov şi alţii) pledau pentru crearea unei religii noi, „socialiste", şi încercau să împace marxismul cu religia. Lor li s-a alăturat, pentru un timp oarecare, şi A. M. Gorki.

Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" din 8—17 (21—30) iunie 1909 a condamnat zidirea de dumnezeu şi, într-o rezoluţie specială adoptată de ea, a declarat că fracţiunea bolşevică nu are nimic comun „cu această denaturare a socialismului ştiinţific" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 226). Esenţa reacţionară a zidirii de dumnezeu a fost demascată de Lenin în cartea sa „Materialism şi empiriocriticism" (vezi Opere complete, vol. 18, Editura politică, 1963, ediţia a doua) şi în scrisorile trimise de el lui Gorki în februarie-aprilie 1908 şi noiembrie-decembrie 1913. — *4*.

11 Este vorba de *„Golos Soţial-Demokrata"* — ziar, organul din străinătate al menşevicilor ; a apărut din februarie 1908 pînă în decembrie 1911, la început la Geneva, apoi la Paris. A avut ca redactori pe P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov, A. Martînov şi G. V. Plehanov. De la primul său număr, „Golos Soţial-Demokrata" a luat apărarea lichidatorilor, încercînd să justifice activitatea lor antipartinică. După ieşirea din redacţie a lui Plehanov, care a condamnat poziţia lichidatoristă pe care se situase ziarul, „Golos Soţial-Demokrata" şi-a precizat definitiv poziţia de centru ideologic al lichidatorilor. — *5*.

12 *B.S.C.C.* (Biroul din străinătate al Comitetului Central) a fost înfiinţat de plenara din august 1908 a C.C. al P.M.S.D.R., ca reprezentant al întregului partid în străinătate ; el era format din trei persoane şi era subordonat Biroului din Rusia al Comitetului Central. Misiunea B.S.C.C. era să ţină o legătură permanentă cu Comitetul Central, care activa în Rusia, şi cu membrii

www.dacoromanica.ro

Comitetului Central care activau în străinătate, să urmărească activitatea desfăşurată de grupurile din străinătate de sprijinire a P.M.S.D.R. şi de Biroul lor central, să încaseze cotizaţiile organizaţiilor din străinătate şi să le verse la casa Comitetului Central, să organizeze colecte pentru Comitetul Central. În vederea unificării tuturor grupurilor din străinătate de sprijinire a P.M.S.D.R. şi a subordonării lor unei conduceri unice din partea întregului partid, plenara din august 1908 a Comitetului Central a însărcinat B.S.C.C. să convoace un congres special al acestor grupuri. Dar, din cauza opoziţiei înverşunate întîmpinate din partea Biroului central al grupurilor din străinătate, care fusese acaparat de menşevicii-lichidatori, B.S.C.C. n-a putut să convoace congresul în cursul anului 1909. Plenara din ianuarie 1910 a Comitetului Central a reorganizat B.S.C.C. şi a limitat rolul lui în conducerea treburilor generale ale partidului, sporind în mod corespunzător atribuţiile Biroului din Rusia al Comitetului Central. Numărul membrilor B.S.C.C. a fost stabilit la 5 persoane, dintre care 3 reprezentau comitetele centrale ale organizaţiilor naţionale. Din Biroul din străinătate al Comitetului Central făceau parte : A. I. Liubimov din partea bolşevicilor, B. I. Gorev (Goldman) din partea menşevicilor, I. Tyszka (Leo Joghihes) din partea social-democraţilor polonezi, Ionov (F. M. Koighen) din partea bundiştilor şi I. A. Berzin din partea social-democraţilor letoni. Curînd după aceea, componenţa B.S.C.C. s-a modificat : din partea bolşevicilor a intrat N. A. Semaşko (Aleksandrov), din partea bundiştilor M. I. Liber, iar din partea social-democraţilor letoni Şvarţ (I. Elias) ; ultimii doi erau lichidatori. În felul acesta, în Biroul din străinătate al Comitetului Central s-a format o majoritate lichidatoristă stabilă, care încerca pe toate căile să dezorganizeze activitatea instituţiilor centrale ale partidului. Poziţia antipartinică a B.S.C.C. şi-a găsit o expresie deosebit de concludentă în sabotarea sistematică a convocării plenarei Comitetului Central, care era cerută cu insistenţă de bolşevici din cauză că lichidatorii nu aplicau hotărîrile adoptate de plenara din ianuarie a Comitetului Central. Tactica lichidatoristă a B.S.C.C. l-a determinat în mai 1911 pe N. A. Semaşko, reprezentantul bolşevicilor, să depună o declaraţie prin care anunţa că se retrage din B.S.C.C.

La consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R., convocată în iunie 1911 la Paris, a fost adoptată o hotărîre prin care era condamnată linia politică a B.S.C.C. În această rezoluţie se arăta că într-o serie de cazuri — ca, de pildă, în problema unificării grupurilor din străinătate ale P.M.S.D.R., a convocării unei plenare a Comitetului Central, a sprijinirii publicaţiilor social-democrate legale din Rusia şi în multe alte probleme — B.S.C.C. a păşit pe calea unei politici fracţioniste, antipartinice, încălcînd hotărîrile adoptate de plenara din 1910. Consfătuirea a condamnat comportarea antipartinică a B.S.C.C. şi a hotărît ca problema existenţei acestuia să fie rezolvată la viitoarea şedinţă plenară a C.C. al P.M.S.D.R.

www.dacoromanica.ro

În noiembrie 1911 a fost rechemat din B.S.C.C. reprezentantul social-democrației poloneze, iar după aceea și reprezentantul social-democrației letone. În ianuarie 1912, B.S.C.C. s-a autolichidat. — *5*.

13 În legătură cu aceasta vezi articolul lui V. I. Lenin „Rezultatele arbitrajului «deținătorilor»" (volumul de față, pag. 34—38). — *5*.

14 *Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. aflați în străinătate* a avut loc între 28 mai și 4 iunie (10 și 17 iunie) 1911 la Paris. Pregătirile în vederea consfătuirii au început în aprilie 1911, din inițiativa lui V. I. Lenin. Consfătuirea trebuia să ia măsuri în vederea convocării plenarei C.C., precum și a lichidării crizei serioase din partid, care de fapt era lipsit de organe centrale de conducere, a căror activitate era subminată de menșevicii-lichidatori. În prima jumătate a lunii mai 1911, bolșevicii, prin N. A. Semașko, reprezentantul lor în cadrul B.S.C.C., au ridicat încă o dată în fața B.S.C.C. problema necesității de a se convoca de urgență plenara C.C. în străinătate. Deși în statutul C.C., adoptat la plenara din ianuarie 1910 a C.C., exista un punct în care se prevedea direct că, în caz de cădere a peste jumătate din membrii Biroului din Rusia, convocarea plenarei C.C. este obligatorie, B.S.C.C. a respins din nou propunerea bolșevicilor. La 14 (27) mai 1911, Semașko a ieșit din B.S.C.C. În aceeași zi, bolșevicii și social-democrații polonezi — membri și membri supleanți ai C.C. — au invitat pe membrii C.C. aflați în străinătate să ia parte la consfătuire.

Consfătuirea s-a deschis la 28 mai (10 iunie) 1911. Au luat parte bolșevici, reprezentanți ai social-democrației poloneze și letone, un golosist și un bundist. M. V. Ozolin, reprezentant al social-democrației letone, a declarat că, potrivit unei hotărîri a Comitetului său Central, va participa la consfătuire cu vot consultativ. Bundistul M. I. Liber a declarat că el nu are împuterniciri din partea C.C. al Bundului să-l reprezinte la consfătuire.

Chiar de la prima ședință s-a iscat o luptă înverșunată în problema constituirii consfătuirii. În cuvîntarea sa, Lenin a propus să se considere că, avînd în vedere situația creată în partid, consfătuirea are dreptul nu numai să formuleze deziderate într-o problemă sau alta, ci și să adopte hotărîri obligatorii pentru partid. Golosistul B. I. Gorev (Goldman) și bundistul Liber au încercat să demonstreze că consfătuirea nu este competentă să adopte nici un fel de măsuri practice în ceea ce privește convocarea plenarei C.C. și pregătirile în vederea unei conferințe generale de partid. După ce consfătuirea a adoptat rezoluția cu privire la constituire, potrivit căreia consfătuirea a pus pe ordinea de zi problema refacerii C.C., Gorev a părăsit consfătuirea, acuzîndu-i pe participanți de „uzurpare a puterii".

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea a discutat problema convocării plenarei C.C. La discutarea problemei persoanelor care aveau dreptul să participe la plenară, Lenin a declarat că menşevicii I. A. Isuv (Mihail), K. M. Ermolaev (Roman) şi P. A. Bronştein (Iuri), fiind organizatori ai partidului „muncitoresc" stolîpinist, nu au dreptul să ia parte la plenară, iar bundistul Liber, care le-a luat apărarea, s-a făcut acolitul lor. În semn de protest împotriva declaraţiei lui Lenin, Liber a părăsit consfătuirea. Lenin a caracterizat compoziţia consfătuirii ca fiind „blocul celor trei grupuri — bolşevicii, polonezii şi «împăciuitoriştii»" (volumul de faţă, pag. 5).

Consfătuirea a luat hotărîrea de a se convoca în timpul cel mai scurt o plenară a C.C. în străinătate şi a desemnat o comisie în acest scop.

În legătură cu alegerile ce urmau să aibă loc pentru Duma a IV-a de stat, consfătuirea a trasat măsuri în vederea elaborării tacticii partidului în campania electorală şi elaborării proiectului de platformă electorală.

Problema principală de pe ordinea de zi a consfătuirii era convocarea conferinţei de partid. În hotărîrea adoptată în această problemă s-a arătat că apropierea alegerilor pentru Duma a IV-a şi înviorarea mişcării muncitoreşti, precum şi situaţia din partid, fac iminentă convocarea conferinţei. Întrucît nu era posibil să se convoace imediat plenara C.C., consfătuirea a luat asupra ei iniţiativa de a convoca conferinţa şi a creat Comisia de organizare pentru pregătirea conferinţei. Consfătuirea a adoptat propunerea lui Lenin în legătură cu crearea colegiului din Rusia care să efectueze munca practică de pregătire a conferinţei (vezi Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 283). În hotărîrea consfătuirii se prevedea invitarea organizaţiilor de partid din străinătate la o muncă comună în cadrul C.O. Votînd pentru rezoluţie în ansamblu, Lenin a prezentat totodată o declaraţie de protest împotriva invitării în comisia de organizare a reprezentanţilor grupurilor antipartinice — golosiştii şi vperediştii (vezi op. cit., pag. 284).

Consfătuirea a condamnat politica antipartinică, fracţionistă a Biroului din străinătate al C.C. şi a hotărît ca problema existenţei acestui bloc să fie dată spre rezolvare plenarei C.C. Cînd a fost supusă la vot ultima parte a rezoluţiei, Lenin s-a abţinut, deoarece el insista ca B.S.C.C. să fie imediat reorganizat. Consfătuirea a creat o Comisie tehnică, subordonată grupului de membri şi membri supleanţi ai C.C. participanţi la consfătuire.

Într-o foaie specială, editată după consfătuire sub titlul „Comunicat", au fost expuse împrejurările în care a fost convocată consfătuirea, componenţa şi scopurile ei. În aceeaşi foaie au fost publicate şi rezoluţiile consfătuirii.

Consfătuirea din iunie 1911 a membrilor C.C. a constituit un important pas înainte în strîngerea forţelor partidului, în

www.dacoromanica.ro

unirea lor în vederea luptei împotriva lichidatorilor-golosişti, a vperediştilor şi troţkiştilor, pentru întărirea partidului. Hotărîrile consfătuirii au contribuit la încheiarea şi la întărirea organizaţiilor locale de partid. Pentru pregătirea conferinţei generale de partid au fost trimişi în Rusia activişti de partid cu experienţă — bolşevicii G. K. Ordjonikidze (Sergo), B. A. Breslav (Zahar), I. I. Şvarţ (Semion). Pînă în septembrie 1911, hotărîrile consfătuirii au fost aprobate de comitetele din Kiev, Ekaterinoslav, Baku şi Rostov, de cercul conducător ales al P.M.S.D.R. din Tiflis, de adunarea reprezentanţilor grupurilor organizaţiei raionale orăşeneşti P.M.S.D.R. din Petersburg, de organizaţiile social-democrate dintr-o serie de oraşe din Ural etc. În septembrie 1911 a fost alcătuită Comisia de organizare din Rusia (C.O.R.) pentru convocarea conferinţei. — *5*.

15 *Comisia tehnică* (Comisia tehnică din străinătate, C.T.) a fost creată la consfătuirea din iunie a membrilor C.C. al P.M.S.D.R., în şedinţa din 1 (14) iunie 1911, în vederea îndeplinirii funcţiilor tehnice legate de editarea materialelor de partid, de transportul lor etc. Ca organ temporar, pînă la plenara C.C., Comisia tehnică era subordonată grupului de membri ai C.C. care au participat la consfătuirea din iunie. În comisie au intrat cîte un reprezentant din partea bolşevicilor, împăciuitoriştilor şi social-democraţiei poloneze. Majoritatea împăciuitoristă a comisiei — M. K. Vladimirov şi B. L. Leder, care îl susţinea — împiedica transmiterea către Comisia de organizare din străinătate a sumelor destinate fondului pentru convocarea conferinţei de partid, precum şi alocarea unei sume în scopul editării ziarului bolşevic „Zvezda" ; ei au încercat să frîneze şi publicarea Organului Central al partidului, ziarul „Soţial-Demokrat". În organul ei de presă, „Buletinul informativ", Comisia tehnică îl ataca pe Lenin şi pe bolşevici. La şedinţa comisiei din 19 octombrie (1 noiembrie), cu prilejul discutării „Comunicatului" şi rezoluţiei Comisiei de organizare din Rusia, M. F. Vladimirski, reprezentantul bolşevicilor, a cerut Comisiei să se supună hotărîrilor Comisiei de organizare din Rusia. Cererea fiind respinsă, Vladimirski a ieşit din comisie, iar bolşevicii au rupt orice relaţii cu ea.

Comisia de organizare din străinătate (C.O.S.) în vederea convocării conferinţei generale de partid a fost creată la consfătuirea din iunie a membrilor C.C., care a avut loc la 1 (14) iunie 1911 şi la care au participat reprezentanţi ai bolşevicilor, împăciuitoriştilor şi social-democraţilor polonezi. Celelalte organizaţii şi grupuri din străinătate invitate să participe la comisie nu şi-au trimis reprezentanţii. Comisia de organizare din străinătate a trimis în Rusia un grup de activişti de partid, printre care şi pe G. K. Ordjonikidze, ca împuternicit al ei pentru munca de pregătire a conferinţei generale de partid, şi a publicat apelul „Către toate organizaţiile, grupurile şi cercurile social-democrate de partid", în care acestea erau îndemnate să aleagă reprezen-

www.dacoromanica.ro

tanți în Comisia de organizare din Rusia (C.O.R.). Dar majoritatea din C.O.S., chiar din momentul organizării ei, i-a primit pe împăciuitoriști și pe reprezentanții social-democrației poloneze care îi sprijineau. Majoritatea împăciuitoristă a promovat o linie neprincipială în cursul tratativelor cu vperediștii și cu Trotki, care au refuzat să-și trimită reprezentanții în C.O.S. În publicațiile lor, împăciuitoriștii îi acuzau pe bolșevici de fracționism. Profitînd de preponderența pe care o aveau în C.O.S., ei au împiedicat trimiterea de fonduri ale partidului în Rusia, frînînd pregătirea conferinței.

În urma muncii duse de bolșevici, Comisia de organizare din Rusia a fost creată. La sfîrșitul lunii octombrie, în cadrul Comisiei de organizare din străinătate, au fost discutate „Comunicatul" adoptat de C.O.R. cu privire la constituirea ei, precum și rezoluțiile potrivit cărora ea își asuma puteri depline în ceea ce privește convocarea conferinței, urmînd ca Comisia de organizare și Comisia tehnică să i se subordoneze. După ce majoritatea împăciuitoristă a C.O.S. a refuzat să se supună acestor hotărîri, reprezentanții bolșevicilor au ieșit din C.O.S. La 30 octombrie (12 noiembrie), la ședința Comisiei de organizare din străinătate, Ordjonikidze, care sosise atunci la Paris, a prezentat un raport cu privire la activitatea Comisiei de organizare din Rusia, după care C.O.S. a fost nevoită să recunoască rolul conducător al C.O.R. Curînd după aceea însă, Comisia de organizare din străinătate a pășit pe calea luptei fățișe împotriva C.O.R. La 20 noiembrie (3 decembrie), ea a publicat o „Scrisoare deschisă către Comisia de organizare din Rusia", în care acuza C.O.R. de fracționism. Acțiunile antipartinice ale C.O.S. au fost demascate de Ordjonikidze în „Scrisoare către redacție", publicată la 8 (21) decembrie 1911 în nr. 25 al ziarului „Soțial-Demokrat". Întreaga muncă în vederea convocării conferinței generale de partid, care a avut loc în ianuarie 1912, a fost efectuată de Comisia de organizare din Rusia, care a grupat în jurul ei organizațiile de partid ilegale din Rusia. — *5*.

16 *Menșevicii-partiiți* — grup de menșevici, în frunte cu G. V. Plehanov, care în anii reacțiunii s-au ridicat împotriva lichidatorilor. În decembrie 1908, Plehanov a plecat din redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata", organul de presă al lichidatorilor, iar în august 1909 a început din nou să publice „Dnevnik Soțial-Demokrata", în care combătea pe lichidatori. Menținîndu-se pe pozițiile menșevismului, plehanoviștii erau în același timp pentru păstrarea și întărirea organizației de partid ilegale și, în acest scop, căutau să formeze un bloc cu bolșevicii. În 1909 s-au organizat grupuri de menșevici-partiiți la Paris, Geneva, San Remo, Nisa și alte orașe. La Petersburg, Moscova, Ekaterinoslav, Harkov, Kiev și Baku, numeroși muncitori menșevici s-au pronunțat împotriva lichidatorilor și pentru refacerea P.M.S.D.R. ilegal.

Chemînd pe bolșevici la o apropiere de menșevicii-partiiți, Lenin atrăgea atenția că se poate ajunge la o înțelegere cu ei pe

www.dacoromanica.ro

baza luptei pentru partid, împotriva lichidatorismului, „fără nici un fel de compromisuri de ordin ideologic, fără nici un fel de estompare a divergenţelor de ordin tactic sau de altă natură, *în cadrul* liniei pentru menţinerea partidului" (Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 158). Menşevicii-partiiţi au făcut parte, împreună cu bolşevicii, din comitetele locale, au colaborat la „Raboceaia Gazeta" şi „Zvezda", ziare bolşevice, precum şi la „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. Tactica leninistă de apropiere de plehanovişti, care în Rusia erau urmaţi de cea mai mare parte din muncitorii menşevici, i-a ajutat pe bolşevici să exercite o influenţă mai largă în organizaţiile muncitoreşti legale şi să înlăture din ele pe lichidatori.

La sfîrşitul anului 1911, Plehanov a desfăcut blocul cu bolşevicii. Sub pretext că trebuie combătut „fracţionismul" şi lichidată sciziunea din rîndurile P.M.S.D.R., el a încercat să împace pe bolşevici cu oportuniştii. În 1912, plehanoviştii, împreună cu troţkiştii, bundiştii şi lichidatorii, s-au ridicat împotriva hotărîrilor adoptate de Conferinţa de la Praga a P.M.S.D.R. — 6.

17 „*Otkliki Bunda*" — organ neperiodic al Comitetului din străinătate al Bundului ; a apărut la Geneva din martie 1909 şi pînă în februarie 1911. Au apărut cinci numere. — 6.

18 „*Pravda*" (de la Viena) — ziar fracţionist al troţkiştilor ; a apărut în anii 1908—1912. Primele trei numere au fost tipărite la Lvov, iar următoarele la Viena (Austria) ; au apărut în total 25 de numere. Acest ziar, în afară de primele două numere, care au apărut ca organ al asociaţiei ucrainene „Spilka", nu reprezenta o organizaţie de partid din Rusia, ci era, după cum s-a exprimat V. I. Lenin, o „întreprindere particulară". Ziarul a avut ca redactor pe L. D. Troţki. Deghizîndu-se sub masca „nefracţionismului", acest ziar, încă de la primele sale numere, a luat atitudine împotriva bolşevismului, apărînd lichidatorismul şi otzovismul ; el propaga „teoria" centristă a colaborării dintre revoluţionari şi oportunişti în cadrul aceluiaşi partid. După plenara din ianuarie 1910 a Comitetului Central, ziarul s-a situat pe o poziţie făţiş lichidatoristă ; a început să sprijine grupul antipartinic „Vpered", care avea o orientare otzovist-ultimatistă.

În 1912 Troţki şi ziarul lui au fost iniţiatorii şi principalii organizatori ai Blocului antipartinic din august. — 6.

19 *Organizaţia de partid din Baku* a fost în perioada reacţiunii şi în anii noului avînt revoluţionar una dintre organizaţiile locale cele mai active. La începutul anului 1911, Comitetul bolşevic din Baku a fuzionat cu „colectivul de conducere menşevic" (menşevicii-partiiţi) pe terenul luptei împotriva otzovismului şi lichidatorismului, pentru refacerea P.M.S.D.R. ilegal. În felul acesta s-a creat Comitetul unificat din Baku al P.M.S.D.R. Organizaţia din

www.dacoromanica.ro

Baku a sprijinit hotărîrile consfătuirii membrilor C.C. din iunie 1911 cu privire la convocarea unei conferinţe generale de partid şi a participat activ la constituirea Comisiei de organizare din Rusia.

Organizaţia social-democrată din Kiev a activat în anii reacţiunii aproape fără întrerupere ; în anii 1910—1911 bolşevicii şi-au desfăşurat activitatea laolaltă cu menşevicii-partiiţi. Organizaţia din Kiev a fost prima care a sprijinit hotărîrea consfătuirii membrilor C.C. din iunie 1911 cu privire la convocarea unei conferinţe de partid şi ideea constituirii C.O.R. în vederea convocării conferinţei, desemnînd un membru al comitetului din Kiev ca ajutor al reprezentantului Comisiei de organizare din străinătate. — *6*.

20 Este vorba de „Comunicatul" şi de rezoluţia C.O.R., apărute în foaie volantă în noiembrie 1911 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 257—261). — *7*.

21 Este vorba de scrisoarea lui G. K. Ordjonikidze către redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", publicată în nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911, sub semnătura N. — *8*.

22 *Biroul din Rusia al C.C.* era ales de adunarea generală a colegiului membrilor C.C., care a funcţionat în Rusia începînd din 1908. Biroul se ocupa de toate treburile Colegiului din Rusia în intervalele dintre adunările generale ale C.C. În anii 1910—1911, după plenara C.C. din ianuarie 1910, Biroul din Rusia a fost alcătuit din următorii membri şi membri supleanţi ai C.C. bolşevici : I. P. Goldenberg (Meşkovski), I. F. Dubrovinski (Innokenti) şi, după arestarea lor, V. P. Noghin (Makar) şi G. D. Leiteizen (Lindov). Menşevicii-lichidatori, membri şi membri supleanţi ai C.C., au refuzat să activeze în cadrul Biroului, iar I. A. Isuv (Mihail), P. A. Bronştein (Iuri) şi K. M. Ermolaev (Roman) nu numai că au refuzat să participe la activitatea Biroului, dar au declarat că însăşi existenţa C.C. este dăunătoare. Toate încercările Biroului de a convoca Colegiul din Rusia au eşuat.

În martie 1911, după arestarea lui Noghin şi a lui Leiteizen, Biroul din Rusia al C.C. şi-a încetat existenţa. Apreciind pozitiv încercările Biroului din Rusia de a organiza activitatea în Rusia şi de a convoca Colegiul C.C. din Rusia, Lenin a criticat totodată cu asprime poziţia împăciuitoristă a membrilor biroului.

La Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R., Biroul din Rusia a fost constituit din nou. Din el a făcut parte următorii membri ai C.C. : G. K. Ordjonikidze, I. M. Sverdlov, S. S. Spandarian, I. V. Stalin ; membri supleanţi ai C.C. : M. I. Kalinin, E. D. Stasova şi alţii. — *9*.

www.dacoromanica.ro

23 *Consfătuirea de pe lîngă Biroul din străinătate al C.C.* a avut loc în august 1911 la Berna (la Café Bubenberg). La consfătuire, în afară de membrii majorității lichidatoriste a Biroului din străinătate al C.C., Liber, Gorev și Șvarț, au participat Trotki („Pravda" de la Viena), Dan („Golos Social-Demokrata"), Ludis (Comitetul din străinătate al Social-democrației din Ținutul leton); Liber a participat și în calitate de reprezentant al Comitetului din străinătate al Bundului. L. Tyszka n-a participat la consfătuire, deși a fost invitat. Au refuzat să participe la consfătuire atît redacția ziarului „Raboceaia Gazeta" cît și Conducerea centrală a Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, precum și redacția publicației „Dnevnik Social-Demokrata" și grupul „Vpered". Rezoluțiile adoptate de consfătuire în problema constituirii Comitetului de organizare din Rusia, a atitudinii față de Comisia tehnică și de Comisia de organizare etc., rezoluții îndreptate împotriva muncii desfășurate de partid în vederea pregătirii Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R., n-au dat nici un fel de rezultate practice.

În toamna anului 1911, Liber a plecat împreună cu reprezentantul Comitetului regional Caucaz, organizație de orientare lichidatoristă, la Bruxelles („orașul Z"), unde se afla Comitetul din străinătate al Social-democrației din Ținutul leton, pentru a lua semnături pe rezoluții. — *9*.

24 Este vorba de otzovistul A. V. Sokolov (S. Volski). — *10*.

25 *Comitetul regional Transcaucazia (Caucaz)* — centrul fracționist al menșevicilor-lichidatori din Caucaz. Comitetul a fost ales la Congresul al V-lea al organizațiilor social-democrate din Transcaucazia în februarie 1908. La congres au participat 15 menșevici și 1 bolșevic. Comitetul regional a dus o activitate trădătoare, antipartinică. Fără a organiza nici un fel de alegeri, fără a ține seama de voința organizațiilor de partid, comitetul a numit ca delegați la Conferința a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908) pe P. B. Akselrod, F. I. Dan și N. V. Ramișvili. Această organizație lichidatoristă, care se dădea drept reprezentantă a muncitorilor, era în realitate un sprijin al Centrului din străinătate al lichidatorilor și al lui Trotki. În 1912 comitetul a intrat în Blocul antipartinic din august organizat de Trotki. — *10*.

26 Este vorba de *a V-a Conferință generală a P.M.S.D.R.*, care s-a ținut la Paris între 21 și 27 decembrie 1908 (3 și 9 ianuarie 1909). La conferință au participat 16 delegați cu drept de vot deliberativ, dintre care 5 bolșevici (2 din partea Regiunii centrale industriale, 2 din partea organizației Petersburg și 1 din partea organizației din Ural), 3 menșevici cu mandate din partea Comitetului regional Caucaz, 5 social-democrați polonezi și 3 bundiști.

www.dacoromanica.ro

Delegaţii bolşevici, care activau nemijlocit în Rusia, reprezentau cele mai mari organizaţii de partid ale P.M.S.D.R. Delegaţia menşevică, care obţinuse mandatele prin tot soiul de falsuri, era formată din oameni care trăiau în străinătate şi nu erau legaţi de munca de partid din Rusia. Delegaţia social-democraţiei poloneze i-a sprijinit la conferinţă pe bolşevici. Bundiştii i-au urmat în multe probleme pe menşevicii-lichidatori.

Pe ordinea de zi a conferinţei au figurat următoarele probleme : 1) Rapoartele C.C. al P.M.S.D.R., C.C. al social-democraţiei poloneze, C.C. al Bundului, organizaţiei din Petersburg, organizaţiei din Moscova şi din regiunea centrală industrială, organizaţiei din Ural, organizaţiei din Caucaz ; 2) Situaţia politică actuală şi sarcinile partidului ; 3) Despre fracţiunea social-democrată din Dumă ; 4) Probleme organizatorice legate de condiţiile politice schimbate ; 5) Unificarea organizaţiilor locale cu organizaţiile naţionale ; 6) Problemele muncii din străinătate.

În toate problemele, bolşevicii au dus la conferinţă o luptă înverşunată împotriva menşevicilor-lichidatori şi adepţilor lor. Conferinţa a condamnat cu asprime lichidatorismul ca un curent oportunist şi a făcut apel la activiştii de partid să ducă cea mai hotărîtă luptă ideologică şi organizatorică împotriva încercărilor de lichidare a partidului.

Locul central în lucrările conferinţei l-a ocupat raportul lui V. I. Lenin „Cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului". Bolşevicii au acordat o mare importanţă acestei probleme, întrucît conferinţa trebuia să stabilească linia tactică corespunzătoare grelelor condiţii ale muncii de partid în anii reacţiunii. Menşevicii au încercat să scoată această problemă de pe ordinea de zi a conferinţei, dar n-au reuşit. Conferinţa a adoptat, cu modificări neînsemnate, rezoluţia propusă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 335—338).

În rezoluţia „Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă", prezentată de bolşevici, a fost criticată activitatea fracţiunii şi au fost indicate sarcinile ei concrete. Menşevicii au ridicat obiecţii împotriva consemnării, în hotărîrile conferinţei, a greşelilor comise de fracţiunea din Dumă şi au luat poziţie împotriva dreptului de veto, exercitat de Comitetul Central al partidului, în ceea ce priveşte fracţiunea. Ei au invocat ca argument experienţa partidelor socialiste din Europa occidentală, care nu includeau, în hotărîrile adoptate de congresele şi conferinţele lor, critica greşelilor comise de fracţiunile lor parlamentare. Tactica menşevicilor în problema activităţii parlamentare a social-democraţiei coincidea întru totul cu poziţia adoptată de liderii oportunişti ai Internaţionalei a II-a, care considerau partidul drept o anexă a fracţiunii parlamentare.

Împotriva liniei leniniste în legătură cu fracţiunea din Dumă s-au ridicat şi otzoviştii. A. V. Sokolov (S. Volski), care a declarat că în Rusia nu există condiţii favorabile pentru activitatea fracţiunii social-democrate din Dumă, s-a pronunţat şi împotriva

www.dacoromanica.ro

consemnării greşelilor ei în rezoluţie, considerînd că ele au fost provocate de „împrejurări obiective".

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, Lenin a înfierat pe otzovişti ca pe nişte „lichidatori de-a-ndoaselea" şi a arătat că lichidatorii şi otzoviştii, cu toate că ajung la concluzii diferite în ce priveşte fracţiunea din Dumă, au o bază oportunistă comună. Conferinţa a adoptat rezoluţia propusă de bolşevici. În textul acestei rezoluţii a intrat, în parte, cea de-a doua variantă, scrisă de Lenin, a „Indicaţiilor practice în problema votării bugetului de către fracţiunea social-democrată din Dumă" şi a fost inclusă, în întregime, „Completarea la rezoluţia «Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă»", scrisă tot de Lenin (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 342—343, 344).

În cadrul discuţiilor cu privire la problema organizatorică, bolşevicii, în proiectul lor de rezoluţie, arătau că partidul trebuie să acorde o atenţie deosebită creării de organizaţii ilegale ale partidului şi întăririi lor, folosind, pentru munca în rîndurile maselor, o largă reţea de asociaţii legale. Menşevicii urmăreau, de fapt, lichidarea partidului ilegal şi încetarea oricărei activităţi revoluţionare.

În cuvîntarea rostită de el în problema organizatorică, Lenin a criticat cu asprime rezoluţia menşevicilor-lichidatori şi încercările lor de a scuza în fel şi chip pe cei care au dezertat din partid în anii reacţiunii.

Conferinţa a adoptat „Directivele pentru comisia pentru problema organizatorică", prezentate de Lenin (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 339), şi a instituit o comisie pentru elaborarea unei rezoluţii. Comisia şi, apoi, conferinţa au adoptat proiectul de rezoluţie propus de bolşevici.

În rezoluţia cu privire la unificarea organizaţiilor naţionale locale, adoptată de conferinţă, a fost respins cu hotărîre principiul federalismului, susţinut de bundişti, care se pronunţau pentru împărţirea muncitorilor în partide după criterii de naţionalitate. În cadrul discuţiilor cu privire la activitatea Comitetului Central, menşevicii au propus ca sediul Comitetului Central să fie mutat în Rusia şi ca Biroul din străinătate al Comitetului Central să fie desfiinţat. Proiectele de rezoluţii lichidatoriste au fost respinse. Conferinţa a adoptat o rezoluţie cu privire la activitatea Comitetului Central, în care se considera „folositoare şi necesară existenţa în străinătate a unei reprezentanţe a întregului partid sub forma unui Birou din străinătate al Comitetului Central". În chestiunea Organului Central a fost adoptată de asemenea rezoluţia bolşevicilor ; propunerea menşevicilor ca Organul Central să fie editat în Rusia a fost respinsă.

La această conferinţă, bolşevicii au repurtat o mare victorie în lupta împotriva menşevicilor-lichidatori. În acelaşi timp, hotărîrile conferinţei au dat o lovitură şi otzoviştilor. În anii reacţiunii, partidul s-a călăuzit după rezoluţiile adoptate la con-

www.dacoromanica.ro

ferință. Făcînd o apreciere asupra însemnătății conferinței, Lenin scria: „Conferința generală a P.M.S.D.R., care a avut loc de curînd, scoate partidul la drum și reprezintă, indiscutabil, un punct de cotitură în dezvoltarea mișcării muncitorești din Rusia după victoria contrarevoluției" (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 365). — *10.*

27 În legătură cu procesul deputaților social-democrați din Duma a II-a de stat, vezi articolul lui V. I. Lenin „Despre fracțiunea social-democrată din Duma a II-a. O expunere completă a problemei" (Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 396—401). Interpelarea prezentată de fracțiunea social-democrată din Duma a III-a de stat a fost discutată în ședința Dumei din 15 (28) noiembrie 1911, iar apoi dezbătută în încă trei ședințe secrete; interpelarea a fost apoi trimisă spre examinare unei comisii, care a respins-o. — *12.*

28 *Cadeții* — membrii partidului constituțional-democrat, principalul partid al burgheziei monarhiste-liberale din Rusia. Partidul cadet a fost creat în octombrie 1905; din rîndurile lui făceau parte reprezentanți ai burgheziei, moșieri care activau în zemstve și intelectuali burghezi. Militanții mai de seamă din rîndurile cadeților au fost: P. N. Miliukov, S. A. Muromțev, V. A. Maklakov, A. I. Șingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev etc. Pentru a înșela masele muncitoare, cadeții și-au luat denumirea falsă de „partid al libertății poporului"; în realitate însă, ei nu formulau decît revendicarea unei monarhii constituționale. Cadeții considerau drept principalul lor țel lupta împotriva mișcării revoluționare și voiau să împartă puterea cu țarul și cu moșierii iobăgiști. În anii primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă de cotropiri dusă de guvernul țarist. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie, au căutat să salveze monarhia. Deținînd posturile-cheie în Guvernul provizoriu burghez, cadeții au promovat o politică antipopulară, contrarevoluționară, pusă în slujba imperialiștilor anglo-franco-americani. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, cadeții s-au manifestat ca dușmani neîmpăcați ai Puterii sovietice, au participat activ la toate acțiunile contrarevoluționare armate și la toate campaniile intervenționiștilor. Ca emigranți, după înfrîngerea intervenționiștilor și a albgardiștilor, ei nu și-au încetat activitatea contrarevoluționară antisovietică.

Expresia *„opoziție a maiestății-sale"* aparține liderului partidului cadet, P. N. Miliukov, care, în discursul rostit la dejunul oferit de lordul-primar al Londrei la 19 iunie (2 iulie) 1909, a declarat: „...Atîta timp cît în Rusia există o adunare legislativă care controlează bugetul, opoziția rusă va rămîne o opoziție a maiestății-sale, iar nu o opoziție față de maiestatea-sa" („Reci" nr. 167 din 21 iunie (4 iulie) 1909). — *12.*

www.dacoromanica.ro

29 *Progresiștii* — grupare politică a burgheziei liberale-monarhiste ruse, care, în alegerile pentru Dumele de stat și în Dume, încercau să unească sub steagul „nepartinității" elemente din diferite partide și grupuri burghezo-moșierești.

În Duma a III-a de stat, progresiștii au format o fracțiune în care au intrat reprezentanții partidului „înnoirii pașnice" și ai partidului „reformelor democratice". Teama de o nouă explozie revoluționară îi făcea pe progresiști să critice „extremismele" guvernului țarist, care, după părerea lor, prin intransigența sa a creat terenul pentru activitatea forțelor revoluționare de stînga. În 1912, în cursul alegerilor pentru Duma a IV-a de stat, progresiștii au încheiat un bloc cu cadeții, pe care i-au ajutat, prin aparenta lor neapartenență la nici un partid, să cîștige voturile „alegătorului burghez de la 3 iunie" (volumul de față, pag. 326).

În noiembrie 1912, progresiștii s-au constituit într-un partid politic de sine stătător, avînd următorul program : o constituție moderată strict cenzitară, reforme mărunte, un guvern responsabil, adică un guvern care să răspundă în fața Dumei, înăbușirea mișcării revoluționare. V. I. Lenin a arătat că, prin componența și prin ideologia lor, progresiștii erau *„un amestec de octombriști și cadeți"* ; el a caracterizat programul partidului progresiștilor ca fiind un program național-liberal : „Ei vor fi partidul «adevăratei» burghezii capitaliste, așa cum îl vedem și în Germania" (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 494, 434).

În perioada primului război mondial, partidul progresist a devenit deosebit de activ ; el cerea înlocuirea conducerii militare, mobilizarea industriei pentru nevoile frontului și un „guvern responsabil" în care să intre reprezentanții burgheziei ruse. După revoluția burghezo-democratică din februarie, unii lideri ai acestui partid au intrat în Guvernul provizoriu burghez. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, partidul progresiștilor a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice.

Printre liderii progresiștilor se numărau P. P. Reabușinski și A. I. Konovalov, vestiți fabricanți din Moscova, moșierul I. N. Efremov și alții. Progresiștii au editat, în diferite perioade, organe politice de presă proprii : revista „Moskovskii Ejenedelnik", ziarele „Slovo", „Russkaia Molva" și „Utro Rossii". — *12.*

30 *„Golos Moskvî"* — cotidian, organul de presă al partidului octombrist ; a apărut la Moscova din 1906 pînă în 1915. — *12.*

31 *„Delo Jizni"* — revistă legală, organul de presă al menșevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg din ianuarie pînă în octombrie 1911. Au apărut 9 numere. — *13.*

32 *„Reci"* — cotidian, organul central al partidului cadet ; a apărut la Petersburg începînd de la 23 februarie (8 martie) 1906, sub îngrijirea efectivă a lui P. N. Miliukov și I. V. Ghessen și cu colaborarea activă a lui P. D. Dolgorukov, P. B. Struve, M. M. Vi-

www.dacoromanica.ro

naver ş.a. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. Pînă în august 1918 a continuat să apară sub diferite denumiri: „Naşa Reci", „Svobodnaia Reci", „Vek", „Novaia Reci", „Naş Vek". — *13.*

33 Se citează rezoluţia Conferinţei a V-a (generală) a P.M.S.D.R. din 1908 „Despre momentul actual şi sarcinile partidului" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 241). — *14.*

34 „*Economism*" — curent oportunist în social-democraţia rusă de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, o varietate a oportunismului internaţional. Organele de presă ale „economiştilor" erau ziarul „Raboceaia Mîsl" (1897—1902) şi revista „Rabocee Delo" (1899—1902). Documentul programatic al „economiştilor", pe care Lenin îi numea bernsteinieni ruşi, era aşa-zisul „Credo", scris în 1899 de E. D. Kuskova.

„Economiştii" limitau sarcinile clasei muncitoare la lupta economică pentru mărirea salariilor, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă etc., susţinînd că de lupta politică trebuie să se ocupe burghezia liberală. Ei contestau rolul conducător al partidului clasei muncitoare, considerînd că partidul n-are altceva de făcut decît să contemple procesul spontan al mişcării, să înregistreze evenimentele. Ploconindu-se în faţa caracterului spontan al mişcării muncitoreşti, „economiştii" subapreciau importanţa teoriei revoluţionare, a conştiinţei, susţinînd că ideologia socialistă poate să ia naştere din mişcarea spontană; ei negau necesitatea introducerii conştiinţei socialiste în mişcarea muncitorească din afară de către partidul marxist, netezind astfel calea ideologiei burgheze. Ei apărau răzleţirea şi metodele primitive de muncă din mişcarea social-democrată, ridicîndu-se împotriva necesităţii de a se crea un partid centralizat al clasei muncitoare. „Economismul" ameninţa să abată clasa muncitoare de pe calea luptei revoluţionare de clasă şi să facă din ea o anexă politică a burgheziei.

Lenin a făcut o critică amplă a concepţiilor „economiştilor" în următoarele lucrări ale sale: „Protestul social-democraţilor din Rusia" (îndreptat împotriva „Credo"-ului; a fost scris în 1899, în timpul deportării în Siberia, şi semnat de 17 marxişti deportaţi), „O orientare retrogradă în social-democraţia rusă", „În legătură cu «Profession du foi»", „De vorbă cu apărătorii economismului" (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediţia a doua, pag. 157—170, 235—267, 304—314; vol. 5, pag. 360—367). Zdrobirea ideologică definitivă a economismului a fost săvîrşită de Lenin în cartea sa „Ce-i de făcut?" (vezi Opere complete, vol. 6, Editura politică, 1961, ediţia a doua,

www.dacoromanica.ro

pag. 1—190). Un rol important în lupta împotriva „economismului" a jucat „Iskra" leninistă. — *14.*

35 Vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 167—169. — *15.*

36 *Octombriştii* — membrii partidului „Uniunea 17 octombrie", care s-a constituit în Rusia după publicarea manifestului ţarului din 17 octombrie 1905. Era un partid contrarevoluţionar, care a reprezentat şi a apărat interesele marii burghezii şi ale moşierilor, care îşi duceau gospodăria în mod capitalist; în fruntea acestui partid au fost A. I. Gucikov, cunoscut industriaş şi proprietar de imobile din Moscova, şi M. V. Rodzeanko, mare moşier. Octombriştii au sprijinit întru totul politica internă şi externă a guvernului ţarist. — *16.*

37 *„Buduşcee"* (*„L'Avenir"*) — ziar burghez-liberal; a apărut la Paris de la 22 octombrie 1911 pînă la 4 ianuarie 1914 (st. n.), în limba rusă (unele materiale erau publicate în limba franceză), redactor fiind V. L. Burţev. La ziar au colaborat menşevici şi socialişti-revoluţionari. — *16.*

38 *Duma I de stat* (aşa-numita Dumă a lui Witte) a fost convocată la 27 aprilie (10 mai) 1906, în baza legii întocmite de S. I. Witte, preşedintele consiliului de miniştri.

Greva generală din octombrie 1905 din Rusia l-a silit pe ţar să dea manifestul din 17 (30) octombrie, în care se anunţa convocarea unei Dume de stat cu funcţii legislative, spre deosebire de Duma consultativă a lui Bulîghin, care fusese măturată de revoluţie. Guvernul ţarist urmărea ca prin convocarea unei Dume noi să scindeze şi să slăbească mişcarea revoluţionară, să orienteze dezvoltarea ţării pe calea paşnică a monarhiei constituţionale. Făgăduind să instaureze un regim constituţional, guvernul a căutat, totodată, să dea Dumei de stat o formă de organizare care să-i asigure acesteia componenţa dorită de el. În acest scop au fost promulgate legea din 11 (24) decembrie 1905 cu privire la alegerile pentru Dumă şi legea din 20 februarie (5 martie) 1906.

Alegerile pentru Duma I de stat au avut loc în februarie-martie 1906. Bolşevicii au proclamat boicotarea alegerilor. Deşi boicotul a subminat considerabil autoritatea Dumei de stat şi a zdruncinat în unele pături ale populaţiei încrederea în Dumă, totuşi alegerile n-au putut fi zădărnicite. Principala cauză a eşuării boicotului a fost lipsa unui avînt revoluţionar de masă care să fi putut zădărnici convocarea Dumei. Directivele dezorganizatoare ale menşevicilor şi iluziile constituţionaliste ale ţăranilor au contribuit şi ele la eşecul boicotului. Cînd Duma s-a întrunit totuşi, Lenin a trasat sarcina ca ea să fie folosită în scopul agitaţiei şi propagandei revoluţionare, în scopul demascării Dumei ca o falsificare grosolană a reprezentanţei naţionale.

www.dacoromanica.ro

În Duma I de stat au fost aleşi 478 de deputaţi, dintre care : 179 cadeţi, 63 autonomişti (membri ai Kolo-ului polonez, ai grupului ucrainean, eston, leton, lituanian şi ai altor grupări naţionale burgheze), 16 octombrişti, 105 deputaţi fără partid, 97 de trudovici şi 18 social-democraţi. În această Dumă, aşadar, peste o treime de mandate aparţineau cadeţilor.

Printre problemele dezbătute în şedinţele Dumei I de stat au figurat : inviolabilitatea persoanei, desfiinţarea pedepsei cu moartea, libertatea conştiinţei şi a întrunirilor, egalitatea în drepturi a tuturor cetăţenilor etc. Dar proiectele de lege depuse în special de către cadeţi în legătură cu aceste probleme erau în fond „proiecte de legi draconice îndreptate *împotriva* libertăţii cuvîntului, *împotriva* libertăţii întrunirilor şi împotriva altor lucruri bune" (V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediţia a doua, pag. 282).

În centrul dezbaterilor din Duma I de stat s-a aflat problema agrară. Pe biroul Dumei au fost depuse două programe agrare principale : proiectul de lege al cadeţilor, semnat de 42 de deputaţi, şi proiectul de lege al trudovicilor, cunoscut sub denumirea de „proiectul celor 104". În opoziţie cu trudovicii, cadeţii voiau să menţină proprietatea moşierească, admiţînd exproprierea cu o răscumpărare, „pe baza unei evaluări echitabile", numai pentru pămînturile moşiereşti care erau în cea mai mare parte cultivate cu inventarul ţăranilor sau care se dădeau în arendă.

La 8 (21) iulie 1906, Duma I de stat a fost dizolvată de guvernul ţarist.

Duma a II-a de stat s-a întrunit la 20 februarie (5 martie) 1907. Alegerile pentru Dumă au fost indirecte şi inegale şi s-au desfăşurat în condiţiile existenţei curţilor marţiale şi ale represiunilor. În pofida acestor împrejurări, Duma a II-a a avut o componenţă mai de stînga decît Duma I. Aceasta se datoreşte unei delimitări mai nete şi mai categorice a partidelor decît în Duma I, creşterii nivelului de conştiinţă a maselor, precum şi participării bolşevicilor la alegeri.

Componenţa Dumei dovedea întărirea partidelor extreme : pe de o parte, a social-democraţilor şi a grupurilor narodniciste, pe de altă parte a celor de dreapta, pe seama cadeţilor. Repartizarea membrilor Dumei a II-a de stat pe grupări politice a fost următoarea : cei de dreapta, adică monarhiştii şi octombriştii — 54, cadeţi şi cei apropiaţi de ei — 99, naţionali — 76, cei fără partid — 50, grupul cazac — 17, socialişti-populişti — 16, eseri — 37, trudovici — 104, social-democraţi — 65. Dar, deşi avea o componenţă mai de stînga, din pricină că revoluţia se afla în declin, Duma a II-a a fost mai slabă decît Duma I.

Partidele de dreapta din Duma a II-a de stat au acordat un sprijin necondiţionat politicii guvernului absolutist în toate problemele. Cadeţii în perioada Dumei a II-a şi-au vădit în mod definitiv caracterul contrarevoluţionar, situîndu-se pe o poziţie de tranzacţii cu absolutismul.

www.dacoromanica.ro

În fracțiunea social-democrată din Duma a II-a de stat au predominat menșevicii. În activitatea ei s-a făcut simțită tactica oportunistă a menșevicilor, care se pronunțau pentru încheierea de blocuri cu cadeții și încurajau iluziile constituționaliste în rîndurile poporului. Lenin a criticat cu asprime greșelile fracțiunii social-democrate din Dumă, arătînd că între concepțiile majorității social-democrației din Rusia și cele ale reprezentanței ei din Dumă există o neconcordanță. Bolșevicii au folosit Duma ca tribună pentru demascarea țarismului și a rolului trădător al burgheziei contrarevoluționare, pentru proclamarea și propagarea programului revoluționar al partidului, pentru eliberarea țărănimii de sub influența liberalilor și pentru crearea în cadrul Dumei a unui bloc revoluționar format din reprezentanții clasei muncitoare și ai țăranimii. Linia urmată de bolșevici era o linie nouă, o linie de comportare marxist-revoluționară a reprezentanților proletariatului în instituțiile parlamentare. Menșevicii însă aplicau în Dumă tactica oportunistă de sprijinire a cadeților. „Lupta liberalilor împotriva țăranilor și a social-democraților — a scris mai tîrziu Lenin — constituie conținutul *întregii* istorii a Dumei I și a II-a. Lupta dintre bolșevism și menșevism, lupta dintre cei ce preconizau doborîrea hegemoniei liberalilor asupra țaranimii și cei ce preconizau sprijinirea liberalilor, este *indisolubil* legată de istoria Dumei I și a Dumei a II-a" (Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 385—386).

Problema centrală dezbătută în Duma a II-a de stat, ca și în Duma I, a fost problema agrară. Printre altele, Duma a discutat în ședințele sale bugetul, problemele ajutorării înfometaților și șomerilor, problema amnistiei.

La mijlocul anului 1907, cînd a devenit limpede că muncitorii și țăranii nu dispuneau de forțe suficiente pentru a învinge țarismul, guvernul țarist a hotărît să dizolve Duma. Cu ajutorul ohranei țariste, P. A. Stolîpin a pus la cale o provocare, aducînd fracțiunii social-democrate din Dumă acuzația că întreține legături cu organizația de luptă și cu organizația militară social-democrată și că pune la cale un complot împotriva statului. La ședința secretă a Dumei din 1 (14) iunie, Stolîpin a cerut excluderea imediată a fracțiunii social-democrate și asentimentul Dumei la arestarea celor 16 deputați social-democrați. Cadeții și-au dat asentimentul în ceea ce privește arestarea conducătorilor fracțiunii social-democrate, cerînd ca problema celorlalți membri ai ei să fie încredințată spre rezolvare unei comisii a Dumei. Acest fapt a servit drept pretext pentru dizolvarea Dumei și modificarea sistemului electoral. În noaptea spre 3 (16) iunie 1907, fracțiunea social-democrată a fost arestată, iar la 3 (16) iunie Duma a II-a de stat a fost dizolvată printr-un ucaz al țarului.

Duma a III-a de stat a ființat de la 1 (14) noiembrie 1907 pînă la 9 (22) iunie 1912 (în total au avut loc cinci sesiuni). Duma a III-a a fost aleasă în baza legii electorale din 3 iunie; natura ei de clasă și partidele politice reprezentate au făcut din ea o Dumă octombristă-ultrareacționară; ea era un instrument

www.dacoromanica.ro

docil în mîinile guvernului țarist, ajutîndu-l pe acesta să promoveze politica sa contrarevoluționară de violență și represiuni împotriva forțelor revoluționare din Rusia.

La începutul primei sesiuni, în Dumă erau reprezentate 11 partide și grupuri politice, dintre care : partidele și grupurile de dreapta (extrema dreaptă, naționaliștii și moderații de dreapta) aveau 147 de deputați, octombriștii — 154, grupul polono-lituanian-bielorus — 7, Kolo-ul polonez — 11, grupul progresist — 28, grupul musulman — 8, cadeții — 54, Grupul trudovic — 14, social-democrații — 19.

Nici unul dintre partide nu deținea în Dumă majoritatea absolută, ceea ce corespundea scopurilor guvernului țarist, care promova politica bonapartistă de manevrare între moșieri și burghezie. În Duma a III-a s-au format două majorități contrarevoluționare : o majoritate octombristă-ultrareacționară și o majoritate octombristă-cadetă. Prima majoritate îl ajuta pe Stolîpin să promoveze politica guvernului țarist în problema muncitorească, agrară și națională. Cea de-a doua majoritate crea aparența că în Rusia ar exista un regim parlamentar, căuta să abată masele de la revoluție prin concesii și reforme mărunte.

Duma a III-a de stat a sprijinit integral regimul reacționar de la 3 iunie în toate problemele de politică externă și internă, alocînd cu generozitate fonduri pentru poliție, jandarmerie, pentru zemski nacealnici, pentru tribunale, închisori și sfîntul sinod.

Rolul reacționar al Dumei a III-a a ieșit îndeosebi la iveală în legătură cu legislația muncitorească. Timp de trei ani, majoritatea reacționară din Dumă a ținut sub obroc cîteva proiecte de lege cu privire la asigurările sociale pentru muncitori. Abia în 1911, sub influența noului avînt al mișcării revoluționare, Duma a aprobat aceste proiecte de lege. Dar ele au fost atît de ciuntite, încît, în comparație cu legea din 1903, nu îmbunătățeau, ci înrăutățeau condițiile de asigurare, prevăzînd cuprinderea în rețeaua asigurărilor sociale a unui număr de numai 2 500 000 de muncitori din totalul de 13 000 000 de muncitori salariați.

La 5 (18) martie 1912, comisia pentru problemele muncii din Dumă a respins proiectul de lege cu privire la libertatea grevelor, neadmițînd nici măcar discutarea lui în ședințele Dumei.

Majoritatea reacționară din Duma a III-a sprijinea politica de rusificare a guvernului țarist și atîța vrajba națională. În domeniul politicii externe, Duma a III-a se pronunța pentru intervenția activă în treburile statelor balcanice, sprijinea orientarea panslavistă, reacționară și căuta să obțină sporirea creditelor militare. Duma a sprijinit întru totul legislația agrară stolîpinistă, aprobînd în 1910 o lege agrară care avea la bază ucazul din 9 (22) noiembrie 1906. Ea a respins toate proiectele deputaților țărani cu privire la înzestrarea cu pămînt a țăranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin, neadmițînd discutarea lor în ședințele ei.

Deși își ducea activitatea în condiții deosebit de grele, avea un număr mic de deputați și a comis o serie de greșeli, fracțiunea

www.dacoromanica.ro

social-democrată din Duma a III-a de stat a desfăşurat, datorită faptului că în rîndurile ei se aflau deputaţi bolşevici, o muncă importantă pentru demascarea politicii antinaţionale a Dumei a III-a, pentru educarea politică a proletariatului şi a ţărănimii din Rusia, adresîndu-se acestora atît de la tribuna Dumei cît şi prin acţiuni în afara Dumei. — *19.*

39 Este vorba de manifestul din 17 octombrie 1905, dat de ţar în perioada de avînt maxim al grevei politice generale din octombrie. În manifest, ţarul promitea „libertăţi cetăţeneşti" şi o Dumă „legislativă". Manifestul era o manevră politică a absolutismului, care urmărea să cîştige timp, să scindeze forţele revoluţionare, să zădărnicească greva şi să înăbuşe revoluţia. Manifestul reprezenta o concesie smulsă ţarismului de către revoluţie ; această concesie nu hotăra însă cîtuşi de puţin soarta revoluţiei, cum susţineau liberalii şi menşevicii. Bolşevicii au dezvăluit semnificaţia reală a manifestului. La 18 (31) octombrie 1905, C.C. al P.M.S.D.R. a lansat apelul „Către poporul rus !", în care explica caracterul mincinos al manifestului ţarului şi chema la continuarea luptei. „Greva ne este necesară şi de acum înainte — se spunea în apel —, este necesară pentru a arăta duşmanilor că ei nu ne pot linişti cu un petic de hîrtie, că vrem drepturi reale şi putere reală" („Foile volante ale organizaţiilor bolşevice în prima revoluţie rusă din 1905—1907", partea I, Moscova, 1956, pag. 185).

În legătură cu manifestul din 17 octombrie, vezi lucrările lui V. I. Lenin „Prima victorie a revoluţiei" şi „Apropierea deznodămîntului" (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediţia a doua, pag. 27—34 şi 71—78). — *19.*

40 „*Proletarii*" — ziar bolşevic ilegal. A apărut de la 21 august (3 septembrie) 1906 pînă la 28 noiembrie (11 decembrie) 1909, sub îngrijirea lui V. I. Lenin ; au apărut 50 de numere. La munca redacţională au participat activ M. F. Vladimirski, V. V. Vorovski, I. F. Dubrovinski, A. V. Lunacearski ; de partea tehnică a editării ziarului s-au ocupat A. G. Şlihter, E. S. Şlihter ş. a. Primele 20 de numere au fost pregătite pentru tipar şi culese la Vîborg (ziarul se tipărea la Petersburg de pe matriţele primite de la Vîborg ; din motive conspirative, ca loc de apariţie se menţiona Moscova). Dat fiind faptul că editarea unui organ ilegal în Rusia devenise cît se poate de dificilă, în urma unei hotărîri a Comitetului din Petersburg şi a Comitetului din Moscova ale P.M.S.D.R., redacţia a trecut la editarea ziarului în străinătate (nr. 21—40 au apărut la Geneva, iar nr. 41—50 la Paris).

„Proletarii" a fost, de fapt, Organul Central al bolşevicilor. Întreaga activitate de bază din cadrul redacţiei acestui ziar a fost dusă de Lenin. De cele mai multe ori, el publica cîteva articole într-un număr. În ziarul „Proletarii" au fost publicate

www.dacoromanica.ro

peste 100 de articole şi note scrise de Lenin în legătură cu principalele probleme ale luptei revoluţionare a clasei muncitoare. În ziar erau tratate pe larg probleme generale de politică şi de tactică, se publicau dări de seamă cu privire la activitatea C.C. al P.M.S.D.R., hotărîri ale conferinţelor şi plenarelor C.C., scrisori ale C.C. referitoare la diferite probleme ale activităţii partidului, precum şi o serie de alte documente. În suplimentul nr. 46 al ziarului au fost publicate înştiinţarea cu privire la Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii", care a avut loc la Paris între 8 şi 17 (21 şi 30) iunie 1909, precum şi rezoluţiile consfătuirii. Ziarul a întreţinut strînse legături cu organizaţiile de partid locale.

În anii reacţiunii stolîpiniste, „Proletarii" a jucat un rol important în menţinerea şi în consolidarea organizaţiilor bolşevice, în lupta împotriva lichidatorilor, otzoviştilor, ultimatiştilor şi zidirorilor de dumnezeu. În urma unor hotărîri adoptate de plenara din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., ziarul şi-a încetat apariţia. — *20.*

41 Luînd cuvîntul la 2 (15) decembrie 1911 în cadrul şedinţei a 35-a a Dumei cu prilejul discutării proiectului referitor la modificarea legii serviciului militar obligatoriu, A. A. Voiloşnikov, membru al fracţiunii social-democrate în Duma a III-a de stat, a calificat armata ţaristă drept o armată poliţistă şi a cerut desfiinţarea armatei permanente şi înlocuirea ei prin înarmarea întregului popor. Preşedintele Dumei a propus ca pentru acest discurs Voiloşnikov să fie exclus de la cinci şedinţe. După ce Voiloşnikov a luat pentru a doua oară cuvîntul în aceeaşi şedinţă, preşedintele a propus ca el să fie exclus de la 15 şedinţe. Cadeţii au votat pentru prima propunere a preşedintelui. — *23.*

42 Vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 199. — *25.*

43 Ideea convocării unui aşa-numit *„congres muncitoresc"*, lansată de P. B. Akselrod şi sprijinită şi de alţi menşevici, consta în convocarea unui congres al reprezentanţilor diferitelor organizaţii muncitoreşti în scopul înfiinţării unui „larg partid muncitoresc" legal, din care urmau să facă parte social-democraţii, socialiştii-revoluţionari şi anarhiştii. Acest lucru ar fi însemnat în fapt lichidarea P.M.S.D.R. şi înlocuirea lui printr-o organizaţie fără partid. Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a condamnat cu hotărîre ideea menşevică a „congresului muncitoresc" şi a calificat agitaţia pentru acest congres drept o agitaţie dăunătoare pentru dezvoltarea conştiinţei de clasă a proletariatului. Social-democraţii polonezi şi letoni s-au alăturat bolşevicilor în lupta împotriva „congresului muncitoresc". V. I. Lenin a criticat ideea menşevică a „congresului muncitoresc"

www.dacoromanica.ro

în următoarele lucrări : „Filistinism în mediul revoluționar", „Criza menșevismului", „Luptătorii intelectuali împotriva dominației intelectualilor", „Dezorientarea unora care s-au supărat (În jurul problemei congresului muncitoresc)" (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 44—55, 152—176 ; vol. 15, pag. 173—177, 178—191). — *29.*

44 „*Campania de petiții*" — agitația stîrnită de lichidatori și de Trotki, în jurul „petiției" întocmite de lichidatorii din Petersburg în decembrie 1910. „Petiția", în care se cerea libertatea de asociere, libertatea întrunirilor și libertatea de grevă, urma să fie trimisă în numele muncitorilor Dumei a III-a de stat. „Petiția" a fost trimisă în întreprinderi pentru a fi semnată de muncitori. Dar „campania de petiții" nu s-a bucurat de succes în rîndurile maselor muncitoare, reușindu-se să se adune pe ea numai 1 300 de semnături. Bolșevicii au demascat esența „campaniei de petiții" a lichidatorilor. Punctul de vedere al bolșevicilor era motivat în rezoluția Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Cu privire la «campania de petiții»" (vezi volumul de față, pag. 157—158). — *32.*

45 Lenin are în vedere rezoluția propusă de otzoviștii din Petersburg în ședința lărgită a Comitetului din Petersburg dinaintea Conferinței a V-a (generală) a P.M.S.D.R. din 1908. Rezoluția a fost publicată în suplimentul la ziarul „Proletarii" nr. 44 din 4 (17) aprilie 1909. Lenin a făcut analiza critică a acestui document în articolul „O caricatură de bolșevism", publicat în același supliment (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 405—417). — *33.*

46 Urmează semnăturile lui Lenin, Kamenev și Zinoviev. — *37.*

47 *Trudovicii* (Grupul trudovic) — grup de democrați mic-burghezi în Dumele de stat din Rusia, format din țărani și intelectuali de orientare narodnică. Fracțiunea trudovicilor s-a constituit în aprilie 1906, fiind formată din deputații țăranilor în Duma I de stat.

Trudovicii cereau desființarea tuturor îngrădirilor feudale și naționale, democratizarea administrației zemstvelor și administrației orașelor, introducerea votului universal în alegerile pentru Duma de stat. Programul agrar al trudovicilor avea ca punct de plecare principiile narodnice de folosire „egalitară" a pămîntului : crearea unui fond funciar al întregului popor, fond în care să intre pămînturile statului, pămînturile domeniale, pămînturile coroanei, pămînturile mănăstirești, precum și pămînturile proprietate privată dacă întinderea proprietății depășea norma de muncă stabilită ; pentru pămînturile proprietate privată supuse exproprierii, programul trudovicilor prevedea să se acorde despăgubiri. V. I. Lenin arăta că trudovicul tipic este țăranul căruia „nu-i este străină tendința de a cădea la învoială cu monarhia, de a

www.dacoromanica.ro

se potoli pe peticul *său* de pămînt în cadrul orînduirii burgheze, dar în momentul de față principalele sale forțe sînt angajate în lupta împotriva moșierilor, pentru pămînt, în lupta împotriva statului feudal, pentru democrație" (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 25).

În cadrul Dumei de stat, trudovicii au oscilat între cadeți și social-democrați. Aceste oscilări erau determinate de însăși natura de clasă a micilor producători țărani. Dat fiind însă că trudovicii reprezentau totuși masele țărănești, în Dumă bolșevicii au promovat o tactică de înțelegere cu ei în unele probleme, în vederea luptei comune împotriva absolutismului țarist și a cadeților. În 1917 Grupul trudovic a fuzionat cu partidul „socialiștilor-populiști" și a sprijinit activ Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie, trudovicii s-au situat de partea contrarevoluției burgheze. — *41.*

48 „*Vehi*" — culegere de articole ale unor cunoscuți publiciști cadeți, reprezentanți ai burgheziei liberale contrarevoluționare: N. A. Berdeaev, S. N. Bulgakov, S. L. Frank, M. O. Gherșenzon, A. S. Izgoev, B. A. Kisteakovski, P. B. Struve; a apărut la Moscova în primăvara anului 1909. În articolele lor destinate intelectualității ruse, „vehiștii" încercau să defăimeze tradițiile democrat-revoluționare ale mișcării de eliberare din Rusia, concepțiile și activitatea lui V. G. Belinski, N. G. Cernîșevski, N. A. Dobroliubov și D. I. Pisarev; ei ponegreau mișcarea revoluționară din 1905 și își exprimau recunoștința față de guvernul țarist, care „cu baionetele și cu închisorile sale" a salvat burghezia „de furia poporului". V. I. Lenin a făcut o analiză și o apreciere politică asupra culegerii cadeților ultrareacționari în articolul său „Despre «Vehi»" (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 179—188). Comparînd programul culegerii „Vehi", atît în filozofie cît și în publicistică, cu programul ziarului ultrareacționar „Moskovskie Vedomosti", Lenin l-a denumit *„o enciclopedie a renegării liberale"*, un „torent de lături reacționare vărsate asupra democrației". În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un exemplar din culegerea „Vehi" avînd pe el numeroase însemnări ale lui Lenin. — *43.*

49 Este vorba de manifestul țarului din 3 (16) iunie 1907 cu privire la dizolvarea Dumei a II-a și la modificarea legii electorale. Noua lege electorală mărea cu mult gradul de reprezentare în Dumă a moșierimii și burgheziei comerciale și industriale, reducînd de cîteva ori numărul, și pînă atunci mic, al reprezentanților țăranilor și muncitorilor. Această modificare constituia o încălcare grosolană a manifestului din 17 (30) octombrie 1905 și a Legii fundamentale din 1906 în baza cărora guvernul nu avea dreptul de a promulga legi fără aprobarea Dumei de stat.

Potrivit noului Regulament, în curia proprietarilor funciari se alegea un delegat la 230 de persoane, în curia întîi orășenească

www.dacoromanica.ro

la 1 000 de persoane, în curia a doua orășenească la 15 000 de persoane, în curia țărănească la 60 000 de persoane, iar în curia muncitorească la 125 000 de persoane. Moșierimea și burghezia alegeau 65% din delegați, țăranii — 22% (în loc de 42% cîți alegeau înainte), iar muncitorii — 2% (în loc de 4%). Legea priva de drepturi electorale populația băștinașă din Rusia asiatică și populațiile tiurce din guberniile Astrahan și Stavropol, reducea la jumătate numărul reprezentanților populației din Polonia și din Caucaz. În întreg cuprinsul Rusiei erau private de drept de vot persoanele care nu cunoșteau limba rusă. Duma a III-a, care a fost aleasă pe baza acestei legi și care s-a întrunit la 1 (14) noiembrie 1907, era prin componența sa o Dumă ultrareacționară-octombristă.

Lovitura de stat de la 3 iunie a marcat începutul perioadei reacțiunii stolîpiniste. — *45*.

50 V. I. Lenin a făcut aprecierea proiectului agrar prezentat de deputații țăranilor (fără partid și de dreapta) în Duma a III-a de stat în articolele „O nouă politică agrară" și „Dezbateri în jurul problemei agrare în Duma a III-a" (vezi Opere complete, vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 428—432; vol. 17, pag. 317—332). — *49*.

51 *Consfătuirea grupurilor bolșevice din străinătate* a avut loc la Paris între 14 și 17 (27 și 30) decembrie 1911, sub conducerea lui V. I. Lenin. Consfătuirea a fost convocată din inițiativa Cercului de la Paris de sprijinire a publicației bolșevice „Raboceaia Gazeta". Scopul consfătuirii a fost unirea forțelor bolșevice din străinătate și sprijinirea convocării Conferinței generale de partid. La consfătuire au participat 11 delegați cu vot deliberativ din partea grupurilor bolșevice din Paris, Nancy, Zürich, Davos, Geneva, Liège, Berna, Bremen și Berlin. Bolșevicii din Toulouse, Lausanne, Londra, Bruxelles, Anvers, Copenhaga, Nisa și din alte orașe nu și-au putut trimite reprezentanți, din cauza dificultăților tehnice și materiale. Unele grupuri de bolșevici au reușit să trimită la consfătuire rapoarte scrise amănunțite. Pe ordinea de zi a consfătuirii au figurat următoarele probleme: 1) Raportul Biroului de organizare și raportul delegaților organizațiilor locale; 2) Despre starea de lucruri din partid; 3) Despre starea de lucruri din străinătate și atitudinea față de diferite curente; 4) Probleme organizatorice; 5) Despre sarcinile muncii în străinătate; 6) Atitudinea față de conferință; 7) Diverse.

V. I. Lenin a deschis conferința și a rostit un cuvînt de salut. El a prezentat raportul cu privire la starea de lucruri din partid (vezi tezele raportului în volumul de față, pag. 495—496). Apoi au fost ascultate rapoartele lui N. A. Semașko și M. F. Vladimirski cu privire la starea de lucruri din străinătate. Proiectul de rezoluție prezentat de Lenin a servit drept bază la întocmirea rezoluției generale asupra celor trei rapoarte, rezoluție adoptată de consfătuire. Consfătuirea a constatat desprinderea definitivă a

www.dacoromanica.ro

golosiştilor şi a vperediştilor de partid, falimentul lor total şi a aprobat măsurile luate de consfătuirea din iunie a membrilor C.C. în legătură cu convocarea unei conferinţe de partid. Consfătuirea a adoptat rezoluţia propusă de Lenin cu privire la sprijinirea Comisiei de organizare din Rusia şi a conferinţei convocate de aceasta.

Consfătuirea a hotărît înfiinţarea Organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R. (cu secţii în diferite localităţi), care să promoveze o linie cu adevărat partinică, neadmiţîndu-se încheierea de acorduri cu lichidatorii. Consfătuirea a ales Comitetul organizaţiei din străinătate, căruia, la propunerea lui Lenin, i-a fost remis proiectul de statut al C.O.S. pentru a fi dat spre consultare diferitelor grupuri şi aprobat definitiv.

Consfătuirea a reunit grupurile bolşevice din străinătate într-o singură organizaţie, a aprobat constituirea Comisiei de organizare din Rusia şi a declarat că „e de datoria fiecărui membru de partid să sprijine din toate puterile această comisie". „Comunicatul" şi rezoluţiile consfătuirii au fost publicate de Comitetul organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R. într-o foaie volantă la 12 ianuarie (st. n.) 1912 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 262—270). — *65.*

52 *Propunerea cu privire la statutul Organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R.* a fost făcută de V. I. Lenin în ziua de 16 (29) decembrie 1911 la consfătuirea de la Paris a grupurilor bolşevice din străinătate cu prilejul examinării problemei dacă proiectul de statut al Organizaţiei din străinătate să fie dezbătut în amănunţime chiar la consfătuire sau să fie remis Comitetului de organizare din străinătate pentru a fi dat spre consultare diferitelor grupuri şi aprobat definitiv. Propunerea lui Lenin a fost adoptată cu 8 voturi pentru şi 1 contra. — *70.*

53 *Rezoluţia cu privire la Comisia de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei*, propusă de Lenin, a fost adoptată în unanimitate la 17 (30) decembrie 1911, în ultima şedinţă a consfătuirii de la Paris a grupurilor bolşevice din străinătate. Rezoluţia a fost publicată în „Comunicatul" Comitetului organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R., însoţită de următoarea notă explicativă: „Printr-o rezoluţie specială, consfătuirea a pus în vedere tuturor tovarăşilor de partid că este necesar să sprijine în mod energic Comisia de organizare din Rusia şi conferinţa pe care o convoacă ea" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 269). — *71.*

54 *Tartarin* — personaj din lucrarea „Minunatele isprăvi ale lui Tartarin din Tarascon" de Alphonse Daudet. — *77.*

www.dacoromanica.ro

55 Vezi rezoluția Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. „Despre atitudinea față de partidele neproletare" („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 167). — *90.*

56 *Lassalleienii* și *eisenachienii* — două partide din mișcarea muncitorească germană din deceniul al 7-lea și începutul deceniului al 8-lea al secolului trecut, între care s-a dat o luptă înverșunată în special în problemele de tactică și mai ales în problema cea mai arzătoare a vieții politice a Germaniei din acea vreme : aceea a căilor de unificare a Germaniei.

Lassalleienii — partizanii și discipolii lui F. Lassalle — socialist mic-burghez german —, membri ai Uniunii generale a muncitorilor germani, întemeiată la Leipzig în 1863, la congresul uniunilor muncitorești, cu scopul de a contracara acțiunile progresiștilor burghezi, care urmăreau să supună influenței lor clasa muncitoare. Primul președinte al Uniunii a fost Lassalle, care a formulat programul și bazele ei tactice. S-a proclamat drept program politic al Uniunii lupta pentru votul universal, iar drept program economic înființarea unor asociații muncitorești de producție care urmau să fie subvenționate de stat. În activitatea lor practică, Lassalle și partizanii săi, care se obișnuiseră cu ideea hegemoniei Prusiei, susțineau politica de mare putere promovată de Bismarck ; „obiectiv — scria F. Engels lui K. Marx la 27 ianuarie 1865 —, aceasta a fost o ticăloșie și o trădare, în folosul prusienilor, a întregii mișcări muncitorești" (vezi K. Marx și F. Engels. Briefwechsel, III. Band, Dietz Verlag, Berlin, 1950, pag. 261). În repetate rînduri, K. Marx și F. Engels au criticat cu vehemență teoria, tactica și principiile organizatorice ale lassalleanismului, pe care-l considerau drept un curent oportunist în mișcarea muncitorească germană.

Eisenachienii — membrii Partidului muncitoresc social-democrat din Germania, care a fost întemeiat în 1869, la Congresul de constituire de la Eisenach. Conducătorii eisenachienilor au fost A. Bebel și W. Liebknecht, care se aflau sub influența ideologică a lui K. Marx și F. Engels. În programul de la Eisenach se arăta că Partidul muncitoresc social-democrat din Germania se consideră „o secție a Asociației Internaționale a Muncitorilor și împărtășește năzuințele ei". Datorită sfaturilor și criticii primite în permanență din partea lui Marx și Engels, eisenachienii au dus o politică revoluționară cu mult mai consecventă decît Uniunea generală a muncitorilor germani, de sub conducerea lui Lassalle ; în problemele unificării Germaniei, bunăoară, ei susțineau „calea democratică și proletară, luptînd împotriva celor mai mici concesii făcute prusacismului, bismarckismului, naționalismului" (V. I. Lenin. Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 288).

Sub influența avîntului mișcării muncitorești și a întețirii represiunilor guvernamentale, ambele partide s-au unit la Congresul de la Gotha din 1875 și au format un partid unic, Partidul

www.dacoromanica.ro

muncitoresc socialist din Germania (ulterior Partidul social-democrat din Germania). — *94.*

57 Vezi K. Marx şi F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, pag. 137—139. — *94.*

58 „*Obskaia Jizn*" — cotidian de orientare burghezo-liberală care a apărut la Novo-Nikolaevsk (Novosibirsk) în anii 1909—1912. — *97.*

59 Este vorba de partidul „înnoirii paşnice" — organizaţie monarhist-constituţionalistă a marii burghezii şi a moşierilor, constituită definitiv în 1906, după dizolvarea Dumei I de stat. Acest partid grupa în rîndurile sale octombrişti „de stînga" şi cadeţi de dreapta. Liderii partidului „înnoirii paşnice" au fost: P. A. Heiden, N. N. Lvov, P. P. Reabuşinski, M. A. Stahovici, E. N. şi G. N. Trubeţkoi, D. N. Şipov şi alţii. Prin programul său, acest partid se înrudea cu octombriştii. El apăra interesele burgheziei industriale şi comerciale şi ale moşierilor, care îşi exploatau pe baze capitaliste moşiile. Lenin numea partidul „înnoirii paşnice" „partidul jefuirii paşnice", deoarece activitatea lui era îndreptată spre „asigurarea unei apărări cît mai temeinice, mai viclene, mai iscusite, mai solide pe dinăuntru şi mai puţin vizibile pe dinafară a *drepturilor* nobilei boierimi ruse asupra sîngelui şi sudorii milioanelor de «mujici»..." (Opere complete, vol. 16, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 43). În Duma a treia de stat, partidul „înnoirii paşnice" s-a aliat cu aşa-numitul partid al „reformelor democratice", formînd împreună fracţiunea „progresistă". — *101.*

60 „*Russkie Vedomosti*" — ziar; a apărut la Moscova din 1863, exprimînd concepţiile intelectualităţii liberale moderate. În ultimele două decenii ale secolului trecut, la acest ziar au colaborat o seamă de scriitori din tabăra democrată (V. G. Korolenko, M. E. Saltîkov-Şcedrin, G. I. Uspenski şi alţii); totodată ziarul a publicat şi lucrări ale narodnicilor liberali. Începînd din 1905, ziarul a devenit organul aripii de dreapta a partidului cadet. Lenin a arătat că ziarul „Russkie Vedomosti" îmbina în felul său „cadetismul *de dreapta* cu o oarecare doză de narodnicism" (Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 119). În 1918 ziarul „Russkie Vedomosti" a fost interzis o dată cu celelalte ziare contrarevoluţionare. — *102.*

61 „*Novoe Vremea*" — cotidian; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg; a aparţinut pe rînd mai multor editori şi şi-a schimbat de repetate ori orientarea politică. La început era un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, cînd a început să fie editat de A. S. Suvorin, a devenit un organ al cercurilor reacţionare ale nobilimii şi ale funcţionărimii birocratice. Din 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacţionarilor. După revolu-

www.dacoromanica.ro

ţia burghezo-democratică din februarie 1917, acest ziar a sprijinit politica contrarevoluţionară a Guvernului provizoriu burghez şi a dus o campanie furibundă împotriva bolşevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. V. I. Lenin spunea despre „Novoe Vremea" că este un model de ziar venal. „«Novovremenismul» — scria el — a devenit o expresie sinonimă cu : renunţarea la convingeri, renegarea, servilismul" (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 262). — *103.*

62 „*Rossiia*" — cotidian reacţionar, pogromist ; a apărut la Petersburg din noiembrie 1905 pînă în aprilie 1914. Din 1906, organ al ministerului de interne. Ziarul era subvenţionat dintr-un fond secret pentru presa-„reptilă" pus de guvern la dispoziţia ministerului de interne. V. I. Lenin a denumit ziarul „Rossiia" „fiţuică poliţistă-venală". — *109.*

63 *Interpelarea cu privire la ohrană* („în legătură cu asasinarea preşedintelui consiliului de miniştri P. A. Stolîpin") a fost dezbătută în şedinţa Dumei a III-a de stat din 15 (28) octombrie 1911. Interpelările în această problemă fuseseră făcute, pe de o parte, de fracţiunile octombriştilor şi naţionaliştilor, iar pe de altă parte de fracţiunea social-democrată.

Interpelarea cu privire la foamete („în legătură cu neadoptarea măsurilor necesare în vederea acordării de ajutor în alimente populaţiei din guberniile lovite de secetă"), prezentată de trudovici, a fost adoptată în şedinţa Dumei din 15 (28) octombrie 1911.

Interpelarea „în legătură cu prelungirea valabilităţii Legii privitoare la măsurile pentru asigurarea ordinii de stat şi a liniştii publice, aprobată cu înaltul decret din 14 august 1881", prezentată în Dumă sub semnăturile a 54 de membri ai fracţiunii cadete, a fost dezbătută la 17 (30) octombrie 1911. — *109.*

64 Lenin se referă la ucazul „Cu privire la completarea unor dispoziţii ale legii în vigoare referitoare la posesiunea şi la folosirea pămîntului de către ţărani", pregătit de Stolîpin şi emis de guvernul ţarist la 9 (22) noiembrie 1906. După ce a trecut prin Duma de stat şi prin Consiliul de stat, acest ucaz a căpătat denumirea de legea din 14 iunie 1910. La 15 (28) noiembrie 1906 a fost emis şi ucazul „Cu privire la acordarea către Banca de credit funciar ţărănesc a unor împrumuturi garantate cu ipoteci asupra pămînturilor lotuale". Prin aceste decrete, ţăranilor li se acorda dreptul de proprietate individuală asupra loturilor şi dreptul de a ieşi din obşte şi a se stabili în otruburi şi hutore. Pentru a-şi cumpăra pămînt hutorenii sau otrubnicii puteau să primească subvenţii prin mijlocirea Băncii de credit funciar ţărănesc. Scopul legilor agrare stolîpiniste era crearea chiaburimii ca sprijin social al absolutismului ţarist la sate, în condiţiile men-

www.dacoromanica.ro

ţinerii proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului şi ale desfiinţării forţate a obştilor.

Politica agrară stolîpinistă a grăbit evoluţia capitalistă a agriculturii pe calea cea mai chinuitoare, calea „prusiană", în condiţiile menţinerii puterii, a proprietăţii şi a privilegiilor moşierilor iobăgişti, a intensificat exproprierea forţată a principalelor mase ale ţărănimii, a grăbit dezvoltarea burgheziei ţărăneşti care a căpătat posibilitatea de a cumpăra loturile ţăranilor săraci la un preţ derizoriu.

Lenin spunea că legislaţia agrară stolîpinistă din 1906 (şi legea din 14 (27) iunie 1910) a constituit al doilea pas, după reforma din 1861, pe calea transformării absolutismului iobăgist în monarhie burgheză. „«Amînarea» dată de Stolîpin vechilor rînduieli şi vechii agriculturi iobăgiste — scria Lenin — constă în faptul că a fost deschisă încă o supapă, *ultima* care putea fi deschisă fără a se expropria întregul pămînt moşieresc" (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 236). Cu toată propaganda intensă făcută de guvern pentru ieşirea ţăranilor din obşte, în partea europeană a Rusiei, în decurs de 9 ani (1907—1915), au ieşit în total din obşte numai circa 2 500 000 de gospodării ţărăneşti. De dreptul de a ieşi din obşte a făcut uz în primul rînd burghezia sătească, care a căpătat astfel posibilitatea de a-şi consolida gospodăria. De asemenea ieşeau din obşte o parte din ţăranii săraci, care voiau să-şi vîndă loturile lor de pămînt şi să rupă definitiv cu satul. Împovărată de nevoi, mica gospodărie ţărănească continuă să rămînă într-o stare de mizerie şi de înapoiere.

Politica agrară stolîpinistă care n-a înlăturat principala contradicţie — contradicţia dintre întreaga ţărănime şi moşieri — a dus mai departe la ruinarea maselor ţărănimii, la ascuţirea contradicţiilor de clasă dintre chiaburime şi sărăcimea satelor. — *122.*

65 *Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.* s-a ţinut la Praga în zilele de 5—17 (18—30) ianuarie 1912. Şedinţele conferinţei au avut loc în Casa poporului, la sediul redacţiei ziarului social-democrat ceh.

La conferinţă au fost reprezentate peste 20 de organizaţii de partid. Au participat delegaţi din Petersburg, Moscova, Regiunea industrială centrală, Saratov, Tiflis, Baku, Nikolaev, Kazan, Kiev, Ekaterinoslav, Dvinsk şi Vilno. Prigoana poliţienească şi alte dificultăţi au împiedicat sosirea la conferinţă a delegaţilor din partea organizaţiilor de partid din Ekaterinburg, Tiumen, Ufa, Samara, Nijni Novgorod, Sormovo, Lugansk, Rostov pe Don, Barnaul etc. Aceste organizaţii au trimis declaraţii scrise prin care îşi dădeau adeziunea la conferinţă. La conferinţă au participat reprezentanţi ai redacţiei Organului Central, ziarul „Soţial-Demokrat", ai redacţiei publicaţiei „Raboceaia Gazeta", ai Comitetului organizaţiei din străinătate, ai grupului de transporturi al C.C. al P.M.S.D.R. Toţi delegaţii erau bolşevici, cu excepţia a doi menşevici-partiiţi.

www.dacoromanica.ro

Printre delegaţii la conferinţă se numărau G. K. Ordjonikidze din partea organizaţiei din Tiflis, S. S. Spandarian din partea organizaţiei din Baku, E. P. Onufriev din partea organizaţiei din Petersburg, F. I. Goloşcekin din partea organizaţiei din Moscova. Comitetul organizaţiei din străinătate era reprezentat de N. A. Semaşko, iar grupul de transporturi al C.C. de I. A. Peatniţki.

V. I. Lenin a participat la conferinţă ca delegat din partea redacţiei Organului Central.

Pe ordinea de zi a conferinţei au figurat următoarele probleme : 1) Rapoarte (raportul Comisiei de Organizare din Rusia, rapoartele organizaţiilor locale, raportul Organului Central etc.) ; 2) Constituirea conferinţei ; 3) Momentul actual şi sarcinile partidului ; 4) Alegerile pentru Duma a IV-a de stat ; 5) Fracţiunea din Dumă ; 6) Asigurările sociale de stat pentru muncitori ; 7) Mişcarea grevistă şi sindicatele ; 8) „Campania de petiţii" ; 9) Despre lichidatorism ; 10) Sarcinile social-democraţilor în lupta împotriva foametei ; 11) Literatura de partid ; 12) Probleme organizatorice ; 13) Munca de partid în străinătate ; 14) Alegeri ; 15) Diverse. În total s-au ţinut 23 de şedinţe.

Conferinţa a fost condusă de Lenin. El a rostit cuvîntul de deschidere şi o cuvîntare în problema constituirii conferinţei, a prezentat rapoarte cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului şi cu privire la activitatea Biroului socialist internaţional, a făcut o serie de comunicări, a luat parte la dezbaterile în legătură cu activitatea Organului Central, sarcinile social-democraţiei în lupta împotriva foametei, problema organizatorică, activitatea organizaţiei de partid din străinătate şi în legătură cu o serie de alte probleme, a făcut însemnări referitoare la rapoartele organizaţiilor locale. Lenin a prezentat proiecte de rezoluţii în toate problemele importante de pe ordinea de zi a conferinţei. El a redactat minuţios rezoluţiile adoptate de conferinţă. Procesele-verbale ale conferinţei nu au fost găsite pînă în prezent. Însemnările luate la unele şedinţe care s-au păstrat sînt cu totul disparate şi defectuoase.

În prima şedinţă a conferinţei a fost ascultat raportul de activitate al Comisiei de Organizare din Rusia (C.O.R.) pentru convocarea conferinţei, prezentat de G. K. Ordjonikidze. La propunerea lui Lenin, în rezoluţia conferinţei s-a relevat importanţa deosebită a muncii depuse de C.O.R. pentru unirea tuturor organizaţiilor de partid din Rusia şi pentru renaşterea partidului (vezi volumul de faţă, pag. 139). Dat fiind că la conferinţă au fost reprezentate aproape toate organizaţiile de partid care activau în Rusia, conferinţa a declarat într-o rezoluţie specială că „se constituie ca conferinţă generală de partid a P.M.S.D.R., care este organul suprem al partidului". Conferinţa de la Praga a jucat de fapt rolul unui congres al partidului.

Conferinţa a adoptat o rezoluţie specială în problema absenţei delegaţiilor din partea centrelor naţionale. Organizaţiile social-democrate naţionale au fost invitate în cîteva rînduri la confe-

www.dacoromanica.ro

rință, dar organele lor de conducere — C.C. al Bundului, Conducerea centrală a social-democrației din Polonia și Lituania, C.C. al Social-democrației din Ținutul leton — nu numai că au refuzat să participe la lucrările conferinței, dar au și desfășurat o campanie pentru nerecunoașterea ei. Conferința a declarat că întreaga răspundere pentru absența reprezentanților organizațiilor social-democrate naționale revine organelor lor de conducere. Ea a însărcinat C.C. al P.M.S.D.R. să lupte neobosit pentru stabilirea unor relații normale cu organizațiile naționale și și-a exprimat convingerea că, „în pofida tuturor piedicilor, muncitorii social-democrați aparținînd tuturor naționalităților din Rusia vor lupta strîns uniți, umăr la umăr, pentru cauza proletară și împotriva tuturor dușmanilor clasei muncitoare" (op. cit., pag. 142).

În raportul lui Lenin „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului" și în rezoluția conferinței s-a făcut o profundă analiză a situației politice din țară și s-a subliniat creșterea stării de spirit revoluționare a maselor. Conferința a relevat că sarcina cuceririi puterii de către proletariat, care duce după sine țărănimea, continuă să fie sarcina revoluției democratice în Rusia.

Conferința a examinat rapoartele prezentate de organizațiile locale. Ea a relevat că în organizațiile locale munca de partid este dusă în spiritul apărării și întăririi organizațiilor și grupurilor ilegale de partid, în spiritul luptei împotriva lichidatorismului. Conferința a atras atenția că este necesar să se intensifice activitatea social-democrată în organizațiile muncitorești de masă legale.

Una dintre cele mai importante acțiuni ale conferinței a fost curățirea partidului de oportuniști. Rezoluțiile „Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor" și „Cu privire la organizația de partid din străinătate", adoptate de conferință, au avut o uriașă însemnătate principială și practică. Lichidatorii s-au grupat în jurul a două reviste legale: „Nașa Zarea" și „Delo Jizni". Conferința a declarat că, „prin comportarea sa, grupul de la «Nașa Zarea» și «Delo Jizni» s-a pus definitiv în afara partidului". Lichidatorii au fost excluși din P.M.S.D.R. Conferința a condamnat activitatea grupurilor antipartinice din străinătate: menșevicii-golosiști, vperediștii și troțkiștii. Ea a declarat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o organizație de partid unică, care, sub controlul și sub conducerea C.C., să desfășoare o activitate de sprijinire a partidului și a arătat că grupurile din străinătate „care nu se supun centrului de activitate social-democrată din Rusia, adică C.C., și care provoacă dezorganizare stabilind relații separate cu Rusia peste capul C.C. nu se pot folosi de numele P.M.S.D.R.". Aceste rezoluții au jucat un rol deosebit de important în întărirea unității partidului marxist din Rusia.

Problema participării la campania electorală pentru Duma a IV-a de stat a ocupat un loc important în lucrările conferinței. Conferința a subliniat că sarcina principală a partidului în alegeri și a fracțiunii social-democrate în Dumă o constituie pro-

www.dacoromanica.ro

paganda socialistă de clasă şi organizarea clasei muncitoare. Ea a arătat că lozincile principale ale partidului în alegerile pentru Dumă sînt revendicările fundamentale cuprinse în programul-minimum : republică democratică ; ziua de lucru de opt ore ; confiscarea întregului pămînt moşieresc.

Conferinţa a contopit două puncte de pe ordinea de zi : problemele organizatorice şi problema mişcării greviste şi a sindicatelor. În legătură cu aceste două puncte s-a adoptat o rezoluţie comună : „Cu privire la caracterul şi la formele organizatorice ale muncii de partid". În cuvîntarea rostită în problema organizatorică, Lenin a arătat specificul formelor muncii organizatorice, impuse de sarcinile din momentul respectiv. Crearea unor celule de partid elastice, mobile, cu un număr mic de membri, a spus Lenin, trebuie să asigure promovarea liniei partidului în fiecare domeniu al activităţii legale, trebuie să facă ca întreaga activitate legală să fie pătrunsă de spirit partinic. Lenin a atras atenţia asupra importanţei folosirii cu pricepere de către organizaţiile de partid a tuturor formelor activităţii legale, în primul rînd a activităţii fracţiunii din Dumă, a sindicatelor şi a asociaţiilor muncitoreşti legale. Toate propunerile făcute de Lenin în cuvîntarea sa în problema organizatorică au fost incluse în rezoluţia adoptată de conferinţă.

În rezoluţia cu privire la sarcinile partidului în lupta împotriva foametei se arăta că organizaţiile de partid trebuie să explice ţăranilor legătura dintre foamete şi politica ţarismului şi să îndrumeze activitatea maselor pe făgaşul luptei organizate împotriva monarhiei ţariste.

Conferinţa a aprobat proiectul de modificări în statutul de organizare a partidului, care fusese adoptat în 1907 la Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului, proiect propus de Lenin. Ea a declarat ziarul „Soţial-Demokrat" Organ Central al partidului. Lenin a fost ales în redacţia Organului Central. Conferinţa a relevat meritele publicaţiei „Raboceaia Gazeta" în lupta pentru partid şi pentru partinitate, a chemat organizaţiile de partid locale să-i acorde un sprijin multilateral şi a declarat-o organ oficial al Comitetului Central al partidului.

În raportul cu privire la Biroul socialist internaţional şi în răspunsurile date la întrebările delegaţilor, Lenin a prezentat multilateral activitatea B.S.I. El a stăruit îndeosebi asupra stării de lucruri din rîndurile social-democraţiei germane, asupra luptei dintre social-democraţii revoluţionari şi reformişti. Lenin a arătat că în social-democraţia germană, aparent unitară, s-au conturat diverse curente care „caută să răzbată la suprafaţă" şi că un conflict între reformişti şi social-democraţii revoluţionari este inevitabil. El a criticat cu asprime atitudinea oportunistă a unor membri ai delegaţiei germane din B.S.I.

Conferinţa a adoptat o serie de rezoluţii importante cu privire la problemele internaţionale. Ea a subliniat însemnătatea mondială a luptei revoluţionare a poporului chinez, care duce la eliberarea Asiei şi subminează dominaţia burgheziei europene ;

www.dacoromanica.ro

a protestat împotriva politicii agresive a ţarismului şi a imperialismului englez faţă de Persia (Iran) ; a relevat că muncitorii din Rusia şi din Finlanda au sarcini comune în lupta împotriva ţarismului rus şi a burgheziei contrarevoluţionare. Delegaţii la conferinţă au trimis un mesaj de salut social-democraţiei germane ; acest mesaj scris de către Lenin la propunerea conferinţei, releva importanta victorie repurtată de social-democraţia germană în alegerile pentru Reichstag. Aceste hotărîri ale conferinţei reflectă în mod pregnant principiile internaţionalismului proletar.

La Conferinţa de la Praga a fost ales Comitetul Central al partidului. Din C.C. făceau parte : Lenin, F. I. Goloşcekin, G. K. Ordjonikidze, S. S. Spandarian şi alţii. Conferinţa a acordat C.C. dreptul de a face cooptări de noi membri. Chiar la prima şedinţă a C.C., care s-a ţinut în timpul lucrărilor conferinţei, a fost cooptat în C.C. I. V. Stalin. Pentru eventualitatea cînd vreunul din membrii C.C. ar fi fost arestat, au fost confirmaţi ca membri supleanţi ai C.C. : A. S. Bubnov, M. I. Kalinin, E. D. Stasova, S. G. Şaumian. Ulterior au fost cooptaţi în C.C. G. I. Petrovski şi I. M. Sverdlov. Pentru conducerea activităţii revoluţionare în Rusia a fost creat un centru practic : Biroul din Rusia al C.C. Lenin a fost ales reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional.

Conferinţa de la Praga a P.M.S.D.R. a jucat un rol excepţional în construirea partidului bolşevic, partid de tip nou. Ea a făcut bilanţul unei întregi perioade istorice a luptei bolşevicilor împotriva menşevicilor, consfinţind victoria bolşevicilor. Menşevicii-lichidatori au fost alungaţi din partid. Pe baza hotărîrilor conferinţei s-au unit organizaţiile de partid locale. Conferinţa a întărit partidul ca organizaţie pe întreaga Rusie. Ea a definit linia politică şi tactică a partidului în condiţiile noului avînt revoluţionar. Curăţindu-şi rîndurile de oportunişti, partidul bolşevic s-a situat în fruntea noului şi puternicului avînt al luptei revoluţionare a maselor populare. Conferinţa de la Praga a avut o mare însemnătate internaţională. Ea a dat elementelor revoluţionare din partidele Internaţionalei a II-a un exemplu de luptă hotărîtă împotriva oportunismului, mergînd pînă la ruptură organizatorică totală cu oportuniştii. — *127.*

66 Vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 199). — *137.*

67 *Bundul* („Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia şi Rusia") a fost organizat în 1897, la congresul de constituire a grupurilor social-democrate evreieşti care a avut loc la Vilno ; el grupa în special elementele semiproletare ale meşteşugărimii evreieşti din regiunile apusene ale Rusiei. La primul Congres al P.M.S.D.R. (1898), Bundul a intrat în acest partid „ca organizaţie autonomă, de sine stătătoare doar în problemele care privesc proletariatul evreiesc" („Rezoluţiile şi

www.dacoromanica.ro

hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 14).

Bundul era exponentul naţionalismului şi al separatismului în rîndurile mişcării muncitoreşti din Rusia. În aprilie 1901, Congresul al IV-lea al Bundului a hotărît să modifice relaţiile organizatorice dintre el şi P.M.S.D.R., care fuseseră stabilite de primul Congres al P.M.S.D.R. Într-una din rezoluţiile sale, congresul Bundului a declarat că consideră P.M.S.D.R. drept o uniune federativă de organizaţii naţionale şi că Bundul trebuie să reprezinte, în cadrul P.M.S.D.R., o parte federativă.

La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., după ce i-a fost respinsă cererea de a fi recunoscut drept unicul reprezentant al proletariatului evreiesc, Bundul s-a retras din partid. În 1906, pe baza unei hotăriri a Congresului al IV-lea (de unificare) al partidului, Bundul a intrat din nou în P.M.S.D.R.

În cadrul P.M.S.D.R., bundiştii au sprijinit întotdeauna aripa oportunistă a partidului (pe „economişti", menşevici şi lichidatori) şi au dus o luptă permanentă împotriva bolşevicilor şi a bolşevismului. Revendicării programatice a bolşevicilor cu privire la dreptul naţiunilor la autodeterminare, Bundul îi opunea revendicarea autonomiei naţional-culturale. În anii reacţiunii stolîpiniste şi ai noului avînt revoluţionar, Bundul s-a situat pe poziţii lichidatoriste şi a participat activ la crearea Blocului antipartinic din august. În timpul primului război mondial, bundiştii s-au situat pe poziţiile social-şovinismului. În 1917 Bundul a sprijinit Guvernul provizoriu burghez şi a luptat de partea duşmanilor Revoluţiei Socialiste din Octombrie. În anii intervenţiei militare străine şi ai războiului civil, conducătorii Bundului s-au unit definitiv cu forţele contrarevoluţiei. În acelaşi timp, printre membrii de rînd ai Bundului s-a conturat o cotitură în favoarea colaborării cu Puterea sovietică. În martie 1921, Bundul s-a autolichidat, iar o parte din membrii săi au intrat în P.C. (b) din Rusia, în cadrul normelor generale. — *141.*

68 *Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania* (S.D.R.P. şi L.) — partid revoluţionar al clasei muncitoare poloneze ; a luat fiinţă în 1893 şi a activat mai întîi sub denumirea de Social-democraţia din Regatul Poloniei, iar din august 1900, după congresul organizaţiilor social-democrate din Polonia şi din Lituania, la care social-democraţii polonezi au fuzionat cu o parte din social-democraţii lituanieni, a adoptat denumirea de Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania (S.D.R.P. şi L.). Meritul acestui partid constă în faptul că a orientat mişcarea muncitorească poloneză spre o alianţă cu mişcarea muncitorească rusă şi a combătut naţionalismul.

În perioada revoluţiei din 1905—1907, S.D.R.P. şi L. a luptat sub lozinci apropiate de cele ale partidului bolşevic şi

www.dacoromanica.ro

a avut o atitudine intransigentă față de burghezia liberală. Totodată însă S.D.R.P. și L. a comis o serie de greșeli ; ea nu înțelegea teoria leninistă a revoluției socialiste, nu înțelegea rolul conducător al partidului în revoluția democratică, subaprecia rolul țărănimii ca aliat al clasei muncitoare și însemnătatea mișcării de eliberare națională. Criticînd concepțiile greșite ale S.D.R.P. și L., V. I. Lenin releva totodată meritele ei față de mișcarea revoluționară din Polonia. El sublinia că social-democrații polonezi „au creat pentru prima oară un partid pur proletar în Polonia și au proclamat extrem de importantul principiu al celei mai strînse alianțe dintre muncitorul polonez și cel rus în lupta lor de clasă" (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 436). La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. din 1906, S.D.R.P. și L. a fost primită în P.M.S.D.R. ca organizație teritorială.

După înfrîngerea revoluției din 1905—1907, în cadrul S.D.R.P. și L. au apărut divergențe legate de problemele interne de partid. Aceste divergențe au dus, la începutul anului 1912, la scindarea social-democrației poloneze în adepții Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. (așa-numiții „zajondoviști"), care au adoptat o poziție împăciuitoristă față de lichidatori și un timp au sprijinit practic curentele antibolșevice din P.M.S.D.R., și într-o grupare sprijinită de organizațiile de partid din Varșovia și Lodz (așa-numiții „rozlamoviști"), care a stabilit contacte cu bolșevicii și a susținut linia C.C. al P.M.S.D.R.

În timpul primului război mondial, S.D.R.P. și L. a luptat activ împotriva adepților lui Pilsudski și a național-democraților, care sprijineau pe imperialiștii străini, situîndu-se pe o poziție ce se apropia în linii mari de poziția bolșevicilor. Ea a comis însă și o serie de greșeli și nu a luptat cu consecvență împotriva centriștilor și împăciuitoriștilor.

S.D.R.P. și L. a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și a luptat pentru izbînda revoluției proletare în Polonia. În decembrie 1918, la Congresul de unificare al S.D.R.P. și L. și al „leviței"-P.P.S., ambele partide au fuzionat, formînd Partidul muncitoresc comunist din Polonia. — *141.*

69 *Socialiștii-revoluționari* (eserii) — partid mic-burghez din Rusia ; a luat ființă pe la sfîrșitul anului 1901 și începutul anului 1902, prin contopirea mai multor cercuri și grupuri narodnice („Uniunea socialiștilor-revoluționari", Partidul socialiștilor-revoluționari etc.). A avut ca organe de presă oficiale ziarul „Revoliuționnaia Rossiia" (1900—1905) și revista „Vestnik Russkoi Revoliutii" (1901—1905). Eserii nu vedeau deosebirile de clasă dintre proletariat și micul proprietar, estompau diferențierea de clasă și contradicțiile din sînul țărănimii, negau rolul conducător al proletariatului în revoluție. Concepțiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodniciste și revizioniste. Eserii, după cum spunea Lenin, încercau să cîrpească „găurile narod-

www.dacoromanica.ro

nicismului cu peticile «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului" (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 283). Tactica terorii individuale, pe care eserii o propagau ca principală metodă de luptă împotriva absolutismului, aducea serioase prejudicii mișcării revoluționare și frîna organizarea maselor în vederea luptei revoluționare.

Programul agrar al eserilor prevedea desființarea proprietății private asupra pămîntului și trecerea lui la dispoziția obștilor, înfăptuirea folosinței „egalitare" a pămîntului, bazată pe „principiul muncii", precum și dezvoltarea cooperației. În acest program, pe care eserii îl numeau program de „socializare a pămîntului", nu era în realitate nimic socialist. Analizînd programul eserilor, V. I. Lenin a arătat că menținerea producției de mărfuri și a gospodăriei individuale pe pămîntul comun nu înlătură dominația capitalului, nu izbăvește pe țăranii muncitori de exploatare și de primejdia ruinării; în condițiile capitalismului, țăranii cu gospodărie mică nu-și pot găsi salvarea nici în cooperație, pentru că ea servește la îmbogățirea burgheziei sătești. În același timp, Lenin releva că, fără a fi socialistă, revendicarea de a introduce folosința egalitară a pămîntului avea un caracter democrat-revoluționar, istoricește progresist, deoarece era îndreptată împotriva reacționarei proprietăți funciare moșierești.

Partidul bolșevic a demascat încercările eserilor de a se deghiza în socialiști, a dus împotriva lor o luptă perseverentă în vederea cîștigării țărănimii, a arătat cît de dăunătoare este pentru mișcarea muncitorească tactica terorii individuale, folosită de ei. Totodată, bolșevicii consimțeau să încheie, în anumite condiții, acorduri vremelnice cu eserii pentru a duce împreună lupta împotriva țarismului.

Lipsa de omogenitate a țărănimii ca clasă a determinat, în ultimă analiză, nestatornicia politică și ideologică și fărîmițarea organizatorică a partidului eserilor, oscilările lui permanente între burghezia liberală și proletariat. Încă din timpul primei revoluții ruse s-a desprins din partidul eserilor aripa dreaptă, care a format Partidul socialist-populist al muncii (enesii), partid legal care prin concepțiile sale se apropia de cadeți, și aripa stîngă, care a format uniunea semianarhistă a „maximaliștilor". În perioada reacțiunii stolîpiniste, partidul eserilor a trecut printr-un proces de totală descompunere ideologică și organizatorică. În timpul primului război mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe pozițiile social-șovinismului.

După victoria revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, eserii împreună cu menșevicii și cu cadeții au constituit principalul sprijin al Guvernului provizoriu burghezo-moșieresc contrarevoluționar, iar liderii partidului lor (Kerenski, Avksentiev, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea țărănimii de a se trece la lichidarea proprietății funciare moșierești, s-a pronun-

www.dacoromanica.ro

ţat pentru menţinerea proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului; miniştri eseri din Guvernul provizoriu trimiteau detaşamente de represiune împotriva ţăranilor care ocupau pămînturile moşiereşti.

La sfîrşitul lunii noiembrie 1917, aripa stîngă a eserilor a format partidul de sine stătător al eserilor de stînga. Căutînd să-şi menţină influenţa lor în rîndul maselor ţărăneşti, eserii de stînga au recunoscut de formă Puterea sovietică şi au încheiat un acord cu bolşevicii, dar curînd după aceea au păşit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice.

În anii intervenţiei militare străine şi ai războiului civil, eserii au desfăşurat o activitate subversivă contrarevoluţionară, au dat un sprijin activ intervenţioniştilor şi generalilor albgardişti, au participat la comploturi contrarevoluţionare şi au organizat acte teroriste împotriva lucrătorilor Statului sovietic şi a militanţilor partidului comunist. După terminarea războiului civil, eserii şi-au continuat activitatea lor duşmănoasă împotriva Statului sovietic, atît în interiorul ţării cît şi în tabăra emigranţilor albgardişti. — *146.*

70 Este vorba de ziarul „Soţial-Demokrat" (vezi adnotarea 6). — *160.*

71 Lenin se referă la confirmarea *Comitetului organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R.* (C.O.S.), ales la consfătuirea grupurilor bolşevice din străinătate, care a avut loc la Paris în decembrie 1911. La această consfătuire s-a hotărît crearea organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R. „pe baza renunţării la înţelegeri directe sau indirecte de orice fel cu lichidatorii-golosişti", „pe baza aplicării liniei cu adevărat partinice". În rezoluţia consfătuirii se arăta: „Înfiinţînd Organizaţia din străinătate a P.M.S.D.R. şi alegînd comitetul acestei organizaţii, consfătuirea hotărăşte: să organizeze pretutindeni secţii locale ale acestei Organizaţii din străinătate, considerînd necesară atragerea în aceste secţii a tuturor membrilor de partid care sînt de acord să sprijine Comisia de Organizare din Rusia, Organul Central şi publicaţia «Raboceaia Gazeta»" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 268). În Comitetul organizaţiei din străinătate, ales la consfătuire, au intrat N. A. Semaşko, M. F. Vladimirski, Inessa Armand şi alţii. Activitatea Comitetului organizaţiei din străinătate era condusă de V. I. Lenin.

Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R., confirmînd Comitetul organizaţiei din străinătate, a condamnat activitatea tuturor grupurilor antipartinice din străinătate şi a arătat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o organizaţie de partid unică, care să-şi desfăşoare munca sub controlul şi sub conducerea C.C.

C.O.S. a jucat un rol de seamă în unirea forţelor partidului, în lupta împotriva menşevicilor-lichidatori, a împăciuito-

www.dacoromanica.ro

riştilor, a troţkiştilor şi a celorlalţi oportunişti. C.O.S. reacţiona la toate evenimentele importante din Rusia şi la măsurile legate de conducerea muncii de partid şi a mişcării revoluţionare ruse ; ea ajuta C.C. la editarea literaturii de partid în străinătate.

În iulie 1912, Lenin scria muncitorilor elveţieni că Conferinţa generală de partid din „ianuarie 1912 *şi-a declinat*, printr-o rezoluţie specială, *orice răspundere pentru diferitele grupuri ruseşti din străinătate*" şi că „*pînă în prezent* Comitetul Central al partidului nostru *a confirmat numai o singură* organizaţie social-democrată rusă din străinătate, şi anume *Comitetul organizaţiilor din străinătate şi secţia din Zürich a acestui comitet*" (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 231).

C.O.S. şi-a încetat activitatea în 1917. — *162.*

72 Campania electorală pentru Reichstagul german s-a încheiat în ianuarie 1912 printr-o răsunătoare victorie a social-democraţiei germane. În Reichstag au fost aleşi 110 deputaţi social-democraţi, care întruniseră 4 500 000 de voturi.

Mesajul de salut adresat de P.M.S.D.R. social-democraţiei germane a fost publicat în ziarul „Vorwärts" nr. 22 din 27 ianuarie 1912. — *164.*

73 „*Jivoe Delo*" — cotidian legal al menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg între 20 ianuarie (2 februarie) şi 28 aprilie (11 mai) 1912. În total au apărut 16 numere. La ziar colaborau L. Martov, F. Dan, P. Akselrod şi alţii. V. I. Lenin denumea ziarul „Jivoe Delo" un „organ al politicii muncitoreşti liberale". — *165.*

74 Conform regulamentului alegerilor pentru Duma de stat, cele cinci oraşe mari în care se ţineau alegeri directe cu balotaj erau Petersburg, Moscova, Riga, Kiev şi Odesa. — *169.*

75 „*Golos Zemli*" — cotidian de orientare burghezo-liberală ; a apărut la Petersburg între 10 (23) ianuarie şi 10 (23) martie 1912.

„*Russkoe Slovo*" — cotidian ; a apărut la Moscova începînd din 1895 (primul număr, de probă, a apărut în 1894) ; editorul ziarului era I. D. Sîtin. Fiind formal un ziar fără partid, el apăra interesele burgheziei ruse de pe poziţii liberale moderate. Ziarul avea rubrici de informaţii bine organizate. El a fost primul ziar din Rusia care a avut corespondenţi proprii în toate oraşele mari ale ţării şi în numeroase capitale ale lumii.

Ziarul a fost suspendat în noiembrie 1917 pentru publicarea unor ştiri calomnioase antisovietice. Începînd din ianuarie 1918, el a apărut cîtva timp sub denumirile de „Novoe Slovo" şi „Naşe Slovo" ; în iulie 1918 a fost suspendat definitiv.

www.dacoromanica.ro

„Kievskaia Mîsl" — cotidian de orientare burghezo-democratică ; a apărut la Kiev din 1906 pînă în 1918. Pînă în 1915 ziarul a apărut cu suplimente săptămînale ilustrate, iar din 1917 a avut două ediţii : una de dimineaţă şi una de seară. — *170.*

76 *„Vozrojdenie"* — revistă legală a menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Moscova din decembrie 1908 pînă în iulie 1910, la început lunar, iar în 1910 bilunar. La revistă au colaborat F. Dan, L. Martov, A. Martînov şi alţii. — *172.*

77 *„Russkaia Mîsl"* — revistă lunară pentru literatură şi politică ; a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918. Pînă în 1905 a avut o orientare narodnicistă-liberală (în perioada 1880—1885 a apărut sub îngrijirea lui V. M. Lavrov). În ultimul deceniu al secolului trecut, revista publica uneori articole scrise de marxişti. În această perioadă au colaborat la „Russkaia Mîsl" o serie de scriitori progresişti : D. N. Mamim-Sibireak, G. I. Uspenski, V. G. Korolenko, A. M. Gorki, A. P. Cehov şi alţii. După revoluţia din 1905 — organ al aripii drepte a partidului cadet ; a apărut sub îngrijirea lui P. B. Struve. A propovăduit naţionalismul, „vehismul", obscurantismul clerical ; a apărat proprietatea moşierească. — *173.*

78 Personaje din operele lui M. E. Saltîkov-Şcedrin. *Tverdoonto,* administrator în retragere, călător — eroul seriei de reportaje „Peste hotare". *Ugrium-Burceev* — figură satirică de guvernator de oraş, zugrăvit de M. E. Saltîkov-Şcedrin în lucrarea „Povestea unui oraş" şi care a devenit un nume comun pentru reacţionari, pentru demnitarii obtuzi şi mărginiţi. — *182.*

79 *Biroul socialist internaţional* (B.S.I.) — organ executiv şi informativ permanent al Internaţionalei a II-a ; hotărîrea de a se crea un Birou socialist internaţional, format din reprezentanţi ai partidelor socialiste din toate ţările, a fost adoptată la Congresul de la Paris al Internaţionalei a II-a (septembrie 1900). Ca reprezentanţi ai social-democraţilor ruşi în B.S.I. au fost aleşi G. V. Plehanov şi B. N. Kricevski. Începînd din 1905, reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I. a fost V. I. Lenin. Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. a reales pe V. I. Lenin ca reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I.

Raportul lui Lenin către Biroul socialist internaţional a fost trimis la 18 martie (st. n.) 1912 de secretarul B.S.I., C. Huysmans, în calitate de comunicat oficial asupra Conferinţei generale a P.M.S.D.R. tuturor partidelor socialiste. Comunicatul era anexat la circulara nr. 4 a B.S.I., prin care se cerea partidelor socialiste să-l publice în organele lor de presă. El a fost publicat în organul Partidului muncitoresc belgian, ziarul „Le Peuple", nr. din 23 martie 1912 şi în organul central al social-democraţiei germane, ziarul „Vorwärts", nr. 72

www.dacoromanica.ro

din 26 martie 1912 (Suplimentul nr. 1). Ziarul „Vorwärts" însoţea comunicatul asupra conferinţei de comentariile calomnioase ale lui Troţki (vezi în legătură cu aceasta articolul lui Lenin „Anonimul de la «Vorwärts» şi starea de lucruri din P.M.S.D.R." — volumul de faţă, pag. 213—226). — *183.*

80 „*Platforma electorală a P.M.S.D.R.*" a fost scrisă de V. I. Lenin la Paris, la începutul lunii martie 1912. La baza platformei au stat hotărîrile Conferinţei a VI-a generală („de la Praga") a P.M.S.D.R. Platforma electorală a fost aprobată de Comitetul Central şi editată în Rusia (la Tiflis) în foaie volantă sub semnătura C.C. Foaia volantă a fost expediată în 18 localităţi, printre care se numărau marile centre proletare. Ea a fost reprodusă după foaia volantă editată în Rusia, ca supliment la nr. 26 al ziarului „Soţial-Demokrat". Platforma electorală era un document programatic combativ, care cuprindea chemarea la luptă pentru revoluţie. Lenin atribuia o însemnătate excepţională platformei electorale a partidului şi demasca încercările lichidatorilor de a formula o platformă legală oportunistă, „pentru alegeri". Vezi în legătură cu aceasta articolele lui Lenin „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a" şi „Platforma reformiştilor şi platforma social-democraţilor revoluţionari" (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 223—227, 368—376).

Trimiţînd redacţiei ziarului „Zvezda" copia foii volante „Platforma electorală a P.M.S.D.R.", Lenin a scris pe ea următorul post-scriptum: „Platforma de faţă se trimite numai pentru *informarea tuturor*, în special a *ticluitorilor* de platforme. E timpul *să se renunţe la ticluirea* de platforme din moment ce *există* o platformă aprobată şi publicată de Comitetul Central (în Rusia *a şi apărut* o foaie volantă cu această platformă; noi însă nu avem *decît un singur* exemplar şi nu vi-l putem trimite; de aceea îl copiem şi vă trimitem copia)" (Opere, vol. 17, E.S.P.L.P. 1957, pag. 495). — *186.*

81 Este vorba de două ucazuri ale guvernului ţarist din 4 (17) martie 1906 — regulamentele provizorii cu privire la asociaţii şi uniuni şi cu privire la întruniri. Aceste ucazuri permiteau organizarea de asociaţii, uniuni şi întruniri, dar totodată puneau o serie de impedimente care le făceau de fapt ineficiente. Ministerul afacerilor interne avea dreptul nu numai să desfiinţeze asociaţiile şi uniunile după bunul său plac, dar să şi refuze înregistrarea unor asociaţii şi uniuni noi. — *189.*

82 Articolul „*Cărţile pe faţă*", îndreptat împotriva lichidatorilor, a fost scris de Lenin la Paris în martie 1912, în legătură cu problema tacticii partidului în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. Articolul, care era destinat ziarului bolşevic „Zvezda", n-a apărut în acea perioadă. El era însoţit de o scrisoare către redacţia ziarului, intitulată „Post-scriptum".

www.dacoromanica.ro

Această scrisoare, nefiind legată direct de conținutul articolului, urmează să fie inclusă în volumul care va cuprinde scrisorile lui V. I. Lenin din perioada respectivă. — *195.*

83 Principatul Monaco — mic stat pe țărmul Mării Mediterane, învecinat cu Franța; principala sa sursă de existență o constituie veniturile pe care i le aduce cazinoul din Monte Carlo. *„Limbajul principatului Monaco"* înseamnă limbajul jocurilor de noroc. — *195.*

84 *„Jizn"* — revistă social-politică legală, organ al menșevicilor lichidatori; a apărut la Moscova în august și septembrie 1910. Au apărut în total două numere. — *196.*

85 În februarie 1912, T. O. Belousov, menșevic-lichidator, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Irkutsk, a depus la fracțiunea social-democrată din Dumă o declarație în care anunța că părăsește fracțiunea. Fracțiunea social-democrată a hotărît în unanimitate ca Belousov să-și depună imediat mandatul de deputat. Hotărîrea fracțiunii a fost publicată în ziarul „Zvezda" nr. 12 din 23 februarie 1912. Peste două zile, Belousov a publicat în ziarul „Reci" o scrisoare, reprodusă și de ziarul „Jivoe Delo", în care ataca hotărîrea fracțiunii, încercînd să-și justifice ieșirea din cadrul fracțiunii. Problema retragerii lui Belousov din Dumă a fost discutată la 29 februarie (13 martie) 1912, în cadrul unei ședințe a comitetului de bursă din Irkutsk. Reprezentanții industriei și comerțului l-au rugat pe Belousov să nu renunțe la titlul de membru al Dumei de stat. Belousov a exprimat mulțumiri comitetului „pentru sprijinul și încrederea acordată". Cînd și-a scris articolul, Lenin nu avea cunoștință de corespondența lui Belousov cu comitetul de bursă din Irkutsk. Publicînd articolul lui Lenin, redacția ziarului „Zvezda" a făcut cunoscut cititorilor și conținutul acestei corespondențe.

După apariția articolului lui Lenin în ziarul „Zvezda", Belousov a trimis fracțiunii o nouă declarație, plină de injurii la adresa social-democrației revoluționare. — *200.*

86 Broșura *„Anonimul de la «Vorwärts» și starea de lucruri din P.M.S.D.R."* („Der Anonymus aus dem «Vorwärts» und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands") a fost scrisă de V. I. Lenin în martie 1912 și constituie răspunsul la articolul anonim calomnios publicat de Troțki în ziarul „Vorwärts" (organul central al social-democrației germane) împotriva Conferinței de partid de la Praga și a hotărîrilor ei. Oportuniștii germani de la „Vorwärts" au refuzat să publice răspunsul lui Lenin la atacurile lui Troțki. Pentru o justă informare a muncitorilor germani asupra importanței Conferinței de la Praga, redacția ziarului „Sotial-Demokrat" a

www.dacoromanica.ro

publicat răspunsul lui Lenin într-o broşură în limba germană. Broşura a fost expediată unui număr de 600 de adresanţi: redacţiilor publicaţiilor social-democrate germane, comitetelor locale, unor biblioteci. Caracterizînd articolul lui Troţki din „Vorwärts", Lenin scria: „...Articolele informatorului anonim al ziarului «Vorwärts» au un asemenea iz de lăudăroşenie neobrăzată şi de minciună înflorată, încît e în afară de orice îndoială că executarea comenzii făcute de lichidatori pentru furnizarea acestor articole a încăput pe mîini bune" (volumul de faţă, pag. 265).

Lucrarea lui Lenin a jucat un rol important în apărarea hotărîrilor Conferinţei de la Praga şi în demascarea atacurilor calomnioase ale lui Troţki la adresa conferinţei. — *213.*

87 „*Vorwärts*" — cotidian, organul central al Partidului social-democrat din Germania; a început să apară la Berlin din 1891 sub denumirea de „Vorwärts. Berliner Volksblatt", potrivit unei hotărîri a Congresului de la Halle al partidului; era o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt", care apărea din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut diversele manifestări de oportunism. În ultimii ani ai secolului trecut, după moartea lui Engels, redacţia ziarului a încăput în mîinile aripii drepte a partidului şi a publicat sistematic articole scrise de oportunişti. Prezentînd în mod tendenţios lupta dusă în cadrul P.M.S.D.R. împotriva oportunismului şi revizionismului, „Vorwärts" a sprijinit pe „economişti", iar mai tîrziu, după scindarea partidului, pe menşevici. În anii reacţiunii, „Vorwarts" a publicat articole calomnioase scrise de Troţki, fără a da lui Lenin şi bolşevicilor posibilitatea de a le dezminţi şi de a înfăţişa în mod obiectiv starea de lucruri din partid. În timpul primului război mondial, „Vorwärts" s-a situat pe poziţiile social-şovinismului; după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre centrele de propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — *215.*

88 Este vorba de rezoluţia calomnioasă, antipartinică, adoptată la 12 martie (st. n.) 1912 la Paris, în cadrul unei consfătuiri la care au participat reprezentanţi ai Comitetului din străinătate al Bundului, ai grupului „Vpered", ai publicaţiei „Golos Soţial-Demokrata", ai „Pravdei" de la Viena a lui Troţki, ai menşevicilor-partiiţi şi ai împăciuitoriştilor. Rezoluţia era îndreptată împotriva Conferinţei a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. şi a hotărîrilor ei. Consfătuirea a hotărît ca textul acestei rezoluţii să fie adus la cunoştinţa Biroului socialist internaţional, Comitetelor Centrale şi organelor centrale ale partidelor socialiste din Germania, Franţa şi Austria, precum şi „deţinătorilor". Publicată în foaie volantă, rezoluţia a fost reprodusă în „Pravda" din Viena şi în nr. 4 al „Buletinului informativ" al Bundului. În legătură cu această rezoluţie, Lenin,

www.dacoromanica.ro

în calitate de reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional, a trimis o declarație de protest oficială, precum și o scrisoare către Huysmans, secretarul B.S.I. (vezi volumul de față, pag. 227—230, și Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 9—10). — *215*.

89 „*Dnevnik Soțial-Demokrata*" — publicație cu caracter neperiodic, care a fost editată de G. V. Plehanov, la Geneva, din martie 1905 pînă în aprilie 1912 (cu mari întreruperi). Au apărut 16 numere. Editarea ei a fost reluată în 1916 la Petrograd, dar n-a apărut decît un singur număr.

În primele opt numere (din anii 1905—1906), Plehanov a propagat concepții oportuniste menșevice de extremă dreaptă, a susținut ideea unui bloc al social-democrației cu burghezia liberală, a contestat necesitatea unei alianțe între proletariat și țărănime și a condamnat insurecția armată din decembrie.

În nr. 9—16 ale publicației, apărute în 1909—1912, Plehanov s-a ridicat împotriva menșevicilor-lichidatori și a luat apărarea organizațiilor de partid ilegale. Totuși, în principalele probleme de tactică, el continua să se situeze pe poziții menșevice. În nr. 1 din 1916 al publicației „Dnevnik Soțial-Demokrata" erau clar exprimate concepțiile social-șovine ale lui G. V. Plehanov. — *215*.

90 „*Sozialistische Monatshefte*" — principalul organ de presă al oportuniștilor germani și una din publicațiile revizionismului internațional. A apărut la Berlin din 1897 pînă în 1933. În timpul primului război mondial a avut o poziție social-șovinistă. — *218*.

91 *Partidul muncitoresc social-democrat din Letonia* a fost creat în iunie 1904, la primul său congres. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., din iunie 1905, a fost adoptat programul partidului, precum și o hotărîre cu privire la necesitatea unirii cu P.M.S.D.R.

La Congresul al IV-lea (de unificare) (din 1906) a fost primit în P.M.S.D.R. ca organizație teritorială. După congres a adoptat denumirea de Social-democrația din Ținutul leton. În anii noului avînt revoluționar, C.C. al Social-democrației din Letonia s-a situat pe o poziție împăciuitoristă față de lichidatoriști, iar reprezentantul lui a participat la conferința antipartinică din august 1912. — *218*.

92 Este vorba de rezoluția Conferinței a V-a a P.M.S.D.R. (conferința generală din 1908) „Despre unificarea organizațiilor naționale pe teren" (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 207). — *219*

www.dacoromanica.ro

93 *Legea excepțională împotriva socialiștilor* a fost introdusă în Germania în 1878, de guvernul Bismarck, în vederea luptei împotriva mișcării muncitorești și socialiste. Prin această lege erau interzise toate organizațiile partidului social-democrat, organizațiile muncitorești de masă, presa muncitorească și erau confiscate publicațiile socialiste ; social-democrații erau persecutați și expulzați din Germania. Dar represiunile nu au distrus partidul social-democrat, a cărui activitate a fost reorganizată și adaptată la condițiile ilegalității : a fost organizată apariția în străinătate a ziarului „Sozial-Demokrat", Organul Central al partidului, iar congresele partidului s-au ținut regulat (în 1880, 1883 și 1887) ; în Germania au fost repede refăcute, în condiții de ilegalitate, organizațiile și grupurile social-democrate, în fruntea cărora se afla Comitetul Central ilegal. În același timp, partidul a folosit pe scară largă posibilitățile legale pentru a-și întări legăturile cu masele și influența lui a crescut neîncetat : numărul voturilor întrunite de social-democrați în alegerile pentru Reichstag a crescut, din 1878 pînă în 1890, de peste trei ori. Un mare ajutor au primit social-democrații germani din partea lui K. Marx și F. Engels. Sub presiunea mișcării muncitorești, care căpătase o mare amploare și devenea din ce în ce mai puternică, în 1890 legea excepțională împotriva socialiștilor a fost abrogată. — *221.*

94 *„Prosveșcenie"* — revistă teoretică bolșevică legală lunară ; a apărut la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Revista a fost creată din inițiativa lui V. I. Lenin în locul revistei bolșevice „Mîsl", care apăruse la Moscova și fusese suspendată de guvernul țarist. La revistă au colaborat V. V. Vorovski, A. I. Ulianova-Elizarova, N. K. Krupskaia, V. M. Molotov, M. S. Olminski, I. V. Stalin, M. A. Saveliev. Lenin l-a invitat pe A. M. Gorki să conducă rubrica literară a revistei. Tirajul revistei atingea 5 000 de exemplare. Din Paris, iar apoi din Cracovia și din Poronino, Lenin a condus revista „Prosveșcenie" ; el redacta articole, întreținea o corespondență regulată cu membrii colegiului redacțional. În revistă au fost publicate lucrările lui Lenin : „Problemele principale ale campaniei electorale", „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului", „Note critice în problema națională", „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare", „Cum este disimulată călcarea unității prin țipete despre unitate", „Metodele de luptă ale intelectualității burgheze împotriva muncitorilor", și o serie de alte lucrări.

Revista îi demasca pe oportuniștii lichidatori, pe otzoviști, pe troțkiști, precum și pe naționaliștii burghezi, prezenta lupta clasei muncitoare în condițiile noului avînt revoluționar, populariza lozincile bolșevice în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat ; ea se pronunța împotriva revizionismului și centrismului din partidele Internaționalei a II-a, publica cronici asupra mișcării muncitorești internaționale. Revista a jucat

www.dacoromanica.ro

un rol remarcabil în educarea marxistă internaţionalistă a muncitorilor înaintaţi din Rusia.

În ajunul primului război mondial, revista „Prosveşcenie" a fost suspendată de guvernul ţarist. Ea şi-a reluat apariţia în toamna anului 1917 ; a apărut un singur număr (dublu) în care au fost publicate lucrările lui Lenin „Vor păstra oare bolşevicii puterea de stat ?" şi „Cu privire la revizuirea programului partidului". — *225.*

95 *Congresul socialist internaţional de la Copenhaga* (Congresul al VIII-lea al Internaţionalei a II-a) a avut loc între 28 august şi 3 septembrie 1910. La lucrările lui au participat 896 de delegaţi, care reprezentau ţări din Europa, America de Nord şi de Sud, Africa de sud şi Australia. La acest congres, Rusia, la fel ca şi Austria, Anglia, Germania şi Franţa, dispunea de 20 de voturi, dintre care social-democraţii (inclusiv social-democraţia lituaniană şi cea armeană) aveau 10 voturi, socialiştii-revoluţionari — 7, iar sindicatele — 3. P.M.S.D.R. era reprezentat la acest congres prin V. I. Lenin, G. V. Plehanov, A. M. Kollontai, A. V. Lunacearski etc. Pentru discutarea în prealabil şi elaborarea rezoluţiilor cu privire la diferite probleme au fost constituite 5 comisii : comisia pentru problemele cooperaţiei ; comisia pentru sindicate, pentru solidaritatea internaţională şi unitatea mişcării sindicale din Austria ; comisia pentru lupta împotriva războiului ; comisia pentru legislaţia muncii şi pentru problema şomajului ; comisia pentru elaborarea diferitelor rezoluţii, printre care cele cu privire la unitatea socialistă, la pedeapsa cu moartea, la situaţia din Finlanda, Argentina, Persia etc.

Lenin a făcut parte dintr-una din principalele comisii ale congresului, cea pentru problemele cooperaţiei. După lupta ce s-a desfăşurat în cadrul congresului în legătură cu rolul şi sarcinile cooperativelor în lupta revoluţionară a proletariatului şi cu raporturile dintre cooperative şi partidele socialiste, a fost adoptată o rezoluţie în care, după cum a arătat Lenin, „în linii generale, Internaţionala a definit just sarcinile cooperativelor proletare" (Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 376).

În rezoluţia cu privire la lupta împotriva războiului — „Tribunalele de arbitraj şi dezarmarea" —, congresul a aprobat rezoluţia adoptată de Congresul de la Stuttgart (1907) — „Militarismul şi conflictele internaţionale" —, care cuprindea amendamentele propuse de V. I. Lenin şi R. Luxemburg, prin care se cerea socialiştilor din toate ţările ca, folosind criza economică şi politică provocată de război, să caute să răstoarne burghezia. Rezoluţia adoptată de Congresul de la Copenhaga obliga de asemenea partidele socialiste şi pe reprezentanţii lor parlamentari să ceară guvernelor respective să treacă la reducerea armamentelor şi la rezolvarea conflictelor dintre state pe cale de arbitraj şi făcea apel la muncitorii din toate ţările să treacă la organizarea de proteste împotriva primejdiei războiului.

www.dacoromanica.ro

În vederea stabilirii unei legături mai strînse între marxiştii revoluţionari pe arena internaţională, Lenin a organizat în zilele congresului o consfătuire cu social-democraţii de stînga din Internaţionala a II-a, prezenţi la congres. În planul broşurii „Războiul european şi socialismul european" (pe care n-a mai scris-o), Lenin enumeră pe participanţii la consfătuire : din partea Franţei — J. Guesde şi Ch. Rappoport ; din partea Belgiei — de Brouckère ; din partea Germaniei — R. Luxemburg şi E. Wurm ; din partea Poloniei I. Marchlewski (Karski) ; din partea Spaniei — P. Iglesias ; din partea Austriei — A. Braun ; din partea Rusiei — V. I. Lenin, G. V. Plehanov ş.a. (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XIV, pag. 22). — *225*.

96 Scrisoarea lui V. I. Lenin a fost trimisă de Biroul socialist internaţional, la 12 aprilie (st. n.) 1912, tuturor partidelor socialiste, însoţită de circulara nr. 7 prin care se recomanda publicarea ei în presa de partid. — *227*.

97 *Legea electorală cadetă din 11 (24) decembrie 1905* — lege cu privire la alegerile pentru Duma de stat, promulgată de guvernul ţarist în toiul insurecţiei armate din Moscova. Această lege făcea numai impresia că lărgeşte drepturile electorale.

Spre deosebire de Duma „consultativă" a lui Bulîghin, cea prevăzută prin legea din 11 (24) decembrie 1905 urma să fie o Dumă „legislativă". Curiilor stabilite prin legile anterioare — curia proprietarilor funciari (moşierii) — curia orăşenească (burghezia) şi curia ţărănească — li se adăuga şi o curie muncitorească ; legea prevedea o oarecare lărgire a corpului electoral la oraşe, menţinînd însă neschimbat numărul total al delegaţilor din partea curiei orăşeneşti. Alegerile nu erau generale. Nu aveau drept de vot femeile şi peste 2 000 000 de bărbaţi care lucrau ca muncitori în întreprinderile mici, popoarele nomade, militarii şi tinerii care n-au împlinit vîrsta de 25 de ani. Votul nu era egal. Un delegat revenea la 2 000 de alegători în curia proprietarilor funciari, la 7 000 de alegători în curia orăşenească, la 30 000 de alegători în curia ţărănească şi la 90 000 de alegători în curia muncitorească, adică 1 vot moşieresc cîntărea cît 3 voturi ale burgheziei orăşeneşti, 15 voturi ţărăneşti sau 45 de voturi muncitoreşti. Delegaţii din partea curiei muncitoreşti alcătuiau numai 4% din numărul total al delegaţilor în alegerile pentru Duma de stat. Drepturile electorale erau acordate numai muncitorilor ocupaţi în fabrici, uzine şi industria minieră. În curia muncitorească erau admişi la vot numai muncitorii din întreprinderile cu cel puţin 50 de muncitori. Întreprinderile în care lucrau între 50 şi 1 000 de muncitori trimiteau cîte un împuternicit. Marile întreprinderi trimiteau cîte un împuternicit la fiecare 1 000 de oameni. Alegerile nu erau directe, ci indirecte. Pentru muncitori a fost stabilit un sistem de alegeri în trei trepte, iar pentru ţărani în patru trepte. În fapt, alegerile nu erau secrete.

Vorbind despre legea electorală din 11 (24) decembrie, care

www.dacoromanica.ro

asigura moşierilor şi capitaliştilor o majoritate copleşitoare în Duma de stat, Lenin a spus că această lege „este cea mai grosolană falsificare a reprezentanţei naţionale" (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediţia a doua, pag. 198). — *251.*

98 *„Zaprosî Jizni"* — revistă săptămînală ; a apărut la Petersburg în 1909—1912. La revistă colaborau cadeţi, „socialişti-populişti" şi menşevici-lichidatori. Lenin a calificat-o drept revistă „lichidatoristă-trudovică-vehistă". — *255.*

99 Este vorba de masacrarea muncitorilor neînarmaţi de la exploatările aurifere de la Lena din Siberia în ziua de 4 (17) aprilie 1912.

Stăpînii acestor exploatări erau capitalişti englezi asociaţi cu o serie de capitalişti ruşi, cu membrii familiei imperiale şi cu demnitari ţarişti. Proprietarii exploatărilor obţineau un profit anual de circa 7 000 000 de ruble. Capitaliştii şi acoliţii lor se dedau la tot felul de fărădelegi la aceste exploatări, situate în taigaua de nepătruns, la o distanţă de aproape 2 000 de kilometri de calea ferată transsiberiană. Munca de ocnă a muncitorilor era plătită cu salarii de mizerie, li se dădeau alimente alterate, soţiile şi copiii lor erau batjocoriţi. Nemaiputînd îndura batjocura şi silnicia, muncitorii de la exploatările de la Lena au declarat grevă la începutul lunii martie 1912. În fruntea grevei s-a pus grupul bolşevic, care se formase aici în toamna anului 1911. La 4 (17) martie 1912 a fost ales Comitetul central de grevă, condus de bolşevici. S-a elaborat un program de revendicări care urma să fie prezentat administraţiei : ziua de lucru de opt ore, sporirea salariilor cu 10—30%, desfiinţarea amenzilor, organizarea asistenţei medicale, îmbunătăţirea aprovizionării cu alimente şi a condiţiilor de locuit etc. Direcţia Societăţii exploatărilor aurifere de la Lena (Lenzoto) a respins toate aceste revendicări şi a hotărît să concedieze pe muncitorii grevişti, să înceteze de a le mai acorda alimente pe credit şi să-i evacueze din barăcile exploatării, condamnînd astfel pe muncitori şi familiile lor să moară de foame. Muncitorii s-au opus poliţiei venite să-i evacueze. Greviştii erau dîrzi. Ei nu se lăsau intimidaţi şi nici provocaţi. Greva avea un caracter paşnic şi organizat.

La cererea acţionarilor influenţi ai societăţii, englezi şi ruşi, autorităţile ţariste au hotărît să folosească armele împotriva greviştilor, cu scopul de a înfricoşa pe muncitorii din Rusia. Din ordinul departamentului poliţiei, în noaptea de 3 spre 4 (16 spre 17) aprilie au fost arestaţi o parte din membrii Comitetului central de grevă. Ca răspuns, în ziua de 4 (17) aprilie, circa 3 000 de muncitori s-au îndreptat spre mina de la Nadejdinsk, unde se afla procurorul, pentru a-i înmîna o plîngere împotriva acţiunilor abuzive ale autorităţilor şi o cerere de eliberare a celor arestaţi. Din ordinul căpitanului de jandarmi Treşcenkov, soldaţii au deschis focul împotriva muncitorilor. 270 de persoane au fost ucise şi alte 250 rănite.

www.dacoromanica.ro

Ştirea despre drama sîngeroasă de la Lena a stîrnit revolta clasei muncitoare din Rusia. În întreaga ţară au avut loc manifestaţii de stradă, mitinguri şi greve de protest. Fracţiunea social-democrată din Dumă a făcut o interpelare guvernului ţarist în legătură cu masacrul de la Lena. Răspunsul insolent al ministrului ţarist Makarov la această interpelare : „aşa a fost şi aşa va fi şi de aici înainte !" a sporit indignarea muncitorilor. La grevele de protest împotriva masacrului de la Lena au participat aproximativ 300 000 de muncitori. Ele s-au contopit cu grevele de 1 Mai, la care au luat parte circa 400 000 de muncitori. „Masacrul de la Lena — arăta V. I. Lenin — a prilejuit transformarea stării de spirit revoluţionare a maselor într-un avînt revoluţionar al maselor" (volumul de faţă, pag. 354—355). — *260.*

100 *„Russkoe Bogatstvo"* — revistă lunară ; a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918. La începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mîinile narodnicilor liberali în frunte cu N. K. Mihailovski. În jurul ei s-au grupat publicişti care ulterior au devenit membri de vază ai partidului socialiştilor-revoluţionari, ai partidului „socialiştilor-populişti" şi ai grupurilor de trudovici din Dumele de stat. Începînd din 1906, „Russkoe Bogatstvo" a devenit organul partidului semicadet al socialiştilor-populişti. — *260.*

101 *„Sovremennik"* — revistă lunară literară şi politică ; a apărut la Petersburg în anii 1911—1915. În jurul revistei erau grupaţi menşevici-lichidatori, eseri, „socialişti-populişti" şi liberali de stînga. Revista nu avea nici un fel de legături cu masele muncitoreşti. În 1914, Lenin a caracterizat orientarea revistei „Sovremennik" drept „un amestec de narodnicism şi marxism" (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 295). La începutul existenţei revistei, un rol de seamă a jucat A. V. Amfiteatrov ; în 1913—1915 ea a fost redactată de N. Suhanov (N. N. Ghimmer). Pe lista colaboratorilor revistei figurau : F. I. Dan, E. D. Kuskova, A. V. Lunacearski, L. Martov, G. V. Plehanov, S. N. Prokopovici, V. M. Cernov şi alţii. — *260.*

102 Este vorba de art. 129 al Codului penal al Imperiului rus, care prevedea pedepse aspre, mergînd pînă la deportare şi muncă silnică, pentru cuvîntări publice şi pentru difuzarea de publicaţii îndreptate împotriva guvernului ţarist. — *262.*

103 Lenin se referă la *„grupurile de iniţiativă ale militanţilor social-democraţi ai mişcării muncitoreşti legale"*, pe care menşevicii-lichidatori le-au creat la sfîrşitul anului 1910, opunîndu-le organizaţiilor de partid ilegale. „Grupurile de iniţiativă" erau considerate de lichidatori drept celule ale unui nou partid legal, larg, propovăduit de ei, care să se adapteze regimului stolîpinist de la 3 iunie. Lichidatorii au izbutit să creeze „grupuri de iniţia-

www.dacoromanica.ro

tivă" la Petersburg, Moscova, Ekaterinoslav şi Konstantinovka (Donbass). Acestea erau grupuleţe de intelectuali, care nu aveau nici o legătură cu clasa muncitoare. Ele se pronunţau împotriva luptei greviste şi a demonstraţiilor revoluţionare ale muncitorilor şi au luptat împotriva bolşevicilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. Centrele conducătoare ale „grupurilor de iniţiativă" erau publicaţia „Golos Soţial-Demokrata", editată de lichidatori în străinătate, precum şi organele legale ale lichidatorilor din Rusia — publicaţiile „Naşa Zarea" şi „Delo Jizni". — *263.*

104 Este vorba de Comitetul de organizare, constituit în ianuarie 1912 la o consfătuire a lichidatorilor — reprezentanţi ai Bundului, ai Comitetului regional Caucaz şi ai C.C. al Social-democraţiei din Ţinutul leton. La activitatea Comitetului de organizare participau intens, în afară de aceste organizaţii social-democrate naţionale, redacţiile publicaţiilor „Pravda" de la Viena şi „Golos Soţial-Demokrata", grupul „Vpered" şi reprezentanţi ai „grupului de iniţiativă" al lichidatorilor din Petersburg. Conducătorul de fapt al Comitetului de organizare era Troţki. Comitetul de organizare a fost organul oficial care a convocat conferinţa antipartinică din august 1912. — *265.*

105 *„Za Partiiu"* — foaie a menşevicilor-partiiţi şi a împăciuitoriştilor ; a apărut neperiodic la Paris între 16 (29) aprilie 1912 şi februarie 1914. Au apărut în total cinci numere. La această publicaţie colaborau G. V. Plehanov, S. A. Lozovski, A. I. Liubimov şi alţii. Ea era difuzată în mare parte în străinătate şi exprima în special concepţiile grupului plehanovist de la Paris. — *267.*

106 *Uniunea ţărănească* (Uniunea ţărănească din Rusia) — organizaţie democrat-revoluţionară care a luat fiinţă în 1905. Iniţiatorii acestei organizaţii au fost ţăranii din gubernia Moscova. În zilele de 31 iulie şi 1 august (13 şi 14 august) 1905 s-a ţinut la Moscova congresul de constituire, care a pus bazele Uniunii ţărăneşti din Rusia. În zilele de 6—10 (19—23) noiembrie 1905 a avut loc al doilea congres. La aceste congrese au fost elaborate programul şi tactica Uniunii. Uniunea ţărănească cerea libertăţi politice şi convocarea imediată a unei adunări constituante şi sprijinea tactica de boicotare a Dumei I de stat. Programul agrar al Uniunii prevedea desfiinţarea proprietăţii private asupra pămîntului, trecerea fără răscumpărare în mîinile ţăranilor a pămînturilor mănăstireşti, bisericeşti, domeniale, ale coroanei şi ale statului. Uniunea, care se afla sub influenţa socialiştilor-revoluţionari şi a liberalilor, a dat dovadă de inconsecvenţă, nehotărîre şi şovăieli mic-burgheze. Ea cerea lichidarea proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului, dar Uniunea consimţea să se acorde despăgubiri parţiale moşierilor. După cum spunea Lenin, ea era „o organizaţie... care, desigur, împărtăşea o seamă de prejudecăţi ale ţăranilor, care se lăsa influenţată de iluziile mic-

www.dacoromanica.ro

burgheze ale acestora (aşa cum şi socialiştii-revoluţionari de la noi se lasă influenţaţi), dar era o organizaţie a maselor incontestabil reală, avînd o «bază», o organizaţie incontestabil revoluţionară în esenţă, capabilă să aplice metode de luptă cu adevărat revoluţionare" (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediţia a doua, pag. 323). Chiar de la primii paşi ai activităţii sale, Uniunea ţărănească a avut de suferit represiuni din partea poliţiei. La începutul anului 1907, ea şi-a încetat existenţa. — *271.*

107 „*Kolokol*" — revistă politică, care avea ca deviză „Vivos voco !" („Chem pe cei vii !"). Era editată de A. I. Herţen şi N. P. Ogarev în Tipografia rusă liberă, fondată de Herţen. De la 1 iulie 1857 şi pînă în aprilie 1865 a apărut la Londra, iar din mai 1865 pînă în iulie 1867 la Geneva ; apărea lunar, iar un timp oarecare bilunar. Au fost tipărite în total 245 de numere. În 1868 revista a apărut în limba franceză (s-a reuşit să se scoată 15 numere) ; la unele numere s-au tipărit suplimente în limba rusă. „Kolokol" avea un tiraj de 2 500 de exemplare şi se bucura de o largă răspîndire în întreaga Rusie. Demascînd samavolnicia absolutismului, jaful şi delapidările practicate de funcţionarii statului, precum şi exploatarea nemiloasă a ţăranilor de către moşieri, „Kolokol" a adresat maselor apeluri revoluţionare şi a contribuit la trezirea lor la lupta împotriva guvernului ţarist şi a claselor stăpînitoare.

„Kolokol" s-a aflat în fruntea publicaţiilor revoluţionare care nu treceau prin cenzură, premergătoare apariţiei publicaţiilor muncitoreşti în Rusia, şi a jucat un rol important în dezvoltarea mişcării general-democratice şi revoluţionare, în lupta împotriva absolutismului şi a iobăgiei. — *271.*

108 „*Polearnaia Zvezda*" — publicaţie literară şi politică ; a apărut între 1855 şi 1862, la Londra, în Tipografia rusă liberă, fondată de Herţen ; ultimul număr a fost editat la Geneva în 1868. În total au apărut 8 numere, dintre care primele trei au fost editate de A. I. Herţen, iar restul de A. I. Herţen şi N. P. Ogarev. Prin însăşi denumirea publicaţiei, precum şi prin ilustraţia de pe copertă, reprezentînd pe cei cinci decembrişti executaţi, Herţen sublinia continuitatea revoluţionară cu decembriştii (decembriştii A. A. Bestujev şi K. F. Rîleev au editat şi ei în 1823—1825 un almanah, „Polearnaia Zvezda"). Herţen a precizat că „Polearnaia Zvezda" este „o publicaţie periodică rusă care apare fără cenzură şi care este consacrată exclusiv problemei eliberării Rusiei şi a răspîndirii în Rusia a gîndirii libere" (Opere, vol. 7, 1958, pag. 40).

În „Polearnaia Zvezda" au apărut o serie întreagă de materiale cu privire la decembrişti ; aici s-au publicat versurile interzise de cenzură ale lui A. S. Puşkin, K. F. Rîleev, M. I. Lermontov, scrisoarea lui V. G. Belinski către N. V. Gogol, articole ale lui Herţen, precum şi memoriile sale, intitulate „Amintiri şi

www.dacoromanica.ro

cugetări", articole şi versuri ale lui Ogarev etc. „Polearnaia Zvezda" a jucat un rol de seamă în dezvoltarea literaturii şi gîndirii sociale progresiste ruse. — *271.*

109 Este vorba de răscoala ţăranilor din satul Bezdna (judeţul Spassk, gubernia Kazan). Publicarea manifestului şi a Regulamentelor din 19 februarie 1861 cu privire la condiţiile desfiinţării iobăgiei au provocat dezamăgirea şi revolta ţăranilor înşelaţi în aşteptările lor. Ei nu puteau crede că textul Regulamentelor care li se citise este cel adevărat şi socoteau că moşierii şi funcţionarii de stat au tăinuit Manifestul şi Regulamentele autentice. În primăvara anului 1861 au avut loc într-o serie de gubernii tulburări ţărăneşti. Cea mai importantă a fost mişcarea ţăranilor din satul Bezdna. Ea a fost condusă de tînărul ţăran Anton Petrov, locuitor al acestui sat. El era ştiutor de carte şi, după ce a cercetat Regulamentele, a declarat consătenilor săi că a găsit „adevărata libertate". Zvonul despre această descoperire s-a întins şi în satele vecine. La îndemnul lui Petrov, ţăranii au refuzat să mai facă clacă şi să plătească dijmă moşierilor ; au refuzat de asemenea să semneze „actele pentru aplicarea reformei", prin care urmau să fie stabilite mărimea lotului şi cuantumul obligaţiilor, şi au devastat hambarele moşierilor. Tulburările s-au întins în peste 75 de sate din judeţele Spassk, Cistopolie şi Laişevo din gubernia Kazan şi în judeţele învecinate din guberniile Samara şi Simbirsk. Răscoala de la Bezdna a fost reprimată cu cruzime. Din ordinul generalului Apraksin, în ziua de 12 (24) aprilie 1861, trupele au tras asupra unei mulţimi de 4 000 de ţărani neînarmaţi. Potrivit raportului oficial trimis de guvernatorul militar din Kazan ministrului afacerilor interne, au fost ucişi sau au murit din pricina rănilor 91 de oameni, iar peste 350 au fost răniţi. La 19 aprilie (1 mai) a fost împuşcat Anton Petrov. 16 ţărani au fost deferiţi tribunalului militar şi 5 dintre ei au fost condamnaţi la biciuire cu vergile şi la închisoare pe diferite termene. Tragedia de la Bezdna a avut un larg ecou în păturile înaintate ale societăţii ruse. A. I. Herţen a descris-o amănunţit în revista „Kolokol". — *273.*

110 „*Narodnaia volea*" — organizaţie politică secretă a narodnicilor terorişti, care a luat fiinţă în august 1879, în urma scindării organizaţiei narodnice „Zemlea i volea". În fruntea organizaţiei „Narodnaia volea" se afla un comitet executiv, format din V. N. Figner, M. F. Frolenko, A. I. Jeleabov, A. A. Kveatkovski, A. D. Mihailov, N. A. Morozov, S. L. Perovskaia şi alţii. Menţinîndu-se pe poziţiile socialismului utopic narodnicist, narodovoliştii au păşit pe calea luptei politice, considerînd că principala sarcină constă în răsturnarea absolutismului şi cucerirea libertăţii politice. Programul lor prevedea organizarea unei „reprezentanţe populare permanente" aleasă prin vot universal, proclamarea libertăţilor democratice, trecerea pămîntului în mîinile poporului şi elaborarea unor măsuri în vederea trecerii fabricilor şi uzinelor în mîinile muncitorilor. „Narodovoliştii — scria V. I. Lenin —

www.dacoromanica.ro

au făcut un pas înainte, trecînd la lupta politică, dar nu au reuşit s-o lege de socialism" (Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediţia a doua, pag. 181).

Narodovoliştii au dus o luptă eroică împotriva absolutismului ţarist. Dar, pornind de la teoria greşită a eroilor „activi" şi a gloatei „pasive", ei considerau că vor putea obţine transformarea societăţii fără participarea poporului, prin forţele lor proprii, prin teroare individuală, prin intimidarea şi dezorganizarea cîrmuirii. După 1 martie 1881 (cînd a fost ucis Alexandru al II-lea), guvernul a reuşit, prin crîncene persecuţii, provocări şi execuţii, să distrugă organizaţia „Narodnaia volea". Încercările repetate de a reînvia organizaţia „Narodnaia volea" întreprinse de narodovoliştii în cursul deceniului al 9-lea n-au dat nici un rezultat. Astfel, în 1886, a luat fiinţă un grup condus de A. I. Ulianov (fratele lui V. I. Lenin) şi de P. I. Şevîrev, care continua tradiţiile organizaţiei „Narodnaia volea". După o încercare nereuşită de a organiza un atentat împotriva lui Alexandru al III-lea, în 1887 grupul a fost descoperit, iar membrii săi activi au fost executaţi.

Criticînd programul greşit, utopic al narodovoliştilor, V. I. Lenin vorbea, totodată, cu mare respect de lupta plină de abnegaţie a membrilor organizaţiei „Narodnaia volea" împotriva ţarismului, apreciind mult tehnica lor conspirativă şi organizaţia lor strict centralizată. — *274*.

111 *Conferinţa trudovicilor* a avut loc la Petersburg, la sfîrşitul lunii martie 1912 ; ea s-a ocupat în mod special de problemele legate de campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. Lenin a caracterizat hotărîrile conferinţei în articolul „Liberalismul şi democraţia" (vezi volumul de faţă, pag. 250—259). — *285*.

112 *„Uniunea poporului rus"* — organizaţie monarhistă ultrareacţionară, pogromistă ; a fost creată în octombrie 1905, la Petersburg, în vederea luptei împotriva mişcării revoluţionare. Această „Uniune" grupa în rîndurile sale moşieri reacţionari, mari proprietari de imobile, comercianţi, funcţionari de poliţie, clerici, mici burghezi de la oraşe, chiaburi, elemente declasate şi certate cu legea. În fruntea ei se aflau V. A. Bobrinski, A. I. Dubrovin, P. A. Kruşevan, N. E. Markov II, V. M. Purişkevici şi alţii. Organele ei de presă erau ziarele „Russkoe Znamea", „Obedinenie" şi „Groza". Secţii ale „Uniunii" au fost înfiinţate în multe oraşe din Rusia.

„Uniunea poporului rus" se situa pe poziţia menţinerii neştirbite a absolutismului ţarist, a gospodăriei moşiereşti semifeudale şi a privilegiilor nobilimii. În programul ei figura lozinca „ortodoxie, autocraţie, naţionalism", lozincă monarhistă naţionalistă de pe vremea iobăgiei. În lupta ei împotriva revoluţiei, „Uniunea" folosea ca metodă principală pogromul şi asasinatul. Cu concursul şi cu îngăduinţa poliţiei, membrii ei stîlceau în bătăi şi ucideau

www.dacoromanica.ro

nepedepsiți, în văzul lumii, muncitori revoluționari și reprezentanți înaintați ai intelectualității cu vederi democratice, spărgeau mitinguri și trăgeau în participanți, organizau pogromuri împotriva evreilor, duceau o furibundă campanie de atîțare împotriva naționalităților neruse.

După dizolvarea Dumei a II-a, „Uniunea" s-a scindat în două organizații: „Oastea Arhanghelului Mihail", în frunte cu Purișkevici, care se pronunța pentru folosirea Dumei a III-a în scopuri contrarevoluționare, și „Uniunea poporului rus", în frunte cu Dubrovin, care continua să aplice tactica terorii fățișe. Ambele organizații pogromiste au fost lichidate în timpul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie, foștii membri ai acestor organizații au participat activ la rebeliunile și la comploturile contrarevoluționare împotriva Puterii sovietice. — *290.*

113 „*Russkoe Znamea*" — ziar ultrareacționar, organ al „Uniunii poporului rus"; a apărut la Petersburg din noiembrie 1905 pînă în 1917. — *290.*

114 „*Svet*" — cotidian burghezo-naționalist; a apărut la Petersburg din 1882 pînă în 1917. — *291.*

115 *Consiliul nobilimii unite* — organizație contrarevoluționară a moșierilor iobăgiști; a fost constituită în mai 1906, la primul congres al împuterniciților asociațiilor guberniale ale nobilimii, și a ființat pînă în octombrie 1917. Scopul principal al acestei organizații era apărarea regimului absolutist, a marii proprietăți moșierești și a privilegiilor nobilimii. În fruntea Consiliului nobilimii unite se aflau contele A. A. Bobrinski, prințul N. F. Kasatkin-Rostovski, contele D. A. Olsufiev, V. M. Purișkevici și alții. Lenin a denumit Consiliul nobilimii unite „consiliu al iobăgiștilor uniți". Consiliul nobilimii unite s-a transformat, de fapt, într-un organ semiguvernamental care dicta guvernului măsuri legislative menite să apere interesele iobăgiștilor. Un mare număr de membri ai acestui consiliu au intrat în Consiliul de stat și în instituțiile centrale ale organizațiilor ultrareacționare. — *291.*

116 „*Socialiștii-populiști*" (enesii) — membrii Partidului socialist-populist al muncii, care s-a desprins în 1906 din aripa de dreapta a partidului socialiștilor-revoluționari (al eserilor) și care avea o orientare mic-burgheză. Ei erau pentru un bloc cu cadeții. Lenin îi denumea „social-cadeți", „oportuniști mic-burghezi", „menșevici ai eserilor" care oscilează între cadeți și eseri, subliniind că acest partid „se deosebește prea puțin de cadeți, deoarece șterge din program atît republica cît și trecerea întregului pămînt în mîinile țărănimii" (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 24). În fruntea acestui partid se aflau A. V. Peșehonov, N. F. Annenski, V. A. Meakotin și alții. După

www.dacoromanica.ro

revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, partidul „socialiştilor-populişti" a fuzionat cu trudovicii, a sprijinit activ Guvernul provizoriu burghez, trimiţîndu-şi reprezentanţi în acest guvern. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, enesii au luat parte la comploturile contrarevoluţionare şi la acţiunile armate împotriva Puterii sovietice. Partidul lor şi-a încetat existenţa în perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil. — *297.*

117 „*Gornozavodskoe Delo*" — revistă ; a fost editată la Harkov din 1910 pînă în 1918 de consiliul Asociaţiei proprietarilor de întreprinderi din industria extractivă din Sudul Rusiei.

„*Nefteanoe Delo*" — revistă ; a fost editată la Baku din 1899 pînă în 1920 de consiliul Asociaţiei proprietarilor de întreprinderi petroliere.

„*Promîşlenost i Torgovlea*" — revistă ; a fost editată la Petersburg din 1908 pînă în 1917 de consiliul Asociaţiilor reprezentanţilor industriei şi comerţului.

„*Izvestiia Rossiiskogo Obşcestva Vinokurennîh Zavodcikov*" — revistă ; a fost editată la Petersburg din 1908 pînă în 1915 de consiliul de conducere al Asociaţiei proprietarilor fabricilor de spirt din Rusia. — *306.*

118 *Kit Kitîci* sau *Tit Titîci* — personaj din comedia lui A. N. Ostrovski „Unul face, altul trage". Tipul tiranului ignorant, sălbatic şi obtuz. — *315.*

119 „*Nevskaia Zvezda*" — ziar bolşevic legal ; a apărut la Petersburg între 26 februarie (10 martie) şi 5 (18) octombrie 1912. În total au apărut 27 de numere. „Nevskaia Zvezda" a apărut la început paralel cu ziarul „Zvezda", pe care era destinat să-l înlocuiască în caz de interzicere sau confiscare, ceea ce s-a şi întîmplat după 22 aprilie (5 mai) 1912. În redacţia ziarului „Nevskaia Zvezda" lucrau N. N. Baturin, V. M. Molotov, M. S. Olminski ş.a. Din punct de vedere ideologic ziarul era condus din străinătate de către V. I. Lenin. În „Nevskaia Zvezda" au fost publicate 20 de articole ale lui Lenin şi peste 360 de corespondenţe de la muncitori. Ziarul a fost supus în permanenţă persecuţiilor din partea guvernului : din cele 27 de numere cîte au apărut, 9 au fost confiscate, iar 2 amendate ; redactorii au fost trimişi în repetate rînduri în judecată.

„Nevskaia Zvezda" a jucat un rol important în demascarea menşevicilor, troţkiştilor, liberalilor burghezi şi altor duşmani ai revoluţiei. Lenin considera această publicaţie drept un ziar muncitoresc „de o mare însemnătate politică şi de mare actualitate" (volumul de faţă, pag. 476). — *320.*

120 „*Cultivarea krugurilor*" — una dintre formele de dijmă şi de arendare înrobitoare a pămînturilor moşiereşti de către ţărani în

www.dacoromanica.ro

Rusia de după reformă. În condiţiile acestei forme de muncă în dijmă, ţăranul se obliga ca, în schimbul unei sume de bani, în schimbul unui împrumut acordat în timpul iernii sau în schimbul pămîntului luat în arendă, să lucreze pentru moşier cu uneltele şi cu caii săi un „krug", adică o deseatină de culturi de primăvară, o deseatină de culturi de toamnă, iar uneori şi o deseatină de fîneţe. — *321.*

121 *„Utro Rossii"* — cotidian ; a apărut la Moscova din septembrie 1907 pînă în aprilie 1918 (în cursul anului 1908 n-a apărut). Intitulîndu-se „publicaţie democratică fără partid", ziarul reflecta, de fapt, interesele burgheziei imperialiste ruse. El era un organ de presă al progresiştilor, subvenţionat de Banca Reabuşinski. A fost suspendat la începutul lunii aprilie 1918 pentru atacuri calomnioase împotriva Puterii sovietice. De la mijlocul lunii aprilie pînă în iulie 1918 a apărut sub denumirea de „Zarea Rossii". — *327.*

122 *„Nevski Golos"* — cotidian legal al menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg între 20 mai (2 iunie) şi 31 august (13 septembrie) 1912. Au apărut în total 9 numere. Ziarul era editat de către D. F. Kostrov ; el apărea în locul ziarului „Jivoe Delo". La „Nevski Golos" colaborau P. B. Akselrod, L. Martov, A. Martînov, I. Ciaţki ş.a. — *335.*

123 Articolul *„Avîntul revoluţionar"* a fost publicat la începutul lunii iunie 1912. În şedinţa din 26 aprilie (9 mai) 1912 a Secţiei din Paris a Organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R., Lenin a prezentat un raport asupra evenimentelor din Rusia, iar la 31 mai (13 iunie) un referat intitulat „Avîntul revoluţionar al proletariatului rus". În anunţul publicat de Secţia din Paris a Organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R. a apărut planul amănunţit al referatului, care coincide cu tezele fundamentale ale articolului menţionat mai sus. Planul se publică în volumul de faţă, în secţiunea „Materiale pregătitoare" (vezi volumul de faţă, pag. 466). — *353.*

124 Manifestul menţionat de V. I. Lenin a fost tipărit la Petersburg şi difuzat în fabrici şi uzine înainte de 1 mai 1912. Manifestul îi chema pe muncitori să organizeze în ziua de 1 mai mitinguri şi demonstraţii pe Nevski Prospekt sub lozincile formulate de Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. : „Adunare constituantă. Zi de muncă de 8 ore. Confiscarea pămînturilor moşiereşti". Manifestul se încheia cu următoarele chemări de luptă : „Jos guvernul ţarist. Jos constituţia absolutistă din 3 iunie. Trăiască republica democratică. Trăiască socialismul". Manifestul era semnat : „Adunarea reprezentanţilor tuturor muncitorilor organizaţi din Petersburg" : „Grupul social-democrat «Obedinenie»", „Grupul social-democrat orăşenesc central", Grupul muncitorilor

www.dacoromanica.ro

socialişti-revoluţionari, „Grupul muncitorilor social-democraţi din Petersburg", „Reprezentanţii comitetelor pentru sărbătorirea zi.ei de 1 Mai".

Textul integral al manifestului a fost reprodus în ziarul „Soţial-Demokrat" nr. 27 din 4 (17) iunie 1912, la rubrica „Cronică". — *355.*

125 *„St.-Petersburger Zeitung"* — cotidian; a apărut în limba germană în anii 1727—1914. — *359.*

126 *„Aşa a fost şi aşa va fi"* — cuvinte rostite de ministrul de interne Makarov în şedinţa Dumei de stat din 11 (24) aprilie 1912, drept răspuns la interpelarea fracţiunii social-democrate în legătură cu masacrul de la Lena. — *360.*

127 V. I. Lenin se referă la hotărîrea Comitetului de organizare al lichidatorilor de a invita „leviţa" din Partidul socialist polonez (P.P.S.) la conferinţa lichidatoristă din august.

P.P.S. — Partidul socialist polonez (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naţionalist reformist, înfiinţat în 1892. Acţionînd sub lozinca luptei pentru o Polonie independentă, P.P.S., sub conducerea lui Pilsudski şi a adepţilor lui, a desfăşurat o propagandă naţionalistă, separatistă în rîndurile muncitorilor polonezi, căutînd să-i abată de pe calea luptei pe care o duceau, împreună cu muncitorii ruşi, împotriva absolutismului şi a capitalismului.

Sub înrîurirea muncitorilor de rînd, în tot cursul existenţei P.P.S. s-au format în cadrul său diferite grupări de stînga. Unele dintre ele au aderat ulterior la aripa revoluţionară a mişcării muncitoreşti poloneze.

În 1906 P.P.S. s-a scindat în „leviţa"-P.P.S. şi în aşa-zisa „praviţa"-P.P.S. („fracţiune revoluţionară" a P.P.S., cu orientare de dreapta, şovină).

Sub influenţa exercitată de partidul bolşevic, precum şi de S.D.P. şi L. (Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania), „leviţa"-P.P.S. a evoluat treptat spre poziţii consecvent revoluţionare.

În anii primului război mondial, o mare parte din „leviţa"-P.P.S. s-a situat pe poziţii internaţionaliste, iar în decembrie 1918 a fuzionat cu S.D.R.P. şi L. Cele două partide fuzionate au format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aceasta a fost pînă în 1925 denumirea Partidului Comunist din Polonia).

Aripa dreaptă a P.P.S. şi-a continuat, în timpul primului război mondial, politica ei naţional-şovină; ea a organizat pe teritoriul Galiţiei legiuni poloneze care au luptat de partea imperialismului austro-german. După crearea statului burghez polonez în 1919, aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat cu organizaţiile P.P.S. de pe teritoriul polonez, care înainte se aflase sub stăpînirea Germaniei şi a Austriei, adoptînd din nou denumirea

www.dacoromanica.ro

de P.P.S. Devenit partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîinile burgheziei poloneze, a desfăşurat o propagandă anticomunistă sistematică şi a sprijinit politica de agresiune împotriva Ţării sovietice, politica de cotropire şi asuprire a Ucrainei apusene şi a Bielorusiei apusene. Unele grupuri din P.P.S. care n-au fost de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitura de stat fascistă a lui Pilsudski (din mai 1926), P.P.S. a trecut de formă în rîndurile opoziţiei parlamentare, dar, în realitate, el n-a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să-şi desfăşoare propaganda lui antisovietică şi anticomunistă. Elementele de stînga din P.P.S. au colaborat în aceşti ani cu comuniştii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacţionară, şovină, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość" („Libertate, Egalitate, Independenţă"), a participat la formarea „guvernului" reacţionar polonez din emigraţie, cu sediul la Londra. Cealaltă parte, adică aripa stîngă a P.P.S., care a adoptat denumirea de „Partidul muncitoresc al socialiştilor polonezi" (R.P.P.S.), sub influenţa „Partidului Muncitoresc Polonez" (P.P.R.), înfiinţat în 1942, a aderat la frontul popular de luptă împotriva ocupanţilor hitlerişti, a dus luptă pentru eliberarea Poloniei din robia fascistă şi s-a situat pe poziţia stabilirii de relaţii de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părţii răsăritene a Poloniei de sub ocupaţia germană şi după formarea Comitetului polonez de eliberare naţională, R.P.P.S. şi-a reluat denumirea de P.P.S. şi, împreună cu P.P.R., a participat la opera de construire a Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. şi P.P.S. s-au unit şi au format Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.). — *370.*

128 *Sioniştii-socialişti* — membrii Partidului muncitoresc sionist-socialist, organizaţie mic-burgheză naţionalistă evreiască, creată în 1904. Sioniştii-socialişti considerau că sarcina principală a proletariatului evreiesc este de a lupta pentru dobîndirea unui teritoriu propriu şi pentru crearea unui stat naţional propriu. Ei propagau colaborarea de clasă cu burghezia evreiască, se străduiau să izoleze pe muncitorii evrei de mişcarea revoluţionară a proletariatului rus şi internaţional şi căutau să semene vrajbă între muncitorii de diferite naţionalităţi. Activitatea naţionalistă a sioniştilor-socialişti întuneca conştiinţa de clasă a muncitorilor evrei, dăunînd mult mişcării muncitoreşti. În octombrie 1908, Biroul socialist internaţional a declarat că sioniştii-socialişti nu sînt un partid socialist.

După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Partidul muncitoresc sionist-socialist a fuzionat cu Partidul

www.dacoromanica.ro

muncitoresc socialist evreiesc („S.E.R.P."), formînd Partidul muncitoresc socialist evreiesc unit. — *370.*

129 *„Uniunea social-democrată letonă"*, creată în străinătate în toamna anului 1900, avea revendicări similare cu cele ale socialiştilor-revoluţionari ruşi şi era în bună parte pătrunsă de tendinţe naţionaliste. În 1905 a dobîndit vremelnic o oarecare influenţă în rîndurile unei anumite părţi a ţărănimii, dar a fost curînd înlăturată de Partidul muncitoresc social-democrat leton. În anii care au urmat, „Uniunea" a avut un rol extrem de redus. — *370.*

130 La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm la 10—25 aprilie (23 aprilie — 8 mai) 1906, s-a rezolvat problema unificării P.M.S.D.R. cu Social-democraţia din regatul Poloniei şi din Lituania şi cu Partidul muncitoresc social-democrat leton. Acestea din urmă au intrat în P.M.S.D.R. ca organizaţii teritoriale, care îşi desfăşurau activitatea în rîndurile proletariatului de toate naţionalităţile de pe teritoriul respectiv (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 133—136). — *370.*

131 Vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 207. — *371.*

132 Este vorba de următoarele fapte : în octombrie 1910, F. A. Golovin, membru al Dumei a III-a de stat, a declarat că-şi depune mandatul de deputat, pentru ca după cîtva timp să participe activ la o concesiune de căi ferate.

În martie 1912, V. A. Maklakov, membru al Dumei a III-a, fără a ţine seamă de calitatea sa de deputat, a susţinut apărarea în procesul lui Taghiev, mare petrolist din Baku, acuzat pentru maltratarea unui salariat al său, inginerul Bebutov. — *383.*

133 Prin *„ageamii politici"* se subînţeleg bolşevicii-împăciuitorişti, care aveau mici grupuri în Rusia şi în străinătate ; prin *„diplomaţi versaţi"* se subînţeleg grupul lichidatorist de la „Pravda" de la Viena a lui Troţki şi liderii Bundului. — *386.*

134 Vezi K. Marx. „Teorii asupra plusvalorii (volumul al IV-lea al «Capitalului»)", partea a II-a, Editura politică, 1960, pag. 195—198. Aceste teze ale lui Marx au fost expuse şi explicate de Lenin în lucrarea „Problema agrară în Rusia la sfîrşitul secolului al XIX-lea" (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 57—142). — *399.*

www.dacoromanica.ro

135 „*Raboceaia Gazeta*“ („Gazeta Robotnicza“) — organ ilegal al Comitetului din Varşovia al social-democraţiei din Polonia şi Lituania ; a apărut în mai-octombrie 1906. Au apărut în total 14 numere, sub redacţia lui G. Kamenski, după care ziarul şi-a încetat existenţa. După sciziunea din 1912 din rîndurile social-democraţiei poloneze, la Varşovia au luat fiinţă două comitete care au editat două organe sub denumirea de „Gazeta Robotnicza“ : unul era editat la Varşovia de adepţii Conducerii centrale (iulie 1911—iulie 1913), iar celălalt la Cracovia de Comitetul opoziţionist din Varşovia (iulie 1911—februarie 1915). În legătură cu sciziunea din rîndurile S.D.R.P. şi L., vezi articolul lui V. I. Lenin „Sciziunea din rîndurile social-democraţiei poloneze“ (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 471—476). — *403.*

136 Este vorba de articolul lui G. V. Plehanov „În legătură cu convocarea unei conferinţe a P.M.S.D.R.“, publicat în „Dnevnik Soţial-Demokrata“ nr. 16 din aprilie 1912 (vezi şi G. V. Plehanov. Opere, vol. XIX, ed. rusă, 1927, pag. 395—407).

În articol sînt date documente din corespondenţa redacţiei publicaţiei „Dnevnik Soţial-Demokrata“ cu împuternicitul Comitetului de organizare lichidatorist, care cerea insistent lui Plehanov şi grupului său de menşevici-partiiţi să adere la Comitetul de organizare. În răspunsurile sale, Plehanov a scos în evidenţă caracterul lichidatorist al conferinţei convocate pentru luna august şi a refuzat să participe la activitatea Comitetului de organizare. — *405.*

137 Este vorba de articolul lui G. V. Plehanov „Ultima şedinţă plenară a Comitetului nostru Central“, publicat în „Dnevnik Soţial-Demokrata“ nr. 11 din martie 1910 (vezi şi G. V. Plehanov. Opere, vol. XIX, ed. rusă, 1927, pag. 99—121). — *407.*

138 Preşedinte al comisiei de validare la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. a fost menşevicul-partiet V. Şvarţman, delegat din partea organizaţiei din Kiev. — *408.*

139 Este vorba de consfătuirea lichidatorilor care a avut loc în Rusia la jumătatea lunii ianuarie 1912. Consfătuirea a fost convocată din iniţiativa Bundului şi a C.C. al Social-democraţiei din Ţinutul leton. Ea este cunoscută sub denumirea de „consfătuirea organizaţiilor social-democrate naţionale“. La consfătuire au luat parte doi reprezentanţi ai democraţiei letone, doi reprezentanţi ai Bundului, un reprezentant al Comitetului regional Caucaz şi un reprezentant al social-democraţiei din Polonia şi Lituania (acesta din urmă a participat numai la a doua şedinţă). La consfătuire s-a constituit Comi-

www.dacoromanica.ro

tetul de organizare pentru convocarea conferinței troțkiste, lichidatoriste din august 1912. — *409*.

140 „*Krasnoe Znamea*" („Czerwony Sztandar") — ziar ilegal, organul Conducerii centrale a social-democrației din Polonia și Lituania ; a apărut din 1902 pînă în 1918 (Zürich — Cracovia — Varșovia — Berlin). În anii 1914—1917 editarea ziarului a fost temporar sistată. Au apărut în total 125 de numere. — *409*.

141 Nota „*Răspuns lichidatorilor*" a fost scrisă de Lenin pentru ziarul „Pravda" și a fost primită la redacție în ziua de 11 (24) iulie 1912. — *411*.

142 „*Pravda*" — cotidian bolșevic legal ; primul număr a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912.

Hotărîrea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată în cursul lucrărilor Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. Un rol important în pregătirea editării ziarului „Pravda" l-a jucat ziarul „Zvezda", care de la sfîrșitul anului 1911 a desfășurat o largă campanie pentru crearea unui cotidian muncitoresc. „Zvezda" a publicat numeroase scrisori și articole ale muncitorilor din Petersburg în care ei propuneau crearea unui asemenea ziar și își exprimau hotărîrea de a-l întreține din subscripții benevole. Inițiativa muncitorilor înaintați din Petersburg a fost aprobată cu căldură de muncitorii din întreaga Rusie.

„Pravda" a luat ființă în condițiile noului avînt revoluționar, cînd în întreaga țară s-a ridicat un val de greve politice de masă în legătură cu masacrul de la Lena. „*Tocmai avîntul* de care muncitorii au dat dovadă *în aprilie* — scria V. I. Lenin — a creat ziarul muncitoresc «Pravda»" (volumul de față, pag. 448).

Ziarul era editat cu fonduri strînse de muncitorii înșiși ; el era difuzat într-un număr de circa 40 000 de exemplare, dar tirajul unor numere a atins cifra de 60 000 de exemplare. Lenin a caracterizat organizarea unui cotidian muncitoresc drept o măreață operă istorică săvîrșită de muncitorii din Petersburg.

Lenin conducea „Pravda" din punct de vedere ideologic ; el scria aproape zilnic articole pentru ziar, dădea directive redacției. Lenin lupta ca ziarul să fie scris într-un spirit combativ, revoluționar, critica redacția atunci cînd se publicau articole insuficient de clare în problemele principiale. În „Pravda" au apărut peste 270 de articole și note ale lui Lenin, semnate cu diferite pseudonime : V. Ilin, V. Frei, K. T., V. I., I., Un pravdist, Statistician, Un cititor, M. N. etc.

Au fost membri ai redacției ziarului „Pravda" și colaboratori activi în diferite perioade : N. N. Baturin, Demian Bednîi, A. I. Ulianova-Elizarova, K. S. Eremeev, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaia, S. V. Malîșev, L. R. și V. R. Menjinski,

www.dacoromanica.ro

V. M. Molotov, V. I. Nevski, M. S. Olminski, M. I. Podvoiski, N. G. Poletaev, M. A. Saveliev, K. N. Samoilova, N. A. Skrîpnik, I. M. Sverdlov, I. V. Stalin, P. I. Stucika ş.a. La ziar colaborau activ deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat. A. M. Gorki a publicat numeroase lucrări în ziarul „Pravda".

„Pravda" înfăptuia legătura de zi cu zi între partid şi masele largi populare. În jurul ziarului s-a format o numeroasă armată de corespondenţi muncitori. În fiecare număr al ziarului apăreau zeci de corespondenţe ale muncitorilor. În doi ani şi ceva s-au publicat peste 17 000 de corespondenţe trimise de muncitori. Ziarul înfăţişa lipsa de drepturi a oamenilor muncii, aducea exemple edificatoare în privinţa mizeriei în care trăiau muncitorii, descria mersul grevelor, promova politica partidului de conducere a mişcării revoluţionare în continuă dezvoltare ; el educa masele în spiritul solidarităţii proletare, în spiritul internaţionalismului proletar. „Pravda" se bucura de un mare prestigiu printre muncitori. Ziarul acorda o importanţă deosebită descrierii situaţiei ţărănimii în Rusia ţaristă. El avea o „Rubrică ţărănească". În paginile ziarului „Pravda", Lenin lupta cu consecvenţă pentru hegemonia proletariatului în revoluţia ce se apropia, pentru alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănime, demasca tendinţele contrarevoluţionare ale burgheziei liberale. Ziarul a jucat un rol important în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.

La sfîrşitul lunii decembrie (st. v.) 1912, problema activităţii redacţiei ziarului „Pravda" a fost dezbătută în mod special la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu activiştii de partid. Consfătuirea a adoptat rezoluţia întocmită de V. I. Lenin „Cu privire la reorganizarea şi la activitatea redacţiei ziarului «Pravda»", în care se trasau măsuri de îmbunătăţire a activităţii redacţiei.

O mare parte din munca organizatorică a partidului era concentrată la redacţia ziarului „Pravda". Aici se organizau întîlniri cu reprezentanţii celulelor de partid locale, aici se primeau informaţii despre munca de partid în fabrici şi uzine, de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului din Petersburg şi ale Comitetului Central al partidului.

„Pravda" era supusă în permanenţă represiunilor poliţieneşti. Numai în primul an de existenţă a ziarului s-au intentat 36 de procese împotriva redactorilor săi. În total redactorii au stat în închisoare 47,5 luni. În aceeaşi perioadă au fost confiscate 41 de numere ale ziarului. Ziarul a fost suspendat de guvernul ţarist de 8 ori, dar a continuat să apară sub alte denumiri : „Raboceaia Pravda", „Severnaia Pravda", „Pravda Truda", „Za pravdu", „Proletarskaia Pravda", „Puti Pravdî", „Rabocii", „Trudovaia Pravda". În aceste condiţii grele, bolşevicii au izbutit să publice în doi ani şi ceva 636 de numere ale ziarului „Pravda". La 8 (21) iulie 1914 ziarul a fost suspendat.

www.dacoromanica.ro

Ziarul „Pravda" şi-a reluat apariţia abia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. Începînd de la 5 (18) martie 1917, el a început să apară ca organ al Comitetului Central şi al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. La 5 (18) aprilie, după întoarcerea din străinatate, V. I. Lenin a intrat în redacţie şi a preluat conducerea ziarului „Pravda". În perioada iulie-octombrie 1917, ziarul „Pravda" a avut de suferit represiuni din partea Guvernului provizoriu contrarevoluţionar, fiind nevoit să-şi schimbe în repetate rînduri denumirea: „Listok «Pravdî»", „Proletarii", „Rabocii", „Rabocii Puti". După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, începînd din 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, Organul Central al partidului a început să apară iarăşi sub vechea sa denumire, „Pravda".

Ziarul „Pravda" are o însemnătate excepţională în istoria partidului bolşevic şi a revoluţiei. Ziarul a fost un propagandist, agitator şi organizator colectiv în lupta pentru aplicarea politicii partidului. El s-a situat în centrul luptei pentru partinitate, a combătut cu hotărîre pe menşevicii-lichidatori, pe otzovişti şi pe troţkişti, a demascat rolul lor trădător.

„Pravda" a luptat împotriva oportunismului şi a centrismului internaţional. Ziarul îi educa pe muncitori în spiritul marxismului revoluţionar. El a contribuit la creşterea considerabilă a partidului, la unirea rîndurilor sale, la întărirea legăturii sale cu masele. Datorită activităţii ziarului „Pravda" s-a pus temelia de granit a partidului bolşevic de masă. Generaţia de muncitori înaintaţi, educată de „Pravda", a jucat un rol remarcabil în Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie şi în construirea socialismului.

„Pravda" ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolşevice. Ziarul „Pravda" a fost primul ziar muncitoresc legal de masă şi a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia şi a proletariatului internaţional. Începînd din 1914, ziua apariţiei primului număr din „Pravda" a devenit sărbătoarea presei muncitoreşti.

Lenin a caracterizat activitatea ziarului „Pravda" în articolele „Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an", „Muncitorii şi «Pravda»", „Clasa muncitoare şi presa muncitorească", „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. şi instrucţiunile date delegaţiei C.C. la Consfătuirea de la Bruxelles", „Cu privire la rezultatele obţinute de ziua presei muncitoreşti", „La a zecea aniversare a «Pravdei»" etc. (vezi volumul de faţă, pag. 442—458; Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 287—289; vol. 20, E.S.P.L.P. 1956, pag. 365—373, 499—542, 555—563; vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, pag. 340—343). — *411.*

143 „*Le Peuple*" — cotidian, organ central al Partidului muncitoresc belgian; apare, începînd din 1885, la Bruxelles; în prezent este organul Partidului socialist belgian. — *416.*

www.dacoromanica.ro

144 Este vorba de următoarele lucrări ale lui K. Marx: „Mizeria filozofiei. Răspuns la «Filozofia mizeriei» a d-lui Proudhon" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 162—172); „Capitalul", vol. III, partea a II-a, cartea a III-a, E.S.P.L.P. 1955, pag. 618—640, şi „Teorii asupra plusvalorii (volumul al IV-lea al «Capitalului»)", partea a II-a, Editura politică, 1960, pag. 121—130. — *421.*

145 *„S.-Peterburgskie Vedomosti"* — ziar; a apărut la Petersburg începînd din 1728, ca o continuare a primului ziar rusesc, „Vedomosti", care a început să apară în 1703. Din 1728 pînă în 1874 „S.-Peterburgskie Vedomosti" a fost editat de Academia de ştiinţe, iar din 1875 de ministerul instrucţiunii publice. A apărut pînă la sfîrşitul anului 1917. — *427.*

146 Este vorba de rezoluţia conducerii sindicatului brutarilor din Petersburg în care se cerea editarea unui cotidian muncitoresc antilichidatorist. Conducerea saluta apropiata apariţie a ziarului „Pravda" şi făcea apel la toţi membrii sindicatului să organizeze colecte băneşti în sprijinul ziarului. O ştire în legătură cu această rezoluţie a fost publicată în ziarul „Zvezda" nr. 27 din 8 aprilie 1912. — *429.*

147 *„Zaveti"* — revistă literară-politică lunară legală, de orientare socialist-revoluţionară; a apărut la Petersburg din aprilie 1912 pînă în iulie 1914. La revistă colaborau R. V. Ivanov-Razumnik, B. V. Savinkov, N. Suhanov, V. M. Cernov ş. a. — *436.*

148 *Curentul guesdist* — curent marxist-revoluţionar în mişcarea socialistă franceză de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, avînd în frunte pe J. Guesde şi P. Lafargue. În 1882, în urma sciziunii care s-a produs în Partidul muncitoresc francez la Congresul de la Saint-Étienne, guesdiştii au format un partid de sine stătător, păstrîndu-şi vechea denumire. Ei au rămas credincioşi programului adoptat de partid în 1880, la Hâvre, a cărui parte teoretică a fost scrisă de K. Marx, şi au apărat politica revoluţionară de sine stătătoare a proletariatului. Ei se bucurau de o mare influenţă în centrele industriale din Franţa şi grupau în rîndurile lor elementele cele mai înaintate ale clasei muncitoare.

În 1901 adepţii luptei de clasă revoluţionare, în frunte cu J. Guesde, au întemeiat partidul socialist din Franţa (ai cărui membri au început să se numească guesdişti, după numele conducătorului lor). În 1905 guesdiştii au fuzionat cu Partidul socialist francez, partid reformist. În timpul războiului imperialist din 1914—1918, conducătorii Partidului socialist francez unificat (Guesde, Sembat şi alţii), trădînd cauza clasei muncitoare, au trecut pe poziţiile social-şovinismului.

www.dacoromanica.ro

Curentul jaurèsist — curent reformist, de dreapta, în mişcarea socialistă franceză, avînd în frunte pe J. Jaurès. Sub pretextul „libertăţii de critică", jaurèsiştii au procedat la revizuirea principiilor fundamentale ale marxismului şi au făcut propagandă în favoarea colaborării de clasă a proletariatului cu burghezia. În 1902 au format Partidul socialist francez, care s-a situat pe poziţii reformiste. — *436.*

149 Este vorba de încercarea monarhiştilor portughezi de a organiza în vara anului 1912 o rebeliune în scopul restaurării monarhiei. Rebeliunea a fost înăbuşită. — *437.*

150 Articolul *„Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an"* a fost scris în prima jumătate a lunii iunie 1912. S-a păstrat corespondenţa lui Lenin cu redacţia ziarului „Pravda" în legătură cu publicarea acestui articol. Într-o scrisoare către redacţie din 15 sau 16 (28 sau 29) iulie 1912, Lenin scria : „Vă trimit articolul «Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an». Din conţinutul său veţi da seama *de ce* am trimis *«Pravdei»* acest articol de vaste proporţii. El ar putea fi publicat în patru numere sub formă de foiletoane culese cu petit. Fiecare din cele patru articole ar putea să aibă cîte un titlu (de pildă : I. Colectele muncitorilor pentru ziar împărţite pe lunile anului 1912. — II. Colectele muncitorilor pentru ziar pe raioane. — III. Colectele muncitorilor pentru ziarele lichidatoriste şi *ne*lichidatoriste. — IV. Copeica muncitorească pentru ziarul muncitoresc).

Aş dori mult ca aceste articole destinate în întregime «Pravdei» şi *adresate cititorilor* «Pravdei» să fie publicate în ziar. Cred că cenzura nu se va opune. Firește, sînt de acord cu eventualele modificări din considerente de cenzură, *dar nu consimt la omiterea capitolului al III-lea.*

În cazul cînd, contrar speranţelor mele, nu veţi accepta acest articol pentru *«Pravda»* şi dacă colegii dumneavoastră nu îl vor accepta pentru *«Nevskaia Zvezda»* (unde ar fi mult mai puţin potrivit), îl voi publica într-una din reviste, oricît m-ar mîhni acest lucru. În orice caz, vă rog să-mi răspundeţi cît mai curînd sau să-mi înapoiaţi articolul" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Articolul a fost publicat în „Pravda", aşa cum propunea Lenin. — *442.*

151 Lenin se referă la ameninţarea menşevicilor-lichidatori de a depune candidaturi proprii în alegerile pentru Duma a IV-a de stat în cadrul curiei muncitoreşti, opunîndu-le candidaturilor bolşevice. Atît în articolul de faţă cît şi în alte lucrări ulterioare — „În legătură cu situaţia actuală din P.M.S.D.R." (vezi volumul de faţă, pag. 459—483), „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a" (vezi Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957,

www.dacoromanica.ro

pag. 223—227) — Lenin arăta că discuțiile pe tema „candidaturilor paralele" nu sînt decît încercări de intimidare ale unui cerc de intelectuali rupți de mișcarea muncitorească. Desfășurarea alegerilor în cadrul curiei muncitorești a confirmat întru totul acest fapt. — *453.*

152 *„Appeal to Reason"* — ziar al socialiștilor americani ; a fost întemeiat în 1895 în orașul Jirard din statul Kansas (S.U.A.). Fără a avea în mod oficial legături cu Partidul socialist american, ziarul făcea propagandă în favoarea ideilor socialiste și se bucura de multă popularitate în rîndurile muncitorilor. La ziar colabora socialistul american E. Debs. — *457.*

153 *„Gazeta-Kopeika"* — cotidian burghez bulevardier ; a apărut la Petersburg începînd din 19 iunie (2 iulie) 1908. A fost suspendat în 1918. — *458.*

154 Broșura *„În legătură cu situația actuală din P.M.S.D.R."* a fost scrisă de Lenin la Cracovia în iulie-august 1912, în legătură cu adresa Conducerii Partidului social-democrat din Germania către C.C. al P.M.S.D.R. privind propunerea Comitetului din străinătate al Social-democrației din Ținutul leton cu privire la convocarea unei consfătuiri a reprezentanților a 11 „centre" și „grupuri" de partid din străinătate ; scopul acestei consfătuiri era „realizarea unității" social-democrației în alegerile pentru Duma a IV-a de stat și repartizarea fondurilor alocate de Conducerea social-democrației germane pentru subvenționarea campaniei electorale în Rusia. În scrisoarea din 24 iunie 1912, Comitetul din străinătate al social-democrației letone propunea Conducerii Partidului social-democrat din Germania să organizeze o consfătuire la care să participe reprezentanți ai Comitetului de organizare, ai Bundului, C.C. al social-democrației letone, Comitetului regional Caucaz, redacției publicației „Golos Soțial-Demokrata", ai redacției „Pravdei" de la Viena, grupului „Vpered", redacției publicației „Dnevnik Soțial-Demokrata", ai bolșevicilor-partiiți, ai Conducerii centrale a social-democrației din Polonia și Lituania și ai C.C. al P.M.S.D.R. La 22 iulie, Conducerea Partidului social-democrat din Germania a trimis copii de pe această scrisoare organizațiilor enumerate mai sus, cerîndu-le să-și precizeze atitudinea față de acest proiect și să-și trimită reprezentanții la Berlin în jurul datei de 5 septembrie.

Scrisoarea C.C. al P.M.S.D.R., care a fost întocmită de V. I. Lenin la 17 (30) iulie și care reprezintă principalul conținut al broșurii menționate mai sus, reprezenta răspunsul la propunerea Conducerii Partidului social-democrat din Germania. C.C. al P.M.S.D.R. a refuzat să ia parte la consfătuire, care n-a mai avut loc. Conducerea a pus o parte din sumele alocate pentru campania electorală pentru Duma a IV-a la dispoziția organizațiilor lichidatoriste — Comitetul de organizare și Comitetul regional Caucaz, Bundul și C.C. al Partidului social-democrat din

www.dacoromanica.ro

Letonia —, acordînd astfel sprijin lichidatorilor împotriva bolşevicilor. În septembrie 1912, scrisoarea C.C., însoţită de o introducere, o postfaţă şi un postscriptum, scrise de Lenin, a fost publicată la Leipzig într-o broşură în limba germană, intitulată : „Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands". Broşura „În legătură cu situaţia actuală din P.M.S.D.R." a fost expediată de redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" centrelor regionale şi districtuale ale Partidului social-democrat din Germania, delegaţilor la Congresul de la Chemnitz al partidului, care a avut loc în septembrie 1912, precum şi redacţiilor principalelor ziare social-democrate din Germania. În această lucrare Lenin a demascat politica oportunistă a Conducerii Partidului social-democrat din Germania, a arătat adevărata stare de lucruri din P.M.S.D.R. şi, pe baza datelor cu privire la difuzarea presei bolşevice şi lichidatoriste, la colectele băneşti efectuate de muncitori pentru ziarele de partid şi pentru ziarele lichidatorilor, a tras concluzia că „lichidatorii nu reprezintă absolut nimic în mişcarea muncitorească social-democrată din Rusia" (volumul de faţă, pag. 472). — *459*.

155 „*Spilka*" („Uniunea social-democrată din Ucraina") a luat fiinţă la sfîrşitul anului 1904, desprinzîndu-se din Partidul revoluţionar ucrainean, care era un partid mic-burghez, naţionalist ; „Spilka" a făcut parte din P.M.S.D.R. ca organizaţie regională autonomă. În cadrul luptei interne din P.M.S.D.R., „Spilka" s-a alăturat menşevicilor. În perioada reacţiunii, „Spilka" s-a destrămat. În 1912 nu mai existau decît mici grupuri răzleţe ale acestei organizaţii. Majoritatea membrilor ei deveniseră naţionalişti burghezi. Ziarul lichidatorist „Pravda" (de la Viena) al lui Troţki a apărut ca organ al „Uniunii social-democrate din Ucraina" numai în lunile octombrie şi decembrie 1908 (primele două numere). — *465*.

156 Congresul socialist internaţional ordinar (al IX-lea) al Internaţionalei a II-a urma să aibă loc la Viena în toamna anului 1913. Dar din pricina izbucnirii războiului balcanic în 1912 şi a primejdiei tot mai mari a războiului mondial, Biroul socialist internaţional a convocat de urgenţă la 24—25 noiembrie 1912 un congres extraordinar la Basel. — *474*.

157 Este vorba de pregătirea aşa-zisei conferinţe din august a lichidatorilor. Conferinţa a avut loc la Viena în august 1912 ; la ea s-a constituit Blocul antipartinic din august, al cărui organizator era Troţki. La conferinţă au participat reprezentanţi ai Bundului, ai Comitetului regional Caucaz, ai Social-democraţiei din Ţinutul leton şi ai grupurilor lichidatoriste, troţkiste şi otzoviste din străinătate : redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata", „Pravdei" de la Viena a lui Troţki şi grupul „Vpered". Din Rusia au trimis delegaţi „grupurile de iniţiativă" ale lichidatorilor din

www.dacoromanica.ro

Petersburg şi Moscova, organizaţia din Krasnoiarsk, „Organizaţia militară social-democrată din Sevastopol" şi redacţiile publicaţiilor lichidatoriste „Naşa Zarea" şi „Nevski Golos" ; la conferinţă a asistat de asemenea un reprezentant al Comitetului din străinătate al organizaţiei „Spilka". Cei mai mulţi dintre delegaţi erau persoane care locuiau în străinătate, fiind rupte de clasa muncitoare din Rusia şi neavînd legături directe cu activitatea organizaţiilor de partid locale.

Conferinţa a adoptat hotărîri antipartinice, lichidatoriste în toate problemele tacticii social-democrate şi s-a pronunţat împotriva existenţei partidului ilegal. Ea a scos din platforma electorală lozinca republicii democratice, înlocuind-o prin lozinca dreptului de vot universal şi a unei Dume cu puteri depline ; respingînd lozinca confiscării pămînturilor moşiereşti în favoarea ţăranilor, conferinţa a cerut revizuirea legislaţiei agrare a Dumei a III-a de stat ; în locul lozincii dreptului naţiunilor la autodeterminare, ea a formulat revendicarea autonomiei cultural-naţionale, condamnată de hotărîrile congreselor partidului ca o manifestare de naţionalism. În problema tacticii electorale, conferinţa a declarat admisibilă sprijinirea candidaţilor partidelor burgheze liberale, cu condiţia ca aceştia să-şi ia obligaţia de a apăra dreptul de vot universal şi libertatea de asociere. Platforma adoptată la conferinţă avea un caracter vădit oportunist. Lenin a făcut aprecieri asupra ei în articolul „Platforma reformiştilor şi platforma social-democraţilor revoluţionari" (vezi Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 368—376).

Încercarea lichidatorilor de a-şi crea în Rusia un partid centrist, lichidatorist n-a fost sprijinită de muncitori. Lichidatorii n-au izbutit să aleagă un Comitet Central şi s-au limitat să constituie un Comitet de organizare. Blocul antibolşevic, creat din elemente eterogene, a cărui constituire reprezenta sarcina principală a conferinţei, a început să se destrame chiar la conferinţă. Reprezentantul grupului „Vpered" a părăsit conferinţa fără a mai aştepta terminarea ei, curînd după aceea au plecat social-democraţii letoni, iar apoi şi ceilalţi participanţi. Sub loviturile bolşevicilor, Blocul din august s-a destrămat după un an, un an şi jumătate. În legătură cu destrămarea Blocului din august, vezi articolele lui V. I. Lenin „Destrămarea Blocului «din august»", „Demascarea ficţiunii «blocului din august»", „Cum este disimulată călcarea unităţii prin ţipete despre unitate" (Opere, vol. 20, E.S.P.L.P. 1956, pag. 152—155, 177—180, 325—348). — *476.*

158 „*La Revue Scientifique*" — revistă ; apare la Paris începînd din 1863. — *484.*

159 Lenin citează rezoluţia Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. „Despre atitudinea faţă de partidele neproletare" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Parti-

www.dacoromanica.ro

dului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 167—168). — *489.*

160 Este vorba de blocul temporar al bolşevicilor-leninişti şi al menşevicilor-partiiţi (plehanovişti) (vezi adnotarea 16). — *495.*

161 Este vorba de plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910. Acordul bolşevicilor era alcătuit din două părţi: 1) „Declaraţia bolşevicilor" cu privire la dizolvarea centrului lor organizatoric, la încetarea apariţiei ziarului „Proletarii" şi la predarea condiţionată a unei părţi din fondurile băneşti unui „deţinator imparţial" şi 2) hotărîrile plenarei „Despre centrele fracţioniste" şi cu privire la condiţiile în care trebuiau să se restituie bolşevicilor fondurile băneşti încredinţate „deţinătorilor" în cazul cînd menşevicii şi celelalte fracţiuni nu vor respecta condiţiile unificării, adică nu vor lupta împotriva lichidatorismului şi otzovismului (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 245—246). — *495.*

162 Perioada marcată prin datele *„decembrie 1910 — iunie 1911"* este perioada care începe cu declaraţia făcută de V. I. Lenin şi de alţi bolşevici în ziua de 22 noiembrie (5 decembrie) 1910 la Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R., în care se cerea convocarea unei plenare a C.C. pentru a se rezolva problema restituirii către bolşevici a fondurilor băneşti încredinţate „deţinătorilor" în urma neîndeplinirii de către menşevici, vperedişti etc. a acordului şi a hotărîrilor plenarei C.C din ianuarie 1910, şi se termină cu consfatuirea membrilor C.C. care a avut loc la Paris între 28 mai — 4 iunie (10—17 iunie) 1911 (vezi adnotarea 14). — *495.*

163 Lenin se referă la consfătuirea membrilor C.C. care a avut loc la Paris în iunie 1911 şi în cadrul căreia bolşevicii, împăciuitoriştii şi social-democraţii polonezi *(„blocul celor trei fracţiuni")* au adoptat hotărîrea de a se convoca o plenară a C.C. în străinătate şi o conferinţă de partid; de asemenea ei au constituit Comisia de organizare şi Comisia tehnică pentru convocarea conferinţei. Aceste hotărîri („promisiuni") au fost respectate de bolşevici împreună cu menşevicii-partiiţi în pofida împotrivirii împăciuitoriştilor şi a social-democraţilor polonezi, care, curînd după terminarea consfătuirii, au început să se opună în Comisia de organizare şi în Comisia tehnică la îndeplinirea hotărîrilor consfătuirii. — *495.*

164 Prima din perioadele *„majorităţii împotriva bolşevicilor"* este perioada care a urmat plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie

www.dacoromanica.ro

1910, cînd membrii împăciuitorişti ai C.C. au încercat fără succes să atragă la activitatea practică în cadrul Biroului din Rusia al C.C. pe menşevicii-lichidatori (P. A. Bronştein, K. M. Ermolaev, I. A. Isuv şi alţii) şi prin aceasta au frînat mult munca, făcînd jocul lichidatorilor. Această perioadă s-a încheiat prin arestarea a patru membri ai C.C.: I. P. Goldenberg, I. F. Dubrovinski, G. D. Leiteizen şi V. P. Noghin. A doua perioadă începe după consfătuirea membrilor C.C. din iunie 1911, cînd împăciuitoriştii şi social-democraţii polonezi s-au unit împotriva bolşevicilor în cadrul Comisiei de organizare din străinătate pentru convocarea conferinţei şi în cadrul Comisiei tehnice. — *495*.

165 Nu s-a putut stabili cu precizie data şi împrejurările în care V. I. Lenin a prezentat raportul despre situaţia politică. — *497*.

166 *Lidvaliada* — procesul fraudelor comise de E. Lidval, mare escroc şi speculant, şi de V. I. Gurko, adjunct al ministrului afacerilor interne. Cu ajutorul lui Gurko, Lidval a încheiat cu statul un contract prin care s-a obligat să livreze, în cursul lunilor octombrie-decembrie 1906, 10 000 000 de puduri de secară pentru nevoile guberniilor înfometate din Rusia. Primind prin Gurko, sub formă de avans, sume însemnate din vistieria statului, Lidval a transportat pînă la jumătatea lunii decembrie 1906, la diferite staţii de cale ferată, mai puţin de o zecime din cantitatea de cereale prevăzută. Demascarea acestor fraude şi a speculării neruşinate a foametei a căpătat o largă publicitate şi a silit guvernul ţarist să sesizeze parchetul. Acest proces judiciar n-a avut însă pentru Gurko alte urmări decît demiterea lui din funcţie. — *497*.

167 Este vorba de rezoluţia Conferinţei a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908) „Despre momentul actual şi sarcinile partidului" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunsit al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 199—201). — *497*.

168 V. I. Lenin a făcut această observaţie în legătură cu propunerea de a se exprima mulţumiri Comisiei de organizare din Rusia pentru munca depusă în vederea unirii tuturor organizaţiilor de partid din Rusia şi a convocării Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. şi de a se acorda drept de vot deliberativ reprezentantului C.O.R. la conferinţă (vezi volumul de faţă, pag. 139). — *499*.

169 Este vorba de Partidul social-democrat ilegal din Germania în perioada legii excepţionale împotriva socialiştilor (vezi adnotarea 93). — *503*.

www.dacoromanica.ro

170 Planul acestui referat a fost reprodus în cuprinsul următorului anunț publicat de Secția din Paris a Organizației din străinătate a P.M.S.D.R. :

„Joi 13 iunie 1912
în sala Alcazar din Avenue de Choisy, 190
tov. **Lenin**
va prezenta un referat
pe tema
«Avîntul revoluționar al proletariatului din Rusia»".

Problemele care figurau în acest plan sînt tratate într-o serie de lucrări ale lui Lenin din 1912, în special în articolul său „Avîntul revoluționar" (vezi volumul de față, pag. 353—361).

Textul anunțului a fost reprodus în 1955 în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2. — *506.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE LUCRĂRI ŞI IZVOARE CITATE SAU MENŢIONATE DE V. I. LENIN

Akimov, V. P. În legătură cu alegerile pentru Duma de stat. (Scrisoare către redacţie). — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1912, nr. 135, 13 iunie, pag. 2. — *386, 387, 388.*

Akselrod, P. B. Pe teme actuale. (Din scrisorile lui P. B. Akselrod către prieteni). — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 6, pag. 8—20. — *434—435, 436, 437—439, 440, 476—477.*

— *Pe teme actuale.* (Din scrisorile lui P. B. Akselrod către prieteni). — „Nevski Golos", Petersburg, 1912, nr. 6, 5 iulie, pag. 2—3. — *429, 430—434, 435.*

Alianţa contelui Witte şi a lui P. N. Durnovo cu cadeţii. (Notă). — „Golos Moskvî", 1911, nr. 236, 14 (27) octombrie, pag. 1. — *102—103.*

[Anchetă pentru studierea organizaţiilor sociale ale clasei industriale-comerciale din Rusia]. — În: [Ermanski, O. A.] Organizaţiile reprezentative ale clasei industriale-comerciale din Rusia. Potrivit datelor anchetei efectuate de secţia a XI-a (de economie industrială) a Societăţii imperiale tehnice ruse. (Reprodus după „Analele Societăţii imperiale tehnice ruse" pe 1912). Petersburg, 1912, pag. 17—26. Înaintea titlului autor: A. O. Guşka. — *301, 302, 304—305, 306—307, 310, 311 314.*

Antonie de Volînia. Scrisoare deschisă către autorii culegerii „Vehi". 1 mai 1909. — „Slovo", Petersburg, 1909, nr. 791, 10 (23) mai, pag. 3. — *296.*

Anuarul pe 1910. Fasc. II. Petersburg, Imprimeriile statului, 1910. X, 477, 56 pag.; 2 file cu scheme. (Duma de stat. Legislatura a III-a — sesiunea a III-a). — *42, 46—49, 54—58, 166, 236.*

Anuarul pe 1912. (Completare la „Anuarul" pe 1910). Fasc. 4, Petersburg, Imprimeriile statului, 1912. VI, 249 pag. (Duma de stat.

www.dacoromanica.ro

Legislatura a III-a — sesiunea a V-a). — *209, 293, 294, 299—300.*

Anuarul ziarului „Reci" pe 1912. Editat de redacţia ziarului „Reci". Petersburg, f. a. VI, 712, 44 pag. (Supliment gratuit la ziarul „Reci"). — *177—182.*

[Articolul 106 din Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat]. — În : Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat. (Colecţia de legi, vol. I, partea a 2-a, ediţia 1907 şi în continuare 1910). Cu interpretările Senatului ocîrmuitor şi ale ministerului afacerilor interne. Editat de ministerul afacerilor interne. Petersburg, 1912, pag. 94—97. — *244—245.*

[Articolul 129 din codul penal]. — În : Codul penal... aprobat la 22 martie 1903 cu un studiu asupra deosebirilor sale esenţiale faţă de codul în vigoare şi cu un indice alfabetic de materii. Ediţie neoficială. Moscova, librăria „Pravovedenie" a lui Golubev, [1903], pag. 50—51. — *262.*

Belousov, T. O. [Scrisoare către redacţie]. — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 7, 2 martie, pag. 3. Sub titlul comun : În jurul Dumei. — *200, 202, 204.*

— *[Scrisoare către redacţie].* — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 54 (2 008), 25 februarie (9 martie), pag. 7, la rubrica : Scrisori către redacţie. — *200, 201, 202, 204.*

Biroul din străinătate al Comitetului Central. [Adresa Biroului din străinătate al Comitetului Central şi scrisoarea Clarei Zetkin şi a lui K. Kautsky către Biroul din străinătate al social-democraţiei ruse în problema banilor aflaţi la „deţinători". 18 noiembrie 1911. Foaie volanta]. F. l., [1911]. 1 pag. (P.M.S.D.R.). — *37—38.*

**[Blank, R. M.] Alegerile la Petersburg.* — „Zaprosî Jizni", Petersburg, 1912, nr. 27, 6 iulie, col. 1 585—1 586. Semnat : B. — *491.*

— *Mobilizarea politică.* — „Zaprosî Jizni", Petersburg, 1912, nr. 13, 31 martie, col. 778—780, la rubrica : Cronica săptămînii. Semnat : R. B. — *261, 326, 327, 328.*

„Buletinul Asociaţiei fabricanţilor de spirt din Rusia", Petersburg. — *306.*

„Buletinul Comitetului de organizare pentru convocarea conferinţei generale de partid", Bruxelles, 1912, nr. 3, 19 (6) iulie. 7 pag. — *464.*

* Cu asterisc sînt notate cărţile, ziarele, articolele şi documentele pe care există însemnări ale lui V. I. Lenin şi care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

„*Buletinul oficial*", Petersburg, 1900, nr. 150, 4 (17) iulie, pag. 1—2; nr. 152, 6 (19) iulie, pag. 1; nr. 153, 7 (20) iulie, pag. 1. — *113, 114, 115, 117.*

— 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, pag. 1. — *188—189.*

— 1905, nr. 268, 13 (26) decembrie, pag. 1. — *251, 254, 394.*

— 1906, nr. 54, 8 (21) martie, pag. 1—2. — *188.*

— 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, pag. 1. — *122, 124, 125, 339—340.*

Ce va fi după asta? [Scrisoarea „Pravdei" către muncitorii care gîndesc]. — „Pravda", [Viena], 1910, nr. 17, 20 noiembrie (3 decembrie). Supliment la nr. 17 al „Pravdei", pag. 1—7. — *32, 156—157.*

Ceaţki, I. E timpul să începem! — „Naşa Zarea", Petersburg, 1911, nr. 6, pag. 39—54. — *73, 77—82.*

**Cerevanin, N. Situaţia actuală şi viitorul probabil.* Problema agrară şi rezolvarea ei de către partidele angajate în luptă. Duma a III-a, cauzele apariţiei şi viitorul ei. Moscova, tip. „Russki Trud", 1908. VII, 248 pag. — *95.*

[Cernov, V. M.] Zile şi fapte. „Bolile copilăriei" mişcării noastre. — „Zavetî", Petersburg, 1912, nr. 2, mai, pag. 104—131, la rubrica: II. Semnat: I. Vecev. — *436.*

[Circulara guvernatorilor către ispravnici în privinţa prezentării de informaţii asupra pregătirii alegerilor pentru Duma de stat. 1912]. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 93 (2 047), 6 (19) aprilie, pag. 3, în art.: Administraţia şi alegerile. — *324.*

Comunicat asupra consfătuirii reprezentanţilor Social-democraţiei din Ţinutul leton, ai Bundului, ai Social-democraţiei din Regatul-Poloniei şi din Lituania şi ai Organizaţiei regionale din Transcaucazia, [care a avut loc în ianuarie 1912]. — „Listok «Golosa Soţial-Demokrata»", [Paris], 1912, nr. 4, februarie, pag. 1—7. — *463.*

[Comunicat asupra consfătuirilor comune ale bolşevicilor, menşevicilor-partiiţi şi lichidatorilor în legătură cu pregătirile în vederea alegerilor pentru Duma a IV-a de stat]. — „Nevski Golos", Petersburg, 1912, nr. 6, 5 iulie, pag. 3, la rubrica: Campania electorală. — *474.*

[Comunicat cu privire la excluderea lui Voiloşnikov pentru 15 şedinţe ale Dumei de stat]. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1911,

www.dacoromanica.ro

nr. 12 834, 3 (16) decembrie, pag. 3, la rubrica: Duma de stat. — *23.*

[Comunicat cu privire la excluderea lui Voiloşnikov pentru 15 şedinţe ale Dumei de stat]. — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 332 (1 928), 3 (16) decembrie, pag. 5, la rubrica: Noutăţile zilei. — *23.*

[Comunicat cu privire la excluderea lui Voiloşnikov pentru 15 şedinţe ale Dumei de stat]. — „Rossiia", Petersburg, 1911, nr. 1 857, 3 (16) decembrie, pag. 3. Sub titlul comun: Duma de stat. Şedinţa a 35-a (2 decembrie 1911). — *23.*

Comunicatul [consfătuirii membrilor C.C. al P.M.S.D.R. 1911. Foaie volantă]. F. l. (1911). 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat: Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. — *223.*

**Comunicatul [şi rezoluţiile Comisiei de organizare din Rusia cu privire la convocarea conferinţei generale de partid.* Foaie volantă]. F. l. [toamna anului 1911]. 4 pag. (Supliment la nr. 25 al ziarului „Soţial-Demokrat". P.M.S.D.R.). — *7, 8, 30, 130, 140.*

[Condiţiile fuzionării Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania cu P.M.S.D.R., adoptate la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — În: Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907, pag. 345—348. — *370.*

Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. (Decembrie 1908). Editat de ziarul „Proletarii". Paris, 1909. 47 pag. (P.M.S.D.R.). — *183—185, 210, 215, 220, 224, 228—230, 250, 354, 355, 394, 409, 474, 502.*

**Conferinţa generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912. 34 pag. (P.M.S.D.R.). — *83—84, 88—89.*

Conferinţa trudovicilor. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 84 (2 033), 28 martie (10 aprilie), pag. 4. — *250, 255, 257, 325.*

**Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907).* Textul integral al proceselor verbale. Editat de C.C. Paris, 1909. 486 pag. (P.M.S.D.R.). — *15, 90, 146, 149, 160, 489.*

Culegere de rapoarte ale inspectorilor de fabrici pe 1905. Petersburg, tip. Kirschbaum, 1908. XXV, 117 pag. (Ministerul comerţului şi industriei. Secţia industrie). — *451.*

Cu privire la alegerile din Petersburg. — „Nevski Golos", Petersburg, 1912, nr. 6, 5 iulie, pag. 1—2. — *453, 456.*

www.dacoromanica.ro

Cu privire la centrele fracţioniste. [Rezoluţie adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 11. — *36, 137, 138, 159, 171—172, 222, 229, 495.*

**Cu privire la convocarea conferinţei.* — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 8, 9 martie, pag. 2, la rubrica : Din viaţa publică. — *196, 197, 198, 199.*

Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — In : Înştiinţarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferinţa generală ordinara a partidului [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 5—6. (P.M.S.D.R.). — *149.*

Cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — Op. cit., pag. 4—5. — *13, 42, 61, 62, 87, 88, 89, 90, 131, 132, 143, 144, 316.*

Cu privire la unificarea cu „leviţa" P.P.S. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — Op. cit., pag. 6. — *371.*

Cu privire la unificarea orga[nizaţiilor] naţio[nale] locale. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — Op. cit., pag. 6. — *219.*

Cu privire la ziarul „Pravda". [Rezoluţie adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10. — *160.*

Dan, F. I. Cadeţii şi progresiştii. — „Nevski Golos", Petersburg, 1912, nr. 4, 6 iunie, pag. 2. Semnat : F. D. — *394.*

— *In legătură cu organizarea campaniei electorale.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1911, nr. 7—8, pag. 55—65. — *80.*

— *Linie „marxistă" sau geambaşlîc politic ?* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 1—2, pag. 30—40. — *243.*

— *„Lorzii" noştri.* — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 3, 1 februarie, pag. 1. — *165, 166, 168, 236—237, 263, 328.*

Dare de seamă [cu privire la depunerile pentru fondul ziarului „Pravda"]. — „Pravda", Petersburg, 1912, nr. 60, 8 iulie, pag. 3. — *482.*

**Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat].* 1907. Sesiunea a II-a. Vol. II. Şedinţele 31—53 (1 mai — 2 iunie). Petersburg,

www.dacoromanica.ro

Imprimeriile statului, 1907. VIII pag., 1 610 col. (Duma de stat. Legislatura a II-a). — *401.*

Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1908. Sesiunea întîi. Partea II—III. Petersburg, Imprimeriile statului, 1908. 2 vol. (Duma de stat. Legislatura a III-a).

— Partea a II-a. Şedinţele 31—60 (21 februarie — 6 mai 1908). XV pag., 2 962 col. — *43, 339, 349—350, 438.*

— Partea a III-a. Şedinţele 61—98 (7 mai — 28 iunie 1908). XXII pag., 4 529 col., 8 pag. — *93, 210.*

Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1909. Sesiunea a doua. Partea a III-a. Şedinţele 71—100 (6 martie — 24 aprilie 1909). Petersburg, Imprimeriile statului, 1909. XII pag., 2 956 col. (Duma de stat. Legislatura a III-a). — *341, 342—350.*

Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1912. Sesiunea a cincea. Partea a III-a. Şedinţele 84—119 (5 martie — 28 aprilie 1912). Petersburg, Imprimeriile statului, 1912. XXII pag., 3 726 col. (Duma de stat. Legislatura a III-a). — *294, 360.*

[Declaraţia bolşevicilor adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 11, în rezoluţia : Cu privire la centrele fracţioniste. — *4, 36, 37, 160—161, 495.*

„Delo Jizni", Moscova — *13, 20, 27, 45, 90, 137, 138, 159, 170, 171, 184, 196, 229.*

— 1911, nr. 6, 25 iunie, pag. 14—19. — *173.*

Deputaţii ruşi în Anglia. Discursurile rostite la dejunul oferit de lordul-primar. — „Reci", Petersburg, 1909, nr. 167 (1 045), 21 iunie (4 iulie), pag. 3. — *12, 43, 76, 86, 191, 231, 327.*

Desfăşurarea alegerilor pentru Duma de s[tat]. (Pe baza informaţiilor primite de la corespondenţii noştri, adăugîndu-se datele furnizate de agenţia telegrafică din Petersburg). — „Reci", Petersburg, 1907, nr. 241, 12 (25) octombrie, pag. 3. — *247—248.*

Din istoria contemporană. — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 264 (1 860), 26 septembrie (9 octombrie), pag. 2. — *102.*

Din partea redacţiei. — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 16, 8 iulie, pag. 2. — *474.*

Din partea redacţiei. — „Pravda", Petersburg, 1912, nr. 61, 10 iulie, pag. 2. — *453—454, 474.*

www.dacoromanica.ro

Din partea redacţiei. În legătură cu articolul lui N. Troţki. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1911, nr. 11, pag. 128—132. — *172.*

Din partea redacţiei. [În legătură cu articolul lui O. A. Ermanski „Contribuţii la caracterizarea marii burghezii ruse"]. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 3, pag. 79. — *316, 317—318.*

„Diskussionnîi Listok", [Paris], 1910, nr. 1, 6 (19) martie, pag. 3—6. — *2—3, 4, 8, 9, 11, 172.*

— 1910, nr. 2, 25 mai (7 iunie), pag. 4—14. Pe ziar figurează ca dată: 24 mai (7 iunie). — *1, 222, 407—408.*

„Dnevnik Soţial-Demokrata", [Geneva], 1910, nr. 11, martie, pag. 1—20. — *407.*

— 1911, nr. 15, octombrie. Suplimentul doi la „Dnevnik Soţial-Demokrata" nr. 15, pag. 1. — *223, 230.*

— 1912, nr. 16, aprilie, pag. 1—11. — *215—216, 266, 372, 373, 405, 463—464, 481.*

Engelhardt, A. N. De la ţară. — *485.*

Ermanski, O. A. Contribuţii la caracterizarea marii burghezii ruse. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 1—2, pag. 47—59; nr. 3, pag. 21—31. — *314—316, 317, 318.*

— *Organizaţiile reprezentative ale clasei industriale-comerciale din Rusia.* Potrivit datelor anchetei efectuate de secţia a XI-a (de economie industrială) a Societăţii imperiale tehnice ruse. (Reprodus după „Analele Societăţii imperiale tehnice ruse" pe 1912). Petersburg, 1912. [3], 208 pag.; III file cu cartograme. Înaintea titlului autor: A. O. Guşka. — *301—314.*

Explicaţiile date de contele S. I. Witte. — „Russkie Vedomosti" Moscova, 1911, nr. 221, 27 septembrie, pag. 5. — *102.*

„Gazeta-Kopeika", Petersburg. — *458.*

G. E. Belousov, deputat în Duma a II-a de stat. — („L'Avenir") („Budușcee"), Paris, 1911, nr. 9, 17 decembrie, pag. 2. — *23.*

„Golos Moskvî". — *171, 197, 291.*

— 1911, nr. 236, 14 (27) octombrie, pag. 1. — *102—103, 104.*

— 1911, nr. 267, 19 noiembrie (2 decembrie), pag. 4. — *12.*

„Golos Soţial-Demokrata", [Geneva-Paris]. — *4, 5, 6, 8, 13, 29, 222, 227, 405, 463, 465, 468, 472.*

www.dacoromanica.ro

„Golos Zemli", Petersburg. — *170, 171, 197.*

Gorbunov, I. F. Zburătorul. — *371.*

Gucikov, A. I. Scrisoare către redacţie. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1911, nr. 12 767, 27 septembrie (10 octombrie), pag. 2. — *101—102.*

Herţen, A. I. Amintiri şi cugetări. — *274.*

— *Către un vechi tovarăş.* — În [Herţen, A. I.] Culegere de articole postume ale lui Aleksandr Ivanovici Herţen. (Cu un portret al autorului). Editat de fiii defunctului. Geneva, tip. Cerneţki, 1870, pag. 269—289. — *270.*

— *For gentleman only.* — „Kolokol", Londra, 1860, nr. 63, 15 februarie, pag. 530. Semnat : I—r. — *273.*

— *Intrigi, funingine, scrum etc.* — „Kolokol", Londra, 1864, nr. 177, 15 ianuarie, pag. 1 460. — *273.*

— *Miscellanea.* — „Kolokol", Londra, 1860, nr. 62, 1 februarie, pag. 517. — *273.*

— *Miscellanea.* — „Kolokol", Londra, 1861, nr. 97, 1 mai, pag. 819—820. — *273.*

— *N. G. Cernişevski.* — „Kolokol", Londra, 1864, nr. 186, 15 iunie, pag. 1 525. Semnat : I—r. — *272—273.*

— *[Scrisoare către I. S. Turgheniev.* 10 martie 1864]. — În : Scrisorile lui K. D. Kavelin şi I. S. Turgheniev către A. I. Herţen Cu note explicative de M. Dragomanov. Geneva, tip. ucraineană, 1892, pag. 187—190. — *273.*

— *[Scrisoare către K. D. Kavelin. 7* iunie 1862]. — Op. cit., pag. 52—54. — *272.*

— *[Scrisori către Alexandru al II-lea].* — „Kolokol", Londra, 1857, nr. 4, 1 octombrie, pag. 27—31 ; 1859, nr. 49, 1 august ; Geneva, 1865, nr. 197, 25 mai, pag. 1 613—1 614 ; 1866, nr. 221, 1 iunie, pag. 1 805. — *272.*

— *Scrisori despre studiul naturii.* Scrisoarea întîi. Empirism şi idealism. — „Otecestvennîe Zapiski", Petersburg, 1845, vol. XXXIX, [nr. 4, aprilie], pag. 81—104, la rubrica : II. — *269.*

— *Sfîrşituri şi începuturi.* (Scrisoarea a cincea). — „Kolokol", Londra, 1862, nr. 148, 22 octombrie, pag. 1 222—1 223. Semnat : I—r. — *268.*

— *Un episcop fosilă, un guvern antediluvian şi un popor înşelat.* — „Kolokol", Londra, 1861, nr. 105, 15 august, pag. 877—879. Semnat : I—r. — *273—274.*

www.dacoromanica.ro

[Ikov, V. K.] Revista revistelor. („Naşa Zarea" nr. 2; „Sovrem. Mir" şi „Russk. Bogatstvo" — martie). — „Vozrojdenie", Moscova, 1910, nr. 5, 30 martie, col. 47—52. — *172—173.*

„Industria Minieră", Harkov. — *306.*

„Industria Petrolului", Baku. — *306.*

„Industrie şi Comerţ", Petersburg. — *306.*

Interviu cu prinţul E. N. Trubeţkoi. (Prin telefon de la corespondentul nostru). — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 287 (1 883), 19 octombrie (1 noiembrie), pag. 3. — *103.*

Ionov. Este posibilă unitatea partidului? — „Diskussionnîi Listok", [Paris], 1910, nr. 1, 6 (19) martie, pag. 3—6. — *3, 4, 8, 10, 172.*

Ivanovo-Voznesensk. (De la corespondentul nostru). — „S.-Peterburgskie Vedomosti", 1912, nr. 152, 7 (20) iulie, pag. 4, la rubrica: Ştiri interne. — *427.*

Izgoev, A. S. La răscruce. VII. Un „vehist" printre marxişti. — „Russkaia Mîsl", Moscova, 1910, vol. VIII, pag. 63—72 la rubrica: [II]. — *173.*

În legătură cu polemica dintre contele Witte şi A. I. Gucikov. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1911, nr. 12 785, 15 (28) octombrie, pag. 3. — *103—104.*

În legătură cu problema campaniei electorale. [Scrisoare primită de la un grup de social-democraţi din Petersburg]. — „Pravda", [Viena], 1911, nr. 22, 16 (29) noiembrie, pag. 3, la rubrica: Ştiri din ţară. (Corespondenţe). — *32—35.*

În legătură cu retragerea deputatului Belousov din fracţiunea social-democrată din Dumă. — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 7, 2 martie, pag. 1. — *200, 203, 204.*

În legătură cu retragerea deputatului T. O. Belousov din fracţiunea social-democrată din Dumă. — „Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 12 (48), 23 februarie, pag. 3. — *200, 201, 202, 203, 204.*

Înştiinţarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferinţa generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909]. 8 pag. (P.M.S.D.R.). — *13, 25, 29, 32, 33, 61, 83—85, 88, 89, 90, 91, 131, 132, 143, 144, 148—149, 150, 157—159, 160, 175—176, 184, 219, 220—221, 229—230, 311, 371, 503.*

www.dacoromanica.ro

„*Jivoe Delo*", Petersburg. — *173, 184, 195, 196, 225, 236, 263, 363, 453, 472.*

— 1912, nr. 1—3, 20 ianuarie — 1 februarie. — *165.*

— 1912, nr. 1—16, 20 ianuarie — 28 aprilie. — *453, 456, 457.*

— 1912, nr. 1, 20 ianuarie. 4 pag. — *453, 472.*

— 1912, nr. 2, 27 ianuarie, pag. 2. — *165, 166—169, 236—237.*

— 1912, nr. 3, 1 februarie, pag. 1. — *165, 166, 169, 263, 328.*

— 1912, nr. 7, 2 martie, pag. 1, 2, 3. — *170—171, 175, 200, 201, 202.*

*— 1912, nr. 8, 9 martie. 4 pag. — *195—196, 197, 198, 199, 225, 236—237, 238, 239, 240, 241, 242, 243.*

*— 1912, nr. 10, 21 martie, pag. 1. — *233—234.*

— 1912, nr. 16, 28 aprilie. 4 pag. — *472.*

„*Jizn*", Moscova. — *196.*

[Kamenev, L. B.] Din istoria liberalismului rus. (P. Miliukov. Un an de luptă. Cronica publicistică). — În : „Zarniţî". Fasc. I. Petersburg, tip. Bezobrazov, 1907, pag. 39—88. Semnat : I. K. — *107.*

Karamzin, N. M. Sensibilul şi flegmaticul. Două caractere. — *95.*

Kavelin, K. D. [Scrisoare către A. I. Herţen. 6 august 1862]. — În : Scrisorile lui K. D. Kavelin şi I. S. Turgheniev către A. I. Herţen. Cu note explicative de M. Dragomanov. Geneva, tip. ucraineană, 1892, pag. 80—82. — *272.*

„*Kievskaia Mîsl*". — *170, 171, 197.*

„*Kolokol*", Londra-Geneva. — *271—272, 273.*

— Londra, 1857, nr. 4, 1 octombrie, pag. 27—31 ; 1859, nr. 49, 1 august ; Geneva, 1865, nr. 197, 25 mai, pag. 1 613—1 614 ; 1866, nr. 221, 1 iunie, pag. 1 805. — *272.*

— 1860, nr. 62, 1 februarie, pag. 517. — *273.*

— 1860, nr. 63, 15 februarie, pag. 530. — *273.*

— 1861, nr. 97, 1 mai, pag. 819. — *273.*

— 1861, nr. 105, 15 august, pag. 877—879. — *273—274.*

— 1862, nr. 148, 22 octombrie, pag. 1 222—1 223. — *268.*

— 1863, nr. 162, 1 mai, pag. 1 334—1 336. — *272.*

www.dacoromanica.ro

— 1864, nr. 177, 15 ianuarie, pag. 1 160. — *273.*

— 1864, nr. 186, 15 iunie, pag. 1 525. — *272—273.*

[Kulomzin, A. N.] Raportul către împărat al secretarului de stat Kulomzin cu privire la călătoria întreprinsă în Siberia pentru studierea situaţiei colonizărilor. Petersburg • [Imprimeriile statului], 1896. 2, VI, 187 pag.; 251 pag. anexe. — *340.*

[Kuzminski, A. M.] Raport către împărat asupra reviziei efectuate în 1905 de către senatorul Kuzminski în oraşul Baku şi în gubernia Baku din ordinul alteţei sale imperiale. F. l., F. a. 686 pag. — *343, 345.*

**Larin, I. Avîntul agriculturii ruse şi consecinţele lui social-politice.* — „Vozrojdenie", Moscova, 1910, nr. 9—10, 15 iunie, col. 17—28. — *33, 84, 86, 89, 317.*

— *Căile creaţiei.* — „Delo Jizni", Petersburg, 1911, nr. 6, 25 iunie, pag. 14—19. — *173.*

Lassalle, F. Franz von Sickingen. Tragedie istorică. — *94.*

Legea cu privire la măsurile de apărare a ordinii de stat şi a liniştii publice. [14 august 1881]. — În: Codul de legi al Imperiului rus. Partea a 3-a. Vol. I, de la nr. 1—585 şi suplimentar. Petersburg, 1885, art. 350, pag. 261—266. — *109, 119.*

Legea din 11 decembrie 1905 — vezi Ucazul către Senatul ocîrmuitor cu privire la modificarea şi completarea regulamentului alegerilor pentru Duma de stat.

Legea din 4 martie 1906 — vezi Regulamentul provizoriu cu privire la întruniri, aprobat la 4 (17) martie 1906 şi Regulamentul provizoriu cu privire la asociaţii şi uniuni, aprobat la 4 (17) martie 1906.

Legea din 3 iunie 1907 — vezi Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat, aprobat la 3 iunie 1907.

[Lenin, V. I.] Avîntul revoluţionar. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 1. — *368.*

— *Campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.* — „Zvezda", Petersburg, 1911, nr. 33, 10 decembrie, pag. 1; nr. 34, 17 decembrie, pag. 1—2. Semnat: V. Frei. — *51, 54, 385.*

— *Ce-i de făcut?* Problemele acute ale mişcării noastre. Stuttgart, Dietz, 1902. VII, 144 pag. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — *54.*

www.dacoromanica.ro

— *Comparaţie între programul agrar al lui Stolipin şi cel al narodnicilor.* — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 15, 1 iulie, pag. 1. Semnat: R. S. — *323.*

— *Cu privire la absenţa delegaţilor din partea centrelor naţionale la conferinţa generală de partid.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În: Conferinţa generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, pag. 15—16. (P.M.S.D.R.). — *230.*

— *Cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 18—21. — *184, 210, 250, 355, 394.*

*— *Cu privire la atitudinea faţă de proiectul de lege a asigurărilor sociale de stat pentru muncitori, adoptat de Duma.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 24—26. — *184.*

— *Cu privire la caracterul şi formele organizatorice ale muncii de partid.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 22—23. — *184.*

— *Cu privire la constituirea conferinţei.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 14—15. — *183, 219, 224, 409, 502.*

*— *Cu privire la lichidatorism şi la grupul lichidatorilor.* [Rezoluţie adoptata la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 28—29. — *184, 219, 224, 228—230, 409.*

— *Cu privire la lozinci şi la organizarea activităţii social-democrate în Duma şi în afara Dumei.* — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1911, nr. 25, 8 (21) decembrie, pag. 1—2. — *23.*

— *Cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În: Conferinţa generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, pag. 17—18. (P.M.S.D.R.). — *184—185, 354.*

— *Cu privire la organizaţia de partid din străinătate.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 30—31. — *184—185, 228, 409.*

— *Cu privire la sarcinile social-democraţilor în lupta împotriva foametei.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală

www.dacoromanica.ro

(de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Op. cit., pag. 23—24. — *184.*

— *Cum demască P. B. Akselrod pe lichidatori.* — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 18, 22 iulie, pag. 1. Semnat: V. I. — *434.*

— *Despre caracterul şi însemnătatea polemicii noastre împotriva liberalilor.* — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 12, 10 iunie, pag. 1. Semnat: V. I. — *387.*

— *Despre noua fracţiune a împăciuitoriştilor sau a virtuoşilor.* — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1911, nr. 24, 18 (31) octombrie, pag. 2—7. Semnat: N. Lenin. — *5, 6, 8—9.*.

— *Două centre.* — „Zvezda", Petersburg, 1911, nr. 28, 5 noiembrie, pag. 1. — *40.*

— *Esenţa „problemei agrare în Rusia".* — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 6, 22 mai, pag. 1—2. Semnat: R. S. — *279, 396.*

— *În legătură cu aprecierea momentului actual.* — „Proletarii", Geneva, 1908, nr. 38, (14) 1 noiembrie, pag. 1—3. — *20.*

— *Însemnările unui publicist.* II. „Criza de unificare" din partidul nostru. — „Diskussionnîi Listok", [Paris], 1910, nr. 2, 25 mai (7 iunie), pag. 4—14. Semnat: N. Lenin. Pe ziar figurează ca dată: 24 mai (7 iunie). — *1, 222, 407—408.*

— *Liberalismul şi democraţia.* — „Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 27 (63), 8 aprilie, pag. 3; nr. 32 (68), 19 aprilie, pag. 2. Semnat: P.P. — *280, 281, 283, 286—287.*

— O *caricatură de bolşevism.* — „Proletarii", [Paris], 1909, nr. 44. Supliment la ziarul „Proletarii" nr. 44, 4 (17) aprilie, pag. 1—2. — *20—21.*

— *Proprietatea funciară în Rusia europeană.* — „Nevskaia Zvezda" Petersburg, 1912, nr. 3, 6 mai, pag. 1. Semnat: R. Silin. — *320, 396.*

— *Ultima supapă.* — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 20, 5 august, pag. 1. Semnat: R. S. — *402.*

— *Un organ al politicii muncitoreşti liberale.* — „Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 11 (47), 19 februarie, pag. 1. Semnat: F. L—ko. — *236, 237—240, 241—242.*

**Leviţki, V.* „*Constituţia*" *noastră şi lupta pentru drepturi.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1911, nr. 11, pag. 3—15. — *75, 87, 98, 174, 196.*

— *Pentru unificare — împotriva sciziunii.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 4, pag. 28—33. — *362, 363, 371—372.*

www.dacoromanica.ro

„*Listok «Golosa Soțial-Demokrata»*", [Paris], 1912, nr. 4, februarie, pag. 1—7. — *463.*

Manifest. 17 (30) octombrie 1905. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, pag. 1. — *188—190.*

„*Manifestul Biroului din străinătate al Comitetului Central*", [Paris], 1911, nr. 1, 8 septembrie, 10 pag. — *9—10.*

[Manifestul muncitorilor din Petersburg, difuzat în ajunul zilei de 1 mai 1912]. — „Soțial-Demokrat", Paris, 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 4, la rubrica: Cronică. Sub titlul comun: Petersburg. — *355, 362—363, 364, 365, 366, 367, 369.*

Martov, L. Cronică politică, Înainte de alegeri. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 3, pag. 67—76. — *387.*

— *Cum se poate greși pe două fronturi.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 5, pag. 33—42. — *440.*

— *Despre alegeri.* Împotriva reacțiunii. — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 2, 27 ianuarie, pag. 2. — *165, 166—169, 191, 236—238, 240—241, 263, 328.*

— *E necesar sau nu să ducem lupta împotriva reacțiunii?* — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 8, 9 martie, pag. 1.— *195—196, 198—199, 236—240, 241, 242, 243, 244.*

— *„Să lovim împreună!"* — („L'Avenir") („Budușcee"), Paris, 1911, nr. 5, 19 noiembrie, pag. 1—2. — *16.*

— *Simptome periculoase.* (În legătură cu retragerea lui T. O. Belousov din fracțiunea din Dumă). — „Naşa Zarea", Petersburg, 1912, nr. 4, pag. 3—11. — *372.*

— *Tezele fundamentale ale platformei.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1911, nr. 7—8, pag. 42—54. — *79, 80, 82, 83—84, 86—90, 94—99.*

Marx, K. Capitalul. Critica economiei politice, vol. III, partea 1—2. 1894. — *421.*

— *Mizeria filozofiei.* Răspuns la „Filozofia mizeriei" a d-lui Proudhon. Prima jumătate a anului 1847. — *421.*

— *Scrisoare către F. Lassalle.* 19 aprilie 1859. — *94.*

— *Teorii asupra plusvalorii (volumul al IV-lea al „Capitalului").* Ianuarie 1862 — iulie 1863. — *399, 421.*

Masacrul de la Lena și monarhia de la 3 iunie. [Editorial]. — „Soțial-Demokrat", [Paris], 1912, nr. 26, 8 mai (25 aprilie), pag. 1. — *355.*

www.dacoromanica.ro

Miliukov, P. N. Partidele politice în Duma de s[tat] în decurs de 5 ani. — În : Anuarul ziarului „Reci" pe 1912. Editat de redacţia ziarului „Reci". Petersburg, f. a., pag. 77—96. (Supliment gratuit la ziarul „Reci"). — *177—182.*

„Mîsl", Moscova. — *4, 224, 225.*

Moscova. Cu privire la problema convocării unei conferinţe generale de partid. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1911, nr. 24, 18 (31) octombrie, pag. 8, la rubrica : Cronică. — *7—8.*

Moscova, 28 septembrie. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1911, nr. 222, 28 septembrie, pag. 1—2. — *102.*

„Naşa Zarea", Petersburg. — *4, 20, 27, 28, 45, 54, 77, 80, 81, 82, 90, 137, 159, 171, 184, 196, 198, 220, 224, 229, 263, 267, 298, 363, 368, 373, 387, 405, 409, 432, 435, 467.*

— 1910, nr. 2, pag. 50—62. — *172, 173.*

— 1911, nr. 6. 72 pag. Pe coperta revistei figurează : nr. 5. — *73, 77—82.*

— 1911, nr. 7—8. 114 pag. — *77, 79, 80, 82, 86—90, 96.*

— 1911, nr. 9—10, pag. 31—35. — *24—29, 62, 263.*

— 1911, nr. 11, pag. 3—15, 128—132. — *75, 99, 172, 173, 174, 196.*

— 1912, nr. 1—2, pag. 30—40, 47—59. — *248, 314—316, 317, 318.*

— 1912, nr. 3, pag. 21—31, 67—76, 79. — *314—316, 317—318, 387.*

— 1912, nr. 4, pag. 3—11, 28—33. — *362, 363, 371—372.*

— 1912, nr. 5, pag. 33—42. — *440.*

— 1912, nr. 6, pag. 8—20. — *434—435, 436, 437—439, 440, 477.*

„Nevskaia Zvezda", Petersburg. — *445, 446, 449, 454, 455, 469, 476.*

— 1912, nr. 1—14, 26 februarie—24 iunie. — *469.*

— 1912, nr. 1, 26 februarie. 4 pag. — *473.*

— 1912, nr. 2, 3 mai. 4 pag. — *473.*

— 1912, nr. 3, 6 mai, pag. 1, 4. — *320, 396, 445.*

— 1912, nr. 6, 22 mai, pag. 1—2. — *279, 396.*

— 1912, nr. 12, 10 iunie, pag. 1. — *387.*

— 1912, nr. 14, 24 iunie. 4 pag. — *473.*

— 1912, nr. 15, 1 iulie, pag. 1. — *323.*

www.dacoromanica.ro

— 1912, nr. 16, 8 iulie, pag. 2. — *433, 453—454, 474.*

— 1912, nr. 17, 15 iulie, pag. 1. — *416—417, 419, 420—421, 422.*

— 1912, nr. 18, 22 iulie, pag. 1. — *434.*

— 1912, nr. 20, 5 august, pag. 1. — *402.*

„*Nevski Golos*", Petersburg. — *387, 432, 454, 456, 468, 472, 476*

— 1912, nr. 1—5, 20 mai—28 iunie. — *453, 469.*

— 1912, nr. 1, 20 mai. 4 pag. — *335—338, 368—369, 473.*

— 1912, nr. 4, 6 iunie, pag. 2. — *394.*

— 1912, nr. 5, 28 iunie. 4 pag. — *473.*

— 1912, nr. 6, 5 iulie. 4 pag. — *429, 430—434, 453, 456, 474, 476, 480.*

— 1912, nr. 7, 17 august. 4 pag. — *476, 480—481.*

Nikolin, N. Noul în cadrul vechiului. — „Zvezda", Petersburg, 1911, nr. 29, 12 noiembrie, pag. 2. — *60—64.*

[Nota redacţiei la articolul „În faţa primejdiei" de S. N. Prokopovici]. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1912, nr. 104, 8 mai, pag. 2. — *375, 376, 380.*

„*Novoe Vremea*", Petersburg. — *197, 291, 359, 427—428.*

— 1909, nr. 11 897, 27 aprilie (10 mai), pag. 3. — *296.*

— 1909, nr. 12 011, 20 august (2 septembrie), pag. 3—4. — *296.*

— 1911, nr. 12 765, 25 septembrie (8 octombrie), pag. 3. — *100—101, 102, 107.*

— 1911, nr. 12 767, 27 septembrie (10 octombrie), pag. 2. — *101—102.*

— 1911, nr. 12 785, 15 (28) octombrie, pag. 3. — *103.*

— 1911, nr. 12 834, 3 (16) decembrie, pag. 3. — *23.*

— 1912, nr. 13 046, 8 (21) iulie, pag. 3—4. — *427—428.*

Nu putem tăcea. [Editorial]. — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 8, 9 martie, pag. 1. — *196.*

**O politică filistină.* [Editorial]. — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 10, 21 martie, pag. 1. — *233—234.*

„*Obskaia Jizn*", Novo-Nikolaevsk, 1911, nr. 171, 6 august, pag. 3. — *97.*

www.dacoromanica.ro

Ogarev, N. P. Un discurs funebru. — „Kolokol", Londra, 1863, nr. 162, 1 mai, pag. 1 334—1 336. — *272.*

[Olminski, M. S.] Statul, birocraţia şi absolutismul de-a lungul istoriei Rusiei. Petersburg, „Jizn i Znanie", 1910. 175 pag. Înaintea titlului autor : M. Aleksandrov. — *33, 62.*

[Ordjonikidze, G. K.]. Scrisoare către redacţie. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1911, nr. 25, 8 (21) decembrie, pag. 9. Semnat : N. — *9.*

Organizaţiile locale despre hotărîrile conferinţei. — „Raboceaia Gazeta", [Paris], 1912, nr. 8, 17 (30) martie, pag. 2. — *227.*

„*Otecestvennîe Zapiski*", Petersburg, 1845, vol. XXXIX, (tom. 4, aprilie), pag. 81—104, la rubrica : II. — *269.*

„*Otkliki Bunda*", [Geneva]. — *6.*

Paris, 29 aprilie. [Editorial]. — „Za Partiiu", Paris, 1912, nr. 1, 16 (29) aprilie, pag. 1. — *267.*

Pentru fondul cotidianului muncitoresc „Pravda". — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 3, 6 mai, pag. 4. Sub titlul comun : Dare de seamă asupra sumelor primite la redacţie. — *445.*

Pentru fondul „Pravdei". — „Pravda", Petersburg, 1912, nr. 67, 17 iulie, pag. 4. Sub titlul comun : Dare de seamă. — *482.*

Pentru mărirea fondurilor ziarului. — „Nevski Golos", Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 4. Sub titlul comun : La ziar au sosit următoarele sume. — *480—481.*

Pentru unificare — împotriva sciziunii. — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 7, 2 martie, pag. 1. — *170—171.*

Petersburg, 25 octombrie. [Editorial]. — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 293 (1 889), 25 octombrie (7 noiembrie), pag. 1—2. — *43.*

Petersburg, 21 martie. [Editorial]. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 79 (2 033), 21 martie (3 aprilie), pag. 1. — *231, 233—234, 248, 296, 329.*

Petersburg, 28 martie. [Editorial]. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 84 (2 038), 28 martie (10 aprilie), pag. 1—2. — *251, 253.*

Petersburg, 16 iunie. [Editorial]. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 162 (2 116), 16 (29) iunie, pag. 1. — *386—387, 388.*

www.dacoromanica.ro

Petersburg, 19 iulie. [Editorial]. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 195 (2 149), 19 iulie (1 august), pag. 1. — *489.*

Petrunkevici, I. I. „Paralela" istorică a ziarului „Golos Moskvî" şi adevărul istoric. — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 287 (1 883), 19 octombrie (1 noiembrie), pag. 2. — *104—105, 106, 107.*

— *[Scrisoare către redacţie].* — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 295 (1 891), 27 octombrie (9 noiembrie), pag. 6—7. — *105—106, 107.*

[Plehanov, G. V.] Cu privire la problema convocării unei conferinţe a P.M.S.D.R. — „Dnevnik Soţial-Demokrata", [Geneva], 1912, nr. 16, aprilie, pag. 1—11. — *215—216, 266, 372, 373, 405, 463—464, 481.*

— *Despre fleacuri şi în mod deosebit despre domnul Potresov.* — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 13, 26 aprilie (9 mai), pag. 3—6. — *173, 220, 222.*

— *Ultima şedinţă plenară a Comitetului nostru Central.* — „Dnevnik Soţial-Demokrata", [Geneva], 1910, nr. 11 din martie, pag. 1—20. — *407.*

— *Veşnică pomenire!* — „Dnevnik Soţial-Demokrata", [Geneva], 1911, nr. 15, octombrie. „Dnevnik Soţial-Demokrata" nr. 15, Supliment 2, pag. 1. Semnat: G. P. — *222—223, 230.*

„Polearnaia Zvezda", Londra — Geneva. — *271.*

Potresov, A. N. Schiţe critice. În care se arată de ce au ajuns să capete preponderenţă nişte fleacuri. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1910, nr. 2, pag. 50—62. — *172, 173.*

„Pravda", (Viena). — *6, 160, 221, 227, 406, 463, 465, 468.*

— 1910, nr. 17, 20 noiembrie (3 decembrie). Supliment la „Pravda" nr. 17. 8 pagini. — *33, 157.*

— 1911, nr. 22, 16 (29) noiembrie, pag. 1, 3. — *30—31, 33—35.*

— 1912, nr. 24, 14 (27) martie, pag. 1—3. — *243, 266.*

— 1912, nr. 25, 23 aprilie (6 mai), pag. 1—2, 5. — *215, 218, 227, 228, 355, 366, 367.*

„Pravda", Petersburg. — *411, 442, 445, 447, 448, 449, 452, 454, 455, 456, 457, 469, 471, 476, 482, 491.*

— 1912, nr. 1—53, 22 aprilie — 30 iunie. — *469.*

— 1912, nr. 1, 22 aprilie. 4 pag. — *445, 447—448, 473.*

— 1912, nr. 53, 30 iunie. 4 pag. — *473.*

— 1912, nr. 60, 8 iulie, pag. 3. — *482.*

www.dacoromanica.ro

— 1912, nr. 61, 10 iulie, pag. 2. — *453, 474.*

— 1912, nr. 67, 17 iulie, pag. 4. — *482.*

Presa. — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 266 (1 862), 28 septembrie (11 octombrie), pag. 2. — *102.*

Presa. — „Reci", Petersburg, 1912, nr 88 (2 042), 1 (14) aprilie, pag. 2. — *257, 258.*

Presa. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 93 (2 047), 6 (19) aprilie, pag. 2. — *327—328.*

Presa. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 126 (2 080), 10 (23) mai, pag. 2. — *374, 375, 376.*

Presa. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 132 (2 086), 7 (30) mai, pag. 2. — *334, 357.*

Problema organizatorică. — [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — În: Înştiinţarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferinţa generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 6. (P.M.S.D.R.). — *150.*

Procesele-verbale ale Congresului de unificare al PM.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907. VI, 420 pag. — *370.*

Programul partidului constituţional-democrat elaborat la congresul de constituire al partidului din 12—18 octombrie 1905. F. l. [1905]. 1 pag. — *233—234, 235.*

Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al II-lea al partidului. — În: Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, [1904], pag. 1—6. (P.M.S.D.R.). — *73, 75.*

[Programul partidului Uniunea poporului rus]. — „Russkoe Znamea", Petersburg, 1907, 21 noiembrie (4 decembrie). — *290, 291.*

**Programul „Uniunii 17 octombrie".* [Foaie volantă. Poltava, tip. electrică Şindler, f.a.]. 4 pag. — *291.*

Proiect de lege (principii fundamentale) cu privire la asigurarea cu pământ a populaţiei agricole, [depus de către cadeţi în Duma a II-a de stat]. — În: [Materiale prezentate Dumei de stat. Legislatura a II-a]. F. l., [1907], filele 293—295. — *49, 52, 93.*

www.dacoromanica.ro

[Proiect de lege (principii fundamentale) cu privire la organizarea comitetelor agrare locale, depus în Duma I de stat de către 35 de membri ai Grupului trudovic]. — În: Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1906. Sesiunea întîi. Vol. I. Şedinţele 1—18 (27 aprilie — 30 mai). Petersburg. Imprimeriile statului, 1906, pag. 672—673. (Duma de stat). — *296, 327.*

Proiectul agrar al cadeţilor depus în Duma a II-a de stat — vezi Proiect de lege (principii fundamentale) cu privire la asigurarea cu pămînt a populaţiei agricole, depus de către cadeţi în Duma a II-a de stat.

Proiectul agrar prezentat de deputaţii ţărani moderaţi de dreapta [în Duma a III-a de stat]. — „S.-Peterburgskie Vedomosti", 1908, nr. 24, 29 ianuarie (11 februarie), pag. 2. — *49, 52, 93, 125, 210, 399.*

Proiectul de lege agrară prezentat de 43 de deputaţi ţărani în Duma a III-a de stat — vezi Proiectul agrar prezentat de deputaţii ţărani moderaţi de dreapta în Duma a III-a de stat.

Proiectul de organizare a comitetelor agrare locale, depus în Duma I de stat de către 35 de membri ai Grupului trudovic — vezi Proiect de lege (principii fundamentale) cu privire la organizarea comitetelor agrare locale, depus în Duma I de stat de către 35 de membri ai Grupului trudovic.

Prokopovici, S. M. În faţa primejdiei. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1912, nr. 104, 8 mai, pag. 2. — *355, 362—363, 364, 365, 366, 367, 369.*

— O *politică echivocă.* (Scrisoare către redacţie). — „Zaprosî Jizni", Petersburg, 1912, nr. 26, 29 iunie, col. 1 525—1 530. — *491.*

„*Proletarii*", Geneva, 1908, nr. 38, (14) 1 noiembrie, pag. 1—3. — *20.*

— [Paris], 1909, nr. 44. Supliment la nr. 44 al ziarului „Proletarii", 4 (17) aprilie, pag. 1—2. — *20—21, 33.*

„*Prosveşcenie*", Petersburg. — *225.*

Puşkin, A. S. Eroul. — *437.*

„*Raboceaia Gazeta*", [Paris]. — *4, 68, 160, 161.*

— 1912, nr. 8, 17 (30) martie, pag. 2. — *227.*

Răsfoind ziare şi reviste. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1912, nr. 13 046, 8 (21) iulie, pag. 3—4. — *427—428.*

www.dacoromanica.ro

„*Reci*", Petersburg. — *13, 163, 251, 317, 325, 326, 402, 488, 491.*

— 1907, nr. 241, 12 (25) octombrie, pag. 3. — *247—248.*

— 1909, nr. 167 (1 045), 21 iunie (4 iulie), pag. 3. — *12, 43, 76, 85, 191, 231, 327.*

— 1911, nr. 264 (1 860), 26 septembrie (9 octombrie), pag. 2. — *102.*

— 1911, nr. 266 (1 862), 28 septembrie (11 octombrie), pag. 2. — *102.*

— 1911, nr. 287 (1 883), 19 octombrie (1 noiembrie), pag. 2, 3. — *103, 104—106, 108.*

— 1911, nr. 293 (1 889), 25 octombrie (7 noiembrie), pag. 1—2. — *43.*

— 1911, nr. 295 (1 891), 27 octombrie (9 noiembrie), pag. 6—7. — *106, 108.*

— 1911, nr. 332 (1 928), 3 (16) decembrie, pag. 5. — *23.*

— 1912, nr. 54 (2 008), 25 februarie (9 martie), pag. 7. — *200, 201, 202, 204.*

— 1912, nr. 79 (2 033), 21 martie (3 aprilie), pag. 1. — *231, 233, 234, 248, 261, 296, 329.*

— 1912, nr. 84 (2 038), 28 martie (10 aprilie), pag. 1—2, 4. — *250, 251, 253, 255, 257, 325.*

— 1912, nr. 88 (2 042), 1 (14) aprilie, pag. 2. — *257, 258.*

— 1912, nr. 91 (2 045), 4 (17) aprilie, pag. 3—4. — *324.*

— 1912, nr. 93 (2 047), 6 (19) aprilie, pag. 2, 3. — *324, 327—328.*

— 1912, nr. 106 (2 060), 19 aprilie (2 mai), pag. 2. — *383.*

— 1912, nr. 126 (2 080), 10 (23) mai, pag. 2. — *374, 375, 376.*

— 1912, nr. 132 (2 086), 17 (30) mai, pag. 2. — *334, 357.*

— 1912, nr. 162 (2 116), 16 (29) iunie, pag. 1. — *386—387, 388.*

— 1912, nr. 195 (2 149), 19 iulie (1 august), pag. 1. — *489.*

Regulament provizoriu cu privire la asigurarea cu alimente a locuitorilor de la sate [aprobat la 12 iunie 1900]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1900, nr. 150, 4 (17) iulie, pag. 1—2 ; nr. 152, 6 (19) iulie, pag. 1 ; nr. 153, 7 (20) iulie, pag. 1. — *113, 114, 115, 117.*

[Regulament provizoriu cu privire la asociaţii şi uniuni, aprobat la 4 (17) martie 1906]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1906, nr. 54, 8 (21) martie, pag. 1—2. — *188.*

www.dacoromanica.ro

[Regulament provizoriu cu privire la întruniri, aprobat la 4 (17) martie 1906]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1906, nr. 54, 8 (21) martie, pag. 2. — *188.*

Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat. — În : Anuar pe 1910. Fasc. 2. Petersburg, Imprimeriile statului, 1910, pag. 257—372. (Duma de stat. Legislatura a III-a — sesiunea a III-a). — *58—59, 166, 236.*

Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat. (Colecţia de legi, vol. I, partea a 2-a, ediţia 1907 şi în continuare 1910). Cu interpretările Senatului ocîrmuitor şi ale ministerului afacerilor interne. Editat de ministerul afacerilor interne. Petersburg, 1912 [I], 268 pag. — *244—245.*

Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat, [aprobat la 3 iunie 1907]. Cu interpretările Senatului ocîrmuitor şi ale ministerului afacerilor interne. Petersburg, tip. Senatului, 1907. 188 pag. ; 2 scheme. (Editat de ministerul afacerilor interne). — *45, 50, 51, 53, 58, 146—147, 166, 184, 210, 237, 241, 243, 244, 246, 252, 254, 291, 294, 307, 388, 393, 394.*

**Rezoluţia Comisiei de organizare din străinătate cu privire la atitudinea faţă de Comisia de organi[zare] din Rusia.* 13 noiembrie 1911. [Foaie volantă]. F. l., 1911. 1 pag. (P.M.S.D.R.). — *8.*

Rezoluţia consfătuirii reprezentanţilor comitetului din străinătate al Bundului, ai menşevicilor-partiiţi, ai grupului „Vpered", ai bolşevicilor partiiţi, ai publicaţiilor „Golos Soţial-Demokrata" şi „Pravda" în legătură cu comunicatul cu privire la Conferinţa generală a P.M.S.D.R. — „Pravda", [Viena], 1912, nr. 25, 23 aprilie (6 mai), pag. 5. — *215, 217, 227, 228.*

Rezoluţia cu privire la atitudinea faţă de partidele neproletare, [adoptată la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. din 1907]. — În : Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907). Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Paris, 1909, pag. 454—455. (P.M.S.D.R.). — *15, 91, 149.*

Rezoluţia cu privire la rapoarte, [adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — În : Înştiinţarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferinţa generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 4. (P.M.S.D.R.). — *137, 158, 220—221, 228—229.*

Rezoluţia „otzoviştilor" din Petersburg, propusă de ei şedinţei lărgite a Comitetului din Petersburg înainte de conferinţa generală de

www.dacoromanica.ro

partid. — „Proletarii", [Paris], 1909, nr. 44. Supliment la ziarul „Proletarii" nr. 44 din 4 (17) aprilie, pag. 1. — *20, 33.*

Rezoluţie adoptată de raioanele Zamoskvorecie, Preobrajenski, Hamovniki, Rogojsk, Presnea şi Butîrki ale organizaţiei P.M.S.D.R. Moscova. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1911, nr. 25, 8 (21) decembrie, pag. 10. Sub titlul comun : Moscova. — *8.*

Rezoluţie adoptată în ziua de 26 noiembrie 1910 la adunarea generală a clubului de partid social-democrat din Viena. [Foaie volantă]. F. l., [1910]. 2 pag. — *223.*

[Rezoluţiile adoptate la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală din 1908)]. — În : Înştiinţarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferinţa generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 4—7. (P.M.S.D.R.). — *29, 33, 34, 160, 175, 184, 503.*

Rezoluţiile [adoptate la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din 1912]. — În : Conferinţa generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, pag. 14—34. (P.M.S.D.R.). — *408, 474.*

[Rezoluţiile adoptate la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.]. — În : Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907). Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Paris, 1909, pag. 453—457. (P.M.S.D.R.). — *146.*

[Rezoluţiile adoptate la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10—11. — *158—159, 184, 406.*

Rezoluţiile consfătuirii [din cadrul Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R.]. — „Manifestul Biroului din străinătate al Comitetului Central", [Paris], 1911, nr. 1, 8 septembrie, pag. 4—5. — *10.*

[Rojkov, N. A.] Situaţia actuală din Rusia şi sarcina principală a mişcării muncitoreşti în momentul de faţă. — „Naşa Zarea", Petersburg. 1911, nr. 9—10, pag. 31—35. Semnat : N. R—kov. — *24—29, 33, 62, 263.*

— *Un punct de sprijin.* — „Obskaia Jizn", Novo-Nikolaevsk, 1911, nr. 171, 6 august, pag. 3. — *97.*

www.dacoromanica.ro

„*Rossiia*", Petersburg. — *109.*

— 1911, nr. 1 857, 3 (16) decembrie, pag. 3. — *23.*

Rozanov, V. V. Între Azef şi „Vehi". — „Novoe Vremea", Petersburg, 1909, nr. 12 011, 20 august (2 septembrie), pag. 3—4. — *296.*

— *Merejkovski contra „Vehi".* (Ultima adunare filozofică-religioasă). — „Novoe Vremea", Petersburg, 1909, nr. 11 897, 27 aprilie (10 mai), pag. 3. — *296.*

„*Russkaia Misl*", Moscova. — *173.*

— 1910, nr. VIII, pag. 63—72, la rubrica : (II). — *173.*

„*Russkie Vedomosti*", Moscova — *115, 402.*

— 1911, nr. 221, 27 septembrie, pag. 5. — *102.*

— 1911, nr. 222, 28 septembrie, pag. 1—2. — *102.*

— 1912, nr. 104, 8 mai, pag. 2. — *374, 375, 376, 378—379, 380, 386.*

— 1912, nr. 110, 15 mai, pag. 3. — *334—335, 357.*

— 1912, nr. 135, 13 iunie, pag. 2. — *386, 387, 388.*

— 1912, nr. 163, 15 iulie, pag. 2. — *488.*

„*Russkoe Bogatstvo*", Petersburg. — *260.*

„*Russkoe Slovo*", Moscova. — *170, 171, 197.*

„*Russkoe Znamea*", Petersburg. — *290.*

— 1907, 21 noiembrie (4 decembrie). — *290, 291.*

„*S.-Peterburgskie Vedomosti*", 1908, nr. 24, 29 ianuarie (11 februarie), pag. 2. — *49, 52, 93—94, 125, 210, 399.*

— 1912, nr. 152, 7 (20) iulie, pag. 4. — *427.*

Saltîkov-Şcedrin, M. E. Jurnalul unui provincial la Petersburg. — *80.*

— *Refugiul Mon Repos.* — *124.*

Scrisoare către redacţie. — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 16, 8 iulie, pag. 2. Semnat : Un adept al ziarului „Zvezda". — *433, 453—454, 474.*

Severeanin, A. De 11 ani... acelaşi lucru ! — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1912, nr. 110, 15 mai, pag. 3. — *334, 357.*

www.dacoromanica.ro

Sindicatul brutarilor. — „Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 27 (63), 8 aprilie, pag. 4, la rubrica : Ziarul muncitoresc. — *429.*

„*Slovo*", Petersburg, 1909, nr. 791, 10 (23) mai, pag. 3. — *296.*

„*Soţial-Demokrat*", [Vilno-Petersburg] — Paris — Geneva. — *4, 9, 37, 69, 160, 184, 215, 406, 407, 477.*

— 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10—11. — *4, 9, 37, 137, 138, 159, 160, 171—172, 184, 222, 229, 406, 407, 495.*

— 1910, nr. 13, 26 aprilie (9 mai), pag. 3—6. — *173, 220, 222.*

— 1911, nr. 24, 18 (31) octombrie, pag. 2—7, 8. — *6, 8, 9.*

— 1911, nr. 25, 8 (21) decembrie, pag. 1—2, 9, 10. — *8, 9, 23.*

— 1912, nr. 26, 8 mai (25 aprilie), pag. 1. — *355.*

— 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 1, 4. — *355, 362—363, 364, 365, 366, 367, 368, 369.*

— 1912, nr. 27, 17 (4) iunie. Supliment la nr. 27 al ziarului „Soţial-Demokrat", pag. 1. — *227.*

„*Sovremennik*", Petersburg. — *260.*

Starea de lucruri din partid. [Rezoluţie adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10. — *3—4, 137, 158—159, 221—222, 229, 406, 407.*

Statistica proprietăţilor funciare pe 1905. Culegere de date pentru 50 de gubernii din Rusia europeană. Petersburg, tip. Minkov, 1907. 199 pag. ; L pag. de tabele (Comitetul central de statistică al ministerului de interne). — *52, 276—279, 320—321, 322—323, 397, 400.*

Statutul de organizare, [adoptat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.]. — În : Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907). Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Paris, 1909, pag. 459. (P.M.S.D.R.). — *160.*

Sun Iat-sen. Semnificaţia socială a revoluţiei chineze. (Reprodus după ziarul „Le Peuple" din 11 iulie 1912). — „Nevskaia Zvezda", Petersburg, 1912, nr. 17, 15 iulie, pag. 1. — *416—417, 419, 420—421, 422.*

Supliment gratuit la ziarul „Rossiia" nr. 1 816—1 865. [Dările de seamă stenografice ale şedinţelor Dumei de stat. Legislatura a III-a]. Petersburg, 1911. 1 376 pag. — *19—21, 109—121, 122—125.*

„*Svet*", Petersburg. — *291.*

www.dacoromanica.ro

Textul proiectului de lege cu privire la asigurarea muncitorilor în caz de accidente, în redactarea pe care i-a dat-o Duma de stat în timpul celei de-a doua dezbateri. — În : Anexe la dările de seamă stenografice ale Dumei de stat. Legislatura a III-a. Sesiunea a cincea. 1911—1912. Vol. I (nr. 1—210). Petersburg, Imprimeriile statului, 1911, nr. 7, pag. 1—16. — *153—156, 189, 294.*

Textul proiectului de lege cu privire la asigurarea muncitorilor în caz de boală, în redactarea pe care i-a dat-o Duma de stat în timpul celei de-a doua dezbateri. — Op. cit., nr. 42, pag. 1—18. — *153—156, 189, 294.*

Textul proiectului de lege cu privire la asimilarea în drepturi cu cetăţenii finlandezi a altor supuşi ruşi, în redactarea pe care i-a dat-o Duma de stat în timpul celei de-a doua dezbateri. — Op. cit., nr. 37, pag. 1—2. — *163.*

Textul proiectului de lege cu privire la măsurile de stimulare a construcţiei de maşini agricole în Rusia, în redactarea care i-a fost dată în timpul celei de-a doua dezbateri. — În : Anexe la dările de seamă stenografice ale Dumei de stat. A III-a legislatură. Sesiunea a cincea. 1911—1912. Vol. II (nr. 211—350). Petersburg, Imprimeriile statului, 1912, nr. 335, pag. 1—2. — *382, 383.*

Tiflis. Scrisoare către redacţia ziarului „Pravda". — „Soţial-Demokrat", [Paris], 1912, nr. 27, 17 (4) iunie. Supliment la nr. 27 al ziarului „Soţial-Demokrat", pag. 1. — *227.*

Tiflisski, A. O *mică însemnare cu privire la o mare problemă.* — În : „Vpered". Culegere de articole asupra problemelor curente. Nr. 2. Editat de grupul „Vpered" [Paris, tip. coop. „Uniunea"], februarie 1911, col. 82—83. — *14—15.*

[Troţki, L. D.] Înainte ! — „Pravda", [Viena], 1911, nr. 22, 16 (29) noiembrie, pag. 1. — *31.*

— *Masacrul de la Lena şi răspunsul proletariatului.* De ce s-a tras ? — „Pravda", [Viena], 1912, nr. 25, 23 aprilie (6 mai), pag. 1—2. — *354—355, 366, 367.*

— *Problemele campaniei electorale.* — „Pravda", [Viena], 1912, nr. 24, 14 (27) martie, pag. 1—3. — *243.*

— *Scrisori politice.* — „Jivoe Delo", Petersburg, 1912, nr. 7, 2 martie, pag. 2. — *175.*

www.dacoromanica.ro

— *Tovarăşi!* [Editorial]. — „Pravda", [Viena], 1912, nr. 24, 14 (27) martie, pag. 1. — *266.*

Trubeţkoi, E. N. Clerul şi Duma. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1912, nr. 163, 15 iulie, pag. 2. — *488.*

— *[Scrisoare către redacţie].* — „Reci", Petersburg, 1911, nr. 295 (1 891), 27 octombrie (9 noiembrie), pag. 6. — *105—106, 107—108.*

Tulburări în rîndurile muncitorilor. (Prin telefon de la corespondentul nostru din Petersburg). — „Golos Moskvî", 1911, nr. 267, 19 noiembrie (2 decembrie), pag. 4. — *12.*

[Ţederbaum, S. O.] De la spontaneitate la organizare. — „Nevski Golos", Petersburg, 1912, nr. 1, 20 mai, pag. 2. Semnat: V. Ejov. — *335—338, 368—369.*

Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la ieşirea ţăranilor din obşte şi dreptul de proprietate asupra pămînturilor lotuale. 9 (22) noiembrie 1906]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, pag. 1. — *122, 124, 125, 339—340.*

Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la modificarea şi completarea regulamentului alegerilor pentru Duma de stat. 11 (24) decembrie 1905]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1905, nr. 268, 13 (26) decembrie, pag. 1, la rubrica: Acte guvernamentale. — *251, 254, 394.*

Un sceptic Teorie şi practică. — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 106 (2 060), 19 aprilie (2 mai), pag. 2. — *383.*

„*Utro Rossii*", Moscova. — *327.*

Varzar, V. E. Date statistice cu privire la grevele muncitorilor din fabrici şi uzine pe 1895—1904. Petersburg, tip. Kirschbaum, 1905. 79 pag. (Ministerul industriei şi comerţului. Secţia industrie). — *330, 334, 353.*

*— *Statistica grevelor muncitorilor din fabrici şi uzine în cursul anului 1905.* Petersburg, tip. Kirschbaum, 1908. 111 pag. cu tabele. (Ministrul industriei şi comerţului. Secţia industrie). — *330, 331, 332, 334.*

*— *Statistica grevelor muncitorilor din fabrici şi uzine în perioada 1906—1908.* Petersburg, tip. Kirschbaum, 1910. 72, 220 pag.

www.dacoromanica.ro

(Ministerul industriei şi comerţului. Secţia industrie). — *330, 331, 334, 353, 356.*

**Velhi.* Culegere de articole despre intelectualitatea rusă. Moscova, [tip. Sablin, martie] 1909. II, 209 pag. — *43, 85, 286, 296.*

Vizita lui V. N. Kokovţov la Moscova. (Prin telefon de la corespondentul nostru). — „Reci", Petersburg, 1912, nr. 91 (2 045), 4 (17) aprilie, pag. 3—4. — *324.*

Vodovozov, V. V. Grupul trudovic şi partidul muncitoresc. — „Zaprosî Jizni", Petersburg, 1912, nr. 17, 27 aprilie, col. 993—998. — *280, 281, 282—283, 284, 285—286, 287.*

— *Programul electoral al Grupului trudovic.* — „Zaprosî Jizni", Petersburg, 1912, nr. 13, 31 martie, col. 771—778. — *255—259, 262.*

[Volski, S.] Scrisoare din Petersburg. — „Pravda" (Viena), 1911, nr. 22, 16 (29) noiembrie, pag. 3, la rubrica : Ştiri din ţară. (Corespondenţe). Semnat : S. V. — *30—31.*

[Voronţov-Daşkov, I. I.] Raport către maiestatea sa imperială cu privire la guvernarea Ţinutului Caucaz, întocmit de generalul-aghiotant, contele Voronţov-Daşkov. [Tiflis], Imprimeriile statului, 1907. 164 pag. — *345—346.*

„*Vozrojdenie*", Moscova. — *196.*

— 1910, nr. 5, 30 martie, col. 47—52. — *172—173.*

— 1910, nr. 9—10, 15 iunie, col. 17—28. — *33, 85, 87, 317.*

Vpered. Culegere de articole despre problemele curente. Nr. 2. Editat de grupul „Vpered" (Paris, tip. coop. „Uniunea"), februarie 1911. 88 col. — *15.*

Witte, S. I. [Scrisoare către redacţie]. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1911, nr. 12 765, 25 septembrie (8 octombrie), pag. 3. — *100—101, 102, 107—108.*

„*Za Partiiu*", Paris, 1912, nr. 1, 16 (29) aprilie, pag. 1. — *267.*

„*Zaprosî Jizni*", Petersburg. — *255.*

— 1912, nr. 13, 31 martie, col. 771—778, 778—780. — *255—259, 261, 262, 325, 326, 327, 328.*

— 1912, nr. 17, 27 aprilie, col. 993—998. — *280, 281, 282—283, 285, 286, 287.*

www.dacoromanica.ro

— 1912, nr. 26, 29 iunie, col. 1 525—1 530. — *491.*

*— 1912, nr. 27, 6 iulie, col. 1 585—1 586. — *491.*

„*Zarniţî*". Fasc. I. Petersburg, tip. Bezobrazov, 1907. 127 pag. — *107.*

„*Zavetî*", Petersburg, 1912, nr. 2, mai, pag. 104—131, la rubrica : II. — *436.*

„*Zvezda*", Petersburg. — *4, 202, 224, 225, 429, 445, 446, 447, 449, 454, 455, 468—469. 470.*

— 1911, nr. 28, 5 noiembrie, pag. 1. — *40.*

— 1911, nr. 29, 12 noiembrie, pag. 2. — *60—64.*

— 1911, nr. 33, 10 decembrie, pag. 1 ; nr. 34, 17 decembrie, pag. 1—2. — *51, 54, 385.*

— 1912, nr. 1 (37) — 33 (69), 6 ianuarie—22 aprilie. — *469.*

— 1912, nr. 1 (37), 6 ianuarie. 4 pag. — *473.*

— 1912, nr. 11 (47), 19 februarie, pag. 1. — *236, 237—239, 242.*

— 1912, nr. 12 (48), 23 februarie, pag. 3. — *200, 201, 202, 203, 204.*

— 1912, nr. 17 (53), 13 martie. 4 pag. — *225.*

— 1912, nr. 27 (63), 8 aprilie, pag. 3, 4 ; nr. 32 (68), 19 aprilie, pag. 2. — *280, 281, 283, 286, 429.*

— 1912, nr. 33 (69), 22 aprilie. 4 pag. — *473.*

Alb, B. Commerce, — „Revue Scientifique", Paris, 1912, N 1, 6 juillet, p. 24. — *484—485.*

„*Appeal to Reason*", Girard, Kansas. — *457.*

(„*L'Avenir*") („*Budușcee*"), Paris. — *17, 23, 365.*

— 1911, N 5, 19 novembre, p. 1—2. — *17.*

— 1911, N 9, 17 decembre, p. 2. — *23.*

— 1912, N 32, 26 mai, p. 3. — *365.*

„*Gazeta Rabotnicza*", Warszawa. — *403.*

Cunow, H. Die revolutionäre Zeitungsliteratur Frankreichs während der Jahre 1789—94. Ein Beitrag zur Geschichte der französischen Klassen-und Parteikämpfe gegen Ende des 18. Jahrhunderts. Berlin, Buchh. Vorwärts, 1908. II, 328 S. — *15.*

www.dacoromanica.ro

„*Czerwony Sztandar*", Warszawa, 1912, N 187, czerwcu, s. 9—10. — *409.*

Jellinek, G. Die Erklärung der Menschen-und Bürgerrechte. Ein Beitrag zur modernen Verfassungsgeschichte. 2., erweiterte Aufl. Leipzig, Duncker u. Humblot, 1904. XI, 65 S. (Staats und völkerrechtliche Abhandlungen. Begründet von G. Jellinek u. G. Meyer, hrsg. von G. Jellinek u. G. Anschütz). — *119.*

Lassalle, F. [Brief an K. Marx und F. Engels. 27 Mai 1859]. — In: Aus dem literarischen Nachlass von K. Marx, F. Engels und F. Lassalle. Hrsg. von F. Mehring. Bd. IV. Briefe von F. Lassalle an K. Marx und F. Engels, 1849 bis 1862. Stuttgart, Dietz, 1902, S. 153—171. — *94.*

**[Lenin, V. I.] Der Anonymus aus dem „Vorwärts" und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands.* [Paris, „Ideal", 1912]. 12 S. — *265, 461—462, 463, 467.*

— *Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands.* Dargestellt von der Redaktion des Zentralorgans (Sozialdemokrat) der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands. [Leipzig], Druck der Leipziger Buchdruckerei A. G., 1912. 16 S. — *477, 480.*

„*Le Peuple*", Bruxelles. — *416.*

Politische Wochenschau. — „St.-Petersburger Zeitung", 1912, Nr. 126, 6 (19) Mai. 1. Beiblatt, S. [1]. — *359—360.*

„*Revue Scientifique*", Paris, 1912, N. 1, 6 juillet, p. 24. — *484—485.*

[Roubanovitch, I. A.] Le 1-er Mai en Russie. — („L'Avenir") („Budușcee"), Paris, 1912, N 32, 26 mai, p. 3. — *365.*

„St.-Petersburger Zeitung", 1912, Nr. 126, 6 (19) Mai. 1. Beiblatt, S. [1]. — *359—360.*

„*Sozialistische Monatshefte*", Berlin. — *218, 220.*

[Trotzky, L. D.] Aus dem russischen Parteileben. — „Vorwärts", Berlin, 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 1. — *215, 217—219, 222, 223, 225, 265, 461.*

— *Die russische Sozialdemokratie.* (Von unserem russischen Korrespondenten). — „Vorwärts", Berlin, 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4. — *226, 265, 461.*

„*Vorwärts*", Berlin. — *164, 213, 215, 265, 461, 462.*

www.dacoromanica.ro

— 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4. — *225, 265, 461.*

— 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 1. — *215, 217—219, 222, 223, 225, 265, 461.*

— 1912, Nr. 131, 8. Juni. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 1—2. — *409.*

Z. Partji. — „Czerwony Sztandar", Warszawa, 1912, N 187, czerwcu, s. 9—10. — *409.*

Zum Parteitag der PPS. — „Vorwärts", Berlin, 1912, Nr. 131, 8. Juni. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 1—2. — *409.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

Akimov (Mahnoveț), V. P.* (1872—1921) — social-democrat, reprezentant de vază al „economismului", unul dintre cei mai inveterați oportuniști. A fost unul dintre conducătorii „Uniunii social-democraților ruși din străinătate" ; a luat poziție împotriva grupului „Eliberarea muncii", iar apoi și împotriva „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al aripii de extremă dreaptă a menșevismului. În timpul revoluției din 1905—1907 a susținut ideea lichidatoristă a creării unei organizații fără partid a clasei muncitoare, în cadrul căreia social-democrația nu ar fi fost decît unul dintre curentele ideologice. În 1912, în legătură cu campania electorală pentru Duma a IV-a de stat, s-a ridicat în ziarul „Reci" în apărarea „blocului progresist". — *386—388, 393.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menșevismului ; în 1883 a luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii". Începînd din 1900 a fost membru al redacției ziarului „Iskra" și a revistei „Zarea". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a manifestat ca menșevic activ. În 1905 a lansat ideea oportunistă a convocării unui „congres muncitoresc", pe care îl opunea partidului proletariatului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor și a făcut parte din redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata", organ al menșevicilor lichidatori ; în 1912 a participat la Blocul antipartinic din august. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă ; în emigrație a făcut propagandă pentru intervenția armată împotriva Rusiei Sovietice. — *10, 220, 405, 429—441, 477.*

Aleksandrov, M. S. — *vezi* Olminski, M. S. — 273, 316.

* În paranteze cu litere cursive sînt scrise adevăratele nume de familie.

www.dacoromanica.ro

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activității sale politice — social-democrat. În perioada revoluției din 1905—1907 a aderat la bolșevici. A fost deputat în Duma a II-a de stat. În anii reacțiunii a fost otzovist, lector la școala fracționistă de pe insula Capri, unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered". În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un social-șovinist inveterat, a colaborat la o serie de ziare burgheze. În 1917 s-a alăturat grupului plehanovist „Edinstvo" și s-a situat pe o poziție contrarevoluționară. În iulie 1917, confecționînd în colaborare cu serviciul de contraspionaj militar niște documente false, i-a calomniat pe V. I. Lenin și pe bolșevici. În aprilie 1918 a fugit peste graniță. În 1920, Tribunalul revoluționar suprem al C.E.C. din Rusia l-a judecat în contumacie în procesul organizației contrarevoluționare „Centrul tactic", fiind condamnat la pierderea dreptului de a reveni în Rusia Sovietică. În emigrație s-a alăturat taberei ultrareacționare. — *221, 405.*

Alexandru al II-lea (Romanov) (1818—1881) — împărat al Rusiei (1855—1881). — *272, 273, 316.*

Andreev, N. N. — *vezi* Nikolin, N.

Andreiciuk, M. S. (n. 1866) — țăran înstărit; deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Volînia; fără partid. În Dumă a fost ales în comisia pentru problemele aprovizionării, în comisia pentru problemele pisciculturii etc. — *125.*

Antonie de Volînia (Hrapovițki, A. P.) (1863—1936) — ultrareacționar inveterat, șeful unui curent de extremă dreaptă în biserica ortodoxă rusă; unul dintre cei mai de seamă promotori ai politicii reacționare țariste. Începînd din 1902 a fost episcop al Volîniei, iar mai tîrziu arhiepiscop al Harkovului. În timpul intervenției militare străine și al războiului civil a colaborat cu Denikin. După zdrobirea contrarevoluției a fugit în străinătate, unde a devenit unul dintre liderii emigrației monarhiste. — *296.*

Arakceev, A. A. (1769—1834) — unul dintre reprezentanții cei mai reacționari ai absolutismului țarist, conte, ministru de război sub Alexandru I; a excelat prin asprime și cruzime și a exercitat o mare influență asupra politicii externe și interne a Rusiei. De numele lui se leagă o întreagă perioadă de samavolnicie polițienească reacționară, de militarism brutal, spionaj, venalitate, corupție și formalism meschin, rigid, așa-zisul regim „arakceevist". — *268.*

Astrahanțev, E. P. (n. 1875) — social-democrat, lăcătuș la Uzina de armament din Ijevsk. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Veatka. A făcut parte din fracțiunea social-democrată, a aderat la menșevici; a colaborat la „Jivoe Delo", ziarul lichidatorilor. — *46, 225,*

www.dacoromanica.ro

Avdakov, N. S. (1847—1915) — octombrist, de profesiune inginer de mine, industriaş, preşedinte al consiliului asociaţiei proprietarilor de întreprinderi miniere din sudul Rusiei. Începînd din 1906 membru al Consiliului de stat din partea industriaşilor. Autorul unei serii de lucrări privind economia industriei extractive, colaborator permanent la revista „Industrie şi comerţ". — *310, 315.*

B

Bakunin, M. A. (1814—1876) — unul dintre ideologii narodnicismului şi anarhismului. Începînd din 1840 a trăit în străinătate, a participat la revoluţia din 1848—1849 din Germania. A făcut parte din Internaţionala I, în care s-a manifestat ca un duşman inveterat al marxismului.

Bakunin nega orice stat, inclusiv dictatura proletariatului ; neînţelegînd rolul istoric mondial al proletariatului, Bakunin se manifesta făţiş împotriva creării unui partid politic independent al clasei muncitoare, susţinînd doctrina cu privire la abţinerea muncitorilor de la participare la activitatea politică. K. Marx şi F. Engels au dus o luptă hotărîtă împotriva lui Bakunin, demascînd esenţa reacţionară a bakunismului ca sectarism mic-burghez, incompatibil cu mişcarea muncitorească. Pentru activitatea lui scizionistă, în 1872 Bakunin a fost exclus din Internaţională. — *270, 436.*

Balabanova, A. I. (n. 1878) — social-democrată. În 1897 a emigrat în străinătate, unde a aderat la „Uniunea social-democraţilor ruşi". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevică. A jucat un rol de seamă în Partidul socialist italian : a făcut parte din redacţia organului central al acestui partid, ziarul „Avanti !" A fost membră a C.C. şi reprezentantă a Partidului socialist italian în Biroul socialist internaţional. În timpul primului război mondial s-a situat pe o poziţie centristă ; a participat la lucrările conferinţelor de la Zimmerwald şi Kienthal, a făcut parte din Uniunea de la Zimmerwald. În 1917 a sosit în Rusia şi a intrat în partidul bolşevic. A participat la primul Congres al Internaţionalei Comuniste cu drept de vot consultativ. În 1924, Balabanova a fost exclusă din P.C. (b) din Rusia pentru că revenise la vechea sa poziţie menşevică. — *425.*

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre cei mai de seamă militanţi ai social-democraţiei germane şi ai mişcării muncitoreşti internaţionale. Şi-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut. A fost membru al Internaţionalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii") ; a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstag. În ultimul deceniu al secolului trecut şi la începutul primului deceniu al secolului nostru a luat atitudine împotriva reformismului şi revizionismului din

www.dacoromanica.ro

rîndurile social-democraţiei germane. Cuvîntările rostite de Bebel împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepţiilor marxiste şi de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc" (Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 290). În ultima perioadă a activităţii sale a comis o serie de greşeli cu caracter centrist. — *425, 471, 487.*

Belousov, T. O. (n. 1875) — menşevic-lichidator, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Irkutsk. În februarie 1912 a părăsit fracţiunea social-democrată din Dumă, dar nu şi-a depus mandatul. V. I. Lenin a condamnat cu asprime comportarea lui Belousov în articolul „În legătură cu retragerea deputatului T. O. Belousov din fracţiunea social-democrată din Dumă" (vezi volumul de faţă, pag. 200—205). — *200—205, 225.*

Ber — vezi Liber, M. I.

Berezovski, A. E. (Berezovski I) (n. 1868) — moşier, cadet, militant al zemstvelor, de profesiune agronom. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Simbirsk ; membru în Comisia pentru problemele aprovizionării, în comisia agrară etc. Din 1918 a lucrat în specialitate. — *296.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democraţiei germane şi al Internaţionalei a II-a ; teoretician al revizionismului şi reformismului. A participat la mişcarea social-democrată începînd de la mijlocul deceniului al 8-lea al secolului trecut. Din 1881 pînă în 1889 a fost redactor al ziarului „Der Sozialdemokrat", organul central al Partidului social-democrat din Germania. În anii 1896—1898 a publicat în revista „Die Neue Zeit", sub titlul „Problemele socialismului", o serie de articole care au fost apoi editate într-un volum intitulat „Premisele socialismului şi sarcinile social-democraţiei", în care a procedat în mod deschis la revizuirea bazelor filozofice, economice şi politice ale marxismului revoluţionar. „Cît priveşte revoluţia proletariatului, oportunistul s-a dezvăţat pînă să se şi gîndească la aşa ceva", scria V. I. Lenin referindu-se la Bernstein (Opere, vol. 25, E.S.P.L.P. 1956, pag. 425). Bernstein afirma că mişcarea muncitorească nu are altă sarcină decît aceea de a lupta pentru reforme menite să îmbunătăţească situaţia economică a muncitorilor în societatea capitalistă. El a lansat formula oportunistă : „mişcarea este totul, scopul final nu este nimic". În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În anii care au urmat, Bernstein a continuat să sprijine politica burgheziei imperialiste şi să se ridice împotriva Revoluţiei Socialiste din Octombrie şi a Statului sovietic. — *74.*

Biron, E. I. (1690—1772) — favorit atotputernic în perioada domniei împărătesei Anna Ivanovna, se trăgea dintr-o familie de nobili mărunţi din Kurlanda. Deşi nu deţinea nici un post oficial şi nu era cetăţean rus, a exercitat o mare influenţă asupra politicii

www.dacoromanica.ro

interne şi, într-o anumită măsură, asupra politicii externe a Rusiei. A instaurat un regim de teroare în interiorul ţării, a promovat o politică de germanizare a aparatului de stat şi, profitînd de situaţia sa, a jefuit vistieria Rusiei, s-a îndeletnicit cu luarea de mită şi cu specula. După moartea Annei Ivanovna a fost cîtva timp regent; în noiembrie 1740 a fost înlăturat printr-un complot de la curte. — *268.*

Bissolati, Leonida (1857—1920) — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian şi unul dintre liderii aripii lui reformiste de extremă dreaptă. În 1896—1904 şi 1908—1910 a fost redactor responsabil al ziarului „Avanti!", organul central al partidului socialist. Din 1897 — membru al parlamentului. În 1912 a fost exclus din Partidul socialist italian şi a înfiinţat „partidul social-reformist". În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist, adept al participării Italiei la război de partea Antantei. În 1916—1918 a făcut parte din guvern ca ministru fără portofoliu. — *225, 425, 440.*

Blank, R. M. (R. B.) (n. 1866) — publicist, de profesiune chimist. A colaborat la revista „Osvobojdenie", organ al burgheziei liberale ruse. A făcut parte din redacţia ziarului „Naşa Jizn", devenind apoi redactorul de fapt al acestei publicaţii; a colaborat la ziarul cadet de stînga „Tovarişci". A participat la editarea revistei „Zaprosî Jizni", publicaţie a cadeţilor, socialiştilor-populişti şi a menşevicilor-lichidatori. Caracterizîndu-l pe Blank drept cel mai tipic exponent al politicii cadete, V. I. Lenin a demascat esenţa contrarevoluţionară a concepţiilor acestuia. — *255, 261, 326—328, 491.*

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A., Maksimov, N.) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist, de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a devenit liderul grupului antipartinic „Vpered". În domeniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu — „empiriomonismul" (variantă a filozofiei subiectiv-idealiste machiste), pe care Lenin l-a criticat cu asprime în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism". La Consfătuirea din iunie 1909 a redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii", Bogdanov a fost exclus din rîndurile bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii „Proletcultului". Începînd din 1926 a fost directorul Institutului de transfuzie a sîngelui, întemeiat de el. — *74, 221.*

Bourbon — dinastie regală din Franţa (1589—1792, 1814—1815 şi 1815—1830). — *87.*

Brentano, Lujo (1844—1931) — economist burghez german, din 1896 profesor de economie politică la Universitatea din München; unul dintre reprezentanţii principali ai „socialismului de catedră",

www.dacoromanica.ro

care propaga renunţarea la lupta de clasă şi posibilitatea rezolvării contradicţiilor sociale din societatea capitalistă şi a împăcării intereselor muncitorilor şi capitaliştilor prin organizarea de sindicate reformiste şi introducerea legislaţiei industriale. În problema agrară a fost un adept al „teoriei" reacţionare a trăiniciei micii gospodării în agricultură şi al legii pseudoştiinţifice a „fertilităţii descrescînde a solului". În ultimii ani de viaţă a fost un apologet făţiş al imperialismului. — *314.*

Bronştein, P. A. — *vezi* Ceaţki, I.

Bulgarin, F. V. (1789—1859) — ziarist şi scriitor reacţionar. Începînd din 1825 — editor şi redactor responsabil al ziarului semioficios „Severnaia Pcela". În reportajele, romanele şi articolele sale de critică literară promova ideea supunerii faţă de regimul ţarist. Fiind o persoană de încredere a poliţiei politice a lui Nicolaie I, se îndeletnicea cu denunţuri şi cu calomnii împotriva revistelor progresiste şi a scriitorilor înaintaţi contemporani cu el. — *265.*

Burenin, V. P. (1841—1926) — publicist şi literat reacţionar. Începînd din 1876 a făcut parte din redacţia ziarului „Novoe Vremea", fiind în fruntea venalei clici de publicişti de la acest ziar. V. I. Lenin a folosit adesea numele lui Burenin ca nume comun pentru demascarea procedeelor polemice necinstite. — *265.*

Burţev, V. L. (1862—1936) — a participat la mişcarea revoluţionară din deceniul al 9-lea al secolului trecut ; s-a apropiat de narodovolişti. Fiind arestat, a reuşit să fugă peste graniţă. În străinătate s-a ocupat cu culegerea şi publicarea documentelor mişcării revoluţionare. A editat revista „Bîloe". Înainte de prima revoluţie rusă s-a apropiat de socialiştii-revoluţionari ; după înfrîngerea revoluţiei i-a sprijinit pe cadeţi. Din octombrie 1911 pînă în ianuarie 1914 a redactat revista burghezo-liberală „Buduşcee". În timpul primului război mondial a devenit un şovinist inveterat, renunţînd la orice opoziţie faţă de ţarism. Înapoiat în Rusia, a trecut de partea contrarevoluţiei, împotriva bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat în străinătate, unde a luat parte la crearea organizaţiilor monarhice albgardiste de luptă împotriva U.R.S.S. — *16, 365.*

C

Ceaţki, I. (Bronştein, P. A., Iuri) (n. 1881) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator ; a fost redactor responsabil al revistei lichidatoriste „Delo Jizni" ; a colaborat la ziarele „Nevski Golos", „Luci" şi la alte organe de presă ale menşevicilor-lichidatori. În 1910 a fost unul dintre cei trei menşevici-lichidatori membri ai C.C. care au refuzat să participe la activitatea C.C. V. I. Lenin l-a denumit pe I. Ceaţki

www.dacoromanica.ro

„renegat fățiș". În 1917 a fost unul dintre conducătorii menșevicilor din Petrograd, a făcut parte din redacția ziarului „Raboceaia Gazeta", organul central al menșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a desfășurat activitate contrarevoluționară în sudul țării, iar apoi a emigrat în străinătate. — *4, 27, 63, 77—82, 93, 137, 159, 173, 199, 229, 432, 496.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menșevici, lichidator inveterat. Colaborator la publicațiile lichidatoriste și unul dintre autorii „Scrisorii deschise" a celor 16 menșevici care urmăreau lichidarea partidului. După conferința antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului de conducere menșevic (C.O.). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta", organul central al menșevicilor, și membru în C.C. al menșevicilor. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *26, 95, 405.*

Cernîșevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluționar și socialist-utopist, om de știință, scriitor și critic literar rus, unul dintre precursorii de seamă ai social-democrației ruse. Cernîșevski a fost inspiratorul și îndrumătorul ideologic al mișcării democrat-revoluționare din deceniul al 7-lea al secolului trecut din Rusia. Revista „Sovremennik", care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvînt al forțelor revoluționare din Rusia. Cernîșevski a demascat cu vehemență caracterul iobăgist al „reformei țărănești" din 1861 și a chemat pe țărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul țarist și întemnițat în fortăreața Petropavlovsk, unde a stat aproape 2 ani, iar după aceea a fost condamnat la 7 ani muncă silnică și deportare pe viață în Siberia. Cernîșevski a petrecut în deportare peste 20 de ani. El a rămas pînă în ultimele clipe ale vieții un luptător înflăcărat împotriva inegalității sociale, împotriva tuturor formelor de manifestare a asupririi politice și economice.

Cernîșevski este autorul unei serii întregi de lucrări strălucite în domeniul filozofiei, economiei politice, istoriei, literaturii, eticii și esteticii. Lucrările lui de critică literară au avut o uriașă influență asupra dezvoltării artei și literaturii ruse. Romanul lui Cernîșevski „Ce-i de făcut ?" a contribuit la educarea multor generații de revoluționari din Rusia și din străinătate. — *272—273, 274.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii și teoreticienii partidului eserilor. În anii 1902—1905 a fost redactorul ziarului „Revoliuționnaia Rossiia", organ central al socialiștilor-revoluționari. A publicat o serie de articole îndreptate împotriva marxismului, în care încerca să demonstreze că teoria lui Marx nu este aplicabilă la agricultură. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al agriculturii în Guvernul provizoriu burghez, în care calitate a organizat crunte represiuni împotriva țăranilor care ocupau pămînturile moșierești. După Revoluția Socialistă din Oc-

www.dacoromanica.ro

tombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfăşoare o activitate antisovietică. — *436.*

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menşevicilor. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tiflis, a condus fracţiunea menşevică din Duma a IV-a. Lenin îl denumea pe Ciheidze „social-democrat din preajma partidului", care şi-a demonstrat în Dumă „priceperea de a-i camufla pe oportunişti şi de a-i sluji". În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În timpul revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a fost membru al Comitetului provizoriu al Dumei de stat, defensist. Ciheidze a fost preşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi preşedinte al C.E.C. în prima legislatură. A sprijinit activ Guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Adunării constituante a Gruziei — guvern menşevic, contrarevoluţionar. În 1921, după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat la Paris. — *225, 342—345.*

Cunow, Heinrich (1862—1936) — social-democrat de dreapta german, istoric, sociolog şi etnograf, profesor. Din 1917 pînă în 1923 a fost redactor al ziarului „Die Neue Zeit", organul de presă al Partidului social-democrat din Germania. A aderat la început la marxism, apoi a devenit revizionist şi falsificator al marxismului. Lenin l-a denumit „apologetul german al imperialismului şi al anexiunilor" (Opere, vol. 22, Editura P.M.R., 1952, pag. 265). — *15.*

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menşevicilor. A participat la Congresele al IV-lea (de unificare) şi al V-lea (de la Londra) şi la o serie de conferinţe ale P.M.S.D.R. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a condus în străinătate grupul lichidatorilor şi a fost redactor al ziarului „Golos Soţial-Demokrata". În timpul primului război mondial a fost defensist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi a făcut parte din Prezidiul C.E.C. în prima legislatură ; a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat peste graniţă ca duşman inveterat al Statului sovietic. — *10, 26, 27, 81—82, 84, 89, 93, 165, 173, 220, 236, 243, 261, 263, 328, 392, 405, 437.*

Dobroliubov, N. A. (1836—1861) — mare democrat-revoluţionar rus, eminent critic literar şi filozof materialist, prieten intim şi tovarăş de luptă al lui N. G. Cernîşevski. Din toamna anului 1857 a condus rubrica de critică şi bibliografie a revistei „Sovremennik",

www.dacoromanica.ro

iar mai tîrziu şi pe cea de satiră a revistei „Svistok". Dobroliubov era un adversar neîmpăcat al absolutismului şi iobăgiei şi era un adept al insurecţiei populare împotriva guvernului absolutist. Alaturi de A. I. Herţen, V. G. Belinski şi N. G. Cernîşevski, el a fost unul dintre precursorii social-democraţiei revoluţionare din Rusia. — *263, 272.*

Dolgorukov, Pavel Dm. (1866—1930) — prinţ, mare moşier, cadet. Intre anii 1893 şi 1906 a fost mareşal al nobilimii dintr-un judeţ al guberniei Moscova. Unul dintre organizatorii partidului cadet şi preşedinte al C.C. al acestui partid între anii 1905 şi 1911 ; preşedintele fracţiunii cadete din Duma a II-a de stat. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat activ la comploturile albgardiştilor împotriva Puterii sovietice. A fost condamnat pentru activitate contrarevoluţionară. — *92.*

Dubrovin, A. I. (1855—1918) — organizatorul şi conducătorul organizaţiei ultrareacţionare „Uniunea poporului rus", de profesiune medic. In anii 1905—1907 a fost inspiratorul şi organizatorul pogromurilor împotriva evreilor şi al unor acte teroriste. A redactat ziarul ultrareacţionar antisemit „Russkoe Znamea". După scindarea „Uniunii poporului rus", în 1910, a rămas în fruntea părţii din „Uniune" care se afla sub influenţa sa. — *290.*

Dumbadze, I. A. (1851—1916) — general în armata ţaristă, ultrareacţionar, adept al politicii de rusificare a Caucazului. In 1906 a fost numit guvernator al oraşului Ialta. A transformat Ialta într-o feudă a sa, teroriza populaţia, intervenea în procese. In 1910 a fost destituit, dar peste o lună a fost numit din nou guvernator al oraşului Ialta. — *121.*

Durnovo, P. N. (1844—1915) — unul dintre cei mai reacţionari oameni de stat din Rusia ţaristă. In anii 1884—1893 a fost director al departamentului poliţiei ; în anii 1900—1905 a fost ministru adjunct la interne. Fiind numit, în octombrie 1905, ministru de interne, a luat măsuri drastice pentru înfrîngerea primei revoluţii ruse şi a îndemnat organizaţiile sutelor negre la pogromuri. Incepînd din 1906 a fost membru al Consiliului de stat. — *101, 102, 105.*

Dziubinski, V. I. (1860—1927) — trudovic. A participat la mişcarea narodovolistă. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tobolsk ; în Dumă a fost unul dintre liderii Grupului trudovic. — *112—117.*

E

Efremov, I. N. (n. 1866) — mare moşier, deputat în Dumele I, a III-a şi a IV-a de stat. Unul dintre organizatorii partidului „înnoirii paşnice", ulterior lider al progresiştilor. După revoluţia bur-

www.dacoromanica.ro

ghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Dumei de stat şi a făcut parte din Guvernul provizoriu burghez. — *262, 327—329.*

Egorov, N. M. (n. 1871) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Perm. A făcut parte din fracţiunea social-democrată. A colaborat la ziarul bolşevic legal „Zvezda". Apoi a aderat la troţkişti. În 1913 a fost colaborator permanent al ziarului „Luci" al lichidatorilor. În 1917 a făcut parte din grupul „interraioniştilor". — *48, 225.*

Ejov, V. — *vezi* Ţederbaum, S. O.

Elias, K. I. — *vezi* Şvarţ.

Engelhardt, A. N. (1832—1893) — publicist, narodnic, cunoscut prin activitatea lui pe tărîm obştesc şi în domeniul agronomiei şi prin experienţa făcută cu organizarea unei gospodării raţionale pe moşia sa Batişcevo din gubernia Smolensk. În cartea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", V. I. Lenin face o caracterizare a gospodăriei lui Engelhardt, demonstrînd, pe baza exemplului oferit de ea, caracterul utopic al teoriilor narodnice. Engelhardt este autorul scrisorilor „De la ţară", publicate în revista „Otecestvennîe Zapiski" (şi apărute în ediţie separată în 1882), şi al unei serii de alte lucrări în legătură cu probleme de agricultură. — *485.*

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului ştiinţific, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional, prieten şi tovarăş de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels", Opere complete, vol. 2, Editura politică, 1960, ediţia a doua, pag. 1—14). — *94.*

Ermanski, A. (Kogan, O. *A.*, Guşka, A. O.) (1866—1941) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator ; a colaborat activ la presa menşevică. A participat la activitatea fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat. În timpul primului război mondial a fost centrist. În 1917 a fost menşevic-internaţionalist. În 1918 a fost membru al Comitetului Central al menşevicilor. În 1921 a ieşit din partidul menşevicilor. A activat la Moscova pe tărîm ştiinţific. — *301—318.*

Ermolaev, K. M. (Roman) (1884—1919) — social-democrat, menşevic. Delegat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. ; a fost ales în Comitetul Central din partea menşevicilor. În anii reacţiunii a devenit lichidator ; în 1910 a făcut parte din grupul celor 16 menşevici care au semnat „Scrisoarea deschisă" cu privire la lichidarea partidului. În 1917 a fost ales în Comitetul Central al

www.dacoromanica.ro

partidului menşevic şi a făcut parte din Comitetul Executiv Central din Rusia în prima legislatură. — *4, 137, 159, 229, 496.*

F

Feuerbach, Ludwig Andreas (1804—1872) — eminent filozof materialist şi ateist german, unul dintre predecesorii marxismului. Feuerbach a criticat filozofia idealistă a lui Hegel, a arătat legătura care există între idealism şi religie ; totuşi, în explicarea fenomenelor sociale, Feuerbach a rămas idealist. Materialismul său a fost un materialism metafizic şi contemplativ. El nu putea să înţeleagă rolul practicii în procesul de cunoaştere şi în dezvoltarea socială. În ultimii ani ai vieţii a manifestat interes pentru literatura socialistă, a citit „Capitalul" lui Marx, iar în 1870 a intrat în Partidul social-democrat din Germania.

Lucrările „Teze despre Feuerbach" de K. Marx, „Ideologia germană" de K. Marx şi F. Engels, „Ludwig Feuerbach şi sfîrşitul filozofiei clasice germane" de F. Engels, precum şi „Materialism şi empiriocriticism" de V. I. Lenin conţin o analiză multilaterală a filozofiei lui Feuerbach. — *269.*

G

Gaidarov, I. I. (n. 1879) — inginer, deputat în Duma a III-a de stat din partea regiunii Daghestan şi a districtului Zakatalsk. A făcut parte din grupul musulman din Dumă. Un timp a făcut parte şi din fracţiunea social-democrată. A fost ales într-o serie de comisii ale Dumei : agrară, pentru problema muncitorească, pentru căile de comunicaţii etc. — *349.*

George, Henry (1839—1897) — economist şi publicist mic-burghez american. Vezi caracterizarea lui George făcută de Marx în scrisoarea sa către Sorge din 20 iunie 1881 şi de F. Engels în prefaţa la ediţia americană a lucrării sale „Situaţia clasei muncitoare din Anglia" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 2, Editura politică, 1962, ediţia a II-a, pag. 657—665). — *420.*

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menşevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kutais, unul dintre liderii fracţiunii social-democrate din Dumă. Începînd din noiembrie 1917 a fost preşedinte al guvernului contrarevoluţionar din Transcaucazia (Comisariatul din Transcaucazia), apoi ministru de externe şi vicepreşedinte al guvernului menşevic din Gruzia. După instaurarea, în 1921, a Puterii sovietice în Gruzia, emigrant alb. — *112, 225.*

Gherţenştein, M. I. (1859—1906) — economist burghez, profesor la Institutul agronomic din Moscova, unul dintre liderii partidului cadet şi teoreticianul lui în problema agrară. Deputat în Duma I

www.dacoromanica.ro

de stat. A fost ucis de pogromişti în Finlanda după dizolvarea Dumei I de stat. — *121, 293.*

Goldman, M. I. — *vezi* Liber, M. I.

Golovin, F. A. (n. 1867) — militant al zemstvelor, cadet. Din 1898 pînă în 1907 — membru al consiliului zemstvei guberniale Moscova, iar apoi preşedintele lui. Unul dintre organizatorii partidului cadet. A fost preşedintele Dumei a II-a de stat şi deputat în Duma a III-a. A participat la o mare concesiune de căi ferate. În martie 1917 a fost comisar al Guvernului provizoriu burghez pentru ministerul curţii imperiale. — *325, 383.*

Gorev, B. I. (Goldman, B. I., Igorev) (n. 1874) — social-democrat. În 1905 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., bolşevic. În 1907 a aderat la menşevici. La Congresul al V-lea (de la Londra) a fost ales membru supleant în C.C. al P.M.S.D.R. din partea menşevicilor. A colaborat la organele de presă ale menşevicilor-lichidatori : ziarul „Golos Soţial-Demokrata" şi revista „Naşa Zarea". În 1910—1911 a fost membru al B.S.C.C. şi secretarul lui. În 1912 a participat la Conferinţa antipartinică din august de la Viena, convocată de Troţki, unde a fost ales în C.O. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — defensist, membru în C.C. menşevic. În august 1920 a declarat că iese din organizaţia menşevică. Ulterior a lucrat ca profesor în instituţii de învăţămînt superior. — *37—38, 222, 373.*

Greaves, John Edward — cetăţean englez ; în 1884 a înfiinţat o uzină de maşini agricole în oraşul Berdeansk, gubernia Taurida. — *383.*

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator şi lider al partidului octombrist. În perioada revoluţiei din 1905—1907 a luptat cu înverşunare împotriva mişcării revoluţionare, solidarizîndu-se cu politica de crunte represiuni a guvernului împotriva clasei muncitoare şi a ţărănimii. În 1910—1911 a fost preşedinte al Dumei a III-a de stat. În timpul primului război mondial a fost preşedinte al Comitetului industrial-militar central şi membru al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război şi ministru al marinei în primul Guvern provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice ; emigrant alb. — *26, 52, 100—102, 108, 180, 261, 317, 375, 385.*

Gurevici, E. L. (Smirnov, E.) (n. 1865) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar — lichidator ; unul dintre fondatorii şi colaboratorii revistei „Naşa Zarea", organ al menşevicilor-lichidatori. — *263.*

www.dacoromanica.ro

Gurvici, F. I. — *vezi* Dan, F. I.

Guşka, A. O. — *vezi* Ermanski, A.

H

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democraţiei germane, centrist. În 1911 a fost ales preşedinte al Conducerii Partidului social-democrat din Germania. Deputat în Reichstag în 1897—1907 şi 1912—1918. Din 1912 — preşedintele fracţiunii social-democrate din Reichstag. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În 1917 a întemeiat, împreună cu Kautsky, Partidul social-democrat independent din Germania. Lenin îi califica pe Haase şi pe alţi lideri ai partidului „independenţilor" germani drept „lachei, demagogi, laşi, complici lipsiţi de voinţă ai burgheziei şi reformişti" (Opere, vol. 29, Editura politică, 1959, pag. 548). În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din aşa-numitul Consiliu al împuterniciţilor poporului, care a dus o politică de înăbuşire a mişcării revoluţionare. — *470.*

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — mare filozof german, idealist obiectiv, ideolog al burgheziei germane. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă şi multilaterală a dialecticii, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului dialectic. Totuşi, dialectica lui Hegel avea un caracter idealist. Ea era strîns legată de sistemul său conservator, metafizic. Prin concepţiile sale social-politice, Hegel era adept al monarhiei constituţionale.

Principalele opere ale lui Hegel sînt: „Fenomenologia spiritului", „Ştiinţa logicii", „Enciclopedia ştiinţelor filozofice" etc. — *269.*

Herţen, A. I. (1812—1870) — mare democrat-revoluţionar rus, filozof materialist, publicist şi scriitor. Întemeietorul socialismului „rus", „ţărănesc". El a intrat în mişcarea de eliberare ca un revoluţionar din rîndurile nobilimii, continuînd tradiţiile decembriştilor. În anii 1829—1833, pe cînd era student la Universitatea din Moscova, s-a aflat în fruntea unui cerc de tineri progresişti cu stare de spirit revoluţionară, care studiau doctrinele politice şi teoretice ale gînditorilor revoluţionari din secolul al XVIII-lea şi ale socialiştilor utopişti. În 1834 a fost arestat împreună cu alţi membri ai acestui cerc şi în 1835 a fost deportat la Perm, iar apoi la Veatka, Vladimir şi Novgorod. În 1842 s-a întors din deportare, stabilindu-se la Moscova. Lucrările filozofice scrise de el în această perioadă — „Diletantismul în ştiinţă" şi „Scrisori despre studiul naturii" — au avut un rol important în dezvoltarea filozofiei materialiste ruse. În ianuarie 1847 a emigrat din cauza persecuţiilor guvernului ţarist. În 1852 a înfiinţat la Londra o tipografie rusă şi a creat o presă rusă liberă în străinătate. În 1855, după ce publicase cîteva manifeste, broşuri şi articole cu caracter revoluţionar, a început să editeze

www.dacoromanica.ro

almanahul „Polearnaia Zvezda", iar în 1857, împreună cu N. P. Ogarev, a început să scoată revista „Kolokol".

În articolul „În memoria lui Herţen" (vezi volumul de faţă, pag. 268—275), V. I. Lenin a caracterizat rolul pe care l-a jucat Herţen în istoria mişcării de eliberare din Rusia. — *262, 268, 275, 417.*

Hrapoviţki, A. P. — *vezi* Antonie de Volînia.

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării muncitoreşti din Belgia ; profesor de filologie, zarist. În anii 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a ; s-a situat pe poziţii centriste. A făcut parte în multe rînduri din guvernul belgian. În anii 1946—1947 a fost prim-ministru. Huysmans este deputat în parlament din 1910 ; în anii 1936—1939 şi 1954—1959 a fost preşedinte al Camerei deputaţilor din Belgia. În ultimii ani s-a pronunţat pentru stabilirea de contacte între partidele socialiste şi P.C.U.S., pentru refacerea unităţii mişcării muncitoreşti internaţionale. — *227—230.*

Hvostov, A. N. (1872—1918) — mare moşier. A fost substitut de procuror la Tribunalul districtual din Moscova, viceguvernator la Tula, iar apoi guvernator la Vologda şi Nijni Novgorod. A devenit faimos prin acţiunile şi cuvîntările sale ultrareacţionare. Membru al Dumei a IV-a de stat din partea guberniei Orel. Lider şi preşedinte al biroului fracţiunii celor de dreapta. Din 1915 pînă în 1916 a fost ministru al afacerilor interne şi şeful jandarmeriei. — *188.*

I

I. K. — *vezi* Kamenev, L. B.

Igorev — *vezi* Gorev, B. I.

Iliodor (Trufanov, S. M.) (n. 1880) — ieromonah, una dintre căpeteniile sutelor negre. A întemeiat „Uniunea poporului pravoslavnic rus". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat în străinătate. — *121, 188.*

Iollos, G. B. (1859—1907) — publicist liberal. Pînă în octombrie 1905 a fost corespondentul din Berlin al ziarului „Russkie Vedomosti", iar după întoarcerea sa din străinătate unul dintre redactorii acestui ziar. Membru al partidului cadet. Deputat în Duma I de stat. În 1907 a fost ucis de ultrareacţionari. — *293.*

Ionov (Koighen, F. M.) (1870—1923) — social-democrat ; unul dintre liderii Bundului, iar mai pe urmă membru al partidului comunist. Începînd din 1893 a activat în cercurile social-democrate din Odesa. În 1903 a fost ales în Comitetul Central al Bundului. A

www.dacoromanica.ro

participat, ca delegat, la Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului. În decembrie 1908 a luat parte la lucrările Conferinţei a V-a a P.M.S.D.R., unde în problemele fundamentale s-a situat pe platforma menşevicilor-partiiţi ; ulterior a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori. În timpul primului război mondial a făcut parte din aripa internaţionalistă a Bundului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în P.C. (b) din Rusia, a activat în Comitetul regional de partid Votsk. — *2, 8, 172.*

Isuv, I. A. (Mihail, M—l) (1878—1920) — social-democrat, menşevic. În 1907 a intrat în C.C. al P.M.S.D.R. din partea menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a devenit lichidator, a colaborat la revista „Naşa Zarea" şi la alte publicaţii lichidatoriste. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii defensiste. În 1917 a fost membru al Comitetului din Moscova al menşevicilor, a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului din Moscova şi din Comitetul Executiv Central din Rusia, în prima legislatură. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Muzeul muncii. — *137, 159, 229.*

Iuan Şi-kai (1859—1916) — om politic chinez. În 1898 a aderat la mişcarea liberală, pe care a trădat-o însă curînd după aceea. A fost guvernator al provinciei Şandun, iar apoi al provinciei Cijili, în care se afla capitala. După răsturnarea dinastiei manciuriene a devenit, cu sprijinul reacţiunii interne şi al imperialiştilor străini, preşedinte al Chinei, instaurînd un regim de dictatură militară. În 1915 a întreprins o tentativă nereuşită de a se proclama împărat. V. I. Lenin îl considera pe Iuan Şi-kai drept un „aventurier, trădător şi prieten al reacţiunii". — *168, 418, 422.*

Iuri — vezi Ceaţki, I.

Iuşkevici, P. S. (1873—1945) — social-democrat, menşevic, de profesiune matematician ; în filozofie, adept al pozitivismului şi pragmatismului, curente înrudite cu machismul. A scris : „Energetica contemporană din punctul de vedere al empiriosimbolismului", lucrare apărută în culegerea „Eseuri asupra filozofiei marxiste", pe care V. I. Lenin a criticat-o în cartea sa „Materialism şi empiriocriticism". S-a ocupat de publicistică şi a lucrat în domeniul traducerilor.

Adversar al puterii sovietice, în 1917—1919 a colaborat în Ucraina la revista menşevică „Obedinenie" şi la alte publicaţii antibolşevice ; ulterior s-a retras din activitatea politică. — *74.*

Izgoev (Lande), A. S. (n. 1872) — publicist burghez, unul dintre ideologii partidului cadet. La început a fost „marxist legal", apoi a aderat la social-democraţi ; în 1905 a intrat în partidul cadet. A scris la ziarul „Reci", la publicaţiile cadete „Iujnîe Zapiski" şi „Russkaia Mîsl", precum şi în culegerea contrarevoluţionară „Vehi" o serie de articole îndreptate împotriva bolşevicilor,

www.dacoromanica.ro

După Revoluția Socialistă din Octombrie a colaborat la revista „Vestnik Literaturî", publicație a unui grup de intelectuali decadenți. În 1922 a fost expulzat din țară pentru activitatea sa publicistică contrarevoluționară. — *168, 173.*

J

Jellinek, Georg (1851—1911) — teoretician german burghez al dreptului, profesor la Universitatea din Basel, iar apoi la Universitatea din Heidelberg. A exprimat interesele burgheziei germane, care, în perioada în care a pășit pe calea imperialismului, căuta să obțină maximum de garanții juridice pentru proprietatea capitalistă. Autorul lucrărilor „Dreptul de stat contemporan", „Declarația drepturilor omului și cetățeanului", „Sistemul drepturilor publice subiective" etc. — *119.*

Joghihes, Leo — vezi Tyszka, Jan.

K

Kamenev, L. B. (Rosenfeld, L. B., I. K.) (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoristă față de lichidatori, otzoviști și trotkiști. În 1915, fiind arestat, a declarat în fața tribunalului țarist că se dezice de lozinca bolșevică a înfrîngerii guvernului țarist în războiul imperialist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului, orientată spre înfăptuirea revoluției socialiste, și împotriva Tezelor din aprilie ale lui V. I. Lenin. În octombrie 1917, împreună cu Zinoviev, a publicat în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn" o declarație în care arăta că nu este de acord cu hotărîrea Comitetului Central de a înfăptui insurecția armată, divulgînd astfel Guvernului provizoriu burghez planurile partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al C.E.C. din Rusia, președinte al Sovietului din Moscova, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului; a fost membru al Biroului Politic al C.C. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și socialiștii-revoluționari. În 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții", iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic trotkisto-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției trotkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimit în partid, dar, deoarece nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimit în partid. În 1934, pentru

www.dacoromanica.ro

activitatea antipartinică şi antisovietică a fost pentru a treia oară exclus din partid, iar apoi judecat şi condamnat. — *107, 436.*

Kapustin, M. I. (1847—1920) — octombrist, de profesiune medic. A fost deputat în Dumele a II-a şi a III-a de stat ; în Duma a III-a a fost ales vicepreşedinte. — *56.*

Karaulov, V. A. (1854—1910) — cadet, de profesiune jurist ; deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Ienisei. În Duma a III-a a ocupat „unul dintre primele locuri printre cei mai ticăloşi, cadeţii contrarevoluţionari, avînd veşnic pe buze o frază făţarnică" (vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 20, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 103). — *43, 296.*

Karavaev, A. L. (1855—1908) — unul dintre militanţii de vază ai Uniunii ţărăneşti, medic de zemstvă. A fost ales din partea Ekaterinoslavului în Duma a II-a de stat, unde a condus fracţiunea trudovicilor ; a făcut parte din comisia agrară. A scris o serie de broşuri cu privire la problema ţărănească („Partidul şi ţărănimea în Duma de stat", „Promisiunile guvernului în privinţa pămîntului şi revendicările deputaţilor ţărani", „Noile legi agrare"). A fost ucis de către ultrareacţionari la Ekaterinoslav. — *293.*

Kasso, L. A. (1865—1914) — ultrareacţionar, mare moşier, profesor de drept civil la Universitatea din Harkov, iar apoi la Universitatea din Moscova. Din 1910 pînă în 1914 a fost ministru al instrucţiunii publice. A promovat o politică ultrareacţionară, a împiedicat crearea de noi universităţi, a interzis întrunirile şi asociaţiile studenţeşti, a prigonit studenţimea revoluţionară şi cadrele didactice progresiste. Kasso a aplicat aceeaşi politică şi în şcolile medii şi elementare (desfiinţarea comitetelor de părinţi, instituirea supravegherii elevilor şi a profesorilor în afara şcolii, numirea cadrelor didactice de către inspectorate etc.). — *497.*

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a ; la început a fost marxist, dar mai tîrziu a devenit renegat al marxismului, ideolog al centrismului (kautskismului), una dintre cele mai dăunătoare variante ale oportunismului. A fost redactor al revistei „Die Neue Zeit", publicaţie teoretică a social-democraţiei germane.

A intrat în mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism, neomalthusianism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu K. Marx şi F. Engels şi, sub influenţa lor, a trecut la marxism, dar încă din acea perioadă a manifestat şovăieli şi oscilări spre oportunism, lucru pentru care K. Marx şi F. Engels l-au criticat cu asprime. În ultimele două decenii ale secolului trecut a scris o serie de lucrări în legătură cu unele probleme ale teoriei marxiste : „Doctrina economică a lui Karl Marx", „Problema agrară" etc., care, cu toate greşelile ce le conţin, au jucat un rol pozitiv în propagarea marxismului. Mai

www.dacoromanica.ro

tîrziu, cînd mişcarea revoluţionară a luat o mare amploare, Kautsky a trecut pe poziţiile oportunismului. În timpul primului război mondial, Kautsky s-a situat pe poziţiile social-şovinismului, pe care îl camufla sub paravanul unei frazeologii internaţionaliste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Kautsky a luat în mod făţiş atitudine împotriva revoluţiei proletare şi a dictaturii proletariatului, împotriva Puterii sovietice.

În lucrările „Falimentul Internaţionalei a II-a", „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului", „Statul şi revoluţia", „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky" şi în alte lucrări, V. I. Lenin a făcut o critică nimicitoare kautskismului. — *36.*

Kavelin, K. D. (1818—1885) — istoric şi jurist, profesor la Universitatea din Moscova (1844—1848) şi la cea din Petersburg (1857—1861), reprezentant al liberalismului burghezo-nobiliar. A colaborat la „Sovremennik", „Otecestvennîe Zapiski" şi „Vestnik Evropî". În perioada de pregătire şi aplicare a reformei „ţărăneşti" din 1861 a luat atitudine împotriva mişcării democratice revoluţionare şi a sprijinit politica reacţionară a absolutismului. — *272.*

Kelepovski, S. I. (n. 1873) — moşier. Deputat în Dumele a II-a şi a III-a de stat din partea guberniei Herson. În Dumă a făcut parte din fracţiunea de dreapta. A fost consilier de zemstvă gubernială şi judeţeană, judecător de pace. — *124.*

Klenov — *vezi* Leviţki, V. A.

Kogan, O. *A.* — *vezi* Ermanski, A.

Koighen, F. M. — *vezi* Ionov.

Kokovţov, V. N. (1853—1943) — unul dintre oamenii politici de seamă ai Rusiei ţariste. Din 1904 şi pînă în 1914 (cu o întrerupere de scurtă durată în 1905—1906) a fost ministru de finanţe, iar în 1911, după asasinarea lui Stolîpin, a ocupat în acelaşi timp şi postul de preşedinte al consiliului de miniştri. În timpul primului război mondial a fost un mare om de afaceri bancare. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *122, 324, 327.*

Koliubakin, A. M. (1868—1915) — moşier, fruntaş al zemstvelor, cadet. Deputat în Duma a III-a de stat. A fost secretar al comitetului fracţiunii parlamentare a cadeţilor, membru al C.C. al partidului cadet. — *234.*

Kovalevski, M. M. (1851—1916) — istoric, om politic de orientare burghezo-liberală. Din 1880 — profesor la Universitatea din Moscova. A fost deputat în Duma I de stat din partea guberniei Harkov, iar ulterior membru al Consiliului de stat. Unul dintre fondatorii partidului reformelor democratice, care avea o orientare mai de dreapta decît cadeţii. În anii 1906—1907 a scos ziarul „Strana". Din

www.dacoromanica.ro

1909 a devenit redactor-editor al revistei „Vestnik Evropî". A participat la editarea revistei „Zaprosî Jizni".

Kovalevski este autorul lucrărilor : „Proprietatea pămîntului în obşte, cauzele, mersul şi urmările descompunerii ei", „Studiu asupra originii şi dezvoltării familiei şi proprietăţii", „Originea democraţiei moderne", „Sociologia" etc. — *255.*

Krestovnikov, G. A. (n. 1855) — octombrist, mare industriaş şi agent de bursă. Preşedintele Băncii comerciale din Moscova şi al Asociaţiei bursei din Moscova. În 1906 a fost ales ca membru în Consiliul de stat din partea burgheziei comerciale şi industriale. — *310.*

Krivoşein, A. V. (1858—1923) — înalt demnitar ţarist. Din 1905, administrator general adjunct, iar apoi administrator general al organizării teritoriului şi al agriculturii ; a promovat activ politica agrară a lui Stolîpin. A fost membru al Consiliului de Miniştri şi al Consiliului de stat, ministru adjunct la finanţe. După Revoluţia din Octombrie a fost unul dintre conducătorii aşa-numitului „centru de dreapta" — organizaţie contrarevoluţionară a marii burghezii şi a moşierimii. În 1920 a fost şeful guvernului albgardist din Crimeea. După zdrobirea armatei lui Vranghel a fugit în străinătate. — *347.*

Krîjanovski, S. E. (n. 1861) — funcţionar superior ţarist. În 1885 a lucrat în cadrul ministerului de justiţie, iar mai tîrziu la ministerul afacerilor interne. În 1906 a fost numit ministru-adjunct al afacerilor interne. Este autorul unor proiecte de legi reacţionare, printre care legea electorală de la 3 iunie 1907. Începînd din 1907 — senator ; din 1911 — secretar de stat, iar din ianuarie 1917 — membru al Consiliului de stat. — *179.*

Kropotov, A. E. (n. 1874) — ţăran, trudovic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Veatka. A fost membru al comisiei agrare a Dumei. — *117.*

Kulomzin, A. N. (1838—1924) — funcţionar superior ţarist, economist. În 1891 a fost numit director al comitetului Căii ferate transsiberiene. A întreprins o călătorie în Siberia în legătură cu problema colonizării. Raportul asupra călătoriei a apărut în volum în 1896. În anii 1915—1916 a fost preşedinte al Consiliului de stat. Este autorul lucrărilor „Impozitul funciar în Anglia", „Construcţia de căi ferate în Rusia şi în Occident", „Veniturile şi cheltuielile statului în Rusia în secolul al XVIII-lea" etc. — *340.*

Kutler, N. N. (1859—1924) — fruntaş de seamă al partidului cadet ; a lucrat în ministerul de finanţe, a fost director la departamentul impunerilor directe ; mai tîrziu ministru al agriculturii. Deputat în Dumele a II-a şi a III-a de stat din partea oraşului Petersburg, unul dintre autorii proiectului de program agrar al cadeţilor.

www.dacoromanica.ro

După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kutler a lucrat la Comisariatul poporului pentru finanțe. — *123, 135, 392.*

Kuzminski, A M. (1843—1917) — moșier, senator. În 1881 a fost numit președinte al Tribunalului districtual Petersburg, iar apoi procuror la Curtea de apel din Petersburg. Din 1900 — membru al colegiului penal al senatului. A condus ancheta în legătură cu masacrarea armenilor și tătarilor la Baku și în gubernia Baku, iar apoi o anchetă la Odesa în legătură cu pogromul împotriva evreilor. — *345.*

Kuznețov, G. S. (n. 1881) — muncitor, menșevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Ekaterinoslav, a fost membru al fracțiunii social-democrate. A făcut parte din comisia pentru problema muncitorească. — *19, 22, 225.*

L

Labriola, Arturo (n. 1873) — om politic italian, jurist și economist ; unul dintre liderii mișcării sindicaliste din Italia. Autor al unei serii de lucrări în domeniul teoriei sindicalismului, în care încerca să adapteze programul așa-numitului „sindicalism revoluționar" la marxism, „corijînd" marxismul. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții șoviniste. În 1920—1921 a fost ministru al muncii. Din 1926 pînă în 1939 s-a aflat în emigrație ; a luat atitudine împotriva fascismului. În anii 1948—1953 a fost senator. După semnarea, în 1949, de către guvernul italian a pactului agresiv al Atlanticului de nord, Labriola a aderat la mișcarea partizanilor păcii. În 1950 a fost ales membru al Consiliului Mondial al Păcii. — *424*

Lande, A. S. — *vezi* Izgoev, A. S.

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menșevic. A susținut ideea oportunistă a convocării unui „congres muncitoresc". În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost unul dintre liderii lichidatorilor. Larin a luat parte activă la Blocul antipartinic din august, constituit de Trotki în 1912. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și în diferite organizații economice. — *26, 27, 28, 33, 83, 84, 86, 89, 95, 172—173, 175 199, 220, 316, 317, 371.*

www.dacoromanica.ro

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, întemeietorul lassalleanismului — o variantă a oportunismului în mișcarea muncitorească germană. Lassalle a fost unul dintre întemeietorii Uniunii generale a muncitorilor germani (1863). Crearea acestei uniuni a avut o însemnătate reală pentru mișcarea muncitorească, dar Lassalle, în calitatea sa de președinte, a îndreptat-o pe o cale oportunistă. Lassalleienii socoteau că prin agitația legală pentru dreptul de vot universal, prin crearea de asociații de producție, subvenționate de statul iuncherilor, se va ajunge la crearea unui „stat popular liber". Lassalle a sprijinit politica de unificare „de sus" a Germaniei sub hegemonia Prusiei reacționare. Politica oportunistă a lassalleienilor a constituit o piedică pentru activitatea Internaționalei I și pentru crearea unui adevărat partid muncitoresc în Germania, a întîrziat formarea conștiinței de clasă a muncitorilor.

Concepțiile teoretice și politice ale lassalleienilor au fost aspru criticate de către clasicii marxism-leninismului (vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha"; V. I. Lenin. „Statul și revoluția" și alte lucrări). — *94.*

Leder, V. L. (1882—1938) — unul dintre fruntașii mișcării muncitorești poloneze. Începînd din 1900, membru al Social-democrației din Polonia și Lituania. În 1904 a intrat în Comitetul din Varșovia, iar în 1905 în Comitetul din străinătate al Social-democrației din Regatul Poloniei și Lituania. Din 1905 pînă în 1911 a fost membru al Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. A fost arestat în repetate rînduri. În 1908 a emigrat din pricina persecuțiilor la care era supus de autorități. Din 1910 pînă în 1911 a fost secretar al Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. și reprezentant al S.D.R.P. și L. în redacția ziarului „Soțial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. A făcut parte din Comisia de organizare din străinătate și din Comisia tehnică. I-a sprijinit pe împăciuitoriști în acțiunile lor împotriva bolșevicilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În 1919—1920 a participat intens la activitatea Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia. Începînd din 1921 a deținut munci de răspundere în Internaționala Comunistă și în Internaționala Sindicală; a colaborat activ la presa sovietică. — *7, 9.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Ilin, V., L—ko, F.) (1870—1924) — date biografice. — *23, 37, 44—45, 60, 63—64, 165, 185, 215, 221, 222, 225, 227, 236, 238, 254, 265, 279, 280, 281, 283, 286, 320, 323, 355, 396, 403, 407—408, 411—412, 435, 461—462, 463, 467, 478, 480.*

www.dacoromanica.ro

Leviţki, V. A. (Ţederbaum, V. O., Klenov) (n. 1883) — social-democrat, menşevic. În perioada reacţiunii şi a noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii lichidatorismului ; a făcut parte din centrul menşevic şi a fost unul dintre semnatarii „Scrisorii deschise" cu privire la lichidarea partidului ; a redactat revista „Naşa Zarea" ; a colaborat la „Golos Soţial-Demokrata", „Vozrojdenie" şi alte publicaţii periodice de orientare menşevică-lichidatoristă. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului şi a sprijinit grupul de extremă dreaptă al defensiştilor. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă, a luptat activ împotriva Puterii sovietice ; în 1920 a fost implicat în procesul organizaţiei contrarevoluţionare „Centrul tactic". Ulterior s-a îndeletnicit cu activitatea publicistică. — *74, 83, 87, 98, 173, 174, 196, 199, 220, 263, 362, 363, 371—372, 405, 432, 437.*

Liber, M. I. (Goldman, M. I., Ber) (1880—1937) — unul dintre liderii Bundului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator. Între anii 1908 şi 1911 a fost membru în Biroul din străinătate al C.C. În 1912 — militant activ al Blocului antipartinic din august, creat de Troţki. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi al Prezidiului C.E.C. în prima legislatură. A adoptat o poziţie menşevică contrarevoluţionară şi a fost partizan al guvernului de coaliţie. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie. Ulterior a lucrat în domeniul economic. — *37—38, 222, 364, 366, 369, 373.*

Lipkin, F. A. — *vezi* Cerevanin, N.

Liubimov, A. I. (Mark) (1879—1919) — social-democrat, a intrat în mişcarea revoluţionară în 1898. În 1910 — membru al Biroului din străinătate al C.C., unul dintre întemeietorii grupului de la Paris al împăciuitoriştilor (1911—1914). În timpul primului război mondial a fost defensist extremist. În 1917 a făcut parte din grupul lui Plehanov „Edinstvo". — *5.*

Lopuhin, A. A. (1864—1928) — director al departamentului poliţiei (1902—1905). La sfîrşitul anului 1904, într-un memoriu adresat consiliului de miniştri, a arătat incapacitatea de care dă dovadă poliţia în lupta împotriva mişcării revoluţionare din Rusia. În 1909 a fost condamnat la deportare în Siberia pentru sprijinul pe care l-a dat el în demascarea provocatorului Azef. În 1911 a fost graţiat şi reintegrat în drepturi. În 1913 a fost numit director al Băncii comerciale din Moscova. — *111.*

www.dacoromanica.ro

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — revoluționar de profesie, ulterior eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea revoluționară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolșevic. A făcut parte din redacțiile ziarelor bolșevice „Vpered", „Proletarii", apoi „Novaia Jizn". În anii reacțiunii s-a îndepărtat de marxism, a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered" și a propagat ideea îmbinării marxismului cu religia. În lucrarea „Materialism și empiriocriticism", V. I. Lenin a dezvăluit caracterul eronat al concepțiilor lui Lunacearski și le-a criticat cu asprime. În timpul primului război mondial, Lunacearski s-a situat pe poziții internaționaliste. La începutul anului 1917 a aderat la grupul „interraioniștilor", împreună cu care a fost primit în partid la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost, pînă în 1929, comisar al poporului pentru învățămîntul public, iar apoi președinte al Comitetului științific de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Spania. A scris o serie de lucrări în domeniul artei și literaturii. — *10, 68, 74, 80, 221, 405.*

Lunin, A. L. (n. 1867) — cadet, țăran de origine. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kazan. — *57.*

Lurie, M. A. — *vezi* Larin, I.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii stîngi a Internaționalei a II-a. A intrat în mișcarea revoluționară în a doua jumătate a deceniului al 9-lea al secolului trecut. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Polonia ; a luptat împotriva naționalismului din rîndurile mișcării muncitorești poloneze. Începînd din 1897 a participat în mod activ la mișcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul și millerandismul. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia). În 1907 a participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., sprijinindu-i pe bolșevici. Încă de la izbucnirea primului război mondial s-a situat pe o poziție internaționalistă. A fost unul dintre inițiatorii creării grupului „Internațional", care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". După revoluția din noiembrie 1918 din Germania, a participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată și asasinată din ordinul guvernului Scheidemann. Lenin, care o aprecia foarte mult pe Rosa Luxemburg, a criticat în repetate rînduri greșelile ei, ajutînd-o astfel să adopte o poziție justă. — *404.*

www.dacoromanica.ro

Lvov, G. E. (1861—1925) — prinţ, mare moşier, militant al zemstvelor, cadet. Membru al Dumei I de stat, a fost conducător al organizaţiei generale a zemstvelor pentru aşezarea coloniştilor în Extremul Orient şi pentru ajutorarea înfometaţilor. În perioada primului război mondial a fost preşedinte al Uniunii zemstvelor din Rusia, iar apoi unul dintre preşedinţii Uniunii generale a zemstvelor şi oraşelor — organizaţie a burgheziei imperialiste şi a moşierimii. După revoluţia din februarie 1917 a fost, din martie pînă în iulie, preşedinte al consiliului de miniştri şi ministru al afacerilor interne în Guvernul provizoriu. Unul dintre organizatorii masacrării muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd în zilele lui iulie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb ; a participat la organizarea intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice. — *348.*

Lvov, N. N. (Lvov I) (1867—1944) — moşier ; V. I. Lenin l-a calificat ca „mic nobil contrarevoluţionar", „model de trădător cadet". A fost unul dintre fondatorii „Uniunii eliberării". Membru al C.C. al partidului cadet. Mai tîrziu a fost unul dintre fondatorii partidului „înnoirii paşnice". Deputat în Dumele I, a III-a şi a IV-a. În Dumele a III-a şi a IV-a a fost liderul „progresiştilor". În 1917 a fost unul dintre conducătorii uniunii moşierilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — ziarist albgardist, iar mai tîrziu emigrant alb. — *124, 262.*

M

M—l — *vezi* Isuv, I. A.

Mahnoveţ, V. P. — *vezi* Akimov, V. P.

Makarov, A. A. (1857—1919) — om de stat reacţionar din Rusia ţaristă. În 1906 a fost numit ministru-adjunct al afacerilor interne. Din 1907 — senator şi preşedinte al comisiei pentru reforma poliţiei. După asasinarea lui Stolîpin, în 1911—1912 a fost ministru al afacerilor interne şi şef al jandarmeriei. În aprilie 1912 a ţinut în Duma de stat un discurs în legătură cu evenimentele de la Lena, în care, justificînd pe cei vinovaţi de masacrarea muncitorilor, a declarat : „Aşa a fost şi aşa va fi şi de acum înainte". În 1916 — ministru de justiţie. — *188, 360.*

Maklakov, V. A. (n. 1870) — cadet de dreapta, moşier, de profesiune avocat, a susţinut apărarea în numeroase procese politice. Deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat din partea Moscovei. Membru în C.C. al partidului cadet. După revoluţia bur-

www.dacoromanica.ro

gheză-democratică din februarie 1917 a fost ambasadorul Guvernului provizoriu la Paris, apoi emigrant alb. — *178, 241, 256, 281, 369, 383.*

Mal'...iov, N. — *vezi* Bogdanov, A.

Malinovski, A. A. — *vezi* Bogdanov, A.

Mark — *vezi* Liubimov, A. I.

Markov, N. E. (Markov II) (n. 1866) — politician reacţionar din Rusia ţaristă, unul dintre căpeteniile organizaţiilor ultrareacţionare-pogromiste „Uniunea poporului rus" şi „Oastea arhanghelului Mihail", mare moşier. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Kursk. În Dumă a fost unul dintre liderii aripii de dreapta. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *17, 19, 25, 31, 41, 42, 43, 62, 110, 116—119, 124, 134, 135, 152, 188, 263, 292, 339, 349, 427.*

Martînov, A. (Piker, A. S.) (1865—1935) — unul dintre liderii „economismului", militant de seamă al menşevismului; mai tîrziu a devenit membru al partidului comunist. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator; a făcut parte din redacţia organului de presă al lichidatorilor, ziarul „Golos Soţial-Demokrata". În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste, iar după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit menşevic-internaţionalist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a rupt cu menşevismul. În 1923, la Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia a fost primit în partid; a lucrat la Institutul K. Marx şi F. Engels; începînd din 1924 a făcut parte din redacţia revistei „Internaţionala Comunistă". — *220, 263.*

Martov, L. (Ţederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator, redactor la ziarul „Golos Soţial-Demokrata"; a luat parte la conferinţa antipartinică a lichidatorilor din august (1912), convocată de Troţki la Viena. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a situat în fruntea grupului menşevicilor-internaţionalişti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a acţionat împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania, unde a editat la Berlin revista menşevică contrarevoluţionară „Soţialisticeski Vestnik". — *16, 26, 27, 37, 77, 79—81, 82, 83—90, 95—99, 165—169, 172—173, 175, 195—196, 199, 220, 236—242, 243, 263, 317—318, 328, 372, 387, 393, 405, 435, 437, 440.*

www.dacoromanica.ro

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietorul comunismului ştiinţific, gînditor genial, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)". Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 29—77). — *94, 270, 314, 399, 420, 436.*

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat, autor al unei serii de scrieri în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici, a susţinut programul lor de municipalizare a pămîntului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste, iar în perioada primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică şi a desfăşurat activitate pedagogică şi ştiinţifică. În 1929 a fost ales membru titular al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. — *74.*

Mehring, Franz (1846—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Germania, unul dintre liderii şi teoreticienii aripii stîngi a social-democraţiei germane. A fost unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", organul teoretic al partidului, iar mai tîrziu redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung". Mehring a dus o luptă energică împotriva oportunismului şi revizionismului din rîndurile Internaţionalei a II-a şi a condamnat kautskismul, dar s-a făcut şi el vinovat de greşelile celor de stînga din Germania, care s-au temut s-o rupă din punct de vedere organizatoric cu oportuniştii. Mehring a apărat cu consecvenţă internaţionalismul şi a salutat Revoluţia Socialistă din Octombrie. A fost unul dintre conducătorii organizaţiei revoluţionare „Uniunea Spartacus" şi a jucat un rol de seamă în crearea Partidului Comunist din Germania. — *36.*

Melhose, E. I. — cetăţean german ; a înfiinţat în 1874 o uzină de maşini agricole la Harkov. — *383.*

Mihail — *vezi* Isuv, I. A.

Miklaşevski, M. P. — *vezi* Nevedomski, M.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog de vază al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. Din 1902 a colaborat activ la „Osvobojdenie", revistă a burghezilor liberali care apărea în străinătate. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi preşedinte al Comitetului Central al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. Deputat în Duma a III-a şi Duma a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — mi-

www.dacoromanica.ro

nistru de externe în primul Guvern provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice și un militant activ al emigrației albe. — *26, 27, 52, 63, 85, 86, 107, 108, 119—121, 177—182, 231, 234, 253, 261, 318, 326, 327, 392, 393, 438.*

Millerand, Alexandre-Etienne (1859—1943) — om politic francez ; în penultimul deceniu al secolului trecut s-a manifestat ca radical mic-burghez ; în deceniul următor a aderat la socialiști și s-a situat în fruntea curentului oportunist din mișcarea socialistă franceză. În 1899 a intrat în guvernul burghez reacționar prezidat de Waldeck-Rousseau, în cadrul căruia a colaborat cu generalul Galliffet, călău al Comunei din Paris. V. I. Lenin a demascat millerandismul, calificîndu-l ca o trădare a intereselor proletariatului, ca o expresie practică a revizionismului, și a scos la iveală rădăcinile lui sociale.

Exclus din partidul socialist în 1904, Millerand a înființat, împreună cu o serie de foști socialiști (Briand, Viviani), partidul „socialiștilor-independenți". În anii 1909—1910, 1912—1913 și 1914—1915 a ocupat posturi ministeriale. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenției antisovietice ; în 1920—1924 a fost președinte al Republicii Franceze. În iunie 1924, după victoria obținută în alegeri de către partidele burgheze de stînga, care au refuzat să colaboreze cu el, a fost nevoit să-și dea demisia. În 1925—1927 a fost ales senator. — *424.*

Muromțev, S. A. (1850—1910) — fruntaș de vază al partidului cadet, jurist, profesor la Universitatea din Moscova. Din 1879 pînă în 1892 a fost redactor al revistei burghezo-liberale „Iuridiceski Vestnik". A fost unul dintre întemeietorii partidului cadet. Membru în Comitetul Central al acestui partid. În 1906 a fost ales deputat în Duma I de stat, care, la rîndul ei, l-a ales președinte. Caracterizîndu-l pe Muromțev, Lenin scria că el „se temea de lupta revoluționară a maselor. Aștepta libertatea Rusiei, dar nu ca urmare a unei asemenea lupte, ci din bunăvoința absolutismului țarist, dintr-o *înțelegere* cu acest înverșunat și necruțător dușman al poporului rus" (Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 86). — *108, 118, 354.*

N

Napoleon al III-lea (Bonaparte, Ludovic) (1808—1873) — împărat al Franței din 1852 pînă în 1870 ; nepotul lui Napoleon I. După înfrîngerea revoluției din 1848 a fost ales președinte al Republicii Franceze ; în noaptea de 1 spre 2 decembrie 1851 a săvîrșit o lovitură

www.dacoromanica.ro

de stat, a cărei analiză a fost făcută de K. Marx în lucrarea „Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte" (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, Editura politică, 1960, pag. 115—217). — *270.*

Nevedomski, M. (Miklașevski, M. P.) (1866—1943) — social-democrat, menșevic, critic literar și publicist. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar — lichidator, s-a solidarizat cu autorii culegerii contrarevoluționare „Vehi". După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a ocupat de publicistică. — *80, 176, 263.*

Nicolaie I (Romanov) (1796—1855) — împărat al Rusiei (1825—1855). — *316.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei, a domnit din 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. A fost executat la 17 iulie 1918 la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în urma unei hotărîri a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din regiunea Ural. — *14, 26, 33, 134, 151, 186, 187, 207, 262, 360, 367.*

Nikolin, N. (Andreev, N. N.) (n. 1876) — social-democrat, în ultimul deceniu al secolului trecut a făcut parte din diferite cercuri marxiste. În anii 1901—1905, pe cînd se afla în străinătate, a aderat la bolșevici. După ce s-a întors în Rusia, a participat la activitatea organizațiilor social-democrate și a cluburilor muncitorești din Petersburg. În 1910 a aderat la menșevici, a colaborat la ziarul „Luci" și la alte publicații ale lichidatorilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat ca profesor într-o serie de instituții de învățămînt superior din Leningrad. — *60—64.*

Novîh, G. E. — *vezi* Rasputin, G. E.

O

Olminski (Aleksandrov), M. S. (1863—1933) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării revoluționare din Rusia, revoluționar de profesie, publicist. Și-a început activitatea revoluționară la începutul penultimului deceniu al secolului trecut; a aderat la narodnicism. În 1898 a intrat în P.M.S.D.R., iar din 1903 a devenit bolșevic. A făcut parte din redacția ziarelor bolșevice „Vpered" și „Proletarii". În 1905—1907 a colaborat la ziarele și revistele bolșevice: „Novaia Jizn", „Volna", „Nașa Mîsl", „Vestnik Jizni" etc. și a condus sectorul redacțional al editurii „Vpered".

www.dacoromanica.ro

În anii reacţiunii stolîpiniste a dus muncă de partid la Baku. În anii 1911—1914 a colaborat la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda" şi la revista „Prosveşcenie". În anii 1915—1917 a fost trimis, ca activist de partid, la Saratov, Moscova şi apoi la Petrograd. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. Mai tîrziu a condus Secţia de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia, a fost redactor al revistei „Proletarskaia Revoliuţiia" şi membru al direcţiei Institutului „V. I. Lenin". — *33, 62.*

P

Petrajiţki, L. I. (1867—1931) — unul dintre liderii partidului cadet, jurist şi sociolog. Din 1899 — profesor la Universitatea din Petersburg. Deputat în Duma I de stat; redactor la publicaţiile „Pravo" şi „Vestnik Prava". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat în Polonia. În 1930 a fost profesor la Universitatea din Varşovia. Este autorul unei serii de lucrări juridice. — *105.*

Petrov, A. (Sidorov, A. P.) (1824 (?) — 1861) — ţăran iobag din satul Bezdna, judeţul Spassk, gubernia Kazan; a condus răscoala ţăranilor din Bezdna, care s-au ridicat în semn de protest împotriva „reformei ţărăneşti" din 1861. Petrov i-a îndemnat pe ţărani să nu se supună moşierilor şi funcţionarilor de stat, să nu mai facă clacă şi să nu semneze actele pentru aplicarea reformei, să pună stăpînire pe pămînturile moşiereşti. După reprimarea răscoalei, Petrov a fost împuşcat în baza unei sentinţe a tribunalului militar. — *273—274.*

Petrov, K. M. (Petrov III) (n. 1877) — trudovic, de profesiune zeţar. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Perm; secretar al fracţiunii Grupului trudovic. În Dumă a fost ales în comisia pentru problemele muncitoreşti, în comisia bugetară etc. — *48, 113, 116—118, 239.*

Petrunkevici, I. I. (1844—1928) — moşicr, fruntaş al zemstvelor, cadet. În 1904 a fost preşedintele organizaţiei „Uniunea eliberării", de orientare liberală-monarhistă. Unul dintre fondatorii partidului cadet, preşedinte al C.C. al acestui partid; editor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. Deputat în Duma I de stat. În activitatea sa publică, Petrunkevici întruchipa slugărnicia politică a burgheziei liberale faţă de absolutism. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *103, 104—105, 107.*

Piker, A. S. — *vezi* Martînov, A.

www.dacoromanica.ro

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti ruse şi internaţionale, primul propagator al marxismului în Rusia. În 1883 a creat la Geneva prima organizaţie marxistă rusă, grupul „Eliberarea muncii". Plehanov a luptat împotriva narodnicismului şi a combătut revizionismul din mişcarea muncitorească internaţională. La începutul primului deceniu al secolului nostru a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea".

Din 1883 pînă în 1903 Plehanov a scris o serie de lucrări care au avut un rol important în apărarea şi propagarea concepţiei materialiste despre lume: „Socialismul şi lupta politică", „Divergenţele noastre", „Contribuţii la dezvoltarea concepţiei moniste asupra istoriei", „Contribuţii la istoria materialismului", „Rolul personalităţii în istorie" şi altele.

Dar încă de pe atunci au început să se manifeste la Plehanov greşeli serioase, care au constituit germenul concepţiilor sale menşevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În perioada revoluţiei din 1905—1907 s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziţii menşevice. A condamnat insurecţia armată din decembrie 1905. În anii reacţiunii şi în anii noului avînt revoluţionar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machişti şi împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menşevicilor-partiiţi. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. Întors în Rusia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Plehanov s-a situat în fruntea grupului „Edinstvo", grup de extremă dreaptă al menşevicilor-defensişti, şi s-a ridicat cu înverşunare împotriva bolşevismului, împotriva revoluţiei socialiste, considerînd că în Rusia nu s-au copt condiţiile pentru trecerea la socialism. Faţă de Revoluţia din Octombrie a avut o atitudine negativă, dar nu a participat la lupta împotriva Puterii sovietice.

Dînd o înaltă preţuire lucrărilor filozofice ale lui Plehanov şi rolului său în răspîndirea marxismului în Rusia, V. I. Lenin îl critica în acelaşi timp cu asprime pentru abaterile de la marxism şi pentru greşelile mari comise în activitatea politică. — *173, 215—216, 218, 220, 222, 223, 225, 230, 266, 372, 373, 405, 406, 407, 463—464, 465, 481.*

Pokrovski, I. P. (n. 1872) — social-democrat. Deputat în Duma a III-a de stat din partea regiunilor Kuban şi Terek şi din partea guberniei Cernomorie, a aderat la partea bolşevică a fracţiunii social-democrate. În 1910 a intrat în redacţia ziarului bolşevic legal „Zvezda" în calitate de reprezentant al fracţiunii social-democrate din Duma a III-a. — *111—112, 225.*

www.dacoromanica.ro

Poletaev, N. G. (1872—1930) — social-democrat, bolşevic, de profesiune muncitor strungar. În ultimul deceniu al secolului trecut a făcut parte din cercurile muncitoreşti. A fost arestat în repetate rînduri şi aruncat la închisoare. În 1905 a făcut parte din Comitetul Executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Petersburg, a făcut parte din fracţiunea social-democrată din Dumă. A participat îndeaproape la editarea ziarelor bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în sectorul economic. — *225.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului ; a avut un rol important în conducerea revistelor menşevice „Vozrojdenie", „Naşa Zarea" şi a altor organe ale menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial a fost social-şovinist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat ; în străinătate a colaborat la „Dni", săptămînalul lui Kerenski, în coloanele căruia s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — *6, 27, 63, 74, 81, 82, 83, 172—173, 174, 176, 199, 220, 369, 405.*

Predkaln (Priedkaln), A. I. (1873—1923) — social-democrat leton, de profesiune medic. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat, unde a făcut parte din fracţiunea social-democrată ; a aderat la bolşevici. A colaborat la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a efectuat cercetări ştiinţifice de specialitate şi a fost directorul spitalului orăşenesc de copii din Riga. — *225.*

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez ; la sfîrşitul ultimului deceniu al secolului trecut — reprezentant de seamă al „economismului" şi unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. Mai tîrziu membru activ al organizaţiei liberal-monarhiste „Uniunea eliberării". În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet. Redactor-editor al revistei semicadete şi semimenşevice „Bez Zaglaviia" şi colaborator al ziarului „Russkie Vedomosti", organ al cadeţilor de dreapta. În 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *27, 74, 83, 374—381, 386, 393, 491.*

Purişkevici, V. M. (1870—1920) — mare moşier, ultrareacţionar, monarhist. A fost unul dintre iniţiatorii creării organizaţiei ultrareacţionare „Uniunea poporului rus" ; în 1907 a ieşit din această uniune şi a creat o nouă organizaţie contrarevoluţionară monarhistă — „Oastea arhanghelului Mihail" ; deputat în Dumele a II-a, a III-a

www.dacoromanica.ro

şi a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia ; a devenit faimos prin discursurile sale antisemite şi pogromiste rostite în Dumă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — *17, 25—27, 31, 42, 52, 62, 82, 85—86, 92—93, 171, 180, 187—188, 210, 232, 234, 237, 239, 241, 248, 252, 253—254, 258, 259, 261—262, 292, 293, 295, 296, 297, 375, 380, 385, 427—428.*

Puteatin, V. P. (n. 1878) — ţăran de origine, a lucrat ca desenator tehnic la uzina din Pudemsk. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Veatka. Un timp a făcut parte din fracţiunea social-democrată. — *45.*

R

R. B. — *vezi* Blank, R. M.

R—kov, N. — *vezi* Rojkov, N. A.

Rasputin (Novîh), G. E. (1872—1916) — aventurier, se bucura de o mare influenţă la curtea lui Nicolaie al II-lea. Se trăgea dintr-o familie de ţărani din gubernia Tobolsk. În 1907, dîndu-se drept „călugăr sfînt" şi „profet", a reuşit să cîştige încrederea familiei imperiale. „Rasputinismul" a constituit expresia cea mai evidentă a obscurantismului, clericalismului şi descompunerii morale, caracteristice vîrfurilor guvernante din Rusia ţaristă. Rasputin a fost ucis la Petrograd de către un grup de monarhişti, care au încercat prin această acţiune să salveze prestigiul monarhiei. — *188.*

Reabuşinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher şi industriaş din Moscova, unul dintre capii contrarevoluţiei. A participat activ la crearea partidului progresiştilor, a editat ziarul „Utro Rossii", care era exponentul intereselor marii burghezii. În august 1917 a ameninţat că va înăbuşi revoluţia „cu mîna scheletică a foametei" ; a fost unul dintre inspiratorii şi organizatorii acţiunii contrarevoluţionare a lui Kornilov. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie a emigrat în Franţa, unde a desfăşurat o activitate contrarevoluţionară împotriva Statului sovietic. — *262, 317, 318, 325, 327—329.*

Reinbot (Rezvoi), A. A. (1868—1918) — general în armata ţaristă. În anii 1906—1907, în calitatea sa de guvernator al oraşului Moscova, a reprimat cu cruzime mişcarea revoluţionară la Moscova. A luat mită, s-a dedat la şantaje şi şi-a însuşit banii statului. Fără-delegile lui Reinbot în sectorul administrativ-poliţienesc şi ilegalităţile comise de el au stîrnit indignare în cercuri sociale largi, ceea ce a silit

www.dacoromanica.ro

guvernul țarist să-l destituie din funcție și să-l defere justiției. Ancheta în procesul Reinbot a durat cîțiva ani ; el a fost judecat abia în 1911, fiind condamnat la pierderea drepturilor civile și a titlurilor și la un an închisoare corecțională. Dar Reinbot n-a executat nici măcar această condamnare ușoară, căci a fost eliberat curînd din închisoare. În timpul primului război mondial a fost comandant de divizie. — *121.*

Reitern (m. 1861) — colonel în armata țaristă. S-a sinucis, nevoind să ia parte la masacrarea participanților la o demonstrație care a avut loc la Varșovia. — *273.*

Rodbertus-Jagetzow, Johann-Karl (1805—1875) — economist vulgar german, mare moșier prusian, unul dintre teoreticienii „socialismului de stat". Rodbertus considera că contradicțiile dintre muncă și capital pot fi rezolvate printr-o serie de reforme pe care trebuie să le înfăptuiască statul iuncheresc prusac. Neînțelegînd originea plusvalorii și esența contradicției fundamentale a capitalismului, Rodbertus considera că crizele economice se datoresc subconsumului maselor muncitoare. Existența rentei agrare o atribuia lipsei de cheltuieli pentru materii prime în agricultură. Principalele lucrări ale lui Rodbertus sînt : „Contribuții la cunoașterea orînduirii noastre de stat și economice", „Scrisori sociale către von Kirchmann". — *399, 421.*

Rodicev, F. I. (n. 1856) — moșier din Tver, militant al zemstvelor, unul dintre liderii partidului cadet și membru al C.C. al acestui partid. A fost deputat al Dumei de stat în toate legislaturile. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost numit de Guvernul provizoriu burghez comisar pentru problemele Finlandei. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *28, 110—112, 114, 392.*

Rojkov, N. A. (R—kov, N.) (1868—1927) — istoric și publicist. La începutul anului 1905 a intrat în P.M.S.D.R., aderînd pentru un timp la bolșevici. După înfrîngerea revoluției din 1905—1907 a devenit unul dintre conducătorii ideologici ai lichidatorismului ; a colaborat la revista „Nașa Zarea" și a fost redactor al ziarului „Novaia Sibir", publicație de orientare menșevică lichidatoristă. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Rojkov a făcut parte din C.C. al menșevicilor și timp de cîteva luni a fost ministru-adjunct al poștelor și telecomunicațiilor în Guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a rupt-o cu menșevicii. În anii următori s-a dedicat activității științifice și pedagogice și a lucrat

www.dacoromanica.ro

la diferite instituţii în domeniul administrativ. A scris o serie de lucrări de istorie a Rusiei. — *24—29, 33, 62—63, 97, 263.*

Roman — vezi Ermolaev, K. M.

Romanov — dinastie imperială rusă (1613—1917). — *17, 18, 21, 26, 31, 188, 262.*

Rozanov, N. S. (n. 1870) — trudovic, de profesiune medic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Saratov ; în Dumă a făcut parte din comisia bugetară, din comisia pentru învăţămînt etc. — *48.*

Rozanov, V. V. (1856—1919) — filozof, publicist şi critic reacţionar ; a colaborat la ziarele „Moskovskie Vedomosti", „Novoe Vremea" şi la revista „Russkii Vestnik". A propagat idealismul şi misticismul şi s-a ridicat în apărarea absolutismului. — *296.*

Rubanovici, I. A. (1860—1920) — unul dintre liderii socialiştilor-revoluţionari. A reprezentat partidul socialiştilor-revoluţionari la Congresele socialiste internaţionale de la Amsterdam (1904) şi Stuttgart (1907). Membru al Biroului socialist internaţional. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca adversar al Puterii sovietice. — *365.*

S

S. V. — vezi Volski, S.

Sazonov, N. D. (n. 1858) — moşier. În anii 1898—1905 a fost mareşalul nobilimii dintr-un judeţ, iar apoi dintr-o gubernie. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kazan. — *56.*

Serno-Solovievici, A. A. (1838—1869) — militant de seamă al mişcării democrat-revoluţionare din deceniul al 7-lea al secolului trecut. A fost unul dintre întemeietorii societăţii secrete „Zemlea i Volea". În 1862 a emigrat în străinătate. Este autorul pamfletului violent „Treburile de la noi de-acasă", în care-l ataca pe Herţen pentru şovăielile lui liberale. Începînd din 1867 a fost membru al secţiunii din Geneva a Internaţionalei I. — *272.*

Severeanin, A. (Bikov, A. N.) (1860—1919) — cadet, de profesiune inginer-tehnolog. Din 1889 pînă în 1906 a fost inspector de

www.dacoromanica.ro

fabrică. A colaborat la o serie de publicaţii burghezo-liberale : „Russkie Vedomosti", „Russkoe Slovo", „Vestnik Evropî" etc. Este autorul cărţilor : „10 ani de practică", „Printre ogoarele de cernoziom", „Legislaţia muncii şi evoluţia ei în Rusia". — *334, 357, 368.*

Sidorov, A. P. — *vezi* Petrov, A.

Smirnov, E. — *vezi* Gurevici, E. L.

Sokolov, A. V. — *vezi* Volski, S.

Sombart, Werner (1863—1941) — economist burghez vulgar german, unul dintre principalii ideologi ai imperialismului german. Profesor la Universitatea din Breslau, apoi la cea din Berlin. La începutul activităţii sale, Sombart a fost unul dintre ideologii tipici ai „social-liberalismului". Ulterior a devenit duşman făţiş al marxismului, prezentînd capitalismul ca un sistem economic armonios. În ultimii ani ai vieţii a trecut pe poziţiile fascismului, proslăvind regimul hitlerist. Principalele sale lucrări sînt : „Socialismul şi mişcarea socială în secolul al XIX-lea", (1896), „Capitalismul contemporan" (1902) etc. — *314.*

Stahovici, M. A. (1861—1928) — moşier, în 1895—1907 a fost mareşalul nobilimii din gubernia Orel ; a jucat un rol important în mişcarea zemstvelor. La început a aderat la partidul cadet, iar după aceea a fost unul dintre organizatorii partidului octombriştilor. Deputat în Dumele I şi a II-a de stat, membru în consiliul de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost numit guvernator general al Finlandei, iar apoi reprezentant al Guvernului provizoriu burghez în străinătate. — *101.*

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — bărbat de stat al Rusiei ţariste, mare moşier ; din 1906 pînă în 1911 — preşedinte al consiliului de miniştri şi ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacţiune politică, în care pedeapsa cu moartea a fost larg folosită ca mijloc pentru înăbuşirea mişcării revoluţionare (reacţiunea stolîpinistă din 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară în scopul de a crea o chiaburime, care să constituie reazemul absolutismului ţarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida orînduirea burghezo-moşierească cu ajutorul cîtorva reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei şi al moşierilor, în condiţiile menţinerii absolutismului, a suferit un eşec total. A fost asasinat la Kiev în 1911 de socialistul-revoluţionar Bogrov. — *101, 103, 108, 109—110, 188, 347, 397—398, 402, 497.*

www.dacoromanica.ro

Struve, P. B. (1870—1944) — economist şi publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut — reprezentant de seamă al „marxismului legal". A procedat la o revizuire „critică" şi la o „completare" a teoriei economice şi filozofice a lui K. Marx ; a căutat să adapteze marxismul şi mişcarea muncitorească la interesele burgheziei. Struve a fost unul dintre teoreticienii şi organizatorii organizaţiei monarhiste-liberale „Uniunea eliberării" (1903—1905) şi redactorul organului ei ilegal „Osvobojdenie" (1902—1905). O dată cu înfiinţarea partidului cadet (în 1905), el devine membru al Comitetului Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost un duşman inveterat al Puterii sovietice, membru al guvernului contrarevoluţionar al lui Vranghel, iar în cele din urmă emigrant alb. — *74, 85, 168, 178, 296, 369.*

Sun Iat-sen (1866—1925) — eminent democrat-revoluţionar şi om de stat din China. De profesiune medic. În 1894 a întemeiat organizaţia revoluţionară Sincijunhuei (Uniunea renaşterii Chinei), care preconiza răsturnarea prin forţă a dinastiei manciuriene. În 1905, Sun Iat-sen a reorganizat Sincijunhuei, transformînd-o într-o organizaţie mai de masă — Tunmînhuei (Liga unită), cu un program revoluţionar mai amplu. La baza programului noii organizaţii stăteau trei principii, formulate de Sun Iat-sen : naţionalismul (răsturnarea dinastiei manciuriene), puterea poporului (instituirea republicii) şi bunăstarea poporului (drepturi egale asupra pămîntului). Lenin aprecia mult esenţa democrat-revoluţionară a acestui program, criticînd totodată unele concepţii narodniciste greşite ale lui Sun Iat-sen. Tunmînhuei a fost principala organizaţie politică care a pregătit revoluţia din 1911—1913 din China. Dar democraţia chineză, în frunte cu Sun Iat-sen, n-a ştiut să mobilizeze şi să organizeze în cursul revoluţiei masele largi populare, n-a izbutit să formuleze şi să aplice un program antiimperialist şi antifeudal consecvent. Sun Iat-sen, ales preşedinte provizoriu al republicii, a renunţat curînd la acest post.

În anii următori, Sun Iat-sen a continuat lupta împotriva reacţiunii interne şi a imperialiştilor străini. Sun Iat-sen a salutat Revoluţia Socialistă din Octombrie, care a avut o mare influenţă asupra concepţiei sale despre lume, a chemat la stabilirea unor relaţii de prietenie între China şi Rusia Sovietică. În vederea creării unui front naţional de luptă pentru independenţă şi pentru democratizarea ţării, Sun Iat-sen a sprijinit activ colaborarea dintre partidul gomindan, condus de el, şi Partidul Comunist Chinez. — *416—422.*

Surkov, P. I. (1876—1946) — social-democrat, bolşevic, muncitor ţesător. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kostroma. A colaborat la ziarul bolşevic legal „Zvezda", care apărea la Petersburg. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, a lucrat într-o serie de instituţii de stat. — *225.*

www.dacoromanica.ro

Ş

Şceglovitov, I. G. (1861—1918) — mare moşier, ultrareacţionar. Din 1906 pînă în 1915 a fost ministru al justiţiei. A promovat o politică ultrareacţionară, supunînd făţiş justiţia autorităţilor poliţieneşti. A fost unul dintre iniţiatorii instituirii tribunalelor militare, ai loviturii de stat de la 3 iunie, ai procesului deputaţilor social-democraţi din Dumele a II-a şi a IV-a de stat, ai procesului Beilis etc. În 1917 a fost preşedinte al consiliului de stat. — *28.*

Şingarev, A. I. (1869—1918) — cadet, fruntaş al zemstvelor, de profesiune medic. Din 1907 membru în C.C. al partidului cadet. Deputat în Dumele a II-a şi a III-a de stat din partea guberniei Voronej şi în Duma a IV-a din partea oraşului Petersburg ; unul dintre liderii fracţiunii cadeţilor din Dumă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — ministru al agriculturii în primul Guvern provizoriu burghez şi ministru de finanţe în cel de-al doilea Guvern provizoriu burghez. — *118—119, 326.*

Şipov, D. N. (1851—1920) — mare moşier, militant de vază al mişcării zemstvelor, a fost unul dintre organizatorii partidului octombrist şi preşedinte al Comitetului Central al acestui partid. În 1906 s-a retras din „Uniunea 17 octombrie" şi s-a înscris în partidul „înnoirii paşnice", devenind unul dintre liderii lui ; în acelaşi an a fost ales membru al consiliului de stat. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă ; a fost unul dintre conducătorii organizaţiei contrarevoluţionare albgardiste „Centrul naţional". — *101, 104.*

Şubinskoi, N. P. (n. 1853) — moşier, octombrist. Din 1900, consilier al Dumei orăşeneşti Moscova. A fost mareşal al nobilimii în judeţul Kaleazin. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tver. — *325.*

Şurkanov, V. E. (n. 1876) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Harkov. Membru al fracţiunii social-democrate. A colaborat la ziarul bolşevic „Zvezda" şi la ziarul lichidatorist „Jivoe Delo". După cum s-a aflat ulterior, din 1913 a devenit agent secret al ohranei. — *225.*

Şvarţ (Elias, K. I.) (n. 1886) — social-democrat leton, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator. În perioada 1909—1913 a făcut parte din Comitetul din străinătate al Social-democraţiei din Ţinutul leton, iar din 1911 a fost reprezentant al C.C. lichidatorist al Social-democraţiei letone în Biroul din străină-

www.dacoromanica.ro

tate al C.C. al P.M.S.D.R. În 1910—1914 a făcut parte din redacţia ziarului „Zihna". În august 1912 a participat la conferinţa antipartinică a lichidatorilor convocată de Troţki la Viena. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor fără pămînt. A făcut parte din Consiliul poporului, care era o organizaţie burgheză (1918—1920); a fost de asemenea membru al Adunării constituante şi deputat în seimurile I, al II-lea şi al III-lea. În 1919—1929 a fost redactor responsabil al ziarului menşevic „Soţial-Demokrat". — *5*.

T

Teslenko, N. V. (n. 1870) — avocat; membru permanent al Comitetului Central al partidului cadet de la înfiinţarea lui. Deputat în Duma a II-a de stat din partea oraşului Moscova; colaborator al ziarului „Russkie Vedomosti". După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *119*.

Tizenhauzen, E. E. (n. 1860) — baron, octombrist, directorul Fabricii textile din Serpuhovo. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Moscova. A fost preşedintele comisiei pentru problema muncitorească. În cadrul acestei comisii a apărat interesele marilor industriaşi, tărăgănind în fel şi chip dezbaterea proiectelor de lege cu privire la asigurările sociale pentru muncitori şi funcţionari. — *294, 310*.

Tolmacev, I. N. (n. 1863) — general în armata ţaristă, membru activ al organizaţiei ultrareacţionare „Uniunea poporului rus". În anii 1907—1911, cît a fost guvernatorul oraşului Odesa, a reprimat cu cruzime organizaţiile muncitoreşti, a persecutat presa progresistă, a încurajat asasinarea revoluţionarilor şi pogromurile împotriva evreilor. Arbitrarul şi ilegalităţile săvîrşite cu îngăduinţa lui Tolmacev erau atît de scandaloase, încît guvernul ţarist s-a văzut nevoit în 1911 să-l destituie din funcţie. — *121, 188*.

Tolstoi, A. P. (n. 1863) — moşier, conte. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Ufa, secretar al fracţiunii progresiştilor. — *116*.

Tolstoi, L. N. (1828—1910) — genial scriitor rus, unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii, care a exercitat o influenţă covîrşitoare asupra dezvoltării literaturii ruse şi universale. Despre Tolstoi vezi articolele lui Lenin „Lev Tolstoi, oglindă a revoluţiei ruse",

www.dacoromanica.ro

„L. N. Tolstoi", „L. N. Tolstoi şi mişcarea muncitorească contemporană", „Tolstoi şi lupta proletară", „L. N. Tolstoi şi epoca sa" (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediţia a doua, pag. 213—220; vol. 20, pag. 20—25, 40—43, 74—75, 105—109) etc. — *354.*

Trepov, D. F. (1855—1906) — în anii 1896—1905 a fost şeful poliţiei din Moscova. A fost, după cum l-a definit Lenin, „unul dintre slugoii ţarişti pe care-i detestă cel mai mult întreaga Rusie şi care şi-a cîştigat un trist renume la Moscova prin cruzimea şi brutalitatea sa, ca şi prin participarea la încercările lui Zubatov de a perverti pe muncitori" (Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediţia a doua, pag. 240). La 11 ianuarie 1905 a fost numit guvernator general al Petersburgului, iar apoi ministru-adjunct la interne. Autorul faimosului ordin din octombrie 1905: „a nu trage cu cartuşe oarbe şi a nu economisi gloanţele". Inspirator al pogromurilor săvîrşite de sutele negre. — *108.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — duşman inveterat al leninismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „nefracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor, iar în 1912 a fost organizator al Blocului antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe o poziţie centristă, a dus lupta împotriva lui V. I. Lenin în problemele războiului, păcii şi revoluţiei. Întorcîndu-se din emigraţie, după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în rîndurile partidului bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi în aparatul de stat. În 1918 a luat poziţie împotriva păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a aflat în fruntea opoziţiei în discuţia asupra sindicatelor. Începînd din 1923 a dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, a propagat ideea imposibilităţii victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascînd troţkismul ca pe o deviere mic-burgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic şi organizatoric. În 1927, Troţki a fost exclus din partid; în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. Aflîndu-se în străinătate, a continuat lupta împotriva Statului sovietic şi a partidului comunist, împotriva mişcării comuniste internaţionale. — *3, 4, 5, 9, 30—35, 37, 78, 79, 92, 176, 213—226, 243, 265, 266, 267, 355, 364, 366, 369, 371, 372, 373, 406, 408, 409, 435, 437, 438—439, 461, 465, 466—468, 472, 479.*

www.dacoromanica.ro

Trubeţkoi, E. N. (1863—1920) — prinţ, unul dintre ideologii liberalismului burghez rus, filozof idealist. A fost profesor de filozofie a dreptului la Universitatea din Kiev, apoi la cea din Moscova. Pînă în 1906 a făcut parte din partidul cadet. În 1906 a participat la crearea partidului „înnoirii paşnice", care se pronunţa pentru o monarhie constituţională. A avut un rol important în reprimarea de către ţarism a revoluţiei din 1905—1907 şi în crearea regimului stolîpinist din Rusia. În timpul primului război mondial a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca duşman inveterat al Puterii sovietice ; a fost un denikinist activ. — *101, 103, 104, 105, 106, 107—108, 488.*

Trufanov, S. M. — *vezi* Iliodor.

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mişcării muncitoreşti italiene, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian (1892) şi lider al aripii lui drepte, reformiste. În 1896 a fost ales în parlament, unde a condus grupul socialiştilor reformişti. A promovat o politică de colaborare de clasă între proletariat şi burghezie ; în perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (în 1922), a trecut în fruntea Partidului socialist unitar, de orientare reformistă. În 1926 a emigrat din Italia fascistă, stabilindu-se în Franţa. — *424.*

Turgheniev, I. S. (1818—1883) — mare scriitor rus, a avut o contribuţie importantă în dezvoltarea limbii literare ruse. În opera sa, el a oglindit contradicţiile caracteristice ale vieţii sociale din Rusia. Protestul vehement împotriva iobăgiei se împletea la Turgheniev cu revendicări liberale moderate. După expresia lui Lenin, „Turgheniev se simţea atras spre o moderată constituţie monarhică şi aristocratică... avea aversiune pentru democratismul ţărănesc al lui Dobroliubov şi Cernîşevski" (Opere, vol. 27, Editura politică, 1959, pag. 258).— *273.*

Tyszka, Jan (Joghihes, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti poloneze şi germane. A fost unul dintre întemeietorii Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi membru al Conducerii centrale a acestui partid. Începînd din 1900 a fost membru al Conducerii centrale a Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. A luptat împotriva revizionismului din mişcarea muncitorească internaţională, a luat atitudine împotriva naţionalismului, a susţinut ideea necesităţii unei lupte comune a proletariatului polonez şi rus. A participat îndeaproape la revoluţia din 1905—1907. A participat la lucrările Congresului al V-lea (de la

www.dacoromanica.ro

Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales în Comitetul Central. În anii reacțiunii, Tyszka, deși a condamnat pe lichidatori, s-a situat totuși, în unele cazuri, pe o poziție împăciuitoristă față de ei. În 1912 a luat atitudine împotriva hotărîrilor Conferinței de la Praga. Activitatea lui din această perioadă a fost aspru criticată de V. I. Lenin. În timpul primului război mondial, Tyszka, aflîndu-se în Germania, a participat la activitatea social-democrației germane, situîndu-se pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus". În 1916 a fost aruncat în închisoare, fiind eliberat de către revoluția din noiembrie 1918. A luat parte la înființarea Partidului Comunist din Germania și a fost ales secretar al Comitetului Central. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — *5, 7, 8, 37, 404, 406, 407—410.*

Ț

Țederbaum, I. O. — *vezi* Martov, L.

Țederbaum, S. O. (Ejov, V.) (1879—1939) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost un lichidator activ, a participat la ziarele și revistele menșevicilor-lichidatori, a fost unul dintre liderii „grupului de „inițiativă" al lichidatorilor la Petersburg. În perioada primului război mondial a fost defensist. În 1917 a colaborat la ziarul menșevic „Vpered". — *63, 199, 335—338, 368—369.*

Țederbaum, V. O. — *vezi* Levițki, V. O.

Țereteli — prinț, mareșal al nobilimii, autorul raportului prezentat ministrului afacerilor interne cu privire la satul de munte Kiknavaleti din gubernia Kutais. — *344.*

U

Urusov, S. D. (n. 1862) — prinț, mare moșier. În anii 1903 și 1904 a fost guvernator general al Basarabiei. În 1905 a fost cîtva timp ministru-adjunct al afacerilor interne în cabinetul Witte. În 1906 a fost ales în Duma I de stat din partea guberniei Kaluga. Membru al partidului „reformelor democratice", care se situa mai la dreapta decît partidul cadet. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, din martie și pînă în iunie, Urusov a fost ministru-adjunct al afacerilor interne în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie, a lucrat în cadrul comisiei speciale de pe lîngă Prezidiul Consiliului economic superior pentru cercetarea anomaliei magnetice de la Kursk. Din 1921 pînă în 1929 a lucrat la Banca de Stat. — *101.*

www.dacoromanica.ro

V

Vișnevski, A. P. (n. 1862) — moșier, membru al „Uniunii poporului rus", deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Kursk. — *118, 123.*

Vodovozov, V. V. (1864—1933) — publicist, de orientare liberală-narodnică. Începînd din 1904 a făcut parte din redacția ziarului „Naşa Jizn" ; în 1906 a colaborat la ziarul „Tovarișci", publicație a cadeților de stînga ; în perioada alegerilor pentru Duma a II-a de stat a aderat la trudovici. În 1912 a publicat o serie de articole în revista „Zaprosî Jizni", la care colaborau cadeți, „socialiștipopuliști" și menșevici-lichidatori. În 1917, Vodovozov a făcut parte din redacția revistei „Bîloe" și a colaborat la ziarul burghezoliberal „Den". Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Cu începere din 1926 s-a aflat în emigrație. — *255—259, 261, 262.*

Voiloșnikov, A. A. (1877—1930) — membru al Dumei a III-a de stat din partea oastei căzăcești din Transbaikalia ; a făcut parte din fracțiunea social-democrată, aderînd la bolșevici. Pentru cuvîntarea rostită în legătură cu legea serviciului militar obligatoriu a fost exclus de președintele Dumei de la 15 ședințe. În anii 1911—1912 a colaborat la ziarele bolșevice „Zvezda" și „Pravda". Din 1913 a fost președinte al consiliului de conducere al Uniunii guberniale a cooperativelor din Transbaikalia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în sectorul economic la Novosibirsk, Saratov, Kazan și Moscova. — *23, 225, 239, 242, 341, 347.*

Volski, S. (Sokolov, A. V., S. V.) (n. 1880) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost unul dintre liderii otzoviștilor, a luat parte la organizarea și activitatea școlilor fracționiste de la Capri și de la Bologna și a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered". După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în secția militară a Sovietului din Petrograd. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. A stat cîtva timp în emigrație, dar s-a întors curînd în Rusia Sovietică. A lucrat în cooperația forestieră, la Comitetul de stat al planificării și în Comisariatul poporului pentru comerț. Începînd din 1927 s-a ocupat cu activitatea literară. — *30—31.*

Voronin, S. A. (1880—1915) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Vladimir. A făcut parte din fracțiunea social-democrată, aderînd la bolșevici. A colaborat la ziarul bolșevic legal „Zvezda". — *225.*

www.dacoromanica.ro

W

Warski, Adolf (Warszawski, A. S.) (1868—1937) — unul dintre cei mai vechi şi mai remarcabili militanţi ai mişcării revoluţionare poloneze. La sfîrşitul deceniului al 9-lea al secolului trecut a fost unul dintre organizatorii „Uniunii muncitorilor polonezi"; a participat activ la crearea Social-democraţiei din Regatul Poloniei (din 1900 Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania). A participat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. După congres a făcut parte din C.C. al P.M.S.D.R. La Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului a fost ales membru al C.C. În anii 1909—1910 a fost unul dintre redactorii O.C. al P.M.S.D.R. — ziarul „Soţial-Demokrat". În această perioadă, V. I. Lenin l-a caracterizat pe Warski ca „un publicist experimentat, un marxist inteligent şi un tovarăş minunat" (Opere, vol. 36, Editura politică, 1958, pag. 153). În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. În 1917 a intrat în conducerea Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. A fost unul dintre întemeietorii Partidului muncitoresc comunist din Polonia şi membru al Comitetului Central al acestui partid. A fost ales deputat în seimul polonez şi a condus fracţiunea comunistă din seim. În 1929 a emigrat în U.R.S.S. A lucrat la Institutul Marx-Engels-Lenin, ocupîndu-se de istoria mişcării muncitoreşti poloneze. — *225.*

Witte, S. I. (1849—1915) — om de stat, exponent al intereselor „imperialismului militar-feudal" din Rusia ţaristă; partizan convins al absolutismului; a căutat să menţină monarhia, făcînd promisiuni şi concesii neînsemnate burgheziei liberale şi recurgînd la crîncene represiuni împotriva poporului. A fost unul dintre organizatorii înăbuşirii revoluţiei din 1905—1907. În calitate de ministru al căilor de comunicaţii (februarie-august 1892), ministru de finanţe (1892—1903), preşedinte al Consiliului de Miniştri (octombrie 1905—aprilie 1906), Witte, prin măsurile luate în domeniul finanţelor, al politicii vamale, al construcţiilor de căi ferate, al legislaţiei pentru reglementarea muncii în fabrici, prin stimularea intensă a investiţiilor de capital străin, a contribuit la dezvoltarea capitalismului în Rusia şi la accentuarea dependenţei ei de puterile imperialiste. „Ministru-misit", „agent de bursă", aşa l-a calificat V. I. Lenin. — *100—104, 106—108.*

Z

Zaharov, M. V. (n. 1881) — muncitor, bolşevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Moscova. Colaborator al ziarului bolşevic legal „Zvezda". — *225.*

www.dacoromanica.ro

Zamîslovski, G. G. (n. 1872) — ultrareacţionar, membru al consiliului „Uniunii poporului rus". Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Vilno. A devenit cunoscut prin discursurile sale antisemite în legătură cu procesul Beilis. — *171.*

Zetkin, Clara 1857—1933) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, a participat la întemeierea Partidului Comunist din Germania ; scriitoare de talent, orator şi tribun înflăcărat. Făcînd parte din aripa stîngă a social-democraţiei germane, Clara Zetkin împreună cu R. Luxemburg, F. Mehring şi K. Liebknecht au participat activ la lupta împotriva lui Bernstein şi a celorlalţi oportunişti. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile internaţionalismului revoluţionar şi a luptat împotriva social-şovinismului. În 1916 a intrat în grupul „International", iar apoi în „Uniunea Spartacus". În 1919 a devenit membră a Partidului Comunist din Germania ; a fost aleasă în C.C. al partidului. La Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste a fost aleasă în Comitetul Executiv al Internaţionalei, în cadrul căruia a condus Secretariatul internaţional pentru problemele femeilor. Din 1924 pînă la sfîrşitul vieţii a fost preşedintă a Comitetului Executiv al Organizaţiei internaţionale pentru ajutorarea luptătorilor revoluţiei (Ajutorul Roşu). — *36, 161.*

www.dacoromanica.ro

DATE DIN VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(Decembrie 1911 — iulie 1912)

1 9 1 1

Decembrie 1911 — iulie 1912 — Lenin locuieşte la Paris. In iunie 1912 se mută la Cracovia. Conduce pregătirea Conferinţei a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. şi lucrările acesteia ; redactează ziarul „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R., şi organizează editarea ziarului bolşevic legal „Pravda", a cărui activitate o conduce sistematic. Îndrumează munca organizaţiilor de partid din Rusia şi conduce sub raport ideologic campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.

Decembrie, 8 (21) — În ziarul „Soţial-Demokrat" nr. 25 apar articolele lui Lenin : „Deznodămîntul crizei din partid", „Despre lozinci şi despre organizarea activităţii social-democrate în Dumă şi în afara Dumei", „O agentură a burgheziei liberale", „Din lagărul partidului «muncitoresc» stolîpinist", „Despre diplomaţia lui Troţki şi despre o platformă a partiiţilor" şi „Rezultatele arbitrajului «deţinătorilor»".

Decembrie, 10 (23) — În ziarul „Zvezda" nr. 33 apare articolul lui Lenin „Vechiul şi noul".

Decembrie, 10 (23) — 6 (19) ianuarie 1912 — În ziarul „Zvezda" nr. 33, 34 şi 36 (1911) şi nr. 1 (1912) apare seria de articole ale lui Lenin sub titlul comun „Campania electorală pentru Duma a IV-a de stat".

Decembrie, nu mai tîrziu de 14 (27) — Lenin se pregăteşte pentru consfătuirea grupurilor bolşevice din străinătate : lucrează la tezele raportului cu privire la starea de lucruri din

www.dacoromanica.ro

partid, întocmește proiectul de rezoluție la raport.

Decembrie, 14—17 (27—30) Lenin conduce la Paris consfătuirea grupurilor bolșevice din străinătate.

Decembrie, 14 (27) Lenin deschide consfătuirea rostind un cuvînt de salut; apoi prezintă raportul cu privire la starea de lucruri din partid.

Decembrie, 15 (28) Lenin ia cuvîntul la consfătuire în cadrul dezbaterilor și rostește un cuvînt de încheiere la raportul său.

Decembrie, 16—17 (29—30) Lenin participă la dezbaterile în legătură cu elaborarea textului definitiv al rezoluției cu privire la starea de lucruri din partid. Consfătuirea alege Comitetul organizației din străinătate și, la propunerea lui Lenin, însărcinează C.O.S. cu elaborarea și aprobarea textului definitiv al statutului.

Lenin ia cuvîntul cu prilejul discutării problemei participării unui reprezentant al C.O.S. la activitatea redacției ziarului „Raboceaia Gazeta".

Lenin ia cuvîntul în cadrul discuțiilor în problema sprijinirii Comisiei de organizare din Rusia și a conferinței de partid convocate de aceasta. Consfătuirea adoptă rezoluția prezentată de Lenin.

Lenin ia cuvîntul la consfătuire în problema atitudinii reprezentanților organizațiilor social-democrate naționale față de convocarea conferinței de partid. Problemele ridicate de el se reflectă în rezoluția Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Despre absența delegaților din partea centrelor naționale la conferința generală de partid".

Decembrie, înainte de 17 (30) La Petersburg apare nr. 1 al revistei bolșevice legale „Prosveșcenie", în care se publică articolele lui Lenin: „Probleme principiale ale campaniei electorale" (sfîrșitul acestui articol a apărut în nr. 2 al revistei din ianuarie 1912), „Tratativele dintre partidul cadet și miniștri încep să fie demascate" și „Trei interpelări".

www.dacoromanica.ro

Decembrie, înainte de 19 (1 ianuarie 1912) — Într-o scrisoare trimisă lui I. A. Peatnițki la Leipzig, Lenin arată că delegatul organizației din Moscova la Conferința de la Praga se pare că a fost arestat și cere să se organizeze alegerea unui alt reprezentant.

Decembrie, 22 (4 ianuarie 1912) — În „Raboceaia Gazeta" nr. 7 apare articolul lui Lenin „Foametea și Duma ultrareacționară".

Sfîrșitul anului — Lenin întocmește conspectul unui raport asupra situației politice (împrejurările și locul unde a fost ținut raportul nu au putut fi stabilite).

Decembrie — ianuarie, înainte de 5 (18) 1912 — Lenin conduce lucrările pregătitoare în vederea Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.

1 9 1 2

Ianuarie, înainte de 5 (18) — Lenin stă de vorbă cu un grup de delegați la Conferința de la Praga.

Ianuarie, 5—17 (18—30) — Lenin conduce lucrările Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.; el prezidează o serie de ședințe, ia cuvîntul de cîteva ori pe zi, întocmește proiectele de rezoluții în toate problemele importante de pe ordinea de zi, redactează rezoluțiile conferinței.

Ianuarie, nu mai tîrziu de 5 (18) — Lenin face observații pe marginea proiectului de rezoluție cu privire la activitatea Comisiei de organizare din Rusia pentru convocarea conferinței; întocmește conspectul cuvîntării și proiectul de rezoluție cu privire la constituirea conferinței.

Ianuarie, 5 (18) — Lenin deschide conferința și ține o cuvîntare în problema constituirii ei.

Ianuarie, 5 și 6 (18 și 19) — Lenin ia cuvîntul în legătură cu amendamentele la primul punct al proiectului de rezoluție cu privire la constituirea conferinței.

Între 5 și 17 (18 și 30) ianuarie — Lenin scrie proiectul de rezoluție cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor; proiectul de rezoluție este adoptat de conferință.

Ianuarie, 6, 7 și 10 (19, 20 și 23) — În cinci ședințe ale conferinței, Lenin face însemnări în legătură cu rapoartele organizațiilor locale.

www.dacoromanica.ro

Între 6 și 12 (19 și 25) ianuarie — Lenin prezintă raportul „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului".

Ianuarie, 7 (20) — La ședința a cincea a conferinței, Lenin ține o cuvîntare cu privire la activitatea ziarului „Social-Demokrat", Organul Central al partidului, și prezintă un raport despre activitatea Biroului socialist internațional; răspunde la întrebările delegaților și ia cuvîntul în cadrul dezbaterilor referitoare la rezoluția asupra rapoartelor organizațiilor locale.

La ședința a șasea a conferinței, Lenin ia de două ori cuvîntul în cadrul dezbaterilor pe marginea raportului său despre activitatea Biroului socialist internațional.

Ianuarie, 8 (21) — La ședința a opta a conferinței, Lenin ia cuvîntul în cadrul dezbaterilor în legătură cu sarcinile social-democrației în lupta împotriva foametei. Conferința adoptă proiectul de rezoluție în această problemă elaborat de Lenin.

Între 9 și 13 (22 și 26) ianuarie — Din însărcinarea conferinței, Lenin scrie un mesaj de salut către social-democrația germană în legătură cu succesul repurtat de ea în alegerile pentru Reichstagul german. Mesajul de salut a apărut în ziarul „Vorwärts" nr. 22 din 27 ianuarie 1912.

Ianuarie, 10 (23) — La ședința a 11-a a conferinței, Lenin rostește o cuvîntare în cadrul dezbaterilor referitoare la activitatea partidului în străinătate.

Ianuarie, nu mai tîrziu de 11 (24) — Lenin întocmește proiectul de modificări în statutul de organizare al partidului.

Ianuarie, 11 (24) — La ședința a 12-a a conferinței, Lenin ține o cuvîntare în problema organizatorică.

Lenin face rectificări la rezoluția „Cu privire la caracterul și formele organizatorice ale muncii de partid".

Conferința aprobă proiectul de modificări în statutul de organizare al partidului, propus de Lenin.

www.dacoromanica.ro

Ianuarie, 12 (25) — Proiectul de rezoluție cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului, scris de Lenin, este adoptat în ședința a 15-a a conferinței.

Între 12 și 17 (25 și 30) ianuarie — Conferința de la Praga îl alege pe Lenin în C.C., în redacția O.C. și ca reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional.

Ianuarie, nu mai târziu de 17 (30) — Lenin lucrează la proiectul de rezoluție „Cu privire la «campania de petiții»".

Ianuarie, 17 (30) — Lenin rostește cuvîntul de încheiere la conferință.

Ianuarie, 19 (februarie, 1) — Lenin se întîlnește la Leipzig cu deputații social-democrați din Duma a III-a de stat și îi informează asupra hotărîrilor Conferinței de la Praga.

Sfîrșitul lunii ianuarie — Lenin prezintă la Leipzig un referat despre L. N. Tolstoi.

Lenin pleacă de la Leipzig la Berlin pentru a primi de la foștii „deținători", conform hotărîrii Conferinței de la Praga, banii care aparțineau partidului.

La Berlin, Lenin poposește la V. V. Adoratski. El asistă la un spectacol al teatrului de dramă al lui Reinhardt.

Începutul lunii februarie — Lenin discută la Paris cu A. V. Șotman, sosit din Finlanda, despre organizația social-democrată finlandeză.

Februarie, 19 (martie, 3) — În ziarul „Zvezda" nr. 11 apare articolul lui Lenin „Un organ al politicii muncitorești liberale".

Februarie, 26 (martie, 10) — Într-o scrisoare adresată în limba franceză lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, Lenin îl înștiințează că i-a trimis un raport cu privire la Conferința a VI-a generală a P.M.S.D.R., arată că dorește ca acest raport să fie publicat într-o circulară a B.S.I. și comunică că a fost ales reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I.

Februarie, 28 (martie, 12) — Într-o scrisoare trimisă lui G. L. Șklovski la Berna (Elveția), Lenin arată că este necesar să se prezinte în toate orașele din Elveția un re-

www.dacoromanica.ro

ferat asupra rezultatelor Conferinței de la Praga, relatează care a fost componența conferinței și cum s-au desfășurat lucrările ei ; el arată de asemenea cum sînt informate organizațiile de partid din Rusia asupra hotărîrilor conferinței, anunță ruptura cu lichidatorii, vorbește de intenția Bundului și a social-democrației letone de a convoca o conferință cu lichidatorii, înfățișează poziția fracțiunii social-democrate din Dumă.

Februarie, 29 (martie, 13) — Lenin îi trimite o scrisoare lui G. L. Șklovski la Berna în legătură cu referatul acestuia despre Conferința de la Praga ; îi comunică că la Paris a avut loc o adunare a lichidatorilor la care s-a adoptat o rezoluție împotriva hotărîrilor Conferinței de la Praga și-și exprimă convingerea că lichidatorii nu vor izbuti să se unească.

Februarie — Lenin redactează broșura „Conferința generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia". Broșura a apărut la Paris, în februarie 1912, sub egida Comitetului Central al P.M.S.D.R.

Într-o scrisoare trimisă lui A. M. Gorki pe insula Capri, Lenin îi promite că-i va trimite rezoluțiile Conferinței de la Praga și-l roagă să scrie un manifest de 1 Mai. Totodată, îi relatează dificultățile legate de editarea ziarului „Zvezda".

Februarie — martie — Într-o scrisoare trimisă lui A. M. Gorki pe insula Capri, Lenin îl anunță că i-a expediat rezoluțiile Conferinței de la Praga, îi scrie despre ziarul „Zvezda" și dă o înaltă apreciere „Povestirilor" lui Gorki, publicate în acest ziar. Totodată, el caracterizează ziarul lichidatorilor „Jivoe Delo" și dezaprobă total comportarea lui N. A. Rojkov.

Martie, după 2 (15) — Lenin scrie articolul „Împotriva unificării — cu lichidatorii". Articolul a fost publicat în revista „Prosveșcenie" nr. 3—4 din martie 1912.

Martie, 4 (17) — În ziarul „Zvezda" nr. 14 apare articolul lui Lenin „Partidele politice în decursul celor cinci ani de existență a Dumei a III-a".

Martie, 5 (18) — C. Huysmans, secretar al B.S.I., trimite raportul lui Lenin despre Conferința generală a P.M.S.D.R. către Biroul socialist internațional partidelor so-

www.dacoromanica.ro

cialiste, însoțit de circulara nr. 4, prin care se cerea publicarea lui în presa de partid.

Începutul lunii martie — Lenin scrie „Platforma electorală a P.M.S.D.R." Platforma a apărut în foaie volantă în martie 1912 în Rusia, iar în aprilie — în străinătate ca „Supliment" la ziarul „Soțial-Demokrat" nr. 26.

Între 9 (22) martie și 1 (14) aprilie — Lenin face o serie de note, sublinieri și însemnări marginale în ziarul „Jivoe Delo" nr. 8, pe care îl folosește pentru articolul său „O proastă apărare a politicii muncitorești liberale".

Martie, 11 (24) — Într-o scrisoare trimisă la Saratov surorii sale Anna Ilinicina Ulianova-Elizarova, Lenin vorbește despre lupta grupurilor antipartinice din străinătate împotriva Conferinței de la Praga a P.M.S.D.R. și a hotărîrilor ei.

Martie, 12 sau 13 (25 sau 26) — Lenin scrie articolul „Cărțile pe față".

Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Zvezda", Lenin cere să i se trimită cărți în legătură cu legea electorală din 3 (16) iunie 1907, precum și alte materiale necesare pentru întocmirea și redactarea broșurii „Călăuza alegătorului (Legea noastră electorală)"; dă indicații redacției ziarului să nu aprobe nici o platformă electorală, se interesează de proiectata apariție a cotidianului muncitoresc, de formatul lui etc.

Martie, 13 (26) — În ziarul „Zvezda" nr. 17 apare articolul lui Lenin „În legătură cu retragerea deputatului T. O. Belousov din fracțiunea social-democrată din Dumă".

Martie, după 13 (26) — Lenin scrie broșura „Anonimul de la «Vorwärts» și starea de lucruri din P.M.S.D.R." Broșura a fost tipărită în 1912 la Paris de către redacția Organului Central al P.M.S.D.R., ziarul „Soțial-Demokrat".

Martie, 15 (28) — Într-o scrisoare către G. K. Ordjonikidze și către alți membri ai Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R., trimisă la Tiflis, Lenin arată că este necesar să se întărească legătura dintre organizațiile de partid locale și centrul din străinătate, vorbește de lipsa informațiilor asupra rapoartelor ținute în legătură cu rezultatele Conferinței de la Praga și a rezoluțiilor organizațiilor

www.dacoromanica.ro

locale în privința adeziunii la hotărîrile conferinței, stăruie asupra organizării cît mai grabnice a unor deplasări în organizații pentru a se prezenta rapoarte asupra conferinței, întreabă dacă în Rusia s-au publicat „Comunicatul" cu privire la conferință și „Platforma electorală a P.M.S.D.R.", relatează care este situația bănească, înfățișează lupta dusă în străinătate în legătură cu conferința și-și exprimă revolta față de articolul calomnios al lui L. Trotki, publicat în ziarul „Vorwärts" nr. 72 din 26 martie 1912.

Lenin trimite o scrisoare în limba franceză lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, în care mulțumește pentru trimiterea rezoluției consfătuirii de la Paris a lichidatorilor din 12 martie (st. n.) 1912 și comunică că Conferința de la Praga a condamnat pe lichidatori și diferite grupuri din străinătate care dezorganizează munca partidului ; de asemenea vorbește de intenția lichidatorilor de a convoca o conferință proprie, de faptul că G. N. Plehanov n-a răspuns nimic în legătură cu rezoluțiile care i-au fost expediate și roagă să i se comunice în cazul cînd Plehanov ar trimite un răspuns pe adresa B.S.I.

Mijlocul lunii martie — Lenin trimite redacției ziarului „Zvezda" o scrisoare în legătură cu platforma electorală a P.M.S.D.R.

Martie, 17 (30) — În „Raboceaia Gazeta" nr. 8 apar articolele lui Lenin „Foametea" și „Țărănimea și alegerile pentru Duma a IV-a".

Între 21 și 26 martie (3 și 8 aprilie) — Lenin face o serie de note, sublinieri și însemnări marginale în ziarul „Jivoe Delo" nr. 10, pe care îl folosește pentru articolul său „Blocul cadeților cu progresiștii și semnificația lui".

Martie, 23 (aprilie, 5) — Într-o scrisoare adresată în limba franceză lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, Lenin anunță că s-a primit circulara nr. 5 a B.S.I. și roagă să se remită secretarilor tuturor partidelor din cadrul Internaționalei a II-a declarația oficială de protest a reprezentantului P.M.S.D.R. în B.S.I. împotriva relațiilor întreținute direct cu B.S.I. de grupurile din străinătate care nu reprezintă partidul.

www.dacoromanica.ro

Între 23 și 26 martie (5 și 8 aprilie) — Lenin scrie articolul „Blocul cadeților cu progresiștii și semnificația lui". Articolul a apărut în ziarul „Zvezda" nr. 23 din 29 martie (11 aprilie).

Martie, 25 (aprilie, 7) — Într-o scrisoare trimisă la Saratov mamei sale, Maria Aleksandrovna Ulianova, Lenin îi comunică intenția sa de a se muta pe timpul verii în împrejurimile Parisului. Acest proiect nu s-a realizat, deoarece în iunie 1912 Lenin s-a mutat la Cracovia.

Martie, înainte de 30 (12 aprilie) — Lenin trimite lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, o declarație de protest în legătură cu acțiunea grupurilor antipartinice din străinătate împotriva hotărîrilor Conferinței de la Praga.

Declarația lui Lenin a fost trimisă de Biroul socialist internațional la 12 aprilie tuturor partidelor socialiste însoțită de circulara nr. 7, prin care se recomanda publicarea ei în presa de partid.

Martie — Lenin rostește la Paris, în cadrul unei adunări organizate de Comitetul organizației din străinătate, o cuvîntare asupra rezultatelor Conferinței de la Praga.

Începutul lunii aprilie — Într-o scrisoare trimisă la Tiflis membrilor Biroului din Rusia al C.C., Lenin arată că este necesar să se desfășoare o luptă perseverentă și sistematică împotriva lichidatorilor din străinătate, sfătuiește să se facă deplasări în organizațiile locale și să se treacă la demascarea lichidatorilor, recomandă publicarea în foi volante a tuturor rezoluțiilor importante ale Conferinței de la Praga a P.M.S.D.R. și subliniază că în ceea ce privește editarea ziarului „Izvestiia" trebuie să se procedeze cu cea mai mare prudență (ziarul nu a mai fost editat).

Aprilie, 1 (14) — În ziarul „Zvezda" nr. 24 apare articolul lui Lenin „O proastă apărare a politicii muncitorești liberale".

Aprilie, 2 (15) — Lenin prezintă la Paris un referat în cadrul unei seri consacrate memoriei lui A. I. Herțen.

Aprilie, 3 (16) — În ziarul „Zvezda" nr. 25 apare articolul lui Lenin „Balotajul în Rusia și sarcinile clasei muncitoare".

www.dacoromanica.ro

Într-o scrisoare adresată Comitetului din Kiev al P.M.S.D.R., Lenin subliniază că este necesară întărirea legăturilor cu centrul bolșevic din străinătate, crearea de comitete regionale (sau pur și simplu de grupuri de agenți), care să țină legătura cu centrul; sfătuiește să se tipărească rezoluția Conferinței de la Praga cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat și să se editeze în foaie volantă articolul său „Țărănimea și alegerile pentru Duma a IV-a", apărut în „Rabocceaia Gazeta"; de asemenea, relatează despre campania calomnioasă desfășurată de Troțki în ziarul „Vorwärts" împotriva Conferinței de la Praga și a hotărîrilor acesteia.

Aprilie, 6 (19) — Într-o scrisoare scrisă în limba franceză lui C. Huysmans, Lenin protestează împotriva faptului că diverse grupuri de social-democrați ruși din străinătate, care nu reprezintă partidul, se adresează direct B.S.I. cu scopul de a informa prin B.S.I. partidele din cadrul Internaționalei a II-a asupra divergențelor din P.M.S.D.R., și respinge propunerea lui Huysmans de a se convoca o conferință „generală" a P.M.S.D.R.

Aprilie, 8 și 19 (aprilie, 21 și mai, 2) — În ziarul „Zvezda" nr. 27 și 32 apare articolul lui Lenin „Liberalismul și democrația".

Aprilie, înainte de 9 (22) — Lenin redactează broșura „Călăuza alegătorului (Legea noastră electorală)".

Aprilie, 9 (22) — Într-o scrisoare către redacția ziarului „Zvezda", Lenin comunică că a trimis materialul pentru broșura „Călăuza alegătorului", propune ca în broșură să fie reproduse capitolele II și III din articolul său „Campania electorală pentru Duma a IV-a de stat" și dă unele sfaturi în legătură cu editarea broșurii. El arată în scrisoare că este necesar să se răspundă la atacurile lichidatorilor; cere să i se trimită articolele lui Plehanov în șpalt și să nu i se acorde acestuia privilegiul de a scrie împotriva conferinței de partid, folosindu-se de faptul că redacția unui ziar legal nu are posibilitatea de a se pronunța în sprijinul acesteia. Lenin se interesează, de asemenea, de data apariției primului număr din „Pravda", de formatul ziarului și de dimensiunile pe care trebuie să le aibă articolele pentru ziar.

www.dacoromanica.ro

Aprilie, înainte de 22 (5 mai) — Lenin conduce munca de organizare a editării cotidianului bolșevic legal „Pravda". Primul număr al ziarului apare la 22 aprilie (5 mai).

Aprilie, 22 (mai, 5) — Într-o scrisoare trimisă lui V. A. Ter-Ioanisian la Berlin, Lenin îl anunță că S. S. Spandarian a fost arestat la Baku și-l roagă să organizeze ajutorarea materială a lui Spandarian și a tatălui său.

Aprilie, 25 (mai, 8) — În ziarul „Soțial-Demokrat" nr. 26 apar articolele lui Lenin: „Campania electorală pentru Duma a IV-a și sarcinile social-democrației revoluționare", „Lichidatorii împotriva partidului" și „În memoria lui Herțen".

Aprilie, 26 (mai, 9) — Lenin prezintă în cadrul unei ședințe a Secțiunii din Paris a Organizației din străinătate a P.M.S.D.R. un raport cu privire la masacrul de la Lena, la grevele din Rusia și la tactica partidului în legătură cu aceste evenimente.

Aprilie-iunie — În revista „Prosveșcenie" nr. 5—7 este publicată lucrarea lui Lenin „O anchetă cu privire la organizațiile marelui capital".

Mai, 6 (19) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 3 apare articolul lui Lenin „Proprietatea funciară în Rusia europeană".

Mai, 8 și 9 (21 și 22) — În ziarul „Pravda" nr. 13 și 14 apare articolul lui Lenin „Trudovicii și democrația muncitorească".

După 8 (21) mai — Lenin face o serie de însemnări pe cartea lui A. E. Losițki „Descompunerea obștii" (Petersburg, 1912).

Mai, înainte de 10 (23) — Lenin pleacă din Paris pentru câteva zile.

Mai, 10 (23) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 5 apare articolul lui Lenin „Partidele politice din Rusia".

Mai, 14 (27) și 20 (iunie, 2) — Într-o scrisoare trimisă mamei sale, M. A. Ulianova, la Saratov, Lenin îi confirmă că a primit scrisoarea ei în care îl anunța de arestarea surorilor sale A. I. Ulianova-Elizarova și a lui M. I. Ulia-

www.dacoromanica.ro

nova ; este neliniștit de starea sănătății Mariei Aleksandrovna, care, după arestarea fiicelor ei, rămăsese singură.

Mai, 22 (iunie, 4) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 6 apar articolele lui Lenin „Esența «problemei agrare în Rusia»" și „Unele concluzii în legătură cu mobilizarea în vederea alegerilor".

Înainte de 24 mai (6 iunie) — Lenin face însemnări pe cartea lui B. N. Knipovici „Studii asupra diferențierii țărănimii ruse (Diferențierea în sfera agriculturii)" (Petersburg, 1912) și îi scrie acestuia o scrisoare în legătură cu cartea.

Mai, 24 (iunie, 6) — Într-o scrisoare către B. N. Knipovici, Lenin îi comunică că prima sa scrisoare în legătură cu cartea acestuia „Studii asupra diferențierii țărănimii ruse (Diferențierea în sfera agriculturii)" s-a pierdut și-și expune din nou observațiile referitoare la carte.

Mai, înainte de 31 (13 iunie) — Lenin întocmește planul referatului „Avîntul revoluționar al proletariatului din Rusia".

Mai, 31 (iunie, 13) — Lenin prezintă în sala „Alcazar", în cadrul unei adunări organizate de Secțiunea din Paris a Organizației din străinătate a P.M.S.D.R., un referat pe tema „Avîntul revoluționar al proletariatului din Rusia".

În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 10 apare articolul lui Lenin „Greva economică și greva politică".

Primăvara — Lenin vizitează adeseori la Paris pe V. K. Kurnatovski, unul dintre vechii revoluționari marxiști ruși.

Iunie, 3 (16) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 11 apare articolul lui Lenin „Problema colonizării".

Iunie, 4 (17) — În ziarul „Soțial-Demokrat" nr. 27 apar articolele lui Lenin : „Avîntul revoluționar", „Lozincile Conferinței generale din ianuarie 1912 a P.M.S.D.R. și mișcarea din mai", „Lichidatorii împotriva grevei revoluționare de masă" și „«Unificatorii»".

Lenin prezintă la Leipzig un referat despre avîntul revoluționar din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Iunie, 10 (23) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 12 apare articolul lui Lenin „Despre caracterul și însemnătatea polemicii noastre împotriva liberalilor".

Iunie, înainte de 13 (26) — Lenin se mută de la Paris la Cracovia pentru a stabili o legătură mai strînsă cu Rusia și pentru a întări conducerea fracțiunii bolșevice din Dumă și activitatea redacției ziarului „Pravda".

Iunie, 17 (30) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 13 apare articolul lui Lenin „Capitalismul și «parlamentul»".

Iunie, 18 (iulie, 1) — Într-o scrisoare trimisă mamei sale, M. A. Ulianova, la Saratov, Lenin îi confirmă primirea scrisorii ei, îi comunică noua sa adresă din Cracovia și o roagă să-i trimită adresa lui D. I. Ulianov.

Între 19 și 26 iunie (2 și 9 iulie) — Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda", Lenin anunță că a primit pachetul cu colecțiile ziarelor „Pravda" și „Nevskaia Zvezda", roagă să i se trimită unele numere din „Zvezda", care îi lipsesc, o serie de cărți noi și alte materiale, precum și toate materialele care apar în problema agrară. El semnalează, de asemenea, unele neglijențe în tipărirea ziarului „Nevskaia Zvezda".

Iunie, 21 (iulie, 4) — Lenin se instalează la Cracovia pe strada Zwierzyniek nr. 218.

Iunie, înainte de 24 (7 iulie) — Lenin îi trimite o scrisoare lui L. B. Kamenev în legătură cu stabilirea legăturii cu Rusia.

Iunie, 24 (iulie, 7) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 14 apare articolul lui Lenin „Alegerile și opoziția".

Sfîrșitul lunii iunie — Lenin scrie articolul „Situația din P.M.S.D.R. și sarcinile imediate ale partidului". Articolul apare în „Gazeta Robotnicza" nr. 15—16 din 3 (16) iulie.

Sfîrșitul lunii iunie, începutul lunii iulie — Lenin trasează ca sarcină Inessei Armand să participe la campania pentru alegerile în Duma a IV-a de stat la Petersburg.

Iulie, 1 (14) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 15 apar articolele lui Lenin „Însemnătatea alegerilor la Petersburg" și „Comparație între programul agrar al lui Stolîpin și cel al narodnicilor".

www.dacoromanica.ro

Iulie, 6 (19) — Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda", Lenin roagă să i se trimită regulat cărțile și ziarele care-i sînt necesare pentru lucru, dă indicații în legătură cu înființarea unei rubrici în ziarul „Pravda" care să se ocupe de mersul alegerilor pentru Duma a IV-a de stat și demască campania mîrșavă a lui Troțki împotriva „Pravdei".

Între 6 și 28 iulie (19 iulie și 10 august) — Lenin face însemnări și subliniază unele pasaje dintr-o notă a lui R. M. Blank (B.) apărută în revista „Zaprosî Jizni" nr. 27, notă pe care o critică în articolul său „Campania liberalilor".

Înainte de 11 (24) iulie — Lenin scrie articolele „Subterfugii ieftine (Răspuns lui Blank)" și „Speranțe care nu se sting".

Iulie, înainte de 11 (24) — Lenin scrie pentru „Pravda" nota „Răspuns lichidatorilor"; el cere redacției ziarului să ducă o luptă mai hotărîtă împotriva lichidatorilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat.

Iulie, 11 (24) — Într-o scrisoare trimisă redacției ziarului „Nevskaia Zvezda", Lenin critică activitatea redacțiilor ziarelor „Pravda" și „Nevskaia Zvezda" și arată că este necesar ca ele să desfășoare o polemică îndîrjită împotriva lichidatorilor și să-și expună poziția în toate problemele; Lenin propune să se organizeze din cînd în cînd consfătuiri ale redacțiilor cu colaboratorii permanenți.

Iulie, 11 sau 12 (24 sau 25) — Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev, Lenin își exprimă indignarea în legătură cu faptul că în nr. 6 al ziarului lichidatorilor, „Nevski Golos", a fost publicată știrea calomnioasă că bolșevicii ar fi participat, împreună cu lichidatorii, la o consfătuire la care s-a discutat problema unității în campania electorală pentru Duma a IV-a (redacțiile ziarelor „Nevskaia Zvezda" și „Pravda" au dezmințit această știre). El descrie avantajele mutării sale de la Paris la Cracovia.

Iulie, 12 (25) — În ziarul „Pravda" nr. 63 apare articolul lui Lenin „În Elveția".

Iulie, 12—14 (25—27) — Lenin scrie articolul „Bilanțul unei activități de o jumătate de an".

www.dacoromanica.ro

Iulie, 15 (28)

În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 17 apare articolul lui Lenin „Democrația și narodnicismul în China".

În ziarul „Pravda" nr. 66 apar articolele lui Lenin „Congresul socialiștilor italieni" și „«Libertatea cuvîntului» în Rusia".

Iulie, 15 sau 16 (28 sau 29)

Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda", Lenin anunță că a trimis articolul „Bilanțul unei activități de o jumătate de an", indicînd ordinea publicării lui. Articolul a apărut în ziarul „Pravda" nr. 78, 79, 80 și 81 din 29 și 31 iulie (11 și 13 august) și din 1 și 2 (14 și 15) august.

Iulie, 17 (30)

Lenin întocmește textul scrisorii de răspuns a C.C. al P.M.S.D.R. la întrebarea Conducerii Partidului social-democrat din Germania în legătură cu convocarea unei consfătuiri a „centrelor" de partid, organizațiilor și fracțiunilor P.M.S.D.R. în vederea realizării unității în alegerile pentru Duma a IV-a. Această scrisoare a constituit conținutul principal al broșurii lui Lenin „În legătură cu situația actuală din P.M.S.D.R."

Înainte de 19 iulie (1 august)

Lenin scrie articolele despre 9 noiembrie (răspuns unui corespondent) și „Despre platforma electorală".

Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda", Lenin anunță că a trimis articolul „Despre platforma electorală" și pune anumite condiții în ceea ce privește eventualele modificări de ordin redacțional; arată că este necesar să fie apărată cu cinste poziția conducătoare a „Pravdei" în lupta împotriva lichidatorismului în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.

Iulie, 19 (august, 1)

Într-o scrisoare trimisă redacției ziarului „Pravda", Lenin arată că este necesar să se desfășoare o luptă hotărîtă împotriva lichidatorilor; se interesează de articolele sale despre 9 noiembrie și „Despre platforma electorală"; cere ca articolele respinse de redacție să fie înapoiate autorilor și să i se trimită corecturile în pagini ale ziarelor „Zvezda" și „Pravda"; întreabă dacă este posibil să se publice o corespondență în legătură cu răspunsul negativ la apelul Conducerii Partidului social-democrat din Germania către grupurile, „fracțiunile și centrele" din străinătate cu privire la convocarea

www.dacoromanica.ro

unei consfătuiri în problema „unității". În ziar n-a apărut nici o corespondență pe această temă.

Într-o scrisoare trimisă lui A. M. Gorki pe insula Capri, Lenin dezvăluie esența luptei ideologice profunde din rîndurile social-democraților, îl înștiințează despre avîntul revoluționar din Rusia și despre faptul că, datorită hotărîrilor Conferinței de la Praga, partidul a izbutit să organizeze cotidianul muncitoresc „Pravda".

Iulie, 20 (august, 2) — Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda", Lenin arată că este necesar „a înteți polemica" împotriva presei cadete înaintea alegerilor pentru Duma a IV-a și subliniază că la Petersburg campania electorală a început cu succes, ziarele „Zvezda" și „Pravda" reușind să cucerească hegemonia.

În ziarul „Pravda" nr. 70 apare articolul lui Lenin „Capitalismul și consumul popular".

Iulie, 22 și 29 august, 4 și 11) — În ziarul „Nevskaia Zvezda" nr. 18 și 19 apare articolul lui Lenin „Cum demască P. B. Akselrod pe lichidatori".

Iulie, 25 (august, 7) — În ziarul „Pravda" nr. 74 apare articolul lui Lenin „Liberalii și clericalii".

Iulie, 26 (august, 8) — În ziarul „Pravda" nr. 75 apare articolul lui Lenin „Cadeții și democrația".

Între 27 iulie și 26 august (9 august și 8 septembrie) — Lenin face însemnări și subliniază unele pasaje în articolele publicate de E. D. Kuskova și N. I. Korobka în revista „Zaprosî Jizni" nr. 30 ; el critică aceste articole în articolul său „Ceva despre «cadetofagie»".

Iulie, 28 (august, 10) — În ziarul „Pravda" nr. 77 apare articolul lui Lenin „Campania liberalilor".

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefaţă . . . . . VII—XXIV

1911

DEZNODĂMÎNTUL CRIZEI DIN PARTID . . . 1—11

DESPRE LOZINCI ŞI DESPRE ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII SOCIAL-DEMOCRATE ÎN DUMĂ ŞI ÎN AFARA DUMEI . . . . . 12—22

O AGENTURĂ A BURGHEZIEI LIBERALE 23

PARTIDUL „MUNCITORESC" STOLÎPINIST . . . 24—29

DESPRE DIPLOMAŢIA LUI TROŢKI ŞI DESPRE O PLATFORMĂ A PARTIIŢILOR . . . . . 30—35

REZULTATELE ARBITRAJULUI „DEŢINĂTORILOR" . 36—38

CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU DUMA A IV-A DE STAT . . . . . 39—59

I. Problemele principiale de bază 39

II. Rolul delegaţilor muncitorilor în campania electorală 44

III. Ţărănimea şi delegaţii ţăranilor în campania electorală 51

IV. Concluzii din practica alegerilor pentru Duma a III-a 56

VECHIUL ŞI NOUL . . . . . 60—64

www.dacoromanica.ro

*CONSFĂTUIREA GRUPURILOR BOLŞEVICE DIN STRĂINĂTATE. 14—17 (27—30) decembrie 1911 . . . 65—71

*1. PROIECT DE REZOLUŢIE LA RAPORTUL DESPRE STAREA DE LUCRURI DIN PARTID . . 67

*2. PROPUNERE CU PRIVIRE LA STATUTUL ORGANIZAŢIEI DIN STRĂINĂTATE 70

*3. REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA COMISIA DE ORGANIZARE DIN RUSIA PENTRU CONVOCAREA CONFERINŢEI 71

PROBLEME PRINCIPIALE ALE CAMPANIEI ELECTORALE . . . . . 72—99
I 72
II 77
III 80
IV 82
V 87
VI 93
VII 96

TRATATIVELE DINTRE PARTIDUL CADET ŞI MINIŞTRI ÎNCEP SĂ FIE DEMASCATE . . . . . 100—108

TREI INTERPELĂRI . . . . . 109—121

FOAMETEA ŞI DUMA ULTRAREACŢIONARĂ . . 122—125

1 9 1 2

*CONFERINŢA A VI-A GENERALĂ („DE LA PRAGA") A. P.M.S.D.R. 5—17 (18—30) ianuarie 1912 . . . . 127—164

*1. PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA CONFERINŢEI 129

2. PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL ŞI LA SARCINILE PARTIDULUI 131

*3. PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAŢILOR ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI 134

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

*4. PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA LICHIDATORISM ŞI LA GRUPUL LICHIDATORILOR 137

*5. REZOLUŢIILE CONFERINŢEI . . . . 139—164

Cu privire la comisia de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei 139

Cu privire la constituirea conferinţei . . . . —

Cu privire la absenţa delegaţilor din partea centrelor naţionale la Conferinţa generală de partid . . 141

Cu privire la rapoartele organizaţiilor locale . . 142

Cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului 143

Cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat 145

I . . . . . —

II 146

III 147

Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă 149

Cu privire la caracterul şi formele organizatorice ale muncii de partid 150

Cu privire la sarcinile social-democraţilor în lupta împotriva foametei 151

Cu privire la atitudinea faţă de proiectul de lege a asigurărilor sociale de stat pentru muncitori adoptat de Dumă 153

I . . . . . —

II 155

Cu privire la „campania de petiţii“ 157

Cu privire la lichidatorism şi la grupul lichidatorilor 158

Cu privire la Organul Central 160

Cu privire la „Raboceaia Gazeta“ . . . . . —

Cu privire la ziarul „Pravda“ . . . . . —

www.dacoromanica.ro

Modificări în Statutul de organizare a partidului . 160

Cu privire la bunurile care se află în mîinile fostului deţinător şi la dările de seamă asupra gestiunii băneşti 161

Cu privire la „Crucea Roşie“ . . . . . —

Cu privire la organizaţia de partid din străinătate . 162

Cu privire la agresiunea guvernului rus împotriva Persiei . . . . . —

Cu privire la revoluţia din China 163

Cu privire la politica ţarismului faţă de Finlanda . . —

Mesaj de salut adresat social-democraţiei din Germania 164

UN ORGAN AL POLITICII MUNCITOREŞTI LIBERALE . . . . . 165—169

ÎMPOTRIVA UNIFICĂRII — CU LICHIDATORII . . 170—176

PARTIDELE POLITICE ÎN DECURSUL CELOR 5 ANI DE EXISTENŢĂ A DUMEI A III-A . . . . . 177—182

I . . . . . ; . 177

II 180

*RAPORT DESPRE CONFERINŢA GENERALĂ A P.M.S.D.R. PREZENTAT BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL . . . . . 183—185

PLATFORMA ELECTORALĂ A P.M.S.D.R. . . . . 186—192

CĂRŢILE PE FAŢĂ . . . . . 195—199

ÎN LEGĂTURĂ CU RETRAGEREA DEPUTATULUI T. O. BELOUSOV DIN FRACŢIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMĂ . . . . . 200—205

FOAMETEA . . . . . 206—208

ŢĂRĂNIMEA ŞI ALEGERILE PENTRU DUMA A IV-A 209—211

ANONIMUL DE LA „VORWÄRTS“ ŞI STAREA DE LUCRURI DIN P.M.S.D.R. . . . . . 213—226

www.dacoromanica.ro

Prefață 215

SCRISOARE CĂTRE HUYSMANS, SECRETAR AL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL . . . . 227—230

BLOCUL CADEȚILOR CU PROGRESIȘTII ȘI SEMNIFICAȚIA LUI . . . . . 231—235

O PROASTĂ APĂRARE A POLITICII MUNCITOREȘTI LIBERALE . . . . . 236—242

BALOTAJUL ÎN RUSIA ȘI SARCINILE CLASEI MUNCITOARE . . . . . 243—249

LIBERALISMUL ȘI DEMOCRAȚIA . . . . . 250—259

I . . . . . —
II 255

CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU DUMA A IV-A ȘI SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAȚIEI REVOLUȚIONARE . . . . . 260—264

LICHIDATORII ÎMPOTRIVA PARTIDULUI . . . 265—267

ÎN MEMORIA LUI HERȚEN . . . . . 268—275

PROPRIETATEA FUNCIARĂ ÎN RUSIA EUROPEANĂ 276—279

TRUDOVICII ȘI DEMOCRAȚIA MUNCITOREASCĂ . 280—287

I 280
II 283
III 285

PARTIDELE POLITICE DIN RUSIA . . . . . 288—300

O ANCHETĂ CU PRIVIRE LA ORGANIZAȚIILE MARELUI CAPITAL . . . . . 301—318

I 301
II 304
III 306
IV 311
V 314
VI 316

www.dacoromanica.ro

ESENŢA „PROBLEMEI AGRARE ÎN RUSIA“ . . . 319—323

UNELE CONCLUZII ÎN LEGĂTURĂ CU MOBILIZAREA ÎN VEDEREA ALEGERILOR . . . . . 324—329

GREVA ECONOMICĂ ŞI GREVA POLITICĂ . . . 330—338

PROBLEMA COLONIZĂRII . . . . . 339—350

AVÎNTUL REVOLUŢIONAR . . . . . 353—361

LOZINCILE CONFERINŢEI GENERALE A P.M.S.D.R. DIN IANUARIE 1912 ŞI MIŞCAREA DIN MAI . . 362—367

LICHIDATORII ÎMPOTRIVA GREVEI REVOLUŢIONARE DE MASĂ . . . . . 368—369

„UNIFICATORII“ . . . . . 370—373

DESPRE CARACTERUL ŞI ÎNSEMNĂTATEA POLEMICII NOASTRE ÎMPOTRIVA LIBERALILOR . . . 374—381

CAPITALISMUL ŞI „PARLAMENTUL“ . . . . . 382—384

ALEGERILE ŞI OPOZIŢIA . . . . . 385—388

ÎNSEMNATATEA ALEGERILOR DIN PETERSBURG . 391—395

COMPARAŢIE ÎNTRE PROGRAMUL AGRAR AL LUI STOLÎPIN ŞI CEL AL NARODNICILOR . . . . 396—402

SITUAŢIA DIN P.M.S.D.R. ŞI SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI . . . . . 403—410

I 403
II 406
III 409

RĂSPUNS LICHIDATORILOR . . . . . 411—412

ÎN ELVEŢIA . . . . . 413—415

DEMOCRAŢIA ŞI NARODNICISMUL ÎN CHINA . . 416—422

CONGRESUL SOCIALIŞTILOR ITALIENI . . . . 423—426

„LIBERTATEA CUVÎNTULUI“ ÎN RUSIA . . . . 427—428

CUM DEMASCĂ P. B. AKSELROD PE LICHIDATORI 429—441

www.dacoromanica.ro

I 429
II 434

BILANȚUL UNEI ACTIVITĂȚI DE O JUMĂTATE DE AN . . . . . 442—458

I 442
II 449
III 452
IV 456

ÎN LEGĂTURĂ CU SITUAȚIA ACTUALĂ DIN P.M.S.D.R. . . . . . 459—483

Către conducerea partidului social-democrat german 462

Situația creată în P.M.S.D.R. începînd din ianuarie 1912 463

Ce atitudine au față de așa-numitul comitet de organizare social-democrații ruși care pînă în prezent se situează pe o poziție de neutralitate? . . —

Fracțiunea social-democrată din Duma a III-a . 466

Date care pot fi verificate oficial cu privire la influența lichidatorilor în comparație cu influența partidului 468

Date publicate și care pot fi verificate cu privire la legăturile lichidatorilor și ale partidului cu masele de muncitori din Rusia 470

Încheiere 473

Post-scriptum *la broșura: „În legătură cu situația actuală din P.M.S.D.R.“* 478

*POST-SCRIPTUMUL INIȚIAL LA BROȘURA „ÎN LEGĂTURĂ CU SITUAȚIA ACTUALĂ D'N P.M.S.D.R.“ 480

CAPITALISMUL ȘI CONSUMUL POPULAR . . . 484—486

LIBERALII ȘI CLERICALII . . . . . 487—488

CADEȚII ȘI DEMOCRAȚIA . . . . . 489—490

CAMPANIA LIBERALILOR . . . . . 491—492

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PREGĂTITOARE

*TEZELE RAPORTULUI CU PRIVIRE LA STAREA DE LUCRURI DIN PARTID, PREZENTAT LA CONSFĂTUIREA GRUPURILOR BOLŞEVICE DIN STRĂINĂTATE . . . . . 495—496

*CONSPECTUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA SITUAŢIA POLITICĂ . . . . . 497—498

*MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINŢA A VI-A GENERALĂ (DE LA PRAGA) A P.M.S.D.R. . 499—505

*1. ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE REZOLUŢIE „CU PRIVIRE LA COMISIA DE ORGANIZARE DIN RUSIA PENTRU CONVOCAREA CONFERINŢEI“ . . . . . —

*2. CONSPECTUL CUVÎNTĂRII CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA CONFERINŢEI 500

*3. PROIECT DE MODIFICĂRI ÎN STATUTUL DE ORGANIZARE A PARTIDULUI 502

*4. ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE REZOLUŢIE „CU PRIVIRE LA CARACTERUL ŞI FORMELE ORGANIZATORICE ALE MUNCII DE PARTID“ 503

*5. MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA „CAMPANIA DE PETIŢII“ . . 504

*PLANUL REFERATULUI „AVÎNTUL REVOLUŢIONAR AL PROLETARIATULUI DIN RUSIA“ . . . 506

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent. *(Decembrie 1911 — iulie 1912)* 509

Lista publicaţiilor şi a lucrărilor la a căror redactare a participat V. I. Lenin 513

Listă de lucrări care s-ar putea să fie ale lui V. I. Lenin 515

Adnotări 516

Indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin 593

Indice de nume 624

Date din viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin . . . 666

www.dacoromanica.ro

ILUSTRAŢII

Manuscrisul proiectului de rezoluţie „Cu privire la lichidatorism şi la grupul lichidatorilor", scris de V. I. Lenin. — Ianuarie 1912 . . . . . 138—139

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Cărţile pe faţă". — Martie 1912 193

Anunţul cu privire la referatul lui V. I. Lenin „Avîntul revoluţionar al proletariatului din Rusia". — 13 iunie 1912 351

Prima pagină a ziarului „Nevskaia Zvezda" nr. 15 din 1 iulie 1912 în care au apărut articolele lui Lenin „Însemnătatea alegerilor din Petersburg" şi „Comparaţie între programul agrar al lui Stolîpin şi cel al narodnicilor" 389

Prima pagină a ziarului „Pravda" nr. 80 din 1 august 1912, în care a apărut continuarea articolului lui V. I. Lenin „Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an" . . . 443

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 03.08.1963. Bun de tipar 03.09.1963. Apărut 1963. Hîrtie velină de 63 g², 540×840/16. Coli de editură 41,23. Coli de tipar 45. A. T. 9971/1963. C.Z. pentru biblioteci 3C2=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 5 538 30 660 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro